

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

MANDA SCOTT BOUDICA

Dünyanın En Ünlü Savaşçı Kraliçesinin
Olağanüstü Romanı

KARTALI DÜŞLEMEN

BOUDICA
KARTALI DÜŞLEMEN

MANDA
SCOTT

“Yüzüklerin Efendisi’ne rakip yeni bir seriye sahip olacağız gibi görünüyor.”

-The Scotsman

“Kitap hayal gücünde yaratıcılığın doruk noktasına çıkmış. Sınırsız macera ve çarpıcı bir anlatım. Manda Scott, kitabı bitirdikten sonra bile hayal alemine bir süreliğine dalmamı sağlayan az bulunur kalitede bir çalışmayı ortaya koymuş.”

-The Historical Novels Review

“Manda Scott kendine özgü kurgusal bir evren yaratmış, fakat roman, içimizi ısıtıp aynı zamanda bizi hüzünlendirdiği için de gerçeğe yeterince yakın.”

-Val McDermid

“Bir edebiyat şöleni, içten, şiirsel, epik. Kartalı Düşlemek heyecan verici bir çıkış kitabı.”

-Diva Magazine

Pegasus Yayınları: 204
Bestseller Roman: 43

BOUDICA-KARTALI DÜŞLEMEK

MANDA SCOTT

Özgün Adı: BOUDICA-DREAMING THE EAGLE

Yayın Yönetmeni: İbrahim Şener

Yayınevi Editörü: Özkan Özdem

Son Okuma: Fahrettin Levent

Bilgisayar Uygulama: Meral Gök

Kapak Uygulama: Y. Bora Ülke

Film-Grafik: Mat Grafik

Baskı-Cilt: Kilim Matbaası

Maltepe Mah. Litros Yolu Fatih Sanayi Sit.

No:12/204-232 Topkapı/İstanbul

Tel: 0212 612 95 59

1. Baskı: Temmuz 2009

ISBN: 978-605-5943-93-6

PEGASUS YAYINLARI © MANDA SCOTT 2003

Türkçe yayın hakkı AnatoliaLit Telif Ajansı

aracılığıyla alınmıştır. (© Random House Publishing Group -

Transworld Publishers)

Yayınevinden yazılı izin alınmaksızın

hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yayıncı Sertifika No: 12177

PEGASUS YAYINLARI

Gümüşsuyu Mah. Osmanlı Sk. Alara Han

No: 27/9 Taksim / İSTANBUL

Tel: 0212 244 23 50 (pbx) Faks: 0212 244 23 46

www.pegasusyayinlari.com / info@pegasusyayinlari.com

MANDA SCOTT

BOUDICA

KARTALI DÜŞLEMEN

İngilizce'den Çeviren:
ENVER GÜNSEL

PEGASUS YAYINLARI

Robin ve Elaine'e sevgilerimle,

İÇİNDEKİLER

Teşekkür • 9

ÖNSÖZ

SONBAHAR M.S. 32 • 13

I

İLKBAHAR – SONBAHAR M.S. 33 • 17

II

KIŞ – İLKBAHAR M.S. 37 • 159

III

İLKBAHAR M.S. 39 – İLKBAHAR M. S. 40 • 315

IV

YAZ SONU – SONBAHAR M. S. 43

511

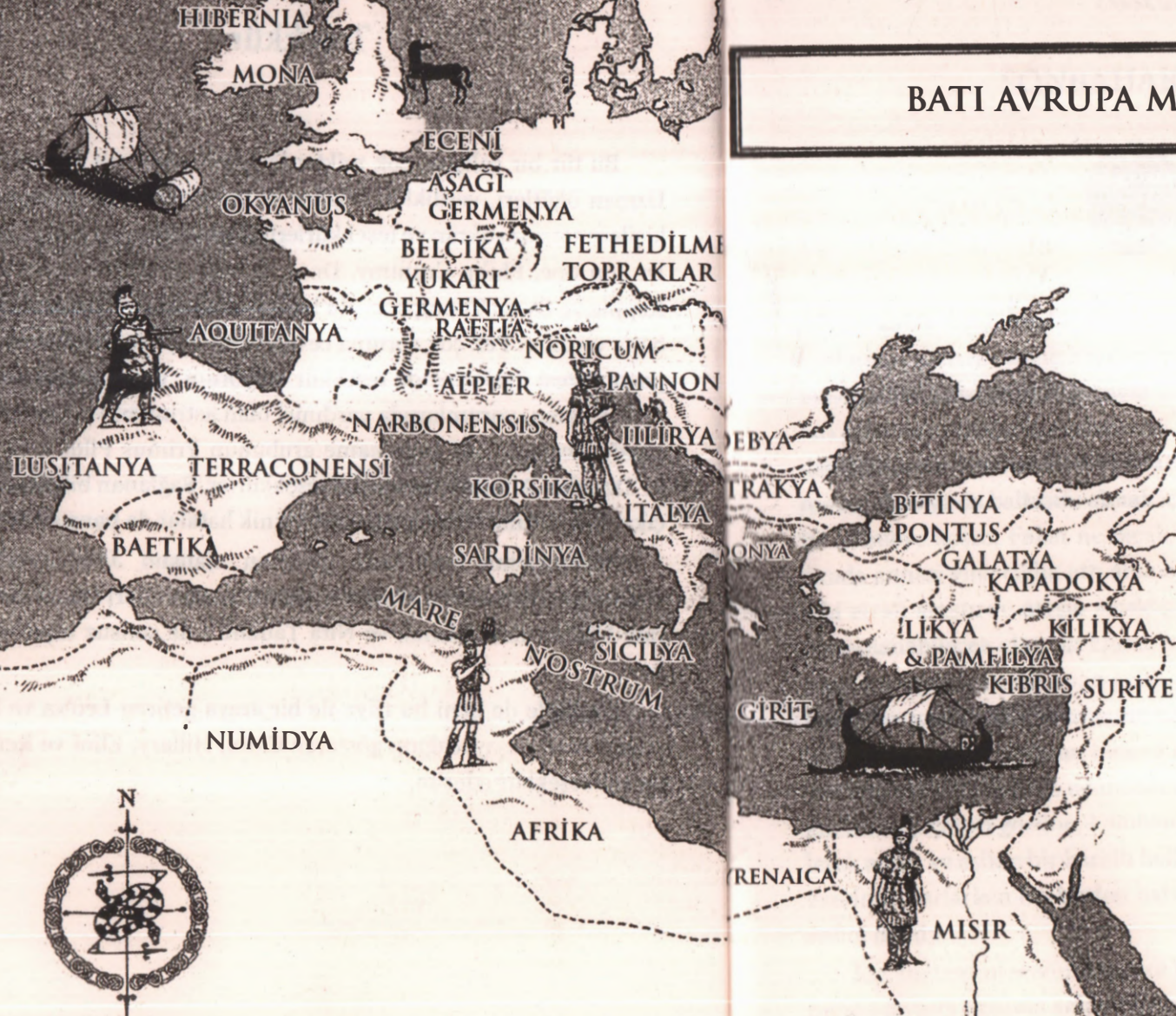
Teşekkür

Bu tür bir çalışma çok miktarda temel malzeme gerektirir. Uzman öğütleri, verdikleri bilgiler ve yardımları için aşağıdaki kişilere sonsuz şükran ve teşekkürlerimi bildiririm: Dr Gilly Carr, Dr Jon Coe, Philip Crummy, Dr. J. D. Hill, Profesör Lawrence Keppie ve Owen Thompson. Bu kişiler bilgilerini ve zamanlarını bana verdiler. Pek çok soruma cevap veren Brit-Arch internet e-posta listesi üyelerine de teşekkür ediyorum. Bana baştan sona destek veren, yorumlarıyla yardımcı olan astronom ve Legio Secunda Augusta eski kararname grubunun Primus Pilus'u H. J. P. 'Douglas' Arnold'a da sonsuz teşekkürler. Sağlanan bilgilerden çıkarılan yorumlarda olduğu gibi teknik hatalar da bana aittir.

Başlangıçtan beri bana güvenen ajansım Jane Judd'a, Transworld'dan Seline Walker'a, destek ve gayretleri için de Bantam US'den Kate Miciak ve Nita Taublib'e de sonsuz teşekkürler.

Özellikle de beni bu rüya ile bir araya getiren Leo'ya ve bu rüyayı nasıl yaşayacağımı gösteren Carol, Hillary, Eliot ve Ken'e de çok teşekkür ederim.

BATI AVRUPA M.S. 32

SONBAHAR MS 32

Saldırı şafak vakti başladı. Kız, annesinin çığlıklarına ve çatı kaplaması sazların yanık kokusuna uyandı. Kulübenin önündeki meydandan babasının bağrışıyla beraber kılıç ve kalkan şakırtıları geliyordu. Başka bir erkek sesi daha duyuldu, babasının sesi değildi bu. Kız üzerindeki örtüyü atıp yataktan fırladı ve deri yüzmeye bıçağını ya da baltasını almak için yatağın arkasındaki karanlık bölmeye koştu. Fakat ne bıçak, ne de balta vardı orada ve o sırada annesi yine çığlık attı ama sesi değişikti bu kez. Kız çılgın gibi etrafı araştırdı, ateşin sıcaklığını teninde hissederken sırtına saplanabilecek olan bir kılıcın korkusunu duydu içinde. Eline uzun ve yıpranmış bir sopa geldi, elini aşağıya, tutacağa doğru indirdi ve yağlı, cilalı bu sopanın babasının yabani domuz avında kullandığı kargı olduğunu hemen anladı. Onu çekip aldı, döndü ve kargının sivri, keskin ucundaki deri kılıfı çıkardı. Birden şafağın kızılığы çarptı gözüne, kulübenin kapısındaki kalın deri kesilerek açıldı ve eşikte bir karaltı belirdi. Sabahın ilk ışıkları kılıcın üzerinde parlarken kız birden babasının, “Breaca!” diye bağırان sesini duydu.

Kız, babasının sesini duyunca karanlık köşeden çıktı ama kapıdaki savaşçı ağzında kalan birkaç dişi göstererek sırtı ve kılıcı

sabah ışığında parlarken kıza doğru atıldı. Kız bir anda hiç düşünmeden, birkaç kez çayırlarda at üzerinde ve bir kez de ormanda çalışarak öğrendiğini yaptı. O da vücudunu öne doğru eğerek ve bacaklarının bütün kuvvetiyle ileriye fırladı ve kargısını bütün gücüyle adamın çıplak olarak gördüğü yerine, kalın gömleğinin ve başındaki miğferin açık bıraktığı noktaya, boğazına sapladı. Adam sendeledi, boğazından yere akan kanlara baktı, bir eliyle boğazını tutarken son bir gayretle diğer elindeki kılıçla kıza saldırdı. Kız kenara kaçtı ama yeterince hızlı değildi ve kılıcın ucu elini yaraladı, kız kesilen elinin acısını duydu, kargıyı bıraktı. Adam yere düştü ama onun üzerine gelmedi. O anda kapıda başka bir karaltı belirdi ama bu kez gelen kızın babasıydı.

Baba içeri girdi, “Breaca? Tanrılar, yardım edin! Breaca!” diye bağıırken yerde yatan saldırgan bir elini yan tarafına destek yaparak kalkmak istedi. Ama baba gürzünü onun başına indirerek işini tamamen bitirdi. Babası kızın yanına diz çökerek onu kollarına aldı, kalın demirci parmaklarını onun saçları arasında gezdirdi, yanağını okşadı ve “Onu sen öldürdün, öyle mi?” diyerek güldü. “Benim savaşçı kızım, benim güzel kızım. Tanrılar! Bu çok iyi işte. İkinizi birden kaybetmeye dayanamazdım...”

Kızını kucakladı ve bebekliğinde yaptığı gibi kollarında sallamaya başladı onu. Babası kan ve kusmuk kokuyordu. Kız onun yaralı olup olmadığını anlamak için eliyle üzerini yokladı, sağlam olduğunu anlayınca rahatladı ve onu iyice görebilmek için kollarından inmek istedi. Babası başını ona doğru eğince kız sıcak gözyaşlarının önce boynuna, sonra omuz ve göğsüne damladığını hissetti. Babası ağlarken onun kollarından inmedi ve annesinin de neden onunla beraber gelmediğini sormadı ona. Annesi hamileydi.

Kusmuk kokusu kapının dışında düşüp kalmış annesinden geliyordu, onun da elinde bir kargı vardı. Annesi de kendisine saldıranlardan birini öldürmüştü ama karnındaki bebeği onu en-

gellediği için ikincisi karşısında güçsüz kalmış, yenilmişti. Saldırganın kılıcı onun karnını yarmış, içinde ne varsa dışarı dökmüş-tü. Breaca yerde cansız yatan annesinin yanına çöktü ve şafağın kızılığında onun yanında yatan minik ve cansız varlığa baktı, annesinin karnından düşmüş olan bebeği çevirdi, sonra başını kaldırıp arkasında duran babasına baktı ve “Bu bir erkek çocuk olacaktı.”

Babası artık ağlamıyordu, elini kızının omzuna koyarken, “Biliyorum kızım,” dedi. Adam diz çöktü ve kızını tekrar kucakladı, çenesini onun başına bastırdı ve boğuk bir sesle, “Silahlı bir düşmana karşı koyan ve onu öldüren bir kızım varken oğlum olmasa da olur,” dedi.

Babanın sesi sıcaktı ve bu seste hem büyük bir acının, kederin ve hem de gururun izleri vardı. Breaca o anda onu daha fazla üzmemek için, cesur bir savaşçı olarak değil de içgüdüleriyle davrandığını söyleyemedi ona.

Breaca'nın annesi kraliyet ailesinin ilk çocuğu olarak Ecenilerin lideriydi ve cenaze töreni de ona uygun bir şekilde yapıldı. Doğmamış bebeği tekrar karnına kondu ve cenaze kumaşlarla, derilerle sarıldı, sonra da tanrılara daha yakın olması ve kurtlardan, ayılardan korunması için karaağaç ve fındık ağacından yapılmış yüksek bir platforma kondu. Üç Coritani savaşçısı da, hem hamile ve hem de komşu kabilenin başı olan bir kadını aniden saldırıp öldürerek tanrıların yasalarını çiğnedikleri için vahşi hayvanlara yem olmak üzere çıplak olarak ormana bırakıldılar. Breaca'ya öldürdüğü saldırganın kılıcı verildi ama küçük kız onu istemedi ve babasına verdi. Babası da o kılıcı örsü üzerine koyarak kırdı ve büyüdüğü zaman ona daha iyi bir kılıç yapacağını söyledi. Büyük kızlardan biri, Airmid de ona kırmızıya boyanmış ve mavi at yeleli kılıyla bağlanmış büyük bir karga tüyü verdi, öldürme işaretiydi bu. Babası da ona savaşçıların yaptığı gibi, saçlarını yandan

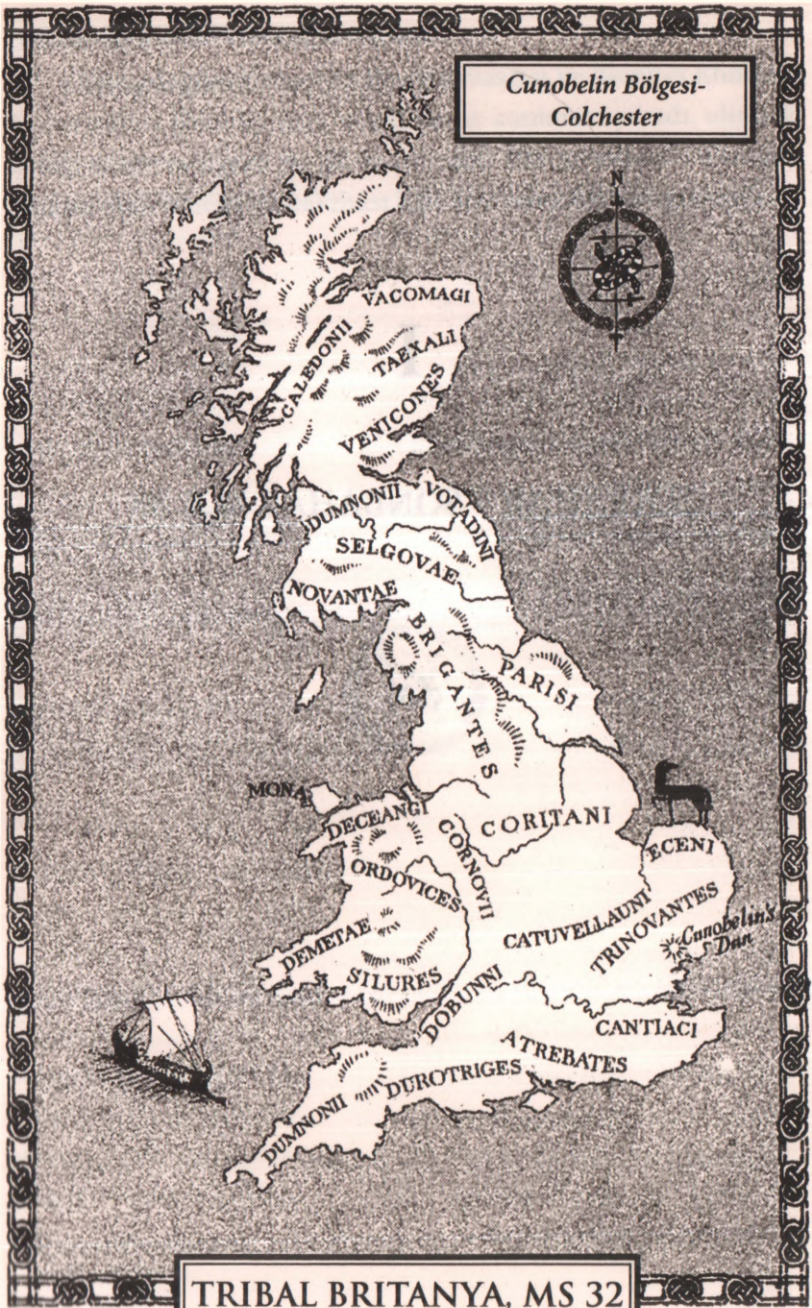
örerek tüyü nasıl takacağını öğretti.

Güneş doğduktan sonra Eteni savaşçısı ve demirci Eburovic kızını nehre götürüp üzerindeki savaş kanlarını yıkadı, elindeki kesiğı sardı ve sonra da ilk ve tek oğlu Bán'ın annesi ve kızının teyzesi olan Macha'ya bakması için onu yuvarlak eve götürdü.

I

İLKBAHAR – SONBAHAR M.S. 33

Cunobelin Bölgesi-
Colchester

TRIBAL BRITANYA, MS 32

I

Bán ilk rüyasını sekiz yaşındayken, Breaca'nın annesini kaybettiği ve elinden yaralandığı ilkbaharda görmüştü. Aniden ter içinde uyandı ve karanlıkta kendini toparlamak için tavana baktı. Uzun zaman önce, çok daha küçükken ve karanlıktan korkarken, babası onu korumaları için yatağının üstündeki çarpık kirişe at, ayı ve çalikuşu şekilleri kazımişti. Küçük çocuk aydınlık yaz akşamlarında onları düşünerek, bu kabartma şekillerin koruyucu duvarını kendi üzerinde gibi hissedirdi. Şimdi de derin sessizlik içinde ışığın gelmesi için dua etti ama hiçbir şey göremedi. Gökyüzünde mehtap varsa bile yuvarlak evin bu tarafında parlamıyor, yıldızların ışığı da çatıyı delip içeriyi aydınlatamıyordu. Ocaktaki ateşte alevler yoktu, sadece yanmış ateşin dumanı ve kokusu hissediliyordu. Hayatının en karanlık gecesi idi bu, sanki kör gibiydi ama belki de rüya görüyordu.

Bán rüya görmek istemiyordu. Gözlerini kırıştırdı ve kendini yaşayanlar dünyasında hissetmek için başka yollar aradı. Hafif, kuru duman kokusu burnunu kaşındırdı. Annesi her gece yatmadan önce, rahat uyuyabilmeleri için korların üzerine çalı çırpı atardı. Bán da büyüdükçe dumanın dilini anlamaya başlıyordu. Dumanı içine çekti ve zihninde onun etkisini bir düzene sokmaya ve ne dediğini anlamaya çalıştı. Güneşte kurumuş otların, kızarıp

yanan meşe palamutlarının ve çalıların kendilerine has kokuları ve bunların da ayrı anlamları olmalıydı. Hayvan postları ve mazi tozunun özel bir kokusu vardı. O anda beyaz taç yaprakları arasında uyuyan bir kız ve sonra da kan kırmızısı meyveleri olan bir ağaç geldi gözlerinin önüne, o meyveleri yememesi söylenmişti ona. Alıç diyorlardı ona (gülgillerden yabani bir ağaç). Belki de bu o ağaçtı.

Biraz rahatlamış gibiydi şimdi, kalbi daha normal atıyordu. Gözlerini kapadı ve duman kokusunun onu rüyalara götürmesini bekledi. Bán rüyalar dünyasında garip bir ata biniyordu, babasının atlarından biri değildi bu, kızıl bir kısraktı ve derisi kış aylarındaki tilki kürküne benziyordu. Harika bir kısraktı bu. Bán onun boynunu okşadı ve derisinin yumuşaklığını parmakları arasında hissetti. Ama tüm bunlar rüya hızıyla hemen yok oluyordu. Bán çıplaktı ve kısağın üzerinde eyer yoktu. Altındaki hayvanın kaslarının hareketini hissedebiliyordu. Eğer rüyası devam ederse hayvanın burun deliklerinden çıkan buharı görebilecek, kışnemesini ve nal seslerini de rahatça duyabilecekti, emindi bundan. Ama çok geçmeden rüyasında güneş ışığı kalmadı, öyle yoğun bir sise girdi ki burnunun ucunu zor görüyordu, adeta kör olmuştu. Nefes alırken, atın ter ve bataklık kokusuyla beraber nalların ezdiği mersinlerin sesini duydu. Hiçbir neden yokken eliyle ağzını kapadı ve bir sözcük –bir isim– bağırdı. Ağzı kapalıydı ama sesi bağırır gibi çıktı, fakat söylediği isim kafasının içinde şekillenmedi. Ses yankılandı, geri geldi ama yine anlamsızdı o sözcük. Çocuk öne doğru eğilip kızıl kısağa şarkı söyledi ve tehlikeden kurtulurlarsa ona uzun hayat, güçlü taylor ve şöhrat sözü verdi. İkisi de tehlikenin farkındaydılar ama hızlı kaçtıkları için onlara yetişemiyordu. Kısrak kulaklarını geriye eğerek dinledi ve sonra onları birden öne doğru uzattı. Çocuk ileriye bakınca devrilmiş bir porsuk ağacının yolu kesmiş olduğunu gördü. Kısrak tereddüt etti, koşusunu yavaşlattı, çocuk onun yelesini okşadı ve onu avuç-

larının içinde hissetti. Kısarak birden sıçradı ve çocuk da onunla beraber sonsuzluğa doğru uçu. Diğer tarafta zemin sağlamdı ve kısarak yere inmek için ön ayaklarını gerdi. Çocuk atın yelesini bıraktı ve ilk kez olarak onun üzerinde dik oturdu, şimdi büyük bir sevinç içindeydi, bunları Breaca'ya, ikisinin de babası olan demirciye ve daha sonra belki de annesine anlatacaktı.

İndikleri yerde farklı bir dünya vardı. Sis kaybolmuştu ama hava tam olarak açık değildi, alacakaranlıktı. O ise şimdi kısarak üzerinde küçük bir çocuk değil, çok daha iri bir savaş atına binmiş olan erişkin bir savaşçıydı. Savaş atı arkasında tozu dumana katarak bir hedefe doğru doludizgin koşuyordu. Geçtiği yerlerde toprak titriyor, ağaçlar köklerinden sökülüyordu. Bán elini hayvanın boynunda, yelesinde gezdirdi ve geriye çektiğinde ise eline kan ve ter bulaşmıştı. Bán derin bir nefes alınca burun deliklerinde kendi terini hissetti ve birden dehşete düştü.

Bán atla beraber yere indiğini ama birinin arkadan beline sarıldığını hissetti ve bu insanın hayatı ona kendi hayatından daha önemliymiş gibi geldi. Birden kendisinin değil de o arkasındaki insanın tehlikede olduğunu ve daha ileriye güvende olacaklarını anladı. Bunu arkasındaki kişiye söylemek üzere arkaya doğru eğilirken at birden bir çukura girip tökezledi. Hayvan kendini toparladı, dengesini buldu ve başını geriye çevirip üzerinde oturan Bán'a baktı, hayvanla binicisi bir an için göz göze geldiler ve Bán o anda birden donup kaldı. Sonra şimdiye kadar duymadığı kadar korkunç bir nara duydu ve nerden geldiği belli olmayan bir kılıç darbesi sol elini bileğinden kesip attı.

İlk seferinde olduğu gibi bu kez de acıyla uyandı Bán. Kalbi öyle hızlı çarpıyordu ki sakinleşmek için birkaç kez derin nefesler alıp verdi. Ama bu kez daha az korkmuştu. Sadece tanrıların görebileceği bir şey görmüştü ve bunun mümkün olamayacağını düşününce rahatladı çocuk. Korkulu rüyası yok olmuştu ve üstlerine örttükleri hayvan postlarının altında şimdi sadece onu ısıt-

mak için yatan küçük kız kardeşi vardı. Silla yüzüstü yatmış ve küçük bedenini ısınmak için ağabeyine sıkıca dayamıştı. Küçük çocuk, kardeşinin dizini kendi karnında hissetti ve onu uykudan ve rüyasından uyandıranın da bu olduğunu anladı. Kız kardeşinin nefes alış verişleri de tıpkı kısrağın solumasına benziyordu. Vücudunun ağırlığı da Bán'ın sol elini uyuşturmuş ve çocuk da rüyasında eli kesilmiş gibi hissetmişti. Bán onu uyandırmamak için elini yavaşça onun altından çekti.

Silla henüz üç yaşındaydı ve ağabeyi ile aynı yatakta uyuma izni daha yeni çıkmıştı. Bán da onunla beraber uyuyabilmek için gün sayıyordu, böylece onun vücut ısısından yararlanacak ve bir av köpeğiyle birlikte yatmaktan da kurtulmuş olacaktı. Aslında gerçek, iki ağzı da keskin bir kılıçtan öte bir şeydi elbette. Silla gecelerin çoğunda başını ağabeyinin sıcak göğsüne yaslar, onun, Ecenilerin büyük demirci ve savaşçısı olan babalarına ve onları korumak için çalıkuşu olan ve dünyalar arası uçan annelerine dair anlattığı hikayeleri dinlerdi. Böyle gecelerde minik kız kırdayıp durur ve ağabeyinin onun üzerinde parmağıyla çizdiği canavarlardan korkarak Bán'ı da güldürürdü. Fakat küçük kız seyrek de olsa bazı geceler uykusunda ağlar ve o zaman Bán da uykusu kaçmasın diye ona sırtını dönerdi. Yuvarlak evde uyanların yarısı da küçük kızın ağlayıp inlemesine uyanır ama bu sesleri çıkaranın Bán olduğunu sanarak sabah olduğunda ters ters ona bakarlardı.

Ama bu gece Silla'nın ağladığı gecelerden biri değildi, küçük kız ağabeyinin anlattığı masalları dinleyip sessizce uykuya dalmış, Bán kabusundan uyandığında bile uyanmamıştı. Bán yatağın diğer kenarına kaydı ve kalkıp oturdu. Dışarı çıkıp işemesi gerekiyordu ve onu uyandıran belki de bu olmuştu. Önce altının kuru olup olmadığını kontrol etti ve sonra aynı şeyi kardeşine de yaptı, ikisi de altlarına işememişlerdi. Bán yataktan indi ve idrar torbasını boşaltıp rahatlamak için gecenin karanlığında dışarı çıktı.

Dışarısı sandığı kadar soğuk değildi, gökyüzündeki bulutlar yok olmuştu ve güneyden ılık bir rüzgar esiyordu. Ama o yine de kapıdaki deri postunu kaldırıp içeri girdi ve yatak üzerindeki pelerinini alıp omuzlarına attı. Babasının bir pelerinini küçültüp ona vermişlerdi ama bunun bazı yerleri demir ocağında hafifçe yanmıştı ve hâlâ terle koyun yağı kokuyordu. Pelerin onun için önemliydi, çünkü rengi bir yana –pelerin maviydi ve onun bir Ecenî olduğunu gösteriyordu– annesi onu gerektiği gibi giyip sağ omuzdan da kopçaladığı zaman tıpkı babasına benzediğini söylemişti ona. Aslında tam olarak doğru değildi bu çünkü babası açık tenliydi, onunsa saçları siyah ve teni annesi gibi esmerdi ama çocuk, kadınların onu babasına benzetmesinden hoşlanırdı. Babasının annesine karşı davranışlarına dikkat eder ve kendisi de Breaca ile beraberken babası gibi davranmaya çalışırdı. Ama şimdi karanlıkta yalnızdı ve istediği gibi davranabilirdi Bán. Pelerinin kopçasını almadı ama onu omuzlarına atarak vücuduna iyice sardı ve ellerini önden dışarı çıkardı. Bu şekilde yatağında olduğu gibi ısınabiliyor, serin havadan korkmuyordu.

Bán ağır adımlarla yuvarlak evin yan duvarına gitti. Daha önce o gece her yerin zifiri karanlık olduğunu düşünerek yanılmıştı. Ay bir süre önce kaybolup dünyanın diğer yanına gitmişti ama yıldızlar yeryüzünü yeterince aydınlatıyordu. Bir ağacın üzerinden tepedeki Avcı'yı gördü ve yumruğunu kaldırıp ona bir savaşçı selamı verdi. Karanlıkta, yalnızken ve etrafta ona henüz bir çocuk olduğunu söyleyecek kimse yokken bunu yapabilir, savaşçı selamı verebilirdi. Kale duvarından dışarı çıkar çıkmaz köpekler yanına geldiler. Duvarın dışında dolaşırken onun kokusunu almışlar ve dışarı çıkınca etrafını sarıp bacaklarına dolanmaya, ona yaltaklanmaya başlamışlardı. Küçük çocuk onları severek ve azarlayarak kendinden uzaklaştırmaya çalıştı, aralarından geçerek yürümek istedi. Köpeklerin hiçbirisi ondan korkmuyordu elbette, seviyorlardı onu ama yine de dişlerini gösterip hırlayarak

çekildiler, uzaklaştılar ve geçip gitmesine izin verdiler. Bán'ın yanında sadece beyaz kulaklı, benekli ve daha önce onun yatağında, onunla birlikte yatmış olan köpek kaldı, onun eski dostuydu bu hayvan. Bán kolunu onun boynuna doladı ve köpek de ona iyice yaklaşıp bacağına yaladı. Sonra Bán doğruldu ve çöplerle dolu meydana uygun bir köşe bulup işedi. İşini bitirdiği zaman önünü kaparken köpek onu dürttü ve bir an için dengesini bozdu. Bán gülererek itti köpeği, dengesini sağladı ve karanlıkta bir süre birbirleriyle oynadılar. Bu köpek hepsinin içinde en iri ve annesinin de en sevdiği av köpeğiydi ve yakında bir sürü yavrunun babası olacaktı. Anne olarak seçilen dişi köpek biraz yaşlanmıştı ve onun doğurması konusunda annesiyle büyükanne arasında tartışmalar olmuştu. Ama bu dişi köpek sürü içinde cinsinin tek örneği ve tek başına bir geyik yakalamış bir av köpeğiydi. Yavruları da onun gibi iyi cins ve güçlü hayvanlar olacaktı. Annesi bu köpeğin çiftleşme için en iyi cins hayvan olacağını söylemiş ve büyükanne de sonunda onun dediğini kabul etmişti.

Bunlar iki ay önce, birinci dişi köpeğin doğumundan biraz önce olmuştu. Bu erkek ya da baba köpek kapalı bir yerde dişilerle bir süre birlikte kalmış, çiftleşmeler tamamlandıktan sonra serbest bırakılmıştı. Bán doğan köpek yavrularından boz renkli birini seçmiş ve büyüdükleri zaman onu av köpeği olarak alacağını söylemişti. Hayvan büyürken onu yanından ayırmamış ve sesini iyice tanıması için ona sürekli bir şeyler söylemişti. Minik köpek yavrusu doğduktan birkaç gün sonra onu tanımaya ve onu görünce yanına koşup terli, tuzlu bacaklarını yalamaya başlamıştı bile. Bán onunla oynasırken diğer dişi köpeğin de yakında doğuracağını fark etmemişti. Bunu düşününce hayvanın memelerinin sütle dolmaya başladığını da fark etmişti.

Çocuk, baba köpeğin dürtmesiyle bunları hatırladı ve köpek sürüsünün arasında diğer gebe dişiyi aradı. Ama sürüde onu göremeyince yuvarlak eve döndü ve o tarafa baktı, belki de durduğu

yere gelirken aceleyle onun yanından geçmiş ve karanlıkta onu fark etmemişti. Ama hayvan orada da yoktu ve kapıdaki postu aralayıp içeriye bakınca kendi annesini de göremedi çocuk.

Kapı gibi kullanılan postu bıraktı ve yürüdü. Annesinin karanlıkta dışarıya çıkması için birçok neden vardı ve o dişi köpek de o kadar önemli değildi. Eğer hayvan kale duvarının dışına çıkıp uzaklaşmışsa onu bir daha göremeyebilirdi. Çevrelerindeki hendeğin içindeki yerleşim alanında, kendilerinininki dışında tahıl ambarı da dahil olmak üzere sadece yedi bina daha vardı. Hendeğin ötesinde çayırlar, nehir ve sonra da orman vardı ki sekiz yaşındaki bir çocuk için tehlikeli yerlerdi bunlar. Gece karanlığında yanında bir yetişkin olmadan sur kapısının dışına çıkması zaten yasaktı. Eğer Coritaniler ansızın saldırıp onu yaralar ya da esir alıp götürürlerse sur dışına çıkabilir, aksi takdirde yasaya karşı gelemezdi.

O halde o köpeği nerde aramalıydı? Dudağını ısırdı ve yavaşça dönerek karanlıkta etrafa bakındı Bán. Gecenin karanlığında kulağına köpeklerin havlamaları, hendeğin ötesindeki etrafı çitle çevrili çayırda dolaşan atların kişneme ve nal sesleri, baykuş ötüşü ve benzeri sesler geliyordu. İnsan sesi olarak sadece babasının duvarın ötesinden gelen arada bir horlamalı nefes sesini duyuyordu.

Etrafta biraz dolaşıp köpeği aramaya karar verdi ve yürümeğe başladı ama birden kulağına başka sesler geldi. Acı içinde olan bir köpeğin havlaması ve kulağına fısıltı gibi gelen insan sesleriydi bunlar ve annesinin sesi de vardı bunların arasında. Çöplükte bir yere takılıp düşmemek için etrafa dikkat ederek seslerin geldiği yere doğru koşmaya başladı. Girişin karşı tarafında, çevre duvarının batı ucunda bulunan kadınlar evinin kapısına geldiğinde nefes nefese kalmıştı. Çok küçükken bir gün annesi onu kadınlar evine getirmiş, yosunlar içinde yatarken onu da yanında yatırmış ve yumuşak sesiyle bir şeyler anlatıp sakinleştirmişti onu. Ama

bebeklikten erkek çocukluğa geçince artık buraya gelemeyiz oldu. Bir yaş daha büyüyünce buranın kapısında bile duramayacaktı. Şimdi kapının önünde durdu ve dişi köpeğin acı içinde havlamasını yine duydu. Benekli köpek inleyerek yanında durdu. Sabırlı bir hayvan değildi ve erkeklerin içeri giremeyeceğini elbette bilmiyordu. Hayvan kapıdaki postu tırmalayıp yana doğru açınca Bán önünde bir açıklık ve yanan bir ateşin parıltısını gördü, tanıdığı bütün kadınlar şimdi şaşkın gözlerle ona bakıyordu.

Diğer kadınlar şaşkın gözlerle ona bakarken annesi birden kendini topladı ve “Bán?” diye bağırdı. Ateşin arkasından ortaya çıkan annesinin yanında, yerdeki hareketsiz yatan bir şeklin üzerine eğilmiş, sonbahar tilkisi rengine saçlar gördü Bán. Saçlar ona aniden rüyasını hatırlattı. Dişi köpeği ararken rüyayı unutmuştu ama şimdi geri geldi o rüyası. Kapıdaki hayvan postunun önünde birden ileriye doğru sendeledi. At ve çalıkuşu hayalleri diğerlerinden sıyrıldı ve başının üstünde dönmeye başladı.

“Bán!”

Çocuk şimdi ateşe çok yakındı ve onun sıcaklığını bacaklarının ön kısmında hissediyordu. Kadınlar az duman ve çok ışık vermesi için yaşlı bir huş ağacının dallarını yakmışlardı. Başka bir yerden de adaçayı dumanı geliyordu. Annesi onu kollarına aldı ve dönerek ateşten uzaklaştırdı, sonra diz çöktü ve onun yüzüne baktı. Bán yaşlı gözlerini kırptı ve ince çocuk sesiyle, “Bir ata biniyordum ve onun yelesi Breaca’nın saçlarına benziyordu,” dedi.

Annesi onu sıkıca tutuyordu ve yumuşak bir sesle, “Bak bu güzel işte,” dedi. “Alıç sana bir şeyler söylemiş, ben de bunu bekliyordum zaten. Hadi, şimdi benimle beraber gel de rüyayı anlat bana bakalım.”

Bán direndi ve dönüp geriye baktı, rüyasında sadece kısarak yoktu elbette. “Köpek iyi mi, anne?”

“Şimdi çok yorgun görünüyor. Uzun bir gece oldu ama sabahın daha iyi olacaktır, merak etme.”

“Ya yavrusu, o nasıl? Hani şu beyaz başlı siyah yavru?”

Birden arkasında büyükannesinin tıslamasını duydu, iyiye işaret değildi bu ses. Annesi onun omuzlarını biraz daha sıktı ve “Hadi eve gidiyoruz oğlum,” dedi. “Bunu orada konuşuruz.”

Yaşlı bir ses, “Neden Macha?” diye sordu. “Aceleye ne gerek var ki, çocuk görebileceği kadar gördü işte. Eğer onu buraya getiren şey dumansa, geriye dönüş zamanını da duman seçebilir.”

Annesinin omuzlarındaki parmakları gevşeyince Bán geriye dönerek baktı. Babasının teyzesi ateşin önünde, kapıya yakın bir yere oturmuş, ona gülümsüyordu ki bu bir mucize sayılırdı. Yaşlı kadın daha önce hiç ona bakarak gülümsememişti. Çocuk onu her zaman yaşlı, asık yüzlü ve çabuk kızan bir ihtiyar olarak düşünmüştü. Yaşlı kadın ona şimdiye kadar üç kelimeden fazlasını etmemişti ve bunlar da kapıyı kapamasını emreden ya da benzeri sert sözcükler olmuştu. Annesi onu götürmekten vazgeçerek yere, büyükannenin yanına oturttu ve kendisi de ateşin diğer yanına gidip oturdu, parmaklarını şaklatınca benekli köpek döndü ve gitti. Bán köpeğin çıkarken araladığı kapı postundan giren rüzgarı hissetti. Köpeğin arkasından gitmek istedi ama büyükanne onun omzuna dokunarak kımıldamasını engelledi. Breaca ateşin diğer yanında, Bán’ın karşısında oturuyordu. Kızın saçları ateşin parıltısında, rüyasında gördüğü kısrak yelesinden daha parlaktı, canlı bronz rengine bir nehri andırıyordu. Breaca ona bakıp gülümsedi, zor zamanlarda birbirlerine ayırdıkları özel gülümsemelerden biriydi bu. Breaca annesi öldüğünden beri ilk kez böyle gülümsedi ona. Bán birden korkusunun azaldığını, biraz rahatladığını hissetti. O da Breaca’ya bakıp gülümsedi ve babasının yükler toplantılarında yaptığı gibi, omuzlarını dikleştirdi.

Büyükanne, “Sadece bir yavru vardı,” diye konuştu. “O da çok iriydi ve ters geldi. Hayvan bu doğumu kendi başına yapamazdı. Biz de yavruyu arka bacaklarında tutarak çekmek zorunda kaldık.”

Bán birden kalbinin daha hızlı çarpmaya başladığını hissetti ve korkulu bir sesle, “Peki ama yavru yaşayacak mı?” diye sordu.

Büyükanne başını iki yana sallayarak, “Hayır,” dedi ve dumandan sulanmış gözlerle onun yüzüne baktı. “Üzgünüm, annen seni götürmek istedi ve haklıydı aslında. O yavru çok iyi bir av köpeği olabilirdi ama doğum normal olmadı işte ve enik zayıf ve ters geldi. Tanrılar bazen böyle işaretler gönderir bize, bunlara karşı koyamayız biz.”

“Peki, ama neden doğacakmış gibi gönderildi o zaman?” Ölü doğan köpek yavrusu ateşten ilerde, karanlık bir noktada yatıyordu. Bán kalkıp ölü doğan yavrunun yanına gitti ve onu kollarına aldı, ıslak, soğuk, cansız bir şeydi bu ve başı gövdesine göre fazla büyüktü. Baş beyaz, gövdesi de siyah değildi ama bu da ateşin parıltısında bir göz yanılsaması da olabilirdi. Bán ölü yavruya bakınca bir kulağının beyaz olduğunu gördü. Kulaktan aşağıya inen bir hat gözünü çevreliyordu ve hayvanın gerisi diğer köpekler gibi koyu benekliydi ama arada, gecenin karanlığında yağın doluya benzer beyaz benekler de vardı.

Dolu kelimesi ona bir şeyler hatırlattı. Köpek için iyi bir isim olurdu bu sözcük. Bunu şimdi kendine saklamak istedi ve ölü yavruyu göğsüne bastırdı. Ama ölü deneni köpek yavrusu hafifçe kıpırdandı ve Bán parmakları altında onun atan kalbini hissetti.

Birden kucağındaki yavruyu ışığa doğru kaldırdı ve “Hey! Bakın, bu yaşıyor!” diye bağırdı.

Büyükanne bu kez farklı bir sesle, “Henüz ölmedi ama fazla yaşamaz,” dedi. Sesi yorgun çıkıyordu ve diğerleri de başlarını sallayarak bir şeyler mırıldandılar. Çocuk onların ne dediğini duymadı ama herhalde pek de olumlu şeyler değildi bunlar.

Annesinin gözleri çevresinde sabah görmediği kırışıklıklar oluşmuştu. Bir kolunda kanlı sümük gibi bir çizik vardı. Annesi onunla ikinci büyükanne'den daha yumuşak bir ifadeyle konuştu

ve “Bu bir av köpeği Bán, başkaları da doğacaktır,” dedi. Ateşin kenarından elini ona uzattı. “Ana rahminde başka yavrular da olmalıydı ama bu dişi köpek çok yaşlıydı ve sadece bir tane yapabildi. Rahimde tek yavru olunca da çok büyüdü ve doğum çok zor oldu. Şimdi onu yaşatsak bile meme emecek kadar güçlü olamaz. Anne köpek kısa sürede sütten kesilir ve bu yavru fazla yaşayamaz. O zaman annesi ve bizler de daha çok üzülürüz. Bırakalım şimdi gitsin daha iyi.”

Annesi doğru söylüyor, inandığını anlatıyordu Bán’a. Çocuk, “Peki ama, ya rüyam... Tanrıların atı...” diye mırıldandı. Rüya yı annesine anlatmamıştı. Annesi gözlerini kırıştırıp ateşin yanında ona bakınca, Bán, “Rüyamda kızıl bir kısırağa bindim,” diye anlattı. “Ama sonra kısarak değişti, beyaz başlı, siyah bir at oldu.” Kendi adı da Hibernian dilinde ‘beyaz’ anlamına geliyordu. Bunu biraz büyüyünce öğrenmişti ama ona neden bu adı verdiklerini bilmiyordu.

İki büyükanne onun başının üzerinden göz göze geldiler ve Bán onların bakışını sanki bir kılıç darbesi gibi hissetti. Annesi gelip onun yanına diz çöktü, yüzündeki kırışıklıklar kaybolmuştu. “Bán? Sen rüyanda beyaz başlı bir at mı gördün? Yani tamamen beyaz mıydı başı?”

“Evet. Ama hayır, tamamen beyaz değildi. Gözlerinin arasındakara bir leke vardı, bir kalkana benziyordu bu ve sanki üzerinde de bir kılıç vardı.”

“Peki, karanın içinde neler gördün?” Bunu soran, kadınların içinde en yaşlı olanı, anneannesinin yarı kuzeniydi. Saçları o kadar seyrek ve beyazdı ki tepesi açılmak üzereydi, derisi görünüyordu. Yüzü ise iyice buruşmuş ve kararmıştı. Gözlerinin kenarları sulu kahverengi ve sarı karışımı bir renkti, ortasında kara bir nokta vardı ve sanki yakında kör olacakmış gibi bakıyordu. Ama bu gece gözleri iyice açılmıştı, her şeyi çok iyi görüyor gibiydi ve Bán’ın rüyasını çok merak ediyormuş gibi bir hali vardı.

Atın başındaki kara lekenin içinde bir şeyler gördüğünü nerden biliyordu peki?

Bán kaşlarını çatarak biraz düşündü ve sonra, “Bilmiyorum,” diye cevap verdi. Rüyasında bir şeyler gördüğünü biliyordu. Ama şimdi sadece kalkana benzer bir leke hatırlıyordu, onun içinde neler olduğunu tamamen unutmuş gibiydi. Bir süre daha düşündü ve sonra annesinin gözlerine baktı. “Özür dilerim,” dedi. “Hatırlayamıyorum.”

Annesi köpek yavrusunu aldı ve karnını ovmaya başladı ama dalgın gözlerle oğluna bakıyordu. Büyükannelerden biri onun omzuna dokundu ve annesi köpek yavrusunu ona uzattı. Breaca köpek yavrusunu yaşlı kadından aldı ve ağzını açıp onun ciğerlerine nefes üflemeğe başladı. Bunu yeni öğrenmiş olmalıydı Breaca çünkü derede boğulup ölen taya yapmamıştı aynı şeyi. Yaşlı kadınlardan biri pelerinin ucunu kaldırdı ve köpek yavrusunun kalbini ovmaya başladı. Değişen bir şeyler vardı ve kadınlar onu yaşatmak istiyorlardı. Bán da onları seyretmek, onlara yardım etmek istedi ama annesi onu tutup karşısına oturttu, şimdi sırtı anne köpeğe ve yavruya dönüktü. Annesi, “Şimdi bana rüyayı anlat bakalım, Bán,” dedi.

Bán ona hatırlayabildiği kadarını anlattı rüyasının ama at, başını ona çevirdiği zaman ne gördüğünü hâlâ hatırlamıyordu. Hatırladığı sadece atın başını geriye çevirip ona bakmasıydı ve bu konuda anlatacak başka bir şeyi yoktu.

“Peki, at sana bakınca korktun mu, oğlum?”

“Hayır, birincide korktum ama ikincide korkmadım. Korkacak bir şey olmadığını biliyordum, anne.”

“Kılıç elini kesince de mi korkmadın?”

Bán, “Hayır,” dedi ama buna kendisi de şaşırdı. Aslında kılıçtan korkması gerekirdi. Ama rüyasında o bir savaşçı olmuştu ve babası da ona savaşçıların savaş karmaşasında hiç korku hissetmediklerini söylemişti. Sol koluna baktı ve onun da sağ kolu

kadar sağlam olduğunu gördü. “Belki de bunların gerçek olmadığını biliyordum, anne.”

“Olabilir oğlum.” Ama annesi onun korkmadığına inanmamış gibiydi. O sırada ateşin diğer yanından inleme gibi bir ses duydular. Yaşlı anne köpek başını kaldırdı ve mutluymuş gibi hırıldadı. Yavruyu birkaç kez daha ovdular ve annesinin memesi altına bıraktılar. Yavru memeyi yaladı ama bir süre sağa sola itip durdu, nasıl emeceğini henüz bilemiyordu.

Bán’ın annesi, “Bunu beslemek gerekiyor,” diyerek dişi köpeğin arka memesine uzandı, memeyi bir süre sağdı ve ucunda süt belirince yavru köpeğin ağzını süt gelen memeye tuttu. Yavru köpek ince bir ses çıkarıp memeyi bir kez emdi ama ikinci hamlede bunu daha kuvvetlice yaptı ve sonra devam etti.

En yaşlı büyükanne sonbaharda uçuşan yaprakların hışırtısını andıran bir sesle, “Bu çocuk bir rüya görmüş,” diye konuştu. “Bu yavru onundur, o büyütecek bu yavruyu.” Sustu ve Bán’a baktı. “Bu yavru yardım almadan yaşayamaz,” diye devam etti. “Bunu ona verebilecek misin?”

Bán sevinç içinde başını sallayarak, “Evet, elbette,” dedi. “Onun adı da Dolu olacak.”

Böylece sorun çözülmüş oluyordu. Bir hayvana isim vermek, aynı zamanda hayat vermek demektir. Annesi Bán’ın kolunu tuttu ve “Birinci yarım ay süresince bunların gece gündüz beslenmeleri gerekir,” dedi. “Bunu nasıl yapacağını göstereceğim sana. Bu işi becerebilirsen bu yavru yaşar, yoksa kısa sürede ölüp gider. Eğer ölürse de sakın üzülme, bu tanrıların emridir, anladın mı?”

“Evet.”

“Eğer ölürse kendini suçlamayacaksın, bunun için yemin et bana.”

Bán, Briga, üçlü Ana ve kızı Nemain, ay tanrısı ile doğum ve çocuk büyütme tanrıları adına yemin etti. Sonra da, yavru erkek olduğu için, güneş tanrısı Belin ve savaş tanrısı Camul adına tek-

rarladı yeminini. Uzun ve karmaşık bir yemindi bu ve sonunda Bán bu yemini, geceleri uyanmak ve yavruyu besleyip yaşatmak için değil de, ölürse kendini suçlamamak için ettiğini hatırladı. Yemininde bunu da yüksek sesle belirtti.

Annesi onun yeminini gülümseyerek dinledi, bitirince elini uzatıp onu havaya kaldırdı ve “Şimdi gel de bunu nasıl yapacağını göstereyim sana,” dedi. “Ayrıca sana bu yavruyla beraber yaşayacağın bir yer de bulmamız gerekiyor, böylece geceleri onu beslemek için uyandığında bizleri de uyandırmazsın.”

II

Eburovic kapıdaki hayvan postunun aralığından girip yüzüne vuran ay ışığıyla rüyasından uyandı ve bir süre etrafı dinledi, her yer sessizdi. Rüyasında tehlikeli bir şeyler görüyordu ve kafası karıştı. Uyuyan diğer insanların nefesleri sanki diğer sesleri örten bir örtü gibiydi ve belki de bu yüzden başka bir şey duyamıyordu. Başını çevirince bir köpeğin havlamasını ve farelerin kemirme seslerini duydu. Sazlarla örtülü çatının ötesinden bir baykuş öttü ve bir diğeri de ona cevap verdi. Ama o bu seslere alıştı, her gece onlarla beraber uyur ve bunlar onu asla uyandırmazdı. Doğrulup bir süre nefesini tuttu ve çok geçmeden duydu o sesi. Demirin demire çarpmasını andıran bir sestir bu, sanki dikkatsiz bir adamın kılıcı kalkanına çarpıyordu ya da birileri uyuyanlara saldırmak için kale duvarına tırmanıyorlardı ve onların zırhları çıkarmıştı bu sesi. Fakat Eburovic uyanıktı. Altı aydır böyle bir anı bekliyor, rahat uyuyamıyordu. Coritani saldırısından beri yanından ayırmadığı kılıcına uzanırken adeta sevinliyordu. Kılıcını kabzasından kavradı ve bir hamlede kınından sıyrıp çıkardı. Cilalı demir kılıç sıgır yağıyla yağlanmış olan kınından çıkarken hiç ses çıkarmadı. Ama birisi onu yine de duymuştu.

“Kızın erkenden işine gitti.”

Eburovic birden neşesini kaybetti, fısıltı soldan, kadınlar tarafından gelmişti. Dün gecenin ateşi sönmüştü ama kalan korlar

o tarafı hafifçe de olsa aydınlatıyordu ve baktığı tarafta hafifçe öne eğilmiş birinin hareket ettiğini görünce kim olduğunu anladı. Büyükanne her zaman sert konuşurdu ama Eburovic onun boş yere konuştuğunu hiç duymamış ve yaşlı kadın ona asla yalan söylememişti. Eburovic yatağının kenarına oturdu ve kılıcını dizlerinin üstüne koydu.

Uyuyanları uyandırmamak için alçak ama yaşlı kadının duyabileceği kadar da yüksek sesle konuşarak, “Nasıl bir iş bu, büyükanne?” diye sordu.

“Ben nerden bileyim? Bunu ona sormalısın.”

Yaşlı kadın yine sert konuşuyordu ama Eburovic onun bu halini biliyor ve ne demek istediğini de anlayabiliyordu. “Karanlıkta ve yalnız başına nasıl bir iş olabilir ki bu?” diye söylendi.

Yaşlı kadın, “Belki o da senin gibi kötü bir rüya gördü,” dedi. “Sık sık şiddet dolu rüyalar görmek yetişkinler için de iyi değildir, çocuklar için de.”

Eburovic ona cevap vermedi. Sonbaharın başından beri her gece aynı rüyayı görüyordu. Rüyasında kılıcı duvarda asılı değil, hep elindeydi ve her zaman da kadınlara yakındı. Saldırganlar daha kimseyi öldüremeden kılıcını sallıyor ve onları durduruyordu. Onun rüyasında sadece Coritaniler ölüyordu. İlk üç saldırgan kadınlara yaklaşmadan onun baltası ve kılıcıyla öldü, son saldırgan ise gerçekte olduğu gibi kızının kargısıyla kaybetti hayatını. Rüyasında kızını öldürdüğü saldırganın başında dimdik dururken görüyor ve onunla gurur duyuyordu. Doğan güneşin ışınları onun omuzları üstünden kızının saçlarına ve kargısının sivri ucuna yansıyor, kızı ona gülümsüyordu. Kızı onu görünce kargısını havaya kaldırıp onu selamlıyor, Eburovic de gurur ve sevinçle ona bakıp gülüyordu. Sonra da her rüyasında kızının gözlerini görüyordu. Bu gözler hayatta hepsinde olduğu gibi parlak yeşildi ve ortadan kenarlara doğru çok ince, bakır rengi hatları vardı. Eburovic rüyasında daha sonra karısının yaz sonu

mavisi gözlerine bakıyor ve baba olmadan önce bu gözlere aşık olduğunu düşünüyordu. Karısının gülümsemesi ona büyük kaybını hatırlatıyor ve kalbi acıyla doluyordu. Eburovic ağlarken kızı ağzını açıyor ve annesinin sesiyle konuşuyordu. Onu duymak için dikkatle dinliyor ama ne söylediğini anlamadan acılar içinde uyanıyordu. Şimdi de her sabah olduğu gibi karanlıkta oturdu, içindeki acıyı hissetti ve Breaca'nın da ölümlü rüyalar görmüş olabileceğini düşündü.

“Çocukların böyle korkunç rüyalar görmesi iyi bir şey değil,” diye söylendi.

Yaşlı kadın, “O da biliyor bunu,” dedi. “Çalışması gerektiğini biliyor ve çalışıyor. Sen onu durduramazsın.”

Eburovic kılıcını kınına sokarken, “Hayır,” dedi. Ayağa kalktı ve elbisesini alıp başından geçirdi, giydi.

Yaşlı kadın asık yüzünü ona çevirdi ve azarlar gibi bir sesle, “Sen şimdi onun yanına mı gideceksin?” diye sordu. “Seni isteseydi karanlıkta yalnız başına çalışır mıydı o?”

Eburovic, “Bu sabah rüyamdan erken uyandım,” dedi ve bunu ilk kez yaptığını idrak etti. “Belki de ne yaptığını merak ettim, görmek istedim.”

Büyükanne onu duymamış gibi, “O kendine sabırlı olmayı öğretiyor,” dedi. “Bunun için vakit erken de sayılmaz herhalde.”

“O halde ben yine de bir bakayım. Yardım istemezse bir şey yapmam. Onu durduracak değilim.” Eburovic kapıdaki hayvan postunu aralayıp dışarı çıkarken bir köpek de peşinden gitti ama o hayvanı başından tutup geriye döndürdü ve itti. Köpek dönüp onun yatağına gitti ve oradaki postların altına girip yattı. Eburovic onun yattığını görünce döndü ve dışarı çıktı.

Demir ocağı yerleşim alanının diğer tarafında, yuvarlak evden uzaktaydı, ön giriş güneye bakıyordu ve böylece, ocaktan sızrayan kıvılcımların kuru ve sıcak havalarda çatı sazlarını tutuştur-

ma riski de ortadan kalkmış oluyordu. Bina ahşaptı, çatı fındık ağacından yapılmış, saz ve çalılarla kaplanmıştı ve sıcak havalar da yanmaması için sık sık ıslatılıyordu. Zemin de basılı topraktı ve iyice düzeltilmişti ama kapı eşiğinde tavuklar bir çukur açmışlardı ve bazen onun içine yumurtluyorlardı.

Gece karanlığında etrafta tavuk görünmezdi. Onlar akşam karanlığında tahıl ambarının saçakları altına girerler, Eburovic de ambarın kapısındaki postu iyice kapatır, alt kısmına nehir taşları dizer ve ambardaki demir ocağı sıcaklığının dışarı kaçmasını önlerdi. Eburovic dışarıya çıkıp ambar bacasından çıkan hafif dumanı görünce ocağın sönmediğini anladı. Kapı görevi yapan posta bakınca akşam dizdiği taşların alınıp kenara muntazaman dizildiğini ve hayvan postunun alt kısmının içeri doğru kıvrılarak içerden bir tek büyük taşla tutturulduğunu gördü. Kulağını hayvan derisine dayayıp bir süre içerisini dinledi ama bir şey duymadı. Breaca onun çekicini aldıysa bile o anda kullanmıyordu.

Eburovic postu aralayıp başını içeri uzatarak baktı ve içerdeki sıcak havanın yüzüne vurmasını bekledi ama böyle bir şey olmadı. Buna sevindi çünkü demir ocağında kızı çalışıyordu ve demek ki ona işi iyi öğretmişti. Bu demektir ki, kızı ateşi yakıp kontrol etmesini ve ısının çevreye dağılmadan kullanılmasını iyi biliyordu. Fakat içerisi gereğinden fazla aydınlıktı ve gözleri alevlere alışınca kızının bir döküm ateşi yaktığını anladı, ateşin kenarları yüksekti ve ortası parlak beyaz kor olmuştu. Ateşin üzerinde bir kalıp vardı ama onun kalıplarından biri değildi bu. Breaca ateşin başında çömelmişti ama sırtı ona dönüktü. Ocağın ışığı bronz rengi saçlarına vuruyor, omuzlarından aşağıya doğru dökülen erimiş bakır görüntüsü veriyordu. Breaca ayağa kalkıp körüğe uzanınca, babası onun önü hafif yanmış eski elbisesini giydiğini ve önüne de yine Eburovic'in onun için kaynatılmış öküz derisinden yaptığı demirci önlüğünü takmış olduğunu gördü. Ama önlük artık küçük geliyordu kıza. Altı ay süren kış

mevsiminde kızı gözlerinin önünde ama Eburovic farkında bile olmadan büyümüş, yetişkin bir kadın olmuştu demek. Kızının ilk kanamasına ne kadar zaman olduğunu merak etti ve birden onun bu nedenle buraya gelmiş olacağını düşündü. Kanaması henüz başlamamıştı herhalde çünkü başlamış olsaydı büyükanneler onu yalnız bırakmazlardı ama başlaması yakın olmalıydı.

Breaca ateşi bir süre körükledi, ateş iyice parladı ve ortadaki kalıp bembeyaz oldu. Breaca babasının en sıcak demirleri tutmak için yaptığı en uzun maşayı aldı ve kalıbın ötesinde duran ve içi erimiş metal dolu potaya uzandı. Eburovic kızının yanlış bir hareket yaparak kendini yakmaması için dua ederken endişeliydi. Breaca'nın ellerini sabit tutması gerekiyordu ama sol eli sağından biraz daha zayıftı. Annesini öldüren saldırıda kılıçla yaralanan sol eli hâlâ tam olarak iyileşmiş sayılmazdı. En yaşlı büyükanne onun yarasıyla ilgilenmiş ve açıp incelerken yaranın içinde kırık bir kemik parçası bulmuştu. Breaca yarası dikilirken hiç sesini çıkarmadan oturmuş ve Eburovic de kızıyla gururlanmıştı. Breaca bu ameliyat sırasında babasının kolunu o kadar güçlü sıkmıştı ki, Eburovic'in kolundaki çürükler ancak beş günde kaybolmuştu.

Daha sonra yapılan tedavilerle yarası kapanmaya başlamıştı ama genç kızın avcundaki yara izi belki de yaşamı süresince kalacaktı, başparmakla diğer parmaklar arasındaki aralık normalin üstündeydi. Breaca sol elini artık eskisi kadar rahat ve iyi kullanamıyor ve bundan da çok sıkılıyordu. Daha önce iki eliyle bile zor yapabildiği işleri tek eliyle daha iyi yapabilmek için büyükannenin yardımıyla durmadan çalışıyordu. Yara lapası alınınca Breaca bütün gücüyle çalışmaya başladı ve babası da onun etrafında dolaşıp parmaklarını güçlendirmek için nasıl çalıştığını uzaktan ve endişeli gözlerle izledi. Bir gün onu acıdan ağlarken gören babası kendini fazla zorlamamasını söyledi ona ama Breaca, "Annem bana hayat vermek için doğum sancılarına katlandıysa, ben el yarasının daha küçük acısına çok rahatça dayanabilirim,

baba,” diye cevap verdi. Babası o zaman onun sinirli olduğunu görüp şaşırmişti ama sonra düşündü ve onu ilk kez ağlarken gördüğünü anladı.

Eburovic kızının önce potayı ve sonra da kalıbı ateşin kenarına aldığını gördü. Son hareketleri yaparken Breaca’nın hafifçe titrediğini kapıdan bile fark etti babası. Breaca maşayı bıraktı ve parmaklarını oynatarak güç topladı, sonra tekrar işe koyuldu ama bu kez daha çok titriyordu. Başını hızla iki yana salladı. Babası onun ateşin başında derin birkaç nefes alıp verdiğini gördü ve sonra da öfkeli bir sesle küfrettiğini duydu. Kızının erimiş madeni potadan kalıba dökerken bir hata yapmaması için dua etti. Zihninde erimiş metalin kızının bacaklarına döküldüğünü ve korkunç yanıklara neden olduğunu düşündü. Kapı önünde durduğu yerden kolunu kapı postunun alt kısmını tutan taşa uzattı, içeri girip kızına yardım etmek istiyordu. Ama o anda yaşlı büyükanne, “Seni isteseydi kendi başına karanlıkta çalışır mıydı o?” dediğini ve kendisinin de kızını merak ettiğini ama “*İstemezse onun işine karışmam,*” dediğini hatırladı.

Kızının işine karışmam sözünü kesin bir söz olarak söylememiştir ama büyükanneye söylenen sözler de tutulmalıydı. Tanrılar sözünde durmayan bir adamı sevmezlerdi ve karısını yitirmiş bir erkek de onları kızdırmak istemezdi tabii. Kolunu aralıktan geri çekti ve kapıdaki hayvan postunu sadece içerisini görebileceği kadar araladı. Ateşin karşısında duran kızı derin bir nefes aldı ve yavaşça verdi. Uzun demir maşayı iki eliyle birden tuttu, ileriye uzatıp potayı kaldırdı ve kalıba yaklaştırdı. Erimiş madeni yavaşça ve hiç hata yapmadan kalıba döktü. Eburovic kalıbın kenarlarında çıkan sesi duydu ve kızına artık güvenebileceğini anladı ama potadaki erimiş metal tamamen boşalana kadar nefesini tuttu. Kızı kalıba çekiçle üç kez vurup içindeki hava kabarcıklarını çıkardı ve işin tehlikeli kısmı sona erdi. Eburovic derin bir nefes aldı, artık rahatlamıştı.

Kalıbın soğuması uzun zaman alırdı ve Breaca için işin en zor yanı, erimiş metalin kalıba dökülmesi ile kalıbın açılması arasında geçen zamanı sabırla beklemektir. Eburovic'in üç çocuğu içinde etkiyle, dürtüyle hareket etme konusunda en kötü olanı Breaca idi. Küçük bir çocukken sabırsızlığı yüzünden ellerini iki kez yakmış ve uzun süre elleri sarılı olarak dolaşmıştı. Ama artık çok yavaş hareket ediyordu, sabırlı olmayı öğrenmişti ve aletlerini toplamaya başladı. Eburovic onun maşaları duvardaki yerlerine asmasını, çekici de raftaki yerine koymasını sessizce izledi. Daha önce sabırsız, aceleci bir çocuk olan kızı eskiden düzenli de değildi. Yeterince büyüyüp babasının çalışmasını seyretmeye başladığında, Eburovic ona kullanılan çeşitli aletlerin, çalışma günü sonunda her zaman durdukları yerlere konması gerektiğini söylemiş, bu işi onun yapmasını beklemişti. Ama Breaca o günlerde ona bakıp gülmüş, bu işi biraz sonra gelip yapacağını söyleyerek oyun oynamaya ya da annesini bulmaya gitmiş, alet toplamayı da babasına bırakmıştı. Eburovic onun zaman içinde çekicin nereye konacağını öğreneceğinden emindi ama bu işi bu kadar ağır, sabırla ve özenle yapabileceği hiçbir zaman aklına gelmemişti.

Bir süre sonra kalıp soğumuş olmalıydı. Breaca kalıba baktı ve maden cürufunun da sertleşmesini bekledi. Ocaktaki ateş beslenip körüklenmediği için bir süre sonra zayıfladı, etrafa yaydığı ışık hafifledi ve Breaca'nın saç ve kaşlarının rengi de değişmeye başladı. Profilden bakılınca annesine çok benziyordu Breaca. Geniş alnı, düz ve küçük burnu, güzel şekilli çenesi ve elmacık kemikleriyle şirin bir kızdı. Teni Graine'inkinden daha esmerdi, bunu babasından almıştı, biraz güneş yanıyordu ama Macha ve Bán kadar esmer ve annesi kadar kırmızı tenli de değildi. Babası kızının büyüyünce bu esmer ten renginden hoşlanacağını düşünüyordu. Breaca babası gibi uzun boyluydu, diğer kardeşlerinden daha uzundu ve büyüdüğünde Bán ile o aynı boyda olacaklardı. Silla'nın onlardan daha kısa olacağı belliydi. Breaca duvardaki

küçük çekici almak için uzanınca Eburovic onun tavırlarını annesine benzetti, onun kadar zarif hareketleri vardı Breaca'nın. Onun kalıbı açmak için çekiçe vuruşunu heyecan içinde izledi babası. Kalıp açılıp içindeki parlak metal şekil ortaya çıkınca, Breaca başını kaldırdı ve dönüp kendisini seyreden babasının gözlerine bakarak aynen rüyada olduğu gibi gülümsedi. Sonra, "Artık buraya gelebilirsin, baba," dedi. "İş tamamdır."

Eburovic birden şaşırıp ve tereddüt etti. Kendi demir ocağına girerken daha önce hiç böyle tereddüt geçirmemişti. Kızına, "Burada olduğumu nerden bildin?" diye sordu.

Breaca güldü ve "Bunu bana ateş söyledi," dedi. Sabahın gelişi ve yaptığı iş onu iyice canlandırmış gibiydi. Sanki güneş altındaymış gibi parlıyordu. "Sen kapıdaki postu araladığında alevler dalgalandı," diye devam etti. "Birin geldiği belliydi ama içeri giren kimse olmayınca gelenin sen olduğunu anladım. Başka hiç kimse senin kadar sabırlı olamaz, baba."

Eburovic gülümsedi ve "Bu işi öğreniyorsun," dedi. "Parmaklarını bile yakmadın."

Breaca, "Henüz yakmadım," diyerek tezgahın üzerinde duran parçaya baktı ve kaşlarını çattı. "Bu çok sıcak ve sert, düşünmem, dikkatli olmam gerekiyor. Sen bu işi hiç düşünmeden yapıyorsun." Sustu ve başını kaldırdı. "Ne yaptığımı görmek istemiyormusun, baba?"

Eburovic onun dökümünü yaptığı şekli saklayacağını düşündüğü için birden şaşırıp ve "Ne dedin?" diye sordu. "Elbette görmek isterim."

Kızın kalıptan çıkardığı parça daha önceki yeni ve sıcak parçalardan yer yer yanmış olan tahta tezgahın üzerinde duruyordu. Breaca parçayı küçük maşayla aldı ve soğutmak için kova-daki suya daldırdı. Kızgın metalin suya girince çıkardığı hışırtı Eburovic'in en çok sevdiği seslerden biriydi. Gözlerini kapadı ve hışırtının kendisini sakinleştirmesini bekledi. Gözlerini açıp bak-

tığında, kızını örsün başında durmuş, döktüğü metal parçasına bakıp fikrini söylemesini beklerken gördü. Gözlerini kızının yüzünden tezgahın üzerinde duran yeni kalıptan çıkmış metal parçasına çevirdi.

Bu parça da en iyi döküm parçaları gibi, bakan insanı hayal kırıklığına uğratacak kadar basitti. İlk bakışta Eburovic'in orta parmağı uzunluğunda, yaprak şeklinde, ucu sivri, keskin ve küçük bir mızrak başına benziyordu bu parça. Çok güzel bir mızrak ucuydu bu ve anne soyundan, atalardan gelen ve babasının iş torbasında sakladığı uca benziyordu. Eburovic kızının bu çalışmasına hayran olmuştu, Breaca bunu orijinalden üçte bir boy daha büyük yapmıştı. Ama bir yandan da, onun ilk döküm çalışması olarak kargı ucu gibi basit bir parça yapması onda hafif bir hayal kırıklığı yarattı. Parçayı elinde çevirip arka tarafına baktı.

İşte o zaman yanıldığını anladı Eburovic. Bu parça sadece bir kargı ucu değildi, kızı onu tezgahın üstüne koyduğu zaman arka yüzünü görmemişti onun. Bu parça, atalarının dökümlerine benziyordu, aynı zamanda bir broştu, mızrak ucu olarak kullanıldığı gibi, arkasındaki iki delikle bir pelerine de takılabiliyordu. Eburovic kızının bu ustalığı karşısında şaşırdı, gurur duydu onun bu çalışmasıyla. Breaca yıllarca onun çalışmalarını izlerken çok şey öğrenmişti ve bu çalışması gerçekten gurur verici bir emek ürünüydü. Parça elde farklı tutulduğunda, ön yüzdeki kıvrımlarla sanki başka bir şekil gibi görünüyordu. Eburovic onu avcunda ateşin aydınlığına doğru tuttu. Bronz sıcakta hafifçe parıldadı, ön yüzünde Coritanilerin çaylağı, gündüzleri avlanan küçük, saldırgan ve sarıgözlü baykuşun pençelerine yakalanmıştı—annesinin rüyalarına giren baykuştı bu. Eburovic bütün kış intikam planı yaparken kızı bunu bir döküm parçasına işlemişti.

Eburovic sessizlikte bir süre düşündü ve yaşlı büyükannenin, *'Kızın da senin yapman gerektiği gibi onun hayalini kuruyor,'* sözünü hatırladı. Başını kaldırdı ve sağlam eli örsün üzerinde,

yaralı eli yan tarafında duran kızına baktı. Kızının yüzündeki gülümseme kayboldu, rengi hafifçe solmuştu, yaptığı işi beğenip beğenmediğini babasına sormasını gururu engelliyordu. Babası ona ihtiyacı olan cesareti ve gücü vermeliydi ama Eburovic ona anlamlı bir ifadeyle baktı. Uzanıp döküm cilasını kumunu aldı ve parçayı iyice temizleyip parlattı. Sonra kızının farkında olmadan yaptığı kol hareketini görüp ona baktı.

Eburovic parçayı tezgahın üstüne bıraktı, kızına karşı dürüst olmalıydı ve hafifçe gülümseyerek, “Mükemmele yakın olmuş,” dedi.

“Ama..?”

“Çizim aletini kullanmamışsın. Gözlerdeki iki kavis aynı hizada değil.” Parmağıyla parçanın üstünü gösterdi. “Bu gözle diğeri aynı hizada olmamış.”

Breaca buna dikkat etmeliydi ve başını hafifçe eğip kaşlarını çatarak, “Senin iznin olmadan o aleti almadım ama benim gözle hizalamam olmadı elbette,” dedi.

“Fakat yine de harika bir çalışma çıkardın yavrum, çok güzel bir parça bu.” Eburovic üst rafa uzandı ve alet kutusunun yanında duran delgiyi alıp kızına uzattı. Delginin bir ucunda ailenin simgesi olan yavru besleyen ayı şekli vardı. “Bunu istediğin zaman kullanabilirsin, kızım.”

Breaca için en güzel hediye idi bu ve hiç beklemiyordu bunu. Birden gözleri hafifçe yaşardı ve “Nasıl, yeterince güzel oldu mu, baba?” diye sordu.

“Çalışmanı beğenmeseydim bu aleti kullanmana izin vermezdim, değil mi?”

Eburovic ona orta boy çekicini verdi ve Breaca ondan simge damgasını da alarak metal mızrak ucunun boş bir yerine damga bastı. Şimdi kargı başı daha güzelleşmiş ve üzerindeki dengesizlik de kaybolmuştu. Dışarıda güneş doğmuş ve kapı postunun kenarından içeri sızan ışınlar tezgahın üzerine düşmüştü. Eburovic

kargı başını güneş ışınlarına tutunca üzerindeki baykuş şekli altın gibi parladı. Baba kız birbirlerine baktılar ve Eburovic kızına, "Bunu şimdi takmak ister misin?" diye sordu.

Breaca beyaz dişlerini göstererek ona gülümsedi ve başını iki yana sallayarak, "Hayır, baba," dedi. Kız hâlâ çocukça davranıyordu. "Bunu kendim için yapmadım."

Eburovic bunu duyunca önce kızının bunu babası için yaptığını ve kendisine hediye edeceğini düşünerek heyecanlandı, büyük bir sevinç kapladı içini. Sonra kızının yanaklarının kızardığını fark etti ve onun ne demek istediğini anladı, sessizce onun yüzüne baktı.

Breaca kendini biraz zorlayarak, "Bu bir hediye..." dedi. "Baykuşu tanımış olana bir hediye olacak." Kızın yaralı eli tezgahın üzerinde durmuş, vücudu yağmur altında kalmış bir yaprak gibi titriyordu. Kaşlarını çattığı zaman annesine daha çok benziyordu. Breaca tekrar konuşmak için derin bir nefes aldı ama babası ona yaklaşıp kucaklayarak konuşmasına izin vermedi. İki si beraber ocağın arkasındaki gölgelik köşeye oturdular. Babası onu ne kadar sevdiğini göstermek ve sakinleştirmek için onun saçlarını okşadı.

Yükselen güneş çimlerin üzerindeki çiğleri buharlaştırır ve tavuklar ortaya çıkarlarken, Breaca babasının okşamasıyla birden rahatladı. Babası onu kucağında çevirip sırtını göğsüne bastırdı ve kollarıyla sardı kızını.

Eburovic kızının saçlarını öperek, "Breaca, üzgünüm kızım," diyerek onun başını okşadı. "Bütün kışı kendi acımı düşünerek geçirdim ve seninle hiç ilgilenemedim. Elbette annen hakkında konuşmalıyız ama adını söylemek istemiyorum, onun ruhu hâlâ tanrılar nehri karşısındaki ölümler diyarına doğru gidiyor. Ölümünden bir yıl sonra kemiklerini yakmazsak öbür tarafa geçmez. O zamana kadar o kendi yolunu buluyor ve bizler onu geri getirmek için hiçbir şey yapamayız."

Breaca birden gerildi ve “Ama o geriye çekildi,” diye konuştu. “Ben onu rüyamda gördüm, adını söyledim ve o da geri geldi. Gelmeye devam ediyor.”

Eburovic birden şaşırdı, böyle bir şey beklemiyordu ve o da kızı gibi birden gerildi. Biraz düşündü ve sonra, “Peki ne diyor annen?” diye sordu.

“Her zaman söylediğini söylüyor: Geleceği sadece tanrılar bilir ve ben onları yargılayamam, Coritanilere kızamam, çünkü onlar bize gerçek düşman değiller. Annemin söylediğine göre, kışın saldırı emri vermeyen konsey haklıydı ve ilkbaharda onlarla karşılaşınca ben de onları saldırmamaları için uyarmalıyım.” Kız biraz yumuşadı ve başını babasının omzuna yasladı. “Ama ben bunu yapmak istemiyorum, baba.”

“Hayır ama bunu söylemen iyi olur kızım ve seni dinleyeceklerdir. Sen annenin kızıydın ve bir gün onun yerine idareyi ele alacaksın. Ayrıca artık bir savaşçı oldun ve sayıyorlar seni.”

“Biliyorum.”

Breaca şimdi daha ciddi bir ses tonuyla konuşuyordu. Düşmanını öldürüp vaktinden önce konseye katılma hakkını kazanmıştı. Yaşayanlar arasında bir yenilikti bu ama geçmişte birkaç kez görülmüştü. Tarihte de bir iki kez Breaca gibi küçük yaşta düşmanlarını öldürmüş ve büyük görevler yapmış çocuklar yaşamıştı. Bunlar kendilerinden söz etmemişlerdi –annesi de böyle biriydi– ama onların kahramanlıklarını bilen ya da duymuş olanlar uzun kış geceleri onların hikayelerini yakınlarına anlatırlardı. Eburovic bu kahramanların kendilerinden söz etmeyi sevmediklerini, düşmanlarını çok genç yaşta öldürdüklerini ama kendilerinin de genç öldüğünü ve arkalarında yas tutacak kimse bırakmadıklarını biliyordu. Şimdi geriye bakınca, kızının çevresinde toplanan bazı gölgeleri de görebiliyordu.

“Annen ya da büyükannen sana böyle bir broş mızrak ucu yapmanı söyledi mi kızım?”

“Hayır, Airmid’in fikriydi bu. O anlıyor böyle şeylerden.”

Uzun boylu, sessiz ve siyah saçlı bir kız olan Airmid genç bir kadın olmuştu ve yaşlılar onun hayal gücünün iyi olduğunu söylerlerdi. Sonbaharda, Coritani saldırısından önce pek samimi değillerdi ama kış aylarında Breaca ile iyi arkadaş olmuşlardı. Eburovic mızrak ucu şeklindeki broşu tezgahından alıp kızına verirken, “Bu sabah gidebiliriz,” dedi. “Şimdi çıkarsak platforma ulaşır ve öğle olmadan geri dönebiliriz.”

“Şimdi gidemem, baba. Sabah oldu ve büyükanneyi görmeliyim, geç bile kaldım.”

Breaca iki yıldan beri yaşlı olan büyükanneye yardımcı oluyor, ona her konuda hizmet ediyordu. Yaşlı kadına hizmet etmek için seçilmek insanı onurlandıran bir şeydi ama aynı zamanda kolay da değildi. Eburovic kızının büyükanneye hizmet etmesini zevkle ve gururla izliyor fakat bazen çok sıkıldığını da anlayabiliyordu. Breaca son günlerde daha çalışkan, daha dürüst ve insafli olmaya başlamıştı.

Breaca ayağa kalkarken babası o anda önemli bir şeyin eksikliğini duyar gibi oldu. Onu tekrar kucakladı ve “Daha önce büyükanne’nin her konuda yardımcısı Airmid idi, kızım, bir kez daha yapamaz mı aynı görevi?”

Breaca dönüp babasına baktı ve gülümseyerek, “Bunu neden istediğimi bilirse belki de yapar,” dedi.

“Şimdi nehirde midir acaba?”

“Henüz gitmemiştir, şu anda batı evinde olmalı.”

Eburovic kızının bunu nasıl bildiğini anlamadı ama sadece, “Pekâlâ,” dedi. Batı evi, çocuk doğurma yaşına gelmiş ama henüz evlenmemiş olan kızların uyuduğu yerdi. Aynı yaşta olan delikanlılar ise güney evinde uyurlardı. Ortadaki evde aileler ve yetişkinler kalıyordu. Bir erkek izin almadan batı evine asla giremezdi. Ama Eburovic için bu sabah bir istisna sayılabilirdi. Kızını bıraktı ve ayağa kalkarak, “Ben gidip Airmid ile konuşayım,” dedi. “Sen

atları hazırla, aşağı çayırda buluşalım seninle.”

Güneş ışınları alıç ağacının alt dallarını aydınlatırken buluştular. Airmid yaşlı kadına bakacağını söylemiş ve büyükanne de bunu kabul etmişti. Eburovic iyi pelerinini aldı ve kızının da üstünü değiştirip yeni, Eceni mavisini ve süslü bir elbise giymiş olduğunu gördü. Kılıcını sırtındaki kılıfa geçirdi, üzerinde arması olan kalkanını ve kargısını da yanına aldı. Fazla silaha gerek yoktu ama platform yapıldığından beri oraya gitmemişti ve seremoniyle gitme ihtiyacı duyuyordu.

Aşağı sıralarda Breaca ile buluştuğunda kızı onun gibi düşünmüş, onun için diğer kır savaş atını güzelce temizlemiş ve getirmişti. Eburovic çayırda otlayan iki düzine ata baktı ve hepsinin de iyi durumda olduğunu gördü. Breaca ona hem meydan okuyan ve hem de özür diler gibi bir ifadeyle baktı ve “Bu da diğer kır at kadar iyidir sanıyorum, baba,” dedi. “Ama binicisine güvenmesi biraz zaman alabilir.”

Eburovic kızına inanıyordu. Eski kırsığını sonbaharda at pazarında satmayı düşünmüş ama kızı gördüğü atları beğenmemiş ve o da kırsığını satmaktan vazgeçmişti. Kış aylarında kızıyla fazla meşgul olamamış, ilkbaharda toprak sertleştiği zaman ilgilenmeye karar vermişti. Breaca babasına gülümseyerek baktı ve “Son zamanlarda üzerinden kimseyi atmadı bu kırsak,” dedi. “Buna yeni binsen bile güvende olacağına eminim. Kırsak bu atı izleyecektir.”

“Sen öyle diyorsan tamamdır.”

Atlarına atlayıp yola çıktılar ve Eburovic atını diğerinin yanında, ona uyararak tırısı kaldırdı. Doğru ritmi bulunca atın yelelerini yakaladı ve bir savaşçı gibi dik oturarak ata alışmaya çalıştı. Yaz aylarında bu atla çalışarak bir elinde kılıç, diğerinde kargı olarak dizgin ya da yele tutmadan binebilirdi hayvana ama ritmine uyamazsa kendini öldürebilir ya da atı sakatlayabilirdi. Şim-

di ise kılıcı sırt kılıfındaydı ve kargı elinde de kalkanı tutuyordu. Eyere iyice yerleşti ve kalkanı koluna takarak atın ritmine iyice uydurdu kendini. Diğer eliyle dizgini yakalamak için uzanırken, Breaca da kargı tarafından uzanıp atının yelesine yapıştı. Kızı onun yanlışı tarafındaydı ama atın ritmine çok iyi uydurmuştu kendini, zamanlaması çok iyiydi ve başını çevirip babasına bakarken gülümsedi. Babası da ona bakarak gülümsedi ve nal sesleri arasında sesini duyurmak için, “Elinde kargı varken de yapabilir misin bunu?” diye bağırdı.

“Sanırım yaparım.”

“O halde al bunu.” Eburovic ona savaş kargısını uzattı, bu kargı kızının domuz kargısından daha ince ve hafifti. Breaca kargıyı yakaladı, atından aşağıya atladı, tırıs giden atın yanında birkaç metre koştu ve sonra kargının dip kısmını yere dayayıp destek yaparak yine atına atladı. Atlar arasındaki mesafe hiç açılmadı ve Eburovic kızının bu başarısına gülerek baş salladı. Breaca gülerek kargıyı havada salladı ve sonra gösteriş için aynı şeyi kalkan tarafında yaptı. Eburovic onun bunu kıştan önce yapıp yapamadığını düşündü, hatırlamaya çalıştı ama hatırlayamadı. Kızı şimdi on iki yaşındaydı ve acaba o bunu aynı yaştayken her iki yanda da yapıp yapamadığını bir süre düşündü, yapabildiğine emindi.

Breaca’nın atı savaş tecrübesi yaşamamıştı. Kızın başının yanından geçen kargı ucu onu dörtlünlü koşturmaya başladı. Baba kız atlarını bir süre koşturdular ve sonra yavaşlattılar, ilkbaharın ilk günleriydi ve atları fazla yormamalıydılar. Eburovic atının dizginlerini gevşetti ve onu iyice yavaşlattı. Kış aylarını adeta yaşamadan, çok zor geçirmişti. Bugün sonbahardan beri ilk kez yaşadığını hissetti. Hava açık ve soğuktu ama parmakları uyuşmamıştı, bahar havası her şeyi canlandırıyor, ağaçlar yapraklarını, çiçeklerini açmaya başlamışlardı.

Atlar kış tüylerini dökmeye başlamışlardı. Kır at başı yukar-

da, sanki savaşa gider gibi, kulakları dikilmiş olarak yürüyordu. Kısarak da onun yanında aynı tempoyla gidiyordu ve Eburovic eğilip onun boynundaki çamuru silerken hiç aldırmadı. Breaca babasıyla diz dize gelene kadar atını kısrağa yaklaştırdı. Kız şimdi kendini daha iyi hissediyordu ama dörtına giderken olduğu kadar coşkulu da değildi, kendine daha hakim gibi görünüyordu. Eburovic kızının bir yıl öncesine göre daha kontrollü olduğunu hissetti. Ocakta, ateş karşısında çalışırken bile ısının kaybolmaması için ateşin kenarlarını yükseltmişti. Annesinin ölümünden önce kıvılcımların çevreye sıçramasına bile dikkat etmezdi, her zaman coşkuluydu ama artık her şeyi dikkatle kontrol altına alabiliyordu. Eburovic kızının yanında, at üstünde giderken onu ateşten korumaları için tanrılara dua etti.

Eburovic kır atını dizleriyle yönlendirdi ve yola devam ettiler. Bu tarafa son gelişinde Graine'in yanında yaya olarak yürüyor, onun için yaptığı yere gelmeden önce kendine gelmesini istemiyordu, kızı ona gülümseyip dalmıştı. Breaca o zaman küçüktü, önden koşup kirli elleriyle mantar toplamış ve babasına getirmişti. Graine o zaman kendine gelmiş, onları almış ve bazı açılardan bir kertenkele başına benzeyen deri torbasına atmıştı. Daha sonra onları da onun cesedinin yanına bırakmışlar ve bunlar kargalara yem olmuştu.

Eburovic'in yaptığı doğum kulübesinin harabesine vardıkları zaman güneş sağ omzunu ısıtmıştı. Birkaç günlük saldırıda çatı harap olmuş ve kış aylarında tamamen yıkılmıştı. Baba kız onun yanından geçip yoldan ayrıldılar, sağa dönerek çalığa doğru çıktılar. Tepeye vardıklarında tekrar sağa döndüler ve bir süre daha yürüdüler.

Graine'in kemikleri çalıhın güneyindeki platformun üzerindeydi. Elinde bir kargıyla ölmüştü o ve ruhunun bekçisi de küçük baykuş olmuştu. Eburovic kızının onun için yaptığı broştan daha güzel bir ölüm armağanı düşünemezdi. Kızının onu yaptığı ve

kalıptan çıkardığı anı hatırladı; artık nereye gittiğini düşünmek istemiyordu. Breaca onun önünde, atının üstünde dimdik oturmuş, saçları rüzgarda dalgalanarak gidiyordu ve ne düşündüğü belli değildi.

Vakit öğleye doğru yaklaşırken oraya vardılar. Güneş şimdi arkalarından vuruyor, gölgeleri atların önüne düşüyordu. Sağdan hafifçe esen rüzgar platform üzerindeki mavi yünlü paçavraları yerinden oynatıyordu. Onların yaklaştığını gören iki kuş yavaşça kanat çırparak uçtular. Eburovic hiç konuşmadan atından indi ve ileriye doğru giderken Breaca da onu takip etti. Babası onun dudaklarının oynadığını fark etti ama ne söylediğini duyamadı. Bir süre sonra Breaca da atından indi ve babasının yanında yürümeye başladı. Babası onun yüzüne bakarak neler düşündüğünü anlamaya çalıştı ama Breaca büyükannenin söylediği gibi aklından geçenleri asla belli etmiyordu. Bir süre sonra sessizce atlarına atlayıp geri döndüler. Rüzgar güneye döndü ve uzaklarda gri renkli yağmur bulutları görünce hızlarını artırdılar.

Geri dönünce atlarını yerlerine bıraktılar ve Eburovic kızına, “Meşgul müsün?” diye sordu. Bahar çalışmaları başlamıştı, Breaca tarlalarda çalışıyor, tohum ekmediği zamanlar yabani otları ya da taşları topluyordu. Yola çıkmadan önce tırnaklarının arasındaki toprakları iyice temizlemişti. İlerde çayırlarda, tarlalarda başka insanlar çalışıyordu.

Breaca o anda çalışmayı düşünmüyordu, bir süre boş gözlerle babasının yüzüne baktı ve sonra kaşları çatarak, “Airmid ve Macha bir şeyler ekmeye karar verdiler ve yağmurlar gelmeden yardıma ihtiyaçları olacak,” dedi. “Şimdi onların yanına gitmeliyim.”

“Pekâlâ, işin bitince demir ocağına gel, sana bir şey göstereceğim.”

Breaca babasının yanına ancak akşam karanlığı bastırırken döndü, tavuklar akşam ışığından son olarak yararlanıyorlardı. Öğleden sonra yağmur yağmıştı ama girişin üstündeki çatı kurumuştur bile. Küçük, açık renkli bir tavuk kanatlarını açmış ortalıkta dolaşıyor, başını içeri uzatıp oradan gelen ısıdan yararlanmak istiyordu. İçerde bütün gün ateş yandığı için orası çok sıcaktı. Eburovic önlüğünü ve üstünü çıkardı, sırtı kapıya dönük olarak çekiç sallamaya başladı. Breaca tavuğun yanına oturdu ve babasının demir dövüşünü seyretmeye başladı, yorulmuştu. Yaralı eli ot toplamaktan ve bitki dikmekten yorulmuş, acıyordu. Sağlam eliyle yaralı elinin avcunu hafifçe kaşıyarak günün yorgunluğundan kurtulmaya çalıştı. Aslında bir neden yoktu ama canı çok sıkılıyor ve bu da onu üzüyordu. Sebepsiz yere önce büyükanne ve sonra da arkadaşı ile tartışmıştı. Atla platforma giderken bile nedensiz yere canı sıkılıyordu ama bunu babasına belli etmemeye çalışmıştı. Neden canının sıkıldığını düşünmeye başladı.

Babası birden demir dövmei bıraktı ve ona dönerek, “Breaca, iyi misin sen, kızım?” diye sordu.

Breaca ona bakarak gülümsedi ve “Evet, baba,” diye cevap verdi ve aslında yalan da değildi bu. Yorgundu ve iyi bir uykuya ihtiyacı vardı. “Geç kaldım, özür dilerim, baba. Nemma yakında doğum yapacak ve Airmid de doğum sonrası için biraz kediotu kökü arıyordu, uzun zaman onu aradık.”

“Bulabildiniz mi bari?”

Breaca gülümsedi ve “Elbette,” dedi. “Yoksa hâlâ arıyor olabiliriz ve buraya gelemezdim. Airmid bir işe başladığı zaman onu tamamlamadan bırakmaz.” Zaten tartışmalarının nedeni de bu olmuştu. Kız tavuğu ürkütmek için yavaşça ayağa kalktı ve “Senin için geç mi kaldım, baba?” diye sordu.

“Hayır, içeri gel, ben de işimi bitirmek üzereydim zaten.”

Demir ocağı sabah olduğu gibi yine portakal rengiydi ve duvarlara garip gölgeler vuruyordu. Etrafa kızgın metal, yanan kö-

mür ve babasının ter kokusu yayılmıştı. Küçük kız gidip babasının kolunu öptü, tuzlu teri ve yanmış kılları hissetti. Babası onu kucaklarken Breaca onun omzunun üzerinden baktı ve ateşin neden bu kadar harlı ve portakal rengi olduğunu anladı; Eburovic bütün günü demir döverek geçirmişti. Tezgahın üzerinde kızın kolu boyunda ve eli genişliğinde ama henüz bitmemiş bir kılıç duruyordu, bir ucu daraltılmıştı ve bir gün kabza olacaktı. Breaca kılıcı alıp tarttı, kabza olacak uç onun eline uygundu ve kılıç da çok ağır değildi. Dövülerek yassılaştırmış metalin üzerinde hâlâ ateşin izleri vardı. Küçük kız henüz bitmemiş kılıcı geriye doğru salladı ve babasının bitirdiği kılıçları sallarken aldığı zevki yine aldığını hissetti. Geriye dönerek elindeki kılıç olacak yassı demir parçasını tekrar tezgahın üzerine bıraktı.

“Ee, ne diyorsun buna bakalım?”

“Güzel olacak baba.” Kız bir şeyi överken dikkatli olmayı babasından öğrenmişti.

“Onu gerçek bir kılıca karşı denemek ister misin peki?”

“Yapabilir miyim bunu?”

“Elbette, hadi al onu.”

Breaca henüz bitmemiş olan kılıcı eline aldı ve kabza olacak yerinden kavrayınca yine garip bir şeyler hissetti. Kılıcı sıkıca tutunca, eklemleri ata bindikten ve kargıyla çalıştıktan sonra olduğu gibi daha çok açıldı. Kılıcı birkaç kez havada salladı, sonra babası da kılıcını alarak onun karşısına geçti ve “Hadi bakalım başıma doğru bir hamle yap,” dedi.

Breaca kılıcı iki eliyle sıkıca tutarak babasının başına doğru salladı. İki demir birbirine çarptı ve bir kıvılcım kapıya doğru sıçradı.

“Güzel, şimdi de dizime doğru salla kılıcını, kızım.”

Küçük kız henüz tam keskin olmayan kılıcını yukardan aşağıya, babasının dizine doğru salladı ve kılıcın ucu, babasının dedesiyle, beyaz saçlı Coritani şampiyonu ile bir sınır tartışmasında

çatıştığı zaman meydana gelmiş olan küçük çentiğin yakınından geçti. İki kılıç birbirine çarptı, kıvılcımlar etrafa saçıldı ve kızın kılıcı yerden toprak kaldırdı.

“Şimdi göğsüme bir hamle yap...”

Breaca babasının bu hamleyi iyi karşılayacağını bilerek dikkatle uzattı kılıcını ve iki kılıç yine birbirine çarptı. Kılıçların birbirine çarpmasıyla küçük kızın omuzları sarsıldı ama dayandı. Babasının kılıç kabzasından yine bir kıvılcım sıçradı ama büyüklerin anlattıklarına göre, dedelerinin kılıçlarından, nehir yakınlarında Sezar ordusuyla çarpışırken çok daha parlak kıvılcımlar saçılıyordu.

Babası ona bazen sürpriz yaptığında gülümsediği gibi, yine hafifçe gülümsedi ve “Güzel, çok güzel, kızım,” dedi. Sonra bir tebeşir taşı alarak kılıcın boyunu kızının koluna göre çizip ayarladı.

“Henüz çok gençsin, gerçi iki elinle de tutabilirsin kılıcın kabzasını ama şu haliyle yine de fazla uzun senin için...” Tebeşirle işaretledi ve “Şu alt kısımdan üçte birini keseceğiz,” diye devam etti. “Eğer istersen o parçayla da kabzanın baş kısmını, topuzunu yaparız. Ama istersen o kısmı bronz dökerek de yapabiliriz, hangisini istersin?”

Küçük kızın gözleri açıldı. “Onu da ben mi kalıba dökeceğim peki?”

Breaca bunu yapabilirse harika bir gün yaşamış olacaktı. Yıllardan beri babasının kendine bir kılıç yapması için izin vermesini bekliyordu.

Babası ona daha da iyi bir armağan verecekti ve “Kendi kılıcını kendin de yapabilirsin tabii,” dedi. “Ama henüz küçüksün, yeterince güçlü değilsin, onu güçlü biri yaparsa daha sağlam ve iyi olur, kızım.”

Breaca gülümseyerek babasının yüzüne baktı, bu teklifi çok daha mutluluk vericiydi. Kılıcının kabza takılacak ucuna dokun-

du ve bunun büyük heyecanını hissetti. Babası, “Annen ölürken sana bir kılıç yapacağıma söz verdim. İşte bu o kılıç olacak ve ikiniz birbirinizi çok seveceksiniz. O halde kabzayı demir mi istersin, yoksa bronz mu?”

Küçük kız büyük bir sevinçle sırtını ateşe dönüp oturdu ve bir süre düşündü. Bir demirci ustası gibi düşünmeliydi. Kılıcın düşün- mana girip yaralaması için yeterince ağır olması gerekirdi ama büyük bir usta kılıcın ruhunu kabzasında görür, onun iyi kavran- masını ve çok iyi maddeden yapılmasını isterdi. Demir daha sert- ti ama ağır olurdu. Bronzun üzerine çizgi, yara açılabilirdi ama o daha kolay işlenir ve üzerine ayrıntılı işaretler koymak daha kolay olurdu. Babasının arkasında, ocağın duvarda asılı duran kılıcının kabzasında karmaşık ve güzel bir ayı şekli vardı ki bunu demir üzerine işlemek mümkün değildi. Breaca kendi kılıcının kabzasında da bunun gibi güzel bir şekil olsun istiyordu.

Başını kaldırıp babasına baktı ve “Ben de kılıcımın kabzası- nın bronz olmasını isterim,” dedi. “Ama önce bekleyelim de kab- zaya işleyeceğimiz şeklin hayalini kurayım, baba.”

“Pekâlâ, bekleyelim bakalım. Önce kılıcın kendisini yapalım, sonra da kabza için hayal kurmanı ya da onu rüyada görmeni bekleyelim. Hazır olduğun zaman gel de kılıcını yapmaya başla- yalım, kızım. Benim aklımda da kabza için istersen deneyebilece- ğimiz güzel bir şekil var.”

III

Bahar aylarında baba kız yeni kılıcın dövölüp şekillenmesi için zamanı paylaşarak, ayrı ayrı çalıştılar. Kılıcın son şekillenmesi, bilenmesi işlemine başlanmıştı. Breaca sabah ve akşam saatlerinde büyükanneinin işlerini görüyor, günün bir kısmında da diğer yetişkinler ve çocuklarla birlikte tarlalarda fasulye, bezelye, arpa ve diğer sebze meyve tohumu ekerek, ürün toplayarak ya da yabancı ot temizleyerek çalışıyordu. Bazen yeni doğmuş taylarını emziren kısırakların memelerinde hastalık olmaması için onları da kontrol etmek ve geçen yılın taylarının iyi beslenmeleriyle ilgilenmek gerekiyordu.

Anne anlamı artık değişmişti onlar için. Ölünce adete göre tarlaların ötesinde, orman kenarında yapılmış platforma bırakılan anne cenazesinin kemikleri uzun zaman sonra güneş altında beyazlanmış ve yağmurlarla gri bir renk almıştı. Alıçlar çiçeklerini açmaya çalışırken, kemikler de kar örtüsünün altında kalmış ve çevrelerinin rengini almaya başlamışlardı. Breaca annesinin kemiklerini yine ziyaret ediyor ama oraya artık eskisi kadar sık gitmiyordu. Annesi sağ olsaydı her halde yaşamları daha sakin ve mutlu olurdu.

Etraflarında yaşam hızla akıp gidiyordu. Kale duvarları içinde, doğum kulübesinde Nemma kızıl saçlı bir oğlan çocuğu doğurdu. Verulos'un bir ayağı sakat olduğu için asker olamıyordu

ama iyi bir koşum takımı yapıcısı, iyi bir çıraktı ve herkes onun iyi bir baba olabileceğine emindi. Nemma da olanlardan memnun görünüyordu.

Demirci ocağında sürekli işlenen çelik parçası uzun zaman içinde çekiç darbeleri altında dövölerek çok güzel bir kılıç haline gelmeye başladı. Bütün kış boyunca sesi çıkmayan Eburovic o kılıcı döverken şarkı söylemeye başladı. Bir gün Breaca'ya saçlarını örerek savaş saçı halinde tutmasını, bir gün de tırnaklarını kesip düzeltmesini söyledi. Küçük kız onun söylediklerini yaptı ve çoğu zaman babasının şarkı söyleyerek ateş yakmasını seyretti. Kız onun daha önce görmediği çalışmalarını da seyretti ve babası ona uyurken de şarkılar söylemeye başladı.

Bán da kendi yerinde köpeğinin minik yavrusunu besliyor, onunla oyalanıyordu. Küçük yavrunun gözleri doğuştan açıldığı zaman soluk maviydi ama daha sonra babasının gözlerine benzedi, griye dönüştü ve zaman içinde Macha ve Bán'ın gözleri gibi kahverengi oldu. Yavrunun bacakları biraz daha uzayınca ve gözleri çok daha iyi görmeye başlayınca yılanları, böcekleri kovalamaya, otları ezmeye, civcivlerle oynamaya ve tayıları rahatsız etmeye başladı. Daha sonra boyu biraz daha uzadı yavrunun ve yanan ateşleri seyretmekten hoşlanmaya ve Nemma'nın kız kardeşi Camma da onu bir parça yemek vererek beslemeye başladı.

Havalar değışmeye başlayınca köye satıcılar gelmeye başladılar. İlk gelen tüccar ince, uzun boylu tuz satıcısı Arosted oldu, atların çektiği arabasının yanında oğlu, kızı ve yardımcı olarak da iki yeğeni vardı. Tuz ocağından çıkardığı birkaç kalıp tuzu ambara koydu ve pazarlık başladı. Daha önceki yıllarda verdiği tuza karşılık silah almıştı onlardan. Ama topraklarında tuz yatakları olan Dobunniler bu yıl güney komşuları ile barış yapmışlardı ve tuzcu bu sefer Eburovic'ten silah yerine broşlar ve kemer tokaları, Macha'nın yetiştirdiği iki cins köpek, Sinocho'nun avladığı ve Nema tarafından işlenmiş geyik derisi aldı.

Arosted onlara tuzdan başka dış dünyada kış mevsiminde yaşananlardan haberler de veriyor ve bunun karşılığında da bir şeyler alıyordu. Tuz tüccarı bu kez de Eburovic ve Macha'yı bir kenara çekti ve onlara, Coritanilerin, tanrılar ve insanların yasalarına karşı gelenleri cezalandırmak için kışın başlarında üç savaşılarını sefere gönderdiğini anlattı. Daha da önemlisi, onların bilinmesini istedikleri bir durum vardı, yani onların kadınlara ve çocuklara saldırma niyetleri yoktu, özellikle tanrılar tarafından Ecenilerin lideri olarak seçilmiş bir kadına saldırmayı hiç düşünmemişlerdi bile.

Macha tuzcuya kibarca Coritani büyüklerinin her zaman yalan söylediklerini bildirdi ve tuzcu da ona altın bir kol bandı gösterdi; ona bunu, haberi doğru kişilere hemen ulaştırması için Coritani büyükleri vermişti. Adamlar yalan söylüyorsa bile bu yalanları onlara pahalıya mal olmuştu. Eburovic de ona bu haberi karşılığında güzel bir at ve kabzası bakır telle sarılı güzel bir hançer verdi. Tuz tüccarı getirdiği haberin karşılığını iyi almıştı.

Tuz satıcısı ay ışığında ayrıldı onlardan. Bir süre sonra at yarışçısı, savaşçı ve seyyar demirci ustası Gonavic geldi ki, o da Eburovic kadar usta bir silah yapımcısı sayılırdı. O da onlara güneyin kendi ocaklarından çıkmış demir çubuklar, bakır külçeleri, tenekeler ve kuzeyden çıkan gümüş ve kırmızı Hibernian altınlarından getirdi. Uzun, iriyarı, siyah saçlı bir adamdı ve bahar yeni başladığı halde onun teni esmerleşmişti. Siyah giyinmiş, üzerine altın, gümüş ve bronz broşlar takmış, kollarına taktığı bilezikleri göstermek için kol yenlerini dirsekten kesmişti. Puslu bir havada, öğleden sonra üzerindeki kıymetli madenleri şakırdatarak at üzerinde kale kapısından girdi ve adam daha ilk ahıra varmadan ticaret başladı. Birkaç kişi arabasındaki paketleri açarken diğerleri de ona yiyecek içecek ikram ettiler. Demirci kapı önüne Macha ve büyükanne ile oturup onlara henüz Arosted tarafından verilmemiş güney haberlerini verirken, diğerleri getirdiği malları incelediler.

Demirci onlara önce hepsi de altın, gümüş, bakır ve bronzdan yapılmış ve bazıları minelerle süslenmiş broşlar, taraklar, elbise iğneleri, kolyeler ve de bilezikler gibi süs eşyaları gösterdi. Bu yıl bazı süs eşyalarına mavi ve kırmızı mineler işlemişti ki bunlara Belçika işi deniyordu. Bu mavi renk Ecenilerin mavi kıyafetlerine çok uygun olduğundan önce onlar gitti ve sonra da altın ve gümüş üzerine işlenmiş diğer mineler satıldı. Demirci tüccar akşam olmadan hemen tüm mallarını sattı ve sonra da demir ocağında Eburovic'le pazarlığa başladı. Ondan gümüş bir ayna ile balık başına benzeyen ama arkasında da yavru besleyen bir dişi ayı kabartması olan bir mızrak başı almak ve bunların karşılığında ona birçok mine taşı vermek istiyordu.

O akşam yuvarlak evde şeref yeri demirci tüccara verildi. Sinochos tavşan avlamıştı ve hep beraber yabani sarımsak ve bezelye ile pişirilmiş nefis tavşan eti yediler. Daha sonra Gonavic'ten bir şarkı söylemesini istediler, adam şarkıcı değildi ama şarkı şeklinde söylediği birçok hikaye bilirdi ve sesi de fena sayılmazdı. O zamanın birasından içti, neşelendi. O zaman Eburovic şerefine onlara mağarada yaşayan ama atalarına önce ateş yakmasını ve sonra da ocakta ısıtıp demir dövmesini öğreten ayı masalını şarkı şeklinde anlattı demirci tüccar. Bu güzel bir hikayeydi ama bu bölgede, dümdüz arazide onlara karlı dağlar, şelaleler ve mağaralarda yaşayan bir ayı hikayesi uydurması hiç de kolay olmadı tabii. Herkes onu dikkatle dinledi, Bán köpeği Dolu'ya sıkıca sarıldı ve gözlerini demircinin el hareketlerinden ayıramadı.

Bir süre sonra masaldaki ayıyı tanrıların gölünde bıraktılar ve insanlara yüzünü hem gökte, hem de suların yüzünde gösteren ay tanrısı Nemain'den söz etmeye başladılar. Böylece insanlar da tanrılara suyuyla ulaşılacağını anlıyorlardı. Çocuklar masalcı tüccarın çevresine toplanmış ama çoğu da onu dinlerken yerlere uzanıp uykuya dalmışlardı. Bán'a Silla ile yattığı yeri gösterdiler

ama o yatmak istemedi. Dolu artık geceleri kendini besleyecek kadar büyümüştü ve Bán'ın artık onunla beraber yatması gerekmiyordu ama çocuk bunu seviyor ve köpekten ayrılmak istemiyor, hâlâ masal dinlemeyi yeğliyordu. Annesinin mantosuna uzandı, Dolu da kadının diğer yanına geçti ve orada kaldılar.

Breaca en büyük babaannenin yanında oturdu ve her an ona yardım etmek için bekledi. Ama yorgun olduğundan, her zaman olduğu gibi yaralı eli şimdi de ağrıyordu. Dalgın bir halde avcunu dizine sürünce Gonavic ona doğru eğildi ve elindeki kupayı ona uzattı. Daha önce at yarışı yapmışlar, Gonavic sadece bir baş farkıyla kazanabilmişti. O zaman küçük kızın boz kısrakını övmüş ve Breaca'ya baykuş şeklinde bir broş hediye etmişti. Onun annesinin ölümünü de duymuş ve üzüntüsünü ancak bu şekilde, onu çok üzmeden göstermek istemişti, nazik adamdı şu demirci tüccar. O aynı zamanda babasından sonra en iyi ikinci savaşıydı ve küçük kıza bir çocuğun asla bilemeyeceği kılıç oyunları öğretmişti. Küçük kız bir Coritani saldırganı öldürdüyse, bunu Gonavic'in öğrettiği kılıç oyunlarına borçluydu. Breaca onun uzattığı kupayı alıp biraz içti ve sonra yanında oturana uzattı, kupa böylece bütün oturanların elinden geçecekti. Hafif alkollü içki ılık ve acıydı, gerçi el ağrısını kesmedi ama ağızındaki sarımsak tadını siler gibi yaptı.

Çember halinde oturanlar arada bir kıpırdıyor ve ortadaki ateşe biraz daha sokuluyorlardı. Birisi korların üzerine insan kolu boyunda bir ağaç dalı atınca, biraz sonra o da yanarak kıvılcımlar saçmaya, alevler çatıya doğru yükselmeye başladı. Kapıdaki hayvan postu üzerindeki canavar resimleri sanki hayat bulmuş gibi hareketlendi. Yükselen dumanlar üzerlerine bir örtü gibi yayılıyor, ısının kaybını önlüyordu. Gonavic'e üçüncü kupa bira ikram edildi ve o daha önce elleriyle gölge hareketleri yapmak için ayakta dururken, bu sefer şarkıcı misafir yerinde oturdu ve sırtını duvardaki at kılı doldurulmuş battaniyeye dayadı. Biraz bekledi ve herkes susunca geleneklere göre önce en yaşlı büyü-

kanneye hitap etti.

“Büyükanne, sen anlattığım hikayelerin hepsini dinledin, biliyorsun. Şimdi hangisini dinlemek istersin, söyle bana.”

Yaşlı kadın bir masal dinler gibi başını yana eğerek gözlerini önce ateşe dikti, sonra kaldırdı ve demirciye bakarak, “Cassivellaunos’un masalını anlat bize bakalım,” dedi.

Diğerleri de başlarını sallayarak onu doğruladılar. Açık ve doğru olanın kötü ve bozuk olanları alt ettiği, klasik bir kötüye karşı iyinin savaşı masalıydı bu. Gonavic bir süre başını öne eğerek düşündü ve sonra kaldırıp anlatmaya başladı.

“Şimdi size güneyde yaşayan Trinovantelerin ve Catuvellaunilerin kralı Cunobelin’in dedesinin babası, Cassivellaunos’un, büyük savaşçısı Güneş Tazısı’un masalını anlatacağım...”

Sesi değişmiş, şarkıcı sesi olmaktan çıkmış, savaş akşamı düşman karşısında duran Cassivellaunos’un sesi olmuştu. Hikayeye göre, Sezar’ın iki istilas sırasında savaşçı kabileleri ancak onun gibi bir komutan bir araya toplayıp büyük bir ordu oluşturabilirdi.

Breaca bunu duyunca zihninde, kır savaş atına binmiş, bakır saçlı dev gibi bir komutan tahayyül etti. Etrafında kayışları ve demir boyunlukları ile kıpırdaşan ve düşman askerlerinin boyunlarına atılmaya hazır bir sürü eğitilmiş savaş köpeği vardı. Komutanın boynunda bir Ecenı demircisi tarafından yapılmış olan altın burmalı liderlik kolyesi, bu kolyenin ucunda bir sürü kan kırmızısı boyanmış kuş tüyü vardı ki bunlar onun öldürdüğü düşman sayısını gösteriyordu. Boğa derisinden yapılmış kalkanı o kadar ağırdı ki onu ancak iki kişi kaldırıp ona veriyorlardı. Kılıcı o kadar uzundu ki, at üzerinde çektiğinde ucu yere değiyordu. Omuzlarındaki pelerinde biraraya topladığı tüm kabilelerin renkleri vardı. Ecenilerin mavisi, Ordovicelerin beyazı, sadece Briga’ya tapan Brigantelerin kırmızı siyah çizgileri, boynuzlu atın peşinden giden Cornoviilerin yeşili ve Mona hayalcileri ve savaşçılarının gri rengi, yani kutsal adada eğitim almış bütün kabile-

lerin renkleri oradaydı. Sadece Trinovantelerin katırtırnağı sarısı yoktu o pelerinde, çünkü kahramana ve onun müttefiklerine ihanet eden, düşmana şikayette bulunan da o kabilenin reisi olan Mandubracios'tu zaten.

Bu durum topraklarına yakındı ve her yer tehlikeliydi. Trinovanteler Ecenî topraklarının hemen güneyinde yaşıyorlardı ve bu iki kabilenin barış yapması kolay değildi. Trinovantelerin başındaki Mandubracios karanlıkta onlardan önce topladı kuvvetlerini, tanrıların kendisine vermediği toprakları ve gücü zorla almaya kalkışan kötü bir adamdı bu. Aslında iyi ve cesur bir savaşçı değildi ama çok kurnazdı. Cassivellaunos'un gücünü kendi ordusuyla yenemeyeceğini anlayınca Galya'ya gitti ve herkesin düşmanı olan Julius Sezar'dan yardım istedi.

Sezar'ın lejyonları iki kez istila ettiler o toprakları. İlk savaş sadece asker kahramanlar arasında cereyan etti ama ikinci savaş çok daha büyük oldu. İki ordu denize akan nehrin iki yakasında karşılaştı ve sanki arada bir tanrılar savaşı başladı. Çatışma şafaktan öğleden sonraya, hatta akşama kadar sürdü ve nehrin suları her iki tarafın da kanlarıyla kırmızıya boyandı. Binlerce asker kendilerinin olmayan topraklar için öldüler.

Cassivellaunos düşmanı yenemeyeceklerini anlayınca sağ kalanları gizli yollardan kendi kalesine götürdü. Kale ormanın içinde, bataklık bir arazideydi ve güvenli sayılıyordu. Kaleye sığınanlar bir şeyler yediler, yaralarını sardılar, dinlendiler, kendilerine yeni silahlar yaptılar ve tanrılardan yardım dilediler.

Fakat kale güvenli değildi. Mandubracios bunu biliyordu ve kuvvetlerini oraya götürürken komutanlarına Cassivellaunos'un zayıf yanlarını anlattı. Büyük savaşçının Belin adında, güneş tanrısı için kullandığı bir savaş köpeği vardı ve onu çocuğu gibi severdi. Fakat Trinovante kabilesi adamları köpeği etle ve tatlı sözlerle kandırıp kaçırdılar. Üçüncü gün bataklığın ilerisinden, kaleden boru sesleri duyuldu ve Cassivellaunos karşıya bakın-

ca orada toplanan düşman ordusunu gördü. Kargısını kaldırıp hücum emri verirken vazgeçti çünkü sevdiği köpek, havlayarak kendisini uyarmasın diye ağzına torba geçirilip bağlanmış, düşman askerlerinin önünde yatıyordu. Köpeği onun gözleri önünde öldürdüler, başını kesip bir kargının ucuna takarak öne doğru çıkardılar ve ondan şartsız teslim olmasını istediler. Cassivellaunos düşmandan nefret etti, çok üzüldü, kutsal bir köpeğe bunu yapan insanlarda acıma hissi olmazdı. Danışmanlarıyla konuştuktan sonra bir sürü düşman öldürdüğü kılıcını yere bıraktı ve onun üzerine tükürerek savaştan vazgeçti.

Gonavic hikayesini burada kesti, çünkü Breaca da dahil olmak üzere birçok dinleyen ağlıyor, erkek kadın bir sürü insan yaşaran gözlerini siliyordu. Macha'nın yanında oturan Bán köpeği Dolu'ya sarılmış ağlıyor, Galli düşmanlara küfürler edip duruyordu. Macha onu pelerininin altına alıp kollarında sıktı ve hikayenin bundan sonrasının daha iyi olduğunu söyleyerek rahatlatmaya çalıştı onu. Anlattığına göre, büyük kahin Onomaris deniz tanrısı Manannan ile konuşmuş, Cassivellaunos'un hayatı kurtulsun ve Sezar'ın ordusu dönmemek üzere gitsin diye denizde fırtınalar istemişti ondan. Her zaman olduğu gibi, savaşı askerler değil de, hayal gücü büyük olanlar kazanmıştı. Ama Bán için fark etmezdi bu. Çünkü hikayede sevilen köpek ölmüştü ve onu öldürenler kuşaklar boyu lânetlenmeliydi.

Gonavic ateşe biraz daha yaklaştı ve "Belki de senin dediğin gibi lanetlendiler," dedi. "Çünkü Julius Sezar kendi yakınları tarafından öldürüldü ve o cinayetten sonra onun soyundan gelenlerin adı hiçbir zaman duyulmadı. Hain Mandubracios da çocuksuz öldü ve şimdi Trinovante ve Catuvellaunilerin başında Cassivellaunos'un soyundan gelen bir kral var."

Bán bunu duyunca ağlamayı bırakıp hıçkırdı ve zorla konuşarak, "Kim, kim?" diye sordu. "Nasıl düşman halkının kralı olabiliyor o?"

"Onun adı 'Güneşin Köpeği' anlamına gelen Cunobelin'dir,

evlat. Çok güçlü bir adamdır, ordusu büyüktür ve kimse ona saldırmaya cesaret edemez.”

Büyük nine buruşuk yüzünü biraz daha buruşturarak, “Oğulları yapacak bunu,” dedi. Hikayeyi dinlerken sadece o ağlamamıştı. “Diğerleri yapmasa bile fesatçı saldıracak ona.”

Bán gözlerini açarak ona baktı. “Kimmiş o fesatçı peki?”

Gonavic, “Cunobelin’in üçüncü ve en küçük oğlu,” diye cevap verdi. “Güneşin Köpeği namılı kral, soyunu bir amaçla büyüttü. İlk ve en büyük oğlu Togodubnos’un annesi, Trinovantelerin kral ailesinden geliyordu, asildi. Bu çocuk iriyarı, siyah saçlı ve karga burunlu bir gençti. Henüz savaşa girip düşman öldürmemişti ama savaş eğitimlerinde iyi olduğunu kanıtlamıştı. İyi bir diplomattı ve babası çekilince iyi bir lider olabilecekti. Kızıl saçlı, solgun yüzlü ve sulu gözlü bir genç olan ikinci oğlu Amminios’un annesi de asil bir Galyalı kadındı. Galya kanı taşıyan bu delikanlı o kadar Romalı olmuştu ki, yemekte toga giyer ve güzel olmak için her ay iki kez burnunun kıllarını alırdı.” Hikayeci demirci kendisini dinleyenlerin alaycı bakışlarını ve kalkan kaşlarını görünce sustu ve sonra kızmış gibi sesini yükseltti. “Siz gülün bakalım ama Amminios babası tarafından seviliyor ve Galli yöneticilerle bütün gün şarap içip sohbet ediyor. Daha şimdiden üç at çiftliği, şarap, cam ve yemek takımları ticareti izni var, durmadan zenginleşiyor.”

Yaşlı nine ateşe tükürdü ve “Ya esirler?” dedi. “Bu prens servetini esir ticaretiyle de büyütüyor. Babası gibi o da kan dökerek para kazanıyor.”

Gonavic yavaşça başını sallayarak, “Olabilir, ama Caradoc farklı bir insan,” dedi. “Savaşırken bir insanın yanında isteyeceği bir savaşçıdır. Annesi Ordovicelerin savaş lideridir ve bilirsiniz ki onlar da cesaret ve güçleri söz konusu olduğunda Silurelerden sonra ikinci gelirler.”

Gonavic bunu söylerken Silure soyundan gelen Eburovic’e baktı. Ama Eburovic ellerini, ayaklarını ateşe doğru uzattı ve

alaycı bir sesle, “Bunun bir yalan olduğunu sen de çok iyi biliyorsun,” dedi.

Gonavic sırttı, Ecenı demircisi onun en iyi dostuydu. İnsan bir arkadaşı ile dalga geçmek isterse yalan söyleyebilirdi elbette. Diğerleri de bunun bir şaka olduğunu anlayınca gülmeye başladılar.

Eburovic ateşe biraz daha yaklaşp yüzünü ısıtırken, “Eğer iyi bir hikayeci olmak istiyorsan doğruyu da anlatabilirsin, demirci,” diye konuştu. “Silureler iyi savaşçılardır, bazılarımız kahraman da sayılırız, ama Ordoviceler çok, çok iyi, olağanüstü savaşçılardır ve doğarken onların gözlerinde savaş ateşi yandığı söylenir. Onlarla savaşmak isteyenler ölümü göze almalıdır ve çoğu da ölür zaten.”

Gonavic başını eğdi ve “Bu dediğin doğru olabilir ve senin büyü savaş tecrübene de saygı duyarım,” diye konuştu. “Caradoc’un annesi de kuşkusuz kendini kanıtlamış bir kahraman ve liderdir. Onun adı Ellin nic Conia’dır.” Demirci birkaç saniye sustu ve sesinin etkisini bekledi. “Uzun boylu, mısır sarısı saçları ve denizin bütün renklerini yansıtan yeşil gözleriyle çok güzel bir kadındır. Gözlerinin rengi bir kıyafet giyer ve bölgede kahramanlığıyla ün yapmıştır. Atları batının en güzel hayvanlarıdır, kılıçları en sert cisimleri keser, kargıları herkesinkinden uzağa gider. Yani şimdiye kadar öyleydi ama geçen kış oğlu Caradoc on bir yaşına basınca savaşçı testinden geçti ve kargı taşımaya hak kazandı, şimdi ise kargı mesafesinde annesini bile geçiyor.”

Sinochos’nun kız kardeşinin oğlu Tagos dayanamadı ve “On bir yaşında Ordovicelerde savaş testini mi geçti?” diye sordu. O da on üç yaşına basmak üzereydi ve savaş testine gelecek kış girecekti. O yaşıta ilk sınavda başarılı olamasa bile herkes bunu normal karşılar, onu ayıplamazdı. Testi geçmesi için, elli adımlık mesafeden on kargı fırlatıp, en az dokuzunu hedefe isabet ettirmesi gerekirdi.

Gonavic çocuğun sorusuna başını salladı ve “Evet, öyle oldu,” diye cevap verdi. “Onun başarısını bütün yetkililer, ozanlar kabul

ettiler. Hiçbiri bu teste bu kadar genç girip de kazanamamıştı. Çocuk gelecek yıl Trinovante ve Catuvellaunilerin testlerine de girecek. Babası bunu istemiyor ve ona destek vermeyecek ama ben çocuğu gördüm, başaracaktır. Bunu yaparca üç kabile halkının da savaşçısı kabul edilecektir. Babası da dahil olmak üzere şimdiye kadar kimse bu kadar başarılı olamamıştır.”

“Peki çocuk bunu başarırsa o zaman o da babasının yaptığı gibi kahinleri, ozanları öldürecek mi, yoksa annesinin halkına yapıldığı gibi onurlandıracak mı onları?”

Macha bunu sorunca herkes sustu ve o, aynı soğuk sesle, “Güneş Köpeği son kahinini on yıl önce öldürdü,” diye devam etti. “Onlardan iki kişi vardı, ikisinin de derilerini yüzdürüp bir ağaca çiviletti ve onların yerine reislerinin söylediklerini tanrıların sözleri gibi anlatan Sahtekar Heffydd’i getirdi. Çocuk da babası gibi kutsal kişi ve şeylere saygısızlık yapacak mı acaba?”

Gonavic başını iki yana salladı ve “Hayır,” dedi. “Kutsal ada Mona’ya açılan topraklar Ordovicelerin elinde. Onlar da kahinlere saygı duyarlar. Caradoc babasından nefret eder ve hep annesinin sözünü dinler. Kabilenin başına geçince kahinlere saygı duyacak, onları kovmayacaktır.”

Sinirlenerek yumruklarını sıkmış ama kavga edecek kimse bulamadığı için daha da öfkelenmiş olan Tagos bunu duyunca yumruklarını açtı, biraz rahatladı ve “Eh, bu iyi işte,” dedi.

Sinochos “Yani Güneş köpeğinin anneleri değişik olan üç oğlu mu var?” diye sordu. “Bu adam artık tohumlarını etrafa saçmaktan vazgeçecek mi, yoksa kızlarımızı düğme burunlu ve şarapla sarhoş olmuş Trinovantian erkeklerine karşı uyaracak mıyız?”

Bunu duyanlar güldüler ve Gonavic ayağa kalkarak gerindi. “O artık yaşlandı,” dedi. “Siz kızlarınızı onun oğullarına karşı uyarın, onlar üç kişi ve ellerinden kurtulmak da kolay değil. Kızlarınızı ayrıca kuru boğazlı, burunları kılı demircilere karşı da uymalısınız.”

Demirci bunu söylerken sırtıttı ve diğerleri de güldüler. Böylece ilk güneş köpeğinin Romalılar tarafından öldürülmesinin son anıları da güzel bir espriyle son bulmuş oldu, herkes bir süre sonra unuttu bunları. Sadece Bán unutmadı. Bán o gece üç yaşından beri ilk kez olarak annesinin yatağında, onunla beraber yatarken, köpeği Dolu da ikisinin arasında uyudu.

Gonavic üç gün sonra onlardan ayrılırken geldiğinden daha zengindi. Üç tane yüklü yeni atı, yine binek atı olarak yetiştirilecek olan üç yaşında bir cins tayı vardı ve söz almıştı. Gelecek sonbaharda geldiğinde ona çuvallarla hububat, tuz kayaları, Ecenı mavisıyla süslenmiş bir elbise, bir takım kemik şiş ve hem atlarına, hem de kendisine iyi gelecek otlar vereceklerdi—ayrıca Eburovic de ona bazı silahlar verecekti.

Gonavic'in durumu uygun olduğu için, topraklarından geçeceği Coritani kabilesinin büyüklerine de bir mesaj götürecekti. Bu mesaja göre, Ecenı halkı sonbahar saldırısını bir gençlik hareketi olarak kabul etmişti ve iki halkın barış içinde yaşaması çok daha iyi olacaktı. Sözlerinin doğru olduğunu kanıtlamak için ona, daha önce karşıdan mesaj getiren tuz tüccarı Arosted'e verileden daha geniş ve ağır bir altın kol bandı verdiler. Tuz tüccarı kızıl çaylak savaşçılarıyla alışveriş yaparken onlara değerli broşlar da teklif etmiş, ama elinde fazla kalmadığı için kargı başı ve ham kılıç demiri verememişti.

Gonavic Coritani topraklarından geçip kuzeye, Brigantelerin bölgesine geldi. Bunlar Briga'nın vahşi savaşçılarıydılar ve Gonavic orada iyi demir ticareti yapabileceğini anladı. Elinde Ecenilerden aldığı birkaç düzine güzel kargı ucu vardı ve ayrıca Coritanilerin kuzey komşularına saldıracağını da bir yerlerde duymuştu. Onların arasında bir süre kalarak mükemmel bir alışveriş yaptı ve sonra batıya, dağlara doğru döndüğünde zengin ve mutlu bir adamdı.

IV

Geç gelen ilkbahar yerini yaz aylarına bıraktı ve bölgeye büyük bir sıcak dalgası ve kuraklık geldi. Hava sadece toprağın değil, aynı zamanda canlı yaratıkların da nemini emiyor, onları da kurutuyordu. Atlar çayırlarda yan yana geliyor ve kuyruklarını birbirlerinin yüzlerine vurarak serinlemeye çalışıyorlardı. Çember evde kapıdaki hayvan postu iyice yana çekilerek kapı tamamen açılmış, ocaktaki ateş en aza indirilmişti. Yaşlı nine hayvan postlarının üstünde adeta çıplak uyuyordu ve daha çok serinlemek için kollarını iki yana açmıştı. Mecbur kalmadıkça kimse yerinden kıımılamıyordu.

Breaca, Airmid'i şelalenin altındaki kutsal küçük gölde buldu. Ondan büyük olan kız, kertenkele gibi bir kayanın üzerine sere serpe uzanmış, yanındaki çatlakta büyümüş dokuz köklü fındık ağacının gölgesine yatmıştı. Rüzgar ağacın dallarını oynattığı ve de hışırdattığı için, oradan geçen biri gölgede yatan kızı fark etmeden uzaklaşabilirdi. Breaca nereye bakacağını bildiği halde, gözleri güneş ışığından gölgelik yere alışana kadar beklemek zorunda kaldı. Airmid'i gördükten sonra yakınındaki başka bir kayaya çıkıp oturdu ve onun gözlerine baktı, açık olup olmadığını anlamak istedi. Onun uyanık olduğunu anlayınca, hediyesini onun yanına bıraktı ve geri çekilip bekledi.

Breaca beklerken arkasında otıların, kamışların hışırtısını duyuyordu. Yakındaki çalılıktan küçük bir kuş fırladı ve birkaç

sinek yakaladıktan sonra gidip dallardan birine kondu. İlerde kayadan kayaya sıçrayan bir başka kuş, bir kuyruksallayan, birkaç sinek yakalayarak yuvasına götürdü. Üçüncü uçuşunda bir iskele kuşuna yol verdi ve o da suda gördüğü bir balığın üzerine daldı ama yakalayamadı onu. Breaca kaşlarını çatmış, çevresindeki doğa olaylarını izledi bir süre. Bir kuşun tanrıların kutsal gölüne dalarak boş elle dönmesi haksızlık sayılırdı. Airmid'e baktı, onunla konuşmak istedi ama o gözlerini uzaklara dikmişti, dalgın gibiydi. Belki de hayallere dalmıştı Airmid. Breaca derin bir nefes alıp verdi ve beklemeye devam etti. Ama bu kez gölün sularına bakmıyordu.

Herkes rüya görür, hayal kurardı. Breaca daha yürümeye, kendi adını ve annesinin adını söylemeye başlamadan önce, başkalarının anlattığı rüyaları dinlemeye alışmıştı. Annesi de onunla ve aileyle ilgili renkli rüyalar görür ve onlara anlatırdı. Yaşlı nine ve Macha birlikte rüyalar görür ve sonra da dalgın gözlerle ve dudaklarında tanrıların sözleriyle yuvarlak ya da çember eve gelirlerdi. Breaca da derin rüyalar görmek ister ama bu çok sık olmazdı.

Breaca neler olduğunu anlayacak yaşa geldiğinde kızlar üç geceyi dışarıda yalnız olarak geçirmiş ve sonra da gelip neler olduğunu büyüklere anlatmışlardı. Daha sonraki yıllarda Camma ve Nemma kız kardeşler de bazı gecelerini dışarıda geçirmiş ve sonra gelip beyaz kaz ve geyik rüyalarını yorumlamışlardı. Dolu'yu durmadan mutfağından kovan Camma, dalgın, soluk yüzlü bir kızdı ama daha sonra iki çocuğuna çok iyi bir anne oldu. Onun kız kardeşi Nemma bir gün avdan kızıl geyikle beraber döndü ama zaten ondan bekleniyordu bu. Çocukluğundan beri kızıl geyiğin izlerini sürer, ormanda kırık geyik boynuzları toplar ve postlardan geyik şekilleri keserdi. Bir yaz mevsimi boyunca yetim kalmış bir buzağıyı kısarak sütüyle beslemiş, onu çağırdığı zaman yanına gelmeye alıştırmıştı ve şimdi kış aylarında bile onu da atlarla beraber besleyebiliyordu. Sinoehos'lar ve diğer avcılar da o hayvanın izlerini tanıyor ve tehlikeyi biliyorlardı.

Breaca önce bu ikisini görmüştü. İkisi de olağandışı insanlar değillerdi; rüyalarıyla mutluydular ve biri kaza, diğeri de geyiğe belirli günlerde saygılı davranıyor, yattıkları yerin duvarına koruyucu olarak bir tüy ve hayvan arka ayağı asıyorlardı. Ama garip tavırlı, uzun boylu, esmer ve siyah saçlı Airmid onlardan farklıydı. Dışarıda geçirdiği uzun gecelerden sonuncusunda sabaha karşı kadınlar yerine dönmüş, girişe engel olarak dizilmiş taşları aşmıştı ama gözleri dalgındı, yüzünde şaşkın bir ifade vardı ve kekeleyor, gördüğünü tam olarak anlatamıyordu. Neler olduğunu hatırlatacak bir simgeye ihtiyacı yoktu onun. Tanrılar konuşmuştu onunla. Konuşmaya da devam edecekler ve onun hayatını düzene sokacaklardı. Airmid tam bir rüyacı, hayalciydi.

Breaca annesi ölmeden önceki ilkbaharda bunların önemini anlamış, buna tanık olmuştu. Açık, temiz bir havaydı, gökyüzünde güneş ama yerde de don vardı. Küçük kız her zamankinden erken kalkıp evden dışarı çıkmış ve bir geyik derisi temizlemeye başlamıştı. Çok geçmeden Bán da yanına geldi, kapanda yakaladığı bir çulluğu kesmiş, temizliyordu. Herkes uyuyordu ama Airmid koşarak yanlarına geldi, kadınlar yerinden kaçmış, yuvarlak evde de içerden yaşlı nine ona sert bir sesle seslenince, çıplak ayak taşların üzerinde sekerek onların yanına gelmişti. Orada durmuş, yumruklarını açıp sıkarak, derin nefesler alıp vererek, Macha'ninkine benzeyen ama gözlerinin önüne düşmüş darma-dığınık siyah saçlarıyla daha önce hiç görülmemiş bir halde, dalmış bir halde şaşkın vaziyette kalmıştı. Büyükanne giyinip onu dinlemeye geldi o zaman ve Airmid de aklının gittiği yerden geri gelmiş gibi toparlandı, kendini buldu. Kurbağa sesini andıran garip bir sesle, "Yağmur geliyor," dedi. "Dokuz gün sonra büyük yağmurlar geliyor, her şeyi toplamalıyız."

Büyük nine her zaman olmadığı kadar nazik davranarak, yumuşak bir sesle, "Buraya her zaman yağmur yağar kızım," dedi. "Neden her şeyi toplayalım ki?" Başka zaman olsa yaşlı kadın böyle erken kalktığında çok sinirli olurdu.

“Bu kez çok yağacak, her yeri seller basacak. Şelale altındaki tanrılar gölü taşacak, her yer sular altında kalacak. Yuvarlak evin kapısı önünden sellere kapılmış cesetler geçecek. Boğulan insanların cesetleri...”

Bazen hiç nedensiz ağlayan Airmid şimdi ağlamamak için dudaklarını ısıırıyordu. Breaca onun kolunu tutup teselli etmek istedi ama nine Airmid’i alıp içeriye soktu ve sakinleşmesi için ağzına bir tutam söğüt yaprağı vererek yatırdı. Sonra Breaca’yı onun başında bırakıp, olayı diğer yaşlı kadınlara anlatmak içi ayrıldı oradan.

Ondan sonraki günlerde kabilede mevsimsiz bir hareket başladı. Bir hafta içinde insanlar yüksek yamaçlara taşındılar ve sellerde kalıp çürüyecek ve taşınabilir eşyalarını götürdüler. Dokuzuncu günde Airmid’in söylediği gibi müthiş bir yağmur başladı, nehir ve göl taşıtı, sular yuvarlak evin duvarlarının yarısına kadar yükseldi ve tepelere kaçanlar Airmid’e uyarısı için teşekkür ettiler. Sadece Airmid çok üzgündü ve durmadan ağlıyordu çünkü rüyasında gördüğü ve yağmurlar için onu uyaran üç kurbağa sellerde ölmüş, sulara kapılıp onun önünden geçip gitmişlerdi.

Bu olaydan sonra Breaca Airmid’i çok daha dikkatle ama biraz da uzaktan izledi. Airmid’in garip bir ünü vardı ve onu gerçekten de hak etmişti. Dört yıl boyunca hep gözleri ve elleriyle insanları işaretledi ve onlarla alaycı konuştu ama hep uyardı onları, sinirlendiğine nineden bile sert konuşurdu.

Diğer dedikodu ise o kadar doğru değildi. Airmid’in Sinochos’un kızıl saçlı oğlu Dubornos’a verdiği zarar hikayesi doğru değildi ama Airmid de bunu hiçbir zaman yalanlamadı. Breaca ilk zamanlar Airmid’i kıskananların böyle konuştuğunu düşündü ve onu korumaya çalıştı. İki kez başkalarıyla kavga etti ve kan içinde kaldı. Daha sonra annesiyle konuştu ve başkaları için kavga etmekten vazgeçerek rüyaların sırrını öğrenmeye çalıştı. Airmid ondan büyüktü ve değişikliği gördüyse bile belli etmedi.

Sonbaharda Breaca’nın annesi ölünce her şey birden değişti. Her yer karışırken Airmid sakinleşti ve Breaca ona kırmızı

boyalı bir savaşçı tüyü hediye etti ve aralarındaki dostluk büyüdü, derinleşti.

Şimdi de bir arkadaşla beraber sakın bir yerde oturmak güzeldi. Breaca bir süre göl sularında değişen renkleri seyretti. Güneşle beraber gölgeler de hareket etmiş, göl kenarındaki sazlar gölgede kalmıştı. Breaca önce yerini değiştirmeyi düşündü ama sonra vazgeçti. Daha sonra güneş biraz daha kaydı ve onun sırtını ısıtmaya başladı, gözlerini kapadı ve sıcaklığı içinde hissetmeye çalıştı. Bebekliğinde olduğu gibi şimdi de annesi onunla sohbet ediyor, bir şeyler söylüyordu ama o bir şey anlayamıyordu bunlardan. Uzaktan bir kurbağa sesi duyuldu ve sesler birbirine karışmaya başladı. Anne sesine benzemeyen bir ses hafifçe, “Breaca, gözlerini aç,” dedi.

Küçük kız gözlerini açtı ve kaya üzerinde, onun gölgesinde oturan küçük bir kurbağa gördü. Hayvanın derisi yosun yeşiliydi ve iki yan tarafında kahverengi birer hat vardı. Gözleri siyahtı, alt ve üst gözkapakları kapandığı zaman tam ortada birleşiyorlar ve orada da kahverengi bir çizgi oluşuyordu. Kurbağa ve Breaca gözlerini kırıştırarak birbirlerine baktılar.

O sırada Airmid, “Muz istediğimi nereden bildin?” diye sordu.

“Macha’ya söylediğini duydum.”

“Nerden buldun bunu peki?”

“Yukarıdaki çayırdaki bir bitki var, ilkbaharda küçük tayarlar oturlar orada. Eski ayda yapraklarını toplayıp üç yapraktan birini kullandım, bitki hâlâ yaşıyor.”

“Teşekkür ederim, çok iyi oldu bu.” Airmid kurbağalar gibi bitkileri de çok severdi. Bu da onu başkalarından ayıran bir özelliğiydi. Eller Breaca’nın sırtından omuzlarına kaydı ve sabah yorgunluğunu aldı. “Yine babanın yeni savaş kargılarıyla mı çalıştın?”

“Kısa bir süre çalıştım. Yabani ot toplayan Macha’nın yardımı ihtiyacı vardı. Daha sonra yine bir kargı aldım ve aşağı çayırdaki dengesine alışmaya çalıştım.”

“İyi miydi dengesi?”

“Sinochos için iyi olacaktır, o onları biraz daha geriye doğru tutar. Ben ucu yukarda tutmak için dipçikte biraz daha ağırlık olsun isterim.”

“Haa, oynat bakayım kolunu... Hayır, geriye doğru, şu kısı biraz daha şişireceksin... Böyle durunca acıtıyor mu?”

“Biraz.” Breaca gözlerini kapadı ve omzunda acıyan noktayı kestirmeye çalıştı.

“Ben de öyle düşündüm, işte bunu hissediyor musun? Sakatladın orayı. Babana söyle de senin için tam dengeli bir kargı yapsın, tamam mı?”

“Teşekkür ederim ama bunu yapmayacaktır, benim henüz çok küçük olduğumu söylüyor. Savaş çıksa bile bu halimle katılamayacağım.”

“Bu yaz savaş çıkmaz. Büyükler yaz ortasında toplanıp görüşecek ve bir anlaşma yapacaklardır ama senin neler hissettiğini herkes bilir ve eğer sen başka türlü konuşursan kimse de seni inkar edemez. Eğer Coritani saldırmak isterse fikir değiştirebilirler, fakat Gonavic işini iyi yaptı; Briganteler onları kuzeyden tehdit ediyorlar ve kızıl çaylağın askerleri şimdi çok fazla, iki sınırı da savunabilirler. Biz saldırmazsak onlar da bize saldırmazlar, onun için şimdi savaş olmaz sanıyorum. Gelecek yaz durum farklı olabilir ama o zamana kadar sen de kılıç ve kargına kavuşursun, korkma.”

“O zaman bile beni çocuk görüp savaşa sokmayabilirler.”

“Hayır, bu kış gelmeden sen bir yetişkin olacaksın.”

“Nerden biliyorsun bunu?”

“Suda okuyabiliyorum.”

Bu bir şakaydı ama Airmid’in sesi birden değişti, ikisinin de içinde titredi. Breaca gözlerini açtı, aşağıya baktı, ikisinin de suda yansımaları parlıyordu. Airmid ellerini ona doğru uzattı ve göğüslerini yukarı doğru kaldırdı. Breaca kaşlarını çatı, içinde soğuk bir acı hissetti. “Emin misin?”

“Sanıyorum ama sen yine istersen çocuk olarak kalabilirsin tabii.” Parmaklar Breaca’nın midesine bastırdı. “Böyle acıyor mu?”

“Hayır... Ama evet. Çok bastırırsan biraz acıyor tabii.”

“Ama her zamankinden daha çok acıyor, değil mi?”

“Evet.”

“O halde iki ay daha var, en fazla üç ay olabilir. Daha önce olmasa bile hasat zamanı başlayabilir kanaman.”

Artık şakayı bırakmış ciddi konuşuyorlardı. Airmid parmaklarını sıkıca kenetleyip onun diyaframına bastırdı, korkunun büyüdüğü yeri ısıttı. Breaca gökyüzüne bakarken, bir kaya üzerindeki kerkenez de onu seyrediyordu.

Airmid, “Mutlu olmalısın,” dedi. “Gelecek yıl bu zamanlar büyük nineden kurtulmuş olacaksın.”

“Uzun geceler yalnız kaldığında bunları mı düşündün sen?”

“Hayır, onun yanında mutluydum ben. Ayrıldığım zaman üzüldüm.”

“Ben de üzüleceğim.”

“Biliyorum.”

Güneş biraz daha batıya kaydı ve suyun üzerinde daha da çok parlamaya başladı. İki kız kayadan inip fındık ağacının altında yan yana durdular ve kollarını ileri doğru uzattılar, biri esmer, diğeri açık renkliydi. Breaca onun çıplak kolu üzerinde bileğinden yukarıya doğru şekiller çizdi. Dirseğinde durdu ve eski bir dövmenin hatları üzerinden gitti. Şekil zaman içinde biraz solmuştu ama yine de oradaki kurbağa resmi belli oluyordu. Breaca onun etrafında parmağıyla bir daire çizdi. En yakın arkadaşlar bile bazen birbirinin rüyalarına karışamazlardı ama Breaca dikkatli konuşarak, “Ben her zaman merak ettim, büyük nine gözleri iyi görmeden nasıl çizdi bunu?” diye sordu.

“Sen de bilirsin ki şekiller çizmek için görmeye ihtiyacı yoktur onun.”

“Evet ama bunu sen daha küçükken ve onun gözleri de iyi görürken yapmış olabilir diye düşündüm.”

“Hayır, ben o zaman kurbağaları tanıımıyordum. Uzun gecelerimden önce gelmezdi onlar bana. Kendimi kısır ve hiçbir şey göremeden geri döneceğimi sanıyordum. Uykusuz kalır, bana bir rüya göstermesi için Nemain’e dualar ederdim, Camma’nınki gibi bana tam dokunmasa bile razıydım. Büyük nine bir gün bana rüyamda toprak kurdunu görebileceğimi söyledi ve ben de inandım ona. Böyle bir rüyanın ne berbat bir şey olacağını düşündüm ve kaç gece uykum kaçtı.”

“O bana da yabanası olduğumu, kışın uyuyup yaz aylarında da insanları sokacağımı söylemişti.”

“Bunun için nedenleri var onun da tabii. Sanırım seni tanrılara açmak için biraz endişelenmek gerekiyor. Fakat günün birinde mutlaka rüya göreceksin, inan buna, sadece beklemek biraz zor oluyor elbette.”

“Biliyorum ama ben de sabırlı değilim işte. Fakat bu konuda konuşma olunca kendimi daha iyi hissediyorum.”

Küçük kız kadınlığa yaklaştığı halde tanrıların ona hâlâ bir işaret göndermemesinden endişe duyuyor, korkuyordu. Airmid’in de aynı şeyleri yaşadığını öğrenmek onu biraz rahatlattı. Diyaframındaki düğüm biraz yumuşadı. İçini çekti, kayanın üzerinde döndü ve elini diğer kızın kalçasında gezdirdi. Boynunda yumuşak bir öpücük hissetti. Yalıçapkını kuşu suya tekrar daldı ve bu kez bir balık yakaladı. Kaya üzerindeki kerkenez onlara biraz daha baktı ve sonra kayboldu ortadan. Nehrin karşı tarafında atların otladığı çayırdaki bir oğlan çocuğuyla bir köpek birbirleriyle oynuyorlardı.

Güneş biraz daha batıya kaydı ve gölgeler daha çok uzadı. Breaca avcunu Airmid’in kolundaki kurbağa dövmesinin üstüne bastırdı ve bunun ne zaman çıkacağını düşündü. Yere oturdu ve “Airmid...?” dedi.

“Evet?”

“Ya ben bir rüyacı olamazsam ve sen de Mona’ya, rüyacılar, kahinler okuluna gönderilirsene ne yaparsın? Bensiz gider misin oraya?”

“Ne dedin?”

Ondan birkaç yaş büyük olan kız kaşlarını çatarak bir süre düşündü. Breaca onun gözlerine bakarak, “Eğitim süresi on iki yıl ve büyükler isterse yirmi yıl bile oluyormuş,” diye devam etti. “O zaman bensiz gider misin?”

“Hayır, elbette gitmem, nasıl söylersin bunu?” Airmid’in kaşları öylece çatık olarak kaldı ve kız Breaca’nın elini yakalayıp bütün gücüyle sıktı. “Böyle şeyler düşünme, zamanı gelince sen de rüya göreceksin.”

“Evet ama...”

“Ama beni Mona’ya yarın gönderseler bile sen de benimle beraber oraya gelebilirsin. Her rüyacının bir savaşçı koruması olmalıdır ve sen de zaten bir savaşçı oldun sayılır. Benim korumam olarak gelir ve sen de savaşçılar okuluna gidersin.”

Breaca’nın korkusu da buydu aslında. Annesinin ölümünden ve Airmid’in ona kırmızı boyalı tüy hediyesi vermesinden beri bunun gölgesi her yeri karartmıştı. Breaca gözlerini kapadı ve üşüdüğünü hissetti. “Aslında Mona’da savaşçılar önemli sayılmazlar,” dedi. “Sezar zamanından beri savaşmamıştır onlar. Büyükler konseyinde sadece rüyacılar, kahinler otururlar.” Breaca aslında doğruyu söylemiyor, abartıyordu çünkü Mona okulunda eğitim gören savaşçılar her yerde saygı görürlerdi ama mesele şimdi bu değildi.

Airmid onun ne demek istediğini anladı ve konuşmasını düzeltmedi. Ama, “Rüyacılar konseylerine halklarının kraliyet ailesinden olanlarını da alırlar,” dedi. “Sen Ecenilerin gelecek nesil liderisin. Beni çağırırlarsa orada sana da bir yer olacaktır, emim bundan.”

Aslında istediği bu değildi. Breaca gözlerini açtı ve karşısında ciddi bir ifadeyle oturan Airmid’e baktı. Airmid’in kolundaki tüy-

lerin arasına kumlar girmişti, çok güzeldi ve gözleri gölün suları gibi parlıyordu. Breaca uzandı ve onun iki elini de tuttu. Şimdiye kadar her şeylerini paylaşmışlardı ve artık ona en büyük sırrını açabilirdi. Ecenilerin kraliyet ailesinden Breaca nic Graine, burada, tanrılar gölünde ve yanında tanık olarak da Airmid dururken, alçak sesle yemin etti ve “Eğer Mona’ya gidersem, asil doğduğum ya da kargıyı iyi attığım için değil, kendi kişiliğimle, bir rüyacı olarak gideceğim ya da hiçbir zaman gitmeyeceğim,” dedi.

Göl kenarından ayrılıp nehir boyunca yürümek ve uygun bir yer bulup yüzme fikri Airmid’den çıktı. At çayırıların geçip kuzeye doğru yürürken etrafta öğle sıcağında onları görececek kimse yoktu ve bir süre sonra nehirle ormanın birleştiği yere geldiler. Köyden uzakta toprak daha sert ve engebeliydi, otlaklar burada tükenmiş, yerlerini sert otlara, kuma ve bazı yerlerde de bileğe kadar çıkan bataklığa bırakmıştı. Bir süre daha yürüdüler ve biraz yokuş çıkarak tekrar yeşil otlarla kaplı bir araziye geldiler. Burada nehir biraz daha daralmış ve sesi de biraz değişmişti. Kamışların arasında üç farklı cins kertenkele ve havada uçuşan çok renkli yusufçuklar gördüler. Yerleşim bölgesinden uzakta ağaçlar değişmiş ve sıklaşmıştı. Burada çeşitli tür çam ve huş ağaçları daha boldu. Breaca yerdeki beyaz çiçeklerden bir demet topladı ve annesinin anısına nehre attı.

Güneş biraz daha alçalmıştı ve bir süre daha yürüdükten sonra Airmid bir noktada durmalarını söyledi. Nehir burada tekrar genişlemiş, kendi yerlerinde bulunan gölden daha büyük ve daha sığ bir göl oluşturmuştu. Airmid sırtını güneşe verdi ve sağa sola baktı. Birkaç adım ilerleyerek aynı şeyi tekrarladı ve tatmin olmuş göründü. Sonra yüksek bir kayın ağacını gösterdi ve “İşte burası,” dedi. “Şimdi git, kökleri arasına otur ve ne görüyorsun söyle bana.”

“Yüzmeyecek miyiz?”

“Daha sonra yüzeceğiz, bu daha önemli.”

Gösterdiği ağaç çevredekilerin hepsinden daha yaşlı gibi gö-

rünüyordu. Breaca hafif yokuşu çıkarak ağacın yanına gitti. Kolu kadar kalın kökler gövdeden etrafa dağılıyor, toprağın altında kayboluyorlardı. Bunların en kalın iki tanesi nehre bakan tarafta bir çatal oluşturmuştu ve Breaca küçükken babasının kollarına oturduğu gibi bu çatalın ortasına oturdu, biraz aşağıda kalan nehre baktı. Bu fazla yüksek olmayan noktadan baktığında suyun nasıl aktığını ve gölün nasıl oluştuğunu çok rahat görebiliyordu. Gülümseyerek biraz aşağıda kalmış olan Airmid'e baktı ve "Nasıl, istediğin oldu mu?" diye seslendi.

Airmid, "Sen öyle hissediyorsan olmuştur," diye cevap verdi. Sonra gölün kenarına gitti ve elini kaldırıp gözlerini güneşten korudu. Şimdi öncekinden çok daha ciddi görünüyordu. "Nehrin diğer kıyısına, araziye bak," diye seslendi. "Ne görüyorsun?"

Breaca onun dediği yere baktı, o taraf doğuydu ve arazi daha düzgündü. Ufuk sisli pusluydu, arazide yine çeşitli ağaçlar ve yeşil kırlar görünüyordu, olağandışı bir görüntü yoktu. Başını iki yana salladı ve "Bilmiyorum," diye seslendi Airmid'e. "Ne görmem gerekiyor?"

Airmid gelip köklerden birini yakaladı, kendini yukarıya, Breaca'nın yanına çekti ve onun yanından aynı yöne baktı. Sonra, "Onu bu şekilde durup göremezsin," dedi. "Biraz daha alçağa otur."

Breaca kendisini biraz daha aşağıya bıraktı, ufuk hattı biraz yükseldi ve açısı hafifçe değişti. Karayla gökyüzünün birbirine karıştığı yere bakınca bu sefer görmesi gerekeni gördü; çevresindeki düz arazinin ortasında gururla yükselmiş, uzun ama çok yüksek olmayan bir tepecti bu. "Nedir orası öyle?" diye sordu.

"Orası bir atalar tepeciğidir. Ölülerine saygılarını göstermek için yaparlar böyle küçük tepeleri. Önemli olan da şudur; eğer doğru zamanda burada oturursan güneş ve ayın onun arkasından doğduklarını görebilirsin. Onları görmek isteyenler için güzel bir görüntü olur bu, değil mi?"

Airmid gitti ve ağacın yanında durdu. Başını hafifçe yana eğmiş, kaşlarını çatmıştı ama bu ifadesi Breaca için değildi, neler

söyleyeceğini düşünüyordu. Bazı yasalar diğerlerinden daha iyi ve kolay anlaşılır. İyi bilinen yasalardan biri de kadınlığa yaklaşan kızlarla ilgiliydi; o yaşa gelen kızlar uzun geceler yalnız kalacakları geceler için kendi yerlerini yine yalnız başlarına, akranları ya da büyüklerine sormadan bulmalıydılar. Breaca o yaz aylarında Airmid ile beraber olmadığı zamanlar kendine böyle bir yer aramış ama bulamamıştı. Ama şimdi bulduğunu sanıyordu ve orada oturacak ilk yalnız kız da kendisi olmayacaktı, emindi bundan.

Airmid çok sessizdi, Breaca ona yaklaştı ve elini tuttu. Aldığı armağanın büyüklüğünü şimdi, yavaşça anlıyordu. Dikkatli bir sesle, “Uzun ve yalnız rüya gecelerinde oturmak için çok uygun bir yer olmalı burası,” dedi. “Atalar da burada oturana yardımcı olabilirler.”

Airmid ciddi bir ifadeyle başını hafifçe salladı ve sonra verdiği armağanın değerini takdir eden Breaca’nın yüzüne bakarak hafifçe gülümsedi. “Evet, sana yardım edebilirler atalarımız,” dedi. “Burayı yalnız başına bulabilecek misin peki?”

“Sanırım bulabilirim. Nehri takip edersem kaybolmam mümkün değil.” Breaca ona sarılıp öpmeyi düşündü ama yine ciddileştiğini görünce vazgeçti. “Şafaktan önce, sabah karanlığında çıkarım yola. Ama havalar yağmurlu olursa o bileğe çıkan bataklık dize kadar çıkabilir. O zaman ağaçların arasından dolaşarak yeniden nehir kıyısına çıkmam gerekebilir.”

“Güzel, istediğin zaman gelebilirsin buraya. Tanrıların nasıl bir ışık ve hava göndereceğini bilemeyiz, onun için bu yolu siste ve tam karanlıkta bile bulabilecek kadar iyi öğrenmelisin. Şimdi de aşağıya gelip nehir kenarına inmeli ve ilk girişini yapmalısın. Su burada sığ ama yine de yüzülecek kadar derin. Hem bu su yeterince sıcak, öyle değil mi?”

Kendi bölgelerinde, şelale altındaki göl çok derindi, tanrıların yerlerine kadar iniyordu ve orada sadece balıklar yüzebilirdi. Burada ise su o kadar da kutsal değildi ama hiç olmazsa suyun içinde boyunlarına kadar ayakta durabilir, birbirlerine su atarak eğlenebilir, balıklar gibi yüzebilir, sırtüstü yatarak kurbağalar gibi gökyüzüne bakabilirlerdi.

Bir süre yüzdükten sonra güneş altında ısındılar ve sazların hışırtısını dinlediler. Breaca kıyıdaki kumların üzerine çeşitli şekiller çizerek eğlendi, babasının öğrettiği gibi bir çalığı, ana ayı ve bir at resmi yaptı. O bunları yaparken bir kurbağa da yaklaşık onu seyretti. Airmid yanına gelip onun omzu üzerinden eğildi ve o da karşıda duran kurbağaya bakarak bir kurbağa resmi çizdi. O resimler bitince Breaca bu kez kumların üstüne yaprak şeklinde bir kargı ucu ve ataların tepesini çizdi. Airmid düşmanları korkutması için önünde bir kılıç ve bir kalkan olan bir kapı resmi çizdi. Onun yanına sırtını ağaca dayayarak ayın doğuşunu seyreden Breaca'nın resmini çizdi ama sonra bunun tehlikeli olduğunu düşünerek sildi.

Bir konuyu doğrudan olmasa bile konuşmaları gerekiyordu ve Airmid, "Erkek kardeşine nasıl olup da rüya gördüğünü sordun mu?" dedi. "Bán rüyasını uzun gecede yalnız otururken görmedi. İstersen o sana her şeyi anlatabilir."

"Anlatmasını istedim."

"Ne dedi peki?"

"Onun gerçek bir rüya görmek olmadığını söyledi."

Bir süre sonra resim çizmekten bıktılar, Breaca yerden kırılmış bir saz parçası aldı ve suya sokup oynamaya başladı. Sazın suya girdiği noktada bir balık görüldü, bir an için başını çıkardı ve sonra hemen dalıp kayboldu. "Bán şimdi sadece savaşçı testi ni verip kazanmaktan başka bir şey düşünmüyor. Rüyacısı olmak istemiyor o." Breaca erkek kardeşinin neden kendisinden farklı düşündüğünü anlamıyordu ama gerçek böyleydi. Kendisi ona elinden geldiği kadar savaşçı eğitimi vermişti.

Airmid Breaca'nın arkasında durdu ve çenesini onun omzuna koyarak, bir süre sudaki kama ve balıklara baktı, sonra, "Macha ne diyor bu konuda?" diye sordu.

"Ona mı? Ona hiçbir şey söylemiyor ama bana söylediğine göre, tanrılar eğer seslerini birine duyurmak isterlerse, o duyana kadar daha yüksek sesle bağırırlarmış." Balıklardan biri su-

yun yüzünde bir böcek görünce sıçradı ve ağzıyla kapıverdi onu. Breaca elindeki kamışı bıraktı ve Airmid'in ellerini tuttu, bir süre önce cesaretini toplamış gibiydi ama birden yine korkmaya başladı. "Ama tanrılar sadece fısıldarlar da ben onları duyamazsam ne olur?" diye sordu.

"Mutlaka duyacaksın, sana garanti ederim bunu."

Airmid onun kulağını hafifçe öptü ve Breaca onun sıcak nefesini boynunda hissetti. Güneş şimdi biraz daha alçalmış, dünya adeta altın rengine boyanmıştı ve Breaca'nın eski neşesi yine yerine gelmeye başladı.

Bir süre sessizce etrafı seyrettiler ve sonra Airmid, "Herkes aynı şeyden korkuyor," diye konuştu. "Kibirler tanrıların sadece kendileriyle konuşacağını düşünüyorlar ama hiçbir şey duyamıyorlar, çünkü dinlemesini öğrenmiyorlar. Sen hiç de kibirli bir insan değilsin, Breaca."

"Ama yine de korkuyorum işte."

"Zaten korkman da doğaldır. Ama tanrılar hafif sesle konuşsalar bile sen onları rahatça duyacaksın, ben eminim bundan. Sadece sabırlı olmalısın, onlar sana bilmek istediğin her şeyi söyleyeceklerdir. Sen sadece onları iyi dinlemelisin."

V

Önündeki yaprağın üzerine düşen yağmur damlaları bir süre sonra birleşerek onun dizine düştüler. Başka yapraklardan da ensesine, saçlarına, çıplak kol ve bacaklarına damlalar döküldü. Tanrıların ocağında, yıldırım ve şimşegin ateşleriyle ısınmış, ılık bir yağmurdu bu. İlk bulutlar uzaklaşmıştı ve şimdi üst dallarda toplanan damlalar yağmurun devamı olarak yere düşüyorlardı.

Şimşek tekrar çaktı ve aşağıda, yolun kenarındaki atlıları bir an için aydınlattı. Yağmurdan kaçmak için sık ağaçların altına sığınmış ama geç kaldıkları için atlarıyla beraber iyice ıslanmışlardı. Breaca onların otuzdan fazla olduğunu sanıyordu, yaz gündönümünden biraz önce ve uzun yoldan geldiklerine göre, sadece ticaret için ya da yakınlarını ziyarete gelmedikleri belliydi. Breaca ağaçların arasından, onları daha iyi görebileceği ama onlara görünmeyeceği bir noktaya kaydı. Şimdi iki grup olduğunu görüyordu. Bu atlılar güney yolundan gelmiş ve sonra yolun kenarına çekilerek iki gruba ayrılmışlardı. Ona yakın olan grubun başında, kahverengi bir ata binmiş siyah saçlı, iriyarı bir adam vardı. Gençti, yirmi yaşından bile küçük görünüyor ve dikkatle çevresini kontrol ediyordu. Breaca dikkatli olmasa bu genç adam onu görebilirdi. Breaca olduğu yere iyice büzüldü ve dalların arasında hiç hareket etmeden bekledi.

Yolun karşı tarafında büyük bir meşe ağacının altına sığınmış olan ikinci grubun başında da yerinde duramayan sinirli bir ata binmiş kızıl saçlı bir genç vardı. Binici atın gemini çok sıkılmış olmalı ki hayvanın salyası kanlıydı. Breaca onların pelerinlerinin rengine, Burma maden kolyelerine ve kol bantlarına dikkatle baktı ve o sırada siyah saçlı genç reisin kendi ülkesine, havaya ve kızıl saçlının da babasına ve halkına garip bir aksanla küftettiğini duydu. Yağmurun hızlandığını görünce, damlaların sesinden de yararlanarak büyük bir dikkatle, ayak sesi çıkarmamaya çalışarak ve geri adımlarla sessizce kısırağını bıraktığı yere gitti.

Fırtına kısa süre sonra dindi ve yağmur kesildi. Bulutlar kayboldu, mavi gökyüzü görüldü ve köyün kapısına geldikleri zaman Breaca'nın kısırağı terlemeye başlamıştı bile. Köyün kapısı içinde yerde uyuyan bir köpek ve sağa sola koşuşturan tavuklar vardı, etrafta insan görünmüyordu. O gün yaz mevsiminde at panayırının üçüncü günüydü, Ezeni halkı panayır yerine dağılmış, yiyip içip eğleniyor, dostlarıyla sohbet ediyor, her grubun yaşlıları da büyük evde yapılacak konsey toplantısına hazırlanıyorlardı. Ülkenin her bölgesinde aynı şey yapılıyordu. Yılın bu günlerinde bütün kabileler kendi topraklarında bir araya gelirlerdi. Coritaniler bile tanrılarının konuşmalarını yaz yaklaşıırken, gündönümünde daha dikkatli dinlerlerdi. Nadiren de olsa bazen başka bir kabileden biri ya da birkaç kişi, onların rüyacılarından ya da kahinlerinden öğüt almak veya onlara savaş ilanı ya da barış teklifi için komşu kabileye giderlerdi. Zamanında yapılan barış anlaşmaları tanrıların armağanı olarak kabul edilirdi. Breaca'nın yolda gördüğü atlılar Ezenilerin anlaşmazlık halinde olduğu bir toplumdan değillerdi ama niyetlerinin iyi olmadığı da belliydi; Ezeni ulusunun kalbi olan kutsal topraklara gidiyorlardı ve bu yoldan giderken Breaca'nın yuvarlak evi yakınından da geçeceklerdi.

Köy topraklarındaki bu yolda hızlı at koşturmak zordu ama bazı hallerde bunu yapabiliyorlardı. Breaca hızla kadınların kaldı-

ğı yuvarlak eve doğru gitti ve Airmid onun gelişini duydu. Kalkıp kapıdaki postun dışına çıktı, bekledi ve büyükanne de onun yanına geldi. İkisi de tören için giyinmişlerdi, elbiseleri buruşmamıştı ve adaçayı kokuyordu. Büyükanne'nin omuzlarına takılmış olan karakarga kanatlarının uçları göğüs kemiğine doğru iniyordu. Airmid ise kımıldadıkça şıkırdayıp parlayan, gümüş kaplı kurbağa kemiklerinden yapılmış güzel bir kolye takmış, yeni taranmış siyah saçlarını da alnına geçirdiği ince bir huş ağacı kabuğu şeridiyle bağlamıştı. İkisinin boynunda da altın burma kolye vardı ki bunlar onları farklı ve kutsal kılıyordu.

Başka zaman olsa Breaca Airmid'i bu kıyafetle görünce gururlanır ve onun gibi olmak için özlem duyardı. Ama şimdi o da o gün yaşanan olayın bir parçasıydı ve bu sorunun hemen çözülmesi gerekiyordu. Breaca kendini geriye doğru atınca onun bu hareketine alışık olan atı hemen durdu ve Airmid koşup atın dizginlerini yakaladı. Parlayan gözlerle Breaca'ya baktı ve "Kimdir o atlılar?" diye sordu.

"Trinovanteler, en azından otuz kişi var, muhtemelen daha çoklar. Hepsi silahlı ama liderin kolunda haberci bandı vardı. Yol kenarındalar ve toplanıp buradan geçeceklerdir. Onları karşılamak ve selamlamak gerekir." Breaca bunu söyledikten sonra dönüp yuvarlak evin içine baktı ve "Macha nerede?" diye sordu.

"Babanla beraber gitti. Toplanma için büyük evin temizlenmesine yardım etmek için gittiler."

Breaca kendini tutamayıp küfretti ve "Ya Sinochos, o nerede?" diye sordu.

Büyükanne eksik dişlerini göstererek güldü ve "Yarın akşamki ziyafet için avlanmaya çıktı," dedi. "Ama eğer bir erkek arıyor ve hangisi olduğunu önemsemiyorsan onun oğlu burada."

"Dubornos mu? Neden?" Son gördüğünde Dubornos tezgahların yanında ikinci birasını içiyor ve kendisini dinleyenlere panyayırda yaptığı alışverişleri anlatıyordu.

Büyükanne, “Bir kılıç kemeri için bir delikanlıyla kavga etmiş ve onu eve göndermişler,” dedi. “Oradakilere önemli bir haber götürürse geri dönmesine aldırılmazlar sanırım. Onu erkekler tarafında bulabilirsin, kafasını toplamaya çalışıyordu. Ona akıllı bir at verirsek haberi hemen götürebilir herhalde.”

“Onun kendi atına ne olmuş ki?”

Airmid, “Atını ondan almış ve yürümesini söylemişler. Onun için ona bir at vermek gerekir.” Breaca onların kendi atından söz etmediğini biliyordu ama yine de Dubornos’a bir sürü küfretti ve Airmid’e baktı. “Onu çayıra götüreyim de bizim atlardan birini verelim ona,” dedi. “Bizim atların hepsi de çok iyidir ve hızlıdır.” Bu pek doğru sayılmazdı ama Breaca kendi atını vermemek için böyle söylemişti ve diğerleri de bunu biliyordu.

Breaca bunu söyledikten sonra yaşlı kadının konuşmasını beklemeden ayrıldı onların yanından. Dubornos erkekler yerinde surat asmış oturuyordu, yabancı savaşçıların geldiğine ve kabileye haber vermek için gitmek zorunda olmasına önce inanmadı. Breaca onun kendisine iki kez yalancı diye bağırmasına ses çıkarmadı ama sonunda dayanamadı, belindeki hançerini çekti ve onun boğazına dayayıverdi.

“Kendi kargını taşıma hakkını kazandığın zaman tartışabilirsin ama o zamana kadar bir çocuk sayılırsın ve sana ne söylenirse yapmak zorundasın. Anladın mı beni?”

Breaca unvanını ve asaletini ilk kez kullanmış, öfkeli birine karşı hançerini de ilk kez çekmişti. Dubornos birden sarardı ve şaşkın gözlerle ona baktı. Geri adım atarak kapıdaki hayvan postuna çarptı ve derinin keskin yan tarafı ensesini çizerek kanattı. Breaca elindeki hançeri geri çekti ve “Şimdi mümkün olduğu kadar hızla babamın yanına giderek sana söyleyeceğimi ona aktaracağına yemin et bakalım,” dedi.

Çocuk, “Yemin ederim,” diye fısıldadı ve Breaca onun üzerine daha fazla gitmeyerek, “Pekâlâ, ayağa kalk şimdi,” dedi. Onu

yanına alıp çayıra götürdü, atlardan birini tutup eyerlediler ve Breaca onu babasının yanına gönderdikten sonra geriye döndü.

Airmid ve büyükanne de onun yokluğunda boş durmamışlardı. Büyükanne, Breaca'nın toplantıda takmak için ortaya çıkardığı mavi pelerini ve küçük-baykuş broşunu elinde tutuyordu. Airmid'in ellerinde ise bir tarakla, daha sonra hediye edilmek üzere saklanmış yeni bir kemer vardı.

Breaca, “Şimdi bunların zamanı...” diye başladı ama sözünü bitiremedi.

Büyükanne, doğumu yaklaşan kadınlarla konuşurken yaptığı gibi, sabırlı bir ifadeyle, “Bunların zamanı her zamandır,” diye konuştu. “Fırtına onların bulunduğu yerden henüz tam olarak uzaklaşmadı. Fırtına uzaklaşana kadar orada kalacaklar ve sonra da üzerleri kurusun diye bir süre yürüyeceklerdir. Bize yaklaştıkları zaman seslerini duyacağız, zaten bizi atlayıp geçmezler. Burası kral ailesinin evi ve bunu iyi ifade edemeseler bile onlar seni görmeye geldiler. Bu durumda sen annenin kızısın. Sen şimdi onları, tarlalarda fare yuvalarını karıştıran bir kız çocuğu gibi değil de, sağ olsaydı annenin yapması gereken şekilde karşılayacaksın.”

Breaca birden sinirlendi, o hiçbir zaman fare yuvalarını karıştırmazdı; ama bazen sinek ilacı yapmak için bazı bitki kökleri söktüğü oluyordu elbette. Onlardan yine toplamıştı ve Airmid'e hediye edecekti. Bu otları ikisi birlikte kaynatarak sinek ilacı yapacaklar ve isteyen yaşlılara vereceklerdi. Bunu büyükanneye söylemek üzereydi ama yaşlı kadının arkasında duran Airmid başını iki yana sallarken gülümsedi ona, ne düşündüğünü anladığını ve teşekkür ettiğini işaretle anlattı. Breaca o zaman konuşmaktan vazgeçti ve atından aşağıya kaydı.

“Benim ne yapmam gerekiyor peki?” diye sordu.

“Yıkan, saçlarını tara ve bırak da giydirelim seni.”

Büyükanne her zaman bu kadar sabırlı olmazdı. Breaca daha

fazla düşünüp de onu kızdırmak istemiyordu, onların getirdiği su dolu leğene girip yıkandı ve sonra biberiye kokulu koyun yünleriyle kurulandı. Airmid onun karmakarışık olmuş saçlarını sökmeden yavaşça taradı. Büyük nine daha önce annesinin olan ve onun boyuna göre küçültülmüş gri elbiseyi çıkardı. Elbisenin kemeri çok güzeldi, kurbağa ve kargıdan oluşan tokası Breaca'nın simgesiydi ve kız rüyasında başka bir simge görene kadar onu kullanacaktı. Deri kemer yağlanmıştı ve yumuşaktı. Breaca kemeri beline taktı ama kendi simgesinin rüyasını görene kadar beklemedikleri için Trinovante süvarilerine içinden küfretti. Öfkesini gözleri ve elleriyle belli etmeye çalışıyordu ki büyükanne ocağın arkasındaki köşeden çıktı ve elindekini ona gösterip, “Bunu da takmalısın, onlar sende bunu da görmek isterler,” dedi. Elindeki şey ateşin ışığında sanki yılan gibi kıvranıyordu.

“Nedir o büyükanne?”

“Dışarıya çıkalım da gör.”

Breaca yaşlı kadının arkasından dışarıya çıktı ve güneş ışığında onun elinde parlayan şeyin, annesinin burma altın gerdanlığı olduğunu gördü. Atalarının dokuz kere dokuz tane altın telden ördükleri ve Eteni liderinin işareti olan kutsal gerdanlıktı bu. Breaca annesinin ölümünden önceki toplantıdan beri görmemişti bunu. O anda kafasının içi sanki boşalmış gibi hissetti.

Elini boğazına götürdü ve çocuk sesiyle, “Bu henüz benim değil,” dedi. “Ben henüz çocuk sayılıyorum, onu Macha takmalı. Şu anda lider olan odur.”

“Macha burada değil. Onlar hanedandan bir kadınla konuşmak için geldiler. Bunu takmazsan sana saygı duymazlar.”

“Duymazlarsa duymazlar, ne isterlerse onu yapsınlar.”

“Hayır, bazı durumlarda tanrıların dediği mutlaka yapılmalıdır. Bu şimdi senindir ve onu takmak zorundasın, kızım.”

Büyükanne şimdi hamile kadınlarla konuşur gibi yumuşak değil de, son konsey toplantısında Coritanilere savaş ilanına itiraz

ettiği günkü gibi, sert konuştu. Eceni ulusunun yaşlıları, rüyacıları ve savaş liderleri onun bu sesini duyunca hemen susmuşlar, itiraz etmemişlerdi. Breaca elini boğazından indirdi ve Airmid arkadan onun saçlarını topladı ve yukarıya kaldırdı. Büyükanne de gerdanlığı onun boynuna taktı ve kilitledi, gerdanlık sanki onun ölçüsüne yapılmış gibi göğsüne tam oturdu. Breaca birden garip bir şeyler hissetti ve annesinin bunu taktığında neler hissettiğini anladı. Babasının yaptığı kılıç gibi, bu gerdanlık da onun ruhunu okşamış, başını biraz daha dik tutmasını sağlamıştı. Breaca bu gerdanlığı takınca birden, sanki tanrılara biraz daha yaklaştığını hissetti. Geriye döndü, Airmid dudağını ısıırıyordu, arkadaşına bakarak gülümsüyordu ama parlayan iri gözlerinin köşelerinde yaşlar vardı. Büyükanne yavaşca başını salladı ve onun yüzüne baktı.

“Görüyorsun işte, insan tanrıları iyi anlamasa bile onlara güvenmelidir. Bu gerdanlık, yaşın ne olursa olsun belli ki sana ait. şimdi git ve silahlarını hazırla. Güneylilerin karşısına silaht z  ıkmamalısın. Airmid de sur kapısında senin atını hazırlayacaktır. Telaşlanma daha çok vaktin var.”

Gerçekten de aradan oldukça uzun zaman geçti. Breaca büyükannenin yanıldığını, yabancı atlıların oraya gelmeyeceklerini düşünmeye başlamıştı ki uzaktan, ağaçların altından ilk sesler duyuldu ve çok geçmeden ilk atlılar çıktı ortaya. Surların güneyinden yayılmış olarak ve dörtnala geliyorlardı. şimdi üzerleri kuruydu ve resmi bir karşılaşma ya da toplantıya göre giymişlerdi. Kendi toprakları dışına çıkan savaşçıların yaptığı gibi, kalkanlarını omuzlarına asmışlardı. Savaş i  rg s  saçlarında ve örme gerdanlıklarında kırmızı boyalı karga tüyleri takılıydı. Arkalarında uçuşan pelerinleri sabah güneşi gibi sarı renkliydi. Kollarındaki bronz kolluklar ve boyunlarındaki altınlar etrafa ışık saçıyordu. Breaca, Gonavic’in söylediği, ‘*Cassivellaunos’un pelerinde hain Mandubracios’un katırtırnağı çiçeği sarısı d -*

şında bütün kabilelerin renkleri vardı,' sözünü hatırlamasa, onların şahane olduklarını düşünebilirdi. Bunların da bu bilindiği halde başka renk pelerin giymemiş olmaları garipti.

Breaca kısırağıyla sur kapısından biraz ileriye çıktı ve onları karşılamaya hazırlandı. Airmid onun saçlarını savaşçı tarzı yan taraflarda örmüş ve birer tüy takmıştı. Kız sağ elinde babasının onun için yaptığı kargıyı tutuyordu, Coritanilerle savaşa hazır gibiydi. Kısa bir süre önce yapıp bitirdiği kalkanını sol omzuna takmıştı. Kalkanın merkezindeki kabarıklık, kargı başına uygun parlak demirdi. Çevresi kaynatılıp işlenmiş ve su geçirmez olması için yumurta akıyla boyanmış at derisiyle kaplıydı. Büyükanne Breaca'nın çocuk gibi görünmemesi için, ıslak parmağını çivito-tuna batırarak kalkanın ön yüzüne atalarının yılan kargı işaretini çizmişti, bu resimde iki ucunda da baş olan yılan ortasından kargıyla deliniyor, tanrılarla toprağı birleştiriyordu. Bu resim daha sonra yıkanınca çıkardı ama şimdi yeni olduğu için açık renk derinin üstünde çok parlak görünüyordu ve Breaca çok sevdi onu. Büyükanne aynı resmi Breaca'nın atının omzuna da çizmişti ve at yürürken resim canlı gibi hareket ediyordu. Kısarak da aynı şeyleri hisseder gibiydi, onun da başı yukardaydı ve burun deliklerinden hırıltılar yükseliyordu.

Breaca atını sur kapısının karşısında, meydanın ortasında durdurdu. Atlılar dötrnala, sanki onu görmemiş gibi geliyorlardı. Breaca onları tehdit etmek değil de selamlamak istediğini göstermek için, kargısının dibini eyerindeki oyuğa sokarak yukarıya doğru, dindik tuttu. Atlılar hızlarını hiç kesmediler ve çayırdağı taylardan biri onlara meydan okumak ister gibi kişnedi ama belki de selamlamıştı onları. Kişneyen tay bir süre sonra babasının kır atı olacak olan arka bacaları beyaz kır hayvan olabilirdi. Atlıların ortasında koşan huysuz hayvan kişnemeye karşılık verecekti ama ağzına bir tokat yiyince vazgeçti.

Atlılar Breaca'nın tam karşısında, adeta bir mızrak mesafe-

sinde aniden durdular. Ani duruşu hiç kusursuz yapan siyah saçlı genç adam oldu. Breaca o anda Gonavic'in sözlerini hatırladı. *'Togodubnos en büyük oğuldur. Siyah saçlı, kargaburunludur ve yaşına göre bir dev sayılır. Henüz savaşta düşman öldürmedi ama savaşçı testini çok iyi geçti.'* Genç süvari bir tek tüy takmıştı ve tüyün sapı da kırmızı boyalı değildi. Breaca ona saygılı bir ifadeyle bakarken göz göze geldiler.

Diğer süvariler Breaca'nın etrafında bir çember halinde toplandılar. Breaca sezdirmeden onların arasında sarı saçlı ve annesi gibi yeşil gözlü olan küçük erkek kardeşi aradı. *'Caradoc olağanüstüdür. Muharebede yanında olmasını isteyeceğin savaşçı işte odur,'* denmişti. Ya da insan onunla rüyada çatışmak ve onu yenmek için neler yapmak gerektiğini öğrenmek isterdi. Genç kardeşi ararken kalp atışlarının hızlandığını hissetti Breaca ama atlılar arasında göremedi kendisini heyecanlandıran genci. İçindeki hayal kırıklığı kendisini de şaşırttı.

Kızıl saçlı kardeş ise sol tarafta hâlâ atını kontrol etmeye çalışıyordu. *'İkinci oğul Amminios soluk yüzlü, gözleri sulanan bir gençtir,'* sözünü hatırladı Breaca. Ama onun üzerindeki çeşitli renkli tüyler muharebelerde başarılar kazandığını gösteriyordu. Eğer bu tüyler gerçekse onun da kardeşi gibi iyi bir savaşçı olması gerekirdi. Breaca bu tüylere inanmıyordu, omzunu biraz oynattı ve kalkanındaki yılan-kargı resmini iyi görmesi için hafifçe ona doğru çevirdi. Delikanlı anlamadığı bir dilde bir şey söyledi ve sağındaki kadın da ona bir şeyler fısıldadı. Breaca kadının ne dediğini duymadı ama yüzünde alaycı bir ifade vardı.

O sırada siyah saçlı lider, "Kardeşim senin çok eski ataların tanrılarına inandığını ve kalkanına da onların resimlerini yaptığını söylüyor," dedi.

Aksanı farklıydı ama Breaca onun ne dediğini oldukça iyi anladı. İfadesi de kardeşininkinden daha saygılıydı. Kollarını kavuşturup eyerinin üzerinde öne doğru eğilerek gülümsedi ve kızıl

saçlı kardeşine aldırılmazmış gibi bir ifadeyle Breaca'ya baktı. Breaca içinden, *'Bu çocuk iyi bir diplomat. Babası izin verirse iyi bir lider olur,'* diye söylendi. Liderliğe oynayan bir prensi görüşmek için Ecenilere göndermişlerdi.

Breaca ona nasıl bir cevap vermesi gerektiğini düşündü. Macha ve büyükanne olsalar hiç düşünmeden cevabını verirlerdi onun. Kalkanını onun da iyice görmesi için biraz daha öne çıkardı ve "Kardeşin eski ataların tanrılarını bildiğine göre çok akıllı olmalı," diye konuştu. "Ben de yedi kuşak geriye kadar halkımın tanrılarını ve rüyalarını takip ederim. Bundan eskisini bilmek için ozanlara danışmak gerekir."

Siyah saçlı genç adam başını yana eğdi ve "Güzel cevap, belki biz de böyle yaparız," derken, kızıl saçlı kardeşi ona yanaştı ve kaşlarını çatarak bir soru sordu. Yanındaki kadın da eğildi ve onun kulağına bir şeyler fısıldadı. Kızıl saçlı genç Breaca'ya baktı ve atının dizginlerini çekti. Hayvan birden başını arkaya atınca kızıl saçlı burnu kırılmasın diye kendini arkaya attı, geriye doğru eğildi, sonra yine doğruldu.

Breaca ağabeyin yüzüne bakarak, "Kardeşin daha yumuşak huylu bir ata binse ve ellerini de daha aşağıda tutsa daha iyi eder," dedi.

Siyah saçlı genç birkaç saniye için, sanki dua edermiş gibi gözlerini kapadı. Eburovic ya da Sinochos da kendilerini tutmak, gülmemek için böyle yaparlardı. Kızıl saçlının yanındaki kadın Breaca'nın söylediğini ona tercüme etti. Hafif gecikme Breaca için yeterli uyarıyı sağladı. Adam atıyla ona doğru fırlarken Breaca'nın kısırağı da geriye doğru çekilmeye başlamıştı. Bu dürist bir çatışma sayılmazdı aslında. Genç adamın elinde bir kılıç, Breaca'da ise kılıcın üç katı boyunda bir mızrak vardı ve kız bütün yaz boyunca bu tür saldırılara karşı kargıyla savunma eğitimi almıştı. Gonavic'in anlattığına göre hasmı ise yaz günlerini şarap içerek ve burnunun kıllarını alarak geçirmişti. Bir kılıçla kargılı

bir süvarinin nasıl alt edileceğini bilemiyor ve atı da zaten onu pek dinlemiyordu. Breaca'nın atı ise sanki savaşmak için doğmuş gibiydi, iki atlı arasındaki mücadele çok sert ve kısa oldu. Breaca'nın kargısı ilk hamlede kızıl saçlının göğsüne değerek onu hafifçe yaraladı ve önünde kan lekesi belirince ikisi de durdular. Kızıl saçlının atı bir hamle daha yapabilir ve süvarisinin ölümüne neden olabilirdi ama siyah saçlı ağabey atıldı ve hemen kardeşinin atını dizgininden tutarak durdurdu. Ağabey artık gülmüyordu ve kime kızdığı da belli değildi.

Breaca, "Trinovante savaşçısı ve Cunobelin'in oğlu Togodubnos, Ecenî savaşçısı Breaca seni selamlar," diye konuştu. "Duyduğuma göre kardeşin Amminios henüz savaşçı testini geçmemiş ama savaşta birçok düşman öldürmüş biri gibi bir sürü boyalı tüy takmış. Belki de bu yüzden kafası karışıyor ve sinirleniyordur."

Kimseden bir ses çıkmadı. Kadın eğilip onun söylediğini yaralı kardeşe tercüme etmek istedi ama Amminios kadını eliyle iterek engelledi. Breaca sözleri anlaşılсын diye çok yavaş ve basit kelimelerle konuşmuş, ayrıca bütün kabileler arasında tanınan ortak bir ozan dili kullanmıştı. Amminios söyleneni anlayınca önce kızardı, sonra yüzü eskisinden de daha çok soldu, gözlerinin altında mor lekeler belirdi. Göğsündeki kan lekesi şimdi biraz daha yayılmıştı. Breaca dilini şaklatınca kısırağı iki adım geriledi. Kargısını sıkıca, yere paralel tutuyordu ve o sırada arkada otlayan kır tay yine kişnedi. Breaca, ağabeyin yüzüne bakarak, "Tanrılar için konuşacaksak kavga etmemeliyiz," dedi. "Ama eğer çatışmak için geldiyseniz ilk ölen Amminios olur, bunu da iyi bilin."

"Ondan sonra ikinci olarak da sen mi ölürsün? Bu riski alabilir misin?" diyen Togodubnos onunla oyun oynuyordu. Tayın kişnemesini o da duymuştu ve bunun anlamını da biliyordu.

"Olabilir ama şimdi bunu merak etmenin zamanı değil sanırım. Kardeşin kılıcını kınına soksa daha iyi eder. Eğer buraya bir elçiler heyetine dahil olarak geldiyse bir elçi gibi davranmalıdır."

Breaca bunu söyledikten sonra kargısını dik olarak kaldırdı ve alt ucunu eyerindeki yuvasına soktu. Amminios da mantıklı davranmış ve kılıcını kınına sokmuştu zaten. Yuvarlak evin üst tarafında otlayan tay bir kez daha kişnedi ve bu kez Eburovic'in savaşa giderken kişnemeyi öğrenmiş olan savaş atı tepede göründü ve ona cevap verdi. Eburovic'in etrafına dağılmış olan yüz otuz atlı Ecenî savaşçısı da aynı anda tepede göründüler ve dörtnala aşağıya doğru inmeye başladılar.

Trinovante süvarileri tehlikeli olmadıklarını göstermek için kalkanlarını hemen sırtlarına attılar. Breaca onların önüne geçti ve babasını karşılamaları için yavaşça ileriye doğru götürdü.

Bán daha önce hiçbir panayırda bu kadar eğlenmemişti. Çünkü bu panayırda onu yeterince büyümüş kabul etmiş ve ticaret yapmasına izin vermişlerdi. Macha ona en güzel köpek yavrularından üçünü vermiş ve o da onları bir günde en iyi koşullarla takas etmişti. İki yavrunun karşılığında kuzeyden getirilmiş çok iyi bir damızlık dişi köpek almıştı. Hayvan şimdiye kadar iki kez doğurmuş ve Bán yavrulardan birini de kontrol etmişti. Macha'ya göre bu hayvan daha sonra, yaşlandığı zaman Dolu için iyi bir eş olabilecekti. Bán üçüncü yavru karşılığında da üç tane bronz koşum takımı almıştı. Bunları kır kısırağı üzerinde denemiş ve uygun bulmuştu. Kendi kısırağını ve onun doğurduğu tayı da getirmişti panayıra ama onları hiçbir şeye değişmezdi. Panayırda üç gün boyunca Ecenî topraklarının uzak köylerinden gelenler onun kısırağına ve tayına hayran kalmışlar, övgüler yağdırmışlardı. Genç bir savaşçı için kargısından sonraki en büyük gurur kaynağı hayvanlarıydı.

Dubornos haberi getirdiği zaman, Bán böyle bir şeylerin de olabileceğini düşünmüştü. O da babası ve diğer savaşçılarla beraber geriye dönmek istemiş ama babası ondan, orada kalarak annesi ve diğer rüyacıların korunmasına yardımcı olmasını istemiş-

ti. Dubornos'u da orada bırakmışlar, kuzeni Tagos diğerleriyle beraber gitmiş fakat ona rüyacıları koruması da söylenmemişti. Babası ondan yeni atı da almış ve sorun çıkarmamasını söylemişti. Sinochos kendisi orada kalmak istemiş, savaşçılar içki kupalarını bırakıp silah ve atları hazırlarken o da oradaki halkı korumak için kendi grubunu toplamıştı. Bán aslında savunma grubuna dahil olmadığını biliyordu ama onun o gruba katılmasına izin vermişler, Dolu ile beraber büyük evin kapısında nöbet tutmasını istemişlerdi. O sırada Macha ve diğer rüyacılar da toplantı için hazırlığa devam ediyorlardı.

Kapı nöbeti zor bir görev değildi. Rüyacılar gelip giderken ona zaten hiç bakmıyorlardı ve etrafında hazırlanan çok sayıda savaşçı olduğundan, bir saldırı olursa çatışmayı göreceğini biliyordu. Kimsenin kendine dikkat etmediğini görünce köpeğiyle oynamaya başladı Bán, eline bir çakıl taşı alıp avcunda saklıyor ve iki eli arasında değiştirip sonra da yumruğunu sıkıyor ve Dolu'dan taşın hangi elinde olduğunu bulmasını istiyordu. Köpek dört oyundan üçünde çakıl taşını buldu ama çok geçmeden ikisi de bıktılar ve oyunu bıraktılar. Bán gidip kısırağını kontrol etmek ya da Camma ve Nemma'nın yanında olan Silla'yı görmek istedi ama o sırada Macha kucağında yeni kesilmiş bir sürü çam dalıyla onun önünden geçti ve içeriye gelip yardım etmesini istedi ondan.

Bán daha önce büyük evin içine hiç girmemişti. Macha'nın yanında yürüyerek yeni kokuların ve insanların bulunduğu yere girerken Dolu da onun peşinden geldi. Büyük ev, alışık olduğu yuvarlak evden çok daha büyüktü. Onun yapılışı soğuk gecelerde ateş etrafına toplanan insanlara anlatılırdı. Bán'ın daha küçükken duyduğuna göre, büyük evin sadece tavanı ve duvarları için iki yüz ağaç kullanılmış ve bunların kerestelerini hazırlamak yıllarca sürmüştü. Çatı kirişlerini meydana getiren meşe ağaçları yine yıllarca çalışılarak işlenmiş, düz hale getirilmiş ve çatının

insan ağırlığını taşıyacak kadar sağlam bağlanması için en kalın sarmaşıklar kullanılmıştı. Damı sazlar ve kalın, sağlam otlarla kaplayan damcılar üç ay hiç durmaksızın çalışmışlar, içerde de yine çatı işçileri tavanı at, tavşan, ayı, karga, kartal ve benzeri hayvan resimleriyle süslemişlerdi.

Ama çalışmalar sonunda çok güzel bir yapı çıkmıştı ortaya. Macha'nın arkasından içeri giren Bán, en uzak köşeleri bile aydınlatan üç ateşin ışığında, etrafında sanki canlı rüyalar varmış gibi garip duygular içindeydi. Duvar süslerine hayran kaldı. Her duvarda kurtlar ve tavşanlar yan yana yürüyor, şahinler kuğularla beraber uçuyor, geyikler yılanları ezmek için havaya sıçıyorlardı. Duvarlarda çok sayıda at resmi vardı ve bunlar her yana adeta kanatlanmış gibi koşuyorlardı, onları sayması mümkün değildi. Bán bir ara onlara bakarken şaşkına döndü ve olduğu yerde gözlerini kırparak durakladı. Macha kucağındaki ağaç dallarını bir ateşin yanına bıraktı ve sonra gelip onun yanına diz çöktü. “Bán? İyi misin sen?”

“Evet, iyiyim.” Bán derin bir nefes aldı gözlerini resimlerden alıp onun yüzüne baktı. “Şu değişik kokular, duman ve sazların kokusu birden başımı döndürdü galiba.”

Üzerine basıp geçtiği taze sazların kokuları gerçekten de garip duygular uyandırmıştı onda. Bu taze kesilmiş sazların üzerinde yürümek sanki içini ürpertmişti onun. Çam kokusu onun için yabancı bir koku değildi ama şimdiye kadar onu rüyacıların çalışmalarıyla bir arada düşünmemiş, bu kadar kuvvetli ve yakından hissetmemişti.

Macha ayağa kalkarken onun elini tuttu ve “Meşalelere sürülen reçine kokusu bu,” dedi. “Biz onu mum yağı ve çam iğneleriyle karıştırıp macun yapar ve çam dallarına süreriz. Böylece daha güzel ve daha uzun süre, çoğu zaman sabaha kadar yanarlar. Bu da toplantının sırlarından biridir. Gel de gör.” Macha onu elinden tutup en yakın ateşin yanına götürdü. Sarı saçlı bir rüyacı

ateş üzerindeki bir kabın içindekini karıştırıyordu. Havada kalın bir buhar tabakası vardı ve Bán'ın gözleri bulandı, başı döndü.

Macha, "Bán, bu delikanlının adı Efnis, kuzey Ecenî'den, kuzey kıyısından geldi, görevi reçineyi karıştırmak," dedi. "Efnis, bu benim oğlum Bán. Sana meşaleler için yardım edecek."

Rüyacı birkaç saniye için başını kaldırıp Bán'a baktı, Breaca'nın yaşında olmalıydı ve endişeli bir yüzü, dış uçları aşağıya kıvrık gibi duran gözleri vardı. Başını sallayarak, "Teşekkür ederim," dedi ve sonra Bán'a, "Bıçağın var mı?" diye sordu.

"Elbette." Bán'ın kemerindeki bıçağı Breaca'nın bıçağından daha küçüktü ama onun kadar keskin ve sivriydi.

"Güzel. Annenin getirdiği uzun ve kalın dallardan meşale yapabilmemiz için üzerlerindeki ince dalların kesilmesi gerekiyor. Onları kesip temizleyebilir misin?"

Bán orada kalıp bir şeyler yapmak istediği için hiç düşünmeden, "Evet, tabii," diye cevap verdi. Bán kuzey kıyısına hiç gitmemişti ama orada arazinin sert, arızalı ve avlanmaya uygun olmadığını ve halkın kış boyunca kurutulmuş deniz yosunlarıyla beslendiğini duymuştu. Panayırda kaldığı üç gün boyunca bunu rahatsız etmeden sorabileceği birini aramış ama bulamamıştı. İşte şimdi tanrılar onu sorusuna cevap alabileceği bir yere getirmişlerdi. Ateşin diğer kenarına oturdu ve başını kaldırıp annesine baktı, o da önce bir kaşını kaldırdı ve sonra başıyla evet işareti yaptı. Macha gülümsedi ve onu başından öperek oradan ayrılırken, Bán da o sırada savaşı olduğunu unuttu ve bir dal kesici, bir rüyacının yardımcısı olmanın da kötü bir şey olmadığını düşündü.

Dal temizlemek zor bir iş değildi ama dallar ağaçlardan yeni kesildiği için parmaklarına ve avuçlarına bitki özü bulaşıyordu ve reçine kokusu Bán'ın gözlerini sulandırdı, başını döndürdü. Başını ovma için elini saçlarına götürdü ama yapışkan bitki özü saçlarına da bulaştı. Etrafını düşünmeden hafifçe küfretti. Efnis

onu duydu ve başını kaldırıp şaşkın gözlerle ona baktı. Bán birden karşısında öfkeli annesi ya da büyükanne varmış gibi korktu. Ama kuzeyli çocuk kaşlarını çattı ve ses çıkarmadan işine devam etti.

Çocuk birkaç saniye sonra, “Bitki özü böyle yapar, bunu söylemeliydim sana,” dedi. “İlk seferinde ben de aynı şeyi yaptım.” İşini bıraktı ve Bán’ın yanına geldi. “Elini kımıldatma sakın, yoksa bitki özü bütün saçlarına yapışır,” dedi. “Hele köpeğine hiç dokunma, bitki özü onun derisine sürülürse hayvan onu yalayıp temizlemeye kalkar ve hasta olur.”

Bán hiç kımıldamadan oturduğu yerde kaldı ve köpeği Dolu’ya kaşlarını çatıp bakarak onun don yağına yaklaşmasını engelledi. Efnis onun elini tutup saçlarının arasından çıkardı ve “Bitki özünü orada bırakırsak yayılır ve saçın bir ay yapışıp kalır,” dedi. “Ama parmaklarının değdiği yerde saçını biraz kesersem kimse fark etmez ve reçine de yok olmuş olur. Kesilen saç da ateşe atıp Briga’ya ikram olarak yakarız. Ne dersin?”

Bán onun teklifini kabul etti ve Efnis de onun bıçağını alıp keskinliğini dövdükten sonra bitki özüyle yapışmış saçları kesip ateşe attı. Saçlar Briga’ya ikram olarak yakılırken bir dilek tutmak gerekirdi ve Bán da en kısa zamanda bir savaşçı olmayı diletti. Bu dileğini tanrılara iletirken, kendisini at üzerinde, ellerinde kalkanı ve kargısıyla savaşa giderken daha iyi hayal edebilmesi için gözlerini sıkıca kapadı. Nal seslerini duyunca gözlerini açtı ve yaklaşık kırk kadar süvarinin tırısı kalkmış atlarla geldiklerini gördü. Bir çatışma çıkacağını umut ediyordu ama babasının ‘her şey yolunda’ borusunu duyunca hayal kırıklığına uğradı. Sabahleyin oraya gelen atlıyı uzaktan görünce yine umutlanmış ama gelenin kim olduğunu anlayınca birden yine umutsuzluğa kapılmıştı. Ama aniden görevini unuttu ve Efnis’e döndü. “Efnis, izin verir misin?”

“Gidip onları mı göreceksin? Elbette ama acele etme. Çam buharı soludun, başın dönebilir.”

Bán onu duydu ama yine de koşmaya başladı, kapıya giderken etrafında kabartma ve boyalı at resimleri dans ediyordu. Resimlerin arasında babasının dişi ayısı, annesinin çalığışu ve Cassivellaunos’un nehre son girişinde onun işareti olan parlak renkli güneş tazısı da vardı. Onların geldiği yere tam zamanında vardı ve Ecenî savaşıları da ağaçların arasından çıktılar. Arkadan yüzlercesi, belki de binlercesi geliyordu. Bütün Ecenîler toplandığı gibi başka kabilelerden de takviye gelmişti. Breaca hafif yaralı olmasına rağmen atının üzerinde dimdik duruyordu ve hepsinin önündeydi. Kalkanını omzuna asmış, kargısını ileriye, havaya doğru tutmuştu. Saçları savaş örgüsü yapılmıştı ve boyundaki burma gerdanlık sanki tanrıların parıltısını yansıtıyordu. Sırtındaki Ecenî mavisî pelerini çevredeki ağaçların, yosunların ve insanların tüm renklerini de toplamış gibiydi. Üzerinde bütün kabilelerin renkleri vardı, sadece hain Mandubracios’un Trinovante sarısı görülmüyordu. Ama çok geçmeden o hainle beraber rengi de çıktı ortaya. Bán Gonavic’in hikayesinden tanıyordu onu, kartal burunlu ve gözleri sulu bir adamdı bu ve etrafına hain gözlerle bakınıyordu. Hak etmediği savaş işaretleri takmış ve yine hakkı olmadığı halde kızıl saçlarını savaş örgüsü yaptırmıştı. Adam Breaca’nın önüne geldi ve kaba bir hareketle atından aşağıya atladı. Bán onun Breaca’ya bir kötülük yapabileceğini düşündü.

Bán kendini tutamadı ve babasının savaştan önce ve Cassivellaunos’un da nehirde savaşırken Sezar askerlerine bağırdı gibi, “Hain!” diye bağırdı. Aynı anda köpeği Dolu da savaş narasını attı ve sanki büyük evdeki bütün hayvan resimleri de onunla beraber bağırdılar, havladılar, kışnediler. Onlar da düşmana saldırmaya hazırdı sanki.

“Bán, hayır!”

“Amminios, yapma! O daha bir çocuk!”

“Bán!”

Atlardan biri gerileyip Bán'a çarptı ve çocuk yere düştü. Meydanda birden herkes birbirine girdi, ortalık karıştı. O kargaşa arasında Bán Dolu'nun havladığını ve annesinin bağırıldığını duydu.

“Bán!”

“Birisi tutsun şu köpeği... Tutsanıza şu lanet hayvanı!”

“Amminios, dur!”

Ortalık iyice karıştı ve Bán gözlerinin önce karardığını, sonra kıpkırmızı olduğunu ve başka renklere bulandığını hissetti. Bir süre sonra önce Efnis'in ve sonra da annesinin seslerini duydu çocuk.

“Özür dilerim. Benim suçumdu. Onu kaçırdım, ben onun...”

“Önemli değil yavrum, sen bunu bilemezdin elbette. Bana biraz daha su getirin. Bán, duyuyor musun beni? Gözlerini açabilir misin, oğlum?”

Bán'ın başı acıyor, yüzüne konmuş olan soğuk yosunlardan boynuna sular damlıyordu. Gözlerini yavaşça açtı, hava açıktı ve güneş parlıyordu. Annesi onun üzerine eğildi ama Bán onun yüzünü ters gördü, başını çevirmek istedi, gözlerini kırptırdı ve annesi de ona yüzünü doğru göstermek için ön tarafına geçti.

“Bán, beni görüyor musun, yavrum?”

Bán gözlerini kırptırdı ve “Evet,” diye fısıldadı. Sonra birden çatışmayı hatırladı ve “Breaca nasıl?” diye sordu. “Yüzünde kan vardı, onu öldürmek istediler.”

“Hayır, Bán, sen yanlış anladın durumu.” Annesi kederli görünüyordu, yanaklarında da yaşlar vardı. “Trinovanteler barış içinde, elçi olarak geldiler, oğlum. Sen barış ortamını bozdun ve onlardan birine hain diye bağırdın. Sen onlara ve tanrılarına da hakaret ettin. Sen şimdi onlardan...”

O sırada Bán'ın tanıdığı ama kime ait olduğunu hatırlayamadığı bir ses, "Bırakalım şimdi bunları, sonra konuşuruz. Şimdi o bize neler gördüğünü anlatsın," dedi. Bu ses ona kuru otlar arasında esen yumuşak rüzgar gibi geldi. Bán başını hafifçe çevirdi ve konuşanın kim oluşunu görmeye çalıştı. Kuru, kemikli parmaklar onun gözlerini kapadı ve Bán karanlıkta daha rahat olduğunu hissetti. Yumuşak ses ona, "Şimdi bize anlat bakalım delikanlı," diye konuştu. "Savaşçılar ormandan çıkıp buraya gelirken neler hissettin?"

Bán kapalı gözlerle düşündü ve aynı resmi gördü; Breaca atı üzerinde Ecenî savaşçılarının önündeydi, kalkanı ve kargısı ellerindeydi ve yüzünde kan vardı. Sarı pelerinli hain ona yaklaştı ve kılıcını onun atının bacaklarına vurdu. Breaca'nın kır kırsığı kişneyerek yere düştü. Bán korku içinde gözlerini açtı ve karşısında ona bakıp gülümseyen büyükanneyi gördü ama bu kez hiç korkmadı ondan. Büyükanne, "Hadi, her şeyi anlat bize," dedi.

Bán, "Mandubracios Breaca'ya ihanet etmeye geldi," dedi. "Breaca savaşı kazandı ama o yine ona kötülük yapmaya geldi."

"Breaca savaşı kazandıysa o adam ona nasıl kötülük yapabilirdi ki?"

"Bir sonraki savaşta Breaca'nın yanındaymış gibi görünecek ama düşmandan yana olacaktı." Bán bunu söylerken dirseği üzerinde doğruldu ve "Adam onun kargısını kırdı, bunu gördüm," diye ekledi.

Etraf tamamen sessizdi. Hafif bir rüzgar ağaçların dallarını hışırdattı, bağlanmış atlar yerlerinde hafifçe tepindiler, kişnediler. Bir karga başlarının üzerinden bağırarak geçti ve başka iki karga da onun yanına uçtular. Büyükanne, "Tamam," dedi. "Bu cevap iyi işte."

Bán'ın etrafında çok sayıda insan toplanmıştı. Büyükanne'nin konuşması üzerine insanlar doğrulup oradan uzaklaşmaya başladılar. Büyükanne ağır ağır doğrulup kalkarken eklemleri

çatırdadı. “Efnis, köpeği bırak artık, boğacaksın hayvanı. Macha, sen de oğluna onlardan özür dilemek için ne yapması gerektiğini söyle. Ben Eburovic’le konuşur ve olanları anlatırım ona.”

Efnis Dolu’yu bıraktı ve köpek ondan uzaklaşırken Bán da yerden kalktı. Başlı hâlâ dönüyordu ama Dolu’nun ve annesinin yardımıyla doğrulup oturdu. Herkes gitmişti, sadece Efnis yanlarındaydı ama o da eliyle otları okşuyor ve Bán’ın gözlerine bakmıyordu. Daha önce kalabalık olan meydan boşalmıştı. Macha, “Bán, içeriye gel, oğlum,” dedi.

Büyük evde herkes meşguldü ama ses yoktu. Çam kokusu azalmış, bazı at flamaları duvarlardan kaldırılmıştı. Efnis’in ateşinin yanına gittiler ama orada şimdi başka biri vardı, dalları temizlemiş ve meşaleleri hazırlamıştı. Meşaleler kenardaki bir koyun postunun üzerine yığılmıştı ve ateşte şimdi bir kap içinde sadece su kaynıyordu. Macha bir kupaya kaynar su koyup içine bazı otlar atarak karıştırdı ve bunu oğluna içirdi. Bán’ın içtiği kaynak suyun garip bir tadı vardı ve ama sesini çıkarmadı çocuk. Sıvının buruk tadı dilini adeta uyuşturdu, gözlerine bir şeyler batır gibi oldu ama kısa süre sonra başının ağrısı geçti ve etrafını daha iyi görmeye başladı. Macha da onun yanına oturdu ve kupanın dibinde kalan sıcak sıvıyı içti. Ama birden gözleri yanar gibi oldu ve kaşları çatıldı. Bán elini onun koluna koydu ve “Breaca nerde?” diye sordu. “Yüzünde kan vardı, tedaviye ihtiyacı olabilir.”

Macha gözlerini ateşten aldı ve “Hayır,” dedi. “Efnis, bizi biraz yalnız bırak evladım, oğlumla yalnız konuşmak istiyorum.”

Genç rüyacı koşarak ayrılmadı oradan ama yine de telaşlı görünüyordu. Macha oğluyla yalnız kalınca, “Bán, Breaca yaralı değil, oğlum,” diye konuştu. “Gerçi Trinovantelerle biraz tartışmış ve hatta onlardan biriyle hafif bir çatışmaya girmiş ama onlar ona bir kötülük yapmamışlar.”

“Fakat...”

Macha gözlerini oğlunun yüzüne dikti ve “Bán, çam buha-

rı soludun ve büyük eve ilk kez girmenin etkisiyle hayal gördün sen,” diye konuştu. “Başka hayaller de gördün ama onların ne olduğunu bilemiyorum. Breaca henüz bir savaşa girmedi. Senin saldırdığın adam da Mandubracios değil, o olamaz. O hain senin büyük büyükbabanın zamanında yaşadı, çok uzun zaman önce öldü o.”

Bán kaşlarını çattı, annesi herhalde doğruyu söylüyordu ama o da hayal görmediğine inanıyordu. “O halde kimdi o atlı?” diye sordu.

“O adam Amminios’tu, Güneş Tazısı Cunobelin’in ikinci oğluydu. O ve ağabeyi Togodubnos babalarının elçisi olarak geldiler buraya. Bir elçi kutsal bir insandır Bán. Yaz ortasında olmasaydık bile onlara saldırmamak gerekir.”

Macha bunları anlatırken üzgün gibiydi ve gözleri yeniden yaşardı. Bán zorlukla nefes aldı ve yutkundu. Annesinin daha önce söylediklerini bir kez daha hatırladı: *Sen ateşkesi bozdun ve onlardan birine hain dedin. Büyük bir hakarettir bu.* Macha uzanıp onun elini tuttu ve “Bunu bilerek yapmadığından eminim oğlum ama bu konuda yasalar açıktır ve onlara karşı saygılı olmamız gerekiyor.”

Bán zamanı gelince bir savaşçı olacaktı. İçinden bir ses ona savaşın böyle bir şey olduğunu söylüyordu; korkuyu içinde hissedecek, başına neler geleceğini bilemeyecekti. Annesine bir şeyler sormayı düşündü ama ağzını bile açamadı. Fakat ne olursa olsun ağlamayacaktı.

Annesi, “Büyüklerle konuştum ve onlar bir karara vardılar,” diye devam etti. “Amminios’un onuruna, ailesine ve kendine bir özür borçlusun, oğlum. Bunu iki şekilde yapabilirsin. Breaca’nın büyükanneye hizmet etmesi gibi, sen de ona bir yıl boyunca hizmet edersin...”

“Fakat o sakat ya da kör değil ki. Birinin ona el ayak ya da göz olması gerekmez.”

“Hayır, elbette gerekmez. O zaman ona yapacağın hizmet de farklı olacaktır.”

“Yani bir köle gibi mi?”

Annesi ona bakarak başını salladı ve “Evet, sanırım öyle,” dedi. Bán şaşkın gözlerle annesine baktı. Eceni tanrıları ve rüyacıları köleliğe izin vermez, bunun Nemain’in gazabını çekeceğini söylerlerdi. Annesi, “Bunu tartıştık ve kabul edilemeyeceğine karar verdik,” diye devam etti. “Birçok nedenden dolayı...”

Bán bir savaşçı sayılırdı, istediğini yapabiliyordu o, omuzlarını kısıtı ve “Eğer gitmemi istiyorsan giderim,” dedi.

“Hayır, hayır, gitmeni asla istemem oğlum ama bu adama bir özür borcun var elbette ve...” Macha ne diyeceğini bilemiyor-muş gibi sustu ve oğlunun yüzüne baktı. “Biz onurlu insanlarız, Amminios onurumuzu bizimle paylaşamaz. Büyüklerimiz onun ayağına gitmene izin vermezler.” Macha zor bir şey söyleyecek gibi derin bir nefes aldı ve sonra, “Bir başka yol daha var,” dedi. “Senin için değerli olan bir şeyi ona hediye edebilirsin. Kalpten vereceğin bu armağan senin için hayatının bir yılı kadar değerli olabilir.”

Macha daha fazla konuşmadı ve gözlerini çevirip bir ağaç dalının ucunu kemirmekte olan Dolu’ya baktı. Bán annesinin gözlerinin yine yaşardığını gördü ve ne demek istediğini anlar gibi oldu. Birden soluk almakta zorlandığını hissetti ve “Hayır, Dolu olmaz, anne!” diye bağırdı.

Bir eliyle annesinin kolunu yakalarken, diğer eliyle köpeğini kendine doğru çekti. “Lütfen anne, Dolu olmaz! Onu vermekten-se hayatımın sonuna kadar kölelik yapmaya razıyım.”

Macha onun elini tuttu ve “Böyle konuşma, oğlum,” dedi. “Özellikle de böyle bir günde konuşma böyle.”

“Fakat...”

“Sus ve dinle Bán. Ben Dolu’dan söz etmiyorum, oğlum. Onun da zaten Dolu’yu kabul edeceğini sanmam. Senin köpeğin

ona saldırdı ve Efnis atılıp onu tutmasaydı adamı ısırabilirdi.”

Başka bir zaman olsa köpeğinin bu davranışı Bán'ı mutlu ederdi ama onu kaybetmenin korkusunu henüz tam olarak atamamıştı üstünden ve annesinin söylediğini duymasına rağmen kuşkulu gözlerle onun yüzüne baktı.

“Yoksa yeni dişi yavrudan mı söz ediyorsun anne? O da çok güzel bir köpek yavrusu. Onun gibi bir adam öyle bir yavru ile ne yapacağını bilemez ama yine de isterse verebilirim onu.”

“Hayır, hayır o da değil, sen onu takasla aldın. Senin için değerli bir yavru o da. Bir başka...”

Bán o anda onun neden söz ettiğini anladı, bir an için nefesi kesilir gibi oldu ve “Benim tayım mı?” diye fısıldadı. “Benim boz renkli kısırağım mı yani?”

“Evet Bán, üzgünüm ama sadece o işe yarayabilir, oğlum.”

“Ama o daha çok küçük, annesinden ayrılamaz ki, daha anne sütünden bile kesilmedi.”

“Biliyorum, bu nedenle anne kısarak da onunla beraber verilmeli. Yarın sabah törenden sonra ikisini de özür dileyerek Amminios'a vermelisin.”

Bán'ın o günü üzüntü içinde geçti. Kısırağını alıp tarlaya gitti, ona tuz verdi ve kendisine verilen kepekli ballı kekleri ona yedirdi. Hayvanın verileceği haberi kısa sürede duyulmuştu ve onları tanıyan tanımayan, panayırda görmüş olan birçok insan, kısarak için kaya tuzları, toynaklarını boyamak için kavanoz içinde yağ, Bán'ın takması için kılıç kemeri gibi birçok hediyeler getirdiler. Bir gün önce olsaydı bu hediyelerle övünür, gurur duyardı Bán ama şimdi canı hiçbir şey istemiyordu. Babası bir süre onun yanında kaldı, hayvanların toynaklarını boyadılar, yelelerini taradılar, onları temizleyip parlattılar. Baba oğlun konuşmalarına hiç gerek yoktu, bu hayvanların en iyi tay ve atları olduğunu ikisi de iyi biliyorlardı. Eburovic de belki bundan sonra bu kadar harika

bir kısarak yetiştiremeyeceğinin bilincindeydi. Eburovic bir süre sonra gitti ve kısarak Bán'ın ensesini, saçlarını yaladı ama çocuğun neden her zaman yaptığı gibi kendisiyle oynamadığını da anlayamadı. Bán tayı ile konuştu ve ona bazı sözler verdi: Yeni sahibinin ahırında ona diğer atlardan ve taylardan daha büyük değer vereceklerdi, onu çok iyi eğitecekler ve o çok iyi bir savaş atı olacaktı. Zamanı gelince onu en büyük ve asil süvarilerden biri alacak ve o da en iyi tayları doğuracaktı. Bán bunları tayına söylerken yalan söylediğini biliyordu ve boğazının kuruduğunun da farkındaydı, yutkunup duruyordu. Tay onu neşelendirmek için burnuyla onun omzunu yavaşça dürttü, hafifçe kişnedi ve Bán o anda onun kokusunu da alınca ağlamamak için zor tuttu kendini, ondan ayrılmak ölmekten de beter olacaktı onun için.

Breaca akşama doğru geldi oraya, batıda fırtına bulutları toplanmaya başlamıştı. Bir süre sonra batacak olan güneşin ışınları bulutların arasından süzülüyordu. Bán bulutlara bakarken bir savaşçı olmak için gerekli cesareti nasıl bulacağını düşündü. Breaca biraz ilerde duruyordu ama Bán nedense o anda onu görmek istemedi. Kız onun üzgün olduğunu anladı, kucağındaki çalı çırpıyı getirip yere bıraktı ve “Yakman için bir sürü dal getirdim sana,” dedi. “Bütün gece dışarıda kalmayı düşünüyorsan kendine bir ateş yakmalısın.”

Breaca doğru söylüyordu, dışarıda kalacaksa, kendisi için olmasa bile Dolu için bir ateş yakmalıydı. Onu duyduğunu göstermek için başını salladı ve gitmesini bekledi.

Ama Breaca ayrılmadı oradan, onun yanına oturdu, bir elini onun koluna koydu ve ağlamaklı bir sesle, “Bán, neler olduğunu yeni öğrendim ve çok üzüldüm,” dedi. “Onları başka hediyeler vermeleri için ikna etmeye çalıştım ama bunu ancak tanrıların yapabileceğini, çareleri olmadığını söylediler bana.”

Bán ona kaba davranmak istemiyordu ama söyleyecek bir şeyi olmadığı için sustu. Başkası olsa onu üzüntüsüyle baş başa

bırakır giderdi ama Breaca onun ablasıydı. Breaca yanına gelen Dolu'yu okşadı ve sonra, "Bán, güzel kardeşim," diyerek sarıldı ona ve elini tutunca Bán onun avcundaki yara izini hissetti. Breaca her zaman yaptığı gibi yanağını onun başına dayadı ve onu kendine çekerek sarıldı. Bán onun elbisesinin altından kalp atışlarını duyabiliyordu. Eskiden, daha küçükken Breaca yine ona böyle sıkıca sarıldığı zamanlar, Bán sayıları bildiğini göstermek için onun kalp atışlarını sayardı. Şimdi de ablasının kalp atışları onun içine kadar işliyordu.

Breaca ona büyükleri ikna edemediğini, kısrak ve tayını kurtaramadığını ama onu teselli etmek için yanına geldiğini söyledi. "Benim kır tayım seninki kadar güzel değil ama istersen onu sana veririm," dedi. "Benim hediyem olarak kabul eder misin onu? Almanı istesem, alırsın, değil mi?"

Bán başını iki yana salladı, başka at istemiyordu o, buna karar vermişti. Ablasının kollarından sıyrılmak istedi ama Breaca bırakmadı onu. "Pekâlâ, nasıl istersen öyle olsun Bán. Ama ben-den kaçma, yanımda kal. Konuşmak zorunda da değiliz."

Bán onun kollarından kurtulup kalkmak istedi ama Breaca onu bırakmadı ve öperek sıkıca tuttu, gitmesine izin vermedi. Breaca'nın annesi öldüğünden beri ilk kez bu kadar yakın oluyorlardı. Bán baharda ablasında meydana gelen değişikliği ve onun Airmid ile olan samimiyetini görünce ondan uzaklaşmış, Dolu ve tayı ile oyalanmaya başlamıştı. Şimdi ise ablasını değil de tayını ve kısrakını kaybettiğini görüyordu. Birden bir savaşçı olacağını, hiçbir zaman ağlamayacağına yemin ettiğini unuttu ve ablasının kollarında ağlamaya başladı.

Breaca ağlaması sona erene kadar kollarında tuttu onu. Bán'ın başı yine ağrımaya başlamıştı, ablası ona temiz su getirerek yüzünü yıkadı ve saçlarını parmaklarıyla karıştırıp teselli etti onu. Breaca Efnis'in kestiği saçların yerini bulduğu halde hiçbir şey söylemeyince, Bán Efnis'in ona her şeyi anlattığını anladı.

Başını kaldırıp Breaca'nın yüzüne baktı, ablası boynundaki burma gerdanlığı ve mavi pelerinini çıkarmış, savaşçı örgüsü olan saçlarını açıp düz olarak taramıştı. Breaca şimdi rüyasında gördüğü kırmızı işaretli kalkan ve kırık kargılı savaşçı kıza hiç benzemiyordu. Bán ona, "Seni rüyamda gördüm ben," diye fısıldadı. "Savaşçıların önünde, onlara liderlik yapıyordun. Kolunda bir kılıç yarası ve pelerininin arkasında kan lekesi vardı."

Breaca ayağa kalkıp batan güneşe baktı ve "Biliyorum, Macha anlattı bana," dedi. Yüzü ve saçları da batan güneşin rengine boyanmıştı ve gerilmiş gibiydi. Bán onun avcundaki yaranın açılıp açılmadığını anlamak için eline baktı ama elinde kanayan bir yara yoktu. Breaca gözlerini batan güneşten ayırmadan, "Ben savaşçı olmak istemiyorum, Bán," dedi. "Savaşçı olmak sana yakışır."

Breaca bir rüyacı olmak ve Airmid ile beraber Mona'ya gitmek istiyordu. Bán da bunu zaten biliyordu ama o anda bundan söz etmek istemiyordu. "Benim gördüğüm tam bir rüya ya da uzak görüşlülük değildi," dedi. "Öyle bir şeyler hayal ettim işte."

"Sana inanıyorum Bán, büyükanne de inanıyor." Breaca yine onun yanına çöktü ve ellerini tuttu. "Büyükanne toplantıdan önce bilmeleri için bunu diğer rüyacılar da söylemiş. Bu konsey kış toplantısından daha büyük olacak. Emeni ulusunun rüyacıları, ozanları ve savaş komutanları büyüklerimizle ve büyükannelele bir araya gelecekler. Togodubnos bir soru sormak için izin istemiş; babasından 'temsil etme hakkı' istemiş."

"Vermişler mi peki?"

"Evet, vermek zorundalar. Tanrılar günü bu ve gelen herkes isterse soru sorabilir."

Büyük evden acı bir boru sesi yükseldi ve Breaca Bán'ın elini bıraktı. "Gitmeliyim. Borunun ikinci kez çalışında konsey toplanacak, gidip tören için uygun bir şeyler giymem gerekiyor."

Breaca eğilip kardeşinin gözünden öptü ve Bán gözlerini ka-

padı, kıkırdadı ve bir an için tayını unuttur gibi oldu. Breaca da ona bakıp gülümsedi ve “Buraya gevezelik etmek için gelmedim,” dedi. “Büyükannelelerden sana bir mesaj getirdim.”

Bán birden umutlanır gibi oldu ama Breaca ona sevineceği bir şeyler söyleyecek olsaydı herhalde o ana kadar beklemezdi. Ablası onun umutlanır gibi olduğunu anladı ve “Hayır, hayır,” dedi. “O kadar büyük bir şey sayılmaz, eğer istersen konseyde oturup dinleyebileceğini söylediler. Trinovantian’ın sorusunu sen de duyabilir ve sonra istersen bir şey söyleyebilirsin.” Bán’ın yüzüne baktı ve gülümsedi. “Senin için büyük bir onur olacak bu. Büyüklerin konseyine şimdiye kadar katılmış en genç kişi olacaksın. Sen öldükten sonra ozanlar senden söz edecekler.” Sustu ve ellerini iki yana açtı. “Yasalara karşı gelemezler ama senin zor durumunu mümkün olduğunca yumuşatmak için ellerinden geleni yapıyorlar.”

Bán için gerçekten büyük onurdu bu ama durumunu düzeltmiyordu ve ikisi de biliyorlardı bunu. Bán sesini çıkarmadı ve Breaca hafifçe başını salladı. “Onlara senin burada kalmayı tercih edebileceğini söyledim ama sana bunu bildirmek zorundaydım. Şu ateşi yakar mısın Bán? Karanlıkta oturulacak gece değil bu gece.”

Bán yutkundu ve “Tamam,” dedi. “Ateşi senin için yakacağım.”

Breaca, “Teşekkür ederim,” dedi ve sanki Bán savaşa gidiyormuş gibi kucakladı onu. Sonra bıraktı ve “Burada sıcakta kal, küçük kardeşim,” dedi. “Sabaha karşı döneceğim buraya.” Bán ağlamak isterken Breaca ayrıldı ondan.

Gece sıcak ve yıldızların ışığıyla oldukça aydınlıktı. Etrafta yarasalar ve böcekler uçuşuyordu. Bán’ın oturduğu yerin yakınlarında atlar kışıyor ve otluyorlardı. Büyük evdeki konseye katılmayan insanların büyük çoğunluğu tezgahları ve sıraları terk ediyor, yerlerine dönüyorlardı. Bir süre sonra gruplar yaktıkları

ateşlerin çevresinde toplanıp oturmaya, sohbet etmeye başladılar. Sadece en yaşlılarla en gençler uyuyordu.

Bán da çalı çırpıyı dizerek yaktı ve çok geçmeden böceklerin saldırısına uğradı. Dolu, ateşin yakınına uzandı ve uyumaya başladı, belki de rüyasında tavşanlar görüyordu. Küçük tay otların üzerinde annesinden bir süre süt emdi ve sonra Bán'ın yanına geldi. Bán ona o sırada gökyüzünde gördüğü yıldız kümelerini, Avcı, Yılan, Ayı, Susamuru ve Kargı takımıyıldızlarını anlattı. Bir süre sonra büyük evden bir boru sesi yükseldi ve yükselen insan sesleri ona cevap verdiler.

Çok geçmeden atların otlamasını andıran ama daha çok ayak sesine benzeyen sesler geldi Bán'ın kulağına.

Güney aksanlı bir ses, "Yanına oturabilir miyim delikanlı?" diye sorup ateşin başına çöktü ve elindeki bir parça odunu da ateşe attı. Bán'ın canı sıkıldı ama bir insan, ateşinin başına oturan bir misafiri reddedemezdi, buna izin verilmezdi. Bán yanı başında duran tayına baktı ve sesini çıkarmadı. Dolu başını kaldırıp yabancıya baktı ama adamı kovma girişiminde bulunmadı.

Adam laf olsun diye, "Bu gece hava çok güzel," dedi. Bán onun ses tonunu değişik buldu ve başını kaldırıp baktı ona. Adam gençti, Tagos yaşında idi ama daha uzun boylu ve tam gelişmemiş gibiydi. Saçları siyah ve kıvrıkcıktı, burnu kırılmış ve biraz çarpılmıştı. Komik bir görünüşü vardı ve eğer daha küçük ve gelişmemiş olsaydı çocuklara alay konusu olabilirdi. Örneğin onu Dubornos görse mutlaka alay ederdi onunla. Bir yetişkin olarak bakanların unutamayacağı bir yüzü vardı. Üzerinde güneş-pelerini değil de koyu renkli bir elbise ve boyanmamış koyun yününden örülmüş bir pelerin vardı ve bu haliyle kabilesi belli olmuyordu. Belki bu gece kendini belli etmemek için böyle giyinmiş, belki de büyüklere böyle giyinmesini istemişlerdi.

Genç adam ellerini ateşe uzatarak bir süre ısıttı. Orada bu şekilde, davet edilmeden oturması aslında ateşin sahibine hakaret

sayılırdı ve bunu bilerek yaptığı belliydi. O burada kalacaksa Bán gidip başka bir yerde ateş yakmayı düşündü ve çayırın ilerisine doğru baktı.

Adam birden, “Mandubracios kim?” diye sordu ama Bán ateşin çatırtıları arasında onu tam olarak anladığından emin değildi. Başını kaldırıp adama bakınca göz göze geldiler. Adamın kahverengi, iri gözlerinde kötü bir ifade yoktu. “Hain Mandubracios,” diye tekrarladı. “Ben böyle birinden söz edildiğini daha önce duymadım. Bana anlatır mısın onu?”

“Ben bir ozan değilim.”

“Biliyorum ama ben senden şiir ya da öğüt istemedim, sadece basit bir hikaye anlat bana. O adam Ecenı miydi?”

Bán, sinirlendi ve “Hayır!” diye söylendi, bu adam ona hakaret ediyordu. “O bir Trinovantian’dı. Cassivellaunos’u Sezar lejyonlarına ihbar ederek ihanet etti ona. Adını güneşten alan tazı Belin’i onun yüzünden çarmıha gerdiler.”

“Yaa.” Adam elini uzatıp Dolu’nun başını okşadı. Köpek onun elini kokladı ve sonra tekrar uykuya daldı. Adam hayvansever birine benziyordu, Dolu’nun başını tekrar okşadı ve “Kötü bir şey olmalı bu tabii.”

“Kötüden de beterdi. Tanrılara ve insanlara karşı yapılan bir hareketti.”

Bán onunla konuşmaya başlayınca yerini değiştirmekten vazgeçti. Adam onu konuşturmak, ondan bir şeyler öğrenmek istiyorsa o da konuşabilirdi. O belki Gonavic gibi elleriyle şekiller çizip resimler yapamayabilirdi ama çok güzel, gerçeğe yakın hikayeler anlatabilirdi. Hikayeye başından başladı ve ona güzelce anlattı. Köpeğin ölümünü anlatırken duygulanmadı, gözleri yaşarmadı çünkü bunu anlatacağını zaten biliyordu ama adamın yüzündeki ifadeyi görünce hikayeyi çok iyi anlattığını ve onu etkilediğini anladı. “Ama tanrılar gereğini yaptılar,” diye devam etti. “Rüyacılar haini lanetlediler. Halkı Güneş Tazısı’nın etkisinde

kaldı...” Yabancı onun sözünü kesmedi ve kaşlarını kaldırıp merakla dinlemeye devam edince Bán üç erkek kardeşin hikayesine devam etti: Anne soyundan iktidarı alması gereken Togodubnos zayıf olduğu için yönetimi babasına bırakmıştı. Amminios şeref-siz bir adamdı ve Romalılar gibi yaşamak için burun kıllarını alırdı. Üçüncü oğul Caradoc ise Ordovice kanını hakkıyla taşıyordu ve üç farklı kabilenin savaşçısı olacaktı. Bán adama üçüncü kardeşin babasından nefret ettiğini de söyleyecekti ama Gonavic’in Güneş Tazısı hakkındaki uyarısını, onun ihanetten hoşlanmadığı sözünü hatırladı ve bundan vazgeçti. ‘Düşmanımın düşmanı benim dostumdur,’ diye bir söz vardı. Bán artık Caradoc’u bir müttefik kabul ediyordu.

Bán hikayesini bitirince bir süre konuşmadılar ve ateşin çıtırtısını dinlediler. Uzun boylu, iriyarı genç adam hafifçe burnunu kaşdı ve sonra onun yüzüne bakarak konuştu. “Acaba Togodubnos zayıf değildi de babasının, dedesinin ve tüm atalarının iki kabileyi birleştirmeye çalıştığını bilerek, çabalar olumlu sonuç vermek üzereyken Trinovante lideri olursa kabilelerin yine ayrılabilceğini mi düşündü dersin?”

“Ama o zaman kargı yeminini ne zaman yapacak? Bütün hayatı boyunca babasının gölgesinde mi kalacak yani? Savaşçılar böyle mi yapmalı?”

“Hayır ama bir adam hem savaşçı ve hem de diplomat olabilir. Babalar da sonsuza kadar yaşamazlar. Cunobelin orta yaşa geldi, en fazla on ya da yirmi yıl daha yaşar ama o ölünce toprakları üç oğlu arasında bölünecek. Eğer bir araya gelip ülkelerini birlikte yönetmezlerse aralarında savaş çıkacak ve başka insanlar ölecek. Sen atalarının kahramanlıklarını dinleyerek geldin bu yaşa ama bir savaşçının görevi sadece iş olsun diye savaşmak değildir, savaşçılar halklarını korumak ya da ölenlerin intikamını almak için savaşır.”

“O halde kardeşler tahta çıkınca neden savaşsınlar ki?”

“Savaşmayabilirler elbette. Ama diyelim ki kardeşlerden biri –örneğin Amminios– uzun yıllar Galya’da tüccarlar ve devlet adamları arasında yaşadı ve çıkarlarını Roma’da görüyor...” Bán şaşkın gözlerle baktı ona, Gonavic bile bunu bu kadar açık söylememişti. “Yine diyelim ki bir diğer kardeş –belki de Caradoc– Romalılardan nefret ediyor ve onları ve müttefiklerini kendi topraklarından atmak için her şeyi yapmaya hazır. Üçüncü kardeş Togodubnos ise, iyi bir diplomat olamazsa, her ikisi de kendi istediğini yapmak isteyen diğer iki kardeşin savaşlarını asla engelleyemeyecektir. Onların yüzünden masum insanlar ölecektir. Belki Roma lejyonları da onların savaşına müdahale edecekler ve atalarımızın zamanında olduğu gibi topraklarımız bir kez daha işgal edilebilecektir. Korkunç bir şey olur bu.”

“Üçüncü kardeş iyi bir diplomat mı peki?”

“Bilemiyorum, bunu rahatça söyleyecek bir insan değilim ben. Sanırım olmaya çalışıyor ama başarılı olduğundan emin değilim.”

Bán gözlerini yabancının yüzünden ayırmadan, “Konseye soru sormak için buraya gelişinin nedeni diplomasi mi peki?” diye sordu. Genç adam başını salladı ama bir şey söylemedi. Dost gibi görünüyordu Bán’a.

“O, aslında babasının dediğini yapıyor. Babasının inancına göre...” Genç yabancı sustu ve bir an düşündükten sonra, “Sana bunu konseyin duyacağı şekilde anlatayım,” dedi ve ateşin yanındaki küçük dallardan birini aldı. “Bu dal parçasına iki halk, Trinovanteler ve Eceniler arasındaki dostluk dalı diyelim.”

“Ama onun üstünde hiç yaprak yok, çıplak bir dal bu.”

“Doğru, bunun kesildiği ağaç kurumuş, iyi değil. Trinovanteler –Güneş Tazısı– Ecenî’ye kardeş gibi olmalı ama bu dostluk ağacı kuruduğu için üzülüyor. Ayrıca Ecenî tahtındaki kaybı da duymuş...” Adam sustu, Bán’ın yüzüne baktı ve o da anladığını göstermek için başını salladı—bir Ecenî gibi bu adam da

Breaca'nın annesinin adını söyleyemezdi. Adam, "Cunobelin bu kayıp için çok üzüldü," diye devam etti. "Ama üzülmek işe yaramıyor tabii. Gerçek savaşçı olan bir erkek, kız kardeşinin ölümüne üzülmekle yetinmez, atına atlar ve onun intikamı alır. O haldе konseye sorulan soru şuydu: Eceni savaşçıları kadın liderlerinin intikamını almak için kızıl çaylak savaşçıları ile savaşmaya giderken, Güneş Tazısı da Trinovante ve Catuvellauni savaşçıları ile onlara destek verebilir miydi? Aralarındaki dostluk ilişkileri ancak bu şekilde devam ettirilebilirdi."

Bán onun elindeki dala değil de ateşe bakıyordu. Adam elini tekrar kaldırdığında, bu kez parmakları arasında çıplak bir dal yerine, yeni kesilmiş bir fındık dalı tutuyordu ki ağaçların en kutsalıydı bu. Dalın üzerinde yapraklar ve onların arasında da savaş simgesi olan, siyaha boyanmış bir karga tüyü vardı. Adam bu dalı Bán'a verdi ama o bu dalı ateşe attı, bu tanımadığı adamdan armağan alamazdı henüz.

Bán genç adamın yüzüne baktı ve "Togodubnos kuru dalı konsey için taze bir fındık dalına mı çevirdi yani?" diye sordu.

"Evet, bunun bir hile –bir el çabukluğu– olduğunu biliyorlardı ama bu küçük oyun sorularını daha kolayca sormalarına yardımcı oldu tabii."

"Togodubnos babası adına konuşarak konseyden, Coritanilere karşı Trinovanteler ve Caruvellanilerle ittifak yapmalarını mı istedi yani?"

"Evet, bunu istedi."

"Onlar ne dediler peki?"

"Hemen cevap vermediler ve bunu kendi aralarında tartışacaklarını söylediler. Ona cevabı yarın güneş doğuşu töreninden sonra verecekler. Sen kalbinin ışığını kardeşime verdikten sonra yani."

Karşısındaki genç adamın söylediği acısını tamamen dindirmese bile bir armağan gibi geldi Bán'a. Togodubnos olduğu an-

laşılan genç adam yumuşak bir sesle, “Ablanın Amminios’a senin tayın yerine kendi kır kısırağını teklif ettiğini biliyor muydun?” diye sordu.

Bán bundan kuşkulanmıştı ama emin değildi, başını iki yana salladı. Amminios’un yapılan teklifi reddettiğini söylemek zaten gereksizdi.

Genç adam, “Anneleri ayrı ama babaları aynı olan iki insanın birbirlerini böyle sevmeleri çok güzel bir şey,” dedi. “Harika bir duygu olmalı bu.”

“Evet, öyle.”

Bir süre ikisi de ateşe baktılar ve konuşmadılar. Sonra Bán, “Yaşlılar senin teklifini reddedeceklerdir,” dedi. Ama bu duruma üzölüyordu.

“Biliyorum. Sen Amminios’a saldırdığın zaman anladım bunu. Daha önce davranışlarının nedenini bilemiyordum.”

Togodubnos ayağa kalkınca daha da devleşmiş gibi geldi Bán’a. “Biraz sonra ortalık ağaracak, sabah olacak. Ben seni tayınla baş başa bırakayım. Konseyin cevabını kardeşime söylemeyeceğim herhalde. Onu güneşin doğuşundan sonra duyması daha iyi olur, bundan hoşlanmayacaktır.”

“Onun savaşçı kabul edildiğini sanmıyorum. Coritanilere karşı sefere çıkar mıydı yani?”

“Trinovantian birliklerinin sağ kanadına kumanda edecekti. Savaş onuru kazanması için en iyi fırsat olacaktı bu ona.”

Güneşin doğuşu töreni kısa ama çok güzel oldu. Yaz başında ya da yılbaşında olduğu gibi, sönmiş olan ateşlerin canlandırılması gerekmedi. Güneşin doğuşundan kısa süre sonra halk nehir kenarına dizildi, tanrılara tahıl ve altın hediyeleri verildi ve cevap aradıkları sorular soruldu. Bán nehir kenarına gitmedi, onun hediyesi farklıydı. Breaca da gelmiş ve kısırağıyla tayının hazırlan-

ması için yardımcı olmuştu ona ama onları teslim ederken yalnız olacaktı Bán. Hayvanların teslim zamanını yaşlılar söylemişlerdi ona. Güneş ufukta biraz yükseldikten sonra en yaşlı nine bir boru çaldı, halk geri geldi ve yaşlıların etrafında yarım daire şeklinde toplandılar. Togodubnos'u çağırdılar ve bir süre sonra da Amminios geldi oraya. Her ikisi de güneş-pelerinlerini ve burma altın gerdanlıklarını takmışlardı. Halk onların altın kol bantlarını nehre verdiğini görmüştü.

İkinci boru sesinde Bán, öğretildiği gibi, bir yanında kısrağı, diğer yanında da tayı olduğu halde meydana geldi ve halk yana doğru açılarak onların geçmesi için bir koridor oluşturdu. Her yetişkinin elinde bir bıçak vardı ve nehre giderlerken hepsi yerlere bırakılan ağaç dallarından birer küçük dal almışlardı. Bıçaklarını ağaç dallarına vurarak çıkardıkları ses, savaşçıların savaştan dönerken, kılıçlarını kalkanlarına vurarak zafer işareti olarak çıkardıkları sese benziyordu. Bu ses hafif başladı ve gittikçe yükseldi, bir çocuğun sesi bu sesin üstüne çıkıp da kendini asla duyuramazdı. Yaşlılar heyeti bir süre sesin yükselmesine izin verdi ve sonra büyükanne borusunu üçüncü kez çaldı. Borudan sonra duyulan derin sessizlik kulakları gürültüden daha fazla rahatsız ediyordu.

Bán içinde büyük bir boşluk hissetti, sanki ruhu ateşin yanında kalmış ve oraya sadece bedeni gelmişti. Atı ve tayı ile beraber yaşlıların önüne doğru yürümeye devam etti. Büyükanne ayakta dimdik duruyor, gözleri güneş ışığında sanki kısarak sütüyle yıkanmış gibi beyaz görünüyordu. Diğer yaşlılar da onun arkasında ayakta duruyorlardı, hepsinin yüzü taş gibi, ifadesizdi. Sadece Togodubnos hafifçe gülümsedi ama onun yüzünde de ateş başında olduğu gibi üzgün bir ifade vardı sanki. Amminios'un bir yanında yara izi olan yüzünde ise zehir gibi acı bir gülümseme vardı. Birini yaralama ve bundan zevk alma konusunda Bán sadece Dubornos'u örnek almıştı. Ama düşmanının karşısında yal-

nız başına dururken bu deneyimin ne kadar sığ olduğunu anladı. Bir an için kamasını çekip herkesin gözü önünde kısrağını öldürmeyi bile düşündü.

Büyükanne ileri doğru bir adım attı ve “Macha’nın tavşan avcısı ve at rüyacısı oğlu Bán,” diye konuştu. Şimdiye kadar Bán’ın tam adını hiçbir zaman kullanmamıştı ve şimdi ona aslında kazanmamış olduğu unvanlarla hitap ediyordu. “Buraya önümüzde özür dileyip tanrıların hediyesini, onu tanrılar adına kabul edecek olan birine vermek için geldin. Şimdi bunu yapacaksın.”

Bán büyük evde olduğu gibi başının yine döndüğünü hissetti. Amminios şaşkın, sinirli görünüyordu, işin içine tanrıların adının karışacağını hiçbir zaman düşünmemişti o.

Breaca ona uygun özür sözlerini ve hediyei nasıl vereceğini anlattığı için, Bán bunu yaparken fazla zorluk çekmedi. Ağabeyi dürtünce Amminios bir adım atıp at ve tayın yularlarını aldı ve teşekkür etti ama aksanı kabaydı ve söyledikleri anlaşılmıyordu. Yularları alınca ne yapacağını bilemiyormuş gibi etrafına bakındı ve kısrağın onunla gitmek istemezmiş gibi başını çevirip Bán’a baktı ve kişnedi.

Togodubnos kardeşinin tereddüt içinde olduğunu görünce öne çıktı ve “Kardeşim sizin halkınızı tanımıyor ve dilinizi bilmiyor,” diye konuştu. “Ama ben onun adına konuşuyor, tanrılar gününde verilen hediyelere, babamız ve bizim için çok kutsal olan güneş Belin adına saygıyla davranılacağını söylüyorum. Bir savaşçı olarak onurumla yemin ediyorum.” Halk bıçaklarını yine ağaç dallarına vurdu ve Amminios kaşlarını çatı.

Togodubnos elini göğsüne koyarak hafifçe eğildi, savaşçı selamı verdi ve büyükanneye dönerek yumuşak bir sesle, “Dün akşam babam Cunobelin’in talebini konseyinize ilettim,” dedi. “Konseyin cevabını alabilir miyim acaba?”

Amminios’un acı gülümsemesine büyükanne tatlı bir ifadeyle karşılık verdi ve “Alabilirsin,” dedi. “Konsey bu konu üzerinde

düşündü ve savaş olmaması için karar aldı. Babana, dostluk ağacının kanla sulanmayacağını söyle. Bu ağacın tam büyümesi için Briga'nın toprağı ve Nemain'in suyu gerekiyor. Sana da, onursuz insanlara kan bağıyla bağı onurlu bir adam olduğunu söyleyebiliriz. Seçimleri senin yapacağın zaman da gelecektir. Eğer dostluk sularını akrabalarının kanlarına tercih edersen, Ecenilerin arasına hoş geldin deriz sana. Bunu yapmazsan bütün düşmanlarımız gibi sen de öldürölürsün.”

Bán o anda Amminios'un yüzünü karanlıklar içinde bir ışıık huzmesi gibi gördüğünü sandı.

VI

“O ölecek, değil mi?”

“Bütün canlılar ölür, Bán. Bazıları diğerlerinden daha önce ölürler, hepsi bu işte.”

“Ama o şimdi hastalıktan ölecek, değil mi?”

“Bu mümkündür. Dışkısında kan görünmüyor, bu iyiye işaret ama hâlâ çok soğuk ki bu da kötüye işaret sayılır. Eğer karışımı gerektiği gibi yaparsak onu yaşatmamız mümkün olur. Ama burada oturup böyle gevezelik edersek çok yaşamaz. Onu ateşe yakın tut ve suya dikkat et, kaynadığı zaman bana hemen söyle.”

Öğle vaktiydi ve insanlar meşgul görünüyorlardı ama neler olduğunu anlamak istedikleri belliydi çünkü köyün uzak bir köşesinde bir şeyler olduğu kesindi. Bán ve Airmid bazı bitkiler toplamaya gittiklerinde her şey yolunda gibiydi çünkü kimse neler olduğunu bilmiyordu. Ama şimdi geri dönmüşler, kulübenin dışında bir ateş yakmışlar ve çok geçmeden Dolu’nun hasta olduğu haberi her yana yayılmıştı, ona Airmid bakıyordu. Şimdi herkes neler olduğunu merak ediyor, görmek istiyordu.

Her şey sabaha karşı, şafaktan önce, bir erkek çocuğuyla köpek yavrusu dışında herkesin uyuduğu saatlerde başladı. Bán karanlıkta suya girmiş, kötü kokmaya başlayan Dolu’yu yıkıyordu ve bir süre sonra yakınında bir su şırıltısı duyunca başka birinin de suya girdiğini anladı. Soğuk akarsuyun kenarında kımıldama-

dan durdu ve köpeğini kucağına alarak sıkıca tuttu. Fakat aynı anda birisi gülümser gibi, sıcak bir sesle, “Köpeğin hasta mı, delikanlı?” diye sordu.

Konuşan bir kadındı ama onun Macha olmadığını anlayınca rahatladı Bán. Çocuk bütün gece suları yöneten Nemain’e dualar etmiş ve o da ona cevap vermişti herhalde. “Köpeğim ishal oldu,” dedi. “Onu büyükanneye götürmek için sabahı bekliyordum.”

Kadın akarsuyun şırıltısına karışan bir sesle, “Yaa, demek öyle!” dedi. Bán kadının sesini tanımadı ama onun kendisine güldüğünü anladı. Kadın, “O halde birkaç sabah daha beklersin, at-rüyalarının Bán’ı,” diye konuştu. “Ablanın kanaması başladı, Bán, şimdi kadınlar yerinde Macha ve büyükanne ile birlikte kalıyor. Savaş, yangın ya da sel olmazsa birkaç gün çıkmazlar oradan.”

Bán bunu duyunca bir darbe yemiş gibi sersemledi. Farkına varmadan Dolu’yu çok sıkınca hayvan bağırdı. Bán önce, “Ne zaman?” diye sordu ve sonra zamanın önemsiz olduğunu düşünerek, “Bana neden söylemediler?” dedi.

“Zaman olarak dün gece diyebilirim. Sana neden söylemediklerine gelince, bunu annene sormalısın. Yuvarlak evde olsaydın onların gittiğini görebilirdin ama onlardan ayrı yerde uyuduğun için seni uyandırmaya gerek görmemiş olmalılar.”

Bán üzgün bir sesle, “Ama ben uyanıktım,” dedi. “Dolu ile uğraşıyordum.” Ayın su içindeki yankısına ettiği duaları, verdiği sözleri, onların boşa gittiğini düşündü. Çok geç olmadan tanrılar ona bir yol göstermeliydiler.

Kadın ona biraz daha yaklaştı ve “Onları göremediğin için üzgünüm,” dedi. “Onlar da dışarıya çıkıp yavru köpeğinin öldüğünü öğrenince çok üzüleceklerdir. Bu durumda sana ve ona yardım edecek kimsen yok galiba. Ama belki ben yardım edebilirim sana, ister misin?”

Kadın şimdi ona iyice yaklaşmış, akan suyun içinde, karada olduğundan daha rahat duruyor gibiydi. Bán dikkatle bakınca onun Airmid olduğunu anladı ve birden her yanının buz kesildiğini hissetti.

“Bilmiyorum... Bilemiyorum, yapamam...” Ama kekelemesinin soğuktan olduğuna emindi.

“Sakin ol Bán, seni yiyecek değilim.” Airmid bilgiç bir ifadeyle ona bakıp gülümsedi. Sesi şimdi sanki daha farklıymış gibi geliyordu Bán’a. “Benim hakkımda duyduğun her şeye inanmamalısın, Bán.”

Airmid hakkında duyduklarının yarısı diğer yarısını yalanlıyordu. Büyük çocuklar ondan nefret ediyorlardı. Rivayete göre, Airmid diğer kızların uzağında ve onların dinlemediği zaman, iyilik isteyen Dubornos’a çok kötülük yapmıştı. Bán onun ne kötülük yaptığını bilmiyordu ama duyduğuna göre, genç adam yetişkin olduğunda çocuklarına babalık yapabilirse mutlu olacaktı ve kış aylarında herkes onun topalladığını öğrenmişti.

Hikayenin yarısı buydu ve diğer yarısı ise Breaca’dan gelmişti ki bunun daha güvenilir olması gerekiyordu ama olmamıştı. Breaca büyükannenin gözleri ve diğer uzuvları gibiydi ve bu büyük bir onurdu ama aynı zamanda da tehlikeliydi. Büyükanneye Breaca’dan önce beş yıl boyunca Airmid hizmet etmiş, yetişkinliğe geçince oradan ayrılmıştı ve büyük çocuklara göre deli gibi dolaşmasının nedeni de buydu.

Bán iki buçuk yıldan beri ablasını uzaktan takip edip inceliyor, onun da delirip delirmeyeceğini anlamaya çalışıyordu ama şimdiye kadar böyle bir belirti görmemişti. Breaca ise Airmid’in deli olduğuna inanmıyordu ve bunu da açıkça söylemişti. İlkbahar sellerinden sonra Airmid saçı başı dağılmış, üstü yırtılmış ve tanrılara yaklaşmış gibi gözlerinde delice bir ifadeyle yuvarlak eve geldiğinde bile Breaca onun deli olduğuna inanmamıştı. Bu halde olması Airmid’in hatası değildi, o bir rüyacıydı ve onların

hepsi farklı olurlardı. Annesi diğerlerine hemen hiç benzemediği için Bán şanslı olduğunu düşünüyordu. Macha rüyasında çalıklarını görmüş ve tanrıların kuşu onun aklını korumuştı. Airmid ise şanssızdı, rüyasında kurbağa görmüştü ve suya yakın olmak en güçlü kadınları bile delirtebilirdi. Dubornos'un yarası bir yana, Bán Airmid'in güçlü kadınlardan biri olduğuna inanmıyordu. Köpeğinin hayatını ona emanet edemeyeceğinden emindi.

Bán kimden yardım isteyebileceğini düşünürken Airmid sudan çıktı ve onu da kıyıya çekti. Nehirden çıkarken Dolu'yu da ondan aldı ve surlara doğru öyle hızlı adımlarla yürüdü ki Bán ona yetişmek için koşmak zorunda kaldı. Sur kapısına geldikleri zaman Airmid ona bir seçim sundu ama aslında bir seçim değildi bu.

“Çayıra çıkıp ona ilaç olacak bazı otlar toplarsak bana yardım eder misin, Bán?”

Dolu onun kucağındaydı ve Bán onun her dediğini yapmak zorundaydı.

“Elbette ederim.”

“Güzel.” Airmid'in gülümsemesi Breaca'yı hatırlatıyordu. “Tanrılar bizden sadece her şeyi denememizi isterler.”

Bán da sadece elinden geleni yapıyor, her şeyi deniyordu zaten. Airmid'in gösterdiği otları topladı ve ateşin yanına götürdü. Onlar otları toplarken şafak söktü, hava ağardı ve geri döndüklerinde yakında olan herkes Dolu'nun hasta olduğunu öğrenmiş ve yardıma gelmişti. Airmid yardıma gelenlere teşekkür etti ve o anda yapacakları bir şey olmadığını, küçük köpek ilk doz ilaçtan sonra yaşarsa onlara haber vereceklerini söyleyerek herkesi yerine gönderdi. Sinochos bir süre yine gelince Airmid onu ateş için çalı çırpı toplamaya gönderdi. Sinochos da odun toplamaya oğlu Dubornos'u gönderdi ama çocuk topladığı çalı çırpıyı getirdikten sonra, arkadaşlarıyla beraber ateşin karşısına geçip Airmid

bakmadığı zamanlarda onlarla alay etmeye başladılar. Bán ise onlara bakmadan ateşte kaynayan suyla meşgul oldu ve çocukların terbiyesiz davranışlarına daha sonra gereken cevabı vermeyi düşündü.

“Eğer onlara aldırılmaz, mücadele etmezsen daha çok sıkılacaklardır.”

Airmid ateşe yakın bir yere oturmuş, büyükannenin eşyaları arasından aldığı bir potanın içinde nehir çamuru ile bazı bitki köklerini karıştırıp eziyor, ilaç hazırlıyordu. Bán yan gözle onun yaptıklarını izliyordu. Airmid parçaladığı ebegümeci köklerini potaya, nehir çamurunun içine atmış ve tokmakla karıştırırken de saymaya başlamıştı. Bir ara başını kaldırmadan, “Şu seyrek saçlı çocuk hep sana bakıp alay ediyor ama sen ona aldırılmazsan daha çok kızacak,” dedi.

Bán sinirlenmemek için Dubornos’a bakmak istemiyordu. Çocuğun saçları gerçekten seyrek ve ıslak olduğu zaman babasınıninkine benziyor, ensesinde farekuyruğu gibi sarkıyordu. Airmid, “O çocuk senin dostun değil, Bán,” deyince Bán’ın canı daha çok sıkıldı.

“Bunu bilerek mi yapıyor acaba?”

Bán sinirlendiği zamanlarda babasının yaptığı gibi omuzlarını silkerdi ve “Sanırım bilerek yapıyor,” dedi.

“O halde senin bunu kanıtlamana gerek yok. Orada dört çocuk var ve hepsi de senden iki kat daha büyük. Üzerlerine gider sen seni döverler ve bu da bir işe yaramaz tabii. Bence Dolu iyileşene kadar bekle ve sonra onlara onun ne yapabileceğini göster. Bu köpek seni mahcup etmeyecektir. Onun doğumunda ben de oradaydım ve büyükanneler onun Macha ailesinde doğan en iyi av köpeği olduğunu söylediler. Fakat sen gelip rüyanı anlatana kadar onu ne yapacaklarını bilemediler. Bekle köpeğin iyileşsin, sonra onu güzelce eğit ve onun ne kadar iyi olduğunu göster bu çocuklara. Kavgı etmekten daha iyi bir şey yapmış olacaksın.”

Airmid sustu, gözlerini potadan kaldırdı ve yüzüne düşen saçlarını elinin tersiyle arkaya attı. Bunu yaparken elbisesinin kolu omzuna kadar açıldı ve Dubornos'un daha önce alay ettiği kurbağa ayağı resmi dirseğinin iç kısmında görüldü. Bán bu koyu mavi resmi daha önce görmemişti. Resme oldukça uzun bir süre baktı ve başını kaldırınca Airmid'in de kendisine baktığını gördü. Airmid belki onun ne düşündüğünü de biliyordu. Bán onun kendisine gülümsediğini görünce karşılık verdi, hafifçe gülümsedi ve onun hakkındaki düşüncesinin değiştiğini fark etti. Breaca haklıydı, Airmid deli değildi, daha önce öyle düşündüğü için kendinden utandı ve kısık bir sesle, "Su kaynamak üzere," dedi.

"Güzel, sen buraya gel ve bunu karıştır, ben bakarım oraya."

Dubornos uzaktan onlarla alay ederken Bán Airmid'le yer değiştirdi, potayı karıştırmaya başladı ve Airmid de torbayı alıp topladıkları otları yere döktü. Torbadan yere çok çeşitli otlar, bitkiler döküldü, Airmid onları cinslerine göre ayırdı, sonra türleri ayrı ayrı parçalayarak kaynar suya atmaya ve karıştırmaya başladı. "Şimdi gelip buraya bakabilirsin ama macunu karıştırmaya devam etmelisin, yoksa sertleşir."

Bán ona yaklaştı, ateşin üzerindeki pota oldukça genişti, üzerinde eğri şeklinde bir süs çizgisi ve dar bir ağzı vardı. Airmid'in kaynar suya en son attığı damarlı, gri-yeşil renkli yapraklar hemen dağılıp suya karıştı. Bazı bitkilerin erimesi biraz daha uzun sürdü. Airmid kaynar suya attığı bitkiler tamamen eriyip suya karışana kadar karıştırdı kabı. Bitkilerin değişik renkleri birbirine karıştıktan sonra Airmid kaynar su kabını ateşten aldı, biraz soğuk su ekleyerek ellerini sokabileceği kadar soğuttu ve sonra su içindeki bitkileri parmaklarıyla iyice ovalamaya, un haline getirmeye başladı. Bán'ın karıştırdığı çamur hafifçe sertleşmeye başladığında, su içindeki bulamaç da köpüklü koyu yeşil bir hal almıştı.

Airmid kaşlarını çatmış önündeki sıvıya bakarken Bán'a, "Büyükannenin yatağı yanında boş bir şişe olacak, getirir misin onu bana?" dedi. Bán yuvarlak evin içinde büyükannenin yatağı yanında at derisinden tapası olan yassı, oval ve dar boğazlı şişeyi çabuk buldu.

Hemen ateşin yanına getirdi ve "İşte, al," dedi.

"Güzel, şimdi bu sıvıyı çamurun içine döküp karıştıracağız. Bulamaç tek renkli hale gelince onu şişeye koyacağız ve işimiz de bitmiş olacak." Airmid durdu ve başını kaldırıp Bán'ın yüzüne baktı. "Bunu yapmak ister misin?"

Bán önce irkildi, "Hayır!" dedi ama sonra, "Tamam, ama yapabilir miyim?" diye sordu.

"Sanırım yapabilirsin. Bu senin köpeğin ve onun yaşamasını en çok sen istiyorsun. Son çalışmayı yapan da sen olmalısın. Bak..." uzandı ve Bán'ın hâlâ karıştırdığı kabı ondan aldı. "Ben sıvıyı dökeceğim, sen karıştır. Böylece ikimiz bunu daha kolay yapabiliriz. Bunu yaparken Dolu'nun iyileşeceğini düşün ki ilaç daha etkili olsun."

Airmid sıvıyı dökerken Bán karıştırdı ve ellerinde yeşil bir macun oluşmaya başladı. Karışımdan toprak, bataklıkta geviş getiren inek ve mersin kokusu karışımı bir koku yayıldı etrafa. Karışım hazır olunca onu ikisi beraber şişeye döktüler. Şişe dolunca Bán tıpayı kapadı ve Airmid onu ters çevirip dökülüp dökülmediğini kontrol etti.

Airmid çocuk gibi güldü ve "Tamam," dedi. "Ama bu işin kolay kısmıydı. Şimdi birimiz onun başını dik tutacak, birimiz de ilacı ona içireceğiz. Sadece üç yudum vermeliyiz. Gündüz dokuz, gece de üç yudum içecek. İshali kesilince gündüz üç, gece bir yudum vereceğiz. Bunu yapabilecek misin?"

"Onun için her şeyi yaparım."

"Sana inanıyorum." Airmid onun saçlarını okşadı ve gülümsedi. "Pekâlâ, hadi başlayalım, bakalım köpeğin de yardımcı ola-

cak mı bize?”

O gece saatler ilerlerken, Bán yorgun olmasına rağmen uyanık kalmak için elinden geleni yaptı. Dolu da onun yanı başında çimler üzerinde hareketsiz yatıyordu, yavaş nefes alıyordu ama gözleri artık çukura kaçmış değildi. Ona ilacı son kez verirlerken hiç zorluk çıkarmamış, anne sütü emer gibi emmişti şişenin ağzını. İdrarı ve dışkısı kısa süre sonra normale döndü, köpek artık ekşi de kokmuyordu. Airmid onun yaşayacağını söylediğinde Bán ona inandı. Airmid sırtını onun yatak yerinin tahta duvarına dayayarak oturunca Bán daha fazla dayanamadı ve uyuklamaya başladı. Airmid onu kendine çekti ve kolunu ona dolayarak korumaya aldı. Kurbağa ayağı resmi şimdi Bán’a değişiyor ama çocuk artık ondan hiç korkmuyordu. Rüyasında atlar, tavşanlar, kargılı adamlar ve ormanda uzun geceler yalnız başına oturan Breaca ile beraber kurbağa ayağını da gördü. Breaca’nın saçları sığır kanı gibi kırmızıydı ve mehtapta parlıyordu.

Bán bir süre sonra uyandığında Airmid’in kolu onu bırakmıştı. İlaç kabı ateşin üstünde fokurduyor, Airmid ise ateşin hafif ışığında bir gölge gibi görünüyordu. Dirseği üzerinde doğruldu ve “Airmid, yardım ister misin?” diye sordu.

“Hayır, ben iyiyim, artık ilacı çok rahat içiyor köpeğin, sen uyu.”

Fakat Bán gördüğü rüyanın etkisiyle iyice uyandı ve “Sen neden Breaca ile beraber değilsin?” diye sordu. “Şafakla beraber gidip yalnız gecelerine başlayacak, onunla beraber gitmeyecek misin?”

“Onun yalnız kalması gerekiyor, önemli olan geceleri yalnız geçirmektir.”

“Evet ama o giderken kutsamak için orada olman gerekmez mi?” Bán törenler ve ayinler hakkında fazla bir şey bilmiyor, sadece bazı tahminlerde bulunuyordu.

“Daha sonra da gitsem olur.”

Dolu ilacını içti, çimenlerin üzerinde kısa bir tur attı ve sonra yere yatıp uykuya daldı. Airmid ilaç şişesinin ağzını kapadı ve onu hazırladığı rafa kaldırdı. Bán ona baktı ve sabahtan bu yana biraz değişik gibi olduğunu gördü. Airmid gür ve siyah saçlarını güzelce taramış, omuzlarına dökmüş ve rüyacıların işareti olan huş ağacı kabuğuyla ensesinde bağlamıştı. Üzerindeki kıyafet nehir kenarında gördüğü soluk renkli yün elbise değil, koyu renkliydi, bu rengi karanlıkta güzel göremedi ama yeşil olabilirdi. Göğsünde kolye olarak cilalı bir at ayağı kemiğiyle, onun iki yanında duran bir çift ayı dişi sallanıyordu. Kemiğin üzerinde çeşitli şekillerde kurbağalar kazılmıştı. Bán onları görünce birden kendini toparladı.

“Breaca henüz rüya görmedi, değil mi?” diye sordu. “Yani kurbağaların seninle konuşması gibi, onunla konuşan canlılar yok, değil mi?”

“Henüz yok, ama bunlar genellikle uzun gecelerden sonra olur. Bu nedenle uzun geceler oturur bekleriz ama o yine de rüya görmeyebilir. Yani herkes rüya görmez.” Airmid bunu söylerken raftan bir kap aldı ve bir bardağa bir şeyler koyup karıştırarak hafifçe ısıttı. Bán’ın burnuna acı ve tatlı, pelin ve bal kokusu geldi. O sırada uykusu geldi.

“Fakat Breaca hep rüya görmek isterdi. Bu nedenle...” Bán durdu ve dilinin ucunu hafifçe ısırdı. Aslında söylemek istediği şeydi: *Breaca bunun için seninle arkadaş çünkü Macha ve en yaşlı büyükanneden sonra en güçlü rüyaları sen görüyorsun.* Bir gün önce olsa bunu düşünmeden söylerdi ama şimdi bunun doğru olup olmadığından emin değildi. Söyleyeceğini değiştirdi ve “Bunun için geçen yazdan beri oturmak için uygun bir yer arıyordu,” dedi.

“Gerçekten de öyle.” Airmid’in sesinde bir kinaye ifadesi var gibiydi ama Dolu’yu iyileştirdiği için Bán artık inanıyordu ona.

Airmid gelip Bán'ın yanına oturdu ve elindeki bardağı ona uzattı. “Şundan biraz iç, sabaha kadar rahat uyursun.” Bán kokuyu aldı ve onun doğru söylediğini biliyordu ama yine de o sıvıdan içmek istemedi.

“Ben uyuduğum zaman Breaca'nın yanına gidecek misin?”

“Gidebilirim sanıyorum.”

“O halde dur da sana bir şey vereyim, ona götürebilirsin.”

Bán ateşin gerisinde bulunan özel yerine gitti, karanlıkta eliyle belirli bir yeri araştırdı ve sakladığı bir şeyi çıkarıp Airmid'e uzattı.

“Bunu Breaca'ya vermek istiyorum. Dolu bunu atların otla-
dığı çayırın diğer yanında, Nemma ve Camma'nın arpa tarlasın-
da buldu. Bu onun rüya görmesine yardımcı olur sanırım.”

“Gerçekten mi?” Airmid artık şaka etmiyordu onunla. Bán'ın loş ışıkta avcuna verdiği cisme dikkatle baktı, sonra gözlerini kal-
dırıp, dudağını büktü ve yavaşça başını salladı. “Bunun ne oldu-
ğunu biliyor musun peki?”

“Macha'nın söylediğine göre, atalarımızın yaptığı bir kargı-
başı imiş. Tanrılar onlara demiri vermeden önce taşları yontup
avda kullanırlarmış. Bak...” Airmid'in yanına diz çöktü ve “Şura-
sına bakarsan kargının ucuna nasıl bağladıklarını anlarsın,” diye
devam etti. “Bu kargı başı oldukça küçük, domuz ya da ayı avında
değil ama muhtemelen tavşan ve bazen de geyik avında kullanıl-
mış olabilir.”

“Ya da insana karşı.”

Bán bunu hiç düşünmemişti. “Olabilir,” dedi ve topukları-
nın üstüne oturdu. Ama içine bir kuşku düştü ve “Breaca yine de
bunu yanına alsın, iyi olur,” dedi.

Airmid avcunu kapayınca küçük kargı başı elinde kayboldu.
Sonra onu ceketinin cebine attı ve “Pekâlâ,” dedi. “Şimdi seninle
bir anlaşma yapacağız. Eğer bu bardağın içindekini dibine kadar

içersen ben de bu hediyeni götürüp Breaca'ya veririm. Eğer ben gittikten sonra uyanırsan, sel, yangın ya da savaş gibi felaketler dışında, güneş yuvarlak eve vurmadan dışarıya çıkmayacaksın. Bu teklifimi kabul ediyor musun?”

Onun için normalin üzerinde bir süre içerde kapalı kalmak demekti bu ama Bán yine de uzanıp bardağı onun elinden aldı. Annesinin uzun zaman önce verdiği uyku ilaçlarından daha acıydı bu, Airmid belki de buna koymak için yeterince bal bulamamıştı. Ama ilaç yine de boğazına ve midesine bir sıcaklık verdi ve onu rahatlattı. İlacı dibine kadar içti ve çok geçmeden onun sıcaklığını bütün bedeninde hissetmeye, gevsemeye başladı. Airmid'in onu omuzlarından tutup yatırdığını ve üzerini örttüğünü rüyadaymış gibi hatırlıyordu. Onun dışarıya çıktığını duymadı bile.

VII

Breaca alnına değen soğuk parmakların teması ve kulağına gelen Macha'nın sesiyle açtı gözlerini.

“Breaca? Rüyayı bırak artık. Kalkma zamanı geldi kızım.”

Şiddet dolu bir rüya görmüştü Breaca, kılıçlar ve kargılar çarpışıyor, askerler ölüyordu. Breaca karanlıkta sırtüstü yatıp tavandaki kirişlere baktı ve kendini terk edilmiş gibi hissetti. Karnı acıkmıştı ve içinde garip bir beklenti ve korku duygusu vardı. Derin bir nefes aldı ve Airmid ile babasını düşündü. Gözlerini açtığı anda karşısında Macha'yı gördü, tören için giyinmiş ve onun üzerine eğilmişti. Yüzü ciddiydi ama gözlerinin kenarlarında hafif bir gülümseme de var gibiydi.

Macha ona elbisesini uzatarak, “Hadi şunu al da giyin bakalım,” dedi. Breaca'nın yaz toplantısından beri giymediği gri renkli elbiseydi bu, bir zamanlar annesininki bu elbise. İçinde korkuyla karışık bir üzüntü duygusu belirdi ve elbiseyi alarak giydi Breaca. Macha ona yardım etti, kemerini bağladı ve saçlarını tarayıp arkaya uzattıktan sonra, “İyi misin?” diye sordu.

Bu geleneksel soruya yine geleneksel, “Evet, iyiyim,” cevabı geldi tabii.

Macha gülümsedi ama ona inanmadı. Kadınlığa geçmekte olan hiçbir genç kız kendini iyi hissedemezdi.

“İhtiyacın olan her şeyi aldın mı, kızım?”

Gelenegin bir parçası değildi bu ve bu yüzden de daha önemliydi. “Sanırım aldım.”

Breaca kemerini biraz daha sıktı ve hançerini ona soktu. Diğer yanında olan kesesini açtı ve içindeki gerekli malzemeyi kontrol etti; burada küçük bir su kabı, kendi ateşini yakacağı zaman kullanacağı korların bulunduğu bir başka kap, tanrılara sunulacak kurutulmuş adaçayı, Macha’ya sunulacak çalikuşu kanadı ve annesinin rüyasını taşımış olan küçük, vahşi ve sarıgözlü baykuşun ayağı vardı. Bir başka sarılı yaprağın içinde de, Airmid’in yaz sonunu belirtmek için hediye ettiği kurbaga uyluk kemiği vardı. Breaca bu yaprağı açtı ve kemiği okşayarak rüyanın anısını ve içindeki korkuyu atmaya çalıştı. O Ecenilerin Breaca’sıydı ve bir kadın olmak üzeydi. On iki yıldan beri hep bu günün hayaliyle yaşamıştı. Annesinin ölümünden beri her uykuya yatışında buna hazırlanmaya çalışmıştı. Üç gün üç gece yalnız başına yaşayacak ve ona sadece kendi düşünceleri arkadaşlık edecekti. Elini torbadan çıkarırken, ağzını bağlayan ipi de sıkıca çekti ve “Evet, her şeyimi aldım,” diye tekrarladı.

“Güzel, o halde dışarıya çıkalım artık, gitme zamanı geldi.”

Breaca kapıdaki hayvan postunu aralayıp dışarıya çıktı ve etrafına bakınca gece karanlığında yalnız olmadığını anladı. Yılan kılığında bir insan geriye doğru çekildi, anne olacak yaşta bir düzine kadar genç kadın ellerinde onun karanlığını aydınlatacak meşalelerle onu bekliyordu ve hepsi de Macha gibi giyinmiş, tüyler takınmışlardı. Breaca’nın gözleri yaşardı. Kadınlığa ilk adımlarını atıyordu ve birçok kadın da onu yolcu etmeye gelmişti.

Grubun başında en yaşlı büyükanne duruyordu. Sırtında bir tilki kürkü vardı ve onun üstüne altın külçeleri ve kartal tüyleri takılmıştı. Omuzlarından aşağıya sarkmış olan iki karga kanadının uçları göğsünde birleşmişti. Bunlar onun en yaşlı büyükanne olduğunu gösteriyordu; rüyalarında tilki, kartal ve karga görmüştü o ama bunu nadiren söylerdi. Bununla beraber böyle gi-

yinmeyi, kartal tüylerini saçlarının arasına bu kadar düzgün takmayı ve elbisesini yıkayıp adaçayı dumanında kurutmayı yalnız başına başarmamış, üç yıl boyunca Breaca giydirmişti onu. Tilki kürkünün ve diğerlerinin nerde saklandığını ve bunların yaşlı kadının nerelerine, nasıl takılması gerektiğini çok iyi biliyordu o. Daha önce bu görevi Airmid yapmış ve zamanı gelince her şeyi Breaca'ya o göstermişti. Breaca şimdi elini uzattı ve büyükanne'nin meşale tutan eline ve koluna dokundu.

Yaşlı kadına, "Senin burada olacağını neden bilemedim ben?" diye sordu.

"Çünkü bilmeni ben istemedim, yavrum. Bunu hiçbir kadın bilemez ve bilmeyi de beklemez. Ama bu önemli değildir. Önemli olan, senin buradan bir çocuk olarak ayrılacağın ve üç gün sonra geriye bir kadın olarak döneceğin gerçeğidir."

En yaşlı büyükanne ona karşı çok nazik davranıyordu ki adeti değildi bu. Breaca ona biraz daha yaklaştı, ona sarılmayı hem istiyor, hem de bundan korkuyordu. Yaşlı kadının gözleri meşale alevinde beyaz görünüyor, onun gözlerine bakarak ruhunu görüyordu. Breaca ona fazla bakmadı, gözlerini kaçırdı o gözlerden. Yaşlı kadının saçları arasına takılı tüyler başının her iki yanından aşağıya sarkıyordu ve onları birbirine bağlayan ipler kırmızı, siyah ve altın sarısı rengindeydi. Breaca izin almadan onlardan birine dokundu ve tüy sanki rüzgar yemiş gibi titredi.

"Bunları başına ben takmalıydım senin."

Yaşlı kadının buruşuk yüzü hafif gülümsemeyle daha da buruştu ve kadın, "Senin şimdi yapacak daha iyi işlerin var, yavrum," diye konuştu. "Daha önce Airmid de iyi şeyler yaptı. Kardeşinin yanındaydı o."

Breaca onun ne dediğini anlamamış gibi, "Ne?" dedi. Bán'ın Airmid'in yanına sokulacağını hiç sanmıyordu. Ama birden bir şey geldi aklına ve "Yoksa Dolu hasta mı?" diye sordu.

Büyükanne, "Dolu iyileşiyor, yaşayacak," dedi. "Bu yüzden

kardeşin sana bir hediye göndermiş.” Breaca’nın avcuna bir şey verdi. “İşte bu kardeşinin ve köpeğinin sana armağanı.”

Breaca kendisine verilen şeyin taştan yapılmış bir kargı ucu olduğunu gördü. Taşın yüzeyi düz ve soğuktu ama kenarları keskindi. Breaca o sırada başka şeyler düşünmek durumundaydı ama taştan yapılmış bu kargı ucu o anda onun bütün dikkatini çekti. Büyükannenin yüzüne baktı ve “Sanıyordum ki yasalar...”

“...Yasalar yanına bir erkeğin verdiği hiçbir şeyi almaman gerektiğini söyler, biliyorum kızım. Bunun tartışmasını yaptık zaten.” Yaşlı kadın başıyla kapının yanında duran Macha’yı gösterdi. “Yasalar bazı hallerde geçersiz sayılabilir, onlar zayıf olanları korumak için vardır. Bize göre sen buna ihtiyaç duyabilir ve onu ne yapacağını bilebilirsin. Onu yanına al ve ondan da bir şeyler öğrenmeye bak.”

Breaca nefesinin kesilir gibi olduğunu hissetti ve “Hiçbir şey duymazsam ne yaparım, büyükanne?” diye sordu. “Ya tanrılar benimle konuşmazlarsa?”

“Sabırlı ol, bekle ve dinle. Konuşacaklardır.”

Breaca sürekli olarak dinledi. Sabretti ve hep dinledi ama tanrılar bir türlü konuşmadılar, bir şey söylemediler ona.

Breaca yalnız kaldığı ilk saatlerde dualar etti, adaçayı yakmak için yakacağı ateşi için odun topladı, kutsal işaretlerini ateş çevresine dizdi. Daha sonra babasının hediye ettiği ayı postuna sarındı ama onun içindeki sinekler ve böceklerden rahatsız olup onlara küfürler yağdırdı. Sonra ateşin üzerine yeşil yapraklar atıp onları yakarak çıkan dumanla böceklerden kurtulmaya çalıştı ve bir kısmını kovmayı başardı. Bir süre sonra dayanamayıp uykuya daldı ve uyandığında ateşin söndüğünü görerek kendine kızdı. Uykusunda yine eski rüyalarını gördü, ellerinde kanlı kılıçlar ve kargılar olan adamlar annesini ve onu öldürmeye geldiler ama bunlar gerçek *rüyalar* değildi.

İkinci günün sabahında yağmur yağdı ve sonra sis bastırdı. Güneşi ancak bir gece önce ayı görebildiği kadar, kısa bir süre görebildi. Etrafındaki ağaçlar bile hayaletler gibi göründüler ona. Gündüz saatleri soğuktu, yağmurla kopan yapraklar kırık dallardan yaptığı sığınağın aralıklarından üstüne düşüyorlardı. Üstündeki post iyice ıslandı ve pis kokmaya başladı, geri döndüğü zaman onu ne kadar yıkarsa yıkasın bu pis kokuyu çıkaramayacağını düşündü. Böyle bir hediye verdiği için babasına, onu aldığı için de kendisine kızdı.

Üçüncü gününde, bir süre sonra zaman anlamını yitirdi. Gün ışığı hiç değişmedi ve şafakta nasılsa öyle kaldı sanki. Gökyüzünde güneşi göremediği için zaman kavramı yok oldu. Yağmur yağarken dallardan yaptığı sığınağının içine düşen damlaları bir süre saydı ama yağmur hızlanınca onları da sayamaz oldu. Ormanın içlerinden gelen çeşitli hayvan seslerini dinleyerek onları tahmin etmeye, vakit geçirmeye çalıştı ama bir süre sonra o sesler de kesildi, dünya sessizliğe büründü. Nehir de çevreden gelen topraklar ve yapraklarla çamur gibi olmuştu, ağır ağır akıyor, bazen kalınlaşan sisin içinde kayboluyordu. Bir ara sis kayboldu ve Breaca bir süre Airmid'in gösterdiği Atalar Tepesi'ni seyretti. Daha sonra kendisine bir işaret göstermeleri için tanrılara dualar etti ama yine hiçbir şey göremedi.

Akşam karanlığı çökünce karnı acıktı, susadı ve nehir suyunun taşıp temizlenmesi için tanrılara yakarmaya başladı. Bir süre sonra umutsuzluğa düştü ve Airmid'in öğrettiği şekilde, yaşadığını görmek için nefeslerini ve kalp atışlarını saymaya başladı. Etrafındaki dünya kararmaya, gözleri bulanmaya, kulakları çınlamaya başladı.

Bir süre sonra daha fazla dayanamadı ve beden ihtiyaçlarını düşünerek dallardan ördüğü sığınağından çıktı. İlk kanama belirtisinden beri ne bir şey yemiş, ne de içmişti ve şimdi içi tamamen boşalmış gibiydi. Ama oradan fazla ayrılmak da istemiyordu,

rüya görmesine yardımcı olacak olan işaretleri orada korumasız bırakması doğru olmazdı. Sönmüş ateşin etrafında ağır adımlarla dolaşarak o işaretleri topladı.

Batıda bir nokta, sığınağının yakınında olan bir nokta su ve rüya görme yeri, Nemain'in yeri, gece ve kadınlar için kutsal bir noktaydı orası, Airmid'in kurbağa kemiği de oradaydı. Kuzey yönü toprak, kayalar ve dağlar bölgesiydi, Hibernia ve Mona'da bulunmuş ve dağları iyi bilen Macha'nın verdiği çalikuşu kanadını o yöne doğru koymuştu. Güneyde ateş ve yaz güneşi vardı, annesinin rüyası olan sarıgözlü baykuş bacağına da oraya bırakmıştı. Havanın ve rüzgarın yeri, kartal ve kaçan tavşanın yuvası olan doğu yönü birinci günün büyük kısmında boş kaldı. Breaca yaz mevsiminde hayal kurarken o yönü rüyalarının işareti için boş bırakmıştı, böylece diğer dünyadan dönebilecek, bir zamanlar Airmid için kurbağa resmi yaptığı gibi, boş kumların üstüne imajlar çizecekti. Ama şimdi bu her tarafı ıslak ve çamur olan dünyada yere bir resim çizmek mümkün değildi. İlk gece karanlıkta boşluk doldurmak için Bán'ın verdiği taş mızrak başını oraya koydu ve ateşte parlayan taşı seyretti. Taş daha sonra, ateş söndükten sonra da bir süre daha parladı. Şimdi ise Breaca diğer işaretlerle beraber mızrak başı olan taş da aldı ve torbasına koydu.

Ağaçların arasında dünya biraz daha farklı görünüyor, nehir daha hızlı ve temiz akıyordu. Yağmur durmuş, sis azalmış, hava temizlenmişti. Nehrin akışı şimdi daha güzeldi, arada bir suda sıçrayan balıkları görebiliyordu. Doğu ufkunda bulutların arasından gece gökyüzü göründü. Nehrin karşı kıyısında havada ayın parıltısı belirdi, yıldızlar, Avcının Tavşana doğru dönük kalkanlı kolu çıktı ortaya.

Breaca nehrin kıyısına indi ve daha önce Airmid ile birlikte durduğu yere gitti, bileklerine kadar suya girdi. Su soğuk değildi ama oldukça serindi ve yağmurdan sonra iyi geldi ona, rahatlattı.

Suyun içinde, ayaklarının altında çamur ve kumları hissederek bir süre yürüdü. Suların hızlandığı bir noktada bir taşın üstüne çıktı, eteğini topladı ve çömelerek işedi. İdrarıyla beraber suya akıp giden kan damlalarına baktı. Kendini biraz daha iyi hissediyordu şimdi ama midesi hâlâ bomboştu, çok acıkmıştı. Üzerinde durduğu taşa doğrulup ayağa kalktı ve yıldızlara baktı. Bulutlar arasındaki aralık büyüdü ve bir süre sonra Avcının tuttuğu kargayı gördü, sivri ucu bir emir belirtir gibi doğuyu gösteriyordu. Breaca suyun içinde bir adım daha attı ve durdu.

Oraya gelmeden önce büyükannenin ve Macha'nın verdiği talimatlar, öğütler ve Airmid'le yaptığı konuşmalar hep oturacak güzel bir yer bulup bir ateş yakması ve işaretlerini dizmesiyle ilgili olmuştu. İlk gittiği yerden ayrılamaz diye bir koşul yoktu, bunu kendisi öyle düşünmüştü ama böyle bir şey asla konuşulmamıştı. Bir noktada kalma zorunluluğu olmadığını düşününce, nehir kenarındaki taşların üzerinde sekerek ilerlemeye başladı.

Bir süre ilerledikten sonra bir taşın üzerinde durdu ve arkasında kalan ormana baktı. Geldiği zaman kaldığı yer şimdi sisin içinde zor görünüyordu. Nehrin karşı kıyısı ise daha berrak ve davetkardı, kıyı tamamen kumsaldı, ölü yapraklarla kaplı değildi ve çimenler hafif rüzgarda dalgalanıyorlardı. O sırada bir su faresi kamışların arasından çıktı ve bir an durup ona baktı. Buraya geldiğinden beri Breaca'nın gördüğü ilk canlıydı bu ve bir an için, sadece ekşi ayı yağı kokusuyla değil, aynı zamanda su faresi rüyasıyla geriye döneceğini düşündü. Büyükanne bazen, bazı kibirli kişilerin istemedikleri rüyaları gördüklerini anlatırdı. Ama hiç kimse rüyasında fare gördüğünü anlatmamıştı. Taşın üzerinde sendeler gibi oldu, hafifçe sallandı, Coritani kargaları ya da Amminios'un kılıcı karşısında korkmadığı kadar korktuğunu hissetti.

O sırada uzaklarda, ağaçların arasında bir baykuş öttü, tilki sesleri duyuldu ve ormandan değişik sesler geldi, dünya sanki

birden canlanır gibi oldu. Fare sazların arasına girip kayboldu. Bu da Breaca'ya hiçbir mesaj vermedi, o nedenle bir rüya değildi elbette. Birden rahatlar gibi oldu, başı hafifçe döndü. Akarsuyun sığ yerinde taşların üzerinden sekerek karşı kıyıya gitti, kumların üzerine çıktı. Birkaç adım attıktan sonra çimenlerin üzerine çöktü, derin nefesler alıp verdi, hem gülüyor, hem ağlıyor, tanrılara, fareye ve nehre teşekkür ediyordu. Bir süre sonra sakinleşti ve Airmid'in uzun zaman önce, bir yaz günü söylediği, *'Nehre dikkat et. Akarsuyun kadınları çılgına çevirme gücüne sahip olduğunu söyleyen adamlar doğru söylerler. Ay ışığı sulara vururken mecbur değilsen karşı kıyıya geçme,'* sözünü hatırladı.

Yüzünü sildi, doğrulup oturdu ve önünden akan sulara baktı. Sular kayaların kenarından akıp giderken beyaz köpükler oluşuyordu. Ayın ışığı bir süre önce üzerinden geçtiği kayalardan birinin yanına vuruyordu. Geriye, karşı kıyıya dönmeyi düşünüyordu ama Airmid'in sözünü hatırlayınca gündüz saatlerinde, aydınlıkta ya da ay ışığı yok olunca dönmenin daha iyi olacağını düşündü. Bu arada Avcının çağrısını takip edebilirdi. Ayağa kalktı, sırtını nehre döndü ve doğruya doğru yürümeye başladı.

Yağmur dindikten sonra hava ısınmıştı. Fundalıkları geçti ve yürürken bodur ağaçlardan bazılarının birkaç yaprağını kopardı, sonra rüzgara bıraktı onları. Gece karanlığında, yıldızların ışığında katırtırnaklarının sarıçiçeklerini görebiliyordu. Etraf dümdüzdü, en küçük bir tepecik bile görünmüyordu. Ama bir süre sonra, gündüz saatlerinde uzaktan gördüğü tepeciği fark etti. Tepecik yolunun üstündeydi ve ona doğru yürümeye devam etti. Ama bulutlar açılıp ay ışığı çevreye düşmeseydi, koyu karanlıkta tepeciği fark etmeden yanından geçip gidebilirdi.

Manzara güzel sayılmazdı ama çirkin de değildi. Breaca tepeciğe yaklaşınca bir süre durup derin nefesler aldı ve tepenin sonunda duran granit kayaya baktı. Yarım kargı kalınlığında, bir kargı eninde ve Breaca boyunda olan böyle bir kayanın orada bu-

lunması pek de olağan bir şey değildi. Kayanın boyutları uzaktan bakıldığında Breaca'nın torbasındaki taştan yapılmış mızrak başını andırıyordu. Ama Breaca'nın ona yaklaşıp parmağını üzerinde gezdirmesinin nedeni, kayanın boyutları ve şekli değil de, üzerine kazılmış olan işaretler oldu. Kayanın üzerinde, Breaca'nın göz hizasında, büyükannenin, onun kalkanına yaptığı yılan-kargı ve yazın tanrılar gününde Trinovanteleri karşılamaya giderken bindiği atının omzunun resmi vardı. Breaca parmağını şekiller üzerinde gezdirdi ve üzerlerini temizledi. Hatlar yeni kazılmamıştı ve uzaktan bakıldığı kadar derin de değillerdi. Yılanın boyu Breaca'nın eli kadardı ve çizgiler yıllarca üzerlerine vuran güneş, rüzgar, yağmur ve toz toprağın etkisiyle oldukça aşınmıştı. Ay ışığı çizgiler üzerine oldukça yandan vurup aydınlatmamış olsaydı Breaca göremeyecekti onları.

“Güzel benzerlik, değil mi?”

Breaca birden sıçradı, elini hançerine attı ama sesi hemen tanındı. En yaşlı büyükanne arkasında durmuş, insanları rahatsız eden sırtışıyla Breaca'ya bakıyordu. Üzerinde kadınlar yerinde giydiği elbisesi yoktu, aslında boynunda asılı olan kartal kafatasları ve tilki dişleri kolyesi dışında adeta çıplak gibiydi. Nehri geçerken sanki taşlara basmamış da beline kadar suya batmış gibi, bacakları ıslaktı. Gözleri simsiyah parlıyordu.

Büyükanne başını yana eğerek, “Bu yeri bulman oldukça uzun sürdü,” diye konuştu. “Nerdeyse seni aramaya çıkacaktım. Benim kargı başını da yanında getirdin mi?”

“O senin miydi? Ben sandım ki... evet, getirdim.”

Breaca hâlâ şaşkındı ve ne diyeceğini bilemiyordu, Airmid ile yaptığı konuşmalar da onu böyle bir sürprize hazırlamamıştı. Elini torbasına soktu ve Bán'ın verdiği kargı başını çıkardı, önce pek önemsememişti bu parçayı ama şimdi ondan ayrılmak istemiyordu. Büyükanne kargı başını ondan alıp elinde çevirdi, baktı ve sonra, “Güzel,” dedi.

Yaşlı kadın kargı başını tekrar Breaca'ya uzatınca kız rahatladı, sevindi. Büyükanne yine hafifçe gülümsedi, hafifçe yürüdü ve “Benimle gel kızım,” dedi. “Geç kaldın ve görülecek çok şey var.”

Büyükanne bunu söylerken kayanın arkasına geçti ve aniden kayboldu. Breaca onun arkasından şaşkın gözlerle bakıp onu takip etmekte geç kalınca, büyükanne, “Çabuk ol, boşuna zaman harcıyorsun,” diye seslendi.

Büyükanneyi kızdırmak iyi olmazdı. Breaca hemen kayanın arkasına, tepecikle onun arasındaki boşluğa geçti ve derin bir nefes alırken bir eliyle de kayaya tutundu. Yere baktı ve önünde taş, toprak zemin yerine bir boşluk görünce birden paniğe kapıldı, ne yapacağını şaşırdı. Dışardan bakanların göremeyeceği bu yerde tepeciğin girişi vardı ve dar koridorun kenarları yine granit parçalarıyla kaplıydı. Büyükanne geçitten içeri girdi ve orada durup Breaca'yı bekledi, gözlerinde öfke parıltıları vardı.

Breaca su faresine bakarken bile daha cesur olduğunu düşündü. Aslında koridora girmek daha kolaydı ve koridorun duvarları kesilmiş kaya parçaları ile kaplanmıştı. Breaca girişte durup ileriye bakınca koridorun diğer ucundaki çalılığı zor da olsa fark edebiliyordu. Ay ışığı her iki girişten de aydınlatıyordu koridoru ve içerisi ancak, akşamları yuvarlak evin içi kadar karanlıktı. Breaca içeriye girdi ve üç basamak inerek büyükannenin arkasından yürüdü. Taş basamaklar kuşaklar boyu ayaklar tarafından çiğnenmiş ve aşınmıştı.

Tepeciğin içi insanı şaşırtacak kadar kuruydu. Dışarıda iki gün sürekli yağın yağmur her yeri ıslatırken, tepeciğin içine hiç su girmemiş, duvarlar ve toprak zemin kupkuru kalmıştı. Koridor zemininde kuşaklar boyunca buradan geçmiş insanların ayak izleri, sanki hep yan yana yürümüşler gibi, birbirine paralel oluklar açmışlardı. Breaca içgüdüüne uyararak kalkını tarafında, sol oyuktan yürüdü ve sağ eli de hançerinin kabzasındaydı. Bü-

yükanne ise onun önünde, sağ ve sol oyuğa girmeden, ortadaki aşınmamış yerden yürüyordu.

Bir süre sonra çıkışa geldiler ama burada Airmid'in sözünü ettiği onurlu ölümlere ait bir işaret yoktu. Breaca büyükannenin arkasında üç basamağı çıktı ve kendini mehtap ışığı altında buldu. Önlerinde çok güzel bir manzara vardı, dümdüz çalılık ufuk hattına kadar uzanıyor, sol tarafta nehir köpürerek akıyordu. Breaca etrafına bakınırken büyükanne onun koluna dokundu, yere çömeldi ve önlerindeki bir tilki yolunu gösterdi, içinden sürünerek geçilecek kadar genişti burası. Büyükanne ufak tefekti ve çıplak olmasına rağmen hiçbir yeri çizilmeden, yaralanmadan geçti o oluktan. Breaca giyinikti ama oluktan sürünerek geçerken yine de kolları ve bacakları çizildi.

Breaca derin bir nefes aldı ve dönüşlerinde çalıların dışından geçeceğini ya da eline bıçak alıp önden gideceğini söylemek istedi. Ama daha ağzını açar açmaz büyükanne eliyle onun ağzını kapadı, konuşturmadı. Sonra Breaca'nın kulağına eğildi ve "Sakin konuşma," diye fısıldadı. "Şu çukurda adamlar var, seni duyarlarsa gelip öldürürler." Breaca'nın elini bıraktı, gözleri ay ışığında şahin gözleri gibi sarı parlıyordu.

Breaca çukuru görmemişti ve şimdi görmek için yere yüzükoyun yatarak ileriye baktı. Biraz süründükten sonra önlerinde sanki tanrıları besleyen bir çanak gibi, kenarları yeşil bitkiler ve otlarla kaplı bir vadi gördü. Nehrin bir kolunun suları aşağıdaki küçük bir göle akıyordu. Gölün kenarında yanan ateşin başında iki adam vardı, yerdeki ağaç dallarının yanında duruyorlardı.

Çok geçmeden aşağıdaki bir dere tarafından, doğu yönünden başka adamlar da geldiler. Bunlar ufak tefek adamlardı, bazıları büyükanneden bile kısa görünüyorlardı. Adamlar giyinik olsalardı Breaca uzaktan onları çocuk sanabilirdi ama bunlar da büyükanne gibi çıplaktı, esmer tenli, siyah saçlı yetişkin erkeklerdi. Breaca aralarında kadın göremedi. Biraz sonra birkaç adam

büyük bir kazanı getirip ateşin üzerine koydular. Çok geçmeden yükselen kokudan kazanda ayı yağı kaynadığı anlaşıldı.

Ateşin başındaki adamlardan biri büyük bir testiyle küçük göle giderek onu doldurdu ve getirip ateş üzerindeki kazanın içine döktü. Adam bu şekilde dokuz kez gidip gelerek kazana su doldurdu ve sonra diğeri ona bir şeyler söyledi. Aralarındaki mesafe fazla değildi, Breaca adamın sesini hafif de olsa duyabiliyordu ama konuştuklarından hiçbir şey anlayamadı. Adam fazla konuşmadan sustu ve su yavaşça ısınmaya başladı.

Bir süre sonra göğsünde sarı güneş resmi olan bir başka adam kazanın yanına geldi ve belindeki torbayı çıkarıp içindekini olduğu gibi kaynayan suyun içine boşalttı. Sonra kargısının sapıyla suyu iyice karıştırdı ve Breaca kazandan yükselen ve burnuna kadar gelen kokudan, suya atılan şeyin çivitotu olduğunu anladı; savaşçıların ve hamile kadınların koruyucusu olan kutsal bir ottu bu. Breaca o anda kalkanı üzerindeki yılan-kargı resmini ve annesinin doğum hazırlıklarını hatırladı ve birden, tanrıların yasaları ve aynı zamanda rüyacılar tarafından yasaklanmış olan bir erkekler ayinini izlediğini anladı, ürperdi. Paniğe kapılarak eliyle gözlerini kapadı ve sürünerek oradan geri çekilmeye başladı ama büyükanne onu bileğinden yakaladı ve geriye çekilmesine izin vermedi, tuttu. Sonra onun kulağına eğildi ve sert bir sesle, “Tanrıların izni olmasa seni buraya getirir miydim hiç?” dedi. “Burada kalacaksın, görmen gereken bazı şeyler var.”

Breaca büyükanne'nin sözünden çıkamazdı elbette, orada kalıp aşağıya bakarken birkaç adam daha geldi diğerlerinin yanına. Sayıları otuza yakındı ve bazıları ateşin başında, bazıları da gidip akarsuyun kenarına oturdular. Bir süre sonra ateşin başındaki-lerin bir işareti üzerine ağaçların altından başsız kargılar getirildi ve herkese dağıtıldı. Sonra herkes bir yere toplanmış olan taş kargı başlarını, iyilerini seçerek aldı ve geriye çok iyi olmayanlar kaldı.

Ateşin başındaki adamlardan biraz uzun boylu olanı ellerini çırpınca, adamların hepsi aynı anda sağ dizlerini yere koyarak diz çöktüler, kargılarını sol bacaklarına koydular ve başlarından aldıkları bir deri şeritle kargı başını onun ucuna bağladılar. Herkes kargısını hazırlayınca lider yeniden ellerini çırpı ve adamlar gelip ateşin etrafına dizildiler. Liderin adını söylediği adam gelip kazanın önünde duruyordu. Ondan sonra olanlar karşısında Breaca ne yapacağını şaşırdı, şoke oldu. Kazan uzaktan, içine bir insanın sığabileceği kadar büyük görünmüyordu ama adamlar birer birer kazana girip boyunlarına kadar suya gömülüyor ve sonra gümüş grisi renginde, yarı hayalet varlıklar halinde dışarı çıkıyorlardı. Kazanda boyanıp çıkanlar derenin kenarına gidiyor ama suya girmemeye dikkat ederek duruyor ve kargılarını da kendilerinden uzakta tutuyorlardı. Güneş doğu ufkunda kendini göstermeye başlarken suya girip boyanmamış yedi adam kalmıştı geriye. O sırada boyanmış olanlardan biri hafif sesle bir şarkı söylemeye başladı ve diğerleri de hemen ona katıldılar.

Büyükanne hafifçe kımıldadı ve aşağıdaki gürültüden kendi seslerinin duyulmayacağını bildiği için rahatça konuşarak, “Adamların düzenine dikkat et,” dedi. “Burada önemli olan onların düzeni, renkleridir.”

Breaca griye boyanmış olan adamlara dikkatle baktı. Airmid çivitotunun erimiş ayı ya da at yağıyla karıştığında insanları açık griye boyadığını ve bunun da alacakaranlıkta çok iyi bir gizleme yöntemi olduğunu söylemişti ona. Eski ozanların hikayelerine göre, bu şekilde boyanan savaşçılar nehir sislerinin içinde hayaletler gibi çıkıp düşmanlarına saldırıyorlardı. Breaca suya giren adamların üzerindeki değişikliği gece karanlığında anlamamıştı ama güneş doğduktan sonra her şey çok güzel görülüyordu. Liderler ayrıca kazandaki boyayı bazen tükürük, bazen de yumurta beyazıyla karıştırıp, bununla savaşçıların göğüs ve sırtlarına, bazılarının da kollarına bazı şekiller çizdiler. Breaca çizilen bu

şekillerin ne olduğunu ancak bir süre sonra ve adamlar ateşin başında bir araya gelip yan yana dizildikleri zaman anladı.

Büyükanneye baktı ve “Bunlar benim kalkanıma çizdiği yılan-kargı şekilleri büyükanne,” dedi. “Ama senin çizdiğinden biraz farklı gibi bunlar.”

“Burada yılan başı kargının her iki ucunda da bulunuyor, yani hem öne ve hem de arkaya bakıyor ki bu da onlar için önemli sayılıyor. Geçmiş geleceğin tohumlarını taşıyor ve her ikisi de onurlandırılmalı. Sen de aynı şeyi yapacak, geriye döndüğün zaman kalkanındaki resmi yeniden çizecek, bunlarınkine benzeteceksin.”

Breaca birden korkudan titrediğini hissetti ve “Bu benim de işaretim mi yani?” diye sordu. Ama kargı canlı bir varlık değildi. Kurbağaların Airmid’e ya da çalikuşunun Macha’ya konuştuğu gibi, rüyasında onunla konuşamazdı.

Büyükanne yine sert bir sesle, “Bir başkasını hak edene kadar senin olacak o,” diye konuştu. “Şimdi adamların liderine bak.”

Ateşin başında duran lider hepsinden sonra girdi kazana ve çıktıktan sonra kollarına farklı bir resim çizdi. Şekil ortaya çıkınca Breaca şaşkın bir ifadeyle, “Ama bu bir tavşan,” dedi. “Liderin işareti tavşan mı yani?” Tavşan çalikuşu gibi kutsaldı ve Nemain’in hayvanıydı. Tavşan dünyalar arasında gidip gelir, tanrılarla insanlar arasında habercilik yapardı. Breaca da birkaç kez rüyasında tavşan görmeyi umut etmişti.

Büyükanne, “Evet, o bu tavşan resmini hak etti,” dedi. “O resim onu koruyabilir, kurtarabilir. Şimdi dikkatli bak onlara, ne-redeyse hazırlar.”

Büyükanne doğrulup oturdu ve aşağıya baktı, adamlar yeniden ateşin etrafında toplandılar. Lider şimdi başka bir şarkıya ve adamlar da kargı diplerini kazana vurarak tempo tutmaya başlamışlardı. İlk söyledikleri şarkıya hiç benzemiyordu, güneşe bir hoş geldin değildi, savaş ve ölüm sözüydü bu. Sesler bir araya

gelip bir güç ve umut çılgınlığına dönüştü. Breaca içinde bir şeylerin titrediğini hissetti, kalpten bir cevap vermesi gerekiyor gibiydi. Hiç farkında olmadan adamlarla beraber parmaklarını şaklatarak tempo tutmaya, elini kalçasına vurmaya başladı. Bir süre sonra, “Ne zaman ve kiminle savaştık bunlar?” diye sordu.

“Güneş iyice yükselince savaştıkları, kısa bir süre sonra başladılar. Sen aşağıya inmeyecek ve olanları buradan görebileceksin.” Büyükanne sustu, geriye, otların arasındaki tilki yuvasına gitti ve çok geçmeden geriye döndü, elinde adamlarınkinden benzer bir başsız kargı sopası vardı. “Adamların taş kargı başını sopaya nasıl bağladıklarını gördün mü, kızım?”

“Evet.”

“O halde aynı şeyi yap bakalım.”

Breaca’nın belindeki torbanın bağı yeteri kadar uzundu. Onu çıkarıp saçlarını arkaya atkuyruğu yaptı ve onunla bağladı. Bunu yapmak zorunda değildi belki ama adamların yaptıklarını aynen yapmak istiyordu. Büyükanne adamların lideri gibi ellerini hafifçe çırpınca Breaca onlar gibi yere diz çöktü, alnındaki deri şeridi alıp yanındaki taş kargı başını iki kez yere düşürdükten sonra, biraz uğraşarak sopanın ucuna bağladı. Aşağıda adamlar ayaklarıyla da tempo tutmaya başladılar ama çok geçmeden sustular. Breaca kargı ucunu iyi bağlamıştı ve bir çatışmada onu kullanarak düşmanını alt edebileceğine, öldürebileceğine inanıyordu. Güneş oldukça yükselmiş ve kargının ucundaki sivri taşa yürüp onu altın sarısına boyamıştı. Hafif bir rüzgar esti ve aşağıdan duman ve bitki kokuları getirdi. Breaca büyükannenin yüzüne bakarak gülümsedi. O sırada ilk düşmanını öldürmesinin anısı olan elindeki yara izinin hafifçe zonkladığını hissetti ve “Savaş nerde, büyükanne?” diye sordu.

Büyükanne ısrarcı kızın halinden anlar gibi sabırla başını salladı. Elini kaldırdı ve doğuyu, güneşi gösterdi. Sonra sessizliğin son anında, yumuşak bir sesle, “Burada,” dedi.

O sırada aşağıdan, sanki yüz kadar savaşçının savaş narasına benzer bir ses duyuldu. Breaca sesin nerden geldiğini anlamak için ileriye çıkarak aşağıya, doğu yönüne doğru baktı. Bunun eşit güçler arasında bir savaş olmayacağını ancak bir kuşun gökyüzünden yere doğru hızla süzüldüğünü görünce anladı. İnsanlar arasında bir savaş değildi bu, küçük adamların en büyük kuşlara, kartallara karşı bir savaşı olacaktı.

İki tarafın güçleri de eşit değildi. Gökyüzü kartal kanatlarıyla tamamen kaplanmış, siyah olmuştur. Breaca aşağıdaki küçük adamlardan birinin kartal pençesiyle gözleri oyularak nasıl öldüğünü dehşet içinde gördü. Adamın acı çığlığı sayısı belki olmayan kartal sürüsünün hücum işareti oldu ve hep birden saldırdılar. Kartallar şahinler gibi aniden kanatlarını kısıp dalışa geçmiyor, bir uçtan diğerine bir kargı boyundan daha geniş olan kanatlarını açarak alçak irtifadan hedefleri üzerine uçarak saldırıyorlardı. Hedefin üzerinden hızla geçerken onun gözlerini oyuyor, omuzlarını, kollarını parçalıyor, vadinin duvarına kadar uçup geri dönerek yeniden saldırıya geçiyorlardı. Her geçişlerinde bir hedefe saldırmadıkları, boş geçtikleri de oluyordu. Savaşçılar ikiye bölünmüşler halinde savaşıyor, arkadaşları yaralanan ya da ölen savaşçılar kargılarını kaldırıp savaşa devam ediyorlardı. Sivri taş kargılarla yaralanan ya da ölen kartallar çığlıklar atarak yere düşüyor ama yere düşen yaralılar bile bazen yerlerinden fırlayıp bir adamı daha yaralayabiliyorlardı. Savaşçılar cesaretle ve eski alışkanlıkla savaşıyor, vahşi kartalları mümkün olduğunca çok sayıda öldürmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Arkadaşı yaralanan ya da ölen savaşçılar kendileri gibi yalnız kalan arkadaşlarının yanına koşuyor, onunla beraber yeni bir tim oluşturuyordu. Fakat zamanla savaşçıların sayıları azalmaya, timler arası mesafeler artmaya başladı. Kartallar sayılamayacak kadar çoktu ve hiç korkmadan saldırıyorlardı. Eşit güçlerin savaşı değildi bu.

Breaca aşağıda, vadide devam eden savaşı dehşet içinde

seyrediyordu. Büyükanne koluna yapışarak onu tutmamış olsa aşağıya koşup savaşçılara yardım edecekti. Yine de dayanamadı, ağlamamak için yumruğuyla ağzını tıkadı ama yılan-kargılı adamlar birer ikişer yaralanıp düşüyor ya da ölüyorlardı. Breaca, “Çivitotu boyalı yağlı suyun pek faydası olmadı onlara,” dedi. “Neden girdiler ki o suyun içine?”

“Çünkü bu yöntemi babaları, dedeleri de kullandılar ama onlar da pek yararını göremediler, bunlar yine de aynı şeyi yapıyorlar işte.” Büyükanne yine sinirlenmişti ama bunları bilmediği için Breaca’ya mı, yoksa kör inançları için aşağıdaki kısa boylu savaşçılara mı kızmıştı, belli değildi. Ama birden yumuşadı ve “Fakat yağlı çivitotu boyası tamamen de yararsız sayılmaz, kızım,” diye devam etti. “Dikkat edersen kartal pençeleri adamların tenleri üzerinden kayıyor ve açtıkları yaralar da fazla derin olmuyor, daha kolay ve kısa zamanda iyileşebiliyor. Ama çoğu da saldırı sonunda ölüyor tabii. Kartal ordusuyla savaşta bu tür boya oyunları yeterli olmuyor. Sen şimdi savaşan adamları dikkatle izle ve onlardan bir şeyler öğrenmeye çalış. Daha büyük gruplar halinde değil de ikişer kişilik timler halinde savaşıyorlar. Kılıç kalkan kullanarak daha güçlü olabileceksen kargı kullanıyorlar. Onlar da oldukça yavaş öğreniyorlar. Bu adamlar ölünce bunların ırkları da tükenecek.”

Breaca bunu duyunca birden şaşırdı ve “*Nee?*” diye bağırdı. “Nasıl tükenir bunların ırkları, burası Ecenî ülkesi. Biz bu toprakların her yerine dağılmışız ve durmadan çoğalıyoruz.”

Büyükanne onun yüzüne bakarak hafifçe gülümsedi ve “Bunlar Ecenî kabilesinden değil, Breaca,” dedi. “Bunlar çok eski bir ırkın son örnekleri, anlamıyor musun? Ecenî ırkının insanları uzun boylu, kumral tenlidir, onlar demir ve bronz silahlar kullanırlar. Bu insanlar kısa boylu, esmer tenli ve taş silahlar kullanıyorlar. Onlar bizim ırkımızın ilk örnekleri, yoksa sen böyle rüya göremezdin ama yine de onları geri getiremeyiz. Bu savaş

kaybederlerse arkalarından gelecek hiç kimse yok. Ve savaşı da kaybediyorlar.”

Her şey belliydi, Breaca şimdi sadece kargısıyla aşağıya inip onlara yardım etmek istese bile hiçbir şey yapamayacak, intihar etmiş olacaktı. Ama birden, “Fakat burada savaşanlar sadece erkekler,” dedi. “Bunların kadınları, çocukları da olmalı ve ırkın devamını onlar sağlayabilirler.”

“Olabilir ama kartallar onları da öldürecektir. Kadınlar da bir yandan savaşa hazırlanıyorlar ama onlar da kazanamayacaklar. Onlardan sonra sıra çocuklara gelecek, onlar da ölecekler.”

“O halde onların yanına gidip yardım etmeli, kaçmalarını sağlamalıyız.”

Büyükanne başını yana eğerek, “Olabilir,” dedi. “Belki de çocukları kurtarmak bir işe yarayabilir, onlar neslin devamını sağlayabilirler.”

“Sadece çocuklarla olmaz bu iş. Onlara adetlerini, gelenekleri öğretecek yaşlı insanların da yaşaması gerekir. Gençler ırklarının özelliklerini nasıl öğrenebilir, devamını sağlayabilirler?”

Büyükanne onun bu mantığını beğenmiş gibi başını salladı ve hafifçe gülümseyerek, “Tabii ya!” dedi. Aşağıda savaşçılar sırt sırta vermiş, küçük gruplar halinde kargılarını havaya kaldırmış, ölümü bekliyorlardı. Kolunda tavşan resmi olan lider de sağ kalkanlar arasındaydı. Lider birden bir savaş narası attı ve diğerleri de onu taklit ettiler. Yukarıda dolaşan kartallardan biri birden kanatlarını açtı ve dalışa geçti.

Büyükanne, “Biz artık gidelim buradan,” dedi. “Ölümlerini başka birinin seyretmesi onların işine yaramaz. Bu savaşı tanrılar da seyretti ve gereğini onlar yapacaklardır.”

“Peki ya kadınlar ve çocuklar? Rüya görenler, onlar ne olacaklar?”

“Üzgünüm ama onlar için bir şey yapamayız, kızım. Elimizden gelen bir şey olsaydı eğer...”

Breaca birden, “Yere yat!” diye bağırarak kendisini hızla yere attı ve büyükanneyi de itip yere düşürdü. Kartallardan biri pençelerini öne doğru uzatmış, yıldırım hızıyla onlara doğru alçalıyordu. Breaca o anda kartalın büyüklüğünden başka bir şey düşünemedi, planlayıp yapabileceği bir şey yoktu. Ani bir hareketle sivri uçlu kargısını yukarı kaldırdı ve aşağıdaki savaşçılar gibi kartalın göğsünü değil, güneş sarısı parlak gözlerini ve kalın boynunu nişanladı. Kargının sert ve sivri başı kartalın boynunu deldi, kanlar etrafa sıçradı ve Breaca zafer sevinciyle havaya sıçradı. Avcundaki yaranın zonklaması bir an artar gibi oldu, hemen sonra azaldı ve kayboldu.

Kartal ölü olarak onun ayakları dibine düşerken ucu hayvanın boynunu delmiş olan kargı da Breaca’nın elinden kaydı, yere düştü. Breaca yerde yatmış, şaşkın gözlerle olanlara bakan büyükanne yanına çömeldi. Yaşlı kadının boynundan, omzuna yakın bir yaradan akan kanlar üstünü kıpkırmızı yapmıştı.

Breaca hançerini çıkardı, elbisesinin eteğinden bir şerit keserken, “Sakin kımıldama, büyükanne,” dedi. “Yaranı saracağım.” Ama korkudan titriyordu ve kumaşı keserken kendi avcunu da kesti. Büyükanne başını çevirmek isterken Breaca onun başını tuttu ve “Sakin kımıldama,” dedi. “Sakin ol, başını oynatma da yaranı bağlayayım. Kanın durunca gideriz buradan. Ben seni taşıyabilirim, büyükanne.”

“Breaca.”

Yaşlı kadın yine o asla itiraz kabul etmez, sert sesiyle konuşuyordu. “Evet, büyükanne?”

“Kargının sopasını bana ver, o benimdi zaten. Bende dursun şimdi.”

Breaca kargının nerden geldiğini hiç düşünmemişti. Aslında kargının sopası bir rüyacının, sivri ve keskin ucu da bir savaşçının sayılırdı. Kargıyı kartalın boğazından çıkardı, sivri taş ucun başını bıçağıyla kesti, sopanın kanlı ucunu otlara sürerek temiz-

ledi.

“Şimdi bana yardım et de kalkayım, kızım.”

“Fakat kalkmamalısın, büyükanne. Seni Airmid’in yanına götürmeliyim. O ne yapılacağını bilir. Şimdi izin ver de yaranı bağlayayım...” Breaca paniğe kapılıp ağlamaya ve titremeye başladı. Eteğinden kestiği kumaş parçasını şerit haline getirip yarının üstüne koydu ve bağladı. “Lütfen büyükanne, bunu kendi başına iyileştiremezsin. Ne olur, inan bana.”

Yaşlı kadının yüzü iyice solmuş, zor nefes almaya başlamıştı. Zorla oturdu ve kısık bir sesle, “Ben kendimi tedavi edecek değilim, kızım,” diye konuştu. “Airmid de yakınımızda değil. Sen beni buraya gelirken içinden geçtiğimiz tepeciğe götür, ben orada rüyaya yatabilirim.”

“Ama rüyaya yatmak...”

“Breaca...”

“Tamam, büyükanne. Seni oraya götürebilirim, uzak değil orası.”

Tepecik gerçekten yakındı ve çalıkların üzerinde sürünmeden oraya kadar kolayca gittiler. Onlar oradan ayrılırken aşağıda, vadede savaşılan adamların sonuncusu da öldü. Kartallar alçaktan uçarak onların üzerinde dolaşıyor, bazıları ölümlerin üzerine konup onları gagalıyor, pençeleriyle parçalıyordu. Güvenli bir yere giden yaşlı kadınla kız çocuğuna hiç aldırmadılar. Büyükanne kargının sopasını baston gibi kullanarak mümkün olduğunca hızlı adımlarla yürüdü. Bir ara yere düştü ama kendisini kaldıran Breaca’ya itiraz etmedi ve sadece, “Tepeciğe gidelim, uzak değil orası,” dedi.

Büyükanne birkaç adım sonra, boğuk bir sesle, zorlukla konuşarak, “O tepeciğin ortasında rüyaya yatma yeri vardır...” diye kekeledi ve sustu.

“Orada öyle bir yer yok, büyükanne. Orası bir tünel, biz oradan geçtik. Duvarları düzdü. Duralım, yaranı güzelce bağlayayım

da seni eve götüreyim, sen çok hafıfsın, kolayca taşıyabilirim seni.”

“Yani sen üç gündür bir şey yemediğin halde beni eve taşıyacak kadar güçlü olduğunu mu söylüyorsun bana? Peki, sana inanıyorum ama ben burada rüyaya yatmalıyım, kızım. Hemen şuracıkta... Hayır, sol tarafta, çalıkların arasından geçelim. İçeriye biraz girsek yeter.”

Tepeciğin bu taraftaki kapısında bir kaya değil, sadece çalıklar vardı. Büyükanne ona yolu göstermese Breaca girişi bulamayacaktı. Koridora girdiler ama içerisi mehtapta olduğundan daha karanlık gibi geldi Breaca'ya. Koridor toprak kokuyor, ayaklarının altındaki taş parçaları ve toprak gıcırdıyordu. Breaca bir ara dengesini kaybeder gibi oldu, duvara yaslandı ama duvar da çöktü, parçalandı. Breaca birden irkildi ve “Büyükanne...?” diye seslendi.

“Nerdeyse geldik kızım, güven bana. Seni tehlikeye götürecek değilim ya!” Büyükanne eğleniyormuş gibi güldü. “Dün gece sen hâlâ rüya görmeye devam ediyordun. Bugün bir kadınsın sen, Breaca. Artık dünyayı gerçek haliyle görmenin zamanı geldi. İleri doğru dokuz adım yürü ve dur orada... Güzel. Şimdi kalbinin olduğu tarafa, sola dön. Orada bir boşluk olmalı.”

Büyükanne doğru söylüyordu. Daha önce taş duvarın olduğu yerde şimdi bir boşluk vardı, duvarın dibinde, toprağın içine doğru bir oda açılmıştı. Breaca çömelse onun içini de görebilecekti. Büyükanne onun koluna dokundu ve “Teşekkür ederim, kızım,” diye konuştu. “Şimdi bana yardım et de yere oturayım, yeterince geldik. Başım batıya dönük olarak sol tarafım üzerine yatmalıyım... Sopam sende mi?”

“Evet, işte sopan burada büyükanne. Lütfen izin ver de...”

“Hayır, teşekkür ederim. Bana çok iyi arkadaşlık ettin ama artık buradan gitmelisin. Ben burada kalmalıyım, sen ise Macha, Airmid ve seni bekleyen diğerlerinin yanına dönmelisin. Şafak

vakti geldi de geçti bile. Eğer geri dönmekte gecikirsen köpeklerle seni aramaya çıkacaklardır.”

“O halde ben onları alıp buraya getireceğim. Geri döndüğümüz zaman burada olacağına yemin et, büyükanne.”

“Sen Macha’yı görmeden dönmeyeceğine yemin edersen ben de ederim.”

Breaca karanlık koridorda topuklarının üstüne oturdu ve yaşlı kadının yüzüne dokundu. Büyükanne’nin yüzü şimdi daha yumuşaktı ve Breaca yeterince ölüm görmüştü, ölümün yaklaştığını anlayabiliyordu. Gözlerinden akan yaşları elinin tersiyle sildi ve “Macha’yı görmeden geri dönmeyeceğime yemin ederim, büyükanne,” dedi. “Lütfen biz geri gelene kadar ölme, bekle bizi. Seni kaybetmek istemiyorum.”

“Beni kaybetmeyeceksin, yavrum. Buna da yemin ederim.” Yaşlı kadının gülümsemesi karanlık boşluğu aydınlatır gibiydi. “Kalkanına yılan-kargıyı yeniden çizmeyi sakın unutma. Eğer şekli unutursan Bán’a, onu rüyasında nasıl gördüğünü sor. Kalkanını o şekli görebileceğin şekilde as duvara ve onun sana ne söylediğini hatırla.”

“Hem geçmişe ve hem de geleceğe bakmak, değil mi?”

“Evet, her ikisine de bakmak. Bir halkın rüyaları onun kalbini taşır. Rüyalar olmazsa sen bir hiçsin, sadece yürüyen bir ölüsün. Ama sadece rüyaların olur da onları devam ettirecek çocukların olmazsa, o zaman da sadece tozdan ibaret bir şey olursun. Bunu sakın unutma. Şimdi git artık. Benim rüya görmem, senin de koşarak gitmen gerekiyor, yavrum.”

Büyükanne en sonunda bilinçli ve mantıklı konuşuyordu; insanların çok sevdiği ve aynı zamanda da çok korktuğu büyükanneydi o. Breaca aniden ayağa kalkınca başını tavana vurdu ve geri adımlarla çıktı koridordan. Daha önce buraya girdiklerinde tavanın bu kadar alçak olduğunu anlamamıştı.

“Büyükanne...?”

“Koş kızım. İlk girdiğimiz kayalı kapıdan çık. Sakın geri dönme, güçlü olmalısın. Ben seni terk etmeyeceğim, yavrum.”

Breaca koşar adımlarla geçti karanlık koridoru. Işığa çıkmadan önce hafif nefes sesi de kesilmişti.

Breaca koşar adımlarla ilerlerken gökyüzü de değişmeye başladı, doğudan yağmur bulutları gelmeye başladı. Çok geçmeden güneş bulutların arasından ara sıra göstermeye başladı kendini. Kız taşların üzerinden sekerek geçti nehri ve taşlara, suya ve Nemain’e teşekkür etmek için bile durmadı. Ağaç altlarında kökler yumrulaşmış, taşlar ve çukurlar oluşmuştu ve sanki bunlar daha önce yoktu. Peşinde avcılar olan bir geyik gibi hızlı koşarak geride bıraktı onları. Kalp atışları hızlanmış, gözleri kararmaya başlamıştı, aklında sadece yılan-kargı ve tavşan resimleri vardı sanki, yılan-kargı önünde, havada kıvrılıyor, tavşan ise yanında koşuyordu. Su içmek ya da yolu düşünmek için bile durmadan uzun süre koştu. Bu yolu artık iyice öğrenmişti ama son anda doğu kapısının kapalı olduğunu ve batı kapısından girmesi gerektiğini hatırladı, burası kadınlar kapısıydı ve sadece bu törenle, bir başka ayinde kullanılırdı. Bir süre sonra kır kısarak onu gördü ve karşılamak için ona doğru koştu ama Breaca durmayıp koşmaya devam edince hayvan da durdu, kişnedi ve sonra onu takip etti.

Önündeki kapılar kapalıydı ama bu kapılar uzun gecelerinden dönen bir kız-kadının önünde hep kapalı durur, kapının arkasında duran biri, geri dönen kişiye geleneksel soruyu sorardı. Ona geriye dönen kadının yeni doğmuş bir çocuğa benzediğini ve halkına katılması için her şeyin büyük bir dikkatle yapılması gerektiği, yoksa her şeyin kaybedileceği birkaç kez söylenmişti. Breaca buna inanıyordu ve cümleleri rüyasında bile tekrarlamak için sürekli söylemiş ve ezberlemişti. Ama şimdi uyumuyor, başka bir şey düşünmüyordu, tek amacı Macha’yı bulup sözünü yerine getirmek ve sonra tekrar geriye, b’iyükannenin yanına dönmekti.

Karaağaçtan yapılmış olan kapılara Nemain simgeleri kazılmıştı. Breaca kapılara dayandı ve avuçlarıyla vurmaya başladı. Saldırı-
lara dayanıklı olan kapılar onun darbeleriyle hafifçe titredi.

Tanır gibi olduğu ama sahibini hatırlayamadığı bir ses içe-
den, “Geceler diyarından gelen kimdir?” diye seslendi.

“Ben Breaca’yım, Macha’yı bulmalıyım. Hemen bul onu
bana...”

Kapı aniden açıldı ve ona dayanmış olan Breaca boş bulunup
sendeledi ama Airmid yere düşerken yakaladı onu. “Breaca! Ne-
ler oluyor?”

Breaca zorlukla nefes alıyordu, ciğerleri yanar gibiydi. Tükü-
rüğünde kan tadı vardı. Konuşmak için kendini zorladı ve kendi-
ni Airmid’in kollarına bıraktı. “Büyükanne... Büyükanne yaralan-
dı, hemen gelmelisiniz benimle. Yarası kanıyor, ayrıca Macha’yı
bulacağımı söyledim ona, söz verdim...”

O sırada kapı tarafından, “Ben buradayım,” diyen bir ses du-
yuldu. Macha kadınlar evinin kapısında durmuş, kartal gözlerini
andıran gözlerle onlara bakıyordu. “Kime söz verdin, kızım? Ne
sözü verdin?”

“Büyükanneye söz verdim... Kartal saldırdı ona... öldürmek
istedi. Sizi ona götürebilirim...”

Macha kapıdaki hayvan postunu aralayıp geriye doğru bir
adım attı ve “Gel buraya, Breaca, konuşmalıyız,” dedi.

“Fakat...”

Macha itiraz kabul etmez bir tavır ve sesle, “Hemen buraya
gel, Breaca,” diye tekrarladı.

Breaca bitkindi ancak Airmid’in yardımıyla yürüyebiliyordu.
Onu ateşin başına oturtup kendileri de onun yanına oturdular ve
omuzlarına, sırtına destek vererek yere düşmesini engellediler.
Macha ona su getirdi ve yavaşça içirdi. Birisi de kızartılmış ve
balla karıştırılmış arpa maltı getirdi, çok kuvvetli bir gıdaydı bu

ama testere talaşı ve kum kokuyordu. Breaca onu zorla yedi çünkü yemezse kendisini bırakmayacaklarını biliyordu. Konuşmak istedi ama konuşturmadılar onu ve biraz daha yemesini söylediler. Bir süre sonra Macha, “Tamam, bu kadar yeter, bırak görsün artık,” dedi. Kadınlar ateşin başına oturdular. Airmid Breaca’yı aldı ve ateşten biraz uzakta bir örtüyle ayrılmış bulunan yatakhane kısmına doğru götürdü.

Breaca’nın her yanı titriyordu, elleri ayakları uyuşmuştu. Gerçeği görmeden inkar etti ve “Olamaz,” diye fısıldadı. “Ben onu kendi gözlerimle *gördüm*. Konuştum onunla. Bana sopasını verip kargı yapmamı söyledi o...”

“O senin üçüncü rüya gecendi. O bunu uzun zamandır bekliyordu.”

Airmid şimdi sessizce ağlıyordu. Macha da ağlamıştı, yine ağlayabilirdi ama konuşması gerekiyor, kendini tutmalıydı. “Dinle Breaca,” diye konuştu. “Biraz sonra onun sana ne söylediğini ve onu nasıl bıraktığını anlatacaksın bize. Ama önce onu görmeli ve gerçeği öğrenmelisin.”

Örtüyü kaldırıp ona gerçeği gösterdiler. En yaşlı büyükanne sol yanına yatmış, başını batıya çevirmişti. Saçlarının hemen hepsi dökülmüştü ama teni bir genç kız teni kadar gergin ve düzgündü, dudaklarında da zamanı gelince her şeyin olacağını belirten bir gülümsemenin izleri kalmıştı. Bir savaştının kargısını tuttuğu gibi, o da kargı sopasını iki eliyle kavramıştı. Breaca eğilip sopanın ucuna dokundu ve kupkuru olduğunu gördü, kan yoktu sopada. Bu kendi hatasıydı; dönüş ayinini yapmamıştı ve önceden öngörülenler aynen gerçekleşiyordu. Breaca delireceğini sanıyor ve ona yardım edebilecek olan tek insan da yerde cansız yatıyordu. Mantıklı düşünemiyordu, içi tamamen boşalmış gibiydi, kendini hasta hissediyordu. Konuşurken kendi sesi başka yerlerden yankılanıyormuş gibi geliyordu kulağına. “Ben onu tepeciğin içinde bıraktım,” diye kekeleydi. “Beni bırakmayacağına

söz verdi o, büyükanne bana söz verdi...”

“O seni bırakmayacak kızım, o sana rüyada geldi ve her zaman da senin yanında olacaktır.”

Airmid de değişmiş gibiydi, sanki içinde bir şeyler kırılmıştı ve eskisinden daha çok rahatlamaya ihtiyacı vardı. İkisi yan yana oturdular ve kayıpları için birlikte ağlamaya başladılar, büyükanneye hizmet etmemiş olanlar onların duygularını asla anlayamazdı. Bir süre sonra Macha ateşin yanına gidip oturmalarını ve geri dönen birinin ayinini tamamlamalarını söyledi. Breaca geleneğe uygun hareket edebilseydi, büyükanne ve diğer rüyacılarla karşı karşıya gelmesi ve onlara hikayesini anlatması gerekecekti. Ama büyükanne artık yoktu ve onun son sözlerini onu sevenlerden saklamamalıydı. Böylece Breaca diğerleriyle beraber ateşin başına oturdu ve onlara uzun geceler yaşadıklarını, nehri geçişini, su faresini ve tepeliğin diğer yanında olanları anlattı.

Bir süre devam eden derin sessizliği bozan kadın, yaşlı büyükanne öldükten sonra kadınların en yaşlısı olan Eburovic’in teyzesi oldu. Yeni büyükanne bir rüyacı değil, bir yapıcıydı; deri ve ağaç işleri yapıyor, Eburovic’in yaptıklarına sadece altın ve gümüşün veremeyeceği bir anlam katıyordu. Bir yıldan beri bacaklarında eklem iltihabı vardı ve yaşlı kadın yürümekte zorluk çekiyordu. Breaca bir süre onun söylediklerini dinledi ve onun da gençlerden birinin yardımına ihtiyacı olacağını düşündü. Breaca artık çocukluktan çıkıp kadınlar sınıfına geçtiği için yeni büyükanneye gençlerden biri yardımcı olacaktı elbette.

Macha’nın, “Breaca?” diye seslenişini ancak üçüncü seferinde duydu ve başını kaldırıp ona baktı. Baş dönüyor gibiydi ve kafasını toplaması oldukça uzun zaman aldı. Macha’nın söylediklerini anlayabilmek için onun ağzına baktı. “Breaca, kalkanını uyumadan önce boyamalısın kızım. Biz sana boya buluruz ama yılan-kargıyı gördüğün gibi çizmelisin. Yapabilir misin bunu?”

Breaca gözlerini kapadı ve ataların savaşçıların vücutlarındaki yılan-kargı resimlerini gördü. Zihninde onları net olarak, ayrıntılarıyla gördü ve canlandırdı. Sonra gözlerini açtı ve “Evet, yapabilirim,” dedi.

“İhtiyacın olan renkler neler peki?” Yeni büyükanne bunu öğrenmek istiyordu. Yaşlı kadın renkleri herkesten daha iyi biliyordu ama Breaca’nın bu konuda hiçbir fikri yoktu. “Adamlar bunu ayı yağıyla karışık gümüş rengiyle değil de, yumurta beyazı ile karışık çivitotu boyasıyla yaptılar,” dedi.

“Pekâlâ, onu mavi renkle yapabileceğin söylendi mi sana?” Airmid şimdi ağlamayı kesip onun yanına gelmiş, hafif sesle konuşarak sormuştu bunu. Breaca’nın bu işi doğru yapmasını istiyordu.

Breaca başını iki yana salladı ve “Büyükanne bana bir şey söylemedi,” dedi. “Sadece gerekirse, bunu rüyasında gören Bán’a sorabilirmişim. Ama bunu şimdi yapamayız, o bir erkek çocuk ve bunu sormak için onu buraya getiremeyiz...”

Kimse sesini çıkarmadı ve omuzlarını silken Macha’ya baktılar. Macha şimdi rüyacıların en büyüğüydü ve bu pozisyonun da sorumlulukları vardı. Bir süre karanlık köşeye bakıp düşündü ve sonra, “Bán sonbahar ekinoksunda doğdu,” diye konuştu. “Bugün henüz geçmedi, Bán şimdilik sadece sekiz yaşında ve kadınlar yerine girebilir. Airmid, onu bulup buraya gelmesini söyler misin? Zaten büyükannenin ölüm platformunu yapmak için Eburovic ve Sinochos’a yardım etmesi gerekiyor. Kapının dışındaki ambar-daydılar.”

Bán hâlâ sekiz yaşındaydı ama altı aydan beri kadınlar yerine girmemişti ve hayatı da büyük ölçüde değişmişti. Buraya son gelişinde gördüğü rüyanın etkisindeydi ve annesinden yardım bekliyordu. Şimdi Airmid’i izleyip kadınlar yerine gelirken ileriye bakıyor ve dimdik yürüyordu. Breaca onun büyük bir erkek gibi içeriye girip ateşin başına oturduğunu gördü. Bán ateşin ba-

şında oturanlara, sonra sırasıyla annesine, yeni büyükanneye ve Breaca'ya baktı. Airmid Breaca'nın geri döndüğünü söylememişti ona. Bán kendisine hafifçe gülümseyen Breaca'nın karmakarışık saçlarına, yüzündeki gözyaşı izlerine, kol ve bacaklarındaki çizik ve morluklara baktı. Breaca'nın yalnız başına geçirdiği uzun gecelerin izleri çok açık olarak görülüyordu. Bán birden gözlerini kıstı ve kaşlarını çattı. Breaca ona yaklaştı ve koluna dokunarak, "Ben iyiyim, merak etme," dedi. "Seninle sonra konuşacağım. Büyükanne şimdi sana bir şeyler soracak."

Bán'ın gözlerinde birden korku ifadesi belirdi, o da herkes gibi ölümlerin adlarından söz etmenin yasak olduğunu biliyordu. Breaca başını hafifçe salladı ve Bán yere oturdu. Kadınlardan biri, *"Eski en yaşlı büyükanne artık bizimle beraber değil. Onun yerine yeni en yaşlı büyükanne aramıza katıldı,"* diye konuştu. Kadınlar hep beraber dönerek yeni büyükanneye baktılar.

Yeni büyükanne herkesin kendisine baktığını görünce başını hafifçe salladı ve "Tavşan avcısı Bán," diye konuştu. Sesi eski büyükanne'den biraz farklıydı ama yine de Macha, Nemma ya da diğer kadınlardan herhangi biri gibi konuşuyordu. Fakat bazıların kendi aralarında fısıldaşmasını engelleyecek kadar sert değildi sesi. Biraz durdu ve herkesin susup kendisini dinlediğini görünce, Bán'a bakarak, "Bu senin için zor olabilir," diye konuştu. "Bunu senden zorunlu olarak istiyorum, ablanın rüyalarını tamamlaması için gerekli bir şey bu. Sana bazı sorular soracak ve onun için cevaplamanı isteyeceğim."

Bán hiç sesini çıkarmadı ve Breaca onun, parmaklarını şaklatıp Nemain'e teşekkür işareti yaptığını gördü. Bán sonra başını salladı ve "Evet, sana cevap vereceğim," dedi.

"Teşekkür ederim, delikanlı. Geçtiğimiz yaz ortası festivalinde, rüyada Eceni savaş efendisinin savaştan döndüğünü gördün. Ayrıca ablan da savaş kıyafeti giymiş ve savaş arabasına binmiş olarak rüyana girdi. Doğru mu bu?"

Küçük çocuk başını salladı ama büyükanne onun konuşmasını isteyince, “Evet,” diye cevap verdi.

“Güzel, teşekkür ederim. Pekâlâ, rüyanı çok iyi hatırlıyormusun?”

Çocuk gözlerini kapadı ve yanı başında biri konuşmuş ya da dikkatini çekmek için elini sallamış gibi başını salladı. Sonra başını çevirdi ve “Evet, çok iyi hatırlıyorum,” dedi.

Yeni en yaşlı büyükanne, “Güzel,” dedi ve Airmid’e işaret etti. Airmid gitti ve Breaca’nın yatağının başucunda, örtüsüyle asılı duran kalkanı alıp getirdi. Kadınlar onu elden ele geçirerek sahibine verdiler. Bán ablasına baktı ve onun yüzünde bir huzur ifadesi gördü, kendisi de Dolu’dan bir süre ayrılp tekrar ona kavuştuğunda böyle huzur içinde olurdu. Breaca kalkanı üstündeki ayı ve çalığı resimli deri kılıfı çıkardı ve kalkanı üstündeki mavi yılan-kargı resmine baktı; bu resmi geçen yaz, Togodubnos ile karşılaşmadan önce, ölen büyükanne onun için çizmişti.

Bán resmi görünce, “Bu doğru değil!” dedi ve geriye yaslanarak, “Özür dilerim, yani...” diye devam etti. “Bu resim benim rüyamda gördüğüme benzemiyor. Benim gördüğüm böyle değildi.”

“Pekâlâ, rüyada gördüğün şekli çizebilir misin bize, evladım?”

Yeni büyükanne ölen eskisi kadar sert değildi. Bán şaşkın gözlerle etrafa bakınca yaşlı kadın gülümsedi ve ateşin yanındaki külleri gösterdi. Bán kenarda duran dallardan düz olan birini alıp ucunu kırdı ve temizledi. Sonra rüyasında gördüğü şekli zihninde tekrar canlandırmak için gözlerini yine kapadı ve küllerin üstüne bir şekil çizdi. Yeni resim eskisinden çok farklı değildi ama yılanın kuyruğunda daha büyük bir kıvrım ve her iki uçta da yılanın başı vardı. Bán resmi çizdikten sonra geri çekildi ve zihnindeki resimle onu kıyaslamak ister gibi dikkatle baktı ona. Yaptığını beğendi ve “Ama rüyadaki resim Breaca’nın gölgede

görünen saçları gibi koyu kırmızıydı,” dedi. “Sanki asla kurumayan at kanıyla yapılmış gibiydi.”

Yeni büyükanne ona bakarak samimiyetle gülümsedi. “Teşekkür ederim oğlum, çok iyi bir iş çıkardın, şimdi gidebilirsin. Eburovic’e de savaşçı kızının artık bir kadın olduğunu söyle.”

II

KIŞ – İLKBAHAR MS 37

CUNOBELİN BÖLGESİ

Bu bölge önce Camulodunum, daha sonra da Colchester olmuştur.

VIII

Herkesin Hibernia tüccarı adıyla tanıdığı Luain Mac Calma, *Greylag* adlı teknenin dalgalar üzerinde alçalıp yükselen güvertesinde dizleri üzerine çöktü ve midesinin altüst olduğunu hissetti. Bağırsakları uzun zamandan beri gurulduyor, kusacak gibi oluyordu. Tekne büyük bir dalgayla yine burnunu önce kaldırıp sonra da sulara gömünce Luain daha fazla dayanamadı ve yine kusmaya başladı. Başını öne eğerek göğsü acıyana, başı ağrıyana kadar öğürdü ama boğazından sadece yeşil köpükler çıktı. Daha önce de birkaç kez aynı şey olmuş, midesi tamamen boşaldığı için ağzından sadece tuzlu ve köpüklü sular akmıştı. Parmaklarının arasından akan safraya bakarken tekne yine korkunç bir şekilde sallandı ve Luain durduğu yerden fırlayıp kamaranın ahşap duvarına çarptı. Bir başka dalga geldi ve onu geminin kış tarafına doğru fırlattı, eline geçen bir halatın ucunu yakalayamasa kendini okyanusun dalgaları arasında bulacaktı. Hibernialı Luain ölümden değil de inandığı tanrılara ettiği yemini yerine getirememekten, hayatında görevini yapamadan ölmekten korkuyordu.

Gemi muazzam bir dalgayla yeniden yükselip alçaldı. Bu son dalga o kadar büyüktü ki, tüccar adam koca geminin geriye doğru havaya kalkarak batacağını sandı. Ambarda bağlı olan atlar korku içinde kişneyip duruyorlardı ama aşağıda onlara bakacak hiç kimse yoktu. Luain ön ambar kapağına doğru bir adım attı

ama fazla ilerleyemeden olduğu yere tutunup kaldı. Kızıl Thessalian kırsağını kaybetme düşüncesi onu bu muazzam dalgalardan daha çok korkutuyordu ama aşağıya ambara, onun yanına inebilse bile hiçbir şey yapamayacağının bilincindeydi. Luain kendisi ve kırsağı için dua etmeye başladı ama çok geçmeden o muazzam dalgalar yavaşça küçülmeye ve deniz sakinleşmeye başladı. Ambarda, karnında tayı da olan başka bir kırsak korkunç bir sesle kişneyip duruyordu.

Luain Mac Calma kendisinin iyi bir denizci olduğunu düşündü. İki yıldan beri İngiltere'nin güney kıyıları ile Galya pazarları arasında ticaret yollarında gidip geliyor, Avrupa'nın iyi fiyat veren güney limanlarında savaş köpekleri, mısır, ham deri ve benzeri mallar satıyordu. İngiltere'ye dönerken de Romalılaşan Galya'dan yemek takımları, yeşil cam eşya, işlenmiş deri ve sıcak Roma'nın güzel şaraplarından götürüyordu. Mallarını büyük nehir üzerindeki limanlara indiriyor, kuzeyde yarım günlük yolda olan Cunobelin, Güneş Tazısı ve güneyde üç günlük yolda olan Atrebat's'de, Berikos'da pazarlıyordu. Bu yerleşim bölgeleri Roma'nın lüks mallarını istiyor ve Luain da istediği fiyatı veren herkese istenen her türlü malı getiriyordu. Daha önce ondan sadece bir kez at istemişlerdi ve o zaman da yaz mevsimi olduğu için hayvanları getirme konusunda fazla güçlük çekmemişti. Ama o seferde de atlardan biri ambar duvarını tekmelemiş ve su seviyesinden az yukarda açılan deliği kapatmak için çok uğraşmışlardı. Luain Mac Calma bu kez de aynı sorunla karşılaşmamak için atların ayaklarını bağlamıştı ama hayvanlar bu deniz yolculuğunda o kadar bitap düşmüşlerdi ki ambarın duvarlarını tekmeleyecek halleri kalmamıştı.

Luain'in mide bulantısı geçti, ayağa kalkıp yüzündeki suları sildi ve ıslak güvertede ayakta durmaya çalışırken, sağında kaptan Segovantos ona bakıp sırttı. Luain de ona el salladı ve "Kıyıya varabilecek miyiz Kaptan?" diye bağırdı.

Kaptan onun ne dediğini anlamadı ve Luain bu kez ellerini ağzına boru yaparak tekrar bağırdı. Ama sert rüzgar onun sesini geri getirdi ve sanki yüzüne çarptı. Kaptan Osismili Segoventos elini kaldırıp boğazını keser gibi bir işaret yaptı ve sonra gemi donanımının iki yerden kopan halatlarına doğru gitti. Dalgalara karşı hazır olması gerekiyordu ama deniz ondan çok daha güçlüydü ve kaptan yenik düşeceğini biliyordu. O kopan halata uzanıp ucunu tutmaya çalışırken, gelen büyük bir dalga daha güverteyi yeniden ıslattı. Tekne yine dalganın etkisiyle sulara yükselip alçaldı ve Segoventos teknenin kışında dümen görevi yapan kürekle mücadele ederken ambardaki taylardan biri korkuyla kişnedi ve ipini kopardı. Luain tuttuğu halatın ucunu bırakıp kaptana doğru gitti ve onun kulağına eğilip bağırdı.

“Aşağıya inip atlara bakacağım...”

Kaptan başını iki yana salladı ve “Boş ver, hayvanlar çılgın gibiler,” diye bağırdı. “Onların yanına bile sokulamazsın, sen bir yerlere tutun da sularla sürüklenme dostum...”

Luain onun uzattığı bir halatın ucunu sıkıca tuttu. O sırada gelen yeni bir dalga tekneyi sarstı, teknenin her tarafı gıcırdadı ve halatlar üç yerden birden koptu. Başlarının üstündeki yelken de serbest kalıp rüzgarda dalgalanmaya başladı. Gemideki herkes korkuyla başlarını kaldırıp halatları kopan ve parçalanacak gibi dalgalanan yelkene baktılar, sonra gözlerini imdat ister gibi kaptana çevirdiler. Dev gibi bir adam olan kaptan bir an için şaşkın bir ifadeyle etrafa bakındı, sonra bütün gücüyle dümen küreğine yapışarak tekneyi gelen dalgadan kurtarma manevrasına başladı.

Greylag onun karısı, metresi, kızı, her şeyiydi. Luain’in kızıl Thessalian kısrakını sevdiği gibi, o da teknesini her şeyden çok severdi. Şimdi de bütün ağırlığı ve gücüyle dümen görevi yapan küreğe asıldı ve tekneyi gelen dev dalgadan kurtarmaya çalıştı. Luain ve gemide bulunan herkes de onun dev dalgalara galip

gelmesi için dua ediyordu. Atlar bile susmuş, kaptanın gemiyi kurtarmasını bekliyorlardı sanki. Fakat deniz tanrıları gazaba gelmişlerdi ve kolay sakinleşmeyeceklerdi. Korkunç bir dalga aniden geldi ve dümen küreğini ortadan ikiye bölüverdi. Küreğin kopan yarısı dalgaların arasında kaybolurken, kaptan başını küpeşteye çarptı, dümensiz kalan *Greylag* ise yeni efendisi olan dalgalara kapılarak rüzgarda sürüklenmeye başladı.

Pruvadan biri, “Segoventos!” diye bağırdı.

Luain hemen yere düşen kaptanın yanına koştu, diz çöktü, parmaklarını onun ıslak saçları arasında gezdirdi ve başında yara olmadığını görünce derin bir nefes aldı. Dev yapılı kaptan birden doğruldu ve ayağa kalktı.

Luain rüzgarın uğuldayan sesini de bastıran bir sesle, “Öldük biz!” diye bağırdı. Kaptan sakallı yüzünü ona çevirdi. Luain onunla yirmiden fazla deniz yolculuğu yapmış, karada onunla sayısız defa içki içip sarhoş olmuştu ama ağladığını ilk kez görüyordu. Koca denizci gözlerinden yaşlar süzülürken, “Karayı görmeden önce parçalanacak bu güçlü tekne,” diye bağırdı. “Senin atlarının kabına neden oldum, özür dilerim dostum.”

Söylenecek, yapılacak hiçbir şey yoktu, deniz yolculuğu her zaman riskliydi ve boğulmak da ölümlerin en kötüsü sayılmazdı. Luain sadece bir tüccar değildi, aynı zamanda dindar bir adamdı ve ölümün yaklaştığını hissedince dua etmeye başladı. Tanrılarından yardım isterken bir yandan da ölüme hazırlandı. Etraf karanlıktı, fırtınanın uğultusundan başka ses yoktu çevrelerinde.

Luain eline gelen bir halatın ucunu yakalayarak ayakta durmaya çalıştı. Bir an düşündü ve yine yüksek sesle dua etmeye başladı. Gür bir sesi vardı ve tanrıların duasını duyacağından emindi. Gemideki diğer adamlar kendi dualarını bırakıp fırtınanın gürültüsünde, onun bağırarak, adeta ilahi söyler gibi ettiği duaları dinlemeye başladılar. Çok geçmeden başka bir ses de onun sesine katıldı. Bu sesin kime ait olduğunu merak etti Luain

ve bunu anlayınca da pek fazla şaşırmadı.

O hâlâ ilahiyle karışık dualarına devam ederken teknenin burnundan biri bağırdı. Luain bağıran adamın denize düştüğünü sandı ve duasına onu da kattı. Biraz sonra başka bir ses daha duyuldu. Kaptan gözlerini yükselen dalgalardan çevirip bir noktaya baktı ve gördüğüne inanamıyormuş gibi şaşırdı.

“Evet!”

Luain bunu duyunca birden şaşırdı ve ilahi söylemeyi bıraktı, sustu. Segoventos birden ona doğru döndü, parmağını öne doğru uzattı ve “İlahine devam et dostum!” diye bağırdı. “Duaların işe yarıyor! Math, yaşamak istiyorsan kaldır şu direği! Brennos, Curo, halatları bağlayın, diğerleri yelkeni rüzgara ayarlayın. Yelkenimizi rüzgara göre tutarsak bu tekneyi dümensiz de idare edebiliriz, ha gayret arkadaşlar!” Kaptan gülerek Luain’e döndü. “Sıkı dur dostum, bu iş biraz zor olabilir ve hatta birkaç kulaç atmak zorunda bile kalabiliriz ama atlarını karaya çıkarabileceğiz sanıyorum.”

Gemideki herkes canlanmıştı şimdi. Pruvada duran on beş yaşındaki sarı saçlı, zayıf erkek çocuğu bile boşta sallanan bir halatin ucunu yakalamış, bir yere bağlamaya çalışıyordu. Birkaç kişi bağları kopan keresteleri toplamış, yeniden bağlıyorlardı. Luain ilahi söylemeye devam ederek kaptan ve tayfaların gördüğü şeyi görmeye çalıştı. Gemi bir süre sonra kontrol altına girdi, rüzgar da değişmiş, tekne dalgaların üzerinde sekerek yol almaya başlamıştı. Çok geçmeden kaptan Luain’a döndü ve gülümseyerek, “Sen de gördün mü?” diye bağırdı.

“Neyi gördüm mü?”

Kaptan kolunu kaldırıp işaret parmağıyla sol tarafta bir yeri gösterdi ve “Bak, işte orada!” diye bağırdı. “Kara göründü!”

Luain onun gösterdiği tarafa baktı ama her taraf karanlıktı. Gözlerini ovdu, kıyıda kayalara çarparak dağılan dalgaların beyaz köpüklerini görmeye çalıştı. Ama hiçbir şey göremedi.

“O tarafta değil, şu tarafta!” Kaptan kolunu kaldırdı ve ona geminin kık tarafını gösterdi. “Dostların bekliyor. Biraz erken geldik ama onlar yine de bekliyorlar. Bizim için ateş yakmışlar.”

“Ateş mi? Bu havada mı?” Luain birden umudunu kaybeder gibi oldu. Cennete yelken açtıklarına ve mutlu öleceklerine inanan ilk insanlar onlar olmayacaktı elbette. “Böyle fırtınalı, yağmurlu bir havada kim ateş yakabilir ki?”

“Bunu bilemem ama ben kararı gördüğüme eminim. Eğer Ecenilerden Eburovic senin şu Thessalian kısrığını satın almak için kıyıya geldiyse ona iyi bir fiyat vereceksin, yoksa seni şu direğe bağlar ve atı da ona hediye ederim.”

Kaptan bir yandan gülererek tayfalarına emirler yağdırıyor, bir yandan da dümen küreği sanki kırılmamış gibi ona yapışmış sallıyordu. Tekne yine dalgalarla boğuşuyor ama onun istediği gibi batıya doğru yol alıyordu.

“Eğer işe yaramak istiyorsan, baş tarafa geç de kıyıda bekleyenlere halat atmaya hazırlan, dostum. Eğer teknede tanıdık bir yüz görürlerse bizim köle tüccarı olmadığımızı daha çabuk anlar ve dostça davranırlar.”

IX

Adamlardan birincisi ölü olarak vurdu karaya. Dalgalar cesedi karaya attığında Breaca kıyıdaıdı. Ceset dalgalarla sürüklenecek onun ayakları dibine kadar geldi. Ölen denizci Breaca'nın yaşlarında, sarı saçları parlayan, yüzünde huzur ifadesi olan bir çocuktı, deniz onu boğarken bir yandan da sanki uyutmak ister gibi ninni söylemişti ona. Breaca ellerini onun koltuk altlarına sokarak, suyun üstündeki tahta parçalarından ve kopan halatlardan kurtararak kıyıya çekti. Çocuğun başı yana düştü, teni içinden çıktığı deniz suyundan daha soğuktı. Küçük kız yardım arar gibi çevresine bakınırken, Eburovic de beline kadar denize girmiş, başka birini sudan çıkarıyordu. Biraz ilerde Bán ve köpeği Dolu da başka bir deniz kurbanını denizden kıyıya çekmeye çalışıyorlardı. Breaca daha ileride Airmid'i gördü ve kıyıya vuran cesedin hâlâ sağ olabileceğini düşünerek, "Airmid" diye bağırdı. "Buraya gel, bunun yardıma ihtiyacı olabilir."

O sırada Tagos onun yanında belirdi ve "Dur, ben yardım edeyim sana," dedi. Tagos geçen sonbaharda Breaca ve Airmid'in herkesin içinde bazı özel şeyler söyledikleri günden beri hep yakınındaydı onun. Breaca o gün yaşlı insanların, savaşçıların ve rüyacıların içinde bağırıp bazı şeyler söylemiş, Airmid onu susturmak istemiş ama sonunda dayanamayıp ağzını açmış ve araları bozulmuştu. Airmid ona, "Sen bir rüyacı değilsin. Ben bunu

yapamam. Yılan-kargı bir savaşçı rüyasıydı, gurur verici bir rüyaydı ama sen eğer Mona'ya benim savaşçım olarak gelmezsen ben de yalnız başıma giderim," demişti.

O gün ikisi de birbirlerine kızarak ayrılmışlar, Breaca kır savaş kırsına atlamış, Airmid de büyükannenin küllerini serp-tikleri ormana gitmişti. Daha sonra buluşup birbirlerinden özür dilediler, yine aynı yatağı paylaştılar ama hiçbir şey eskisi gibi olmadı.

Aslında Airmid hatalı sayılmazdı. O sonbaharda bütün Eceni rüyacıları toplanıp tahtın varisi olan Breaca'nın olağanüstü bir savaşçı olduğunu kabul ettiler ama rüyada ataları, savaşan kartalları ve yılan-kargıyı rüyada görmek gerçek rüyacı olmak sayılmazdı ve Breaca doğuştan bir rüyacının göstermesi gereken işaretlerden hiçbirini göstermemişti. O toplantıda dört yüz altmış üç rüyacı vardı. Airmid tanrıların sözlerini ve kendi rüyalarını dikkate almasa bile onun sözleri kimseyi etkileyemezdi. Ama o yine de Mona'ya giderken yanına savaşçı olarak Breaca'yı almak istediğini söylemişti. Aslında Mona daveti henüz gelmemişti ama soru sorulmuş, cevabı verilmişti. Söylenmemesi gerekenler söylenmişti ve şimdi de Tagos bir köpek yavrusu gibi Breaca'nın yanından ayrılmıyor, zorunlu olmadığı bir görevi yapmak istiyordu.

Böylece Tagos yardım etmek için yamaçtan aşağıya koşarak indi ve Breaca'nın yanına gitti. Denizden çıkan çocuğu topuklarından tutup kıydan içeriye çekerken, "Hadi çekelim onu," dedi. "Henüz ölmemiş olabilir, kuru bir yere götürelim onu."

"Hayır, boğulmuş bu çocuk. Onun bir şifacıya ya da ölümler için dua eden birine ihtiyacı var. Şuradaki diğerine bakalım, gel benimle." Fırtına devam ediyor, rüzgarın sesi kulaklarında uğulduyordu. Havada uçuşan damlacıklar Breaca'yı kısa bir süre için köre dönüştürdü, kız hiçbir şey göremedi. Eliyle gözlerinin önüne düşen saçlarını arkaya attı ve dalgaların içinde çırpınan uzun

siyah saçlı, zayıf adamı gördü. “Koş şu adama yardım et!” diye bağırdı. “Ayakta zor duruyor, dalgalara kapılıp suya gömülürse boğulur.”

Tagos onun gösterdiği yere koşarken, Airmid de Breaca’nın yanına geldi ve ikisi beraber boğulmuş, ölmüş gibi görünen çocuğu topuklarından tutarak biraz daha içeriye çektiler. Breaca hareketsiz yatan çocuğun yanına diz çökerek başını göğsüne koydu ve kalbini dinledi ama bir şey duyamadı, kalp atışları durmuştu çocuğun.

Breaca, “Öleli çok olmamış, yuttuğu suları içinden çıkarabilirsek belki yaşama şansı olabilir,” dedi. Bunu duyan Airmid eğildi, genç çocuğun gözkapaklarını okşadı ve sonra da başparmağıyla boğazından nabzını dinledi. “Evet, içindeki suyu boşaltırsak belki kurtarabiliriz onu.”

Çocuğu tutup ters çevirdiler ve ağzından burnundan boşalan deniz sularına baktılar. Airmid, “Ona hava da vermeliyiz, nefes aldirmalıyız,” dedi. “Dolu doğduğu zaman bunu nasıl yaptığını hatırlıyorsun, değil mi?”

Breaca başını salladı ve “Elbette hatırlıyorum,” dedi. Böyle bir şeyi nasıl unutabilirdi ki.

Çocuğu otların üzerine çekip sırtüstü yatırdılar. Airmid çocuğun çenesini biraz kaldırdı ve “Onun başını arkaya doğru tut ki nefes borusu düz olsun,” dedi. “Ona nefes vererek göğsünün hareket etmesini sağlamalısın. İşte böyle yapacaksın...”

Breaca Airmid’in bunu kolayca yaptığını gördü ve aynını yaparken zorluk çekmeyeceğini düşündü. Çocuğun yanı başına diz çökerek eğildi ve ağzını morarmış, buz gibi dudaklara yapıştırdı. Çocuğun yüzündeki kumlardan bir kısmı ağzına kaçtı ve dişlerinin arasına girdi. Onun ağzına nefes verince, soluğunun bir kısmı çocuğun burun deliklerinden ve ağzının kenarlarından dışarı çıktı. Ama göğsünde hiçbir hareket olmadı ve Breaca sinirlenerek doğruldu, topukları üzerine oturdu.

Airmid, “Yeniden ve daha kuvvetli dene,” dedi. “Burnunu da sıkmalısın. Kuru çalı yakmaya değil, yaş bir dalı tutuşturmaya çalışıyorsun, unutma sakın.”

“Sen yap bunu.”

“Hayır, senin görevin bu.”

“Neden peki?”

Airmid bazen ölen büyükanne gibi davranıyordu. Breaca’nın yüzüne baktı ve “Çünkü benim için yaşamayacak bu çocuk,” diye konuştu. “Eğer çok çabuk davranmazsan hiç geri dönemeyecek. Hadi, durma artık, yap şu işi.”

Breaca boğulmuş olan çocuğun ağzından hava vererek onu yaşatmaya çalışırken Airmid de onun bazı yerlerini bastırıp ovuyor, onu canlandırmaya çalışıyordu. Çocuğun hiçbir kemiğinin kırılmadığını ve iç organlarının da yerlerinde olduğunu anladıktan sonra bildiği bir şeyi yapmaya kalktı, cansız gibi görünen çocuğun başına oturdu ve canlanması için dua etmeye başladı. Çok geçmeden Macha da gelip çocuğun ayakları üzerine oturdu ve ikisi yüksek sesle duaya devam ettiler.

Bir süre sonra diğer denizciler de sahile çıktılar ve kumsalda dizleri üstüne çökerek tanrılara ve sahilde ateş yaktığı için Eburovic’e teşekkürle dualar etmeye başladılar. Çok geçmeden gemideki atların yarısı da karaya ulaştı ve kumsala çıktılar. Breaca Bán’ın, önce ava çıktığı zamanlar yaptığı gibi, sonra da şaşkınlık ve coşkuyla bağırıldığını duydu. Yaktıkları ateş çok güzel yanmaya başlamıştı. Çocuğun ovulan teni ağzından verilen havadan sonra biraz renklenir gibi oldu, Breaca’nın dudakları altındaki ağzı hafifçe titredi, ölü çocuk kendi dilini ısırды, bir süre sonra gözleri açıldı ama garip bir gri renkteydi bu gözler. Breaca onun gözlerine baktı ama boşluktan başka bir şey göremedi.

Yine topukları üzerinde doğrularak başını iki yana salladı ve “Bu çocuk canlanmıyor,” dedi. “Kurtulamaz artık.” Macha da dua etmeyi bıraktı ve geriye çekilerek çocuğun renksiz yüzüne baktı.

Sonra, “Sanmıyorum,” dedi. “Airmid, o soruyu sorsana çocuğa.”

Airmid uzanıp çocuğun buz gibi bileğini tuttu ve onun yüzüne doğru eğilerek, “Hoş geldin denizci,” diye konuştu. “Burada karada yaşayanlar arasında kalmak mı istersin, yoksa seni yine denize mi verelim?”

Basit bir soru değildi bu. Çocuk ya da yetişkin, tanrılara ulaşmış bir insan zorla yaşatılamazdı. İçlerinde terk ettikleri hayata dönmek istemeyenler de çıkabilirdi. Bu çocuk da belki yaşama geri dönmek istemiyordu, bunu bilmek kolay değildi. Breaca bir an için onun hafifçe titrer gibi olduğunu hissetti. Çocuğun ağzından hırıltı gibi bir ses çıktı ve sonra öksürmeye başladı. Breaca Airmid’in de yardımıyla onu çevirdi, dizlerinin üstüne kaldırdı ve çocuk yine öne eğilip ağzından bir miktar daha su çıkardı.

Şimdi başlayan sulu karla beraber etraflarında birkaç kişi toplanmış, denizden çıkan bazı kazazedeler de etraftan odun toplayıp babasının ateşine atmaya başlamışlardı. Daha ilerde batan gemiden kurtulup denizden çıkan atlar silkinip yelelerindeki suları atmaya çalışıyor, ayakları altındaki kumsalı tekmeleyip kişniyorlardı. Dolu da onların etrafında koşturup duruyor, onlara moral vermek ister gibi neşeyle havlıyordu. Biraz ilerde Eburovic, Tagos’un denizden çıkmasına yardım ettiği uzun boylu, siyah saçlı bir yabancıyı yanına almış Breaca’ya doğru yürüdü.

Birkaç saniye sonra Breaca’nın yanında durdular ve soğuk denizden çıkan yabancı boğuk bir sesle, “Atlarımız dahil hepimiz kurtulduk, *Greylag* sahile yakın bir kumsalda parçalanıyor ve Segoventos’un elinde bir şey kalmayacaktır,” diye konuştu. Yani bu vahşi denizin bu gece bizden kurban almadığını söyleyebiliriz.”

Macha adamın sesini duyunca başını kaldırıp onun soluk yüzüne baktı. Sonra ayağa kalktı ve “Luain,” dedi. “Luain Mac Calma, hoş geldin.”

Macha gemiden kurtulan adamla konuşurken, Eburovic ile

yalnız olduğu zaman konuştuğu gibi, canlı, adeta neşeli bir sesle konuşuyordu. Breaca onun, adamı eski bir dost gibi kucakladığını görünce şaşırdı. Babası onlara hafif bir gülümsemeyle bakarken denizden kurtulan adam yüzünü Macha'nın boynuna gömdü. Adamla Macha birbirlerine sarılmış, hasret gideren iki eski dost gibi birbirlerini okşuyorlardı.

Bir süre sonra Macha ve adam birbirlerinden ayrıldılar ama elleri iki aşık gibi birbirine kenetlenmişti. Adam Macha'nın elini dudaklarına götürüp öptü ve sonra bıraktı. Sonra, "Burada, sahilde ateş yakmak gerektiğini nereden anladınız?" diye sordu.

"Breaca bir rüya gördü."

Adam, "Öyle mi?" diyerek döndü ve Breaca'ya baktı. Önda bir ilahici havası vardı, bir rüyacıya benziyor ve Breaca onun hakkında pek bir şey bilmemesine rağmen, o Breaca'yı sanki yakından tanır gibi bakıyordu. Breaca ayağa kalktı, şimdi Macha'nın boyuna yaklaşmıştı ve ona da benziyordu. Onu diğerlerinden ayıran sadece kızıl saçlarıydı ve Airmid ile tartıştığı günden sonra bir rüyacı olma umudunu adeta yitirmiş ve saçlarını bir savaşçı gibi iki yanda örmeye başlamıştı. Adam onun gözlerine baktı ama bir şey sormadı. Bu insanların aralarında çok sayıda rüyacı varken, tanrılar neden gemiyle ilgili rüyayı Breaca'ya göndermişlerdi kimse anlayamamıştı. Adam bir an düşündü ve sonra, Breaca'ya, "Teşekkür ederim, kızım," dedi. "Hepimiz hayatımızı sana borçluyuz."

O sırada kazazede çocuk yeniden öksürdü ve Breaca ona doğru dönerken birden canlandı. Çocuk Breaca'ya bakıp hafifçe gülümsedi, sonra gözlerini tüccar Luain Mac Calma'ya çevirdi. Bu adam sadece bir tüccar değildi ve çocuk da bir savaşçı hatta bir düşman bile olabilirdi. Breaca onun gözlerinde sanki bir ihanetin ve ani bir kararın izlerini görür gibi oldu. Çocuk aniden ayağa kalktı ve uzanıp Breaca'nın kemerindeki bıçağı almak ister gibi bir hareket yaptı ama Breaca ondan hemen uzaklaştı.

Breaca'nın kanı Trinovantelerin yuvarlak eve yakın geldikleri günden beri böyle kaynamamıştı. "Vay canına!" diye söylendi. "Hayatını kurtaranlara böyle mi teşekkür edeceksin sen, delikanlı?"

Çocuk başını iki yana salladı ama bir şey söylemedi, sulu karnı altında, ayakta titreyerek durdu. Fakat Breaca onun çok iyi bir savaşçı olduğunu anlamış gibiydi. İkisi birbirlerini değerlendirir gibi bir süre bakiştılar ama hiçbir yerinden kıınıldamadı. Çocuk bir süre sonra sanki özür diler gibi çevresine bakındı ve Luain'e dönerek, "Sen ruhların gidiş ilahisini söyledin," dedi. "Sen bir tüccar değilsin."

Luain başını salladı ve "Sen de bana katıldın," diye cevap verdi. "Yani ikimiz de göründüğümüz gibi insanlar değiliz—Ordoviceli Math." Luain bunu farklı bir sesle, isme ağırlık vererek ve bir ilahici gibi söyledi ve Breaca da bunu duyunca karşısındaki adamların kimler olduğunu anlar gibi oldu.

Breaca sırtındaki kılıfında duran kılıcını çekti ve bütün ülkede savaşçılar arasında şeref jesti kabul edilen işaretle elinin üstünden ileriye doğru uzattı. Sonra büyükannenin kendisine öğrettiği asiller arası konuşma tarzıyla, "Sen Caradoc, Ordoviceler kraliyet ailesinden Ellin oğlu Cunobelin'in oğlu, Trinovantelerin Güneş Tazısı, üç kabilenin mızrakçısı, Ezeni topraklarına hoş geldin," dedi.

Bunları söyledikten sonra karşısındaki çocuktan bir baş selamı, hafif bir gülümseme, bir saygı işareti bekledi ama ondan hiçbir karşılık göremedi ve birden şaşırdı. Ona kılıcını bir armağan olarak sunmuş, uzatmıştı ama sanki kılıcı ona saplamak istemiş gibi karşılık görmüştü. Caradoc iyice solan yüzüyle en azından bir ilahici olduğu anlaşılan tüccara döndü ve "Ona söyledin," dedi.

Luain yumuşak bir sesle, "Hayır, söyleyecek zaman bile olmadı," diye cevap verdi.

"Ama sen biliyordun, değil mi?"

“Elbette.”

“Ne zaman öğrendin?”

İlahici tüccar alaycı bir gülümsemeye ona baktı ve “Uzun zaman önce öğrendim,” dedi. “Ben senin doğumunda bulundum.”

“Demek Cunobelin seni benim peşime taktı, öyle mi?” İkisi arasında şimdi soğuk bir hava esmeye başlamıştı. “Hem koruma ve hem de casus oldun demek.”

İlahici tüccar gülümsemeye devam etti. “Pek sayılmaz, babanla ben birbirimizi yeterince sayarız ama yeterince güvenmeyiz ve o bana seni teslim edecek kadar güvenmez. Bildiğim kadarıyla Cunobelin seni hâlâ annenin halkıyla beraber batıda sanıyor. Bir şeyler öğrenecek olsa bile bunu benden öğrenmeyecektir.”

“O halde annemden mi öğrenecek yani? O ne biliyor ki? Conn bir şey söylemeyeceğine dair yemin etti bana.”

“Conn da bir şey söylemedi.”

Çocuğun yüzündeki ifade biraz yumuşar gibi oldu. Conn her kimse, onun ihaneti onu herhalde çok üzecekti, ama böyle bir şey olmadığını öğrenince rahatlamıştı. “O halde Maroc mu konuştu? O hem rüyacı, hem ilahicidir. Tabii ya, teknede senin ruh ilahisini söylediğini duyunca anlamalıydım bunu.” Çocuk bunu söyledikten sonra kendisiyle alay eder gibi hafifçe gülümsedi. “Son birkaç aydır çok iyi sakladın sen bunu.”

Luain elbisesinin eteğini sıkıp deniz suyunu akıtırken, “Sadece önlerini görmek istemeyenlerden sakladım,” dedi. “Segoventos ve baş tayfa Brennos da benim kim olduğumu biliyorlardı.”

Caradoc yüzünü buruşturdu ve “Yaa, demek öyle!” dedi. “Bütün Galya toprakları ‘barbar kahinleri ve ozanları’ yasadışı ilan eden bir imparatorun ayakları altında ezilir ve limanlar vatanseverliklerini kanıtlamak isteyen umutsuz insanlarla dolarken, öyle mi? Sen belki de henüz çarmıha gerilen bir insan görmedin ve bu riski düşünmüyorsun.”

Çocuk, karşısındakinin sabrını denemek ister gibi konuşuyordu. Romahlılar geçen bir yıl içinde üç Galli rüyacıyı çarmıha germişlerdi. Bu üç rüyacı da Mona'da eğitim görmüşlerdi ve yaşına bakılırsa, Luain belki de onları tanıyor olmalıydı. Tanımasa bile onların ölümleri ülkeyi oldukça etkilemişti. Bu ölümler kutsal değerlere saygısızlıktı, isyandı ve düşmanın korkunç vahşetinin göstergesiydi.

Luain Mac Calma elbisesinin sularını sıktıktan sonra dönerek denize baktı ve “Ben onu gördüm,” dedi. “Gereksiz yere isteyeceğim bir şey değildi tabii. Bu durumda gereksiz yere risk aldığım söylenemezdi. Bazı insanlara çok güvenir, hayatımı teslim ederim ve Segoventos da onlardan biriydi. Sen de onlardan biri olabilirsin diye düşündüm.”

Üç kabilenin savaşçısı Caradoc başını hafifçe yana eğdi ve onun bu sözünü düşündü. Oldukça sakinleşmiş gibiydi ve hafifçe gülümseyerek, “Benim de seni tanımam gerekirdi ama,” dedi.

Bu kaba ve sert bir konuşma tarzı sayılmazdı elbette. Luain Macha'ya bakınca o da başını salladı; bir adam kendisini takdim edecek olanların yanında tanıtamazdı kendini, bunu başkaları yapmalıydı. Macha da ona başını salladı ve gerekeni yaparak onu herkese takdim etti.

“Üç kabilenin Caradoc'u ve Ecenilerin savaşçıları ve ilahicileri, bir zamanlar Hibernialı, şimdi tüccar, ilahici, şifacı ve Mona konusunda eski konsey rüyacısı Luain Mac Calma'yı takdim ederim sizlere.”

Böylece onlar da tanrıların kutsadığı iki ada olan Mona ve Hibernia'yı kabul etmiş oldular. Oradaki herkes duyduğunu kabul ettiğini yüksek sesle belirtti. Mona'nın toplam eğitimi on iki yıl sürüyordu ama Macha orada bütün eğitimi almış olamazdı ve Airmid'in de o kadar kalacağını sanmıyorlardı. O yaz Breaca oradan birinin gelip de bazı kişileri davet etmesinden korkmuştu. Şimdi Luain orada, çakıl taşlarının, kumların üstünde duruyordu

ve Breaca ne yapacağını bilemez gibi babasına baktı. Babası da onun bakışlarını üzerinde hissederek ona döndü ve gülümsedi.

Caradoc da şimdi iyice sakinleşmiş, düşünceli bir ifadeyle Breaca'ya bakıyordu. Ecenilerin küçük kız savaşçısı hakkında duyduklarını hatırlamış, onu değerlendiriyor olmalıydı. Bir tek olayla ortaya çıkmış olan mitle gerçek arasındaki farkı biliyor olmalıydı. Breaca misafirine sunduğu ama onun kabul edip almadığı kılıcını hâlâ elinde tutuyordu. Savaşçı yemini yasaları açtı; çocuk onun kılıcını kabul ederse, ikisi de savaş alanı içinde ya da dışında birbirlerini koruyacaklar, bu yemin ancak birinin ölümü, şerefsizliği ya da kan borcu nedeniyle bozulacaktı. Caradoc daha fazla düşünmedi, Breaca'nın yanına geldi, sağ elini uzatarak onun kılıcını kabzasından kavradı ve fazla formaliteye gerek görmeden, "Teşekkür ederim, yemini kabul ediyorum," dedi. Birbirlerinin yüzlerine bakarak hafifçe gülümsediler.

Sabah olmak üzereydi ve doğu ufkunda güneşin kızarıklığı hafifçe belirmişti. Gece karanlığının gözlerden sakladıkları yavaşça meydana çıkmaya başladı. Gemideki halatların ve kırılan tahtaların neden olduğu yanıklar ve yaralar artık görülebiliyordu, Luain'in kolunda da morluklar vardı. Biraz geride yanan ateşin üzerine atılan yeni odunlar, dallar ateşi canlandırdı, kıvılcımlar etrafa sıçramaya, duman gökyüzüne yükselmeye, rüzgarla dağılmaya başladı. Greylag'ın tayfaları ateşin çevresine oturup üzerlerini, saçlarını kurutmaya koyuldular, kıyıda konuşan küçük grupla hiç ilgilenmiyordu onlar.

Eburovic, "Sizin tayfalar ıslak ağaç dallarını atarak ateşi söndürmeden önce gidelim onların yanına," dedi. "Yoksa ateş söner ve sabaha kadar donarız burada," diyerek güldü.

Ama Breaca birden, "Hayır, durun," diyerek durdurdu onları. "Orada daha büyük bir başka gemi var." Sabah aydınlığı biraz daha artınca Breaca parmağıyla bir yeri işaret etti ve "İşte, orada

daha büyük bir gemi var,” diye tekrarladı.

Breaca'nın gösterdiği yöne bakınca dalgalar üzerinde sallanıp duran gemiyi ilk gören Luain oldu ve “Galiba başka misafirlerimiz de olacak,” dedi. Sonra Breaca'nın babasına baktı ve “Bildiğim kadarıyla Roma ile doğrudan ticaretiniz yok sizin, değil mi?” diye sordu.

Bir süre kimse konuşmadı. Sonra Eburovic, gözlerini gemiden ayırmadan, “Biz Ecenileriz,” diye konuştu. “Roma ile alışverişimiz yoktur bizim.”

“Elbette, bunu biliyorum, özür dilerim. Bu da zaten bir ticaret gemisine benzemiyor. Bu lejyon askerleri taşıyan bir askeri gemi olmalı. Bunlardan biri uzun zaman önce yolunu şaşırmış ve batmak üzereyken bizim kıyılarımıza ulaşmayı başarmıştı, Gemanicus'un gemilerinden biriydi o. Caradoc'un babası sağ kalan askerleri topladı ve imparatora teslim etti.”

Caradoc yumuşak bir sesle, “Peki ondan önce ne olmuştu?” diye sordu ama bunun cevabını biliyor gibi bakıyordu.

Luain Mac Calma başını çevirerek yere tükürdü ve “Ondan önce Sezar'ın ilk Roma saldırısı ve istilasını yaşandı,” dedi. “Aynı şeyin yine olmaması için tanrılara dua etmeliyiz.”

Gelen gemideki askerlerin hedefi o toprakları istila etmek olabirdi ama daha işin başında başarısız oldukları açıldı. Sahilden açıkta dalgalarla boğuşan gemi *Greylag*'ın üç katı büyüklüğündeydi ve içindeki insan sayısı da en azından beş kat fazla olmalıydı. Bilinen sularda ve uygun rüzgarlarla dünyanın en hızlı gemilerinden biri olarak tanınıyordu bu tekne. Fakat yabancı sularda, fırtınalı havalarda ve kıyıları tanımayan bir kaptanla da çok kolay bir felaket teknesi haline geliyordu. Sabah aydınlığında Breaca ateşin başında toplanmış adamların yanına gitti ve Segoventos'un bir adama bir şeyler emrettiğini duydu ama adam onu sanki duymuyor gibiydi. Açıktaki gemi sahile sürükleniyor-

du ve o da parçalanacak, içindekilerin bir kısmı ölecekti. Sahile olan mesafeleri oldukça fazla olduğundan belki de kurtulan ya çok az olacak ya da hiç olmayacaktı.

Çok geçmeden boğulanların cesetleri sahile vurmaya başladı ama sayıları pek fazla değildi. Kıyıya vuran ilk cesetler arasında iç çamaşırları ile boğulmuş bir kadın ve bir çocuk da vardı. Macha kumsala vuran küçük çocuk cesedini kucaklarken, Breaca ve Airmid de anneyi taşıdılar. Luain ve Eburovic ağaç dallarından bir sedye yaptılar ve kıyıya vuran cesetleri taşımak için dalgaların vurduğu sahile gittiler. İlk gördükleri ölü gemicinin cesedi bir halat parçasıyla kırık bir direğe bağlanmıştı ama başı parçalanmıştı. Daha sonra kıyıya vuran askerler kargılarını bile bırakmamış ve belli ki yüzerek sahile ulaşmak için çok uğraşmışlar ama başaramamışlardı. Çoğunun kılıçları kınlarından çıkıp denizin dibine gitmişti, kınlar boştu ama zırhlarının bir kısmı üzerlerinde duruyordu. Breaca, Tagos ve Caradoc cesetlerin üzerindeki kesici aletleri, balta ve hançerleri çıkarıp bir kenara koydular. Dolu da kurumaları için ateşin yanına yığılan deri kemerlerin başında nöbet tutmaya başladı.

Bir süre sonra Bán'ın yaşlarında iki erkek çocuk cesedi vurdu kumsala. İkisi de çıplaktı ve omuzları ile sırtlarında köle dövme-leri vardı. *Greylag*'ın tayfaları onları alıp diğer cesetlerin yanına taşıdılar. Sahile vuran cesetlerin hepsine de dostmuş gibi saygı gösteriyorlardı.

Breaca cesetlerden birinden çıkardığı göğüs zırhını ateşin yanına bırakırken, *Greylag*'ın ikinci kaptanı Curanios sahilden, “Hey! Bana yardım edin!” diye bağırdı. “Biri ölmemiş, hemen bir şifacı gelsin buraya.”

Breaca önce şaşırdı ve etrafına bakındı ama daha sonra Curanios'un Galler ülkesinden olduğunu öğrendi. Romalılar Galler'de yaşayan Aeduileri her zaman düşman olarak görmüyorlardı. Breaca ve Macha kumsala koştukları zaman, iki adamın

bir kazazede başına çömelmiş, yuttuğu suları çıkarmaya uğraştıklarını gördüler. Breaca sağ bir Romalı ya da güney Galli askeri ilk kez görüyordu. Galli sarı saçları kırlaşmış, iriyarı bir adamdı ve teni dalgalar tarafından dövülerek kızarmıştı.

Romalı ise gençti, ancak Caradoc yaşında olabilirdi. Çıplaktı, esmer tenli, kahverengi saçlıydı. Breaca onun avuçlarında halat yanıklarının izlerini gördü ve içinin deniz suyu dolu olduğu belliydi. Vücudunun üst kısmında da savaş yaralarına benzeyen yara izleri görülüyordu. Yara izleri kölelerde olduğu gibi sırtında değil de askerlerinki gibi göğsünde ve çıplak kollarındaydı, zırhını kaybetmiş olduğu belliydi. Boğazını hedef alan kılıç saldırılarına karşı savunmayı öğrenmiş ama vücuduna doğru gelen kargılara karşı savunması zayıf kalmıştı.

Romalılar konusunda çok şey bilen Caradoc, “Süvari,” diye söylendi ve yere tükürdü. Diğer tayfalar da onun yanına gelmişler, yeni çıkan cesetlere bakıyor, sessizce duruyorlardı. Segoventos koşarak geldi ve onlara bu geminin açığa çevrilerek kurtarılabilceğini söyledi. Bu gemiyi çok fazla uğraşmadan kurtarabilirlerdi, emindi bundan. Romalının kendisini duyup duymayacağını bilmiyordu ama yine de bir şeyler söyledi ona.

Romalı denizci değildi ve denizler hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Sadece yabancı bir sahilde, yabancılar arasında olduğunu anlamış, şaşkın gözlerle çevresine bakıp duruyordu. İçindeki sular boşalıp rahat nefes almaya başlayınca birden doğruldu ve ellerini yere dayayarak ayağa kalktı.

Ama fazla hareket edemedi Romalı. Breaca’nın kılıcı uzanıp onun çenesini hafifçe çizdi ve kanattı. Savaşta en az bir kez düşman öldürmüş olan üç kabilenin savaşçısı Caradoc kılıcı adama doğru tutuyor, hareket etmesini engelliyordu. Breaca on adım kadar geride durmuş, olanları seyrediyordu; kılıcı Caradoc’a teslim etmişti ve düşmanı bir Ezeni olmadıkça ona müdahale edemezdi. Avcundaki yara izi yine zonklamaya başladı.

Caradoc sakın bir ifadeyle Latince konuşarak, “Sen Romalı mısın?” diye sordu adama. Breaca bu dili bilmiyordu ama yine de soruyu anlamıştı.

Yabancı adam Caradoc’a baktı ama cevap vermedi. Caradoc başını sallayınca adam etrafına toplanan insanlara baktı, gözleri kılıcın metali gibi griydi. Saçları biraz daha kurumuş ve rengi de açılmıştı. Caradoc, “Bu adam halkımızın düşmanıdır, bunu tartışmak isteyen var mı?” dedi.

Orada bulunan herkes başını iki yana salladı. Breaca birkaç adım ilerledi ve hançerini kınından çıkardı. Caradoc bunu gördü ve başıyla ona teşekkür etti.

“O halde annemin dedesinin, onun yanında Sezar’a karşı savaşmış olan atalarımız, geçen yıl üç Galya’nın başkenti Lugdunum’da ölen Mona rüyacıları ve Romanın esareti altında ölen isimsiz herkesin kanına karşılık, bu adamın hayatı bana aittir.”

Caradoc bunu söyledikten sonra kılıcı iki eliyle havaya kaldırdı. Ama Romalı bir asker ve kısa süre önce denizde boğulup ölmekten kurtulmuş olan adam kendini onun önüne attı ve kılıcı kabzasından yakaladı.

Caradoc gülümsedi, yana çekilerek sol elini kılıcın kabzasında çekti, bir cellat olmaktan vazgeçti ve bir savaşçı oluverdi. Romalıya saygı duyar gibi başını salladı ve “Güzel,” dedi. “Teşekkür ederim, seni bu şekilde öldürmek istemezdim zaten.”

Kılıç havada bir daire çizdi ve adamın boynundan kan çıkarmadan geçti. Romalı kumlara düştü ve kanlı dişleri arasından kan tükürdü, omzunda kırmızı bir leke belirdi. Caradoc kaşlarını çattı ve geri hamle için elini değiştirdi. Fakat ikisinin toplamından bile daha iri olan kaptan Segoventos elini kaldırdı ve kılıcın hareketini havadayken engelledi. “Hayır,” dedi. “O senin değil, buna hakkın yok senin.”

Caradoc kılıcını ondan kurtardı, bir adım geri attı ama kılıcın

ucunu aşağıya indirdi ve kurbanından uzakta durdu. Sonra sudan çıkmış sularını silkeleyen bir köpek gibi başını iki yana hızla salladı.

“Segoventos? O bir *Romalı*, ölmesi gerekiyor.”

“Hayır, o da senin gibi batan gemiden kurtulan bir kazazede. Tanrılar onun ölmesini isteselerdi kıyıya sağ olarak ulaşamaz, boğulup ölürdü. Senin bu konuda konuşmaya hakkın yok.”

“Benim senden daha çok hakkım var. Burası senin toprakların, Galya değil.”

“Senin de değil, Güneş Tazısı’nın oğlu.” Kaptan bunu sakın bir ifadeyle söyledi, o sadece bir geminin durumu gibi önemli konularda yüksek sesle konuşur, bağırırdı. Başka zaman sakın de konuşsa dev gibi cüssesi karşındaki insanları etkilerdi zaten.

Caradoc öfkeyle derin bir nefes aldı ve diğerlerine döndü. Altı aydan beri onu Ordovice çocuğu Math olarak tanıyan *Grey-lag* gemisi tayfaları merakla ona bakıyorlardı. Onun ebeveynini inkar etmesini beklemişlerdi ama bunu yapmadığını görünce daha çok meraklanmışlardı. Caradoc döndü ve Eburovic ve Luain’e baktı. Sonra öfkeli bir sesle, “Burası sizin ülkeniz. Siz de onu babamın yaptığı gibi hediyelerle ve ticaret sözü vererek mi göndereceksiniz yoksa?” diye sordu.

Macha, “Hayır,” dedi ve gidip Romalının önünde durdu. Bir hareket yapmadı, sesini yükseltmedi ama Breaca onu şimdiye kadar hiç böyle otoriter bir halde görmemişti. Macha Caradoc’a baktı ve “Biliyorsun ki tanrılar istemiyor bunu,” diye konuştu. “Baban da yaşlıların arzusuna karşı geldi ve eminim bunun cezasını bu ya da diğer dünyada çekecektir. Ama sen de ondan iyisini yapmıyorsun. Bu adama kendini savunma hakkı bile tanımadın, onun silahı bile yok. Sen nasıl atalarının yaptıklarından sorumlu değilsen, o da kendi atalarının yaptıklarından sorumlu tutulamaz. Eğer o bir düşmansa buna hakkı var ama bunu burada biz söyleyemeyiz. Senin babanın hataları için onu cezalandıramaz-

sın. Biz bu adamı yaşlılar konseyine çıkaracak ve onun hakkında kararı tanrılara ve büyükannelere bırakacağız.”

Caradoc yağın kara ve esen rüzgara karşı kollarını iki yana açtı ve “Sizin rüyacılarınız kuzey topraklarının geyik adamları gibi havada uçarak kar fırtınalarında konseylerini toplayabilirler mi peki?” diye sordu.

Macha hafifçe gülümseyerek, “Bu biraz zor olur,” dedi ve Caradoc birden karşısında bir rüyacı olduğunu hatırladı. Macha, “Kar yağarken bir şey yapamayız,” diye devam etti. “Buraya kadar bile zor geldik ve geriye kayıp vermeden dönersek, on sekiz kişiyi daha besleyip yatırmak zorunda kalacağız ve bu da bizi kar yağışı durana kadar yeterince meşgul edecektir. Konsey ancak kar durunca toplanabilir. O zamana kadar sen gibi bu adam da bir misafir olacak. Bu adam bu toprakların yabancısı, biz bile bu bölgede çok az yiyecek bulurken, o hiçbir şey bulamaz.”

Caradoc dudaklarını büzdü ve “Öyle mi sanıyorsun?” dedi. Sonra kılıcı sivri ucundan tuttu ve kabzayı Breaca’ya doğru uzattırken, “Peki ama ya bu iyiliğinizi anlamaz da kaçmaya kalkarsa?” diye sordu. “Romalıları kendilerini dünyanın efendisi olarak görürler. Onun Ezeni topraklarında istediği gibi, serbestçe dolaşmasına izin verecek misiniz?”

Macha, “Hayır,” dedi ve geriye döndü. Luain Romalının yanına gitmiş onların konuştuklarını Latince’ye çeviriyor, ona anlatıyordu. Macha tercümenin rahatça yapılabilmesi için ağır ağır konuşuyordu.

“Ben bu adamın akıllı olduğuna inanıyorum. Eğer akıllı davranırsa onun özgürlüğünü kısıtlamayız. Ama aptallık eder de kaçmaya kalkarsa o zaman sen de onu bir kurt gibi avlayabilirsin. O zaman yaşlılar engellemeyecektir seni.”

Romalı çakıl taşlarının üstünde soğuktan hiç etkilenmiyormuş gibi, kımıldamadan duruyordu. Luain’den bir baş daha kısaydı ama bir savaşçı gibi duruyor ve çok sakın görünüyordu.

Macha'nın konuşması bitince Romalı bir an düşündü ve sonra Latince cevap verdi.

Luain onun söylediğini duyunca güldü, başını yana eğdi ve "Romalı adam kendisine gösterilen misafirperverliğe teşekkür ediyor ve teklifinizi kabul ettiğini söylüyor," dedi. "Tayların ve atların tavlalarına gitmeyeceğine dair söz veriyor."

"Güzel."

Macha sırtını denize dönüp kıyidan yukarıya, atlara doğru yürümeye başlayınca, konuşulanları dinleyenler de döndüler ve toplu olarak onun peşinden gitmeye başladılar. Bán Dolu ile birlikte, gemiden kurtulan atları alıp kendi atlarından ayrı bir yere götürdü, hayvanlarının yabancı atlarla kavga etmesini ya da onlardan bir hastalık kapmasını istemiyorlardı. Eburovic yedek atını kaptan Segoventos'a verdi ve o da teşekkür ederek aldı hayvanı. Bazı atlara ikişer kişi bindiler ve yaya yürüyen kimse kalmadı geride.

Macha atına atladı ve Caradoc ve Breaca yanına gelene kadar bekledi onları. Savaşçı Caradoc sanki at üzerinde doğmuş gibi büyük bir ustalıklı bindi ata ama aklı başka yerlerde gibiydi, dalgındı. Bir süre sonra Macha atını genç savaşçıya yanaştırdı ve yanlarında Breaca'dan başka kimse kalmadığını görünce, "Romalı ile savaşmayacaksın," dedi. "Buna izin vermeyeceğim. Ama bizim gençlerden sana meydan okuyan çıkarsa onlara nasıl cevap vereceğini düşünebilirsin."

"Bana meydan okuyan çıkar mı acaba?"

"Neden çıkmasın ki? Kış mevsimindeyiz, geceler uzun. Biri bir savaşçı olan on sekiz misafirin geldiğini görünce ve savaşçının da adını yıllardan beri duydukları biri olduğunu duyunca bir şeyler yapmak isteyebilirler." Macha Caradoc'a kızgın değildi, hatta onunla eğlendiği bile söylenebilirdi. "Uzun kış gecelerinde vakit geçirmek için Ordoviceler ne yaparlar peki?" diye sordu.

Caradoc hafifçe gülümsedi ve "Hedefe mızrak atarız," dedi.

“Bu da işe yaramazsa at yarışları yapar ama kimseyi öldürmemeye çalışırız.” Sustu ve diğer yanında giden Breaca’ya döndü. “Anemin halkında birbirine kılıç veren kız ve erkekler asla kavga etmezler, kardeş sayılırlar ve içlerinden biri yemini bozana kadar birbirlerini korurlar.”

Breaca, “Biz Ecenilerde de aynı adet vardır. Kardeş olanlardan biri diğerinin hayatına ya da ailesine leke sürmedikçe, hakaret etmedikçe biz asla yarış etmez ya da savaşmayız.” Breaca kılıcını ona sunarken bunu biliyordu ve bunun neden gerekli olduğunu Macha’dan bile önce anlamıştı. Genç kız hayatında ilk kez olarak kendisiyle eşit biriyle karşılaşmıştı; hayatlarını kendi ırklarının sorunlarını çözmek için geçirebilir ya da birbirlerine meydan okuyup sürekli mücadele ederlerdi.

Caradoc başını salladı ve “Ama biz yine de at yarışı yapabiliriz,” dedi. “Tanrılar buna kızmazlar.” Bunu söylerken yarışlarda Breaca’yı her zaman geçebileceğini ima eder gibi bakıyordu ama genç kız buna aldırmadı.

“Evet, ama kış aylarında yarışamayız, toprak çok sert oluyor.” Breaca bunu söylerken kısırağının yelesini okşadı, hayvan üç yıl içinde tam onun istediği gibi bir savaş ve yarış atı olmuştu. “Zaten kendi atlarını getirene kadar yarışmamız saçmalık olur. Çünkü Ecenî atları içinde benim kısırağımı geçebilecek başka bir hayvan yoktur.”

Caradoc güldü ve kendisine ödünç olarak verilmiş olan atı mahmuzladı. “Olabilir. O zaman tanrılara dua edelim de kış aylarını kolay ve hızlı geçirip barışçı bir bahara kavuşalım.”

X

Ama o yıl kış ne çabuk, ne de kolay geçti. Kazazede gemicilerin kalabalık olması nedeniyle insanlar ne gündüzleri ne de geceleri rahat edebildiler. Macha'nın tahmin ettiği gibi, Romalı asker kimseyi rahatsız etmedi ama Güneş Tazısı'nın ateşli oğlu bazı insanları sinirlendiriyor, tahrik ediyordu. Romalı yabancı, bir asker ve düşman olabilirdi ama ailesi hakkında bilgileri yoktu ve onun da Caradoc gibi tanınmış bir savaşçı olup olmadığını da bilmiyorlardı. Romalı asker gelişinden birkaç gün sonra bazı Ecenî savaşçıları tarafından çatışmaya davet edildi, önce Dubornos'u, daha sonra da Tagos'u yendi. Kazazede denizciler savaşçılar arasında taraf tutmaya başladılar. Atlı ve silahlı yarışmalar, mücadeleler gittikçe arttı ve yaralananların tedavisi için rüyacilar ve şifacılar çağrılmaya başladı.

Caradoc ise taraf tutmuyordu. Müsabaka hakemlerini etrafına topluyor, onlara çılginca, inanılmayacak müsabakalardan söz ediyor, annesinin halkı olan Ordovicelerin gündönümü ve bahar arasındaki ayları nasıl geçirdiklerini anlatıyordu. Ama anlattıkları biraz abartılıydı çünkü müsabakalarda rakipler onun anlattığı kadar sert dövüşüyorlarsa, yine onun anlattığı savaşlara katılacak sağlam asker kalmazdı. Fakat bu abartılı hikayeler de işe yaradı. Güneşin parladığı ve yerlerin buz tuttuğu bir günde, Caradoc onlara kızak yapmayı ve bunlarla yokuş aşağı kayarken

belirli saman hedeflere kargı atmayı öğretti.

Caradoc bir kızakla kargı atışı yarışması planladı, kendisi de katıldı bu yarışa ve doğal olarak kazandı. Çünkü daha önce daha sarp dağlarda, daha dik yamaçlarda yapmıştı bu tür atışları. Tagos zamanla Caradoc'la yakınlaştı ve kızak atışlarında başarılı olamayanlar, çam ağaçlarının dallarını kesip kendilerine kargı yapmaya ve bunlarla atış eğitimine başladılar. Zamanla kar yağışları azaldı, rüzgar güneyden esmeye ve hava ısınmaya başladı. Nehir üzerindeki buzlar da inceliyor, eriyor ve altında akan sular görülebiliyordu. Buzların inceldiğini fark etmeyen iki kazazede denizci nehre düştüler, biri sulara sürüklenirken omzunu bir kayaya çarparak kırdı. Onu sudan çıkarıp tedavi ettiler, omzunu sardılar. Zaman içinde Tagos ve Dubornos da Caradoc kadar ustalaşmaya başladılar.

Bir süre sonra bahar geldi ve yarışmalar, müsabakalar arttı. Ilımlı rüzgar buzları eritiyor, nehrin suları kabarıp hızlanıyordu. Alçak yerleri sular bastı ve daha sonra çekilen sular toprağı bataklığa çevirdi. Ormanın güney ucundaki yamaçlarda eriyen karlar kumlu toprakla beraber aşağıya, yaşam bölgesine doğru akmaya ve her yeri çamur içinde bırakmaya başladı.

Karlar iyice eridikten sonra ticaret yolları da açıldı. Konseyin toplanması için etrafa haberciler gönderildi. Eburovic atlarını çamura saplanan arabalara koşarak onları kurtardı ve ambarlarında tahıl olanlardan tahıl ve bira almaya gitti. Hayvanlar köyün etrafında karların erimesiyle meydana çıkan otlaklarda otlamaya başladılar. Hastalık taşımaları ihtimaline karşı araya iki tarla konarak tepeye bırakılan yeni atlara da, oradaki çayırlar zayıf olduğundan, ilave olarak ot taşındı. Bu hayvanlar da kısa bir süre sonra güneş altında beslenmeye ve semirmeye başladılar. Çok geçmeden kışın son günleri de bitti ve baharın gelmesiyle beraber çayırlar yeşermeye, otlar büyümeye, ağaçlar çiçek açmaya, hayvanlar ortaya çıkmaya başladılar.

Konseyin tam mehtapta toplanmasına karar verildi ve yaşlılar, büyükanneler ve rüyacılar beş gün önceden gelmeye başladılar. Yamaçtaki büyük ev iyice temizlendi, çevresindeki sazlar, otlar yakıldı. Nehir kenarında yeni sazlar henüz büyümemişti ama çevre köylerden gelen yaşlılar kuru arpa samanlarını getirip yakmaya başladılar ve bunların kokusu her yana yayıldı.

Efnis konseyin toplanmasından bir gün önce geldi. Kuzeyin sert ve soğuk topraklarında büyüyen genç adam üç yıl içinde halkının en büyük rüyacısı olmuştu. Bán akşamüstü onu büyük evde bir at postunun üstünde, yarım yapılmış meşalelerin ortasında otururken buldu. Bán ona yardım etmek istediğini söyledi, loş ışıktaki onun yanına oturdu ve bir yandan meşaleleri hazırlarken, bir yandan da birbirlerine bölgelerden gelen haberleri vermeye başladılar. Güneyden gelen haberler daha çok olduğu için, Efnis onu uzun süre dikkatle dinledi.

Bán, Romalı konusunda uzman olduğunu herkese kabul ettirmişti. Bán'ın bu konudaki uzmanlığı bir rastlantı sonucu gerçekleşti. Romalı asker kızıl Thessalian kısırağını çok seviyordu ve Bán da o hayvana denizden çıkar çıkmaz aşık olmuştu. Bu yüzden Romalı ve Bán, ortak bir konuları olan iki arkadaş gibi sürekli görüşüp konuşmaya başladılar. Romalı Ezeni dilini öğrenmek istedi ama çok zorlandı ve vazgeçti bundan. Bán da Latince öğrenmeyi denedi ama o da bunu beceremedi, çok zorlandı ve bir süre sonra ikisinin de Gal dili bildikleri anlaşıldı. Bán bu dili, denizin diğer kıyısındaki at tüccarlarıyla ticaret yapmak ve kandırılmamak için Gonavic'ten, Romalı da orada bulunan birliğinde öğrenmişti. İkisi de bu dili çok iyi konuşamıyordu ama zamanla ve kazazede denizcilerin de yardımıyla lisani ilerlettiler.

Bán'ın diğer uzmanlık alanı da Caradoc'tu ama bunun nedeni değişti. Bán bir süre sonra genç savaşçıdan pek hoşlanmadığını anladı. Amminios'un ziyareti ve boz kısırağın kaybı onların arasını açtı, çok az konuşmaya başladılar ve zamanla konuşmaz

oldular. Bán yeni gelenlerle çok fazla kalabalıklaşan erkekler evine mümkün olduğunca az giriyordu. İlk günlerde Breaca'nın ona kılıç sunduğunu bilmediği için Caradoc'a karşı ondan yardım istemeyi düşündü ama sonradan ikisi arasında bir müsabaka yapılmasının zorluğunu da anladı. Ondan sonra Caradoc hakkında konuşurken daha dikkatli olmaya başladı ve Efnis'e ondan söz ederken de fazla şikâyetçi olmadı.

Bán, “Caradoc Romalı'dan nefret ediyor,” derken bir meşale alıp ayı yağına batırdı ve samanların yağı iyice emmesi için onu birkaç kez çevirdi. “Bunun nedeni de babası olmalı. Güneş Tazısı Romalılara karşı yumuşak davranıyor ve Caradoc babasından nefret ettiği için Romalıları da sevmiyor.”

“Evet, ama çocuk o konuda haklı. Romalıların etkisi olmasaydı Güneş Tazısı rüyacıları topraklarından atmazdı.” Efnis artık her şeyi rüyacıların gözüyle görüyordu.

“Fakat Romalının suçu yok ki burada. Adam batan gemiden kurtulup kendisini sevmeyenlerin arasına düştü. Tagos ve Dubornos'u müsabakalarda rahatça yenebilecekken, onlara isteyerek yenildi ama yine de hiç kimseye yaranamadı. Dubornos onun bağırsaklarının deşildiğini görse mutlu olacaktır. O ve Caradoc sadece bu konuda aynı fikirdeler.”

“Duyduğuma göre, Caradoc Romalı'dan nefret ederken buradaki gençler de onu sevmiyorlarmış.”

“Hepsi değil. Sadece onu yenebileceklerini düşünen gençler ki onlar da Dubornos ve arkadaşları. Diğerleri seviyor onu. İğrenç bir şey bu; dişi bir köpeğin çiftleşme zamanında erkek köpeklerin arasında dolaşmasını seyretmek gibi bir şey. Bazıları ateşten geçip kendini denize atsa onun peşinden gidecek kadar seviyorlar onu.”

Efnis gülerek başını salladı ve “Erkekler böyledir işte,” dedi. “İyi bir şey görünce ya onun bir parçası ya da ondan daha iyi olmak isterler. Bazen daha iyi olmanın en iyi yolu da onu tahrip et-

mektir...” Birden başını kaldırdı ve “Kim var orada?” diye sordu.

Gelen Breaca idi, saç başı darmadağınktı ve çok yorulmuş gibi derin nefesler alıp veriyordu. “Bán, Airmid ya da Macha’yı gördün mü? Yuvarlak evde bulamadım onları.”

“Hayır, Macha biraz önce dışarıdaydı ama Airmid’i sabahtan beri görmedim.”

Airmid kötü bir rüya görmüştü, yüzünde acı bir gülümseme vardı ve gözlerinin altı hafifçe morarmıştı. Bán onu görmüş ama ne olduğunu sormamıştı ve bundan Breaca’ya da söz etmedi. İnsanlar bugünlerde birbirlerine başkalarından bahsetmek istemiyorlardı. Bán ayağa kalktı ve “Ne var? Neler oluyor Breaca?” diye sordu.

“Yine yarışıyorlar. Dubornos ve arkadaşları başlattı bunu. Aptallar nehrin bir kıyısından başlayıp suya yıkılmış meşeden karşıya geçecek ve karşı kıyıdan aşağıya inip yağlı kütüklerin üzerinden yine diğer kıyıya geçecekler.”

Efnis, “Ama hava kararmak üzere,” dedi. “Bu saatten sonra yarışmaları zor olur, hata olur bu.”

Bán omuzlarını silkti, çılgınlıktı bu. Yağlı kütüklerle oynamak bir felakete yol açabilirdi. Akıllı başında olan bir insan yağlı kütüklerin üstünden değil akşam karanlığında, gün ışığında bile geçmezdi. O kütüklerin altından akan nehir suları çok hızlı akar ve orada suya düşen insan kolay kurtulamazdı. “Bırak yarışın salaklar. Boğulurlarsa Airmid onlar için ilahiler söyler, büyük kayıp da sayılmazlar zaten.”

Breaca birden öfkeleni ve “Fakat anlamıyorsunuz siz,” diye söylendi. “Onlar kutsal gölün oradaki meşe kütüğünden geçecekler karşıya. Eğer biri suya düşer ya da yüzmeye kalkarsa göle sürüklenecektir. Airmid bunun rüyasını gördü. Bunun yapılması gerekiyor.”

“Nee?”

Bán birden başının döndüğünü hissetti. Breaca’nın söylediği

şeyin yapılması mümkün değildi. Herkes o gölün Nemain'e ait olduğunu, oraya girmenin yasaklandığını bilirdi, bu yasağa uymayanı ölüm beklerdi. Ayrıca tanrılar insanların başına başka felaketler de getirirdi. Oraya son kez büyükanneler zamanında bir adam düşmüş ve çok geçmeden Coritani savaşı başlamıştı. Temizlik konusunda titiz olmayan ve yuvarlak evin çevresini pislik içinde bırakan güney Galyalıları bile göle girmek gerektiğini iyi bilirlerdi.

“Fakat onlar nehre girmeye cesaret edemezler, Breaca. Buna...”

“Romalı girebilir. Onu da yarışa sokuyorlar. Dubornos hancılarını adamın boğazına dayadı ve doğru dürüst yarışmasını, yoksa konseyin haberi bile olmadan onun bağırsaklarını deşeceğini söyledi.”

“Ama birisi ona göl hakkında bilgi vermiş olmalı.”

“Sen verdin mi bu bilgiyi ona? Sen herkesten çok konuştun onunla, hiç söz ettin mi bundan?”

Bán da Romalı'ya bundan hiç söz etmemiş, bu konuyu herkes bildiği için onun da bunu duymuş olduğunu düşünmüştü. Ona bu konuyu anlatmak istese bile, basit sözcüklerden ibaret olan dil bilgisi, tanrılarla insanlar arasındaki bu karmaşık ilişkiyi ona anlatmaya yetmezdi. Bán şaşkın bir ifadeyle Breaca'nın yüzüne baktı ve “Dubornos çıldırmış olmalı,” dedi. “Romalıyı öldürecek ve çıkacak olan savaşta da kendi kahramanlığını göstermeyi umut ediyor. Onları durdurmalıyız. Atlar nerede?”

“Kır at dışarıda.” Bán daha önce onun nal seslerini duyup geldiğini anlamış ama üzerinde durmamıştı. “Ama senin atın çayırdaki, ona ulaşmak zaman alacaktır, onun için benim arkama binersin.”

Dışarı çıkıp ata binerlerken Bán arkasına döndü ve Efnis'e, “Macha ya da Airmid'i bul,” diye bağırdı. “Olanları onlara anlat ve göle gitmelerini söyle.”

“Ya onları bulamazsam? O zaman ne yapayım?”

“O zaman konseyi toplayan boruyu çal, onu duyunca çıkarlar meydana.”

“Ama kutsala saygısızlık olur bu!”

“İyi bir nedenle yapılmazsa öyle olur. Şimdi çok iyi bir nedenimiz var, yap bunu.” Bán ata atladı, Dolu’ya da ıslık çaldı ve yola çıktılar.

Yarış başlamıştı. Yarış yolu bir süre nehir kıyısını izliyor, sonra içeriye, ormana doğru dönüyordu. Yol engebeliydi ve Bán düşmemek için arkasına oturduğu ablasının beline sıkıca sarıldı. Bazen alçak dalların altından geçiyorlar, yüzlerini zor koruyorlardı ama yapabilecekleri bir şey yoktu.

Bir süre sonra nehre yaklaştılar ve ormanın içinden çıktılar. Çamur kokusu Bán’ın adeta başını döndürdü. Hava kararmış, dolunay sulardan yansımaya başlamıştı, Nemain’in canavarı da tavşan şekliyle oradaydı. Bu işaret Bán’a bazen iyi bir av belirtisi gibi gelirdi ama bu gece gölünü kirletecek olanları bekliyordu.

“İşte, kavşaktalar, Caradoc önde gidiyor.”

Nehrin suları coşkulu bir şekilde, köpürerek akıyordu. Bán başını uzattı ve kırılıp düşmüş olan meşe kütüğünün suda köprü görevi yaptığı noktaya baktı. Koşan adamlar ilerde birer nokta gibi görünüyorlardı. Caradoc uzun saçları ve boyu sayesinde uzaktan bile kolayca fark ediliyordu. Denizden çıktığı zaman ıslak olarak saman rengi olan bu saçlar, şimdi biraz kesilmiş, kuru ve taranmış olarak ay ışığında metal gibi parlıyordu. Caradoc’un hemen arkasında Tagos vardı ve Dubornos da onları takip ediyordu. Romalı ise onlardan biraz daha kısa boyu, siyah saçları ve esmer teniyle uzaktan zor fark ediliyordu. Ama dikkat edince, onun da diğer üçlünün hemen bir metre kadar arkasında olduğunu gördüler.

“Romalı onların arkasından koşuyor.” Bán bunu bağırarak

söyledi ama Breaca'nın kendisini duyup duymadığından emin değildi.

“Öyleydi ama artık değil.”

Breaca haklıydı. Romalı Dubornos'un tehdidini ciddiye almış olmalı ki, Caradoc kütüğe yaklaşırken biraz yavaşlarken o birden hızlandı. Tagos onun hızlandığını duymadı, fark etmedi ama Romalı yanından geçip onu geride bırakırken birden şaşırdı. Dubornos Romalı'nın böyle atağa kalkacağını bekliyor olmalıydı ki hemen o da hızlandı ve Tagos'u geçti.

Daha sonra yapılan hata Dubornos'undu ve sonradan herkes kabul etti bunu. Dubornos yaz günlerinde, suya ilk düştüğü günden beri birçok kez geçmişti meşe kütüğünün üstünden ve kütüğün çürümüş, dengesiz olduğunu ve aynı anda birden fazla insanı taşımayacağını biliyordu. Romalı bunu bilemezdi ve kütüğe beraber vardıklarında Dubornos'un geride kalıp beklemesi gerekirdi.

Ama o beklemedi. Caradoc o sırada kütüğün yarısına varmış, nehri de yarılarmıştı, rahatça ilerliyordu. Kütük onun altında bir an sarsıldı ama dengesini korudu, fakat önce Romalı, sonra da Dubornos üzerine atladığında dönüverdi.

O anda sekiz adam ve at üzerindeki bir kız ve erkek çocuk onları uyarmak için hep bir ağızdan bağırdılar. Caradoc karşı sahile çok yaklaşmıştı, kütük dönerken kendini kıyıya atıverdi ve kurtuldu. Romalı bir dizinin üzerine çökerken çürümüş ağacı yakaladı ve sarıldı ona. Dubornos'un suya neden düştüğünü kimse anlayamadı. Daha sonra bazıları onun dönen kütük üzerinde kaydığını, bazıları da Romalıya çarparak düştüğünü söylediler. Fakat herkes onun bağırarak suya düştüğüne tanık oldu. Dubornos'un kızıl saçları suyun yüzünde bir kez görüldü ve sonra kayboldu.

Yarış bir kargaşaya dönüştü. Yarışa katılanların bir kısmı karşı kıyıya ulaşarak kendilerini yüzükoyun yere attılar.

Dubornos'un arkadaşları onun adını defalarca bağırdılar ama cevap alamadılar. Caradoc gerçek bir kahraman olduğunu gösterdi, boş yere bağırarak yerde hemen soyunup kendini nehrin buz gibi sularına attı. Breaca da attan aşağıya atlayıp üstündeki gömleği çıkardı, Bán'a uzattı ve "Atı sıkı tut, arkamdan gelmesin," diye bağırdıktan sonra o da sulara daldı.

Bán atın yularına sıkıca yapışırken, "Breaca, hayır!" diye bağırdı ve at yularını çekip kıyıya gitmek için çırpındı. Kısarak binicisini izleyecek şekilde eğitilmişti ama bunu yaparsa onun ölümüne neden olabileceğini bilmiyordu elbette. Bán hayvanın yularını sert bir hareketle geriye çekerken sakın olması için bağırdı ona. Hayvanın ağzının kenarlarından kanlı salyalar aktı ama kısarak acının ne olduğunu hiç bilmiyordu. Yarışa katılan diğer adamlar bağırp çırpınıyorlardı. Bir süre sonra suyun üzerinde siyah saçlı bir baş görüldü.

"Nehir başka nerde darlaşıyor?"

Bu soru Gal dilinde ve çok hızlı sorulmuştu. Adam derin bir nefes aldı. Konuşan kişi Romalıydı. "Bu sular çok hızlı akıyor. Onları kaybedeceğiz. Nehrin daraldığı başka bir yer var mı?"

"Kutsal göle akmadan hemen önce darlaşıp nehir. Göle girmemeliler. Oraya girmek ölüm demektir." Bán bunları söylerken bu dili daha iyi konuşamadığı için üzgündü.

"O halde at bineriz biz de." Adam ne de olsa bir süvariymi ve at üzerinde akıntıya karşı koyabilirdi. Bán kısrağa hakim olamıyordu ama birkaç kişi gelip yuları onun elinden aldılar ve atı tuttular. Hayvan başını birkaç kez salladı, kurtulmak istedi ama sonunda sakinleşti. Yabancı aksanlı bir ses, "Bana yol göster," dedi.

Bán ve Romalı ata atlayıp yola çıktılar. Bán nehrin gürültüsü arasında Breaca'nın bağırarak sesini duydu, ay ışığında köpüklü suların arasında birkaç kez onun dağılmış saçlarını gördü ve çıldırarak gibi oldu. Romalı Bán'ın kulağına eğildi ve "Ablan bunu

Caradoc'a savaşı yemini ettiği için mi yapıyor acaba?" diye bağırdı.

"Hayır, bunu ne olursa olsun yapacaktı o. İkisi de aynı şekilde düşünüyor ve davranıyorlar, eminim bundan."

"Evet, ama ölmeyi göze almadan önce hangisinin daha iyi olduğunu öğrenmek isterdim doğrusu."

"Şimdi kurtulmaları için dua edelim daha iyi olur, değil mi?"

Çok geçmeden yolun dönerek ormana girdiği noktaya vardılar. Romalı atı durdurdu ve "Ağaçların arasına girecek miyiz?" diye sordu. "Bu bizi oldukça yavaşlatır."

"Hayır, başka bir yol var ama çok zordur."

O yol aynı zamanda çok tehlikeliydi ama Bán bunu söylemedi Romalı'ya. Sola keskin bir dönüş yaptılar ve çamurlu bir yamaçtan aşağıya, bir bataklığa doğru indiler. Hayvanın ayakları birkaç kez kaydı ve üzerindeki süvarileri düşürmemek için bütün gayretiyle dengesini korumaya çalıştı. At çok zor bir yolda büyük çaba gösteriyordu ve yorulmaya başladığı belli oluyordu. Bán atın çok zorlandığını anladı ve Breaca gibi konuşarak hayvanı zorlamaya çalıştı. Birden kısırağın hamile olduğunu ve doğacak olan tayın Airmid'e verileceğini hatırladı.

Ama kısrağın tayını doğuracak kadar yaşayabilecek miydi acaba? Bán umutsuzluk içinde, doğmamış tayı kurtarması için Nemain'e dua etmeye başladı, çünkü bu dua kabul edilebilirdi ama göle girmek üzere olan ablası için dua etse bile bunun işe yarayacağını sanmıyordu. Kısrağ Bán'ın sesini duyunca gayrete geldi ve hızla yola devam etti. Bir süre sonra nehrin kenarına geldiler.

Romalı, "Bana kemerini ve dizginleri ver," dedi.

Çağlayanın başında durdular, at çok yorulmuştu. Romalı attan indi ve çağlayanın kenarındaki kayaların üstüne çıkarak aşağıya, küçük göle baktı. Bán da attan atladı ama bacakları uyuş-

muştı, yere düşmek üzereyken Romalı tuttu onu. “Kemerini ver bana,” diye tekrarladı.

Bán kemerini belinden çıkardı, çok iyi bir savaşçı kemeriymiş bu. Romalı kemeri kendi ip kemerinin üstüne taktı. Kısrağı tutarak dizginleri çıkardılar ve iki mızrak boyunda bir ip yaptılar.

Romalı çağlayanı gösterdi ve “Onları burada durdurabiliriz,” dedi. Onlardan biraz aşağıda, nehrin iki kıyısındaki kayalar birbirine yaklaşıyor ve nehir orada iyice daralıyordu. Bán, “Dikkat et sakın göle girme,” dedi.

“Biliyorum, yarış başlamadan önce Caradoc söyledi bana.” Romalı dizginin bir ucunu kemerine, diğer ucunu da atın kolanına bağladı. “Atı burada tutmalısın. Hayvan ileriye doğru gelmez ve dizginler kopmazsa işler yolunda demektir.” Romalı güldü ve bembeyaz dişleri göründü. “Bunu yapabilecek misin delikanlı?”

Bán’ın başı dönüp, midesi bulanır gibi oldu. Adamın kahverengi gözlerine baktı, Breaca’nın gözleri gibi kayıtsız pervasız, ya da Dubornos’un gözleri gibi acı ifadeli değildi bu gözler. Romalı’nın onu ilk seferinde anlamadığını düşünerek, “Göle gidersen rüyacılar öldürürler seni,” dedi.

“Biliyorum.”

“Ama girmesen de öldürebilirler.”

“Bunu da biliyorum. Boğulabilirim de. Benim tanrılarım gibi seninkiler de gereğini yapacaklardır nasıl olsa. Ama eğer dizginler kopmaz ve sen de atı sıkıca tutarsan hepimiz yaşayabiliriz. Ablanı düşün ve seni dinleyecek olan tanrılara dua et.”

Romalı kendini suya atmadı, kıyıdan yavaşça girdi nehre, kayaya varınca sular göğsüne kadar yükseldi, kayanın sivri bir kenarına sıkıca tutundu, beline ve atın kolanına bağlı olan ip iyice gerildi. Bán sıkıca yere basarken sırtını atın göğsüne dayadı, sonra sanki anlayacakmış gibi, bunu neden yaptıklarını hayvana açıkladı. Romalı başını kaldırıp Bán’a baktı ve suyun akışına karşı direnirken, “Onları gördüğün zaman haber ver bana,” diye bağırdı.

Bán, “Tamam,” diye cevap verdi ve karanlık sulara dikkatle bakmaya başladı. O sırada bir bulut ayın önünü kapadı ve ay ışığı bir süre için sadece bulutun kenarlarında sızarak geldi. Bán bunun bir kehanet olduğunu düşündü ve bulutun oradan çekilmesi için dua etti.

“*Bán!*”

Bán kendisine seslenen kişinin Breaca olduğunu sandı ve aniden döndü. Kısarak kolanındaki basıncı azaltmak için öne doğru bir adım attı ve Romalı ipin gevşediğini hissederek bağırdı, küftetti. Bán sırtını tekrar ata dayadı ve etrafına bakındı. O anda Airmid aniden yanında belirdi ve öfkeyle, “Nerde o?” diye bağırdı. Bán önce ne diyeceğini bilemez gibi şaşkın bir ifadeyle ona baktı ve sonra, “Suda,” diye cevap verdi.

“Dubornos suya düştü, Caradoc onu kurtarmak için suya atladı ve Breaca da onun arkasından girdi nehre. Hepsi sulara kapılıp sürüklenmeye başladılar.”

O anda annesi ve Luain de Airmid’in arkasında belirdiler. “Neler oluyor burada?” İkinin de bellerinde hançerleri parlıyordu. Çok geçmeden Efnis de çıktı ortaya.

Bán onlara suda bekleyen Romalı’yı gösterdi ve “Romalı orada,” dedi. “Orada bekliyor...” Birden suda parlayan bir insan başı görür gibi oldu ve sustu. Sonra suların uğultusunda sesini duyurmak için, “İşte!” diye bağırdı. “Geldiler, buradalar!”

Sırtını ata iyice dayadı, onu geriye doğru iterek ipin gergin kalmasına çalıştı. Ama sadece Caradoc’u görmüştü. Genç savaşçı sularla boğuşuyor, kıyıya ulaşmak için çırpınıyor ama başaramıyordu. Caradoc tek koluyla yüzüyordu, diğeri kırılmış ya da yaralanmış olabilirdi. Onun gerisinde, nehrin ortalarında bir yerde tilki kızılı renkte bir baş görüldü, biri kolunu kaldırıp indiriyor, çırpınıyor ve imdat diye bağıırıyordu.

“*Breaca!*”

Bán’ın sesi suların gürültüsünde kayboldu. Airmid çok daha

yüksek sesle bağırdı.

Ama ikisinin sesi de suların gürültüsünde yok olup gitti. Önce çırpınan kol, sonra da suların üstünde dağılmış olan saçlar gömüldü sulara, uzun süre beklediler ama tekrar göremediler onları.

Sular buz gibiydi ve gücü şoke ediciydi. Breaca suyun altında ciğerleri isyan edene kadar kalabildi, gözlerinde kıvılcımlar çakıyordu. Tanrılar bu kez, batan gemi rüyasında olduğu gibi imdadına gelmediler onun ama babası küçük bir çocukken yaptığı gibi ona bir şeyler söyledi, nasıl yüzeceğini, bu hızlı akıntıya karşı koymaması gerektiğini, Nemain'in onu kaldıracağını anlattı. Breaca suları tekmeledi ve kendisini yukarıya, ay ışığına doğru itti.

Su yüzüne çıktığında çok aşağılara sürüklenmişti. Nehir kıyısı boştu. Uzaktan onun adını bağırان erkek sesleri duydu. Suları tekmeledi, kulaçladı, çevresine bakındı. Bir ara yanından soluk renkli bir şeyler geçer gibi oldu, onu yakaladı Breaca, kendine doğru çekti. Suyun yüzünde dağılmış sarı saçlar gördü, gri gözler açıldı, ona baktı ve tanıdı onu. Caradoc yuttuğu suları tükürdü, attı, nefes almaya çalıştı. "Yapamayız... bırak beni... birbirimizi kurtaramayız..." Caradoc garip bir ifadeyle onun yüzüne bakarak sırtıttı.

Akıntı onları bir dirsekte savurdu, Caradoc ondan kurtuldu ve sulara kapıldı, gitti. Nehrin kıyısı burada yakınlarındaydı. Caradoc onun yakınlarında yüzmeye çalıştı, yüzü sulara gömüldü, tekrar meydana çıktı, Breaca'ya çok yakındı.

Breaca suların gürültüsünde sesini duyurabilmek için, "Nerde o?" diye bağırdı. "Dubornos nerede?"

"... Bilmiyorum. Yüzebilir mi o?"

"Sanırım. Dikkat et!" Bir ağaç dalı ikisine de çarparak yanlarından geçti gitti. Breaca'nın koluna bir ağrı girdi, başını suların üstünde tutabilmek için çırpındı. Akıntı onu tekrar nehrin ortası-

na sürükledi. Şimdi nehrin kıyısını göremiyordu. “Caradoc!” diye bağırdı.

“Buradayım...”

Kıyı tarafında bir el su yüzüne yükseldi. Onun biraz ötesinde daha soluk bir yüz çıktı su yüzüne.

“Dubornos!”

Breaca sularla mücadele ederken hareketsiz vücut hızla ona çarptı ve bir an için nefesini kesti. Breaca o hareketsiz bedenini bir yerini, sonra saçlarını yakaladı, sarstı onu. “Toparla kendini sersem! Yüz hadi!” diye bağırdı. Genç adam boğulur gibi bir ses çıkardı, küfretti ve onun elinden kurtuldu. Breaca onun saçlarını bıraktı ve kolunu yakaladı. Su onları hızla sürüklerken birbirlerine çarptılar.

Breaca Caradoc’un yakınlarda olduğunu düşünerek, “O yaşıyor!” diye bağırdı.

“Güzel...” Caradoc onun arkasından seslendi. Uzanıp Dubornos’u yakaladı ve bir süre ikisi birden boğulmak üzere olan çocuğu sıkıca tuttular. Bir ara göz göze geldiler, gülmek istediler ama su yuttular, sular hızla geldi ve Dubornos’u onların elinden alıp götürdü.

Caradoc hızlı kulaçlarla onu tekrar yakaladı. İkisi sularda sürüklenerek bir süre kayboldular, sonra tekrar su yüzüne çıktılar. Caradoc, “Onun göle gitmesine izin vermeyelim,” diye bağırdı.

Breaca o ana kadar gölü unutmuştu, Caradoc’un bağırışını duyunca birden paniğe kapılır gibi oldu. Kendi için korkmuyordu ama Airmid bunun rüyasını görmüştü, eğer tanrıların gölüne bir insan girerse ölü sayısı çok olacaktı. Airmid’in dün gece gördüğü rüya konusunda uzun süre konuşmuş ve bunun ne anlama geldiğini tartışmışlardı. Bir insanın hiç neden yokken göle girmesi düşünülemezdi ama şimdi durum farklıydı. Breaca başını suyun dışında tutmaya çalışarak etrafa bakındı ama sular onu tekrar nehrin dibine doğru çekmeye başladı. Suların darbesi ve buz gibi

soğuk, onun bütün gücünü almış gibiydi. Beyni çalışıyor, mücadele etmesini emrediyordu ama kolları bacakları itaat etmiyordu bu emre, çok yorulmuştu. Ayaklarını nehrin dibine vurup su yüzüne çıktı ve artık orada yalnız olmadığını görünce rahatladı. Nehrin kıyısında insanlar vardı. Birden kıyıda boz renkli savaş kırsığını gördü ve tanrılara şükretti. Bán'ı, Airmid'i fark edince sevinçten ne yapacağını şaşırdı. Birden çağılayanın çok yakınında olduğunu anladı ve korktu. Rüyada göle bir adam düşmüş ve Nemain'in laneti kuşaklarca devam etmişti. Şimdi böyle bir şey olmamalıydı. Breaca başını suyun üstüne çıkarıp derin bir nefes aldı ve sonra tekrar daldı.

Su onun dostuydu, fedakarlığın anlamını bilirdi. Ciğerleri acımıyordu artık, su sanki şimdi yaz mevsiminde olduğu gibi daha ılık geldi ona. Sular artık onu kötülüklerden, acılardan koruyordu. Artık sona yaklaşmıştı ve korkuları sona ermişti. Suların temposu kalp atışlarıyla aynı gibiydi. Breaca annesinin sesini duydu, ilahi söylüyordu. O sırada önünde kayalar gördü ve kollarını yana doğru açtı. Vücudu bir yere çarptı, sarsıldı, sanki son nefesini veriyordu. Zaten simsiyah olan dünyası birden kızıla döndü, etrafta binlerce yıldız parladı. Suyun içinde dönerken elini kaldırıp salladı, parmakları kayanın ucuna çarptı. Kollarını uzattı, ayaklarını suyun içinde iki yana açarak denge bulmaya çalıştı. O ancak kendini kurtarabilecekti, Dubornos'u ve kendisini kurtarmak Caradoc'a kalyordu. O anda sırtına bir insan vücudu çarptı, Breaca bağırdı ve yine su yuttu. Annesinin sesini duydu, atalarının dilinde ilahi söylüyordu annesi. Daha fazla mücadele edemedi, kendini sulara bıraktı.

“Breaca? Breaca, ne olur, ne olur nefes almaya çalış, *nefes al, Breaca!*”

“Üzgünüm ama öldü o, onu sudan çıkarmakta geç kaldım ben.”

“Hayır, daha ölemez o! Bırakmam ben onu! Baksanıza kalbi henüz durmadı, kalbi atıyor, ona nefes aldırmalıyız.”

“Bana izin ver...”

Breaca acılar içindeydi ama zaten bekliyordu bunu. Ciğerlerine belirli aralıklarda hava üflendiğini hissetti, boğazından sanki alevler geçiyor gibiydi. El ve ayak parmaklarında da acılar vardı, bir türlü geçmiyordu bu sızılar. Ama Breaca bütün gayretini topladı, acıları hissetmez gibi gözlerini biraz araladı, çevreye bakındı. Airmid ağlayarak onu'n üzerine eğildi, sonra Macha'yı gördü Breaca. Bán biraz geride boz kısağı yularından tutmuş ona bakıyordu, yüzünde büyük bir acı ifadesi vardı, ağlayacak gibiydi, Dolu bile onu teselli edemiyordu. Caradoc üzerinden sular sızarak yere diz çökmüştü, Romalı da onun yanındaydı. Breaca'nın pek hoşlanmadığı ama saygı duymaya başladığı Luain Mac Calma yumruğuyla göğsüne masaj yapıyor, ona nefes aldirmaya çalışıyordu. Breaca içinde bir acı duydu ve korkunç bir öksürük nöbetine tutuldu. Canı acıyordu, etrafa aldirmadan bağırdı ve küfretti. Birkaç el uzanıp onu tuttu ve dizlerinin üstüne kaldırdı. Breaca bir süre nehrin çamurlarını kustı, içinden çıkarıp attı. Birisi avcuyla sırtına vurmaya başladı ve Breaca yine içindeki suları dışarı attı. Bir süre sonra biraz daha rahat nefes almaya başladı ama hâlâ canı acıyordu. Birisi çenesini tuttu, başını oynatmasına engel oldu. Breaca önünde siyah saçlar gördü, bu yüzü tanıyordu ama Airmid değildi bu. Kaşlarını çattı, onu tanımaya çalıştı, gözleri rüzgarda sallanan bir balıkçıl tüyüne takıldı. O anda Luain Mac Calma, “Ülkeneye yeniden hoş geldin savaşı,” dedi. “Artık bizimle beraber kalacak mısın, yoksa yola devam etmek mi istersin?”

Bir sorudan fazla bir şeydi bu. Dünyalar arasındaydı, kararını vermesi gerekiyordu tabii. Uzaklarda büyükannesi –onun en yaşlı büyükannesi– gülüp duruyordu. Airmid uzandı ve elini tuttu Breaca'nın. Bán don kısağın yularını birine verdi ve gelip sarıldı ona. Breaca kısağın yakında doğurup onlara bir tay vere-

ceğini hatırladı. Önünde kahverengi gözler vardı şimdi. Bu gözler sanki onun ruhunu ve onun ötesindeki tanrıları görüyordu. Breaca kendini topladı, oturdu ve “Göl güvenli mi?” diye sordu. “Göle düşen oldu mu?”

Airmid, “Göle düşen olmadı, göl güvenli,” dedi. “Romalı çağılayan başına durdu ve seni yakaladı. Caradoc da Dubornos’u kurtardı ve kıyıya çıkardı. O da yaşayacak ama gururu kırıldı tabii. Sen de bize geri dönersen kimse ölmemiş olacak Breaca.” Airmid bir rüyacının sakin sesiyle konuşuyor, onu kendine getirmek için elinden geleni yapıyordu. Gözleri ise sanki başka şeyler söyler gibiydi. Breaca onun gözlerinin içine baktı ve gülümsedi.

“Ben geri döndüm işte,” dedi. “Şimdi sizleri bırakıp gidemezdim herhalde, değil mi? En azından yarın konseyde oy vermem gerekiyor, görevimi yapmalıyım.”

Breaca gözleriyle etrafı araştırdı ve Luain’in gerisinde, çamurların içinde diz çökmüş ona bakan Romalı’yı gördü. Caradoc da onun yanıdaydı ve bir elini onun koluna koymuştu, orada da bir sınırın aşıldığı açıkça görülüyordu. Kendisi ve Macha için de bir soru sormak ister gibi kaşlarını kaldırdı ve içinden, “Bütün bunlardan sonra hâlâ konseyi toplamak gerekir mi ki?” diye söylendi.

XI

Ama konsey yine de toplandı tabii. Yaşlılar uzak yerlerden gelmişlerdi ve onları biraraya getirip toplantıyı yapmadan geri gönderemezlerdi herhalde. Fakat özellikle Dubornos taraftarları arasında, olanları Romalı'nın planladığını ve konseyin bu konuda bir karar vermesi gerektiğini söyleyenler vardı. Bazıları da Romalı'nın şansını denediğini, fırsatlardan yararlandığını ve eğer serbest bırakılırsa, kafasında kendileri hakkında bir sürü bilgiyle düşman saflarına döneceğini ve intikam fırsatı kollayacağını söylediler. Üç kuşak önce yaşanan istilanın anısı pek çoğunun kafasında hâlâ yaşıyordu ve Romalı'nın burada gösterdiği olumlu davranışlar o felaket dolu günlerin acısını silmeye yetmeyecekti.

Sis dağılmış, güzel bir gün başlamış, ilkbahar bütün güzelliğiyle gelmişti. Büyük konsey toplantısıydı bu ve herkes tanrılar için giyinmişti. Breaca Airmid'in hediyesi olan, saçlarından daha koyu kırmızı ve kenarları yeşil yeni bir elbise giyd'i. Saçlarındaki nehir çamuru iyice temizlenmiş, saçlar güzelce taranmış, örülmüş ve öldürdüğü bir düşmanın işareti olarak başına kırmızı boyalı bir karga tüyü takılmıştı. Kalkanı için yeni deri bulmak için mevsim henüz erkendi ama yeni büyükanne ona eski kalkanındaki yılan-kargı resmini yeniden boyaması için öküz kanından yapılmış kırmızı boya vermişti ve resim şimdi yeni boyanmış olarak kalkanı üzerinde parlıyordu.

Breaca güneş doğduktan kısa bir süre sonra babasının demir ocağının kapısındaki banka oturdu ve kuma batırılmış yün topağı ile kılıcını temizleyip bilemeye başladı. Bütün vücudu ağrılar içindeydi, omuzlarında ve sırtında ezikler, çürükler vardı ve eline kramp giriyordu. Airmid gece yatmadan önce ona bir ilaç içirmiş, o sayede rahat uyumuş ve acılarını pek hissetmemişti ama ilaç onu uyuşturmuş ve ağlama arzusu uyandırmıştı. Onun için o ilaçtan konsey gününde tekrar alamazdı, ağrıları hissetmemeye çalışarak bütün dikkatini kılıç bileme işine verdi.

“İyi misin bugün?”

Breaca bu sesi duyunca birden irkildi ve başını kaldırıp baktı, Romalı, demir ocağının duvarına dayanmış ona bakıyordu. Breaca nehirden çıktıktan sonra hiç konuşmamıştı onunla. O sudan çıkarılıp kendini toparlamaya çalışırken Caradoc Romalıyı alıp oradan götürmüştü. Diğer yarışmacılar da oraya gelmişler ve Romalı’nın o anda Dubornos taraftarlarıyla karşılaşmasının iyi olmayacağını düşünmüşlerdi. Zaten Breaca da iyi olsaydı bile diğerlerinin yanında onunla çok samimi olmamaya özen gösterecekti. Konseyin Romalı’yı cezalandıracağını düşünüyor, ondan mümkün olduğunca uzak durmaya, ona sempati göstermemeye çalışıyordu. Ama şu anda onun sorduğu soruya cevap vermeliydi, aksi takdirde kabalık etmiş olurdu.

“İyiyim, teşekkür ederim,” diye cevap verdi. “Sen nasılsın?” Breaca’nın Galce dili pekiyi değildi ve bu yüzden konuşmaları da rahat olmuyordu.

Romalı, “Biraz yaralandım ama kırığım yok, eski yaralarım açıldı biraz, birkaç çürükle kurtuldum,” diyerek omuzlarını oynattı ve parmağının ucuyla vücudunun yan tarafındaki eski bir kargı yarasına dokundu, böylece bir zamanlar o da silahlı bir asker olduğunu belirtmiş oluyordu. Bunu bilerek yaptığı belliydi.

Breaca torbasından yeni bir yün topağı çıkarıp dalgın bir tavırla kılıcını birkaç kez sildi ve iyice parlattı. Romalı etrafına

bakındı ve güneşin çimleri kurutmuş olduğu bir yer bularak oturdu. Böylece bankta oturan Breaca ondan daha yüksekte kalmıştı. Romalı onu daha iyi görebilmek için başını arkaya eğdi ve duvara dayadı. Buraya sadece vakit geçirmek için gelmediği belliydi. Breaca sesini çıkarmadı, kılıç kabzasının başındaki bronz yılankargı şekilli topuzu temizlemeye devam ederek onun konuşmasını bekledi. Zamanı değerli olan insan ne de olsa Romalı'ydı. O anda nehri ve kurtarılışını düşündü. Ölmek üzere olduğunu anlamıştı ama o kadar da korkunç bir duygu değildi bu. Bir savaşta da bu duyguyu bir savaşçı olarak hissetmek kötü olmazdı herhalde. Bán'ın söylediği doğruysa bu Romalı çok savaşa girmiş, savaşmıştı, bu duyguyu iyi bilmesi gerekirdi ve korkusuz olmasının nedeni de bu olmalıydı. Başını kaldırıp Romalı'ya bakınca onun da kendisine baktığını gördü, göz göze geldiler.

Romalı, "Kılıcın çok güzel," dedi.

"Teşekkür ederim, ben de öyle düşünüyorum." Breaca bunu söyledikten sonra kılıcını dizlerinin üzerine koydu ve dengeledi, kabzası da dahil olmak üzere, kılıç her şeyiyle pırl pırlıdı. Sadece kabzanın sıgır derisi ile sarılı olan kısmında Breaca'nın parmaklarından bulaşmış lanolin lekesi vardı. Breaca bu lekeyi de silmek için yün yumağıyla ovmaya başladı.

Romalı, "Dediklerine göre bir kılıç kim için yapıldıysa onun ruhunu taşırmış, doğru mu bu?" dedi.

Breaca onun söylediğini tam olarak anlamak için birkaç saniye düşündü ve sonra kaşlarını çatarak, başını iki yana salladı ve "Hayır, ruhumuzu değil, rüyamızı taşır," diye cevap verdi. "Ya da daha önce yaşayıp ölmüş olan atalarımızın rüyalarını ve onu kullanmış olanların yaptıklarını muhafaza eder." Başkasını bilmediği için, rüya sözcüğü olarak Ezeni dilindeki kelimeyi kullandı.

"Yani başkasının o kılıcı kullanması mümkün değil midir?"

"Mümkündür elbette ama bunun doğru yapılması, şerefle yapılması gerekir." Breaca bunu söylerken sahilde kılıcını

Caradoc'a sunduğu anı hatırladı ve atalarının adetlerini bu konuda hiçbir şey bilmeyen bu Romalı'ya nasıl açıklayabileceğini düşündü. Sözcükleri büyük bir dikkatle seçerek, “Eğer bir insan kılıcını başka birine sunar ve savaşçı yemini ederse, farklı olmalarına rağmen onunla aynı kanı taşıdığını kabul eder,” diye konuştu. “İsimler farklı olabilir ama aynı tanrılara tapıldığını da kabul ederler. Yolları kesişmese bile aynı onuru paylaşırlar.”

“Yani bir anlamda kız ve erkek kardeşler gibi mi olurlar?”

Breaca, “Onun gibi bir şey,” derken Caradoc'tan nefret eden Amminios'u düşündü. Caradoc'tan öğrendiği kadarıyla, nefret duygusu ikisinde de vardı. “Kardeşlikten de öte bir duygu olmalı bu,” diye devam etti. “Bazen kardeşler de birbirleriyle kavga ediyor, savaşıyorlar.”

“Ama sana kılıcını veren bir adamla asla savaşmazsın sen ve o da seninle savaşmaz, öyle mi?”

“Elbette, öyle.”

“Anlıyorum. Yani... çok yazık.” Romalı bir süre konuşmadı, derin düşüncelere dalmış gibiydi. Breaca kılıcını temizlemeyi bıraktı ve onu kaldırıp gözden geçirdi. Babasının yaptığı en güzel kılıçtı bu, güneş altında pırıl pırıl parlıyordu.

Romalı bir süre sonra başını kaldırdı ve “Caradoc konseye götürülecek konuları bana açıkladı,” diye konuştu. “Kararlar oya konuluyormuş. Bu durumda, oylama sonucunda benim için ölüm kararı çıkarsa, seçilen bir savaşçı ile dövüşmeme izin verilebilirmiş.”

Breaca bunu hiç düşünmemişti. Bunun da yararları vardı, en azından rüyacılar bu durumda saygı duymaya başladıkları bir adamı öldürmek zorunda kalmayacaklardı. Bu yola gidilirse Airmid çok rahatlayacaktı, Breaca emindi bundan. Romalı'nın kendisine baktığını görünce, “Dövüşeceğin savaşçı Caradoc mu olacak?” diye sordu.

“O öyle düşünüyor. Bana göre, benimle dövüşme hakkını kazanmak için önce Dubornos ile dövüşmek zorunda kalabilir.” Romalı’nın sesinde hafif alaycı bir ton seziliyordu ama genç adam şimdi gülümsemiyordu. Yüzünde ciddi bir ifade vardı ama güneş yanığı teni biraz solmuş gibiydi. Oldukça sinirlenmiş gibi bir hali vardı. Breaca onunla daha önce konuşmadığına üzüldü.

“Sen Dubornos ile dövüşseydin onu yenebilirdin.”

“Biliyorum.”

“Ama Caradoc’u yenmen kolay olmayacaktır.”

“O da beni yeneceğine inanıyor.” Romalı bir an durup düşündü ve sonra, “Ama ben onun gibi düşünmüyorum tabii,” dedi.

“Gerçekten mi? Yabancı topraklarda, tanrılarından uzakta ve daha önce hiç kullanmadığın bir silahla olsa da yenebilir misin onu yani?” Breaca bunu söyledikten sonra birden durdu ve öksürdü. “Babamın kılıcı senin için büyük olabilir. Sinochos’un ki bile...”

“Evet, çok büyük ve ağır onlar benim için, iki elimle bile onları rahatça kullanamam. Dubornos da ben onun silahının bir benzerini kullanmadan önce ölecektir.” Romalı bunu söyledikten sonra yavaşça oturduğu yerden doğrulup ayağa kalktı ve “Kılıçlarla soylar arasındaki bağlar konusunda bir şeyler öğrendim,” diye devam etti. “Birisi bana senin kılıcının yeni yapıldığını söyledi ve ben de kardeşinle olan dostluğuma güvenerek, belki senin kılıcını ödünç alabilirim diye düşünmüştüm. Özür dilerim, yasalarınızı ve adetlerinizi iyi anlamamışım.”

Romalı bunu söyledikten sonra gitmek üzere döndü ama Breaca elini kaldırıp onu durdurdu. O her zaman en önemli kararlarını bile anında alırdı ve bu da diğerlerinden pek farkı sayılmazdı.

“Neden olmasın?” dedi. “Babamda Caradoc’a verebileceği başka kılıçlar da var. Benim kılıcıma ihtiyacı yok onun ve senin bu kılıcı kullanman da aramızdaki kardeşlik sözüne bir zarar

vermez. İşte al bunu ve kendini' alıştır, sana uygun bir kılıç bu. Bakalım benimki gibi senin kanını da kaynatacak mı bu kılıç?" Kılıcı ucundan tutarak kabzayı ona doğru uzattı ve "Al bunu," diye tekrarladı. "Bu kılıçla hiç olmazsa Caradoc'la eşit koşullar altında karşılaşmış olursun ve o da zaten bunu isterdi. Konsey toplanmadan önce bununla biraz çalış. Dur biraz..." Kılıcı onun eline verdi ve yüzüne baktı, Romalı'nın boyu onun boyundan fazla uzun değildi, kılıç eline tam oturdu genç adamın. "Ben de bir kılıç bulayım da seninle çalışalım biraz."

Romalı, kılıcın kabzasını sıkıca tutarken, "Bunu yapamam," dedi ve ikisi de ilahiyi aynı anda duydular. Romalı'nın gözlerinde bir parıltı belirdi, nefesini tuttu, aralarında bir ölüm sessizliği oldu. Breaca geri çekilmeliydi ama yapmadı bunu.

"Hayır." Romalı elini açtı ve kılıç elinden düştü. Breaca kılıcı yere düşmeden yakaladı ama gözlerini ondan ayırmadı. Romalı şimdi derin nefesler alıp veriyordu, onun önünde eğildi ve "Teşekkür ederim," dedi. "Bu kılıç harika ama onu şimdiden almam doğru olmaz. Eğer konsey dövüşmeme izin verirse o zaman alır ve onunla dövüşürüm ama daha önce alamam."

"Peki ama neden?"

"Çünkü hâlâ beni serbest bırakacakları konusunda umutluyum. Benim tanrılarım burada zayıf olabilirler ama şimdiye kadar hayatımı birçok kez onların ellerine teslim ettim ve beni hiçbir zaman yalnız bırakmadılar, hep kurtardılar. Beni batan gemiden kurtardıktan sonra burada ölmeme izin vereceklerini sanmıyorum. Yanılmıyorsam yine özgür bir adam olarak kendi birliğime dönebilirim."

"O halde dönsen bile bir Eceni kılıcını denemiş olarak dönersin, kötü bir şey mi bu yani?"

"Tiberius bir başka İngiltere seferi emrederse o zaman kötü olur bu. Aramızda bir savaş çıkar ve ikimiz karşı karşıya gelirsek o zaman ne yaparız?" Romalı şimdi kendine hakim olmuş, pa-

nik halini atmıştı üzerinden. Olanlardan pişmanmış gibi hafifçe gülümsedi ve “Sizin tanrılarınıza tapmam ama merhametlerini beklerken onlara hakaret de edemem,” diye devam etti. “Olacaklara inanarak senin kılıcını şimdi alırsam bunu yapmış olurum.”

Breaca ondan böyle bir şey beklemiyordu, birden şoke oldu ve “Buradan bizi tanıyarak gittiğin halde, yine bir istila hareketine katılıp bize karşı savaşır mısın yani?” diye sordu.

“Evet. Sen olsan yapmaz mıydın bunu?”

“Elbette yapardım ama ben bir Ecenî’yim. Biz başkalarının topraklarına saldırıp işgal etmeyiz oraları.”

Breaca onu orada bırakıp gitmek üzereydi ama o sırada konseyin başladığını belirten boru sesi duyuldu. Misafir yasalarına göre Romalı’yı orada yalnız başına bırakamazdı. Breaca ona bir at verdi ve ikisi de atlarına atlayarak hiç konuşmadan konsey toplantısının yapıldığı yere doğru gittiler.

Yeni en yaşlı büyükanne büyük evin kapısında gelenleri karşılıyor, içeriye alıyordu. Üzerinde beyaz üzerine siyah dalgalı porsuk kürkünden yapılmış ve onu olduğundan iri ve güçlü gösteren bir elbise vardı. Elinde tuttuğu beyaz renkli ve gagalı kuş kafası herkesin dikkatini çekiyordu. Onun giyinmesine yardım etmiş olan Bán yaptığı işten gurur duyuyordu. Yaşlı kadın eski büyükanne öldükten sonra geçen zaman içinde görevine iyice alışmış, iyi bir lider olmuştu. Şimdi kutsal konseyin toplanacağı büyük evin kapısında büyük bir ciddiyetle durmuş, gelenleri kabul ediyor, içeriye davet ediyordu.

Onun etrafında yardımcı olarak başkaları da duruyordu. Dubornos Ecenî mavisî ve altın işlemeli kıyafetiyle herkesin dikkatini çekiyordu. Gonavic’in mineli kol bantlarından ilk alanlardan biriydi ve daha sonra her yıl bir tane daha almıştı. Şimdi hepsini kollarına takmış, etrafa gösteriyordu. Boynundaki burma gerdanlığı da, Eburovic’in yeterince gösterişli yapacağına inanmayarak

güneyli bir demirciye yaptırmıştı. Bu konuda belki de haklıydı. Bán babasının Caradoc için yaptığı burma gerdanlık için yeterince altın bulamadığını ve içine gümüş karıştırdığını görmüştü. Bu gerdanlık çok güzel olmuştu ama oldukça da basitti. Caradoc onu takmasa bile kalabalık arasında herkesin dikkatini kolayca çekebilirdi. Kraliyet ailesinden geldiği belli oluyor ve Dubornos onun yanında alakarga gibi kalıyordu.

Luain Mac Calma uzun boyu ve iri cüssesiyle geride duruyordu. Onun rüyası bir balıkçıldı ve insanlar uzun bacaklı kargıkuşla bir adam arasındaki değişimi kolayca görebiliyordu. Alnına takılmış olan baş parmak boyundaki mavi-gri kuş tüyünün kıvrık ucu çenesine doğru iniyor ve sabah rüzgarıyla hafifçe titriyordu.

Breaca da Luain'in yakınında duruyordu, saçları bronz, gözleri bakır yeşili rengindeydi. Bán ona bakıp gülümsedi ve Breaca da ona karşılık verdi ama aklı başka yerlerde gibiydi. Romalı Breaca'nın yanında duruyor, ikisi bazen konuşuyorlardı ama aralarında bir gerginlik var gibi görünüyordu. Romalı her zamankinden solgundu ve hiç kımıldamıyordu. Luain yanına gelip büyü-kannenin söylediklerini Latince'ye çevirince Romalı teşekkür etti ona. Sonra herkesin kendisine baktığını görünce, hafifçe eğilip orada bulunanları selamladı ve Gal dilinde konuşarak, "Elbette konseyin kararına uyacağım," dedi.

Konsey toplantısı büyük olasılıkla pek sessiz ve kısa olmayacaktı. Bu toplantı deniz kazasından sonraki birkaç gün içinde yapılırdı, fikirlerini açıklamak isteyen insan sayısı büyük ihtimalle bu kadar fazla olmayacaktı. Ama şimdi herkes konuşmak ister gibi görünüyordu. Toplantıya katılmak zorunda olmayan Bán çok geçmeden kalabalıktan ve herkesin yüksek sesle konuşmasından sıkıldı. İçerisi havasızdı, yanan meşalelerin dumanı gözlerini yakmıştı, halbuki dışarıda hava açık ve çok güzeldi. Se-goventos onun koşum kulübesini elinden almış, ikinci kaptan ve Bán yuvarlak evde uyumak zorunda kalmışlardı. Çocuk yalnızlığı

ve köpeklerinin yakınlığını özlemişti. Burada kalıp bu kalabalığın gürültüsünü dinleyecek yerde, ormana giderek kafasını dinler, tertemiz hava solurdu. Konseyde neler konuşulacağını, tartışılacağını da zaten biliyordu, bir aydır tartışılan konulardı bunlar.

Etrafına bakınarak tanıdık bir yüz aradı. Etrafında insanlar hiç durmadan değişiyordu, tanıdığı kimseyi göremedi. Caradoc Romalı'yı alıp karanlık bir köşeye götürmüştü. Biraz ilerde Airmid'in yalnız başına durduğunu gördü. Rüyacı kız kötü bir rüya görmüş ya da hiç uyumamış gibi asık suratlıydı. Bán yavaşça onun yanına gitti ve koluna dokundu. Airmid bakınca Bán ormana gideceğini söyledi ve kız da başını salladı. Çocuk orada daha fazla durmadı ve çıkıp ormana doğru koşmaya başladı. İçerdeki kalabalıktan bazıları onu kıskanır gibi arkasından baktılar.

Sonuncu yaşlılar da gelip kendilerine gösterilen yerlere oturduklarında, Bán da ormana girmişti. Mona mezunu olan Luain oradakilerin hepsinden daha kıdemliydi ve seçilseydi konseye başkanlık edebilirdi ama onu seçmediler. O da herkesin kendisini görebileceği kapı postunun yan tarafına oturdu ve konuşma yapanları dinlemeye başladı.

Son Roma savaş gemisi doğu kıyısında karaya oturduğu zaman Luain on üç yaşındaydı. O zaman yaşlılar bir araya gelip toplanmamışlardı. Gemi daha sonra Trinovantian sularında batmış ve Catuvellauni savaş lideri olup daha sonra Trinovante lideri de olan Cunobelin, sorunu yaşlıların önüne götürmek yerine, Roma ile savaşmamak için, kurtulan gemicileri ve tekneleri İmparator Tiberius'a teslim etmişti. Güneş Tazısı bu olaydan sonra düşmanın dostu olarak tanındı. Bu olay kısa zamanda bölgenin batısındaki Dumnonii'den Silures yoluyla Ordovicelere kadar yayıldı ve Mona'nın kutsal ormanlarına kadar her yerde duyuldu. Haberci geldiğinde Luain yaşlıların yanındaydı. Haberciye hizmeti için altından bir meşe yaprağı ve iğdiş edilmiş atı yerine de

yakında tay doğuracak çok güzel bir kısrak vermişlerdi. Yaşlılar bu konuyu görüşmek üzere hemen toplanmışlar, iki gün dışarıya çıkmamışlar ama toplantı sonrasında da meraklı çocuğa hiçbir şey söylememişlerdi.

Küçük Luain Mac Calma o zaman ilk kez olarak tanrıların kendisine karşı olduklarını düşünmüştü. General Germanicus askerlerini okyanusta batan gemiyle beraber kaybetmek için bir yıl daha bekleseydi, genç rüyacı o zaman konseyin üyesi olarak yaşlıların tartışmalarını dinleyebilecek ve alınan kararları öğrenebilecekti. Şimdi de başka insanların yönettiği bir konsey toplantısını dışardan dinliyor, kalbi onu bir yana gönderirken, aklı başka bir yere çekiyor, tanrıların yasaları her ikisine de müdahale ediyordu. Durumu çok karışıktı, çünkü ona da sorular soruyorlardı.

Bir ara konsey üyelerinden biri, “Evet... Hibernialı ve sonra Monalı Luain Mac Calma’nın bu konudaki fikrini de alabilir miyiz acaba?” diye konuştu.

Bu konuşan büyükanneydi, Luain’in adından ikinci kez söz ediyordu ve Luain adının söylendiğini duyunca daldığı düşüncelerden kurtuldu. En yaşlı büyükanne iyi bir konsey başkanıydı, teni buruşmuş, saçları dökülmüştü, zor yürüyordu ama hâlâ her köşeden duyulan gür bir sesi vardı ve otoritesini iyi kullanıyordu. Konseyin başladığını bildiren boru çaldığından beri herkes ona saygılı davranıyordu. Kalabalığın batısında ve herkesi görebileceği yüksek bir platformda oturuyordu.

Büyükanne, “Evet, devam ediyoruz,” diye konuştu. O bir rüyacı değildi ama uzun ömründe çok şey yaşamış, görmüştü, deneyimliydi ve bu da rüyacı olmak gibi bir şey sayılırdı. “Tartışmaları dinledin Luian Mac Calma, iki eşit tarafa bölünmüş gibiyiz. Sen bir Emeni değilsin, karar veremezsin ama bize Mona büyük konseyinden geldin. Tanrıların yasalarını buradaki herkes kadar iyi biliyorsun ve senin de rüyaların var ki bunlar da üzerinde

durulmaya değer şeylerdir. Senin de bu konuda rüyaya yattığını biliyoruz. Bize iyi bir cevap vereceğini umuyoruz. Doğru mu söylüyorum?”

Uzun boylu rüyacı Luain ayağa kalktı. Akşam olmak üzereydi ve Luain içeriye ışık girmesi için kapıdaki postu yukarıya kaldırmıştı. Meşaleler bir süre önce yakılmıştı ve siyah dumanları tavana doğru yükseliyordu. İçerde yün, yağ, deri ve insan teri kokuları birbirine karışmıştı. Luain içini çekti ve etrafına bakındı. Yaşlılar yorgundu ve ondan bir cevap bekliyorlardı. Genç erkekler ve hatta Tagos bile kan istiyordu. Tagos bu olayda Dubornos'un tarafını tutarak herkesi şaşırtmıştı. Caradoc tarafsız kalmış, diğerlerinden daha mantıklı sözler etmişti. Gururunu kontrol altına almayı öğrenebilirse iyi bir lider olacaktı. Breaca ve Romalı onu şaşırtmışlardı. Romalı Breaca'nın konuşmasında kısa bir süre sonra dışarı çıkmak için izin istemiş ve talebi kabul edilince oradan çıkmıştı. Kimse onu kendisi aleyhine yapılacak konuşmaları dinlemesi için zorlamak istemedi. Ondan sonra yeni tartışmalar olmadı ve eski fikirleri yeniden ele aldılar.

Luain Mac Calma konuşmacılar için ayrılmış yere gitti, büyükanneye dönerek hafifçe eğildi, önce onu, sonra da diğerlerini selamladı ve “Ben rüyamı gördüm,” diye başladı konuşmasına. “Gördüklerim hoş şeyler değil ve önümüzdeki sorunun çok ötesine geçiyor. Ama yine de gördüklerimin içinde aranan bir cevap olabilir.” Luain sustu, şakağında takılı tüye dokundu ve sonra rüyasını onlara anlatmaya başladı.

Geyik karaçamın dallarına uzandı ve yeşillikleri koparıp yemeye başladı. Onun sıcak nefesi hafif rüzgarla karışarak Bán'a kadar ulaştı. Bir ağaçkakan arkasındaki ağacın kabuğunu gagalamaya başladı. Ağacın üst dallarından başka bir kuşun ötüşü duyuldu. Bán'ın yanı başında duran Dolu kıpırdadı ve kuyruğunu iki kez salladı. Geyik yaprak yemeyi bıraktı ve başını çevirip onlara baktı. Ormanın içinden başka hayvan sesleri duyuldu.

Birden arkadan gelen bir ses, “Avlanmak için kargı ister misin tavşan avcısı Bán?” diye sordu.

Bán arkasına bakmadan tanıdı bu sesi. “Yanımda Dolu ve bu da var, bunlar yeter bana,” derken belindeki bıçağını gösterdi. Uzun zamandan beri bir kargıya ihtiyacı olmadığını ve bazen bıçağıyla da avlanabildiğini söyleyip övünüyordu. Yavaşça doğruldu ve altında yattığı çalılığın arkasından çıktı. Geyik ona baktı ve hiç korkmadan döndü. “Ben başkaları gibi avlanmak için hem kargı, hem de üç köpek birden kullanmam.”

Romalı sırtını bir dişbudak ağacına dayayarak oturdu, oldukça yorgun görünüyordu. Çocuğun söylediğini onaylıyormuş gibi başını hafifçe salladı. “Yani Dubornos gibi demek istiyorsun, değil mi? Ben de senin böyle yapacağını sanmam zaten. Ama bak bu geyik yaşıyor.” Romalı bunu soru sorar gibi söyledi ve kaşlarını hafifçe kaldırdı.

“Bu geyik Nemma’nın dostudur. Nemma onu bir danadan çevirip bu hale getirdi. Onu öldürmek atlardan birini öldürmek gibi olur.” Bán yerden bir ağaç dalı aldı ve ona dayanarak ayağa kalktı. Geyik kulaklarını oynattı ve durduğu yerde rüzgarı kokladı. “Görüyorsun ya, geyik bizden korkmuyor, Dolu’dan bile çekinmiyor.”

Romalı yerinden kımıldamadı ve “Evet, görüyorum,” dedi. “Pekâlâ, başka bir şey avladın mı bari?”

“Hayır, bir başka geyiği takip ettim ama bugün bir canlıyı öldürmek gelmedi içimden.”

Bán gitti ve aynı ağaca sırtını dayayarak Romalı’nın yanına oturdu. Romalı ona neden avlanmak istemediğini sormadı ve Bán da ona bunun nedenini açıklamak istemedi. Adam bir cebinden tütsülenmiş bir hayvan derisi çıkarıp Dolu’ya verdi ve köpek onu kemirmeye başladı. Bán bir süre köpeğine baktı ve sonra Romalı’ya dönerek, “Neden geldin buraya?” diye sordu. “Konsey bitti mi? Karar aldılar mı?”

Romalı yüzünü buruşturdu ve “Ne gezer,” dedi. “Sanırım bu gece geç saatlere kadar orada kalacaklar. Şafak vaktine kadar kalırlarsa hiç şaşımam. Ben sıkıldım ve izin isteyip çıktım orada. Luain de böylece konuşulanları bana tercüme etmekten kurtuldu. Kaçmayacağımı bildikleri için oradan çıkmama izin verdiler.”

“Ama istesen kaçabilirdin. Atlar ortada dolaşıp duruyor. Özellikle bugün herkes oradayken, onlar seni aramaya başlayana kadar çok uzaklara gidebilirdin. Toplantı bitmeden önce kaçtığını anlamazlardı bile.” Bán sustu, “Ben onlara söylemezdim,” deme gereğini duymadı bile. Birbirlerini çok iyi anlıyordu onlar.

Romalı, “Evet, kaçabilirdim tabii,” dedi. O geyiğe, geyik de ona baktı. “Ama nereye gidebilirdim ki?”

“Güneye, Trinovantelere gidebilirdin. Onlar Roma’nın dostu. Güneş Tazısı kayıp denizcileri daha önce de Galya’ya verdi.”

“Olabilir ama bunu yaparak Güneş Tazısı ile oğlu arasındaki düşmanlığa son veremezdim, zaten konseye de kararlarına uymağımı bildirdim. Tanrılara sözünde durmayan bir adam olarak gitmek istemem.”

Bán buna söyleyecek bir söz bulamadı ve Dolu’nun sırtını okşadı. Uzun süre konuşmadılar. Geyik bir süre daha orada kaldı, onlara bir kez daha baktı ve sonra hiç acele etmeden ormanın içine doğru uzaklaştı.

Romalı yavaşça ayağa kalktı, elini gözlerine siper ederek güneşe doğru baktı ve “Neden gidip gemiden kurtulan atlara bakmıyoruz?” dedi. “Kızıl kısrak oldukça yumuşadı, belki üzerine binmene izin verir.”

Yapılacak en iyi şeydi bu. Dar patikayı izleyerek düz bir alana çıktılar ve oradan güneye, atların otlağına doğru yürüdüler. Dolu bazen önlerinde, bazen arkalarında koşuyor, tarla farelerinin yuvalarını kokluyordu. Ilık bir rüzgar esiyor, onların saçlarını karıştırırken büyük evden yükselen dumanları da dağıtıyordu. Bán için normal bir gün sayılırdı bu. Ama bir süre sonra birden bir

şey hatırlamış gibi durdu ve “Caradoc başka neler söyledi?” diye sordu.

“Her zaman söylediğini söyledi; yani ona göre tehlike olan ben değildim ama temsil ettiklerimdi. O bana değer veriyordu aslında. Eğer ben Ecenilerle kalır ya da onunla beraber batıya, Ordovice topraklarına gidersem, hayatımı kurtaracak, bana toprak ve atlar verdirecekti.”

“Bunu kabul etmez miydin yani?”

“Ölümden kurtulmak için benden istenen her şeyi kabul ederdim elbette ama bu konuda tanrılar önünde yemin etmem ve bunu o da biliyor. İkimizin durumu ters olsaydı o da Roma’da kalmak için yemin etmezdi.”

“Neden burada kalmıyorsun? Burada bizimle beraber mutlu olabilirsin.”

“Belki olabilirim. Ama benliğimi kaybederim. Kim olduğumuz yaşadığımız yere bağlıdır. Bazı insanların yaşadıkları yeri değiştirmeleri çok zordur.”

“O halde Caradoc senin aleyhine oy verecek, öyle mi?”

“Elbette. Zaten bunu yapmak istiyordu. Dubornos’tan bile daha çok istiyordu bunu.”

“Dubornos mu? Ama sen onun hayatını kurtardın, değil mi?”

“Evet ama hayatını kurtardığım için daha da çok nefret ediyor benden o çocuk. Kendisini benim kurtardığımı duyunca öfkeden kıpkırmızı oldu. Birden kriz geçirmesinden korktum.”

Bán kendini tutamayıp güldü ve “Keşke geçirseydi,” dedi. “Eğer durumu idare edebilirsen seni serbest bırakabilirler.”

“Keşke o çocuğun yüzüne biraz daha yumuşak bakabilseydim.”

Bir süre sonra atların otlağına vardılar ama Bán’ın vücudu kadar geniş bir porsuk ağacı devrilmiş ve daracık yolu kapamıştı.

Gövdenin üzerinde beyaz ve renkli mantarlar türemişti. Kütüğün üzerinde atlayarak yollarına devam ettiler ve tepeye çıkarak en büyük çayıra vardılar. Çayırın tam ortasında yaprakları sincaplar ya da çocuklar tarafından koparılmamış yaşlı bir kayın ağacı vardı. Bán ve Romalı gidip onun altına oturdular. Kızıl renkli Thessalian kısırağı onları gördü ve başını kaldırıp yelesini salladı. Yerlerde yuvarlanmış ve çamurlara bulanmıştı. Bán ılık çalınca hayvan onlara baktı ve hızlı adımlarla o tarafa doğru ilerledi. Çocuk her zaman olduğu gibi sevecen gözlerle ona baktı, bu at denizden çıktığı günden beri hayrandı ona Bán. Şimdi bahar mevsiminin başında bu at onu daha çok etkilemeye başlamıştı.

Romalı çimenleri üzerine oturdu ve ata baktıktan sonra, “Bu hayvan sana alışmaya başladı,” dedi. “Sana güvendiği belli oluyor.”

Bán başını salladı ve “Evet, galiba öyle,” diyerek gülümsedi. Denizden ilk çıktığında bu at Bán’dan hep kaçmıştı. Hayvan uzun süre yanına Luain ve Airmid’den başkasını sokmamıştı. Bán baharın ilk günlerinde çimlerin üzerine oturup etrafına arpa lapası dökmüş ve hayvanın kendisine yaklaşmasını sabırla beklemişti. Hayvan son günlerde onun ışıltısına gelmeye başlamıştı. Bán onun yanına yaklaşırken avcuna biraz tuz koyup ona yalattıyor, sonra da cebinden tarak çıkarıp yelesini tarıyordu. O zaman Dolu da onların yakınında koşturup tarla farelerinin yuvalarını eşeliyordu. Romalı çimenlerin üzerine sırtüstü uzandı, ellerini kenetleyip başının arkasına yastık yaptı ve gözlerini kapadı.

Bán ona baktı ve “Breaca ne diyor bu duruma?” diye sordu.

Romalı bir süre cevap vermedi ona ve Bán da sorusunu tekrarlamadı. Kısırak sakın bir halde otlamaya devam ederken Bán tarağını çıkardı, onun arkasına geçti ve kuyruğunu birkaç kez taradı. Hemen her gün böyle küçük hareketlerle hayvanı kendisine iyice alıştırtıyordu. Romalı bir süre sonra başını hafifçe kaldırıp Bán’a baktı.

“Ablan bana dedi ki, eğer sizinkiler beni kim olduğum için değil de ne olduğum için mahkum ederlerse, onlar da Roma’nın seviyesine inecekler ve leke asla temizlenmeyecekmiş.” Romalı gökyüzüne baktı ve “Ablan hem bana hakaret ediyor, hem de beni kurtarmak istiyor,” diye devam etti. “Sanırım o da Dubornos kadar nefret ediyor benden ama bu nefretini farklı kullanıyor.”

“Breaca senden nefret etmiyor, sen onun da hayatını kurtardın ama o Dubornos gibi değildir.”

“Doğru. Ama onun farklı bir onur duygusu var ve ben ona karşı suç işledim herhalde.”

Bán bunun nasıl olduğunu sormadı ona, çok merak ederse Breaca’ya da sorabilirdi bunu. Eğilip yerden bir avuç ot kopardı, onları top haline getirdi ve kısrakın çamurlarını temizlemeye başladı. Hayvan kış günlerinde uzun zaman temizlenmemişti ve böyle güzel bir bahar gününde bunu kolayca yapabiliirdi Bán.

“Onun hamile olduğunu biliyor muydun?”

Bán şaşkın gözlerle Romalı’ya baktı. “Ne dedin sen?”

Romalı yattığı yerden hiç kımıldamadan, “Kısrak,” dedi. “Bu hayvan hamile.”

“Ah, evet. Luain Mac Calma’nın söylediğine göre, beyaz yıldızlı siyah bir Pannonia atından hamile kalmış. Tayını yaz ortasında doğuracakmış. Airmid onun yüzü beyaz lekeli, siyah renkli doğacağını ve bu tayın da benim savaş atım olacağını söyledi.” Bán ona kendi rüyasını anlatmadı.

Romalı güldü ve “O halde doğru söylemiş olmalı Airmid,” dedi. “Ama sen savaşta bu kısraka binsen bence daha iyi edersin çünkü bu hayvan oldukça çok savaş görmüştür.”

“Nerden biliyorsun bunu?”

“Üzerinde bir lejyon simgesi var baksana.” Romalı kalkıp hayvanın boynunda kurumuş çamur altındaki ‘LVIIIA- Sekizinci Augustan’ işaretini gösterdi ve “Hayvanı iyice temizlersen emi-

nın yan taraflarda mahmuz izleri de meydana çıkacaktır,” diye devam etti. “Bu hayvanın binicisi ona çok sert davranmış olmalı, ya sevmiyordu onu ya da savaş alanında zor durumda kaldı ve onu terk etti.”

Bán kendi tarafında atın gövdesini okşayınca bazı yerlerde yara izleri gördü. Kısarak onun bu hareketinden hoşlanmamış gibi huysuzlaşıp aniden kuyruğunu sallayınca Bán hemen elini çekti onun üzerinden. Çamurlar temizlenince yara izleri daha kolay görünmeye başladı. Bán hayvanı tekrar okşadı ve Romalı’ya, “Sen bu hayvanı daha önceden tanıyor muydun?” diye sordu.

“Hayır, ben Sekizinci Birlik’le değildim. Ama buna benzer çok at gördüm, bunlar zor şartlar altında yaşar ve kısa ömürlü olurlar. Bu hayvan şimdi burada çok rahat görünüyor. Sen ona çok iyi bakarsın...” Birden durdu ve “Şu kargaya bak,” dedi.

O sırada Gal dilinde konuşuyorlardı ama Romalı kargayı Ezeni dilinde söyledi. Bán atın karnını temizlerken doğruldu ve ona baktı. Romalı şimdi sırtını küçük bir tepciğe dayamış, ellerini yine ensesinde kenetlemiş, üzerlerinde alçaktan uçan bir kargaya bakıyordu. Bán da başını kaldırıp kuşa bakarken, karga birden daldı ve yerdeki kurumuş bir at pisliğinden bir kurt kaparak havalandı.

Bán kolunu kaldırıp, “Defol pis karga!” diye bağırınca Romalı, “Hayır, bırak onu,” dedi. Olduğu yerde kımıldamadan duruyordu ama yüzü birden ter içinde kalmıştı. Genç adamın yüzü gerildi ve Bán orada ilk kez korku ifadesi görür gibi oldu. Ona ne olduğunu anlayamadı, atı temizlemeyi bıraktı ve gidip onun yanına oturdu. Elini onun omzuna atınca kaslarının gerildiğini hissetti.

Yumuşak bir sesle, “Karga derken Ezeni dili kullandın, nereden öğrendin bunu?” diye sordu.

Romalı onun elini omzundan çekmek için hiçbir hareket yapmadı ve “Bunu bana ablan öğretti,” dedi. “Bu sabah atla bü-

yük eve giderken bir karga gördük ve ablana onun Eceni dilinde adını sordum. Bu sözcük (crow) aynı zamanda benim adıma da benziyor, yani Latince’de *Corvus*, kuzgun demektir. Benim evimin de adıdır bu.”

“Şimdiye kadar sana ‘yabancı’ ya da ‘Romalı’ dedik durduk, o halde artık *Corvus* diyebiliriz. Bunu neden daha önce söylemedin bize?”

Romalı hafifçe gülümsedi ama olanlardan hoşlanmamış gibi bir hali vardı. Kargaya bakmaya devam ederken, “Başıma neler geleceğini bilirken nasıl yapardım bunu?” dedi. “Sizin rüyacılar kuşların uçuşlarından ve yaprakların şekillerinden bile mesajlar çıkarıyorlar, karga (crow) sözcüğüne yakın olan adımı nasıl söyleyebilirdim size?”

Bán’ın canı sıkıldı ve “Onlar böyle şeylerden mesaj çıkaramazlar,” dedi.

“Bunu yeni öğrendim ama yeni geldiğim zaman bilmiyordum. Sezar böyle yazmıştı ve biz ona inandık. Özür dilerim...” Romalı omuzlarını hareket ettirdi ve rahatlamaya çalıştı. Karga yine daldı ve bir kurtçuk daha yakaladı. Romalı üzerindeki sinekleri kovan bir at gibi birden silkelendi, titredi.

Bán, “Sana neler olacağını kim söyledi? Breaca yapmış olmaz bunu.”

“Hayır, ablan çok iyi bir insan.”

“O halde Dubornos yapmış olmalı bunu.”

“Elbette o söyledi. Dediğine göre, konseyin ölüme mahkum ettiği son kişi karardan bir buçuk gün sonra kuşlar tarafından parçalanarak ölmüş.”

Bán şaşkın bir ifadeyle ona baktı. “Böyle mi söyledi o çocuk?”

Karga o sırada birden havalandı ve uzaklaşırken Romalı da bir süre onun arkasından baktı.

Bán öfkeli bir ifadeyle, “Sen ona bakma sakın,” diye söylendi. “Bir şey bilmez o çocuk. Bu anlattığı olay dedesinin zamanında olmuş derler, o zaman o daha doğmamıştı bile. Babası bile doğmamıştı. Bu olay doğru değil, şimdi de böyle bir şey olamaz. Onlar senin Caradoc’la dövüşmene izin verecekler.”

Romalı, “Öyle mi diyorsun? Ama vermeyebilirler de,” diyerek uzaklara baktı ve sonra, “Bana anlatılana göre, rüyacılar mahkumun kollarını bacaklarını kırıp onu bir platforma bağlamışlar, sonra da karnını deşerek kargalara ve kuzgunlara yem etmişler,” diye devam etti. “Hikayeye göre adam ertesi sabah şafağa kadar yaşamış, ama kuşlar ciğerlerini parçalayınca ölmüş. O zaman bile...”

“Kes şunu!” Bán bunu bağırarak söyledi ve sonra, “Dubornos kaçığın teki olabilir ama sen de ona uymamalısın,” diye devam etti. “Olay tamamen farklı aslında. Verotagos bizlere ihanet ederek, Coritani’ye ihbar etmiş. Bu yüzden onun babası ve kız kardeşi de dahil olmak üzere altı savaşçı ölmüş. Biz savaşı kaybediyormuşuz. Onun arkasından giden başkaları da olmuş galiba. Daha sonra rüyacılar da müdahale etmişler meseleye.”

“Peki ama şimdi de müdahale etmiyorlar mı işte?”

Bán kendini tutamadı ve ağlamaya başladı, çok sinirlenmişti. “Mesele böyle değil işte,” diye söylendi. “Sen tanrılara hakaret etme. Dubornos’u kurtarıp göle düşmesini bile engelledin. O çocuk göle düşseydi tanrılar onun derisini yüzerler, her yerini kırdırlardı. O sersem seni korkutmak istiyor, bundan zevk alıyor. Bunu yapmasına izin vermemelisin. Sen bu konuda Airmid’le konuştun mu peki?”

“Hayır, o bana acır gibi bakıyor. Onunla bu konuda ayrıntılı olarak konuşmanın kimsenin işine yarayacağını sanmıyorum ben.”

Bán onun önünde diz çöktü, elini tutup gözlerinin içine baktı ve “Corvus, dinle beni,” diye konuştu. “Onlar böyle bir şey yap-

mayacaklar. Sen ölsen bile çok çabuk öleceksin. Bir bıçağın kalbe saplanması çok hızlı gerçekleşir, bunu yapmanın yolları vardır.” Bunu ona kimse söylememişti ama öyle olduğunu biliyordu Bán. Konuşurken eliyle de karşısındakine hançer saplarmış gibi bir hareket yaptı. “Sana söylüyorum, kendini savunacak ve ölsen bile çok çabuk, acı çekmeden öleceksin.”

Romalı acı bir gülümsemeyle onun yüzüne baktı ve “Sana inanıyorum arkadaşım,” dedi. “Ben de bir kez yan taraftan kargı yarası aldım ama o zaman savaşıyordum ve bunu hissetmedim bile. Yanımdaki bayraktar düşmanı gördü ama saldırıyı durduramadı.”

“Ona ne oldu peki?”

“Kolunu havaya fazla kaldırdı ve kargı zırh olmayan yerine saplandı.”

“Öldü mü yani?”

“Şifacılar onu bir iki gün yaşattılar ama sonunda öldü.”

“Bir iki gün mü?”

“Aslında dört gün yaşadı.”

“Seninki daha kötü olabilir mi yani?”

Romalı hafif bir kahkaha atarak, “Bilemem,” dedi. “Teşekkür ederim sana,” diyerek elini onun elinden çekti ve tekrar yere uzandı.

Bán havaya bakınca karganın kaybolduğunu gördü, güneşin sıcaklığını yüzünde hissetti, gözlerini kapadı ve sakinleşmeye çalıştı.

Bir süre sonra Romalı sanki rüyaşında konuşur gibi, “Burada en azından hapishanemiz yok,” dedi. “Gökyüzünü görmeden, kuşların ötüşünü duymadan kapalı bir mahzende kalmaya dayanamazdım. Rivayete göre, Sezar esiri olan Vercingetorix’i öldürmeden önce yıllarca bir yeraltı mahzeninde hapsetmiş. Adam gün ışığına çıkarılırken zaten ölü gibiymiş.”

Bán bunu duyunca titredi ve ayaklarının dibinde otlayan kısığa baktı. Sonra gerçek bir şeyler hissetmek için parmaklarıyla lııyvana dokundu. “Neden yapmış acaba bunu?”

“Her istediğini yapabileceğini herkese göstermek için yapmış tabii. O bir generaldi, savaşta ölen pek çok insan görmüştü ve bir insanın başına savaşta ölmekten daha kötü şeyler de gelebileceğini göstermek istedi. Evet, bu bir gerçektir...” Romalı birden sustu, doğruldu ve etrafa bakındıktan sonra, “Sen de bir at sesi duydun mu?” diye sordu.

Sesi Bán da duymuştu. Doğrulup ormandan çıkan atlıya baktılar, mesafe uzak olduğu için onu tanıyamadılar ama havada uçuşan kızıl saçlar ve atının hızı onun Breaca olduğunu hemen belirtti onlara. Romalı birden ayağa kalktı ve uzaklaşan atının arkasından bakarak, “Ablandı bu,” dedi. “Yine senin boz tayını ödünç almış baksana.” Breaca’nın boz taya binmiş olması sanki onun için önemliymiş gibi konuşmuştu. Bu tay Amminios’un aldığı kısırağın yarım kan kardeşi idi. Onun kadar iyi olmasa da ona yakındı ve boz kısırak kadar hızlı koşabiliyordu.

Romalı uzaklaşan Breaca’nın arkasından baktı ve “Ablan kızmış galiba,” dedi.

“Evet, Breaca oldukça mutsuz ama bunun nedeni sen olmayabilirsin.”

“Babanla Airmid bunun için mi onun arkasından gidiyorlar acaba?”

Bán ağaçlara doğru bakınca Airmid ve Luain’i gördü ama babası orada değildi. Son zamanlarda aileyi iyi tanımayanlar bu hatayı çok sık yapıyordu. Romalı’ya döndü ve “Airmid’in yanındaki babam değil, rüyacı Luain Mac Calma,” dedi. “Mona’dan Breaca’nın hoşlanmadığı bazı haberler getirdi. Bunları konseyde anlatıp yaşlıların onayını alacakmış.”

Romalı dalgın bir ifadeyle başını salladı ve “Peki ama ablan oylamadan önce ayrılır mı oradan?” diye sordu.

Bán yine midesinin bulanır gibi olduğunu hissetti ve “Hayır, bunu daha sonra da tartışabilirler,” dedi. Ağaçların altında, güneşin parladığı yerde Airmid birden sanki birisi ona seslenmiş gibi onlara doğru döndü ve Bán, “Caradoc da orada,” dedi.

“O halde onda bazı haberler olabilir,” diyen Romalı yine yere oturdu. Bán ayakta kalıp kolunu onlara doğru kaldırdı. Luain onu gördü ve elini salladı. Caradoc ağaçların altından çıktı ve yamaçtan yukarıya, yolu kapamış olan kütüğe doğru çıkmaya başladı. Koşmuyor ama hızlı yürüyordu ve onların yanına gelmesi uzun sürmeyecekti. Don kısrak başıyla Bán’ı dürttü ama çocuk bu kez aldırmadı ona.

Caradoc kütüğün üstünden atlarken Dolu onu gördü ve o tarafa doğru koşmaya başladı. Genç savaşçı da kendisini hayvanlara sevdirmenin bir yolunu bulmuş olacaktı.

Bán, “Öyle sanıyorum ki...” diye başladı ama birden durdu. Romalı bütün dikkatiyle onlara doğru gelen genç adama bakıyordu. Yüzü solmuş, yine terlemeye başlamıştı. Bán birden ağzının kuruduğunu hissetti, kalp atışları öyle hızlanmıştı ki onları duyar gibiydi. Sarı saçlı genç onlara doğru hızla yaklaşırken dünya sanki birden delirmiş gibi geldi Bán’a. Avuçlarını elbisesine sürdü ve “İnsan bir savaştan önce böyle mi hisseder acaba?” diye söyledi.

“Evet, ama savaşta insanın elinde bir silahı ve en azından bir seçim hakkı vardır.”

“Elbette.” Ama şimdi Romalı’nın bir seçim hakkı yoktu. Şimdiye kadar onun dövüşerek bir savaşçı gibi ölmesine ya da eğer Dubornos ağırlığını koyduysa, platformda ölmesine karar vermiş olacaktı. Caradoc bir ara çalılarının arasında kayboldu ve bir süre göremediler onu. Bán yavaşça belinden hançerini çıkarıp Romalı’ya uzattı ve “Al bunu,” dedi. “Böylece en azından bir seçim hakkın olur.” Romalı uzandı ve hızlı bir hareketle hançeri aldı onun elinden.

Caradoc onlara yaklaşırken Dolu da onun yanında neşeyle havlayarak koşuyordu. Caradoc bir ara yavaşladı ve eğilip köpeğın başını hafifçe okşadı. Romalı'ya bir kargı boyu yaklaşınca durdu. Bán boğazının iyice kuruduğunu ve gözlerinin yaşardığını hissetti. Konuşmak istedi ama sesi çıkmadı. Caradoc bir heykel gibi duruyordu, yüzü bembeyazdı.

Uzun süre karşı karşıya sessizce durdular. Sonra Caradoc, bir savaşcının diğeri selamlaması gibi kollarını ileriye doğru uzatıp Romalı'yı selamladı, başını hafifçe yana eğdi ve her şey anlaşıldı.

Durum açtı, konuşmaya, kelimelerle oynamaya hiç gerek yoktu. Bán uzaklara baktı, gözleri yanıyoru. Yanındaki genç adam derin bir nefes aldı. Sonra hafif bir sesle duaetti—bu yabancı kelimelerin arasında kurtarıcı olarak Nemain'in ve kuşu karga olan Briga'nın da adları geçti. Romalı söyleyecek başka bir şey bulamayınca başını kaldırdı ve Caradoc'a baktı.

“Teşekkür ederim,” dedi. “Bana nedenini söyler misin?” Saygısını göstermek için Gal dilinde konuşuyordu.

Caradoc çimenlerin üzerinde çömeldi ve “Luain Mac Calma rüyasını anlattı,” dedi. “Sonra da Airmid söz etti rüyasından. Bu ikisi en güçlü rüyacılarımış ve ikisi de aynı rüyayı görmüşler. Rüyalarına göre, korkmamız gereken kişi sen değılmişsin ve eğer bir istila gelecekse, senin ölümün de onu engellemeyecekmiş. Bu bilindiğine göre, senin ölmeni gerektiren nedenler sadece yaralanmış gururlar ve atalarının yaptıkları imiş. Ama bunlar da yeterli değılmiş. Rüyacılar bunu yapamazlarımış.”

“Yani Airmid bunu yapamayacak mıymış?”

“Hayır, hiçbiri yapamayacakmış. Böylece oylama yapıldı, senin aleyhine oy verenler de oldu tabii ama çoğunluk seninle beraberdi.”

“Peki ya sen? Senin oyunu da öğrenebilir miyim acaba?”

Caradoc'un oyu onun için çok önemliydi ve genç savaşcı ba-

şını salladı. Gözleri gemi kazasından beri ilk kez bu kadar çok parlıyordu ve yüzünde keyifli bir ifade vardı. “Elbette öğrenebilirsin,” diye cevap verdi. “Seninle ilgili görüşüm ilk karşılaştığımız günden bu yana çok değişti. Dalgaların arasından boğulmadan kurtulup karaya çıktığın zaman seni oracıkta öldürebilirdim. Nehirde onları kurtardıktan sonra bile ölümün için oy verebilirdim çünkü halkımızın korunması gerektiğine inanıyordum. Ama rüyacılar senin lehine konuştular ve ben de onlara inandım. Eğer onlar senin öldürülmene gerek olmadığını ve seni öldürürsek tanrıların güceneceğini söylüyorlarsa onlara inanıyorum. Senin serbest bırakılman için oy verdim ve benim gibi düşünerek oy verenler diğerlerinden fazla olduğu için de mutluyum.”

“Fakat Dubornos buna pek memnun olmayacaktır.”

“Hayır, ama sen hâlâ misafirsin. Eğer seni öldürürse bu bir cinayet olur ve aynı zamanda rüyacıların ölümünü de istemiş gibi görünür ki buna cesaret edemez. Artık bir kılıç kuşanmaya hakkın var ama onun sana dövüş teklif etmesini istemiyorsan bunu yapmamayı tavsiye ederim. Kılıç takman işleri karıştırabilir.”

“Doğru söylüyorsun, teşekkür ederim.”

Bir süre konuşmadılar ve Romalı burnunu ovaladı. Bu hareketi Bán’la ilk konuşmasında, ona ne söyleyeceğini düşünürken de yapmıştı. Birden başını kaldırıp Caradoc’a baktı ve “Pekâlâ,” dedi. “Şimdi bana bir at verip nereye gideceğimi de söyleyecek misin?”

Caradoc ayağa kalktı ve “Eğer istiyorsan yaparım bunu,” dedi. “Ama sana bir şey söyleyeyim, eğer torun sahibi olmadan önce ülkeneye varmak istiyorsan, o zaman izin ver de seni babamın topraklarının ötesine, bir güney limanına götürelim de oradan bir gemiye bindirelim.”

Romalı onun bu sözüne bir süre güldü, rahatladığı açıkça belli oluyordu. “Bunu bana Latince olarak tekrarlar mısınız? Galiba Gal dilim bazen bazı şeyleri anlamama yetmiyor. Dede olamam,

Çünkü ocuklarım yok. Ama sen Şimdi bana babanın ve kardeŐlerinin topraklarından geçeceğini mi söylüyorsun yani? Onlarla savaş halinde olduğunu sanıyordum.”

“Onlarla savaşa hen baŐlamadım. Kazanmayı garanti etmeden savaşa baŐlamam.”

Caradoc onu istediğini yaptı, söylediğini Latince olarak tekrarladı ve Romalı da ona başka sorular sordu. Bán da onların konuşmaları dikkatle izlerken arkadaşının rahatladığını görüp sevindi. Romalı sonunda Bán’a bakarak güldü ve “ok mutluyum,” dedi. “lmden kurtulmak insana garip duygular veriyor, arkadaşım. EĞer dileğimi kabalık olarak kabul etmezseniz, tanrılarla biraz baş başa kalmak isterdim. Bana arkadaşlık ettiğin için sana çok teşekkür ederim, Bán.”

Bán o kadar sevinçliydi ki yanaklarına akan mutluluk göz-yaşlarına aldırmadan deliler gibi gülmeye başladı. “Bana teşekkür etmene hiç gerek yok, arkadaş,” dedi.

“Evet ama sana borcumu başka nasıl deyebileceğimi bilemiyorum.”

Bunu söylerken belki de doğru ifadeleri kullanamamıŐtı ama artık böyle Şeylerin üzerinde durmak istemiyordu. Bán kalkıp onun önüne gitti ve elini ona Roma tarzında uzattı. Elini onun omzuna koydu ve “Hadi, git,” dedi. “Ben de Dolu ile beraber ava çıkacağım. Bu akşam yemekte et yemeliyiz. Ama fazla geç kalma, geri dn, yoksa Camma çok gcenir. O sinirlendiği, kızdığı zaman ryacılardan çok daha kötü olur.”

“Onun burada kalmasını ister miydin, Caradoc?”

Bán ağacın altında oturduğu yerden gittikçe uzaklaşan Romalı’nın arkasından baktı. Caradoc da çimenlerin üzerine uzanmış, onun arkasından bakıyordu. Bán’ın sorusuna cevap vermeden önce biraz düşündü ve sonra, “Onun karşısında olmaktansa onunla dost olmanın daha iyi olacağını düşündüm,” dedi.

Bán otların üzerinde dönerek yüzükoyun uzandı ve yumruklarını sıkıp çenesinin altına dayadı. Romalı'nın ölümle dansından çok daha fazla şeyler yaşamışlardı. Yerde bir kayın ağacı meyvesi buldu ve sert kabuğunu kırıp avcuyla ata yedirdi. Sonra Caradoc'un yüzüne baktı ve "Bana onların gerçek rüyalarını anlatsana," dedi. "Rüyacılar onunla dövüştüğünü mü görmüşler?"

"Belki de öyledir ama bunu söylemek zor. Sen gerçek rüya görmüş olabilirsin ama ben hep karışık rüyalar görürüm, hiçbir şey kesin değildir benim rüyalarım. Gördüklerim çeşitli şekillerde yorumlanabilir, bu yorumlar doğru da olabilir, yanlış da, bilemezsin."

"Ama savaş olacak, değil mi?"

"Evet, büyük bir savaş olacak diyorlar. Bir ağabeyim savaş ateşini yakacak ve diğeri de onu körükleyecek derler."

Bir süre konuşmadan düşündüler ve sonra Bán, "Amminios," dedi. Bunu söylerken yüzünü buruşturmuştu.

"Onlar öyle diyor. Ben de öyle düşünüyorum. Amminios babam ölür ölmez savaş başlatacaktır."

Caradoc otların üzerinde yan tarafına dönünce, Bán onun yanağındaki hafif yara izine baktı ve birçok savaşa katılıp çok sayıda düşman öldürdüğünü hatırladı. Ama onun gözlerinde dostça bir ifade vardı. "Biz ülkeme gidersek ağabeyim de orada olacaktır. Eğer bizimle beraber gelmek istersen buna hazır olmalısın."

Bán onun yüzüne baktı, bunu hiç düşünmemişti ama "Sence gitmeme izin verirler mi acaba?" diye sordu.

"Eğer istersen verirler sanıyorum. Baban ve Macha bizimle gelecekler ve Airmid de oraya kadar gelmek için izin aldı. Mac Calma ona Nemain Airmid'in adını verdi ki sanırım o bunu hiç beklemiyordu. Bu onu Ecenilerde son üç kuşağın en büyük rüyacısı yapıyormuş."

"Ama o yine de Mona'ya gitmek zorunda."

“Elbette, sizin toprakların sınırına kadar Ecenilerle beraber gidecek, sonra da batıya dönecek.”

“Yalnız mı gidecek yani?”

“Sanmıyorum. Breaca savaşçı yemini etmek istemedi. Bu hakkı Tagos’a verdiler ama o da reddetti. O zaman geriye...”

Bán yüzünü buruşturdu ve “Dubornos,” diye homurdandı. “Airmid’in Mona’da kaldığı yıllarda onun savaşçısı Dubornos mu olacak yani? Airmid kabul etti mi bunu peki?”

“Onun bunu önemseydiğini sanmıyorum. Breaca o anda zaten ayrılmıştı oradan. Konseyi sona erdirecek ve onu takip etmesine izin verecek olsaydı Amminios’u kabul ederdi.”

“Belki.” Bán o anda onu dalgın bir ifadeyle dinliyordu, ablasının kısrağın üzerinden seslenişini hatırladı ve başka şeyler de geldi aklına. Yanındaki genç savaşçı onun konuşmasını bekliyordu. “Bizim boz kısrağın babanın sarayında olacak mı peki?” diye sordu.

Caradoc kısaca, “Hayır,” dedi ama Bán onun gözlerinde büyük bir öfkenin parıltısını fark etti.

“Nerde olacak o peki?”

“O öldü Bán, ben orada değildim. Togodubnos elinden geleni yaptı ama kurtaramadı onu. Çok ani oldu, Roma tanrılarına kurban ettiler onu. Senden özür dilerim dostum.”

“Özür dileme, senin suçun değil bu.”

Bán otların üzerine sırtüstü yattı ve sessizce gökyüzünü seyretmeye başladı. Güneş gökyüzünde asılı gibi dururken, doğuda ayın ucu da kendini göstermeye başlamıştı. Bán alçak sesle dua etti ve sonra da intikam sözü verdi. Sonra doğrulup oturdu ve kolunu ileri uzattı, Caradoc da bir dost olarak onun kolunu dirseğinden yakaladı.

“Onu öldürecek misin?”

“Amminios’u mu? Ah evet.” Caradoc bunu söylerken hafif-

çe gülümsedi ve sonra, “Bundan hiç kuşkun olmasın küçük dostum,” diye devam etti. “Ama babam öldükten sonra öldüreceğim onu. O zamana kadar hiçbir harekette bulunmayacağım. Ondan önce babamın sarayına gidecek ve onun bize neler verebileceğini göreceğiz.”

XII

Bu senin hayal ettiğinden çok daha büyük bir şey olacak.

Caradoc önce onu, sonra da oradan ayrılmadan önce, hazırlık döneminde Macha'yı uyardı. Gonavic yıllar boyu kış şarkılarını yazıp söylerken, Arosted de onları vecizelerle süslemişti. Bunlar onun hayalinin ihtiyacıydı, eksikliğiydi ve bu nedenle Breaca, Cunobelin sarayı konusunda hazırlıksız yakalandı.

“Bunu sana yapmak için hazırlandı bu. İzin vermemelisin buna.”

Breaca yanındaki delegeleriyle beraber onun babasının topraklarına doğru hafif yamaçtan aşağıya doğru inerken, Caradoc da onun yanındaki atın üzerinde ona refakat ediyordu. O böyle şeylere alıştı, bunların içinde büyümüş, topraklarını korumak için babasının neler yaptığını görmüştü. Breaca onların bölgesince uçsuz bucaksız çayırları, ekili tarlaların çokluğunu, şimdiye kadar görmediği kadar çok bacadan çıkan dumanları, sayısız evleri görünce şaşırdı.

Breaca bir savaşçıydı ve onu en çok şaşırtan şey, Güneş Tazısı'nın çok büyük topraklarını savunmak amacıyla surların önünde çepeçevre açılmış olan geniş hendekler oldu. Surların hemen önüne kazılmış olan bu derin, geniş çukurlar göz alabilirdiğine uzuyordu. Breaca bu savunma hendeklerini görünce, bu

toprakların neden ele geçirilemediğini hemen anladı.

Onun yanında giden Caradoc da babasının savunma hendeklerini ve surları bir kez daha gördü. Breaca'ya baktı ve "Kuzeye bakan surlarda asker çok eskiden beri vardır," dedi. "Babam Ecenî'den saldırı gelmeyeceğine inanır. Ona göre saldırılar daha ziyade güneyden, deniz tarafında, bizim limanlarımızı ele geçirmek için fırsat kollayan Berikos ve Atrebates'den gelecektir. Bu tarafta gördüğün surlar, hendekler eskidir ve ihmal edilmiştir."

Breaca, "Evet ama yine de etkileyici," dedi. "Saldıranlar için surların önündeki bu hendekleri aşmak hiç de kolay olmaz."

Caradoc hafifçe gülümsedi ve "Sen buraya orduyla, saldırı amacıyla gelseydin devam eder miydin peki?" diye sordu.

Breaca hafifçe ürperdiğini hissetti, birkaç saniye düşündü ve sonra, "Evet ama saldırmadan önce surların zayıf noktalarını öğrenirdim," dedi.

"Güzel. Ben olsaydım kale kapılarındaki muhafızlara rüşvet vermeyi düşünürdüm. Üzerinde delik olmayan duvar güçlü bir engeldir. Ama bugün için buna gerek yok elbette. Biz Ecenî topraklarından ayrıldığımızdan beri casuslar izliyorlar bizi. Babam bizim yol boyunca neler yiyip içtiğimizi bile öğrenecektir." Caradoc atını mahmuzlayıp onun önüne geçti ve sonra geri dönerek, "Tamamen aşağıya inip bizi içeri alıp almayacağını görelim mi?" diye sordu.

Yokuşun sonuna kadar indiler. Caradoc bir taya binmişti ve çok güçlü görünüyordu. Bán bu güçlü tayı ona hem kendisini sevdiği, hem de ağabeyi Amminios'u tahrik etmek için vermişti. Amminios'un Bán'dan aldığı kısırağı Roma tanrılarına kurban ettiğini ve kısırağın da ruhunu kaybettiğini artık herkes biliyordu.

Bán ise Ecenîlerin şimdiye kadar görmediği kadar güzel bir hayvan olan kızıl Thessalian kısırağına binmişti. Hayvan dölünün alınması açısından bu kısırak çok değerli olduğundan, Bán'a onu alması için yaşlıların izin vermesi istenmiş, onlar da ona oy birli-

ğıyle izin vermişlerdi. Hayvan yola çıkarken biraz sinirli, huysuz gibi görünmüştü ama Bán, fırtınaya yakalansalar bile onu sağ salim geri getireceğine söz vermişti.

Hendeklerin önündeki çayırdaki bir hayvan pazarı gördüler. Pazarın ötesinde Trinovante askerleri sarı pelerinleri ve güneşte parlayan miğferleri ile sıraya dizilmiş nöbet tutuyorlardı. Bronz kalkanlarının üzerinde dairesel şekiller ve eyerlerinde de benzer süsler görölüyordu. Elllerinde kargıları yoktu ama Breaca uzak-tan bile sırtlarındaki kılıçların omuzlarından yukarı doğru çıkmış kabzalarını görebiliyordu. Breaca askerlerin ortasında, atının üzerinde dimdik duran Togodubnos'u gür siyah saçları ve geniş omuzlarından hemen tanıdı. Kızıl saçlı Amminios da onun yanında duruyordu.

Caradoc, "Altın kalkanlı olan babamdır," diyerek babasını işaret etti. "Amminios'un solunda duruyor." Breaca onu görmüş ama dikkat etmemiş ve gün ışığında onun kalkanını da bronz sanmıştı.

Caradoc ona ünlü bazı savaşçıların adlarını da saydı. Onların içinde Breaca için en önemli olan kişi Eynd'in oğlu Heffydd idi, o sahte rüyacı kendi rüyalarını tanrılardan değil, Güneş Tazısı'ndan alırdı. Airmid yamaçtan aşağıya doğru inerken ona bakar gibi görölüyordu ama aslında rüya görüyormuş, henüz gerçek dünyaya dönmemiş gibiydi. Zaten buradan sonra çıkacağı uzun yolculuğa göre giyinmişti ve hazırlanmıştı o; eyerinin yanında asılı duran kalkanı, rüyacıların kullandığı, sade hayvan postundan yapılmış basit bir kalkandı ve omuzlarında duman rengi Mona pelerini vardı. Omzuna bir yılan-kargı broşu takmıştı ki Breaca'da da bunun bir benzeri vardı. Dostluklarının belirtisiydi bu broşlar.

Düzenlerini bozmamaya çalışarak hayvan pazarının içinden geçtiler. Trinovantia topraklarına girdiklerinden beri Breaca kraliyet ailesinden olarak grubun önüne geçmişti. Caradoc da ülkesine geri dönen prens olarak onun yanında gidiyordu. Onların ar-

kasında rütbe ve unvanlarına göre savaşçılar, rüyacılar, denizciler dizilmişti. Böyle güvenli ve dengeli bir delegasyon oluşturmak oldukça uzun sürmüştü. Emeni topraklarının her yerinden çok sayıda savaşçı delegasyona katılmak istemişti. Bunların bazıları ilk resmi delegasyonuna liderlik edecek olan Breaca'yı onurlandırmak, bazıları Romalı'yı desteklemek istemişti ama çoğunluğun arzusu Cunobelin'in kısırağını görmektir, bunun için bundan daha iyi bir fırsat bulamazlardı. Yaşlılar da delegasyona katılacak olanları seçerken, hem iyi savaşçı ve hem de barış yanlısı olanları seçmeye özen göstermişlerdi.

Bu bir barış zamanı delegasyonu değildi aslında. Grupta rüyacılar olarak sadece Macha, Airmid ve Luain vardı ve tek çocuk ise Bán'dı. Delegasyonun geriye kalanı yetişkin savaşçılardı ve çoğu da savaş görmüştü. Cunobelin'in askerleri her ihtimale karşı onların biraz ilerisinde, her şeye hazır olarak bekliyorlardı. Breaca onların zırhlarına ve etraflarındaki engellere baktı ve içinden küfretti.

Caradoc onun yanında giderken, "Buradan çıkıp bir saf halinde dizilelim, daha iyi olur," diye konuştu. Bunu söylerken Breaca'ya bakmıyor, kendisini tanıyıp hoş geldin diye bağırarak halkını başıyla selamlıyordu. Uzaktan bakınca onun, atına yaklaşan koyun tüccarlarıyla konuştuğu görülebiliyordu.

Breaca da onu taklit ederek, etraflarındaki insanları başıyla selamlamaya başladı. Delegasyon biraz geride kalmıştı ve Breaca, "Bu halkın arasından geçip çıkınca diğerlerini de çağırırız," dedi. "Bu insanlar neden böyle yolu kapıyor, önümüze çıkıyorlar?"

Caradoc onlara bira satmak isteyen bir satıcıya gülümsedi ve karşılık olarak verecek bir şeyi olmadığını işaret etti adama. "Belki de yolumuzu bu şekilde kapamak için emir aldılar. Yazın ilk günlerinde bu şekilde bir hayvan pazarı kurulduğunu ilk kez görüyorum."

O sırada iri bir keçi Caradoc'un mahmuzlarına yaklaşarak tos

atınca delikanlının atı birden ürktü. Caradoc atını kontrol etmek için dizginlere asıldı ve hayvanı okşayarak yatıştırmaya çalıştı.

Breaca, “Atlar ürkerse işimiz zorlaşabilir,” dedi.

Caradoc güldü ve “Atlar ürkerse saldırı için bir bahane bulunmuş olurlar,” diyerek başını salladı. Oraya barış için gelmişlerdi ve Caradoc’un çatışma çıkmasını istemediği belliydi. Genç savaşçı Breaca’ya baktı ve “Umarım küçük kardeşin kısırağını kontrol altında tutar,” dedi.

“Ben de bunun için dua ediyorum.” Breaca o sırada tartışan iki pazarcıya baktı ve atının neden huysuzlandığını anladı. “Bán’ın ne yaptığını yakında anlarız,” dedi. “Şurada duran boğa atlardan pek hoşlanmıyor galiba.”

O sırada Breaca’nın biraz ilerisinde, yolun üzerinde iki hayvan satıcısı bir sığırın fiyatı konusunda yeniden tartışmaya başladılar. Hayvan çok zayıftı, kaburgaları belli oluyordu ve bazı yerlerinde de yara izleri vardı. Boynuzları uzun ve kıvrıktı, uçları gümüşle kaplanmıştı. Breaca Romalıların hayvanlarını özel günlerde bu şekilde süslediklerini duymuştu.

Caradoc’a baktı ve “Baban boğalara tapar mı?” diye sordu.

“Babam güce tapar. Eğer bir boğanın kendisine güç vereceğini bilirse alır onu ama bu öyle bir hayvan değil. Onlara güzel bir şeyler söyle Breaca, senin sinirlendiğini sanıyorlar.”

“Haklılar, sinirlendim elbette ama onlara değil.” Breaca bunu söylerken tartışan adamlara bakarak gülümsedi ve boğanın boynuzlarından uzaklaştı. Boğa ona bakarken Breaca’nın atı da yine huysuzlaştı. Yan taraftaki çitlerin arkasında bir domuz dışarı çıkmak için uğraşıyordu. Geçtikleri yer çok kötü kokuyordu ama oradan çabuk uzaklaştılar.

Breaca başını çevirip Cunobelin’e bakarken atını yavaşça mahmuzladı. Macha ve Eburovic de boğanın yanından yavaşça ve hayvanı ürkütmeden geçmeyi başardılar. Luain ve Galli Segoventos da onları izlediler. Galli iyi bir binici değildi ve atını güçlkle

kontrol ederken yüksek sesle küfrediyordu. Çok geçmeden Airmid ve Dobornos da boğanın yakınına geldiler. Dubornos Eceni topraklarından çıkar çıkmaz, sanki hakkı varmış gibi Airmid'in sağına geçmişti. Ama Breaca bunun üzerinde durup da daha fazla sinirlenmek istemiyordu.

Breaca kıyafetini düzelterek başını arkaya çevirdi ve Airmid'in de boğanın ve domuz ağılının yanından güven içinde geçtiğini görünce rahat bir nefes aldı. Arkadan gelen savaşçılar ve denizciler de atlarını kolayca kontrol altında tutabiliyorlardı. Bán herkesin arkasında kalmıştı ve Breaca onun için endişelenmeye başladı.

Caradoc onun endişelendiğini anladı ve "Kısarak çok iyi gidiyor, Ban'ı merak etme sen," dedi. "O da oradan rahatça geçecektir, eminim bundan. Sen şimdi sağına bak, birisi sana bir armağan getiriyor."

Breaca başını eğip sağından yaklaşan, başı ve yüzünün bir kısmı yün bir pelerin altında gizlenmiş olan kadına baktı. Kadın gençti ve kısa bir süre önce doğum yapmıştı. Bebeği yanında değildi ama önünde süt damlalarının izleri kolayca görülebiliyordu, Breaca'ya vermek istediği hediye minik bir köpek yavrusuydu ve onu iki avcunda tutuyordu. Breaca şaşırdı, hediye reddetmek kadına hakaret olacaktı ama bölgenin en güçlü savaş liderinin önüne de kucağında bir köpek yavrusuyla çıkmak istemiyordu. Yavruyu alıp taşımaya için Airmid'e güvenebilirdi ama o da kendisinden çok uzaktaydı ve yakınında da başka biri yoktu.

Breaca atından aşağıya, kadına doğru eğildi ve "Teşekkür ederim, hediye için gururlandım," dedi. "Ama şu anda onu yanıma alıp taşımam mümkün değil. Acaba onu şimdilik başka birine..."

"Onu ben alırım."

Caradoc bunu söylerken atını Breaca'nın yanına yanaştırdı, kadın ona bakarak gülümsedi ve hızlı konuşarak bir şeyler söyledi.

Aksanı çok güzeldi ve asil bir görüntüsü vardı ama konuşmasıyla kıyafeti birbirine pek uygun görünmüyordu. Breaca Caradoc'un kadına hafifçe gülümseyerek bir şey söylediğini ve sonra da bir metal sesi duydu. Caradoc köpek yavrusunu alıp atını Breaca'nın yanına yanaştırdı ama kolundaki bandı gitmişti.

Caradoc'a, "Tanıyor muydun o kadını?" diye sordu. Kolundaki bandı genç savaşıya Breaca'nın babası hediye etmişti ve bir köpek yavrusundan çok daha değerliydi o bronz bant.

Caradoc onun sinirlendiğini anladı ama hafifçe gülümseyerek, "Biraz," diye cevap verdi. Breaca burada düşmanca bazı hareketlerle karşılaşacağını düşünmüş, tahmin etmişti ama hiç beklemediği şeyler oluyordu bu yabancı topraklarda. Bu da onu rahatsız ediyordu. Caradoc'a bir şeyler sormak istedi ama genç adam gülümseyerek başını çevirince vazgeçti.

Caradoc köpek yavrusunu bir koluna aldı ve peleriniyle üstünü örttü. Sonra, "Güzel bir hayvan," dedi. "Odras, Trinovantelerin eski kral soyundan gelen asil kadınlardan biridir. Babamın emrindeki Togodubnos'un annesinin yeğenidir. Bu ülkede çok kaliteli köpekler yetiştirmekle ünlüdür. Kardeşin çok sevecektir bu köpeği. Ama bu arada savaş çıkar, dövüşmek zorunda kalırsak onu koruyamayacağımı da bilmelisin."

"Savaş çıkmayacak, buna izin vermeyeceğim."

O sırada Latince bir küfür duyuldu ve Breaca geriye dönüp bakınca Bán'ın atının boğayla karşı karşıya durduğunu gördü. Pazarıcı adamlar yer değiştirmişti ve boğa şimdi yolun tam ortasında durmuş, boynuzlarını da öne doğru uzatmıştı. Romalı boğayı atlamış, yolun diğer ucuna geçmiş, Bán'a ve adamlara Gal dilinde bir şeyler söylüyordu ama kimse dinlemiyordu onu. Boğa için pazarlık eden adamlar şimdi her şeyi bırakmış, neler olacağını görmek için heyecanla bekliyorlardı. Adamlardan iri olan boğayı kışkırtınca hayvan bir adım ilerledi ve başını eğerek boynuzlarıyla toprağı eşeledi.

Breaca ilk kez olarak öfkeyle elini kılıcının kabzasına attı ama çekmedi ve sadece, “Bán!” diye bağırdı.

“Hayır, bekle! O başarabilir bunu.”

Bán gülererek Romalı’ya bağırdı, bir şey söyledi ama Breaca onun ne dediğini anlayamadı. Kızıl kısrak birden şahlandı, bir geyik gibi sıçradı ve boğanın üzerinden aşarak domuzların çitini geçti, diğer yana atladı. Pazarda herkes şaşkın gözlerle onlara bakıp bağıırır ve alkışlarken, Bán ve atı domuz ağlınının diğer yanına geçtiler ve Breaca’nın yanına geldiler. Şimdi pazarda bulunan herkes bağıırıp alkışlıyordu onları.

Bán kısrakını Breaca’nın sağına yanaştırdı ve “Harika değil mi bu hayvan?” diyerek güldü. O sırada Airmid de yanlarına geldi. Ban, “Belki de bu kısrakın ne yapabileceğini görmek için kes-tiler yolumuzu, olamaz mı?” dedi.

Breaca başını salladı ve “Olabilir,” dedi. “Halkından biri Caradoc’a bir hediye verdi. Eğer uslu durur ve Güneş Tazısı’nın ödül domuzlarına zarar vermezsen, Caradoc o köpek yavrusunu sana verebilir.”

Bu yolculuğa çıkarken, bazı nedenlerle ya da Amminios zarar verebilir korkusuyla Dolu’yu yanlarına almamışlardı ama Bán’ın köpeğinden ayrılması hiç de kolay olmamıştı. Köpek aşığı olan Bán yeni yavruyu duyunca sevinçten ne yapacağını şaşırdı.

Caradoc pelerinini kaldırıp yavruyu Bán’a gösterdi ve “Sana yeni bir arkadaş geldi delikanlı,” dedi.

Bán ellerini ileri doğru uzatarak, “Onu kucağıma alabilir miyim?” diye bağırdı. O hâlâ bir çocuktı ama Breaca bazen bunu unutuyordu.

Breaca, “Şu karşılaşmadan sağlam çıkarsak alacaksın onu, ama şimdi biraz sabırlı ol bakalım,” dedikten sonra solunda duran Caradoc’a baktı. “Sen hazır mısın?”

“Elbette, hepimiz hazırız.”

Breaca, “Güzel,” dedikten sonra elini başının üstüne kaldırdı. Kırk iki süvari düz bir hat halinde dizildiler—denizciler sola, rüyacılar sağ tarafa, savaşçılar da her iki uca geçtiler, herkes yerini aldı ve onun emrini bekledi. Etrafta derin bir sessizlik oldu, sonra üzengi şıkırtıları ve bazı mırıldanmalar duyuldu ama kimse yüksek sesle konuşmuyor, küfretmiyordu. Buraya gelmeden önce günlerce bu ziyaretin provasını yapmışlar, nasıl, ne şekilde davranacaklarını ayrıntılarıyla planlamışlardı. Breaca bu planlamayı yaparken Togodubnos’un yuvarlak eve gelişini hatırlamış, Caradoc ve Romalı da bu çalışma sırasında ona yardımcı olmuşlardı. Bu çalışmalar sırasında süvari olmayan denizciler bile iyi birer binici olmayı, atlarını çok iyi kontrol etmeyi öğrenmişlerdi. Dubornos bile bazılarını sevmediği insanlara yaklaşmış, onlarla işbirliği yapmıştı. Breaca şimdi atının üzerinde dimdik oturarak başını geriye çevirdi ve tüm ekibinin hazır olduğunu görünce onlarla bir kez daha gururlandı.

Romalı sıranın sonundan, “Gidiyoruz,” diye seslendi. Breaca havaya kaldırdığı kolunu indirdi, yere paralel tutarak ileriye işaret etti ve herkes aynı anda mahmuzladı atını. Romalı ve Bán şimdi yan yana at koşturuyorlardı ve Breaca da yanındaki Caradoc’la aynı şeyi yaptı. Şimdi bütün delegasyon dümdüz bir hat halinde, arkalarında bir toz bulutu kaldırarak Trinovante savaşçılarına doğru gidiyordu. Onlara iyice yaklaştıklarında Breaca kolunu kaldırdı ve dur emri verdi.

Çok iyi bir yerde durmuşlar, Breaca babasının değil de Togodubnos’un karşısına denk gelmişti. Romalı ise tam olarak Güneş Tazısı’nın karşısına düştü. Caradoc tayının üzerinden gülümseyerek Amminios’a baktı. Onun sağında, yüksek kırsığın üzerinde Bán, olduğundan daha büyük, daha iri görünüyordu.

Breaca karşısındaki adama, onun kendilerine gelip Coritanilere karşı savaşta yardım teklif ettiği zaman yaptığı gibi, “Kardeş,” diye hitap etti. Togodubnos da başını salladı ve o

da, “Kardeşim,” diye karşılık verdi ona. “Bu ziyaretinizin sebebi nedir acaba?”

Aslında onun bunu aylar önceden olmasa bile günler önceden öğrenmiş olması gerekirdi. Trinovantia casusları her yerde dolaşıp bilgi topluyorlardı. Ama Togodubnos herkesin de duyması için ondan bir cevap bekliyordu.

Breaca da onun istediğini yaparak, “Tanrılar bize gemileri batan bazı denizciler gönderdiler,” diye konuştu. “Yaşlılarımız, bilgelerimiz bu insanların bir gemiyle Galya’ya gönderilmelerinin çok iyi olacağını düşündüler. Biz bir gemiye binene kadar onların güvenliğini sağladık. Ben konseyde babanın bize izin verebileceğini söyledim ve şimdi de sizden, topraklarınızdan geçerek güney kıyılarına gidebilmek için izninizi istiyoruz.”

“Ve aynı zamanda kardeşimiz Caratagos’u da getirdiniz bize.” Breaca o anda Caradoc’un adını Gal dilinde ilk kez duydu. Togodubnos bunu bir soru olarak değil, düz bir ifade olarak söylemiş ama onun sorusuna cevap vermek istememişti.

Caradoc onlara, “Ben *Greylag* adlı gemideydim,” dedi ve onlar bunu da biliyorlardı. “Breaca ve ailesinin yardımlarıyla sağ kaldım. Sizin de bildiğiniz gibi onlar bizim akrabamız oluyorlar.”

“Aslında öyle.”

“Duyduğuma göre bir yakınım daha olmuş—bir erkek çocuk babası olmuşsun ağabey, kutlarım seni.”

Caradoc bunu mutlu olduğunu belirtmek için söylemişti ama Breaca onun sesinde yine de acı bir ifade sezdi. Atının dizginlerini sıkıca tuttu, onun kımıldamasına izin vermedi. Ama Amminios’un doru atı sinirlenmiş gibi başını salladı ve yerinde hafifçe kıpırdadı. Togodubnos rahat görünüyordu. Breaca onu daha önce tanımış olsaydı, yüzündeki ani kızarmayı ve gözlerindeki uyarı ifadesini fark etmeyebilirdi.

Togodubnos kardeşine baktı ve “Odras seni karşılamaya ge-

lemediği için özür diledi ve sana hoş geldin dememi istedi benden,” dedi.

“Teşekkür ederim, o hepinizden iyi bir binici olduğuna göre, ciddi bir mazereti olmalıydı tabii.” Caradoc bunu söylerken diğerlerine de baktı ve gülümsedi. “Ama ben yine de onurlandım. Umarım oğlunun sağlığı ölen ablasının sağlığından çok daha iyidir.”

Ağabeyi ona cevap vermek için düşünürken, sert bir başka ses onun yerine cevap verdi ona. “Bebeğin sağlığı çok iyidir. Soyumuz devam edecek. Onun için sen de maceracı bir denizci olarak yaşantına devam edebilirsin.”

Bu sözler sakın ortama bir yıldırım gibi düştü ve Breaca bu berbat ifadenin etkisini kalbinin derinliklerinde hissetti. Kraliyet ailesinden olduğu ve halkının gururunu temsil ettiği için sol tarafına, bu sözü söyleyen kişiye, çocukluğundan beri hem bir gelecek ve hem de bir tehdit olarak tanıtılan adama, Güneş Tazısı lakaplı Cunobelin’e baktı. Bu adam halkının savunucusu, düşmanlarına hiç acımayan bir hükümdar, diplomasi şahini ve ticaret yollarının da korkusuz bekçisiydi.

Şimdi de Breaca’ya baktı ve “Hoş geldin, prenses,” dedi. Gözleri en küçük oğlunun gözleri gibi gri renkliydi ve şimdi bu gözler Breaca’ya gülerek bakıyordu. Cunobelin, Togodubnos ve onun rüyacısı gibi iri, uzun boylu bir adam değildi. Saçları kırlaşmış, dökülmeye başlamıştı. Boynundaki burgu gerdanlık ve kalkanı altından yapılmıştı ve her iki kolundaki bantlar pembe mercan ve çeşitli renklerde minelerle süslenmişti. Bunların dışında kıyafeti hiç de gösterişli değildi, Dubornos ve Bán bile ondan daha süslü kıyafetler giymişlerdi. Ama onun sözleri itiraz kabul etmez yasalardı ve Breaca onun karşısında bir hiç sayılırdı. Breaca onunla ilgili söylenmiş olan ‘*Hayal edemeyeceğin kadar büyük olacak o,*’ sözünü hiç unutmuyordu. Bu adam gerçekten büyüktü ve şimdi ona prenses diye hitap etmişti.

Breaca bir asilin diğeri selamlaması gibi selam verdi ona. “Cunobelin. Catuvellaunilerin efendisi ve Trinovantelerin koruyucusu. Huzurunda olmak bizim için şereftir.” Breaca’nın bildiği en resmi hitap şekliydi bu ve ona hitap ederken Togodubnos’un başlattığı dil ve aksanla konuşmuştu.

Cunobelin şimdi ona bakarak daha samimi bir ifadeyle gülmüştü ve “Siz de bana şeref verdiniz,” dedi. Caradoc gibi o da gülümseyince daha sempatik oluyordu. “Güney limanında bekleyen bir gemimiz var,” diye devam etti. “Bu gemi *Greylag* kadar çok kürekli ve hızlı değildir ama yine de iyidir. Sizin denizciler bunu bizim bir hediyemiz olarak kabul ederlerse sevinirim.”

Breaca birden şaşırdı. ‘*Yani bu adam onlara bir gemi mi hediye edecek şimdi?*’ diye düşündü.

Breaca uzun süre bir şey söyleyemedi, şaşkıındı. Cunobelin’in söylediğini Segoventos gibi çayırdan onlara yakın olan herkes de duymuştu. Bazı atların durdukları yerde huysuzlanmış gibi kıpırdandıklarını, başlarını sallayıp kişnediklerini duydu ve sıranın iki yanına da baktı. Karşısında duran ve babasının göz menzili dışında kalan Togodubnos da onun bu söylediğinden hoşlanmış gibi hafifçe gülümseyerek Breaca’ya baktı ve başını onaylar gibi salladı. Breaca o anda bu adamı sevebileceğini düşündü.

Sesini yükseltti ve Cunobelin’in yüzüne bakıp, “Eminim ki *Greylag*’ın kaptanı da böyle bir hediyeye için size minnettar olacaktır,” dedi.

Bu sözler havadaki bütün gerginliği alıp birkaç saniyede yok etmiş, herkes rahatlamıştı. Breaca yanında duran Caradoc’un mutlu bir ifadeyle bir şeyler söylendiğini ve güldüğünü gördü. Babası da sadece başını salladı.

Güneş Tazısı, “Güzel,” diyerek ve yine gülümseyerek atının başını çevirdi ve “Bu gemiye henüz bir ad vermemiştik,” diye devam etti. “Gemi şu anda derin nehir iskelesinde bağlı duruyor. Daha sonra gidip ona bakar ve denize çıkmaya hazır olup olmadı-

ğını kontrol ederiz. Onunla denize çıkacak olanlar o zaman belki bir isim de verirler ona. Ama önce birlikte yemek yiyebiliriz herhalde, değil mi?”

Aslında bu da bir soru değil, açık bir davetti. Breaca başını salladı ve saygılı bir ifadeyle, “Bundan şeref duyarız,” dedi.

Breaca Roma’dan ya da Galya’dan olumsuz hareketler beklemişti. Kendilerine şarap, balık ya da su kuşları ve diğer Nema-in hayvanları ikram edileceğini ummuş ve bunları reddetmeye hazırlanmıştı. Onlara köleler hizmet edecek ama onlar bunu da reddedeceklerdi. Caradoc’un, Luain Mac Calma’nın ve sonra da Romalı’nın yardımcılarıyla bir tek kaptan yemeyi, yere yan olarak uzanıp, dirsek üzerinde doğrularak başka bir kıtadan gelmiş olan sebze ve meyveleri, baharatlı yiyecekleri yemeyi öğrenmişti. Güneyden gelmiş olan mücevherlerin adiliğini görmüş, aynı şeyleri onları karşılayanların üzerlerinde de görmeyi ummuştu.

Ama ona verilen tam bir yuvaydı—evinin muhteşem bir benzeriydi. Güneş Tazısı’nın büyük evi Ecenilere layık bir yerdi, kapısı güneye bakıyordu, duvarlarda sarı süsler asılıydı ve kapı direklerinde sadece bir rüyacının işaretleri kazılmıştı. Breaca evdeki kabbartmalarda hatalar bulmaya çalıştı, ayı resimlerinin korkutucu ve güzel olmadığını düşündü. Ama her şey güzeldi ve bunlar hata olamazdı. Güneş Tazısı zenginliğini büyük bir zevkle sergilemişti. Eceniler de bu kadar büyük bir kalabalık için böyle bir ziyafeti belki iyi bir hasat mevsimi sonunda verebilirlerdi ama zor bir kış mevsiminden sonra, ilkbaharın başlarında yapamazlardı bunu. Ziyafette harika et yemekleri ve ballı tatlılarla beraber çok güzel içkiler de sunuldu misafirlere. Güneş Tazısı da onları ziyaret ederse ellerinden geleni yapmalıydılar. Ama burada kadınların eksikliği hissediliyordu. Ziyafette sadece Togodubnos’un annesi olan uzun boylu, esmer ve sessiz kadınla, Amminios’un yanında oturan daha genç bir kadın vardı.

Yemekten sonra biraz daha bira içerek dikkatle rüyacı Heffydd'in rüyasını dinlediler. Bu rüyada, yabancı ülke denizlerinde batan bir gemiden kurtulan ve ülkesine yeni dostlarla dönen genç bir kahraman vardı. Denizciler bu rüyayı ve özellikle oğlunun dönüşüne sevinen babanın kendilerine verdiği gemi hikayesini çok sevdiler. Caradoc rüyacının anlattıklarını yerinden hiç kımıldamadan dinledi. Ama rüyanın sonunda herkes yerinde oturmuş rüyacıyı kutlarken, o sessizce yerinden kalktı ve dışarıya çıktı. Daha sonra denizciler bazı tüccarlarla görüşmeye gittiler. Segoventos şarkı söylerken bazıları çeşitli oyunlar oynamaya başladılar. Breaca bir ara etrafı seyrederken Cunobelin onun yanına geldi.

“Bu insanlar bir süre daha burada olacaklar kızım. Yemeğin gürültüsü geçtikten sonra gemiyi görmeye gideriz. Tanrılar da bize uygun havalar veriyor, güzel rüzgarlar var ama yağmur yok. Bu arada ticaret yerlerimizi ve iş atölyelerimizi de ziyaret etmek ister miydin acaba? Halkımız seni görmek ve seninle konuşmaktan mutlu olacaktır.”

Breaca hiç düşünmeden, “Elbette bundan onur duyarım,” diye cevap verdi. Etrafına bakındı ve onunla birlikte gelmesinden hoşlanacağı kişileri aradı. Macha ve Eburovic hararetli bir konuşmaya dalmışlardı. Luain Mac Calma Heffydd ile konuşuyordu ama biraz gergin gibi görünüyordu, diğeri ise oldukça sakin duruyordu. Airmid ve Bán karşı karşıya oturmuşlar kemiklerle bir oyun oynuyorlardı. Daha ilerde Tagos da Dubornos ile bir şeyler oynar gibi görünüyordu. Tagos hançerini çıkarmış ve oyunda bahis karşılığı olarak yere koymuştu. Breaca onlara bakarken, Güneş Tazısı gülerek, “Bırak oynasınlar,” dedi. “En fazla gururlarını kaybederler. Her neyse sen burada güvendesin, zaten sinirlenmemiş iki savaşçıdan da kimseye zarar gelmez.”

Breaca da öyle düşünüyordu ve onun dediğine başını sallayarak karşılık verdi. Sırtında hafif karıncalanma gibi bir şeyler his-

setti ve yediği lezzetli yemeklerin tatlarını ağızda bir kez daha duydu. Birayı biraz fazla içtiğini düşündü. Güneş Tazısı bir kaşını kaldırıp ona baktı ve “Gençler meşguller,” dedi. “Dışarı çıksak bile fark etmeyecekler herhalde. Caradoc dışarıda ve seyisler de atlara bakıyorlar. Acaba yürümek ister misin?”

Breaca hafifçe yüzünü buruşturdu ve “Eceni halkı at binmeyi tercih eder,” dedi. Airmid onun yüzüne baktı ve hafifçe gülümsediğini gördü. “Eğer onlar hazırsa bekletmeyelim daha iyi olur sanırım.”

Küçük grupta Airmid ve Luain de dahil olmak üzere Breaca’nın tarafı ve Cunobelin ile sadece küçük oğlu vardı. Rüyacının anlattığı rüyadan sonra Caradoc rahatlamıştı. Sesi yumuşamış, yüzündeki sert ifade yok olmuştu. Yemeğe girerken kucağındaki köpek yavrusunu birisine vermiş ve kol bandını geri almıştı. Atla giderlerken çevrede gördükleri yeni ya da farklı şeyleri Breaca’ya anlatıyordu. Örneğin yoldaki çamurların atılan küllerle örtülmesi, yol kenarına dizilmiş yaşlı meşe kütükleri ve nehrin kenarına bağlı duran ve tüccar mallarını sahildeki gemilere taşıyan düz altlı tekneler Breaca için yenilik sayılıyordu. Breaca Caradoc’la yan yana giderken bir yandan onun anlattıklarını dinliyor, bir yandan da herhangi bir tehlike ihtimaline karşı çevresini kontrol ediyordu. Caradoc nehir yarışından önce ve konsey sabahı hep rahat görünmüş ama her seferinde de olaylar yaşanmıştı. Caradoc onun endişeli gözlerle çevreye bakındığını görünce hafifçe gülümsedi ve “Savaşçı Dansı oynadın mı hiç?” diye sordu.

Hiçbir neden yokken Caradoc bunu Gal dilinde sormuştu ve etraflarında herkes bu dili konuştuğu için aralarında bir gizlilik olmayacağı belliydi. Breaca da cevabını mümkün olduğunca düzgün konuşmaya çalışarak aynı dilde verdi. “Biz büyük evden ayrılırken ağabeylerinin oynadığı oyun mu bu? Hayır, Gonavic oynar ama ben hiç oynamadım o oyunu. Duyduğuma göre ustalık ve

kurnazlık isteyen bir oyunmuş.”

“Biraz öyle sayılır ama herkes aynı şekilde oynamaz onu. Örneğin Togodubnos taşlarını silah gibi kullanır, yenilen savaşçıları kovalayan atlar gibi hareket ettirir. Amminios taşlarını eliyle iyice hisseder ve onları kareler üzerinde güzel dizmeye çalışır. Ona bakarken, kazanmak için değil de kaybetmek için oynuyor sanırsın.”

“Ama oyunu kazanır mı?”

“Elbette, her oyunu o kazanır. Kimse durduramaz onu, hiç beklenmedik hamleler yapar ve her zaman alır oyunu. Bazen rakibini kandırıp daha büyük oynatmak için kasten yenildiği de olur tabii.”

“Seninle oynadığı zaman da kazanır mı yani?”

O sırada bir köşeyi döndüler ve rüzgarı önden almaya başladılar. Caradoc gözlerini kıstı ve ileriye, nehre doğru baktı. “Ordovicelerin bir sözü vardır; ‘Öldürmek için oynayan insan şeref kazanmaz,’ derler. Ben ilk kargıma hak kazandığım günden beri ağabeyimle oynamadım. Daha önce oynardım ama o zaman da hep o kazanırdı.” Durdu ve gülerek Breaca’ya baktı. “Güneş Tazısı sarayında rekabet hep desteklenir. Ağabeyim kaybetmekten hiç hoşlanmaz.”

Caradoc birden dilini değiştirmiş, kendi dilinde ama kuzey aksanıyla ve adeta şiir tarzında konuşmaya başlamıştı. Babasının bu tarz konuşmayı çok iyi anlamadığını biliyordu. Yine Breaca’nın yüzüne baktı ve “Asıl dikkat edilmesi gereken oyuncu babamdır,” diye devam etti. “Bu oyunu çok iyi oynar ama oyun tahtasında oynamaz. Ona dikkat et. Hayat dansında ders verir insana o.”

“Dikkat ederim.”

Bir süre konuşmadan yol aldılar. Rüzgar şimdi yan taraftan esmeye başlamış ve Breaca biranın sarhoşluğundan kurtulmuştu. Üzerinde gittikleri yolun her iki yanında iş atölyeleri ve tüccarların dükkanları vardı. Breaca, yolda ilerledikçe, onların arasında

dört tane de demirci ocağı gördü. Yolun her iki yanında sırayla dizilmiş dericiler, çömlekçiler, örücüler, bira ve şarap üreticileri, tuz, baharat, zeytin ve çeşitli gıda maddeleri satan dükkânlar vardı.

Demircilerden birinin önünde durup demirci ustasının çalışmasını seyrederken, adam Breaca'ya kabzasında Eceni mavisi işlemeler olan bir hançer hediye etti ve Breaca da onu kabul ederek adama teşekkür etti. İkinci demirci Breaca'nın kendi yaptığı ve omzuna taktığı yılan-kargı broşu işaret etti ve onun broşu kendisine vermesini bekledi ama Breaca daha sonra gelip aynısından ona da döneceğini söyledi. Üçüncü demirci Breaca'nın burma gerdanlığını sordu ve onu Eburovic'in yaptığını öğrenince, bir süre demirhanesinde kalıp kendisine bu işi öğretmesini istedi. Cunobelin Eburovic'e bunun için gereken izni verdi ve oraya istediği zaman gelip çalışabileceğini söyledi. Daha sonra Macha bir dokumacının işlerine hayran kaldı ve kucağında küçük çocuğu olan bir kadın da Airmid'den mine çiçeği istedi.

Bir süre sonra Breaca, Caradoc, Bán ve Cunobelin yan yana geldiler ve konuşarak yol alırken, Güneş Tazısı onlara ülkesinin çeşitli güzelliklerini gösterip anlatmaya başladı ve misafirleri de gülümseyerek onu dinlediler ve başlarını sallamakla yetindiler.

Dördüncü demir ocağı yolun sonuna doğru ve diğerlerinden oldukça uzaktaydı. Demirhaneden çıkan zayıf, sarışın, mavi gözlü bir çocuk atlarının dizginlerini tutmak istedi. Cunobelin atından atladı, hiçbir şey demeden dizginleri çocuğa uzatırken, Breaca'ya döndü ve "Burası bizim darphanemiz, paralarımızı burada basarsınız," dedi. "Benimle beraber içeriye girip çalışmalara bakabilirsiniz, sanırım ilginç bulacaksınız yapılanları."

Breaca o anda Caradoc'un, *'Asıl dikkat edilmesi gereken oyuncu babamdır. Bu oyunu çok iyi oynar ama oyun tahtasında oynamaz,'* sözünü hatırladı.

"Teşekkür ederim, memnun olurum," dedi. O da atından at-

ladı ve dizginleri gülümseyerek çocuğa uzattı. Kısarak önce dizginlerin bir yabancıya verilmesinden hoşlanmamış gibi hafifçe tepinerek kişnedi ama çabuk sakinleşti. Cunobelin elini Breaca'nın koluna koydu ve samimi bir gülümseme ile onun yüzüne baktı. Kapıdan içeri girerlerken kral oğluna döndü.

“Caratacos? Buradaki çalışmaları sen de ilginç bulabilirsin oğlum.”

Caradoc hafifçe gülümseyerek başını iki yana salladı ve “Hiç sanmam baba,” dedi. “Ben hiçbir zaman paraya düşkün olmadım. Para değerini çok kolay kaybeder.”

“Olabilir, ama Heffydd’in söylediğine göre burada basılan paralar farklı imiş.”

“Heffydd mi? O beni çok iyi tanır.” Caradoc kaşlarını kaldırdı ve “Ama o bu kez yanılıyor,” diye ekledi.

“Ben pek sanmıyorum. Senin böyle düşündüğünü öğrenirse çok üzülür.”

“Gerçekten mi?”

Breaca baba ile oğlun arasında gizli bir çatışma, bir mücadele olduğunu hisseder gibiydi, ikisi birbiriyle çatışıyordu ama bunu açığa vurmuyor, ses tonlarıyla ya da kaş göz işaretleriyle yapıyorlardı. Güneş Tazısı ilk raundu kazanmış gibiydi ama Breaca bunun neden böyle olduğunu anlayamadı. Caradoc birkaç saniye düşündü ve sonra atından yavaşça aşağıya atladı. Bán hemen atıldı ve sarışın çocuktan önce aldı dizginleri.

Güneş Tazısı başını biraz eğerek demirhaneye girdi. Gün ışığından sonra içerisi onlara oldukça karanlık geldi. Breaca ateşe bakmadan önce gözlerini kapayarak karanlığa alıştırdı ve sonra açarak etrafına bakındı. Arka duvarın önünde bir demirci ustası hareketsiz durmuş onlara bakıyordu. Demir ocağındaki ateş körüklenmiş gibiydi, kıpkırmızıydı ama üzerinde bir pota yoktu.

Demirci ustası ileri doğru çıktı ve “Şimdi mi efendimiz?” diye sordu.

“Evet, yapabilirsin usta.”

Kalıbın içinde altın külçeleri duruyordu ama Breaca daha önce para dökümü hiç görmemişti ve bunu öğrenmek zorunda olduğunu da sanmıyordu. Gerçek tüccarlar ellerindeki malların değerini altınla ölçmeden de bilirlerdi. Fakat ev sahibi kralı kırmamak için para dökümüyle ilgileniyormuş gibi durdu ve demircinin altınları para kalıplarına döküşünü dikkatle izledi. Bunu yaparken arada sırada Caradoc ve babasına da yan gözle bakıyor ve ikisi arasındaki gerginliğin arttığını anlayabiliyordu. İkisi arasında bir kavga çıkarsa demirci ustasının işe karışacağını sanmıyordu ve Güneş Tazısı’na karşı Bán’ı da sayarsa üç kişi olacaktardı. Demirci kalıbı ateşin üzerinden çekerken Breaca bir adım geriledi ve kapıya biraz daha yaklaştı.

“Paralar kalıplandı efendimiz, şimdi onların iki yüzüne de damga vurmak gerekiyor.”

Kalıplar kısa zamanda soğudu ve bir çekiç darbesiyle içindeki dokuz daire şeklinde metal para tezgahın üzerine düştü. Demirci paraları maşayla birer birer alıp örsün üzerine koydu ve damga demirini ön ve arka yüzlere koyarak balyozla paraların değer işaretlerini üzerlerine işledi. Breaca oradaki kokuları alınca kendi demir ocaklarını hatırladı ve evini özledi.

Kısa bir süre sonra demirci ustası, “Bunlar tamamdır efendimiz,” dedi. Usta geriye çekilirken, tezgahın üzerinde dokuz metal para küçük birer güneş gibi parlıyorlardı.

Breaca bunlardan daha önce de birkaç tane görmüştü. Örneğin Dubornos bir kol bandına bu tür madeni paralardan taktırmıştı. Paralardan birinin üzerine işlenmiş olan at resmi oldukça komikti ama Cunobelin ve oğlu paralara dikkatle bakmaktan alamadılar kendilerini.

Demirci ustası, “Onları bu şekilde iyi göremezsiniz efendimiz,” dedi. “Orası oldukça karanlık, durun da size meşale getireyim.” Breaca meşalenin ışığında bakınca demircinin sandığından

daha zayıf ve sinirli olduğunu gördü.

Caradoc hâlâ kıpkırmızı olan madeni paralara bir süre baktıktan sonra, sanki arkadaşları arasındaymış ve onlarla alay edermiş gibi, “Bunların hiçbiri diğerine benzemiyor galiba, değil mi?” diye sordu.

Demirci şimdi daha çok sinirlenmiş ve endişelenmiş gibiydi ve “Evet lordum,” dedi. “Babanız efendimizin emrettiği gibi burada üç farklı para var, şekil ve boyutları da farklıdır elbette.”

Caradoc, “Yaa, demek üç farklı para var, ha!” dedi. Güneş Tazısı lakaplı Cunobelin canı sıkılmış gibi içini çekti ve “Teşekkür ederim usta,” dedi. “Sen şimdilik gidebilirsin.”

Demirci bu emri bekliyormuş gibi aniden döndü ve acele adımlarla dışarıya çıktı. Caradoc tezgahın üzerine eğilip yeni basılan paralara dikkatle baktı ve “Peki ama neden üç değişik para basıldı?” diye sordu. “Ben bütün topraklarımızı tek toprak ve bütün paralarımızı da aynı para sanıyordum.”

Cunobelin demirci ocağının diğer yanına geçti ve şimdi Breaca onu daha iyi görebiliyordu. Kral Cunobelin, “Eskisi kadar genç değilim ve üç oğlum var,” diye konuştu. “Artık onların da kendi topraklarına sahip çıkmalarının, onları yönetmelerinin zamanı geldi. Bunun için üçünün de ayrı paraları olmalı.”

Caradoc, “Yaa, demek öyle ha!” dedi. “Oğulların ne zamandan beri kendi topraklarına sahipler peki?”

Cunobelin oğluna baktı ve “Topraklarınızı henüz ayırıp vermedim sizlere,” diye devam etti. “Ama ölümümden sonra üç oğlum da kendi topraklarına sahip olacaklar. Büyük nehrin güneyindeki kuzenlerimiz Atrebastelerden de bazı yerler aldım. O toprakları Amminios’a vereceğim. Güney limanlarındaki ticaret hakları onundur ve ayrıca annesinin Galli soyundan da ona çiftlikler kaldı. O diğer kardeşlerinden daha tüccar bir adam olarak bunlardan büyük kazanç sağlayacaktır. Heffydd onun parasının bir yüzüne bir gemi, diğer yüzüne de Amminios adıyla, benim

arpa demeti işaretimi işletti.”

Cunobelin paralardan birini maşayla tutup çevirince, meşale ışığında paranın bir yüzünde çok sayıda küreği olan iki direkli bir gemi resmi gördüler. Silla *Greylag*’ın resmini çizseydi o da mutlaka buna benzerdi.

Cunobelin yandaki paranın üzerindeki arpa demetini işaret ederek, “En büyük oğlum olarak, Togodubnos Catuvellauni topraklarının kralı olacaktır,” diye devam etti konuşmasına. “Paranın diğer yüzüne bakın. O aynı zamanda annesinden Trinovantelerin liderliğini de alıyor. Ben bu iki halkın bir arada kalmalarını istiyorum ve sanırım büyük oğlum bunu başaracaktır. Ondan sonra bu halkları onun Odras’tan olan oğulları yönetecektir. Odras’ın simgesi aydır ve kimse karıştırmasın diye onu da Togodubnos adının yanına koydum.”

Breaca Caradoc’u diğerlerinden çok daha iyi tanıyordu. Gemi kazasından kurtulup karaya çıktıktan sonra ve yaşlılar konseyinden çok önce onun sert karakterini kısa zamanda anlamıştı. Dışardan açıkça görülen bir şey yoktu ve Breaca onun karşısına geçip de rahatça, “Sana ihanet eden şey ya da kişi işte budur,” diyemezdi ama babasının ona bir darbe indirdiği belliydi ve Cunobelin bunu toprak dağıtımıyla yapmamıştı.

Caradoc önce Breaca’nın gözlerine baktı, hafifçe gülümsedi ve sonra babasına dönerek, “Odras’ın simgesini kullanmadan önce onun iznini aldın herhalde, değil mi?” diye sordu.

“Elbette aldım. Heffydd bunun rüyasını gördü ve damgayı hazırlamadan önce onunla bütün ayrıntıları görüştük. O da oğlunu yeni doğurmuştu ve bu konuda kendisiyle konuştuğumuz için çok sevindi.”

Caradoc, “Elbette sevinmiştir,” dedi ve yeni dökülen paraların iyice soğuduğunu anlayınca birini aldı, havaya atarak döndürdü. Para havada birkaç kez döndükten sonra onun açılan avcuna düştü. Cunobelin ve Breaca onun avcundaki paraya bakın-

ca, üzerinde Amminios'un simgesi olan gemi resmini gördüler. Caradoc, "Duyduğuma göre çocuğa Cunomar, Deniz Tazısı adını vereceklermiş," dedi. "Büyüyünce o da bir gemi isteyecektir tabii."

Bu isim sanki Caradoc'un elinde kan akıtmayan bir silahtı ve o bu adı gülümseyerek söyledi. Cunobelin ona aldırmadı ve "Sen onun adını öğrenmek için kol bandını mı verdin?" diye sordu. "Bana sorsaydın ben sana hemen söylerdim oğlum. Ben o bandı köpek yavrusu için verdin sandım. Ama Odras'ın köpekleri çok değerlidir, bilirsin."

Breaca'ya göre Caradoc kol bandını herhangi bir şeyin karşılığı olarak değil, uzun zamandan beri görmediği o kadını çok değerli bir insan olarak saydığı için vermişti. Ama kol bandı daha sonra geri dönmüştü. Breaca pazar yerinde Caradoc'un o genç kadınla konuşurken ne kadar sevgi dolu ve saygılı davrandığını hatırladı. O sırada basılan üç farklı metal paradan sadece ikisini gördüklerini düşündü Breaca ve aslında onların içinde en önemli olan üçüncü para olmalıydı.

Caradoc henüz görmedikleri üç paraya doğru uzandı ama o sırada ocaktaki ateş zayıflamış, içerisi daha çok kararmıştı. Caradoc geriye kalan üç paradan birini aldı ama bakmadan önce avcunda sıktı, sakladı. Bir süre düşündü ve sonra yumuşak bir sesle, "Benim için para basmana gerek yoktu, baba," dedi. "Biliyorsun ki Ordovice topraklarında bunların hiçbir değeri yok."

"Ne olursa olsun, benim oğlum nereye giderse gitsin değerlidir. Ayrıca annesinin anısına da saygı duyulmalıdır. Bu paraların bir yüzünde senin adın, diğer yüzünde de savaş çekici simgesi var. Bana söylediklerine göre Ordovice tahtında oturan Ellin'in hiç kızı olmamış, batıda onun varisi senmişsin ve bir kadın seçilip gelene kadar tahtta oturacakmışsın."

Annesinin anıları...

Gözetecek olan benim efendimdir. Ona dikkat edin. Hayat dansında bir talimattır bu.

Ocaktaki ateş içerdeki havayı da çekip yakmış, demirhane çok havasız kalmıştı. Breaca içerdeki dumandan sıkıldı, nefesinin daraldığını hissetti ve uzanıp kapının kenarını yakaladı.

Caradoc bir süre hiç kımıldamadan olduğu yerde durdu ve avcundaki madeni paraya baktı. Sonra babasına bakarak yumuşak, ılımlı bir sesle, “Annem hakkında bilmediğim şeyler mi var, baba?” diye sordu.

“Özür dilerim oğlum ama bunu herkesin önünde değil de şimdi burada öğrenmen daha iyi olur. Annenin öldüğü haberi bize yeni geldi. Silurelerle yaptıkları savaşta kargı yarası almış ve kış sonunda ölmüş. Bir savaşçı olarak ölmüş yani.”

Demir ocağında uzun ve derin bir sessizlik oldu. Ocaktaki kor olmuş bir odun parçası dağıldı. Dışarıda çiseleyen yağmur birden hızlandı ve çatıyı dövmeye başladı. Güneş Tazısı ocağa biraz daha yaklaştı ve ateşin ışığında onu daha iyi gördüler. Onun yüzünde şimdi derin bir üzüntünün izleri görülüyordu—o şimdi sevdiği kadını kaybetmiş olan bir erkek, saygınlığını korumak zorunda olan bir lider ve oğlunu düşünen bir babaydı.

Daha derinleri görmek ancak oyunun doğasını iyi bilmekle mümkündü ve Breaca da bunu yeterince bildiğinden emin değildi. Cunobelin bu paraları ani bir kararla döktürmüş, basmış olamazdı. Karısının öldüğünü kış sonundan beri biliyor olmalıydı ve bir haberci gönderip bunu Ecenilere bildirebilirdi. Ama bu haberi şimdiye kadar gizlemiş ve bunu bir nedenle yapmıştı. Bu nedeni ilk bulan da bu oyunu kazanan kişi olacaktı.

Caradoc sakın bir ifadeyle, “Bunu başka kim biliyor, baba?” diye sordu. O hiç kuşkusuz Breaca’dan daha hızlı düşünüyordu ve ortada tehlikede olan başka şeyler de olabilirdi. Odras ona oğlunun adını ve babasının kim olduğunu söylemiş ama annesinin

öldüğünden söz etmemişti. Caradoc onun bu haberi neden gizlediğini de öğrenmeliydi.

“Sadece Heffydd biliyor oğlum, başka bilen yok. Bu haberi bana getiren haberci de öldü.”

Breaca bunu duyunca olduğu yerde titredi. Cunobelin karısının ölüm haberi duyulmasın diye ona bu haberi getiren adamı da öldürmüştü.

Baba oğul artık oyun oynamıyorlardı. Cunobelin kaşlarını çatmış dikkatle oğluna bakarken, Caradoc tezgahın başında hareketsiz duruyordu. Sonra başını kaldırıp babasının yüzüne baktı ve dişlerini gıcırdatarak, “Haberi getiren adam kimdi baba? Neydi habercinin adı?” diye sordu.

Babası hiç düşünmeden, “Haberi bir kadın getirdi,” diye cevap verdi. “Teyzenin yakınlarından biriydi. Benim verdiğim hediyeler ve senin güvende olduğun haberiyle geriye dönerken attan düşüp ölmüş. Benim yanına verdiğim muhafızlar onu geriye götürmüşler.”

Breaca, *‘Caradoc’un nasıl ata bindiğini gördüm. Eceniler gibi Ordovice süvarileri de atlarından asla düşmezler. Babasının da Ordovice topraklarında yeminli savaşçıları varmış. Neden peki?’* diye düşündü.

Caradoc babasının yüzüne çatık kaşlarla bakarak, “Neydi habercinin adı?” diye tekrar sordu.

“Cygfa. Kadının işareti kuğu idi.”

Kuğu rüyalarda görülen çok güzel bir kuş, çok iyi bir işaretti. Işık ve güneş tanrılarının suların tanrısı Nemain’e haber taşırdı ve onu rüyalarında görenler bu tanrılarının sevgili kulları olarak kabul edilirdi. Breaca ise bu ismi pek önemsemiyordu ama ateş başında anlatılan Ordoviceli akrabaların hikayelerini dinlemediğine pişmandı şimdi. Caradoc gözlerini kapayınca Breaca onun dua ettiğini düşündü. Babasının söyledikleri onu çok etkilemiş gibiydi. Artık Ecenilerin oyuna katılma zamanı gelmişti galiba.

Breaca kapının yanından ayrıldı, meşale ışığına biraz daha yaklaştı ve Güneş Tazısı'nın yüzüne bakarak, "Bunu ona neden şimdi söyledin?" diye sordu.

O burada bir misafirdi, saf hatta biraz da sinirlenmiş olsa bile haklı gibi görünebilirdi. Güneş Tazısı ona döndü ve kaşlarını çatarak yüzüne baktı, sonra, "Küçük Hanım, oğlumun böyle acı bir haberi alması için kendi halkına dönmesinin daha uygun olacağını düşündüm," dedi.

Caradoc acı bir gülüşle babasına baktı, sonra demircinin ocak başında bıraktığı körüğü alıp sönmeye yüz tutan ateşi körükledi ve Breaca'ya bakmadan, "Beni çok etkilemesi için bu haberi bana kendisi vermek istedi," diye konuştu. "Benim yumuşak, kolayca yola gelir bir halde olmamı istiyordu. Babamın hayalleri var, ona göre Güneş Tazısı toprakları bir gün doğudan batı kıyılarına kadar genişleyecek ve bu koca ülkeyi onun torunları yönetecek. O şimdi benim batıya gidip orada tahta çıkmamı, halkımı yönetmemi istiyor."

Caradoc '*Annemin halkını*' değil, '*halkımı*' demişti ve bunu bilerek söylemişti. Yüzü şimdi aşağıdan vuran ışıkla, tanrıların ışığı gibi bir ışıkla aydınlanıyordu. Tekrar babasının yüzüne baktı ve "Öyle değil mi, baba?" diye sordu.

"Öyle gibi. Yapacak mısın bunu peki?"

"Hayır. Ama yapmak istesem bile onlar beni kabul etmeyeceklerdir. Oradaki kabilelerin de Eceniler gibi kadınların liderliğini istediklerini unuttun galiba. Onlar bir kadın seçilene kadar benim tahta oturmamı istemezler. Cygfa'nın kız kardeşleri vardı, onlardan biri tahta çıkacaktır, bu olmasa bile ben senin oğlum ve onun ölümünden sorumlu tutulurum. Sınırı geçer geçmez öldürürler beni."

"Sen yanlış düşünüyorsun, oğlum. O kadın bir kaza sonucu öldü. Onu korumak için verdiğim askerlerim bunun tanığıdır."

“Senin askerlerin aldıkları emre göre konuşacaklardır, baba. Ama bir rüyacının ölümü hakkında konuşurken onların içinde bile doğruyu söyleyecek bir ya da birkaç insan çıkabilir. Eğer sen suçluysan ben de suçlu sayılırım, yasalar böyle.”

Breaca dayanamadı ve araya girerek, “Caradoc, sen bütün kış mevsimi boyunca bizimle beraber kaldın,” dedi. “Neler olduğundan haberin bile yoktu, olanları durduramazdın zaten. Luain Mona yetkileri taşıyan bir adamdır. O senin masum olduğuna tanıklık edecektir.”

Breaca Caradoc’u kurtarmak için belki de boşuna böyle konuşuyordu ama onun çok gururlu bir erkek olduğunu öğrenmişti. Caradoc babasını kurtarmak için onun suçunu bile üstlenebilir ve onun yerine cezalandırılmak için batıya bile korkmadan gidebilirdi.

Cunobelin Breaca’ya baktı ve “Teşekkür ederim, bu söylediğine ilerde ihtiyacımız olabilir,” diye konuştu. “Caradoc benim hayallerimi yanlış yorumluyor. Ben torunlarımın bütün ülkeyi yönetmelerini isteyecek kadar hırslı değilim, Romalılar gibi düşünmem. Ordoviceser başlarında kadın lider istiyorlarsa bu onların bileceği iş. Ama kızlarının başında yine de bir erkek olması gerekir. Benim sadece oğullarım var ama ben de kız torunlar isterim elbette.”

Caradoc güldü ve “O halde benim de bir damızlık aygır olmam gerekiyor, öyle mi, baba?” dedi. “Yoo, işte bunu kabul edemem ben. Togodubnos ve Odras’ın kızları olabilir ama Ordoviceser kadınları erkeklerini kendileri seçerler ve ben oraya gitsem bile beni seçeceklerini hiç sanmam.”

Basılan dokuz madeni paradan üçü Caradoc’a aitti. O bu üç parayı aldı, avcuna koyup baktı ve sonra teker teker, körükleyip canlandırdığı ateşin içine attı. Paraların üzerindeki savaş baltası ve yandan çizilmiş insan başı resmi bir süre sonra yavaşça eriyerek kayboldular. Havaya yine erimiş metal kokusu ve buharı yayıldı. Breaca kendini tutamadı, hapsirdi.

Caradoc ateşin başından ayrıldı ve bir süre hiç konuşmadan ateşe baktı, eski haline dönmüş gibi görünüyordu. Sonra babasına baktı ve yaşlılar toplantısında konuşan biri gibi, resmi bir ifadeyle, “Haberi verdiğin için teşekkür ederim, baba,” diye konuştu. “Bunu ağabeylerime ve bilmek isteyecek olanlara söyleme işini de sana bırakıyorum. Ben durumumu Mona rüyacısına soracağım. Breaca haklıysa, o rüyacının affına sığınacağım. Ama Ordovice topraklarına dönmeyeceğim. Çocuk doğurma konusunda Cygfa’nın kız kardeşleri zamanı gelince kendi kararlarını verirler. Ben o konuya hiç karışmayacağım.”

Babası acı bir sesle, “Yani topraksız ve ailesiz mi yaşayacaksın, oğlum?” diye söylendi.

“Eğer tanrılar öyle istiyorsa evet, öyle de yaşayabilirim.” Caradoc bunu söyledikten sonra, artık bu konuda tartışmak istemediğini göstermek ister gibi, Breaca’nın yanından geçip kapıya doğru yürüdü. Dışarı çıkmadan önce babasına bakıp hafifçe eğildi, onu selamladı ve “Senin ve Segoventos’un izniyle, senin de dediğin gibi, bir denizci tüccar olarak yaşantıma devam edeceğim. Ne de olsa bize bir gemi verdin işte, yardımcı oldun.”

Kapıdan dışarıya çıktı ama hemen geriye döndü ve kaşlarını çatarak, Breaca’ya baktı. “Bán ve atlar yok ortada,” dedi. “Gitmişler.”

XIII

Hava kapanmış, Breaca ve diğerleri demir ocağının kapısı önüne çıkar çıkmaz hafif bir yağmur başlamıştı. Kapı görevi yapan hayvan postu arkalarından sarkıp kapandı ve içerdeki ocağın sıcaklığı yok oldu. Çok geçmeden Bán kızıl kısrakla geri döndü ve boz tayı da yularından çekerek demirhanenin önüne getirdi. Onun arkasından atlara bakan seyis çocuk da geldi ve bir süre demirhanenin önünde sessizce oturdular. Bán yeni köpek yavrusu ile neler yapacağını düşünüyordu. Özel bir köpek yavrusuydu o, beş gün süren zorlu at yolculuğuna değerdi.

Bán ana köpeği incelemiş ve yavrunun da biraz büyüdükten sonra çok iyi bir av köpeği olacağını anlamıştı. Caradoc sabahleyin yemek evine doğru yürürlerken köpek yavrusunu ona verdi ve annenin kaldığı büyük kulübeyi de gösterdi. Bán dayanamayıp köpek kulübesinin kapısından içeri bakınca diğer yavrularını etrafına toplamış olan anne köpeği gördü. Ana köpek fazla yaşlı değildi ve bol süt veriyordu. Yeni köpek yavrusu belki Dolu gibi değildi ama biraz büyüdükten sonra ona iyi bir arkadaş olabilecekti. Bán büyük köpek kulübesinden içeri girip anne köpeğe ve diğer yavrulara bakmayı düşündü, içeri girdi ama arkasından biri daha geldi ve Bán'ın yere bıraktığı yavru, geleni selamlar gibi kuyruğunu salladı ve incecik sesiyle havladı.

Bán kapıyı kapamak üzere uzattığı elini geri çekti ve içeri giren zayıf kadına baktı. Kadın bir süre önce doğum yapmıştı ama

inceydi ve çok sağlıklı görünüyordu. Omuzlarından aşağı sarıkan gür siyah saçları, iri, kahverengi gözleri vardı. Saçlarından bir kısmı örülmüştü, üç parmağında yüzükler vardı ve omuzları açıktı. Bán Ecenî olmayan bu kadını ilk kez görüyordu ve ona bakmamak için başını çevirdi. Kadın etrafında yavruları olan anne köpeğin yanına çömeldi ve ona bir şeyler söyledi.

Bán oraya neden girdiğini açıklamak için kadına döndü ve “Bu yavruyu da annesinin yanına getirdim,” dedi.

Genç kadın yumuşak ve Airmid’in sesine benzer bir sesle, “Biliyorum,” dedi. Yavru köpek hemen annesine koştu ve bir memesine yapışarak süt emmeye başladı. Kadın onu kucağına alıp sevdi ama hayvan hiç sesini çıkarmadı, çok uysal olduğu belliydi.

Kadın Bán’a baktı ve “Sen Ecenilerdensin değil mi?” diye sordu. “Şu kızıl kısırağa binen çocuksun.”

“Evet.” Kadın onunla samimi konuşuyordu ve Amminios da bunu duyarsa iyi olacaktı.

“Togodubnos da senden söz etti bana. Sana güzel bir köpek verdiklerini de söyledi.”

“Evet, öyle, teşekkür ederim. Ama bu erkek yavrunun yanın-da bir de güzel bir dişiye ihtiyacım olacak.”

“Elbette, yavrularının olması için erkeğin yanına bir de dişi gerekir tabii.” Genç kadın sevimliydi ve gülerken bembeyaz dişleri göründü. Bu kadın Ecenî olsaydı Bán onun konuşmasından anlam çıkarmaya çalışırdı ama o bir yabancı, bir Trinovantian’dı ve onun ne düşündüğünü bilemezdi.

Yavru köpek saman kaplı kapının yanında durdu ve onlara baktı. Kardeşi olan diğer yavruardan biri ona kızmış gibi birden hırılayarak üstüne atladı. Yerde boğuşup yuvarlanarak diğer yavruların üzerine doğru gittiler ve bu sefer diğerleri de onlara katıldı ve hepsi birden oynamaya başladılar.

Ban, “Bizim yavru çok güzel bir hayvan, diğerlerinden de daha güçlü gibi görünüyor,” dedi.

“Yetiştirdiğim en iyi yavrudur bu, Caradoc’a söyle bunu. Bu bandı da ona ver.” Genç kadın bunu söylerken kolunu ileri doğru uzattı ve dirseğinin üst kısmından çıkardığı bir kol bandını Bán’a verdi. “Ona teşekkür ettiğimi de söyle. Bu bandı ona gönderirken saygısızlık etmek istemiyorum ama bunu onun kolunda görmeyenler kuşkulandır ve bende görürlerse nerden geldiğini de hemen anlarlar.”

Bu kol bandı Bán’ın taktığı bandın aynısıydı. Babası kendi üç bandını ve Ezeni savaşçılarından aldığı bantları eritip yeterince bronz elde etmiş ve kendi ailesi bireyleri ile misafirleri için birer basit kol bandı yapmıştı. Batan gemiden kurtulan gemiciler de bu bantları alıp kollarına takmış ve bundan gururlanmışlardı. Bán onların bu bronz bantları takas için kullanacaklarını hiç sanmıyordu. Kadının uzattığı bandı aldı ve boş olan sol koluna taktı.

Bu bandı Caradoc’a gizlice verecekti ama bundan söz etmedi ve sadece, “Bunu ona hemen vereceğim,” demekle yetindi. Kadın onun bunu kimseye belli etmeden yapacağını biliyordu, ona güvendiği belliydi.

Denizciler ve savaşçılar yemeğe gitmek üzere meydana toplanırken, Bán kolundaki bandı çıkarıp kimse görmeden Caradoc’a verdi. Kalabalığın arasına karışıp geminin kaptanı Curanios ile Caradoc’un arasına girmiş, pelerinlerin dalgalandığı bir ortamda bandı gizlice Caradoc’a vermişti. Caradoc bandı alıp ona gülümsemiş ve omzunu okşamıştı. Bán her geçen gün onu daha çok sevmeye başlamıştı ve ona güveniyordu. Küçük çocuk onun kendisine gösterdiği güven ve yakınlık sayesinde, önce Ezeni, sonra da Ordovice savaşçı testlerini verip gerçek bir savaşçı olmayı düşünmeye başladı. Caradoc’un ona verdiği küçük köpek yavrusu da aralarındaki dostluk bağına daha çok güçlendirmişti.

Bán daha sonra yağmurda atlarla beraber bir ağaç altında

dururken demircinin demirhaneden çıktığını gördü. Demirci ustası hasta gibi görünüyordu, yüzü sapsarıydı ve gözleri sanki etrafı görmez gibi bakıyordu. Ama kimseden yardım istemiyor gibi bir hali vardı. Atlara bakan seyis çocuk ona seslenince demirci ustası ona bakmadı bile, üzerinde dükkanlar olan yolda hızlı adımlarla oradan uzaklaşmaya başladı.

Bán bir şeyler yapması gerektiğini düşündü, atların yularlarını seyis çocuğa verdi ve “Ben içeri giriyorum,” dedi. “Breaca ve Caradoc’un yardıma ihtiyaçları olabilir.”

Çocuk ona boş gözlerle bakınca Bán aynı şeyi tekrarladı ve demirhanenin kapısına yöneldi. Ama çocuk birden onun elbisesini yakalayarak yürümesini engellemek istedi ve içeri girerlerse ölebileceklerini söyledi.

Bán onun elini üzerinden çekti ve “Bana bak dostum,” dedi. “Ben burada bir misafirim ve istediğim yere girebilirim.”

Çocuk, “Hayır,” dedi ama biraz sakinleşti. Sonra Gal dilinde konuşarak, “Güneş Tazısı içeri girmene izin vermez,” dedi. “İçeri girmesen daha iyi olur.”

“Ablam ve arkadaşım içerdeler. Zor durumda olabilirler, onlara yardım etmem gerekebilir.”

Çocuk sekiz yaşlarında kadardı ama oldukça güçlü ve sert görünüyordu. Bán’ın yüzüne baktı ve yine, “Hayır,” dedi. Sonra yine Bán’ın elbisesine yapıştı. “Biz buraya geldiğimiz zaman içerde sadece usta vardı, onu dışarıya gönderdiklerine göre yalnız kalmak istiyorlar demektir.”

“Yani Cunobelin yalnız kalmak mı istiyor?”

“Bu aynı şey demektir.” Çocuk Caradoc’tan daha sarışındı. İri ve mavi gözleriyle Bán’a baktı ve “Ablan da yanındaki arkadaşın da silahlılar. Eğer içerde bir sorun çıkarsa bunun gürültüsünü hemen duyarız,” diye konuştu. “Zaten genç lord çok iyi bir savaşçıdır. Babası bile yanında muhafızları olmadan saldıramaz ona.”

Çocuk doğru söylüyordu, Caradoc’un çok iyi bir savaşçı ola-

rak ünü her tarafa yayılmıştı. Bán bunu düşününce sakinleşti ve çocuk, “Peki, o halde burada bekleyelim,” dedi. Cunobelin’in atının yanına yere oturdu ve Bán’ı da elinden tutup yanına oturtuktan sonra, “Benim adım Iccius,” dedi. “Ben Belçikalı’yım. Sen Ezeni’sin, değil mi?”

Bán kızıl kısrakın karnının altına doğru kayd ve “Evet,” dedi. “Benim adım da Bán mac Eburovic, bana tavşan avcısı da derler.” Bunu söylerken kemerinin tokasındaki koşan tavşan işaretini gösterdi çocuğa. Bu işareti ona büyükanne yapmıştı. Çocuk toka-ya baktıktan sonra, “Bu kısrak da senin mi peki?” diye sordu.

“Evet, bu kısrak batan *Greytag* adlı gemiden kurtuldu, Luain onu babama hediye etti ve babam da bana verdi.”

Bán çocuğa bu atın hikayesini anlatırken çocuk da arada bir şaşkın bir ifadeyle sorular sordu ona. O sırada yağmur hızlandı ve onlar da iyice atların altına sığındılar ama çok geçmeden atlarla beraber onlar da iyice ıslandılar. Bán ıslanan yüzünü silerken, bir yandan da bu yağmurun altında ne kadar kalacaklarını düşünmeye başladı.

Bir süre sonra Belçikalı çocuğun omzuna dokundu ve “Ahırlar nerde?” diye sordu. “Atların eyerleri ve koşum takımları yağmurdan mahvolmadan önce onları kapalı ahıra götürmeliyiz.”

Çocuk içini çekti ve “Hayır,” diyerek demirhaneyi gösterdi. “Ben buradan ayrılamam.”

“Ama ben misafirim ve bana yolu göstermen gerekir. Buraları bilmem, kaybolurum.” Bán bunu söylerken Ezeni topraklarında böyle saçmalıklar olmayacağını düşündü. Zaten onların ülkesinde atlar yağmur altında hiçbir zaman çocuklara bırakılmazdı.

Iccius yine, “Ben buradan gidemem,” dedi. “Ama sana yolu tarif ederim, korkma, kaybolmazsın.”

Aslında Bán yolu biliyordu, onun sorunu bu değildi. Yağmur hızlandı ve gök gürledi. Tanrılar arada sırada konuşmaya başlamışlardı işte. Çocuğun yüzüne bakarak gülümsedi ve omuzları-

nı silkerek, “Sen kalmak zorundaysan ben de kalırım o zaman,” dedi. “Birbirimize arkadaşlık ederiz ve sanırım yağmur da uzun sürmez, biraz sonra diner.”

Çocuk başını eğerek, “Olabilir,” dedi. Ama yağmurun hemen dineceğine ikisi de inanmıyordu.

Bán elini iç cebine atarak Airmid’in ona verdiği deri torbayı çıkardı ve “Eğer biliyorsan kemik oyunu oynayabiliriz,” dedi.

“Elbette bilirim, herkes bilir bu oyunu.”

Çocuk çok zekiydi ve oyunu da iyi oynuyordu. Bán ikinci oyunu da kaybetmek üzereyken, yolda ayak sesleri duyup arkasına baktı ve yağmurda ıslanmış mor renkli bir elbise ve parlak Trinovantian sarısı bir pelerin gördü. Gelenin kol bantları altındandı, mercan kakmalıydı ama aşırı süslü değildi, omuzlarına düşen kızıl saçları yağmurdan ıslanmış, ölü meşe ağacı rengine dönüşmüştü. Bán başını atın altından çıkarıp daha dikkatle bakınca, eğilip ona bakan sevmediği bir yüz gördü. Amminios sırtarak ona bakıyordu.

Genç prens, başıyla demirhanenin kapısını işaret ederek, “Sizi burada bulacağımı biliyordum,” dedi. “Orada daha uzun zaman tartışacaklarına eminim. Babam karşısındakileri ikna etmek istediği zaman hep böyle yapar. Ama siz burada, yağmur altında onları beklemek zorunda değilsiniz.” Onları bulmak için büyük evden oraya kadar yürümüş ve onlardan çok daha fazla ıslanmıştı. Cunobelin sanki hepsinin düşmanı da kendisi dostmuş gibi, samimi ve inandırıcı bir ifadeyle konuşuyordu. Bán kollarını dizlerine doladı ve atın yularını hemen yakalayabilmek için hayvanın başının altına yanaştı. Sonra, “Ben burada kalmak zorundayım,” dedi.

“O halde atını köleye ver de ahıra götürsün. Senin kısrağınla kardeşimin atı yağmurdan ıslanmasınlar, çok değerli hayvanlar onlar.”

Bán duyduğuna inanamıyormuş gibi şaşkın gözlerle ona baktı. Amminios gülerek başını salladı ve “İccius bir köledir,” diye devam etti. “Siz gelmeden önce bütün köleleri satmadık elbette. Artık büyü biraz çocuk. Babam Ecenı insanlarını incitmek istemez ama bütün kölelerini de azat edecek değil tabii. Bu çocuk Belçikalı, babası onu altı yaşındayken sattı. Ben onu Galya’dan getirdim ve çok da işime yarıyor. Şimdi de seyis olarak babamın atını ahıra götürecektir.”

Amminios bunları akıcı bir Gal diliyle söyledi ve Belçikalı çocuk yüzünü buruşturdu. Elindeki oyun kemikleri yere düştü, yüzü demircininki gibi birden sapsarı oldu. Daha önceki sesine hiç benzemeyen buz gibi bir sesle, “Lordum, büyük efendimizi beklemek zorundayım,” dedi.

Amminios gülerek, “Hayır, beklemek zorunda değilsin,” diye konuştu. “Sen bana aitsin. Eğer sana babamın atını ahıra götür ve temizle diyorsam bunu yapmak zorundasın, evlat. Eğer misafirimiz de mantıklı düşünürse atlarını sana verecektir.”

Çocuk iki zıt emir arasında kalmış, ne yapacağını şaşırmıştı. Amminios şimdi oradaydı ve onu zorlayabilirdi. İccius fazla direnemedi, başını önüne eğdi ve atların yularlarını aldı.

Amminios diz çökmüştü ama şimdi doğruldu ve yüzünden yağmur suları damlarken, “Bán, büyüklerimiz savaşçıları savaşa götürürken, biz kardeşler olarak kendi kararlarımızı verecek yaşa gelmiş bulunuyoruz,” diye konuştu. “O halde birbirimize düşman değil, dost olmalıyız. Ben bunu senin kısrığını elinden almak için yapmıyorum. Misafir yasaları bunu yapmamı yasaklar zaten ve böyle bir şeyi denemek için deli olmam gerekir. Ben sadece seni ve atlarını düşünüyorum. En azından şu ıslak ağacın altından çıkıp kuru bir yere girmelisin. Bu ağaca daha önce yıldırım düşmüş olması bir daha düşmeyeceği anlamına gelmez elbette.”

O gün tanrılar çok sık konuşuyorlardı zaten. Çok geçmeden yeni bir gök gürültüsü duyuldu ve her yer bir şimşekle aydınlan-

dı. Bán orada kalabilirdi, kendini fazla düşünmüyordu ama kendi kısırağının ve de Caradoc'un tayının hayatını riske atamazdı. Kısırağın altından çıkıp doğruldu ve hayvanların yularlarını yakaladı.

“Onları ahıra ben götürürüm,” dedi. “Iccius ablamın ve senin babanın atını ancak götürebilir.”

“Nasıl istersen, ama bu yağmurda daha fazla ıslanmamak için koşsak daha iyi olur sanıyorum. Bu yağmurun kısa zamanda duracağını sanmıyorum, zaten hepimiz yeterince ıslandık.”

Atların yularlarını çekerek hızla ahırlara doğru koştular, oraya vardıkları zaman Iccius yandaki evden onlara kuru otlar getirdi ve hayvanları hemen kuruladılar. Breaca'nın atı Amminios'u yanına sokmadı ama o hayvan zaten Ecenilerde bile tanımadığı insanları yaklaştırmazdı yanına. Fakat herkese huysuzluk eden hayvan, Iccius'u önce kuşkuyla kokladı ama sonra onun kendisini kurulamasına izin verdi. Hayvanların eyerleri ve koşum takımlarını çıkarılıp ahırın bir köşesine kondu ve başka bir köle çocuk gelip onları temizleyerek yağlamaya başladı.

Amminios ıslak pelerinini omuzlarından aşağıya, sırtına attı ve ellerini kalçalarına koyarak yapılan işleri izlemeye başladı. Bir süre sonra dönüp Bán'a baktı ve “Nasıl, şimdi mutlu musun bakalım?” diye sordu.

“Evet, atlar da temizlendi ve rahatladılar, teşekkür ederim.”

Iccius da rahatlamış görünüyordu, yüzüne renk gelmiş, gülümsemeye başlamıştı ama gözlerindeki korku ifadesi tamamen kaybolmamış gibiydi. Bán ona neler olduğunu sormak istedi ama sonra vazgeçti. Kısırağın kuyruğunu tararken Amminios gelip onun koluna dokundu ve “Bunu sonra yaparsın, önce kurulmalısın,” dedi. “Üzerine kuru bir kıyafet bulalım ve sıcak bir yerde oturup diğerlerini bekle, daha iyi edersin.”

“Bizimkiler neredeler peki?”

“Sanırım bizim sanatçılar senin aileni eğlendiriyorlar. Denizciler yeni gemilerini görmeye gittiler. Segoventos biraz daha bekleyeydi sabırsızlıktan çatlayabilirdi, onun için Togodubnos onları küçük teknelerle alıp limana götürdü. Dönüşte yağmur yüzünden biraz gecikebilirler. Onlar geri gelince hepimiz tekrar büyük evde toplanırız. Bu arada sen köpek yavrusunu tekrar görmek ister misin? Sanırım onu damızlık olarak kullanmak istiyorsun, öyle mi, delikanlı?”

“Eğer düşündüğüm gibi büyüyüp gelişirse elbette öyle yapacağım.”

“O halde zamanının çoğunu onunla beraber geçirmelisin. Hadi gel, uzakta değil o.”

Bán atların ahırından uzaklaştırılmak istendiğini hisseder gibi oldu ama sesini çıkarmadı ve kısa zamanda yine büyük köpek kulübesine geldiler. Bán etrafa bakınca koyu saçlı kadının gitmiş olduğunu gördü ama köpek evinde bir değişiklik yoktu, bıraktığı gibiydi orası.

Köle ticareti de yaptığı anlaşılan Amminios meşale yakıp kulübede bir köşeyi aydınlattı, Bán’ın ve kendi pelerinini alıp kuru maları için duvara astı. Sonra oradan ayrılıp, çok geçmeden kuru giyecekler, bir testi sıcak ballı şerbet ve biraz da yulaf kurabiyesi ile geri döndü. Bán hemen üzerindeki ıslak elbiseyi çıkardı ve getirilen kuru kıyafeti giydi. Amminios da üzerindeki ıslak elbiseyi değiştikten sonra anne köpeğin yanına oturdu ve yavruları sevmeye başladı. Sonra birini tutup havaya kaldırdı ve “Odras bunlardan birini seçip savaş köpeği olarak yetiştirebileceğimi söyledi,” dedi. “Sen ne düşünüyorsun bu konuda, Bán?”

Amminios’un ellerinde tuttuğu yavru diğerleri içinde en iri olandı. Ama Bán annenin yanında duranlarda daha küçük olan birini tuttu ve “Bence bu daha iyi olur,” dedi. “Senin elindeki her canlıyla kavga edebilir ama kolay pes eder gibi geliyor bana. Bende bu hayvan ise diğerlerinin teşvikiyle kavgaya tutuşur ama

başladığı zaman da kazanana kadar vazgeçmez.”

“Ver onu bana da bir bakayım.”

İki yavruyu büyük saman sepetin içine koydular, yavrular boğuşmaya başladılar ve Ban’ın söylediği gibi, mücadeleyi kazanan iri yavru değil de ondan daha küçük olan oldu. Onları tekrar kapıştırdılar ve sonuç yine aynı oldu.

Amminios düşünceli bir ifadeyle, “Haklısın,” dedi, “Ben onun diğerleriyle de iyi dövüştüğünü gördüm ama bunun üzerinde durmamıştım. Senin savaş köpeğin de böyle miydi?”

Bán, “Benimki yalnız başına doğmuştu,” diye cevap verdi. “O benimle kardeş gibi büyüdü ve biz onunla hiç kavga etmedik.”

“Elbette, kardeşler gerçekten kavga etmezler tabii. Tanrılar da istemez bunu.” Amminios bunu söylerken yine her zaman yaptığı gibi gülümsedi. Sonra işaret parmağını düşünceli bir ifadeyle dudağına değdirdi ve “Sen henüz bir savaşçı olmadın,” dedi. “Köpeğinle kavga etmiyor olabilirsin ama oyun oynuyor musun?”

“Dolu ile mi?”

“Hayır, diğer adamlarla.” Ateşin biraz ilerisinde kare şeklinde bir oyun tahtası duruyordu. Amminios uzanıp karelere ayrılmış oyun tahtasını ve yanındaki deri torbayı aldı, saman kaplı zemine koydu. Amminios’un deri torbadan oyun tahtasının üzerine döktüğü oyun taşları, kırmızı ve sarı renkli yassı, düzgün yüzeyli çakıl taşlarıydı. Amminios Ban’a baktı ve “Galliler ve Romalılar bu oyuna Tüccarlar ve Haydutlar Oyunu derler,” dedi. “Babamın halkı ise buna Savaşçılar Dansı adını vermişler. Ben de bu adı daha çok severim. Hiç oynadın mı bunu?”

“Çok az oynadım. Demir tüccarı Gonavic son iki yılda gelirken bundan bir takım getirdi. Bana nasıl oynandığını gösterdi ama bu oyunda insanın usta ve deneyimli olması gerekiyor sanırım.”

“Amminios, ‘Eh, ne yapalım!’ dedikten sonra taşları torbaya koydu, oyun tahtasını da yüzü bozulmasın diye ikiye katladı ve

duvara dayadı. “O halde biz de denizciler geriye dönene kadar bu yavrularla oynasarak vakit geçirmeye çalışalım bari.”

Amminios bir süre düşündü ve uzanıp arpa suyu dolu testi alarak ağzına götürdü ve içti ama yanında misafir varken önce içkiyi ona ikram etmemekle büyük bir kabalık yapmış oldu. Amminios içkiyi içip elinin tersiyle ağzını silerken Bán şaşkın gözlerle ona baktı.

Amminios güldü ve “Bana güvenmediğin için böyle yaptım,” dedi. “Testiyi önce sana verseydim zehirli olduğundan kuşkulanıp reddedebilirdin ve bu da ikimizi zor durumda bırakırdı. Sana bu içkide zehir olmadığını göstermek için önce kendim içtim. Şimdi biraz içmek ister misin?”

Bán onun tek elle kendisine uzattığı testinin içindeki baş döndürücü, güzel kokulu içkinin tadını bildiği için tereddüt etmeden aldı ve birkaç yudum içti. İçmemek ev sahibine hakaret olurdu. Bu biraya benzer içki yemekte ikram edilenden daha sert ve lezzetliydi. Bán çok geçmeden başının döner gibi olduğunu hissetti. İnsan başkaları ile ciddi konular konuşacağı zaman bu tür içkiler içmemeliydi. Gözlerini kapadı ve Iccius ile oynadığı ikinci kemik oyununu düşündü. Çocuk bu oyunu gerçekten iyi oynuyordu ve o sırada Amminios gelmemiş olsaydı o oyunu da kazanacaktı.

Birden gözlerini açtı, duvara dayanmış olan oyun tahtasını ve taşların torbasını alarak Amminios’a, “Hadi biraz oynayalım bakalım,” dedi. “Köpek yavrularını seyrederek de oynayabiliriz bu oyunu herhalde.”

Aslında çok karmaşık bir oyun değildi bu ve bir çocuk da öğrenebilirdi bunu. Tahtanın iki kenarına farklı renklerde olan on iki taş diziliyordu ama oyunda on üçüncü ve daha koyu renkli bir taş daha vardı ki Bán onunla ne yapılacağını bilemiyordu. Sarı taşlarla oynayan Amminios, kendi on üçüncü taşını baş ve işaret parmakları arasında tutarak Bán’a, “Bu rüyacı taş,” diye açıklama yaptı. “Bu taş bir seferde üç kare atlatılabilir, gerektiğinde

yana doğru da oynatabilirsin ama bu taşı kaybedersen ceza ödersin. Böyle bir oyun oynadın mı daha önce?”

“Hayır, Gonavic sadece on iki taşla oynuyordu. O taşlar sadece bir kare atlıyor ya da boş bir kareye atlamak için bir taşın üzerinden aşabiliyordu. Eğer düşman savaşçısı taşın üzerinden atlarsa o taş kaybedilmiş oluyordu. Düşman taşlarının hepsini alan oyuncu oyunu kazanıyordu.”

“O halde biz de bu şekilde oynarız. Eğer birkaç taş alırsan o zaman rüyacı taşını da sokarız oyuna. Hayatta olduğu gibi oyunu da daha eğlenceli yapabilir onlar.”

Rüyacı taşlarını alıp bir kenara koydular. Bán kırmızı taşları alıp oyun tahtasının bir kenarına dizdi. Bu oyunu bir yıl kadar önce görmüş ve unutmuştu, onun için çok düşünüyor, taşlarını çok ağır hareket ettiriyordu ve doğal olarak ilk oyunu kaybetti. Amminios sadece üç tane taş kaybetmişti ve oyunun sonunda Bán’a, “Bir oyun daha oynar mısınız?” diye sordu.

“Bir acemiyle oynamaktan sıkılmayacaksan oynayalım.”

“Neden sıkılayım canım, gayet iyi oynadın. Oyunun sonuna doğru ileriye görmeye başlamıştın. Birkaç oyun sonra ustalaşabilirsin.”

İkinci oyun daha güzel oldu ama onu da, üçüncü oyunu da kaybetti Bán. Dördüncü oyun diğerlerinden daha uzun sürdü ve sonunda ikisinin de üç tane taşı kaldı. Oyun tahtası üzerinde çok boş yer kaldığı için oyuncuların rahatça kaçabileceği çok boşluk vardı ve hata yapmaları da zordu. O sırada damızlık olarak düşünülen köpek yavrusu uyandı, gerinip esnedi ve işemek için dışarıya çıktı. Oyuncular onun sırlıklam ıslanıp geri döndüğünü görünce berabere kalmaya karar verdiler.

Beraberlik dönüş noktası oldu, beşinci oyunu Bán kazandı ve bir hedefe mızrak atıp tam merkeze isabet kaydetmiş gibi sevin-di. Amminios kalkıp arka tarafa gitti ve arpa suyu dolu yeni bir sürahiyle geri döndü. “Bu içki diğeri kadar sert değil ama biraz

daha sıcak,” dedi. Sürahiye aralarına, yere koydu ve “Bir oyuna daha ne dersin?” diye sordu.

Bán biraz daha içerken oyuna devam etti ve başı dönerken iki oyun daha kazandı. Ondan sonra rüyacı taşlarını da oyuna soktular, Bán bu kez kaybetti. Rüyacı taşların hareket sahaları daha geniş, oyunları daha rahattı. Bán onları rahat kullanmayı öğrenene kadar üç oyun kaybetti, bir oyunda da berabere kaldı.

On iki oyun oynadıktan sonra Amminios, “İstersen bundan sonraki oyunda kazanan oyuncu bir şey alsın,” dedi. “Ben kol bandımı koyarsam onun karşılığında bir şey koyabilir misin?”

Amminios’un altın kol bandına karşılık Bán da bronz bandını koydu ve kaybetti. Daha sonraki oyunlarda hançerini ve kemerini kaybetti ama çok geçmeden geri aldı onları. Sonra kılıcını üç kez kaybetti ve geri aldı. Amminios atını koydu bahis olarak ve kaybetti. Bir sonraki oyunda heyecanlı hamlelerden sonra atını geri alabildi ama oyunun sonunda ikisi de ter içinde kaldılar.

Fakat kumar hastalığı onları da sardı ve oyuna devam ederken dünyayı unuttular. Zamanın nasıl akıp gittiğini fark etmediler ve uzun bir süre sonra Bán birinin kendi adını seslendiğini duydu, oynayacağı taşın hareketini değiştirdi. Bu taktik değişiklik ona oyunu kazandı ve Bán kendisini uyaran tanrılara teşekkür etti. Bán bir at ve koşum takımı, Amminios’un kemeriyle kılıcını, bir hançer, iki kol bandı ve bir burma gerdanlık kazandı. Amminios parmaklarını kenetleyip çıtlattı ve “Pekâlâ,” dedi. “Son oyunlarda şanslıydın. Ama bir oyun daha oynayalım, atımı geri almak istiyorum.”

Bán sırtarak baktı ona. Alnı, ensesi ve ödünç aldığı elbisenin yakası ter içindeydi. Bacakları uyuşmuş, çışı gelmişti. “Kılıcını geri almak isterken atını, kılıcın için de hançerini kaybettin,” dedi. “Bence artık vazgeç, kaybedecek bir şeyin kalmadı.”

“Ah, daha çok şeyim var oyuna koyacak. Şimdi atıma ve savaş takımına karşı Iccius’u koyacağım ortaya.” Amminios bunu

söylerken Bán'ın yüzüne değil de oyun tahtasına bakıyordu. Ocaktaki odunlar çıtırdayarak yanarken damdan da yağmurun sesi geliyordu. Köpek yavruları yerde yuvarlanıp oynasırken, Bán ıslak ensesindeki terlerin soğuduğunu hissetti.

Amminios'un yüzüne baktı ve "Bir insanın hayatına karşı nasıl bahse girersin?" dedi.

Amminios bir kaşını kaldırıp, "O bir insan sayılmaz," diye konuştu. "O Galya'da bir Romalı'ya babası tarafından satılmış sekiz yaşında bir Belçikalı çocuk ve ben de ona istediğimi yapabilirim. Ben zaten onu bir oyunda kazandım ve yine bir oyunda da kaybedebilirim. Ama bu kez kaybetmeye hiç niyetim yok."

Amminios bunu söylerken bir yandan da oyun tahtasına dikkatle taşlarını diziyordu ama yüzünde garip bir ifade vardı. Bán tahtanın kenarında duran rüyacı taşlarını kaldırıp iki avcuna aldı ve kapalı yumruklarını Amminios'a doğru uzatarak, "Oyuna başlama sırasını sen kararlaştır," dedi.

"Kabul ediyor musun yani?"

"Evet, ediyorum."

"Köle çocuğa karşı ne koyacaksın peki?"

Bán yanında duran altın, mineli bronz, kakmalı demir, deri ve bütün diğer eşyaları gösterip, "Bunların hepsini koyuyorum," dedi. "Benimkiler de dahil."

"Ya atlar?"

Bán bu tuzak soru karşısında birden irkildi, bir süre düşündü ve sonra başını sallayarak, "Sadece senin atını koyacağım," dedi. "Benim atım bu bahsin dışında kalacaktır."

Amminios şeytanca bir gülümsemeyle onun yüzüne baktı ve "Bu yeterli değil, savaşçı," dedi. "Kaybedecek bir şeyin olmazsa güzel oynamazsın. Korku duyan oyuncu riskleri göze alır. Yoksa oyunun tadı olmaz."

Amminios doğru söylüyordu, kaybetme korkusu olduğu zaman daha iyi oynuyorlardı. Ama Bán başını iki yana salladı ve

“Hayır,” dedi. “Bu oyunda bir çocuğun hayatı söz konusu ve bu da yeterince korku yaratır.”

Amminios güldü ve “Kazanırsam onu öldürmemden mi korkuyorsun yoksa?” diye sordu. “Yoksa onun için seninle özgürlük, benimle kölelikten daha mı iyi olacak? Kendini o kadar değerli görme Ecenili Bán. Sizin yuvarlak evinizde hayat o kadar da imrenilecek bir şey değil, biliyorum ben bunu. Iccius burada, benim yanımda mutludur. Onu benden alırsan sana teşekkür edeceğini de sanma sakın.”

Amminios bunu söylerken oyun tahtasında geriye doğru bir adım attı. Bán avuçlarını açarak rüyacı taşlarını oyun tahtasının üstüne bıraktı ve şakağının zonkladığını hissetti. “Ne o, oynamayacak mısın?”

“Sen de oyuna senin için çok değerli bir şey koymazsan oynamam. Şimdi ortaya koyduklarını alsam bile benim için bir şey ifade etmez bunlar.”

“Evet ama oynamazsan atını geri alma ihtimali de kalmayacak.”

Amminios omuzlarını silkti ve “Başka atlar da alabilirim,” dedi. “Başka atlar için de kumar oynayabilirim. Benimle atlar karşılığında oyun oynayacak çok adam bulunur.” Kapının yanında durdu, döndü ve başını iki yana salladı. Bán’a bir dost gibi bakıyor, gözleri parlıyordu. “Neyse, boş ver bunları,” dedi. “Çok iyi oynadın ve seninle oynamak zevk oldu benim için. Atım da senin olsun, buradan giderken onu da alıp götürebilirsin arkadaş. Iccius’a da senin selamlarını ve onun geleceği hakkındaki iyi dileklerini söyleyeceğim, merak etme. İyi bir çocuk o ve burada, takdir edildiği bu yerde mutlu yaşayacaktır.”

Amminios kapıdaki hayvan postunu kaldırdı ve dışarıya baktı. Yağmur dinmiş, akşam karanlığı çökmüştü. Bán Airmid’in onun adını seslendiğini duydu. Tanrıların sesi değildi bu ama ona yakın bir ses sayılırdı. Bán bu sesi duyunca kızıl kısrak ve beyaz

başlı tayı hatırladı. Amminios'un mavi gözleri, gülümsemesi ve bir ara yüzünde beliren korku ifadesi geldi gözlerinin önüne. Boz kırsağın, Caradoc'un gizlediği ölümü geldi aklına.

Amminios kapının önünde durdu ve "Yakınların seni arıyorlar," dedi. "Onların yanına gitmezsen endişeye kapılırlar."

Bán gerindi, ağzının içi kurumuştı. Sabahtan beri koşmuş gibi sanki kalp atışlarını duyuyordu. Eğilip rüyacı taşlarını aldı ve Amminios'a baktı. "Gel buraya, otur," dedi. "Bir oyun daha oynayacağız."

Amminios dönüp geldi ve ona bakıp gülümseyerek, "Iccius'a karşı kızıl kırsak iddiasını kabul ediyor musun yani?" diye sordu.

"Senin atın ve Iccius için oynayacağız. Biz gittikten sonra onun da bir şeye ihtiyacı olacak." Bán bunu derken yanında duran kol bantları ve diğer eşyalarla silahları kenara doğru itti. "Bunları geri alabilirsin, onlar bana uymaz ve zaten ihtiyacım da yok. Sadece atlar ve çocuk için oynayacağız, kabul ediyor musun?"

Amminios uzanıp onun sol eline vurdu. Bán avcunu açtı ve içindeki sarı taş baktı. Amminios güldü ve "İlk oyunu ben oynayacağım," dedi.

Bu oyun daha öncekilere hiç benzemiyordu. Amminios daha ilk hamlede rüyacı taşıyla saldırıya geçti. Bán kısa zamanda üç taş verdi, rüyacı taşını ve oyunu da vermesine çok az kaldı. Kendini hemen toparladı, karşı hamleler yaptı, iki rakip taş aldı ve sarı rüyacı taşını kaçıp saklanmak zorunda bıraktı. Bir süre sonra Bán üç kırmızı taşını daha kaybetti. Ama çok iyi bir oyunla kendi rüyacı taşına mükemmel bir hamle yaptırdı ve onunla beş rakip taş almayı başardı.

İkisi bir süre rüyacı taşlarının hamleleriyle çok ciddi bir mücadeleye girdiler. Taşları azaldıkça değerleri artmaya başladı. İkisi de beraberlik değil, kazanmak istiyorlardı. Amminios bir ara taşlarını düşünmeden, rasgele oynamaya başladı. Bán onun

ne yapmak istediğini anlayamadı ve dilini ısırıp tırnağını avcuna batırarak uzun süre düşündü. Taşlarını çok ağır hamlelerle oynamaya başladı, rakibe taş vermek istemiyordu. Zaman geçiyor, Amminios onunla alay eder gibi, taşlarını daireler halinde dolaştırıp duruyordu.

Önceki oyunlarda arada sırada durup sohbet etmişlerdi ama bu oyunda hiç konuşmuyorlardı. İlk oyunlarda Breaca'nın savaş atından, kazandığı yarışlardan, hamile olan kızıl kısıraktan, Güneş Tazısı'nın projelerinden ve bunlara benzer çeşitli konulardan söz etmişlerdi. Bán ona Dolu'yu ve onunla birlikte çıktığı avları, Amminios da ona Odras'ın av tazısını ve kovaladığı geyiği anlatmıştı.

Bu oyunda ikisinin de sesi çıkmıyordu. Bán arada sırada Airmid ve başkalarının da kendi adını bağırp onlara seslendiklerini duyuyordu ama o sırada onlara cevap verecek durumda değildi, aklı ve gözleri tahta üzerindeki oyun taşlarındaydı. Bir süre sonra kapıdaki hayvan postunun kaldırılıp kapının açıldığını fark etti ve onu arayanların geldiklerini anladı. Birisi başka bir meşale getirdi ve oyundaki gölgeler yön değiştirmeye başladı. İnsanlar kendi aralarında mırıldanarak konuşmaya başladılar ama kimin ne dediği belli değildi.

Birisi yüksek sesle, “Bunlar nesine iddiaya girmişler?” diye sordu ve Caradoc ya da Romalı'nın –sinirliyen ikisinin sesi birbirine çok benziyordu– sesine benzer bir ses, “Atlarını koymuşlar ortaya,” diye cevap verdi. Sonra Amminios olması gereken biri, “Baylar, beni küçültüyorsunuz, biz şerefimiz için oynuyoruz burada,” diye konuştu. “Ayrıca çocuk için de oynuyoruz tabii.” O bunları söyler söylemez kapıdaki post tekrar açıldı ve Iccius içeri girdi.

Bu konuşulanlar ve yaşanan olaylar Ban'ı hiç etkilemedi. O kendini oyuna iyice kaptırmıştı. Ona Iccius'un kızıl kısırağa atlayıp deniz üzerinden Galya'ya uçtuğunu ya da öldüğünü bile

söyleseler oyuna devam ederdi. Şimdi ikisi de tüm dikkatlerini oyuna vermiş, taşlarını kaybetmemek için ustaca hamleler yapıyorlardı. Bán güzel bir hamleyle rakibinin bir taşını aldı ama iki hamle sonra da bir taşını kaybetti ona. Rüya taşı üç normal taşın arkasındaydı. Amminios ise kendi rüya taşını dört taşla savunuyordu. İkisi de oldukça zor durumdaydı ve hata yapmamak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Bán daha önce Gonavic ile oynadığı oyunları hatırlamaya çalıştı. Birden daha önce düşündüğü ama uygulamadığı bir hamle geldi aklına ve onu denemeye karar verdi.

Rüya taşını koruduğu yerden çıkardı ve çapraz olarak yürüttü tahta üzerinde. Amminios taşlarını büyük bir dikkatle hareket ettiriyordu. Bir süre sonra Bán'ın taşlarını ve rüya taşını sıkıştırdılar, hamlelerini zorlaştırdılar. Sarı rüya taşı tahtanın sol tarafında hareketsiz kaldı. Kırmızı taş köşeye sıkıştı ve rakip taşlar ona yaklaşmaya başladılar. Bán üç tane taşını öne doğru çekerek savunmaya geçti. Rüya taşını savunabilir ama yanal hamlede esnekliği kaybedebilirdi.

Bán oturduğu yerde içini çekti ve hafifçe kımıldadı. Herkes sessizce onları izliyordu. Caradoc, belki de Romalı, Brida adına hafif sesle küfrettiler. Bán başını kaldırıp onlara bakmadı ve iki oyuncu da bütün dikkatlerini oyuna vermişlerdi. Bán bir taşını önündeki boşluğa sürdü ve Amminios'un karşı hamleye geçmesini bekledi. Rakibi bu oyuna gelmedi ama Bán bir sonraki hamlede dört kare birden ilerledi. Amminios bir kaşını kaldırdı ve hafifçe gülümseyerek onun yüzüne baktı. Onun bu gülümsemesi aralarında sessiz bir işaret ve Amminios bunu daha önce de yapmıştı, oyunu alacaktı ve bunu ikisi de anlamışlardı.

Bán savunmaya geçti, riskli bir hamle yaptı ve kapı tarafında birinin iç çektiğini duydu. Amminios onun bu hamlesini beklemiyordu ve kaşlarını çatarak tahtaya baktı. Taşlarından birini alıp uzun bir hamle yaptı, taş kırmızı rüya taşına iki kare yaklaştı ve

bu yeni hamle oyunun gidişatını değiştirdi. Bán bir süre tereddüt etti, sonra rüya taşını diğer birkaç taşının ortasına alıp savunmaya geçti. şimdi taşlarını çok daha yavaş hareket ettiriyordu. Çok geçmeden sarı taşlar kırmızıyı sardılar, kırmızı iyi, akıllıca bir hamleyle gidebilirdi. Kırmızı rüya taşının yapabileceği iki hamle kalmıştı ve bunlardan biri çok tehlikeli olurdu. Yanlış bir hareket Amminios'a beklediği fırsatı verebilir ve Bán oyunu kaybedebilirdi.

Amminios başını kaldırıp onun yüzüne baktı ve sadece Bán'ın duyacağı kadar hafif bir sesle, "Oyunu bitirelim mi?" diye sordu. "Çok iyi oynadın. Hiç neden yokken bunun bir yenilgi ile son bulmasının istemem."

"İccius'a ne olacak peki?"

"O yine seyis olarak kalır burada. Senin kızıl kırsağın babamın atlarının soyunu geliştirir ve doğuracağı tay da Ordovicelere karşı savaşa giderken benim savaş atım olur."

"Ama o da bir kısrak olabilir."

"Olsun, o zaman da ablanınkine eşit bir savaş kırsağım olur."

Bán ellerini dizlerine koydu, çok gerilmiş, yorulmuştu. Başını kaldırıp etraflarındaki insanların yüzlerine baktı; Breaca, Airmid, Macha ve Luain yan yana duruyorlardı. Köpekleri yetiştiren Odras duvara yaslanmış, kucağındaki bebeğini emziriyordu. Caradoc Amminios'un arkasında, karanlıkta, babası da onun yanında duruyordu. Güneş Tazısı da oradaydı ve ancak tanrıların anlayabileceği bir ifadeyle onlara bakıyordu.

Bán ellerini elbisesine sildi, kafasının içi boşalmış gibiydi, kulaklarında hafif bir çınlama vardı. Bir çocuk uzun gecelerden, savaşçı testini kazanıp kargısını kazandıktan sonra böyle hissedebilirdi belki ama o bu olayları yaşamamış, sadece oyun oynamıştı.

Amminios'un dikkatle kendisine baktığını hissediyordu, rakibi ona teslim olmasını, oyunu bırakmasını istemişti ve şimdi de cevap bekliyordu ondan.

Bán kaşlarını çattı ve oyun tahtasında kalmış olan taşların pozisyonlarına baktı, bir savaşçının övünmesi iyi bir şey değildi ve her zaman yenilgiye ve aşağılanmaya neden olurdu. Babası ona bunu uzun zaman önce öğretmiş, Caradoc da yarışlarda göstermişti. İnsan sadece çalışarak, dikkatli planlama ve tanrıların yardımıyla kazanabilirdi. O da iyi planlama yapmış, dua etmiş ve tanrılar da onu duymuşlardı. Amminios'un son hamlesi başarılı olmuş, onu kazanabilecek duruma getirmişti. Dirseklerini dizlerine koyarak hafifçe öne doğru eğildi ve en geride, köşede duran taşına baktı. Onu bir süre önce oraya sürmüş ve sonra adeta unutmuştu orada. Amminios onu gördüyse bile tehdit kabul etmemişti.

Bán rakibine baktı ve "Senin bana öğrettiğine göre, normal bir taş en uzak köşeye konduktan sonra orada uzun zaman kımıldatılmadan kalırsa önemi artar ve bir kez için bir rüya taşı gibi hamle yapabilir, değil mi?" diye sordu.

Bu açıklamadan sonra o taşla hamle yaptırmaya zaten gerek kalmamıştı, ne olacağı belliydi. Köşede kalıp bir rüya taşı haline gelen kırmızı taş, önünde kalan üç tane kırmızı taş atlayarak iki sarı taş alacak ve sonra da arkada tek başına kalmış olan sarı rüya taşını alacaktı. Harika bir oyundu bu ve Bán bunu rakibinden, Amminios'tan öğrenmişti.

Amminios önce şaşkın bir ifadeyle rakibinin yüzüne baktı ve sonra, "Çok güzel, bravo," diyerek parmak uçlarını dudaklarına götürdü. Gözlerini indirip bir kez daha oyun tahtasına baktı ve "Kutlarım seni, Bán," diye devam etti. "Tanrılar senin adına konuştular. Atım senindir."

"Ya Iccius?"

"Elbette, artık o da sana aittir. At ve seyis birlikte giderler."

Bán başını kaldırıp diğerlerine baktı. Breaca ona hem kızmış, hem de gururlanmıştı onunla. Onun yanında duran Macha gülmemek için kendini zor tutuyordu. İnce yüzlü, sarışın, iri mavi gözlü Iccius ise ikisinin arasında durmuş ağlıyordu.

Bán çok sıkıştığını hissetti ve kalkıp dışarıya, tuvalete çıkarken Iccius'un omzuna hafifçe vurdu. Birkaç saniye onun yanında durdu ve hafif bir sesle, "Segoventos yakında gidecek," dedi. "İstersen onunla beraber gidebilir, ailene kavuşabilirsin. Ama gitmek istemezsen Eceniler arasına hoş geldin deriz sana."

Büyük evde muazzam bir ziyafet verildi, leziz yemekler ikram edildi, bira ve şarap su gibi aktı. Hizmet edenlerin köleler oldukları belli bile olmadı. Romalı'ya ve denizcilere bol şarap ikram edildi ama Eceniler halkı pek şarap içmedi. İki adam ve bir çocuk bir süre sonra temiz hava almak ve yalnız kalmak için ayrı ayrı dışarıya çıktılar ama kısa bir süre sonra tesadüfen bir araya geldiler ve beraberce yürüdüler. Yağmur dinmiş, bulutlar azalmış, yıldızlar ve onların arasında ay da görünmeye başlamıştı. Üç arkadaş bir süre dolaştıktan sonra kuru bir yer bulup oturdular.

Yağmurda ıslanmış olan çimenler çok güzel kokuyordu. Hayvan pazarından kalan artıklar, çöpler arasında tarla fareleri ve tilkiler dolaşıp duruyorlardı. Caradoc kuru otların üzerine uzandı, ellerini kenetleyerek ensesine yastık yaptı ve "Yakında denize açılacaksın, öyle mi?" diye sordu.

Romalı da onun yanına uzandı ve "Segoventos'un söylediğine göre, iki gün sonra akşamüstü, sular yükseldiğinde, dolunayda denize çıkmamız gerekiyormuş," dedi. "Pek uygun bir zaman olmayacak belki ama o zamanı kaçırsak yine çok beklememiz gerekecekmiş."

"Kaptan yeni gemisinin nasıl yol alacağını merak ediyor olmalı."

"Elbette, ayrıca Cunobelin fikrini değiştirir de gemiyi onlara

vermekten vazgeçer diye korkuyor. Segomentos söylemiyor ama bu gemi kaybettiği kendi gemisinden daha iyi bir tekne.”

Caradoc, “Gemiye *Kuzgun* adını vereceklerini duymuştum,” dedi. “Neden vazgeçtiler bundan?”

“Bu onların değil, Curanios’un fikriydi. Briga’nın kuşları denizde şanslı degillerdir.”

“Onun için ona babamın adını mı verdiler peki?”

“Hayır, ona bugün bir oyunda el değıştirme ihtimali doğan bir atın ve süvarisinin adını verdiler.”

Bán yavaşça doğrulup oturdu. Ziyafette çok bira içmiş, sarhoş olmuştu ama şimdi açık havada kendine gelmişti. “Ne ad verdiler gemiye peki?” diye sordu.

“*Güneş Atı* dediler.”

“Neden?”

Caradoc kuru bir sesle, “Çünkü en iyi kısırağını atları öldürdüğü bilinen bir adama teslim edip etmeyeceğini bilmiyorlardı,” dedi. “Aslında babamın bir sürü kölesi var, Bán. Ağabeyim köle kaybettiği için endişelenmez.”

Romalı gelip ikisinin yanına oturdu ve “Boş verin onu şimdi,” dedi. Galya’ya yaklaştığı için çok daha rahat görünüyordu. Bán’a baktı ve “Gemiye senin kızıl kısırağının adını verdiler,” dedi. “O harika bir hayvan, fırtınalı havalarda bizimle beraber buralara geldi ve burada seninle beraber kalıyor. Onun hatırlanması çok doğaldır, tayını doğurduğu zaman bize haber gönder.”

Bán onu dinlerken kendisine iki gerçek dost gönderdikleri için tanrılara şükretti. “Gönderirim elbette ama seni nasıl bulacağım?”

“Segomentos yaz sonuna doğru Eteni topraklarına geri dönecektir. Fırtınasız havalarda kuzey nehrini yeniden denemek istiyordu. Oralara da keşfetmek istiyor, güzel limanlar bulacağını düşünüyor. Ben de size onunla bir haber gönderirim.”

“Onunla beraber buralara geri dönmez misin peki?”

Romalı bir an düşündü ve sonra, “İsterdim tabii ama bunun mümkün olacağını pek sanmıyorum. Galya’ya döndüğümde tekrar lejyona katılacak ve komutanların emrinde olacağım. Belki gelebilirim ama Tiberius’un buralara asker göndereceğini sanmam. Ben de sizlerle savaşmak istemem elbette.”

Artık dosttu onlar ve zaten birbirleriyle savaşamazlardı. Bán, “Sen bizi görmek için kendin gelebilirsin belki,” dedi.

“Eğer uzaklara gönderilmezsen belki gelebilirim.”

Caradoc, “Bán savaşçı testlerini altı ay sonra, sonbaharda verecek,” dedi. “Tanrılarla onun adına konuşmak için babası dışında iki adama ihtiyacı olacak elbette.”

Bu Romalı için büyük bir iltifat, bir armağan sayılırdı. Bán o sırada başını kaldırıp bulutların arasından çıkan dolunaya baktı. Romalı bir an düşündü ve sonra, “Eğer tanrılar isterse burada olacağım,” dedi.

XIV

İceniler gemicilerden önce ayrıldılar oradan. Savaşçılar Dansı'ndan iki gün sonra ve yeni adıyla *Güneş Atı* akşam gelgit hareketiyle denize açılmadan yarım gün önce şafak vakti toplandılar. Onlara güle güle diyen hava çok güzeldi. Büyük evin ve etraftaki evlerin ateşleriyle dağılan soğuk bir sis vardı toprağın üzerinde. Atlar tepinip horulduyor, nefesleri de sise katkı yapıyordu.

Breaca kır kısırağını giriş kapısında hazırlarken grubundaki diğerleri de evsahiplerine veda ediyorlardı. Cunobelin onunla beraber kaldı. Breaca onun bronz üzerinde altın sarısı süsleriyle tören kıyafeti giyeceğini sanmıştı ama o yine şaşırtmıştı Breaca'yı. Miğfersiz başında saman sarısı, yumuşak saçları güneşte parlıyordu ve üstünde Trinovantelerin sade, katırtırnağı sarısı pelevrini vardı. Kılıcını bir savaşçı gibi sağ omzuna asmıştı, kalkanı boğa derisi kaplı tahtadan yapılmıştı, üzerinde kabile ya da rütbe işareti yoktu, bir şarkıcının hikayesindeki, ölümlü topraklara getirilmiş başıboş bir kahramana benziyordu. Breaca'nın atının dizginlerini tutuyor ve gitmek üzere toplananlar hakkında kısa yorumlarda bulunuyordu.

İnsanların vedaları pek kolay olmuyordu. Macha Luain ile birlikte üç gece geçirmişti ve kısırağına binerken gergin görün-

yordu. Mac Calma'nın Galya'da işi vardı ve onu ülkeye dönen gemiye davet eden Segoventos'un teklifini kabul etmişti. Mac Calma Mona'ya dönerken yuvarlak eve uğrayacağına söz vermişti ama bunun zamanı belli değildi. Bu tür sözler daha önce de verilmişti ama ne yazık ki her zaman yerine getirilemiyordu. Alışkanlıklar bazı şeyleri zorlaştırıyordu.

Bán oldukça mutluydu. Romalı'nın yanında iyice uzun boylu görünüyordu, yüzündeki ifadeye bakılırsa, gururlu ve neşeliydi ama oradan ayrıldığı için aynı zamanda üzgün gibiydi. Dans gününden beri onunla beraber at binmiş, kılıç ve kargı eğitimi yapmıştı. Breaca Romalı'nın kardeşine lejyon eğitimi verirken çok dikkatli olduğunu görmüştü, öyle ki, bir gün karşı karşıya gelseler bile kardeşi kendisini mükemmel savunabilecekti. O sırada aksanlı Galya diliyle Bán'a bir şey söyledi ve o da gülererek cevap verdi ona. Sesi biraz çatlak çıkmıştı ve Luain'in konuşmasına benziyordu. Ses derin değildi ama anlamlı bir akışı vardı.

Breaca birden atıldı ve hiçbir şey düşünmeden, "O artık bir çocuk değil," dedi.

"Öyle görünüyor." Breaca Cunobelin'in orada olduğunu ve onu duyabileceğini unutmuştu. Onun alaycı bir tonla söylediği söz ciddi konuları hemen unutturdu. "Bu yeni büyüyenler için erkeklik testleri yapma konusunda elimizden geleni yapıyoruz ve onlar da kendilerini büyük işler başarmış sanıyorlar. Sonra bazen de kader –ya da tanrılar diyebilirsiniz– işe karışıyor ve insanların çalışmaları aşırıya kaçıyor."

"Ama o yine de sonbaharda uzun ve yalnız geceler geçirecek. Bu deney olmadan yaşlılar ona kargısını vermezler."

"Elbette, erkekliğini halkın önünde göstermeli, bunu o da isteyecektir tabii. Ama içinden gerçeği ve diğerlerinin de onu gördüğünü biliyor."

O haklıydı. Bán'ın davranışlarında, sesindeki kaymayı omuz silkerek geçiştirmesinde, Romalı'dan hediye olarak hançer alı-

şında ve karşılığında bir mızrak ucu vermesinde görülüyordu bu tıvr. Breaca kardeşiyle gurur duyduğunu hissetti ama soğuk ayrılışlarda yoktu böyle bir şey. “O hakkıyla kazandı,” dedi.

“Evet, ama onu erkek yapan şey, Iccius adlı çocuğa karşı gösterdiği merhamet oldu.”

Bu da doğrudu. Kumral saçlı Iccius, Bán’ın arkasında, Amminios’un soylu doru atı üzerinde bekliyordu. Özgürlüğün dokunuşu bile onun görünüşünü değiştirmişti.

Diğerleri de toplanmaya başlamışlardı. Breaca bakınca Airmid’in geride, büyük evin yakınında beklediğini gördü, dalgındı ve henüz atına binmemişti. Breaca son gecesini surların ötesinde, ormanda ve çayırda şifalı otlar toplayarak geçirmişti. Hasta çocuğu olan bir adamın kız kardeşi olan Lanis adlı kadında onunla beraber gelmiş ve geriye dönerken de saçlarını huş ağacı kabuğundan kestigi şeritle alnından bağlamıştı, yüzünde dalgın, arzulu bir rüyacının ya da yeni aşık olmuş bir kadının ifadesi vardı. Geriye dönünce at ahırlarına doğru yan yana yürüdüler. Dubornos onları görünce kaşlarını çattı ama başka zaman olsa eğlendirici olurdu bu. Breaca kolanını düzeltti ve sesini çıkarmadı.

“O seninle gelmeyecek.”

Breaca şaşkın bir ifadeyle ona baktı. Güneş Tazısı çenesiyle kadınları işaret etti ve “Lanis,” dedi. “O seninle gelmiyor. Kız kardeşinin çocuğu çok hasta ve onu yaşatacak tek kişi de odur.”

Breaca sırtının ürperdiğini, tehlikede olduğunu hissetti. Tedavi etmek rüyacıların işiydi ve Cunobelin rüyacılarının derilerini canlı canlı yüzmüş, onları kutsal ağaçlarına çivilemişti. Sadece Heffydd rüyacılığı bıraktığı için kurtulmuştu. Breaca düşünceli bir ifadeyle Güneş Tazısı’na baktı ve onun doğru cevap vereceğini bilerek, “O burada kalırsa güvende olur mu sence?” diye sordu.

“Evet, ben Luain Mac Calma ile konuştum. Ona zarar vermeyeceğim konusunda Roma kartalı ve Güneş Tazısı arması üze-

rine ettiğim yemini, verdiğim sözü kabul etti. O da sonbaharda Mona'ya gidecek ve Mac Calma onu korumak için asker gönderecek.”

Bunlar iyi niyetle söylenmişti. İlk tayın doğuşuyla beraber ilkbaharın gelişini gösteren işaretler gelmeye başlamıştı ama bunların, Breaca'nın hayatına bir etkisi olmuyordu. O kararlarını kendisi verir ve sonuçlarına da katlanırdı. Yine de Caradoc'un babasından ayrılmasına sevindi. Böylece o da kendi işine baka-bilecekti.

Ama baba oğlun ayrılış sahnesini görmemek için oradan biraz uzaklaştı. Güneş Tazısı'nın ölüm haberini ustalıkla gizlemesini ve bunu sır olarak saklamak için neler yaptığını unutamazdı. Caradoc babası ile buluştuktan sonra haber akşam karanlığında bütün kabileye yayılmıştı. Odras için haber yeterince hızlı yayılmış, o da yeni doğan köpek enciğine Ordovicelerin ölen bir savaşçısının anısına Cygfa adını vermişti.

Caradoc ve Odras'ın ayrılığı da özeldi ve kimse sorgulamadı bunu. Caradoc ona kol bandını iade etmedi ama birbirlerine küçük hediyeler verdiler ve son gün kolay geçmedi. Breaca bir ara Caradoc'un kalacağından ve ağabeyi ile sorun yaşayabileceğinden korktu ama böyle bir şey olmadı. Breaca'nın tahmin ettiği gibi, Luain Caradoc'un kan dökme suçunu affetti ve çocuk Segoventos ile beraber gemiye binme, babasının kabilesinde kalma ya da batıya, annesinin halkına gitme konusunda özgür kaldı. Onun Ecenilerle beraber kuzeye gitme talebi beklenmiyordu ama hoş karşılandı. Ziyaretin garip bir havada sonlanmasına rağmen Breaca bu durumdan memnundu.

Ahırdan atını en son alan kişi Caradoc oldu ve onun gelişyle beraber grup da tamamlandı. Eburovic'in atı Breaca'nın arkasından geliyor, Macha ve Airmid de onu takip ediyorlardı. Dubornos sessizdi ve rüyacısının yanında at binmişti. İki gün hep beraber yolculuk yaptılar ve sonra, Eceni toprakları sınırında Airmid ba-

ıya dönecek ve Mona'ya doğru devam edecekti yoluna. Onun ne zaman geriye döneceğini hiç kimse bilemiyordu. Arkadaki atlılar da yavaşça öndekilerin yanına geldiler. Tagos ve Sinochos en arkadaydı, onlar Güneş Tazısı'nın hediyelerini taşıyan atları yedeklerine almış olarak kafilenin sonunda gelecektlerdi.

Cunobelin boz kısağını yedeğine almış, yürüyerek yavaşça Breaca'nın atına yanaştı. Bütün geceyi Eburovic'le beraber içki içip sohbet ederek geçirmişti ama hiç de yorgun ve uykusuz görünmüyordu. Ağzı hafifçe şarap kokuyordu ve gözlerinde yine o her zamanki alaycı ve aynı zamanda da korkutucu parıltılar vardı. Breaca bu adama güvenirse onun eşsiz bir müttefik olacağını biraz geç öğrenmişti. Ama demir ocağındaki olaydan sonra onu yine de tehlikeli bir adam olarak görüyordu.

Cunobelin, Breaca sanki bir şey söylemiş gibi, uzanıp kızın kolunu dirseğinden tuttu ve "Hazır mısın?" diye sordu.

"Hayır, ama daha fazla da duramayız burada. Sanırım yola çıkmalıyız."

"Güzel, o halde senin yolunu açayım." Arkasına dönüp bir işaret yaptı ve sekiz atlı gelip çitlerin üzerindeki kapıyı açtılar. Herde görünen çayırılar sessiz ve boştu. Onların ayrılışı üzerine o bölgede bir hayvan pazarı kurulması kararından vazgeçilmişti.

Breaca atının üzerinde açılan çit kapısından geçerken Cunobelin de bir süre onun atının yanında yürüdü ve birkaç adım sonra, "Geri döneceksin?" dedi. Ama her seferinde olduğu gibi bu sorusunu da yine doğal bir ifade gibi söylemişti.

"Tanrılar isterse dönerim."

Adam alaycı bir gülümsemeyle ona baktı ve "Bunun için tanrılara dua edeceğim," dedi. Sınır kapısından geçtiler, arkada da vedalaşanlar vardı. Güneş Tazısı uzanıp Breaca'nın elini tuttu ve genç kız onun elindeki güneş ve köpek kabartmalı yüzüğü gördü. Ziyaret sırasında bu yüzüğün benzerini hep sol elinin küçük parmağında taşımıştı. Yüzüğün yine küçük parmakta olup olmadığı-

na baktı ama adam ona bakıp gülümsedi.

“Sana verdiğim bu yüzük benim yüzüğüm. Onun taklidi yok, al bunu. Tanrılar bana bir kız evlat vermedi ama sen benim kızım olabilirsin. Güneş Tazısı dünyanın sonuna ve dört rüzgara kadar senin yardımına gelmeye hazır olacaktır, unutma bunu.” Bu çok eski bir yemindi ve tanrıları küçük gören bir adamın bunu söylemesi garipti.

Breaca ona cevap verecekti ama o sırada Caradoc gelip onun atını ileriye doğru çekti. Onun gelişi adeta bir uyarı gibi geldi Breaca’ya. Yüzüğü sağ elinin en uygun gelen dördüncü parmağına takarken, “Teşekkür ederim,” dedi. “Yüzüğe iyi bakacağım ve eğer Ecenilerin yardıma ihtiyacı olursa bunu hatırlayacağım.”

Cunobelin, “Sadece Eceniler değil,” dedi. “Esas olan sensin. Arada bir fark var.”

Uzun süre Güneş Tazısı’nın ormanlarının kenarında, bir yanında yeni ekilmiş mısır ve fasulye tarlaları olan dar patikada sessizce, hiç konuşmadan yol aldılar. Sonbaharın sonuydu ve her taraf yabani otlarla kaplanmıştı. Tarlalarda çalışan köylüler onlar geçerken durup selamlıyorlardı atlıları. Caradoc saçları ve pelerininin rengi sayesinde hemen tanınıyor, durup o da köylüleri selamlıyordu. Bir gün öğleye doğru bir köylü Iccius’dan da küçük olan oğlunu getirip Caradoc’tan, onu atına bindirip birkaç metre de olsa götürmesini istedi. Böylece oğlu büyüdüğünde çevresine, yıllar önce kabilenin en büyük savaşçısıyla at bindiğini söyleyip övünebilecekti. Çocuk çok pisti, saçları bitliydi, Caradoc onu yerden kaldırıp yüzüne güldü ve sonra tekrar yere bıraktı.

Daha sonra yüksek arazide etrafı hendeklerle çevrili ve büyük baş hayvanların otlağı büyük bir meraya geldiler. Küçük danalar dikenli otlar arasında dolaşıp duruyor, bazıları da ineklerin dolgun memelerinden süt emiyorlardı. Bu bölgede de koyun ve sığır çobanları onları görünce bağırarak selamlıyor, bazıları

yanlarına gelip kabileye ait haberler veriyorlardı.

Öğle saatinde sığ bir dere den karşı kıyıya geçtiler ve dinlenip yemek molası vermek için söğüt ağaçlarının altında durdular. Yiyecekleri atlara yükleyen Sinochos olduğu için kumanya dağıtımını da o üstlendi. Breaca atını diğerleriyle beraber bir ağaca bağladıktan sonra dere kenarında biraz yürüdü ve sonra yalnız başına oturup ayaklarını suya uzattı. Dere sığdı ama su oldukça hızlı akıyordu. Parmaklarının ucunda küçük bir balık sıçrayarak geçip kaybolurken, havada süzülen bir balıkçıl suya alçaldı, sonra tekrar havalanıp uzaklaştı.

Breaca bir süre sonra çimenlerin üstüne sırtüstü uzandı ve gözlerini kapadı. Ama suya atlayan bir adamın ya da atların ürküttüğü ördeklerin sesleriyle tekrar açıp etrafa bakındı. Tagos bağırdı, Dubornos ona cevap verdi, sonra Sinochos da onlara katıldı ve çok geçmeden herkes soyunup suya girerek neşe içinde bağırışıp gülüşmeye başladı.

Breaca da onlardan uzakta soyunup yalnız başına suya girdi. Soğuk su titretti onu, içini çekti. Suyun içinde çömelip başını suya soktu ve soğuğa alışmaya çalışırken, Cunobelin'in entrikalarını, Amminios'un herkesi küçümseyen imalı gülümsemelerini düşündü. Bir ara suyun içinde gözlerini açtı ve güneş ışığında yeşil görünen akıntıya baktı. Hareketsiz kollarını, bacaklarını seyrederken ayrılan Airmid'in acısını yine içinde hissetti. Soğuk suyun içinde fazla duramadı ve başını dışarıya çıkarınca yine biraz ilerde diğerlerinin bağırışlarını, gülüşlerini duydu. Derenin kenarına, sıcak kumların üzerine çıktı, kurulandı ve yanında getirdiği temiz elbiseyi giydi.

Sonra yine çimenlerin üstüne uzandı ve biraz ilerden gelen Iccius'un sorularını ve Bán'ın ona verdiği akıllıca ve dikkatli cevapları dinledi. Çok geçmeden yakınlarında, kumların üzerinde yumuşak bir ayak sesi duyar gibi oldu, önce bunun kurbağa hışırtısı olabileceğini düşünüp gözlerini kapadı.

Ama “Karnın aç değil mi senin?” sorusunu duyunca doğrudan baktı.

Yanına gelen kişi Caradoc’tu.

“Hayır, teşekkür ederim. Bana uzun süre yetecek kadar çok et yedim. Bir süre için yemeden de yaşayabilirim.”

“Yemekte sadece et yok, çok güzel peynir, bira ve fındıklı tahıl yemeği de var.” Güzel bir Trinovantian yemeğiydi bu ve Caradoc onun bu yemeği sevdiğini biliyordu. Breaca bunu duyunca midesinin guruldadığını hissetti.

“Güzel, ama ben yine de bir süre bir şey yemek istemiyorum.”

“Nasıl istersen, zaten şimdiye kadar bir şey de kalmamıştır sanırım. Dubornos Mona’nın batısına doğru yolculukta yiyecek kıtlığı olabileceğini düşünüp aç bir ayı gibi yiyordu.”

Caradoc bunu yine gülümseyerek, iyi niyetle söyledi ve Breaca da kendini tutamayarak güldü. Sanki onun yanında konuşmak yasakmış gibi, diğerleri de günlerden beri Mona konusunu kendi aralarında konuşuyorlardı. Eburovic bile onun yanında Mona konusuna girmekten çekinir gibiydi. Breaca Caradoc’un yüzüne baktı ve “Kimse yiyecek sıkıntısı çekmeyecek,” dedi. “Onlar Mona’nın gri pelerininin koruması altında olacaklardır. Durdukları her yerde tanrıların misafiri gibi karınları doyurulacaktır.”

“Dubornos’a göre, Airmid, Catuvellauni ya da Coritanilerden kaçınmalı ve bu sözü dinlemeli.”

“Ben öyle düşünmüyorum. Mona’nın kutsallığını sadece baban tanımıyor ve o bile onlara güvenlik sözü verdi. Onlar hiçbir kabilenin savaşçıları tarafından rahatsız edilmeyeceklerdir ve Dubornos bile buna inanıyor.”

Caradoc onun yanına oturdu ve “Olabilir,” dedi. Üzerindeki tuniği değiştirmiş, daha koyu renkli, kaba örmeli bir tane giymişti ve burmalı kolyesi de boynunda değildi. Breaca bunu görünce bir uyarı almış gibi oldu.

Hayal kırıklığı hissederek, “Bizden ayrılıyor musun sen?” diye sordu. Caradoc’un yanında kendisini çok rahat hissediyor, çekinmeden gülebiliyordu.

Caradoc başını salladı. “Evet, üzgünüm. Segoventos nehrin aşağısında uygun bir yerde gemiyi benim için bekletecek ama ancak yarın sabah sular yükselene kadar bekleyebilecekler. O zamana kadar oraya varamazsam gemi beni almadan açılacak sulara.”

“Yani Luain’le beraber Galya’ya mı gidiyorsun?”

“Sadece kısa bir süre için gidiyorum. Babama söylediğime bakma sen, batıya, annemin kabilesine gidip Cygfa’nın ölümüyle ilgili gerçeği onlara anlatmam gerekiyor. Galya’dan batı kıyısına giden gemiler var. Yılın bu zamanlarında her ay iki üç gemi gider oralara. Onlardan birine binebilirim.”

“Airmid’le beraber gidebilirsin. Mona yolu da Ordovice topraklarından geçer.”

“Evet ama ben kolayca tanınan bir adamım. Babam oralar-
dan geçtiğimi hemen duyar ve peşimden adamlar gönderebilir. Dediğim şekilde gidersem, o sizden ayrıldığımı öğrenene kadar Savaş Baltası kabilesine varabilirim.”

Breaca hafifçe gülümsedi ve “Böylece seni damızlık da yapamaz, değil mi?” dedi. “Bunu hatırlıyorum.” Breaca demir ocağında söylenen başka sözleri de hatırlıyordu. “Babanın Ordovicelerde de adamları var. Onlar senin varışını bildireceklerdir ona.”

“Hayır. Onun başka casusları da olabilir ama Cygfa’yı öldürenlerden bir şey öğrenemeyecektir o.”

Caradoc babasını her yönüyle tanıyordu ama onun, ölümünden çok sakın bir ifadeyle söz edebildiğini henüz öğrenmemişti. Breaca onu daha iyi anlamak ister gibi meraklı bir ifadeyle yüzüne baktı ve “Ölümler tanıklık edemez, değil mi?” dedi.

Caradoc omuz silkti ama gözlerini ondan kaçırmadı. “Roma’da olduğu gibi yaşlılar konseyi burada da toplanacak. Ka-

rar benim dışımda alınacaktır.”

“Sanırım senin sesin de etkili olacaktır. Ecenilerde bu oldu ve sen bizden biri bile değildin.”

“O halde konuşmadan önce dikkatle düşünmem gerekecektir.”

Caradoc onların idamı için oy verebilirdi, bundan söz etmeye bile gerek yoktu. Breaca da aynı durumda aynı şeyi yapardı, bunu biliyordu.

Genç kız bir ot kopardı ve dişlerinin arasına sokup yavaşça çiğnedi. Sonra kum üzerine işaret parmağıyla bir savaş baltası ile bir güneş tazısı resmi çizdi. “Babanın adamlarını tanıyor muydun peki?”

“Öyle sanıyorum. Ziyaretimiz sırasında şeref muhafızlarından üçü ortada yoktu. Mümkün olsaydı onlar da orada olurlardı.” Uzanıp kumun üzerindeki güneş tazısı resmini sildi ve onun yerine bir yılan-kargı resmi yaptı. “Onlar yaşları Togodubnos ile babam arasında olan adamlardı. Çocukluğumda bana silah kullanmasını öğrettiler. Onlardan biri bana ilk savaş atımı verdi. Bir savaşta onların hepsine çok güvenirdim.”

Breaca dalgın bir ifadeyle, “Ama onlar Cygfa’yı öldürdüler ve ölmeleri gerekiyor,” derken kuma bir kurbağa çizdi ama hemen sildi. “O kız senin kuzenindi, değil mi?”

“Bán senin için neyse o da benim için aynı şeydi.”

“Yaa, Odras biliyor muydu bunu peki?”

“Elbette.”

“Ya baban?”

“Babamın her şeyi bildiğini düşünmek yerinde olur. Bunu hemen her zaman kanıtlamıştır o.”

“O halde bu gece gemiye bineceğini de öğrenmiş olabilir.”

“Hayır, bazı konularda dikkatli davrandık. Geride bıraktıklarım içinde sadece Luain ve Segoventos biliyor ne yaptığımı.”

“Ya burada olanlar arasında? Burada bilen yok mu?”

“Sadece Bán biliyordu, şimdi de sen öğrendin işte. Ben gittikten sonra istersen başkalarına da söyleyebilirsin. Dubornos bana ihanet etmek isteyebilir ama o da Mona’ya bu kadar yaklaştıktan sonra yalnız başına kabileye geri dönmeyi göze alamayacaktır.”

Caradoc sustu ve babasınıninkine hiç benzemeyen bir gülümsemeyle onun yüzüne baktı. Pelerininin astarı boyasız, ham yünden yapılmıştı. Breaca merakla ona bakarken Caradoc pelerinini çıkardı ve tersini çevirdi. Omzuna taktığı broş şekilsiz bir şeydi ve dikkat çekmeyecekti. Delikanlı belinden deri bir şapka çıkarıp başına geçirdi ve güneşte parlayan sarı saçlarını gizledi. Eburovic’in onun için yaptığı ve kabzasında savaş baltası kabartması olan kılıç omzunda çapraz asılı duruyordu. Segoventos’un gidiş yolculuğunda bindiği benekli atı almıştı Caradoc. Beraberce atın bağlı olduğu çalılığa gittiler ve Breaca iki elini kenetleyerek onun ata binmesine yardım etti.

“Ashında boz kırsağı alsaydın daha iyi olurdu, Caradoc. Böylece bir gün yarışabilirdik de.”

Breaca bunu laf olsun diye söylemişti elbette ama Caradoc gülümsedi. “Bán ve ben geçici bir değişim yaptık. Bir gün kırsağı almak için döneceğim ama o zamana kadar hayvan Eceni topraklarında, Galya’ya giden bir gemide olduğundan daha güvende olacaktır. Ben bu atı satıp parasını Segoventos’la Bán’a göndereceğim. O da bu parayla Iccius’a bir kısrak alır ve çocuk da kendi harasını yetiştirebilir. Bán bizim aygırı çiftleşme için ona ödünç verir.”

Caradoc pelerinini katlayıp atının terkisine bağladı ve Breaca da atın boynunu okşadı. Caradoc eyerden aşağıya doğru eğilip elini ona uzattı ve Breaca da onun elini tutarak, “Her şeyi düşünü, değil mi?” dedi.

Delikanlı gülümseyerek başını salladı ve “Elbette,” dedi. “Babamın oğluyum ben.” Breaca onun elini sıkarken içinde bir boş-

luk hisseder gibi oldu. Delikanlının gözleri fırtına bulutları gibi koyu renk ve derindi. Caradoc sonunda elini çekti ve bir savaşı selamı verdi ona. Sonra sakın bir ifadeyle, “Sen hâlâ Mona’ya gidebilirsin, Breaca,” dedi. “Yaşlılar Dubornos’u Airmid’in savaşçısı olarak onaylamadılar ve onun yerine başkası gelirse aldırılmaz. Bence onunla konuşman iyi olur. Yarınki ayrılıktan o da senin gibi korkuyor.”

“Biz konuşacaklarımızı konuştuk. Bundan sonra sözler fazla bir şey değiştirmez.”

Caradoc, “Belki,” diye mırıldanarak atını hafifçe mahmuzladı ve Breaca da bir süre atın yanında yürüdü. Caradoc atın üzerinden ona baktı ve “Lanis sonuncu gerçek Trinovante rüyacısının kızıydı,” dedi. “Babam o son rüyacının da derisini yüzdü ve bir meşe ağacına astı onu. Aynı anda üç rüyacının bir araya gelmesi onun en büyük hayalimdi. Bütün verilenleri aldığı için suçlamayasın onu.”

Breaca birden ağzının kuruduğunu hissetti. Bunu söyleyen bir başkası olsaydı hemen ayrılırdı oradan. Ama bunu söyleyen Caradoc’tu, onunla bir sözleşmesi vardı ve onun dürüstlüğüne inanıyordu. Bu nedenle, “Suçlama diye bir şey yok,” dedi. “Airmid istediği yere gitmekte özgürdür. Hepimiz özgürüz zaten.”

“Doğru.”

O sırada açık meydana geldiler ve Breaca bir ağacın altında durdu. Daracık bir keçi yolu doğuya, denize doğru gidiyordu. Uzaktaki tepeye kadar etrafta hiçbir yuvarlak ev ya da çoban kulübesi görünmüyordu. Tepenin ötesinde, denizin üzerinde gökyüzü masmavi parlıyordu. Otların kokusu ve atların ter kokusuyla deniz kokusu hafif rüzgarda karışıyordu. Breaca onun son deniz yolculuğunda okyanus tanrılarıyla karşılaştığını ve tekrar gemiye binme cesaretini göstereceğini düşündü. Birden hiç düşünmeden tuniğinde takılı olan yılan-kargı şeklindeki broşu çıkarıp ona uzattı ve “Al bunu,” dedi. “Koruyacaktır seni.”

“Yani gemi kazasına karşı mı?” Delikanlı onun aklından geçenleri okur gibiydi. “Buna ihtiyacım olur mu diyorsun?”

“Hayır, Segoventos yeni gemisini korumak için elinden geleni yapacaktır ama yine de dikkatli olmak gerekir.”

Caradoc yine demirci ocağında olduğu gibi alaycı bir gülümsemeyle ona baktı ve “Elbette, haklısın,” dedi. Sonra, son günlere kadar Airmid’in de bir eşini taktığı broşu sol omzuna taktı. Luain ve büyük ihtimalle Segoventos da bu broşun anlamını bileceklerdi.

Caradoc’un atı sabırsızlanıp hafifçe tepinmeye başladı, artık gitmek istiyordu. Delikanlı tekrar eğildi ve Breaca’nın kolunu bir kez daha tuttu. Bu kez teması daha sıcak, avcu daha nemliydi.

“Sonbaharda tekrar buluşacağız, Breaca. Uzun gecelerinde otururken onun için konuşacağımıza söz verdim Bán’a.”

“Teşekkür ederim, o bunu çok önemsiyor.”

Caradoc, “Ben de önemsiyorum,” diyerek atını mahmuzladı. Sonra başını geriye çevirip, “Briga korusun seni,” diye seslendi.

Breaca gözden kaybolana kadar onun arkasından baktı, sonra geriye, diğerlerinin yanına döndü.

XV

Caradoc ayrıldıktan sonra Eceniler hızlarını artırdılar. Yol genişlemiş ve atlar bir arada yürümeye başlamışlardı. Breaca bir süre sonra atını tırısı kaldırıp grubun ilerisine çıktı ve yalnız başına yol alırken düşünmeye başladı. Diğerleri de onu gözden kaybetmeden geriden izliyorlardı.

Caradoc onlardan ayrılacağı noktayı iyi seçmişti. O gün akşama kadar ve ertesi gün de yolda kimseye rastlamadılar. Yol bazen koruların içinden, kömür üreticilerinin kulübeleri yakınlarından geçiyordu ama her yer boştu ve kimse yol kenarına koşup selamlamadı onları. Cunobelin oğlunun Ecenilerden ayrılmış olduğunu öğrenmiş olsaydı şimdiye kadar bunun haberini alırlardı.

İkinci gün akşama doğru Balıkçıl Ayağı Meydanı denen boş alana vardılar. Burada üç dere birleşip bir nehir halini alıyor ve adeta dev bir balıkçıl ayağının basarak bıraktığı ize benzer bir alan oluştuyordu. Üç akarsu da derin vadilerden akarak burada birleşiyordu ve üç kabile sınırlarının birleştiği bir alandı burası. Kuzey ve doğuda Ecenî toprakları kuzey sahillerine kadar uzardı. Üzerinden geçtikleri topraklar güneye kadar Trinovante ülkesiydi ve Catuvellauni toprakları da batıya doğru uzanıyordu. Balıkçıl ayağı şeklindeki bu vadi kimseye ait değildi, tarafsız bölgeydi burası ve yolculuk yapanlar bu alanda saldırı korkusu olmadan dinlenebilirlerdi.

Akşamüzeri soyunup soğuk, hızla akan nehrin karşı kıyısına çıktılar ve orada kamp kurdular.

Breaca yatağını ana meydandan biraz uzakta, fundalığın dibinde yaptı. Gece sisi ağaçların dibine çökmeye başlamıştı. Havada çeşitli yabancı ot ve çiçek kokuları vardı. Breaca bir süre battanîyesine sarınıp ağaçların arkasından yükselmekte olan mehtabı seyretti. Ay üzerindeki yabancı tavşan benzeri gölge yine dünyayı seyrederek gibiydi. Breaca kalkanını yanındaki ağacın alçak bir dalına asmıştı ve onun yuvarlak beyaz yüzü bir ayna gibi Nemain'in ışığını yansıtıyordu. Avcundaki eski yara o gün sabahtan beri ağrıyordu.

O sırada ona sessizce sokulan Airmid, "Yanına oturabilir miyim, Breaca?" diye sordu. Bu kız her zaman diğerlerinden daha sessiz yürüyebiliyordu.

"Elbette, istiyorsan otur."

Breaca orada bir saldırı olmayacağından emin olduğu için sırtını bir ağaca dayamamıştı. Airmid onun arkasına oturdu ve kollarını fazla sıkmadan onun beline doladı. Sonra da, ilk zamanlar kimseye duyurmadan konuşmak istediklerinde yaptıkları gibi, çenesini Breaca'nın omzuna dayadı.

Bazıları buna neden gerek duyulduğunu merak edebilirlerdi. Bazıları bir kadının çıplak olarak soğuk, hızlı akan bir nehirden çıktığını, onun pürüzsüz tenini hatırlayabilirdi. Böyle bir kadının, yeni bir sevgili bulmuşların belirtisini taşımadığını da görür ve bunun nedenini de merak edebilirdi.

"O kadın bir rüyacı ama aynı zamanda hamile. Biz onun çocuğunun doğumunu ve nasıl adlandırılması gerektiğinin rüyasını gördük. Bu onun ilk rüyasıydı. Bunu yalnız başına yapamazdı."

Bu sözler hiç durmadan Breaca'nın kafasını kurcalıyordu. "Lanis hakkında mı konuşuyordunuz siz?" diye sordu.

"Evet."

"Rüyasında çocuğunun büyüdüğünü görmüş bir kadının coşkusu yoktu onda."

Airmid, “Oğlunun ölümünü gördü o,” dedi. “Güzel bir şey değildi bu.”

“Güneş Tazısı’nın emriyle mi?”

“Hayır, o bir Romalı’nın ve bir kabile savaşçısının ellerinde öldü ve bunu durdurabilecek olanlar da kenarda durup hiçbir şey yapmadan seyrettiler olanı.”

O halde Amminios’tu bu. Koşullar ne olursa olsun, ne Caradoc, ne de Togodubnos yapabiliirdi böyle bir şey.

Breaca arkasında duran masum arkadaşına yaslandı. Beline sarılan eller onu herkesten daha iyi tanırdı. Kulağına eğilen Airmid, “Broşunu Caradoc’a mı verdin?” diye sordu.

Breaca sadece başını salladı. Konuşmanın yeri ve zamanı değildi şimdi.

“O da sana bir şey verdi mi peki?”

Caradoc kol bandını Odras’a vermiş ama o kız da onu tekrar ona iade etmişti. Caradoc’un Breaca’ya sözünden başka verebileceği bir şeyi yoktu ama o söz çok değerliydi. “Sonbaharda geri geleceğini ve uzun gecelerinde Bán için konuşacağını söyledi.”

“Güzel, bunu duyduğuma sevindim.” Airmid ellerini onun belinden çekti ve “Seni yalnız bırakmamı ister misin?” diye sordu.

“Sen gitmek istiyor musun?”

“Hayır.”

“O halde yanımda kal.”

Breaca uzun zaman önce son gecesini yalnız geçireceğine söz vermişti ama artık büyümüş, dünyayı daha iyi anlamaya başlamıştı ve öfkeliyken kendi başına verdiği bir sözün önemi yoktu. Hava serindi ama üşüyecek kadar soğuk değildi ve esinti de çok hafiflemişti. Derede birden sıçrayan bir susamuru bir balık yakaladı ve suda kayboldu. Ormanda bir baykuşun sesi duyuldu ve bir tilki avını öldürdü. Bir süre sonra yağmur çiselemeye başladı ama ağaçların altına fazla damla düşmedi. Breaca bunları izlerken aklı sanki başka yerlerdeydi. Bir ara içinden ağlamak geldi ama kendini tuttu.

Breaca rüyasında savaş gördü. Şaşılacak bir şey yoktu bunda ama bağırlara uyandığı zaman kendini hemen toparlayamadı ve kendisini hâlâ uykuda sandı. Tembelce arkasına döndü, Airmid'i aradı ama bulamadı. Gözlerini açmadan, uykulu haliyle, "Neler oluyor?" diye sordu.

Airmid başucuna geldi ve gece ateşinin sönmeye başladığı meydana doğru bakarak, "Eburovic," dedi. "Çabuk kalk, saldırıya uğradık."

"Rüyanda mı gördün bunu?"

"Hayır." O sırada ilerden, nehir kıyısından bağırlar ve at kişnemeleri duyuldu. Airmid birden ona döndü ve "Kılıcın nerede?" diye sordu.

"Burada." Babası gibi o da kılıcından ayrı uyuyamazdı. Kılıcını hiçbir öfkeli anında çekmemiş, kınından sadece bilemek ve bir kez de Caradoc'a göstermek için çıkarmıştı. Şimdi kılıcını çekerken kanının kaynar gibi olduğunu hissetti. Kabzayı kavrayan avcu yanıyordu sanki. Yanındaki ağaç dalına astığı kalkanını alıp baktı. Nehri geçerken omzunda asılı olan kalkanın ucu bir ara suya değmiş ve kırmızı yılanın boyası akarak kargıyı da boyamıştı.

Adamlar durmadan bağıryorlardı, bir ara gürültü patırtı içinde Bán'ın ve Iccius'un bağırlarını da duydu. Airmid'le beraber adamlarının yanına doğru koşarlarken Breaca, "Saldıranlar kim?" diye bağırdı.

"Kim olacak, Coritaniler."

"Fakat burası tanrıların yeri."

"Senin annen de doğum yapıyordu, o da kutsaldı. O zaman da durmadılar."

Airmid nefretle yere tükürdü. Üzerindeki gri renkli Mona pelerinini çıkarmış, başına miğfer giyip kılıç kuşanmıştı. Esir düşmemek, köle olmamak için savaşacaktı. Ölürlerse, rüyacı ve savaşçısı olarak birlikte öleceklerdi.

Çatışma alanına geldiklerinde saldırganların Ecenilerden daha kalabalık olduğunu gördüler. Siyah yeşil çizgili pelerinleri sabah karanlığında güçlkle seçiliyordu. Ama çıplak kollarında, bilek üstünde görünen kırmızı çaylak resimleri sanki o gece yeni yapılmış gibi parlıyordu. Ecenileri yarım daire şeklinde sarmışlar, nehre giden yolu kesmişlerdi. Ecenî savaşçıları onların karşısında zayıf silahlarıyla ve yarı çıplak bir halde toplu halde savaşıyorlardı. Eburovic savaşçıların en önünde, uzun ve ağır ata kılıcını iki eliyle kavramış, havada daireler çiziyor, düşmanı kendilerine yaklaştırmıyordu ama sonunda yorulacak ve toplu saldırı karşısında fazla dayanamayacaktı. Togos onun solunda, onu yan saldırılara karşı koruyor, kalkan görevi yapıyordu. Macha ve Dubornos da çok geçmeden onu diğer yandan savunmaya başladılar. Ama kalkanlarını kuruması için gece yatarken ateşin yanına koymuşlar ve saldırıda alamamışlardı, hiçbirinde kalkan yoktu.

Airmid birden geriye döndü ve “Onlara kalkanlarını getireceğim,” diye bağırdı.

“Hayır! Kalkanlar çok uzakta, oraya gidemedi öldürürler seni. Yanımda kal, atlara gitmeliyiz.”

Saldırganlardan biri atlarını almış nehrin aşağısına doğru götürmeye çalışıyordu. Breaca ıslık çalınca gri savaş kırsığı kişneyerek cevap verdi ona, yanındaki adamı bir çiftle nehre gönderdi ve su bir anda kana bulandı. Bir başka düşman askeri onu yularından yakalamak istedi ama o da atın bir omuz darbesiyle yere yuvarlandı ve çifteler altında öldü. Savaşçı ve atı suyun kenarında, bir söğüt ağacının altında buluştular. Breaca tekrar ıslık çalınca ağaçların altından iki at daha çıktı ve kendilerini tutmak isteyen düşman askerleri onları bırakmak zorunda kaldılar.

“Airmid, sen tayı ve Bán'ın kızıl kırsığını al. Onlar savaşçı hayvanlardır.”

Breaca atın üzerine sıçradı ve savaş alanına baktı. Bán diğerlerinin solunda, bir meşe ağacıyla çalıların arasında bir noktada

kalmıştı. Iccius onun yanında yere diz çökmüş, kalçasındaki kılıç yarasını bastırmaya çalışıyordu. Üç düşman askeri sırtarak onlara doğru yaklaşıyordu. Breaca atını onlara doğru mahmuzladı ve askerlerden ikisi neye uğradıklarını bile anlamadan onun kılıç darbeleriyle kanlar içinde yere yığılıp kaldılar. Üçüncü asker omzuna çarpan atın darbesinden kurtulmak isterken Bán'ın boğazında açtığı derin kılıç yarasıyla yere düştü ve birkaç kez debelendikten sonra hareketsiz kaldı, öldü. Breaca, "Onu öldürdün!" diye bağırdı. "Ben senin tanığınım. Eğer sağ kalırsak mızrağın hak ettin demektir."

Bán bir kahraman edasıyla gülerek ona baktı ve savaşçı selamı verdi. Ama bunu kutlamak için zamanları yoktu. Airmid iki atla beraber onların yanına geldi. Breaca, "Iccius'u ata bindirin!" diye bağırdı. Yerde kalırsa öldürürler onu." Çocuğu tayın üzerine bindirdiler ve o da atın yelesine yapışarak ağlamaya başladı. Bán diğer ata sıçradı ve Breaca da Airmid'i kolundan yakalayıp terkesine oturttu. Birden solunda hareket eden bir gölge fark etti. Kalkanını o yana doğru salladı ve kılıcını sallamaya hazırlandı. Ama at Breaca'dan daha hızlı davrandı ve düşman askeri onun çifteleri altında ezilip parçalandı. Bán naralar atarak kılıcını sallıyordu. Breaca ona döndü ve "Git diğer atları ateşin yanına getir!" diye bağırdı.

"Sen ne yapacaksın?"

"Savaşacağım tabii!"

Bán atlara doğru giderken Iccius da onu takip etti. Breaca onlardan ayrılırken Belçikalı küçük çocuğun silahsız ve yaralı olduğunu düşündü, çocuk ölebilirdi.

Bán düşman askerlerinin arasından atların bağlı olduğu yere doğru at koştururken, altındaki kızıl kısırak yol üzerinde rastladığı saldırganları da çifteleriyle yere sermekten geri kalmıyor, önüne çıkanı öldürüyor, en azından yaralıyordu. Bán atının sandığından daha büyük bir savaşçı olduğunu anlamış, daha da güçlenmişti. Bán da atın üzerinden kılıç sallıyor, hem kendisini,

hem de savaşçı atını koruyordu. Ama bir ara üzerlerine gelen bir dűřman askerini çiftlemek isterken kızıl kısırağın ayağı kaydı ve hayvan yere, askerin üzerine düştü. Ama saldırgan yaralanmamıştı, hemen ayağa kalkıp Bán'ın üzerine geldi, Bán eğilerek kurtuldu onun kılıç darbesinden. Atı ayağa kalkmaya çalışırken Bán dűřman askerine döndü.

Dűřman askeri de dengesini yitirdi ve sendeledi. O sırada pelerini omzundan kaydı, boynu açıldı ve Bán onun ensesinde ne olduğunu o anda anlayamadığı mavi bir işaret gördü. Kılıcını adamın boynuna doğru salladı ama kılıç kabzası elinden biraz kaydı ve ucu adamın omzuna hafifçe değdi, yaralayamadı onu. Adam kılıcını öne doğru uzatarak Bán'a saldırdı ama o sırada arkasından gelen atı fark etmedi ve öfkeli kısırağın dişlerini boynunda hissettiğinde çok geç kalmıştı. Yüzünün kemikleri bir anda parçalandı, gözleri yuvalarından fırladı ve kanlar içinde yere düşüp hareketsiz kaldı. Hayvan hırsını alamadı ve sırtüstü yere düşen askerin kaburgalarını parçaladı.

Bán ölmek üzere olan adamın yanına gidip üzerine eğildi. Öfkeli at adamı bir kez daha ezmek, parçalamak için tekrar geldi ama Bán bağırarak onu geri gönderdi. Adam kanlar içindeki başını hafifçe kaldırıp kan kustu ve korkunç bir acı içinde bağırmak istedi ama boğuk bir hırıltı çıkarıp sustu. Bán adamın omzundaki broşu kopardı ve pelerini çekip aldı. Adamın ensesindeki işaret Coritanilerin kırmızı çaylağı değil, kanatlarını açmış, pençelerini öne doğru uzatmış, saldırı halinde bir savaş kartalı resmiydi. Eski bir işaretti bu, atalardan kalmış, yeniden diriltilmiş, Roma yandaşı bir adamın kullandığı bir simgeydi. Bán son günlerde bu işareti taşıyan adamlar tanımış, hatta birkaçıyla beraber yemek yemişti. Bunların lideri kadın savaşçı kabul etmiyordu ve Bán bu liderle Savaşçı Dansı oyunu oynamış ve kazanmıştı. Bunlar Amminios'un adamlarıydı, Bán emindi bundan. O zaman yerde yatan ve kendisine sırtarak saldıran bu çarpık dişli adamın kim olduğunu hatırladı.

“Decanos?”

Ama onu tanıdığından yine de emin değildi, adamın yüzü tanınmayacak haldeydi ve ölmek üzereydi. Bán elini onun alına koydu ve kendisine bakan tek sağlam göze bakmamaya çalıştı. Daha önce savaş alanında ölen adam görmemiş, bunun hızlı ve onurlu bir ölüm olacağını düşünmüştü hep. Ama şimdi orada durup bunları düşünecek zamanı yoktu, Briga kuşları adamın ruhunu alıp nehre götürmek için üzerlerinde dolaşmaya başlamışlardı bile. Bán onların kanat çırpışlarını, canhıraş çığlıklarını duyuyordu. Adamın omzunu tutup sarstı onu ve “Sen Decanos musun?” diye sordu.

Adam konuşmak ister gibi dudaklarını hafifçe oynattı, sağlam gözünü ona dikti ama sesi çıkmadı ve sonra başı yana düştü, gözünün beyazı yukarıya doğru kayd ve öldü. Bán o anda midesine yumruk yemiş gibi oldu, sendeledi ve kılıcını uzatıp ölmüş adamın boğazını kesti.

O anda Iccius’un çılgın gibi, “Bán!” diye bağırdığını duydu. Yeşil ve siyah çizgili pelerinleriyle birkaç Coritani askeri ona doğru koşarak geliyorlardı. Bán hemen döndü ve kısırağının yanında onunla beraber birkaç adım koştuktan sonra ani bir hamleyle üzerine atladı, eyerine oturdu. Adamlardan biri yetişerek onu tunik eteğinden yakaladı ama Bán kılıcını savurup onun kendisini tutan iki parmağını köklerinden kesip attı. Sonra atını çatışmanın ortasına doğru sürdü ve Iccius’a da kendisini takip etmesi için bağırdı. Macha ateşin diğer yanında yere düşmüştü ve Bán kızın siyah saçlarının arasından bembeyaz yüzünün bir kısmını gördü. İçinde müthiş bir acı hissetti ama şimdi duracak zamanı yoktu. Ateşin biraz ilerisinde Breaca atsız olarak, yerde savaşıyor, bir yanında Eburovic, diğer yanında da Airmid kılıç sallıyorlardı. Breaca’nın çılgın gibi savaştığını ve önüne çıkanı yere serdiğini görüp de ona hayran olmamak mümkün değildi. Kızın saçları erimiş bronz gibi yanıyordu. Gözleri yeni doğan güneşin ışığında daha da çok parlıyordu. Her kılıç darbesi bir düşman eksiltiyor, ölüm kuzgunları başının üstünde dans ediyorlardı.

Bán birden, “Breaca!” diye bağırınca genç kız bir an için dönüp ona baktı. Ban, “Bunlar Coritani değil, savaş kartalının, Amminios’un adamları!” diye bağırdı. “Trinovante kabilesinden bunlar!”

Ablası gülererek kolunu kaldırıp selam verdi ona ve anladığını belirtti, sonra atları gösterdi. Ecenı atları şimdi toplu halde nehrin kıyısında duruyorlardı. Üç Trinovante askeri ellerinde kırbaçlarla atlara doğru gidiyordu, onları kaçırmak istedikleri belliydi. Ama Bán Ecenı savaşçısıydı, yılan-kargının erkek kardeşıydı ve yaşadığı sürece atlarının çalınmasına izin veremezdi. Ablasının adını haykırarak atını savaşıyan düşman askerlerinin ortasına çılgın gibi sürdü ve onları kılıcıyla kesip yararak diğer tarafa geçti. Iccius da atının üzerine eğilip yelesine yapışmış, onu bırakmıyordu.

Bán bir ara birinin kendisine seslendiğini duyup başını sola çevirdi. Ona bağırın Iccius’tu. Ama Bán geriye dönemedi, kır saçlı ve deneyimli bir asker olduğu belli olan bir düşman savaşçısı sağdan ona saldırdı. Bán’ın kısırağı dönüp onu çiftellemek istedi ama adama vuramadı. Bán şimdi eski bir askerle gerçek bir savaş girmek zorundaydı. Yan tarafında onu koruyacak kimse yoktu, Bán bir savaş narası atarak kılıcını kaldırdı ve adamın boğazına doğru salladı.

“Bán! Arkana bak! Bu bir tuzak!”

Ama Bán ne olduğunu anlayacak durumda değildi, kılıcı havayı dövdü ve çocuğun dengesi bozuldu. Karşısındaki asker sırtarak ona bakarken Bán ters bir hamle için kılıcını kaldırdı ama omzunun üzerinden arkasında bir gölge hissetti. Geriye dönmek için çok geçti, başına korkunç bir darbe yedi ve ne olduğunu şaşırıyordu. Atı kişnerken ince bir sesin çığlığını duydu, belki de Iccius’tu bu bağırın fakat dengesini yitirdi ve eyerden kayıp yere düştü. O anda sanki Amminios başka bir dünyada, tepesine dikilmiş, ona bakıp gülüyordu.

“Breaca!”

Breaca savaş gürültüsü ve karmaşası arasında bu sesi duydu. Ama daha fazla dayanamayacak, ölecekti. Uzun gecelerin rüyasıydı bu, atalarının gittiği yere gitmek üzereydi. Üstün düşman karşısında onuruyla can verecekti. Savaş kartalları çok kalabalıktı, iyi silahlıydılar ve savaşa hazırlanmış olarak gelmişlerdi. Eceniler ise sayıca azdı ve silahları da yetersizdi.

Breaca saldırının başında da bu eşitsizliği görmüş ve en büyük anneye dua edip durumu nasıl kurtaracağını, ne yapması gerektiğini sormuştu. Ama ondan bir cevap gelmemiş ve Breaca da artık onuruyla ölmekten başka çare kalmadığını anlamış, kabul etmişti. Ölümü kabul ettikten sonra rahatladı ve kendisinden sonra kabilenin başına yine başarılı birinin geçeceğini düşünerek savaşına devam etti.

Böyle zamanlarda benliğinin ötesine geçiyordu ve şimdi de duygusallığı bir yana bırakıp, katliamı Briga gibi, dışarıdan ve yukarıdan seyreder gibiydi. Şairlerin mısralarında böyle şeyler olmuyor, onlar deşilen karınlardan, dökülen bağırsaklardan söz etmiyorlardı. Ama onun o anda hissettiği coşkuyu da bulamazdınız şiir mısralarında. Ölümün anası Briga, kuzgunlarını ölmesi gerekenlere gönderiyor ve Ecenî savaşçısı Breaca da, sıra kendisine gelene kadar tanrısına sığınmış olarak savaşıyordu, kanının son damlasına kadar da bu savaşı sürdürcekti elbette.

“Breaca! Bán düştü. Amminios yakaladı onu.”

Bunu bağırarak ona söyleyen Airmid’di, demek Airmid henüz ölmemişti. Breaca birden döndü ve babasının kılıç tutan eline vurmak üzere olan düşman askerini bir kalkan darbesiyle yere serdi ve biraz geriledi.

“Nerede?”

“Nehrin yukarısında, sığ yerin biraz ötesinde. Boz kısraka yaptığı gibi ona da tecavüz edecek.”

Breaca bunu daha önce de Caradoc’tan duymuştu. Bu tür tecavüz olayları tanrılara hakaret demektir ve tecavüze uğrayanın

ruhu boşta kalıyordu. Bir at için bu tür tecavüze uğramak iğrenç bir şeydi. Kardeşi Bán'ın başına böyle bir şey gelebileceğini düşünemiyordu bile. Döndü ve nehrin kıyısına baktı. Biraz ilerde demir bir miğferin altında uçuşan kızıl saçlarıyla bir düşman savaşçısı takıldı gözlerine. Hiç kullanılmamış, kirlenmemiş bir kalkanın üzerindeki savaş kartalı resmini gördü, Roma'nın lejyon kartalına benziyordu bu ve kızıl saçlının yanındaki üç askerin kalkanlarında da aynı işaret vardı. Amminios ve yanındaki muhafızları diğerk askerler gibi Coritani kılığına girmeye bile gerek duymamışlardı.

Breaca bütün gücüyle, “*Amminios!*” diye haykırdı.

Adam atını döndürüp onun bulunduğı tarafa baktı. Bán başından yaralanmış olarak atın terkisine bağlanmıştı. Bir asker de Iccius'u saçlarından yakalamış ve bağarmaması için ağzını kapatmıştı. Onların biraz ilerisinde bronz miğferli genç bir asker de Bán ve Iccius'un atlarını tutuyordu.

Kır saçlı savaşçı bir şeyler söyledi, Amminios güldü ve alaycı bir ifadeyle elini kaldırıp Breaca'ya veda etti. Sonra akarsuyun şarılması ve çatışanların gürültüsü arasından, babasını andıran bir sesle, “O öldü, onun bedenini onurlandıracağım,” diye bağırdı. “Adamlarım da senin için aynı şeyi yapacaklar.” Sonra atını çevirdi ve adamlarıyla beraber oradan uzaklaştı.

“Hayır!”

Breaca onun arkasından gidecekti ama Amminios her şeyi planlamıştı; aslında Breaca'ya değıl, kendi askerlerine veda etmiş, onları selamlamıştı o. Tanrının soğuk rüzgarı o anda uyardı onu ve Breaca saldırıyı hissedip, aniden eğilerek kendisine doğru sallanan kılıç darbesinden kurtuldu. Aynı anda Airmid yıldırım gibi yetişti, düşman askeri önce bir gözünü, hemen sonra da acı bir çığlık atarak hayatını kaybetti. Breaca ölen adamı kalkanyla itip atından yere düşürdü. O anda Bán'ı unutmuş, ölmemek ve öldürmek için savaşa vermişti kendini. Birkaç saniye sonra Ebu-rovic de onun yanına geldi ve birlikte kılıç sallamaya başladılar.

Airmid daha önce gidip kalkanlarını getirmek istemiş ama Breaca ona izin vermemişti, fakat şimdi bunu yaptığına pişmandı. Aslında Ecenilerin kalkanları olsaydı kendilerini çok daha iyi savunabilecekler, çok daha iyi savaşacaklardı. O sırada iriyarı bir düşman askeri Sinochos ve yeğenine saldırdı. Tagos bir kılıç darbesi alarak yere düştü. Sinochos aniden eğilip yerden onun kılıcını kaptı ve iki kılıçla çılgınlar gibi naralar atarak savaşmaya başladı. İri düşman askeri korkunç bir kılıç darbesi aldı, yüzünün yarısını kaybetti ve daha önce ölmüş, yerde yatan genç bir Eceni askerinin cesedi üzerine düştü.

Eburovic, sırt sırta kılıç sallarlarken Breaca'ya, "Sakın buradan ayrılma!" diye bağırdı. Onu Sinochos'a doğru itti ve sonra Airmid'i de onun yanına gönderdi. Ama Eburovic yorulmuş görünüyordu, kılıç sallayan kolu ağırlaşmış gibiydi. Briga onun üzerinde de uçmaya başlamıştı sanki. Fakat Breaca bunu kabul etmek istemiyordu.

"Macha nerde?"

Macha düşmüş, yerde yatıyordu, Eburovic bunu bilmeliydi. Breaca kılıcının ucuyla onu gösterdi ve "Şurada, Dubornos'un yanında," diye bağırdı.

Dubornos ilk yaralananlar arasındaydı. Macha ona yardıma gitmiş ve o da bir kargıyla yaralanmıştı. Birkaç Eceni askeri yaralıları savaş alanından uzaklaştırmış, geriye taşımışlardı ve savaş kartalları şimdi yine saldırının başında yaptıkları gibi yarım daire şeklinde toplanmış, toplu saldırıya hazırlanmışlardı ama onların sayısı da oldukça azalmış görünüyordu. Düşman askerlerinin çoğu daha önce savaş görmüş, birkaç kez ölümden dönmüş korkusuz adamlardı. Artık gerçek kimlikleri ortaya çıktığı için üzerlerindeki yeşil çizgili Coritani pelerinlerini atmış, kollarındaki sahte işaretleri silmeye başlamışlardı. Artık gerçek kimlikleriyle ve onurlarıyla savaşmak istiyorlardı.

Breaca etrafına bakındı, ortada kendisi dahil yedi Eceni kal-mıştı. Onların ikisi de yaralıydı ve bir sonraki saldırıda düşebilir-

lerdi ki o zaman beş kişi kalacaklardı. Amminios'un kartalları da ilk saldırıda sayılamayacak kadar kalabalık olmalarına rağmen on bir kişi kalmışlardı. Breaca kabilesinin savaşçılarıyla gurur duyuyordu, ani saldırıya ve üstün düşmana rağmen müthiş bir savaş vermişlerdi. Babası da gururlanmış görünüyordu, sanki bütün yorgunluğunu üzerinden atmış, yeniden savaşa hazırlanmıştı. Babası Breaca'nın onun omzunu ve kolunu okşadı, sonra, "Kalkanını bana ver," dedi.

Onun babasıydı o, kalkanla savaşarak ölmeye hakkı vardı. Breaca omzunda asılı duran kalkanını çıkarıp ona verdi ve birden sanki hafiflemiş gibi olduğunu hissetti. Sonra, kalkandan boşalan sol eline almak için ikinci bir kılıç arandı.

O sırada yanına gelen Airmid, "İşte al," diyerek ona bir düşman kılıcı uzattı. Breaca'nın eğik kılıcından daha uzun ve geniş bir kılıçtı bu. Kabzasının topuzunda bronz bir tilki kabartması vardı. Kabzaya bulaşan kanlar onu kaygan hale getirmişti. Breaca kılıcı aldı ve tuniğinin ucuyla temizledi. Kartallar henüz hazır değillerdi. Daha önce de yaptıkları gibi ikişer kişilik timler halinde savaşacaklar ve sonuna kadar gideceklerdi. Briga ve eski savaş yasalarına göre düşman geride yaralı bırakmayacak, hepsini öldürecek, esir almayacaktı. Bunu Airmid ve babası da hiç kuşkusuz biliyorlardı. Breaca sol elindeki düşman kılıcının kabzasındaki tilki kabartmasına bir kez daha baktı ve sonra ayağa kalktı. "Eburovic, bunlar..."

Fakat Breaca babasının oradan ayrıldığını görünce sustu ve ileriye bakınca onun düşman arasına dalmış kılıç salladığını gördü. Eburovic hazırlık yapan düşman askerlerine sessizce yanaşmış ve aniden saldırmıştı. Onlardan biri onun ayak sesini duymuş ve kılıcını çekmişti fakat geç kaldı ve bir kılıç darbesiyle öldü. Onun yanındaki başka bir asker Eburovic'in bir kalkan darbesiyle yere düştü ve derin bir kılıç yarasıyla orada kaldı.

Eburovic sol ayağının üzerinde hızla döndü ve Breaca'dan aldığı kalkanı önüne çıkan genç askerin yüzüne çarparak onun

kemiklerini kırdı. Yılan-kargı kanlar içinde görünmez oldu ve asker orada düşüp kaldı.

Eburovic üç düşman askeri öldürdü ama bu arada diğerleri toplanıp hep beraber saldırdılar ona. Birinin kılıcı onun karnına girdi ve bağırsaklarını parçaladı. Askerler onu hemen saf dışı bırakınca birden şaşırdılar ve ne yapacaklarını bilemiyormuş gibi etrafa bakındılar.

“Eburovic, hayır!”

Breaca birden çılgına döndü, bütün hızıyla koşup düşman askerlerinin arasına daldı ve şuursuzca saldırarak önüne çıkanı kesip devirmeye başladı.

Savaş kartalının adamları ne olduğunu bile anlayamadan ikişer ikişer ölüp gittiler ve Breaca kaç kişi öldürdüğünü saymadı bile. Airmid ve Sinochos koşup onun arkasını savundular. Birkaç Ecenî daha ağaçların arasından çıkıp geldiler ve bıçaklarıyla saldırıya geçtiler. Çatışma birkaç saniye ya da bir ömür boyu sürdü, ama sonuçta son düşman askeriyle beraber Breaca'nın babası da ruhunu kuzgunlara teslim etti.

Breaca babasının öldüğüne inanamadı. Onun yanına gitti, diz çöküp elini avuçlarının arasına aldı ve kendisiyle konuşması için yalvardı ona. Eburovic'in gözleri açıldı ve orada barışın acıyla değiştiği belliydi. Kendisiyle bu kadar barışık olan bir adam ölemezdi. Breaca eğilip onu öptü ve gözyaşlarına karışan kanların tadını dudaklarında hissetti ama bu kanların hepsinin babasına ait olmadığını bilincindeydi.

Airmid onun yanına gelip diz çöktü ve ölünün gözlerini parmağıyla kapatarak, “Breaca, bırak onu artık,” diye mırıldandı. Fakat gözler hafif parmak darbesiyle kapanmadı, sakın bir el uzanıp onları uzaklaştırdı oradan. Sonra hafif bir ses, “O gitti artık,” diye konuştu. “Onu Briga'ya bırakın. Biz şimdi sağ kalanları tedavi etmeliyiz, yoksa o boşuna ölmüş olacaktır.”

Breaca bu sözleri sanki uzaklardan geliyormuş gibi dinledi

ama anlamsız buldu onları. O şimdi başka bir yerdeydi, babasıyla beraber nehre doğru yürüyordu. Babasının gölgesi bir gencin esnekliğiyle hareket ediyordu ve annesinin ölümünden beri görmediği bir coşku vardı sanki onda. Breaca ona huşu ve şaşkınlık içinde baktı ve hafifçe gülümsediğini hissetti.

O sırada Airmid ona doğru eğildi ve “Breaca, Macha hâlâ yaşıyor,” dedi. “Onu eve götürebilsek kurtulabilir. Baban da onun kurtulmasını isterdi.”

Breaca kaşlarını çatarak bir an düşündü. Macha’yı hem kendisi ve hem de babası severlerdi. “Yarası ağır mı?” diye sordu.

“Göğsünde bir kargı yarası var. Nefes alabiliyor ama acı çekiyor. Yürüyemez ve ata da binemez.”

“Bir sedye yapıp onu çekerek götürelim.”

“Sinochos sedyeyi yaptı zaten, sen de bizimle geliyorsun, seni burada bırakamayız.”

Breaca o zaman babasının ölüsü yanında uzun zaman kaldığını anladı. Airmid ona yardım etmek için gelmişti. Kahverengi gözler onun gözlerine baktı ve serin eller bileklerini tuttu. Breaca başını babasının ölüsünden kaldırıp etrafına bakındı ve bu kadar güçlü olduğundan utanmış gibi olduğunu hissetti. Kendini toparlamaya çalıştı ve “Kaç yaralımız var?” diye sordu.

“Sekiz yaralımız yaşayacak. En kötülerini Tagos. Kılıç kolunu kaybedecek ama kanamasını durdurabilirsek ve yarası iltihaplanmazsa yaşayacaktır. Diğerlerinin içinde de ağır yaralı olanlar var ama yaraları ölümcül değil. Onları burada tedaviye başlayabilirim ama hemen yuvarlak eve götürürsek çok daha iyi olur. Özür dilerim ama ölümler için platform kuracak zamanımız yok. Onların kalkanlarını alacak ve savaş şehidi olarak onurlandıracğız. Eburovic sağ kalsaydı bizi anlardı.”

Breaca Eburovic adını mırıldanarak tekrarladı. Bu ses havada dalgalandı ve sonra kayboldu. Babası nehrin kıyısında durdu. Mehtap ışığı rengindeki sular ayaklarının dibinden hışırdarak akıp gidiyordu. Nemain için dokuz köklü fındık ağaçları yaprak-

larını suya eğmişlerdi. Nehrin ortasında bir samsamuru yüzerek geçti. Ağzında bir meşe palamudu olan bir alabalık görüldü ve kayboldu. Karşı kıyı siste kaybolmuştu ama Eburovic sanki çok yakınmış gibi rahatça ulaştı oraya. Babası orada döndü ve ona el salladı. Breaca gözyaşları arasında bir süre sonra kaybetti onu.

Çevresine bakınca Airmid'i yine yanında gördü. Güneş yükselmiş ve sis kaybolmuştu. Birisi atları yakalayıp yürüyemeyecek kadar yaralı olanları öldürmüş, sağlam olanları eyerlemişti. Boz savaş kırağı yola çıkmak üzere hazır, Breaca'yı bekliyordu. Üzerindeki kanları temizlemek için onu yıkamışlardı ve ön ayaklarıyla burnu hâlâ ıslaktı. Bir gözünün üzerinde hafif bir kılıç yarasıyla, yan tarafında bir kargı yarası vardı ama süvarisini taşıyabilecek kadar iyi ve güçlü görünüyordu. Breaca başını kaldırdı ve Airmid'le göz göze geldi. Rüyacı çok yorgun görünüyordu, yüzü iyice solmuştu.

Etrafına bakınca herkesin yola çıkmaya hazır olduğunu ve kendisini beklediklerini gördü. Airmid'e hafifçe gülümsedi ve "Sen çok çalıştın, çok yoruldun," dedi. "Üzgünüm."

"Hiç üzülme, Breaca, sen bir süre için tanrılarla beraberdin. Geriye dönmek biraz zaman alabilir."

Breaca, "Evet, olabilir," diyerek etrafa bakındı. Meydan şimdi tamamen sessizdi ve ölümler ikişer üçer kişilik gruplar halinde toplanmış, bir araya getirilmişlerdi.

"Yaralıları kim öldürdü?"

"Ben yaptım, Sinochos da bana yardım etti. Ölümler için Briga'ya dua ettik."

Ölümler şimdi huzur içinde yatıyordu ama sağ kalanlar endişeliydi, yaralı arkadaşları arasında kimlerin kurtarılabileceğini merak ediyorlardı. Airmid yorgunluğunu belli etmemek için büyük çaba harcıyordu ve eski ağırları yine başlamıştı ama bu konuyla daha sonra, vakti olduğu zaman ilgilenmesi gerekiyordu.

Breaca kendisine doğru uzanan bir elden destek alarak ayağa kalktı. Kılıcı kını içinde yerde duruyordu ve kalkanını da temiz-

lemişlerdi. Daha önce kırılıp iki parça olan mızrağının parçalarını bulup bir araya getirmişlerdi. O anda, mızrağın kırılacağı ve Trinovantelerin sarı pelerinini giyen birinin ihaneti kehanetinde bulunan bir çocuk sesini hatırladı. Sonra sedyede yatan ve acısını belli etmemek için sözlerini kapamış olan Macha'ya baktı. Yaraları sarılmış tazı yavrusu Cygfa da, savaşta kaybedilmiş bir oğul için küçük bir teselli olarak onun göğsünde yatıyordu. Breaca birden Bán'ın öldürülüşünü ve cesedinin çalınışını hatırladı ve dişlerini gıcırdattı. Onun intikamını mutlaka alacaktı. Artık daha sakın ve net düşünebiliyordu.

“Bizimkilerden sağ kalan kaç kişi var?”

“Sonuna kadar savaşanlar kaldı geriye. Yaşayabilecek olan yaralılar Macha, Tagos, Dubornos...”

“Dubornos mu? Fakat o öldü. Ben onun ilk saldırıda kargıyla yaralanıp düştüğünü gördüm.”

Airmid başını salladı. “Evet, düştü ama yarası ağır değildi. Aslında kalkıp savaşabilirdi ama ölü taklidi yapmayı yeğledi. Bir savaşçı gibi ölmek istemeyen biri için uygun bir sağ kalma yoludur bu.”

Airmid bunu söylerken Breaca ile göz göze geldi. “Sen hâlâ Mona'ya gitmek zorundasın, Airmid. Şafakla beraber yola çıkmaman gerekirdi.”

“Evet, ama bu durumda şimdi gidemem. İhtiyarlar beni anlayacaktır. Bán gittiğine göre tek tedavici olarak ben kaldım kabilede. Şimdi yaralılarla birlikte eve döneceğim ve herkes iyileştikten sonra yola çıkabilirim.”

“O zaman yalnız mı gideceksin peki?”

“Bilemiyorum, belki.” Airmid canı sıkılmış gibi döndü, yürümek istedi ama Breaca elini omzuna koyup durdurdu onu. Airmid ona baktı ve “Bana bak, bu senin görevin değil, sen oraya gelemezsin,” dedi. “Sen bir söz verdin ve onun gereğini yerine getirmek zorundasın. İhtiyarlar kimin...”

Breaca başını iki yana salladı. “O bir hataydı. Ben sözümü geri alıyorum.”

Airmid bir şey anlamamış gibi ona baktı ve gözlerini kırptırdı.

“Nasıl yani?”

“O bir çocukluk hayaliydi, cahildim ve kendi kendime söz verdim. Bunu herkes gibi sen de biliyordun. Gerçekleri öğrenmek uzun zamanımı aldı.”

“Fakat...”

“Ben bu sözümü geri alıyorum, Airmid. Tanrılar önünde bu çocukça sözümünden geri dönüyor ve Nemain rüyacısı ve arkadaşım Airmid’in koruyucusu ve bir savaşçı olarak Mona’ya gideceğimi söylüyorum.” Airmid bunu duyunca dayanamadı ve gülümse-di. Boz kısarak çağırılmadan, kendiliğinden onların yanına gelince Breaca atına atladı ve Airmid’i de kolundan çekip arkasına oturttu. Diğerleri de kuzeye doğru yola çıktılar ama sedyede çekilenlerin rahatsız olmaması için yavaş gidiyorlardı. Breaca, “Bán’ın gittiğini ve artık beni takip etmesi gerektiğini Dolu’ya anlatmak için bütün yaz uğraşmam gerekecek,” dedi. “Yaralılar sonbahara kadar iyileşecek mi acaba? Onları sonbaharda bırakabilecek misin?”

“Sağ kalabilenler iyileşir sanıyorum.”

“Güzel, o zaman sen, ben ve tazi yola çıkabiliriz. İlk kar yağışından önce Mona’ya varabiliriz sanıyorum.”

III

İLKBAHAR M.S. 39 – İLKBAHAR M. S. 40

GAL, BELÇİKA VE GERMENLER

XVI

O gece hava sıcaktı ve oda da havasızdı. Karanlıkta rahatsız bir yatakta uyuyanların horultuları duyuluyordu. Köşede duran seyyar tuvaletin içindeki idrar kokusu bir yerlerden gelen kusmuk kokularına karışıyordu. Çıplak olarak bir ot minder üzerinde yatmış olan Bán ter içindeydi. Soğuk nehir suyuna girip yıkanabilmek için her şeyi yapabilirdi. Başka gecelerde zorla da olsa uykuya dabalabilmişti ama o gece karanlık duvarlara bakıyor, ateşi olduğu gecelerde olduğu gibi hayaletler görünüyordu ona. Iccius'un düşen bir kayanın altında kaldığını, Breaca'nın Amminios'un kargısıyla öldüğünü görür gibi oluyordu. Her ikisi de kalkıp ona doğru geliyor, onlarla beraber nehri geçerek ölümler diyarına, ölen halkının yanına gelmesini istiyorlardı.

Ama Bán direniyordu bu karabasanlara; Iccius ölmemişti ve Breaca da kargıyla değil, savaş kartallarının kılıçlarıyla ölmüştü. Bán Galya'ya giden gemide kendine geldiği zaman Amminios ona olanları böyle anlatmış, Iccius da daha sonra onu doğrulamıştı. Iccius'a göre savaş kartallarının sayısı çok fazlaydı ve bütün Eceniler öldürülmüştü. Bán da onlarla beraber ölmeyi çok isterdi ama istemediği halde yaşıyordu işte. Galya'da geçirdiği ilk aylarda Amminios'u kızdırmaya çalışmış, onun kendisini öldürmesini istemiş ama başaramamıştı bunu. Aslında onu durduran Iccius olmuştu. Çocuk onun sorumluluğundaydı ve ölüp de onu

Amminios'un oyuncağı olarak yalnız başına bırakamazdı. Bir ara hem kendisini ve hem de Iccius'u öldürmeyi düşündü ama tanrılar kendi canına kıyan bir savaşçıyı sevmezlerdi ve kurtarmak için de olsa Iccius'u öldüremeyeceğini anladı.

Bán bu düşüncelerini hayaletlere anlattı ve zamanı gelince onuruyla öleceğini söyledi. Hayaletler onu dinlediler ve üzgün bir halde başlarını iki yana sallayarak kayboldular. Bán yattığı yerden bir süre daha duvarlara baktı. Hayaletler artık korkutmuyordu onu ve bazen annesinin hayaleti bile gelip onu teselli ediyordu. Ama ilk zamanlar hayaletler ona Amminios'un gemisinde, ambarda ve gündüz zamanı bile gelmiş ve o zaman çok korkmuştu onlardan. İlk günlerde sintinede gizlenip hayaletlerden kurtulmaya çalışmış ve birkaç kez bu yüzden Amminios'u öldürme fırsatını da elinden kaçırmıştı. Kamçılanmalardan sonra onu korkutan başka hayaletler de gelmiş ve ilk kaçış girişiminde yakalanmış, koluna dövmeyle damga vurmuşlardı. Dövmesi birkaç gün sonra mikrop kaparak iltihaplanmış ve Bán iltihabın vücuduna yayılarak onu öldürmesini umut etmişti. Fakat Iccius onun yarasına iyileştirici merhem bulmak için kendini uşaklardan birine satmış ve arkadaşının hayatını kurtarmıştı.

Aslında bir hataydı bu. Amminios, Bán ve Iccius arasındaki arkadaşlık bağından haberdar olmalıydı ama Trakyalı idareci Braxus'un haberi yoktu bundan. Amminios yasalar karşısında onların sahibi sayılıyordu ve onları istediği gibi kullanma hakkına sahipti ama aslında onların gerçek sahibi Braxus'tu. İdareci çok sert bir adamdı ve kölelere karşı elinden gelen zulmü yapmaktan çekinmiyordu. Dövme yarası iyileştikten sonra adam Bán'ı çok iyi inceledi ve anladı. Genç savaşçı ikinci kaçış girişiminde de yakalanınca bu kez koluna damga vurulan köle Iccius oldu. Çocuğun koluna yapılan dövmede bu kez Amminios'un A harfi çok güzel belli oluyordu.

Üçüncü kaçış girişiminden sonra Iccius'u sakatladılar ve bunu yaparken de Bán'a zorla seyrettirdiler. Üç hadım köle ço-

cuğu kısıkvrak tutarken, boğa ve atları hadım etme konusunda usta olan iki cellat onu keskin bıçaklarla kesip hadım ettiler. O sırada Braxus da Bán'ı sıkıca tutmuş ve onun kulağına, bir daha kaçmaya kalkarsa neler yapacaklarını fısıldamıştı.

Bán ondan sonra bir daha kaçmaya kalkmadı. İki yıla yakın bir zaman, nefret ettiği adamlardan emirler aldı ve geceleri karanlıkta uykusuz yatarak intikam alacağı günün hayaliyle yaşadı.

Hayaletler gelip gidiyorlardı ve zaman için de alıştı onlara. O gece de uyku yoktu Bán'a. Iccius Braxus'un odasına çağırılmış ve henüz geriye dönmemişti. Çocuk onun uykusuz kalmasını istemiyordu ama Bán ona ne yapıldığını anladığı günden beri geri dönüşünü beklemeye başlamış, bunu bir görev kabul etmişti.

Bir süre sonra dışarıda bir boru çaldı, gece nöbetçileri için zaman bildiren bir boruydu bu. Durocortorum bir lejyon kasabası değildi ama oradan geçen birlikler için konaklama yeri olarak kullanılıyordu. Yaz aylarında burada konaklayan birlikler bir süre dinlenip eğitim yapıyor ve sonra da doğuda Germenya'ya ya da kuzey sahiline gidiyorlardı. Sonbaharın yaklaştığı bugünlerde konaklama için gelen birlik çok azdı. İki gün önce başlarında bir tek subay olan küçük bir birlik gelmiş ve kasaba dışında çadır kurmuşlardı. Rivayete göre bu birlik at pazarında at satın almak için gelmişti ve askerler bol para harcıyorlardı. Bir başka rivayete göre de, adamlarının Caligula dediği yeni imparator Gaius Lulus Sezar ilkbaharda oraya gelecekti ve askerler de ön hazırlıklar için gelmişlerdi kasabaya.

Iccius'un Braxus'tan duyduğuna göre, Gaius Ren nehrinin doğu kıyısında yaşayan özgür kabileleri baskı altına alabilmek için bu bölgeden Galli asker toplayacaktı. Bu hikaye Bán'a daha mantıklı geldi. İmparator Romalı askerlerini kabilelerle savaşta kaybetmemek için onların üstüne Galli asker gönderecekti.

Bán karanlıkta bunları düşünürken kendi kendine gülümse-di. Ren nehri doğusundaki kabilelerin çok iyi savaşçılar olduğunu

o da farklı kişilerden duymuştu. Karanlık yatakhane duvarlara bakınca, oralarda bu kez de ellerinde uzun, büyük kılıçlar olan sarışın savaşçıların hayaletlerini görür gibi oldu. Hayalinde on kadar savaşçının bir adamı parçaladıklarını düşündü, ölen adamın yüzü yavaşça değişti, kızıl saçları çamur gibi kahverengine dönuştü. Ölmekte olan adamın soluk sarı renkli gözleri koyulaştı ve Güneş Tazısı'nın oğlu Amminios, yavaşça köle idareci Trakyalı Braxus oldu.

Bir boru sesi daha duyuldu, yine bir nöbetçi değişimi vardı. Bir süre sonra horozlar ötmeye başladı. Bán güneşin doğuşunu görmek için yatağında döndü. İlk gün ışığı kapının altındaki aralıktan içeriye süzöldü. Tavanın bir köşesinde düşmüş ama yenilenmemiş çinilerin boşluğu göröndü. Eceni ormanlarında duyulan karatavuk sesine benzer bir ses duyuldu. Villanın duvarları ötesinden bir köpek havlaması geldi kulaklarına ve sonra başka sesler de duydu, hayat yeniden canlanmaya başlamıştı. Birden ağlamak geldi içinden. Bán tavandaki delikten görönen gökyüzüne baktı ve hiçbir şey hissetmemeye, sadece dinlemeye karar verdi.

Çok geçmeden kapı açıldı ve eşikte Iccius göröndü. Ufak tefek bir çocuktu ve tam büyümeye başladığı zaman zavallıyı hadım etmişler ve o da nerdeyse olduğu gibi kalmıştı.

Bán diğerlerini uyandırmamak için, "Iccius," diye fısıldadı. Yatağında doğrulup oturdu ve kollarını ona doğru açtı. Çocuk sanki rüyada yürüyormuş gibi, kolları yanlarına sarkmış olarak sessizce ona doğru ilerledi. İlk zamanlar hep böyle olmuştu, ama bir süre sonra bazen değişmeye, konuşmaya ve bir şeyler anlatmaya başlamıştı.

"Gel yanıma otur, Iccius. Burası çok sıcak, istersen tuniğini çıkar."

Böyle hassas durumlarda çocuğa bir yetişkin gibi davranmak daha iyi oluyordu. Bán onun tuniğini dağınık sarı saçları üzerin-

den çekip çıkardı ve katlayıp yatağın başucuna koydu. Tunığın bezi gülsuyu ve sedir ağacı kokuyordu. Ama çocuğun teninde başka bir adamın ter ve meni kokusu vardı. Teninin rengi de bozuktu bu sabah ve o günün iyi geçmeyeceğinin işaretiydi bu. Bazen ten rengi normal oluyor ve çocuk biraz gülümsüyordu. Bu sabah gözlerinin altı morarmıştı ve vücudunun bazı yerlerinde de morluklar, onu tutup zorlayan adamın parmak izleri kalmıştı. Ama en büyük eziklik çocuğun içindeydi ve Bán bunu ilk olarak birlikte ahırlara gittiklerinde anlamıştı.

Bán şiltenin yanında duran su testisini aldı ve “Biraz su içmek ister misin?” diyerek onu çocuğun dudaklarına uzattı. İlk günlerde çocuk su içmek bile istemiyordu ama artık bazı şeylere alışmış gibi görünüyordu.

“Güzel, bak susamışsın. Şimdi de şunlardan ye biraz.” Kırbaçlanmayı göze alarak mutfaktan çaldığı üzümlerdi bunlar. Iccius önce korkulu gözlerle baktı ona ama sonra güldü ve üzüm tanelerini teker teker ağzına atarak mutlu bir ifadeyle yemeye başladı. Yanaklarına biraz renk geldi, gözleri ışıldadı. Gerçi hadım edilmeden önceki o mutlu pırıltı değildi bu –onlar bir daha asla geri dönmeyecekti– ama yine de kapı eşiğinde durduğu an yüzünde görülen o donukluk kayboldu. Bán ona sarıldı ve bir süre o küçük kalbin atışlarını dinledi. Iccius küçük ama güçlü elleriyle onun omuzlarını sıktı ve sonra da yanağını Bán’ın omzuna dayadı.

Bán onun kulağına yaklaşp, “Sadece Braxus mu vardı?” diye sordu. Odada uyuyanlar içinde uyanan olabileceğini düşündüğü için fısıltıyla konuşmayı yeğliyordu.

Iccius onun omzuna dayadı, başını hafifçe salladı ve “Evet,” dedi.

Bu da bir şey sayılırdı elbette. “Sana yeni haberler verdi mi peki?”

“Bir şeyler söyledi. Braxus’u bilirsin, Durocortorum’a gelen giden herkes hakkında haber alır o.”

“Kapıların dışında kamp kuran Romalılar neymiş peki?”

“Daha önce söylediği doğruymuş, onlar yedek süvari birliği için asker topluyorlarmış.” Iccius ona duyduğu son haberleri ayrıntılı olarak anlattı. “Buradan iki yüz elli at satın almak için emir almışlar. Amminios bütün atların kendi ahırlarından alınmasını istiyormuş ve komutana bu atları verebileceğini söylemiş.”

Bán birden şaşırdı ve uyuyanları unutarak ısıklık çaldı. “Vay canına! Bu kadar atı ne yapacaklar acaba?” Uyuyanlardan bazıları uyanıp homurdandılar ve sessizlik istediler.

“Onlar da kalabalık. Her birlikte beş yüz atlı savaşçı oluyormuş. Burada bulabildikleri bütün asker ve atları alacaklarmış. Geriye kalan atlar da İspanya’dan yola çıkmış bile. O atlar Germanya’ya varmış ve şimdi orada eğitim görüyorlarmış.”

Bu haberler Bán’ın hoşuna gitti ama onun aklı şimdi başka yerlerdeydi, villanın çevresindeki otlakları düşünüyordu. “Fakat şu anda elimizde satışa hazır sadece seksen at var,” diye mırıldandı. Atlar sanki kendisine aitmiş gibi konuşuyordu. “Kendimizi zorlarsak seksen beş at çıkarabiliriz ama bunların en azından yarım düzinesi iki yaş tayları olur, süvariler için güvenli olmazlar.”

“Amminios, Noviodunum ve Augustobana tavlalarından bütün üç ve dört yaş atların gönderilmesini emretmiş. Onlarla beraber istenen at sayısı tamamlanacaktı.”

Bán bu habere sevindi ve Iccius’un omzunu sıkarak, “O zaman Fox da gelecek buraya,” dedi. “At pazarına gidecek misin? Beraber gidelim mi?”

Çocuk yumruklarını sıkarak, “Hayır, ben gidemem,” dedi. Iccius şimdi bütün hareketlerini kontrol altına almış görünüyor, açık vermekten korkar gibi davranıyordu.

“Neden? Braxus’u memnun etmedin mi yoksa?”

Çocuk buna cevap vermedi ama Bán onu anlıyordu. Iccius onun omzunu yine sıktı ve “Mesele sadece bu değil,” diye konuş-

tu. “Bugün öğleden sonra mutfakta çalışmak zorundayım.”

Bán yüzünü buruşturdu ve “Üzülme,” dedi. “Sen zaten mutfakları seversin. Bu sabah da bir yaş tayların bakımında bana yardım edersin.”

“Olabilir.”

“Birisi mi geliyormuş da seni mutfağa gönderiyorlar?”

Bán onun tereddüt ettiğini görünce durumu anlar gibi oldu. Iccius da onun cevap beklediğini görünce, “Amminios atlarla beraber Noviodunum’dan geliyormuş,” dedi. “Atları satın alacak olan Romalı subay yemeğe davet edilmiş. Amminios ikimizin de hizmet veren köleler arasında olmamızı istemiş.”

“Tanrım, hayır!” Ahlaksız Amminios, vahşi köleleri nasıl eğitip uysal uşaklar haline getirdiğini yabancılara göstermeye bayılırdı. Bán daha önce gördüğü hayali yine görür gibi oldu, Iccius sanki yanında canlı olarak oturmuyordu da ölmüştü. Dişlerini gıcırdatarak, uyanmış olan bazı adamların anlamaması için Eceni dilinde, “Öldüreceğim onu,” dedi.

Bunu daha önce de söylemişti ve Iccius dolan iri mavi gözleriyle onun yüzüne bakarak, “O zaman önce beni öldür, Bán,” dedi. “Söz ver bana.”

Çocuk sanki bir uçurum kenarına tutunmuş da düşmek üzereymiş gibi, panik halindeydi. Bán ona sıkıca sarıldı ve bıraktı. Iccius, “Bana yemin et, önce beni öldüreceksin?” diye tekrarladı.

Bán onun çürüklerle dolu bedenine hafifçe dokundu ve başını iki salladı. “Hayır, Iccius, seni asla öldüremem, bunu sen de biliyorsun,” diye mırıldandı. Sonra dudağını hafifçe ısırıldı. Hayaletler bir araya toplanmış kan istiyorlardı. Bán onlara bir şey vermediği sürece rahat bırakmayacaklardı onu. “Pekâlâ, sen yaşadığın sürece Amminios’u öldürmeyeceğim. Bu sözüm yeterli mi?”

Iccius sesini çıkarmadı ama bu sözü yeterli bulduğu belliydi. Çocuk onun omuzlarını sıkan ellerini geri çekti. Bu sahneyi daha önce de birkaç kez yaşamışlardı. Eğer Amminios ölür de ölümü

kuşkulu bulunursa, Braxus dahil köşkteki tüm köleler işkence altında sorguya çekilir ve sonra da çarmıha gerilirdi. Iccius'un hadım edilmesinden sonra, ölmesi beklenirken, Bán bir gece mehtapta durmuş, Amminios'u bir gün öldüreceğine ve Trakyalı'nın da çarmıha gerilişini görene kadar yaşayacağına dair hayaletlere ve Nemain'e yemin etmişti. Braxus nasıl olduysa bunu öğrenmiş ya da tahmin etmiş ve çocuğun tedavi edilmesi için üç mil uzaktaki kasabaya giderek oradan bir şifacı getirmişti. Şifacı Iccius'u iyileştirdi ama çocuğun ruhunun yarısı sanki uzaklara uçtu ve ondan sonra eski haline dönemedi.

Bán küçük arkadaşına tekrar sarıldı ve "Amminios'un burada olması senin için daha iyi," dedi. "Braxus seni rahat bırakacaktır ve bakmamız gereken at sayısı da artacak. Günlerimizi tavlada geçirir ve sorunlarımızı unutmaya çalışırız. Hadi gel, nasıl olsa sabah oldu, gidelim de atları çayıra salalım. Onları çayırdaki seyretnmek hoşuma gidiyor."

Sabah güzel olan hava daha sonra bulutlandı, hafif bir rüzgarla beraber yağmur çiselemeye başladı ve çok geçmeden sağanak yağmur geldi. Fakat atlar yağmur altında rahat görünüyordular. Amminios onların at yetiştirme konusundaki ustalıklarını öğrenmiş ve bu konuda özgür bırakmıştı çocukları. Kızıl Selanik kırsağı ve boz tay artık büyümüş ve yeni bir tavlamanın temeli olmuşlardı. Kısarak buraya geldiklerinden beri üç tay doğurmuştu. İlk tay Bán'ın hayalini kurduğu gibi beyaz başlı bir hayvan olmamıştı ama yine de çok güzeldi. Simsiyah derisi üzerinde belirsiz aralıklarla beyaz çizgiler vardı. Hayvanın göğsü geniş, bacakları düzgün ve güçlüydü. Tay, mehtaplı bir gecede patlayan bir fırtına sırasında doğdu ve Bán tanrıların toplanarak onun doğuşunu seyrettiğine inanıyordu.

Ama tavla idarecisi Milo nedense yeni tayı o kadar güzel bulmadı. Milo Roma'dan uzak bir eyaletten gelmiş bir İtalyan'dı

ve ona göre, böyle beyaz çizgili siyah atlar uğursuzluk getirirdi. Adam ertesi gün elinde büyük bir çekiçe gelip, tayı başına vurarak öldürmek istemiş ama hayvandan hoşlanan Amminios zamanında yetişip kurtarmıştı onu.

Ama Milo hayvana karşı olan nefretini sürdürdü ve sütten kesilen tayların gönderilme zamanı gelince, onu Amminios'un Noviodunum'daki ikinci çiftliğine gönderdi. Bán da tayla beraber gitmek istedi ama Amminios onu göndermedi ve bu da Bán'ın üçüncü ve son kaçma girişiminin nedeni oldu. Daha sonra gelen bir habere göre, Milq tayı geri alıp öldürmek istemiş ama Amminios gelecekteki yarış atı olarak gördüğü hayvanı yine kurtarmıştı. Ondan sonra taydan haber alamadılar.

Hara durmadan büyümüştü ve üç yıl sonra şimdi orada iki yüz kısarak ve sekiz de damızlık aygır vardı. Yeni doğan taylar da kısa süre sonra sütten kesileceklerdi ve Bán onları gözü gibi koruyordu. Kızıl kısrağın son doğurduğu tay koyu kestane rengindeydi, gözleri arasında beyaz bir hat vardı, bacakları biraz kalındı ama büyüdüğü zaman annesinden daha iri olacağı belliydi. Fakat sorunlu bir hayvandı ve daha önce doğan kardeşleri gibi uysal değil, çok hırçın, sinirli bir taydı. Çayırda otlarken bile diğer tayları rahatsız ediyordu. Kısrağı çiftleştirmek için gereken damızlık erkek atı Amminios seçmişti ama Bán beğenmemişti aygırı. Fakat Amminios tavsiyesini dinlemeyince sustu ve sesini kesti. Biraz daha konuşsa Amminios onu kasabadan Lugdunum'a doğru genişletilen yol çalışmasına bile gönderebilirdi. Yol inşaatında ayakları zincirli olarak çalışan kölelerin durumları çok kötüydü ve çoğu kış gelmeden ölecek gibi görünüyordu.

O gün yeni tayların otladığı çayırda su çukurlarına kovayla su taşıyan Bán bir süre sonra Iccius'un bağırışını duydu. Çocuk o sırada ahırdıydı, üç yaş tayları temizliyor, satışa hazırlıyordu. Bán önce Iccius'un taylardan biri tarafından çiftlendiğini düşündü ve korktu. Böyle bir şey felaket olurdu. İkinci bağırış daha

kısa ama daha umutsuzdu ve Bán bağırışın arasında aynı zamanda kendi adının da Ezeni dilinde söylendiğini duydu. Ellerindeki iki kovayı hemen çukura boşalttı ve ahıra doğru koştu.

Ahırda hava kuru ve sıcaktı. Yağmur tozları bastırmıştı ve taylar yeni mevsimin taze otlarından yiyorlardı. Havada onların kokusu vardı. Siyah tay kapıya en yakın hayvandı, derisi temizlenmişti ve parlıyordu.

Iccius elindeki fırçayla bir köşeye sıkışmıştı ve yüzünde büyük bir korku ifadesi vardı. Amminios'un yokluğunda ona vekalet eden ve onun sekreteri olan özgür eski köle Galli Godomo çocuğun tepesine dikilmişti. Uzun boylu, alçak bir sürüngendi ve bir ayağı biraz kısa olduğu için uzuvları tamam olan bütün insanlara düşmandı. Hadım edilmiş olan Iccius onun en sevdiği oyuncaklardan biriydi.

Adam bağırarak, "Gideceksin," dedi. "Braxus'un emri var, çocuk."

Iccius sırtını duvara iyice dayadı ve "Hayır, gitmeyeceğim işte!" diye haykırdı. "Beni zorla göndermezsin oraya."

Iccius ona böyle karşılık verebilmek için çıldırmış olmalıydı. Bán neler olduğunu bilmediği için çok şaşırdı ve gidip onun önünde durdu. Sonra ne olduğunu anlar gibi oldu ve Godomo'ya bakıp, "Onu yine hamamın yeraltı ısıtma odasına göndermek istiyorsun değil mi?" dedi. "Ama yapamazsın bunu, orası güvenli bir yer değil."

Adam iğrenç bir sırıtışla ona baktı ve "Vay canına!" dedi. "Sen de kim oluyorsun bakalım." Ağzının kenarından salyaları akıyordu, korkunç görünüyordu. Bir adım yana çekilerek tekrar Iccius'un önüne geldi. "Hiç de güvensiz değil orası. Efendi hamamın akşam olmadan önce yakılmasını istiyor. Baca çekmediği için ateş yanmıyor, oranın temizlenmesi gerek."

"O halde oraya bu işi iyi bilen birini gönder. Iccius'un işi değil bu."

“Pekâlâ, onun yerine sen gitmek istiyorsun galiba, öyle mi?”

Aslında Iccius’u kurtarmak için Bán yapabiliirdi bunu. Fakat böceklerle dolu o karanlık ve basık tavanlı yere sürünerek girmek de istemiyordu. Yine de sonuna kadar direnecekti. “Ben baharda girdim oraya ama zorla girdim, bedenim için çok basık orası, tavanı çok alçak.”

Bunu Godomo da biliyordu, Bán’ın oraya girişini seyretmişti. Ama yine de sırttı ve “Çok yazık,” dedi. “O halde yine bu o biçim oğlan girecek oraya. Onun bedeni küçük ve rahat sığar o yeraltı hamam ocağına. Üçe kadar sayacağım, eğer üçe kadar oraya gitmek için ayrılmazsa buradan Braxus’a haber vereceğim. Bir...”

Bán ve Iccius ikisi birden koşmaya başladılar. Braxus hamamın yanında bekliyordu. Hamamın altında onu ısıtmak için odun yakılan yere giriş, genişliği bir kol uzunluğu kadar ve yüksekliği ise onun yarısı olan pis, isli bir delikti. Deliğin üstündeki taş duvara rasgele yapıştırılmış ince mermer levhalar dökülmek üzereydi. Yukarıdaki çatı kiremitleri sağanak yağmurda çatırdıyordu ve bazı yerlerde çatlaklar vardı. Kışın ilk donda parçalanacakları belliydi.

Hamam binası zaten baştan iyi ve sağlam bir inşaat olmamıştı. Fakat Amminios Godomo’ya güveniyor ve bu sürüngen de istediğini yapıyordu. Bu iğrenç adam efendisinin yanında doğruları söylüyor ve onun güvenini kazanıyordu. Hamamın ve altındaki ısıtma donanımının yenilenmesi işi ona verilmiş ama ahlaksız adam kendisine bu iş için verilen paranın bir kısmını cebine atmıştı. Romalı olduğunu söyleyen ama aslında sahtekarın biri olan inşaat ustası ve getirdiği adamlar da inşaatın birinci sınıf olduğunu söyleyerek herkesi kandırmışlardı. Herkes kendi payına düşen parayı cebine indirmiş ve geriye kalan para malzeme alımına bile yetmemiş, her şey eksik kullanılmıştı. Isıtma odasının sütunları dikilir ve zemini döşenirken Bán’ı da çalıştırmışlar, onun bu işlerden anlamadığını dikkate bile almamışlardı.

Fakat zeminde Bán'ın döşediği kısım sağlam kalmış, delikanlı gururunu düşünüp elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışmıştı. Ama diğerleri baştan savma çalışmış, hamam açıldıktan altı ay sonra sıcak odanın altındaki sütunlar çatlamaya, zeminin bazı yerleri çökmeye başlamıştı. Bán işte o zaman sürünerek sıcak odanın altındaki ısıtma odasına girmiş, ama iri olduğu için orada fazla bir şey yapamamış, hasarı daha sonra oraya rahatça girebilen Iccius anlatmıştı.

Braxus oraya yine Iccius'u sokmaya niyetliydi. Ama ısıtma odasının tavanı bazı yerlerde zaten çökmüştü, hamam zemini tamamen çökebilir ve o da altında kalabilirdi. Bán ön taraf gitti ve hamamın içine girerek zemini incelemek istedi.

Hamamın içinde çiniler bolca harcanmış, her alan çini döşenerek içeriye güzel bir görünüş verilmişti. Godomo özellikle zemin fayanslarının en gösterişli olanlarını seçmiş, tavan ve duvarlara güzel resimler yaptırmıştı. Hamamın iç görünümü çok güzeldi ve Romalıların hoşuna gidecek bir manzaraydı bu. Hamamın giriş holünün duvarları yunus ve peri resimleriyle süslenmişti. Tanrıların resimleri bazı yerlerde erkek, bazı yerlerde kadın olarak yapılmıştı. Jupiter bir divana uzanmış kıvılcıklı saçlı bir Trinovantiyalı olarak görünüyordu. Siyah saçlı soluk benizli Minerva onun emirlerini bekliyordu. Bir başka duvarda kargaburunlu bir Pan mavi gözlü bakireler önünde gayda çalıyordu. Tanrının gözleri bir şahin gözü gibi açık sarıydı.

Bán bir perdeyi aralayarak bir buhar odasına girdi. Burada, limon rengi bir güneş altında savaş arabalarına binmiş savaşçı resimleri vardı. En uzun duvarda, Makedonyalı İskender'in çocukluğundan, dünyaya hakim olduğu zamana kadar geçen sürede tanrı-adam haline gelişi gösterilmişti. Ressam başka tarihi resimler de yapmıştı. Bir resimde altın çocuk annesinin Dionysia korusunda dans ediyordu. Bir diğerinde ise büyümüş, altın renkli saçları koyulaşmış, dünyanın en büyük generali, imparatorluklar

kuran komutanı, son üç yılında Roma imparatoru olmuştu.

Bu Roma hamamının sıcak odası küf kokuyordu, her yer küflenmişti ve nemliydi. İskender resminin alt tarafındaki sarı kumlar bile küfle kaplanmıştı. Duvar diplerinde kayın ağacından yapılmış ama zamanla çarpılmış banklar vardı. Bán onların önünden güney-batı köşesine doğru yürüdü. Döşemenin ilk çöküşünden önce uyarı olarak zemin fayansları arasında çatlaklar oluşmuştu. Zemini tamir eden usta iyi iş çıkarmıştı ama bu hamamın yıkılıp yeniden ve sağlam olarak inşa edilmesinin çok daha iyi olacağını söylemişti. Ona göre, ısıtma odasının sütunları zayıf toprak üzerine dikilmişti. Adamın bu uyarısı, yapılan tamir çalışmalarının ancak kış mevsimine kadar dayanabileceğini gösteriyordu ve o bunu söylerken Godomo da dinlemişti.

Usta haklı çıkmıştı. Zeminde bir duvar dibinden başlayan yarım parmak genişliğinde bir çatlak, karşı duvara kadar sağa sola çarpılarak gidiyordu. Bán çatlağı parmağıyla takip etti ve bir noktada, kopmuş alçı parçasını kaldırınca altında daha büyük bir çatlak gördü. O sırada kapı perdesi aralandı ve Bán, arkasındaki fayanslar üzerinde çizmeli ayak sesi duydu. Başını çevirip arkasına bakınca, Braxus'un eşikte durmuş kendisine baktığını gördü. Çiftlik idarecisi çatlağı daha önce görmemiş olsa bile artık görmedim diyemezdi. Bán ona çatlağı gösterince, Trakyalı başını salladı ve geriye dönüp yağmurun altında yürüdü gitti.

Bán onu hamamın köşesinde, ısıtma odasının giriş deliği önünde yakaladı. Iccius deliğin önünde diz çökmüş, içeriye girmeye hazırlanıyordu. Bán koşup onun önünde durdu.

“Onu oraya sokamazsın, tavanı çökmek üzere, güvenli değil.”

“Yeterince güvenli, sen karışma!”

“En azından beline kalın bir ip bağlayalım, karanlıkta dışarıya çıkarken deliği daha kolay bulur.”

Iccius'un en korktuğu şey de, zifiri karanlık ısıtma odasında sürünerek dolaşırken yolunu bulamamaktı. Çocuğun daha önceki girişinde Braxus oyun yaparak deliği bir süre kapatmış ve Iccius da karanlıkta yolunu bulamamıştı.

“Evet, belindeki ipi sütunlardan birine sarıp çeksin de tavanı başına yıksın, değil mi? Bunu yapamam. Amminios böyle değerli bir kölesini kaybetmek istemez.”

Çok aşagılık bir adamdı bu Braxus, Iccius'u emellerine alet edip istediği gibi kullandığı halde ona eziyet etmekten zevk alıyordu. Çocuk onun karşısında çok zayıf ve çaresizdi. Bán ona yine itiraz edip başka bir yol göstermek üzereydi ki Iccius kalkıp onun koluna dokundu.

“Boş ver, uğraşmaya değmez, ben girerim oraya,” dedi. Braxus kendi yanında başka dilden konuşmayı cezalandırdığı için bunu Gal dilinde söylemişti. Ama eğilip delikten içeriye süzülmeden önce, “Benim için dua et,” dedi ve bunu Eceni dilinde söyledi. Bán da onun istediğini yaptı ve onun arkasından Eceni dilinde dualar mırıldandı. Braxus Bán'ın yüzüne bakarak alay eder gibi gülümsedi ve atların yanına dönmesini söyledi ona.

Sabah saatleri çok yavaş geçiyordu. Bir süre sonra yağmur din-di ve güney-doğudan esen bir rüzgar başladı. Ahırdaki atlar doyurulmuş ve tımar edilmişti. Kuzeyden getirilen iki yaş tayların ilk grubu, bir süre sonra başlarında adı anlaşılamayan ufak tefek, sıırım gibi bir Dacialı köle olduğu halde geldiler. Bu adam Amminios'un güneyde, annesinin topraklarına, Augustobona'ya yakın olan üçüncü ve en büyük çiftliğindeki atların sorumlusuydu. Bán bu adamı daha önce de görmüş ve saçlarının renginden dolayı Fox (tilki) adını vermişti ona. Fox daha sonra bozuk Gal diliyle Bán'a karşı bir baba gibi davranmaya başlamıştı.

Bán ve Fox karşılaşınca birbirlerine sarıldılar ve atlarla ilgili haberleri paylaştılar. Yeni gelen atlar kontrolden geçirildi ve son-

ra kasaba dışındaki geçici otlaklara gönderildi. Bán da kendi atlarından satışa uygun olan seksen tanesini seçerek çayıra saldı.

Yeni doğuran kısraklar taylarıyla beraber aşağı çayıra bırakıldılar. Fox bir süre sonra tahta parmaklığa dayandı ve otlayan atları seyretmeye başladı. Birkaç dakika baktı ve sonra, “Şu kestane rengi tay yaramaz bir şeye benziyor,” dedi ama bunu gülerek ve sanki tayın birine saldırmasını bekler gibi söylemişti.

“O yaramaz onları çayıra götüren Milo’yu çiftledebile.”

“Güzel, demek ki aynı zamanda akıllı bir hayvan bu tay.” Fox Milo’yu hiç sevmiyor ve bu duygusunu da kimseden saklamıyordu. Tayı bir süre daha seyretti ve sonra Bán’a dönerek, “Şu boz aygır nerde?” diye sordu. “Parthia’dan gelen ve geçen... Bu da neydi böyle?”

Bán’ın bütün sabah korku içinde beklediği sesteki bu, yıkılan bir duvarın ve korkmuş, canı yanmış bir çocuğun acı bağıışıydı duyulan ses.

Bán, “Hamam yıkıldı!” diye bağırdı ve o tarafa doğru koşmaya başladı. “Iccius’u içeriye soktular.”

Durum geçen seferkinden de kötüydü. Isıtma odasının giriş deliğinde bekleyen hiç kimse yoktu. Bán başını delikten içeriye doğru uzattı ve karanlıkta Iccius’a seslendi. İçerisi toz toprak içinde kalmıştı, zaten karanlıktı ve şimdi göz gözü görmüyordu. “Iccius! Iccius! Ben geldim, Bán burada, orda mısın? Ses ver bana kardeşim!” Ama içerden hiç ses çıkmadı.

O sırada Fox onun yanına geldi ve “Adamlar içeriye girmiş,” dedi. “Buhar odasının zemini çökmüş.”

Bán hamamın kapısına koştu ve sıcak odaya daldı. Odanın güney-batı köşesinde birkaç adam vardı ve Godomo yan tarafta duruyordu, yüzü bembeyazdı. Hamam onun sorumluluğundaydı ve şaşkındı, korku içindeydi. Azat edilmiş köle de olsa, Amminios eve geldiğinde bu durumu görüp sıcak hamam bulamadığı zaman onun canına okuyacaktı. Braxus Godomo’ya, “Git hemen in-

şaat ustasını bul salak herif!” diye bağırınca Godomo toparlandı ve dışarıya koşup kapıda toplanan adamlara emirler yağdırmaya başladı. Bir süre sonra ortada Braxus’tan başka kimse kalmadı.

İnşaat ustası iyi, çalışkan bir adamdı ama istenen kısa süre içinde yıkılan yeri tamir edip yeniden yapması mümkün değildi. Zemindeki delik yazın meydana gelen çökükten bile daha büyüktü ve onu ancak on beş günde zorla kapatabilmişlerdi. Braxus deliğin kenarına gidip aşağıya bakarken Bán da onun yanında yere diz çöktü ve “İccius nerde? İyi mi o?” diye bağırdı.

Trakyalı sesini çıkarmadı, içini çekti ve başını iki yana salladı. Sonra zor duyulan bir sesle, “Aşağıda kaldı,” dedi.

Bán aşağıya bakınca küçük arkadaşını yerde yatarken gördü, İccius’un başı kırık fayansların arasında kalmıştı, bir kolu vücudundan ileriye doğru açılmış, kırık gibi görünüyordu. Vücudunun büyük bir kısmı, yukardan düşen koca bir mermer tabakasının altında kalmıştı. Mermer parçası çok kalın değildi ama onun gibi narin bir çocuğun zayıf kemiklerini kıracak kadar ağır olmalıydı.

“İccius!”

“Boşuna nefes tüketme, öldü o!”

“Hayırrrr!”

Bán’ın haykırışı yerdeki tozları havalandırdı ve aşağıda İccius bir gözünü açtı. Daha önce ağladığı belliydi ve kirli yüzünde gözyaşı izleri belli oluyordu. Çocuk Bán’ı görünce yüzünün görünen yarısında hafif, çarpık bir gülümseme belirdi. Sonra Eceni dilinde, “Şimdi Amminios’u öldürebilirsin Bán!” diye mırıldandı.

Bán çukurun kenarını kavradı ve “Hayır, İccius, ölmeyeceksin sen!” diye haykırdı.

“Evet, Bán, ölüyorum... Sen... Hayır, Bán, sen...”

Döşeme zayıftı ve Bán aşağıya atlarken bir kısmı daha çöktü. Braxus Bán’ın arkasından küfretti, onu kırbaçlayacağını bağırarak söyledi ama yukarıya çekme girişiminde bulunmadı. Bán

çıplak ayaklarıyla kırık mermer ve tuğla parçalarının üzerinde çömeldi, dizlerinin kesilmesine aldırmadan küçük arkadaşının yanına diz çöktü. Iccius gözlerini kaldırıp ona baktı, yüzü yine o sabah gördüğü gibi bembeyazdı. Gözlerinin altındaki mor çukurlar bile beyazlaşmış gibiydi.

Bán eğilip arkadaşını öperken ağlıyordu. “Sakin kımıldama, seni buradan çıkaracağım, Iccius,” dedi. “Sen ölmeyeceksin.”

“Evet, Bán... Ölüyorum, sadece seni bekledim...” Sesi zor duyuluyordu, fısıltıdan bile hafifti. Koca mavi gözlerinde hayat parıltısı yok olmuştu. Çocuk son defa gülümserken sanki hayaletlere bakar gibiydi, Bán onun baktığı tarafa baktı ama karanlıkta hiçbir şey göremedi. İçinde dayanılmaz bir acı hissetti, Iccius’un yaralı başını kaldırıp kucağına aldı ve umutsuzluk içinde defalarca öptü.

“Iccius, gitme, ölemezsin sen! Dayan biraz kardeşim!”

Çocuk hafifçe gülümsedi, boğazından bir hırıltı yükseldi ve kulağından kan ve saman rengi bir sıvı aktı. Kaşlarını çattı ve bir şeyler söylemek ister gibi dudaklarını oynattı.

“Iccius, hayır, yorma kendini.”

“Hayır, dinle...” Bán eğilip kulağını onun dudaklarına yaklaştırdı ve Iccius onu hafifçe kulağından öptü, sonra zor duyulan bir fısıltıyla, “Hiçbir şey yapmadan ölmeyeceksin, söz ver bana,” dedi.

Sonra hafifçe içini çekti ve son nefesini verdi.

Delikten yukarıya tırmanmak aşağıya atlamak kadar kolay olmadı tabii. Braxus çöküntünün kenarında durup elini bile uzatmadan onun tırmanışını seyretti. Bán yukarıya çıktı, her tarafı kesilmiş, çizilmişti, kanıyordu ama o hiç acı hissetmiyordu. Onun hissettiği şey sadece kalbindeki nefret, intikam duygusuydu. Braxus’un karşısına dikildi ama öfkeden bacakları titriyordu.

“Sen zemindeki çatlağı gördün,” diye bağırdı. “Döşemenin güvenli olmadığını biliyordun. Sen öldürdün onu!”

Trakyalı iğrenç bir sırıtışla onun yüzüne baktı ve “O sadece küçük bir köleydi ve çabucak öldü,” dedi. “Sen de böyle hızlı ölmek için dua etmelisin.” Sanki avda öldürülmüş bir geyikten ya da kesilen bir domuzdan söz eder gibi soğukkanlıydı. “Onun kanı zemini güçlendirecek ve belki de yeni sütunların daha sağlam olmasına yarayacaktır.”

Braxus bunları söyledikten sonra döndü ve kırık taşların üzerine basarak kapıya doğru yürüdü. “Amminios babasının sarayına çağırıldığı için şanslıydı çocuk. Sağ kalsaydı at satışından sonra ziyafette Romalı subaya ikram edilecekti. Bu kadar kısa sürede onun kadar iyi bir oğlan bulmak kolay olmayacak herhalde...”

Bán dayanamadı ve ona arkadan, savunma şansı bırakmadan aniden saldırdı. Babası ve bir savaşçı olmayan Iccius bile bunu onaylamazlardı herhalde. Yerden iki eli büyüklüğünde ve ucu bıçak gibi sivri bir mermer parçası aldı ve bütün gücüyle ona vurdu. Mermerin sivri ucu Trakyalı’nın kafasını parçaladı ve beynine kadar girdi. Braxus hiç ses çıkarmadan ve yerden toz kaldırarak oraya yıkıldı. Beyin parçaları kanlara karışmış olarak kırık fayans ve kiremitlerin üzerine aktı. Adam ölmüştü ya da ölecekti ama Bán işini şansa bırakmak istemedi. Onun üzerine eğilip belinden hançerini çekti ve saçlarından tutup başını geriye eğerek boğazını kesmek istedi.

O sırada arkadan bir ses, “Yapma!” diye bağırdı. Bán dönerek dizi üstünde savaşçı pozu aldı ve hançeri yukarıya kaldırdı, üzerine gelecek adamı öldürmeye hazırды. O anda Iccius’un sözünü hatırladı. Braxus’u öldürmesi onu tatmin etmeyecekti. Ama Amminios burada değildi ve hemen gelmeyecekti. O halde ölecekse bile, en azından Godomo’yu da öldürmeden ölmemeliydi. Ama gelen adam Godomo değildi.

“Yapma bunu. Seninle bir baba gibi konuşuyordum.” Bunu

söyleyen adam Fox'tu, kapıdaki perdeyi aralamış, eşikte duruyordu. Bán'ın saldırısını da görmüş olmalıydı. "Kardeşin olan çocuk öldü mü, evlat?" diye sordu. Gal dilini iyi konuşamıyordu ve şimdi aksanı daha da bozulmuş gibiydi.

"Evet."

"O zaman bırak bu adamı, zaten o da öldü. Kaçarken üzerinde onun kanı olmamalı."

Bán bir süre hiç konuşmadan ona baktı. Hiçbir şey düşünmüyor, sadece önüne çıkacak olan bütün düşmanlarını öldürmek ve ondan sonra da ölmek istiyordu.

Fox ona doğru bir adım attı, kolları yanında, gözleri onun gözlerindeydi. Sakin bir ifadeyle, "Şimdi doğruca avluya git. Dört yaş hayvanlar at pazarına götürülmek üzere eyerlendiler. Sentios'un iri doru atını al, ona benim söylediğimi söyle. Diğerleriyle beraber kasabaya kadar git ve orada onlardan ayrıl, kaç git buralardan. Bu ceset bulunana kadar çok uzaklarda olabilirsin, evlat."

"Ya sen ne olacaksın? Senin burada, hamamda olduğunu biliyorlar."

"Hayır, ben her zaman atların yanıdayım, bunu herkes biliyor. Onlar senin de ölen çocuğun yanında olduğunu sanacaklardır. Bu fırsatı kaçıрма."

Fox iki yıllık dostlukları sırasında ona çok şey öğretmişti ama şimdi verdiği öğüt her şeyin üstündeydi. Bán molozların üzerinden koşarak dışarıya çıktı ve koşmaya devam etti.

XVII

Büyükbaş hayvan pazarı yaz başlarında kurulan ve sonbahar sonunda kaldırılan sağlam ama geçici bir yapıydı. At satışları bu pazarın en son ama en saygın olayıydı. Durocortorum sonbahar at pazarına Galya'nın üç ayrı bölgesinden, Belçika'dan ve iki Germenya eyaletinden at yetiştiriciler, çiftçiler, kumarbazlar ve yarış meraklıları kalabalık gruplar halinde gelirlerdi. Rivayete göre at pazarına Ren nehrinin doğusundaki özgür Germen kabilelerinden de gelenler oluyordu ama bu haber kesin değildi.

Bán, Parisi marangozlarının meşe ve dişbudak ağacından diktiği seyirci tribünlerinden birinin altına saklandı. Marangozlar her baharda beş sıralı, çok sağlam tribünlerden oluşan bir arena inşa ederler, sonbaharda da onları söküp, tahtaları yakılabilecek tahta parçaları olarak ihtiyaç sahibi insanlara dağıtırlardı. Tribün altındaki boşluk atlara verilecek saman ve ot deposu olarak kullanılır, balyalar üçüncü sıranın altına kadar sıralanır, onların arka tarafında da birinci sıranın altında kol boyunda bir boşluk kalırdı. Sezon sonu olduğu için saman balyaları oldukça azalmıştı. Bán balyaların ve arpa çuvallarının arasından geçerek tribünün en önüne, birinci sıranın altına kadar girdi.

Bulunduğu yer karanlıktı ve tribünlerin ahşap sıralarından gelen fare sesleri ve sıraların üstünde oturan seyircilerin bağrışları bir an için korkuttu onu. Ama çok geçmeden alıştı o gürültülü ve sıcak ortama.

Tribünün önüne doğru yavaşça yanaştı. Tuniğinin kumaşı üstündeki tahta sıranın sivri yerlerine takılıyor, onu durduruyordu. Romalı askerlerin ya da daha da kötüsü, Godomo'nun gelip onu orada bulabileceğini düşünüyor, korkudan titriyordu, avuçları sıırsıklam olmuştu.

Bu durumda rahatça düşünebilmesi, plan yapması mümkün değildi. Öfkesi hâlâ geçmemişti, Iccius'un, Eburovic'in ve kabile-sinden ölen diğer insanların intikamını almak için önüne çıkanı öldürmek ama bir yandan da ölmek istiyordu. Ölünce bir daha acı çekmeyecek ve ölen sevdiklerinin yanına gidecekti. Öfkesi git-tikçe artıyordu, dağlandığı günden beri bu kadar öfkeli olduğunu hatırlamıyordu ve hayaletler de yalvarmasına rağmen artık gel-miyorlardı ona. Iccius'un kanlar içinde yatan narin bedenini ve *Hiçbir şey yapmadan ölmeyeceksin, söz ver bana* deyişini bir türlü unutamıyordu.

Tribünlerin ilk sıraları sabah karanlığında dolmaya başlamıştı. Şimdi en ucuz biletleri alan ve en ucuz şarapları içen ama en çok gürültü yapan seyirciler en arka ve üst sıraları doldurmaya başlamışlardı. Bir süre sonra arenanın girişinden trampet sesleri geldi ve onların arkasından atların nal sesleri duyuldu. O zaman en arka ve üst sıralarda oturanlar bile sustular, arenaya derin bir sessizlik hakim oldu.

Bán sessizce en ön sıranın tahtalarına yaklaştı, tahtaların aralıkları oldukça genişti, tribünün altına ışık giriyor ve dışarı-sı da görünüyordu. Gözünü bir aralığa dayayarak dışarıya baktı ama sonra birisi göz parıltısını görebilir korkusuyla hemen geri-ye çekildi.

Arenaya ilk giren atlar, süvari ve savaş eğitimi almış olan dört yaş atlardı. Atlar üzerlerinde süvari kıyafetli seyisleri olduğu halde, yirmilik bölükler halinde arenaya girip bir baştan diğerine yürüdüler, sonra geriye döndüler ve saldırı halinde ne yapacakla-rını aldıkları eğitime göre gösterdiler. Sonra onar atlık iki gruba

ayrıldılar ve tahta ve uçları sivri olmayan mızraklar ve kalkanlarla bir savaş gösterisi yaptılar. Atların seyisleri de savaş eğitimi aldıklarını gösteriyorlardı ve Romalı subay buradan asker toplayacaksa onları da orduya alabilirdi. Bán seyislerin en güzel performansları nerde yaptıklarına dikkat etti ve o tarafa bakınca Romalı subay ve etrafındaki yarım düzine muhafızı gördü. Subayın üzerinde çok az zırh vardı, toga giymemişti ve yetkililere ayrılmış olan özel bölümden biraz uzakta oturuyordu. Braxus burada olsaydı bunun nedenini bilir ya da merak ederek öğrenmek isterdi. Ama Braxus ölmüştü ve onu öldüren de, bulunursa, hiç kuşkusuz ağır işkence altında yavaş yavaş, büyük acılar çekerek ölecekti. Amminios ya da onun yokluğunda Godomo katilin mutlaka peşine düşeceklerdi.

Bán yakalandığı takdirde başına neler geleceğini düşününce soğuk terler dökmeye başladı, çok korkuyordu. Köleliğinin ilk aylarında cezalandırılan esir ya da kölelerin çarmıha gerildiklerini seyretmek zorunda kalmış, ilk zamanlar geceleri uyuyamamış, ağzı sürekli olarak kurumuştu. Zamanla buna alışmış ve korkusunu yenmeyi başarmıştı. Fakat şimdi yine zor durumdaydı ve çok korkuyordu. Başını tribün sırasının altındaki tahtaya dayayıp bir süre ne yapması gerektiğini düşündü.

Bán kendini toparlayıp yeniden rahat nefes alırken, dört yaş atlar da arenadan çıkıyorlardı. Trampetler çalmaya başladı, üç yaş atlar girecekti arenaya. Normal bir zamanda olsa Bán da kendi yetiştirdiği atlar içinde en iyisi olan bacakları beyazlı atıyla süvari olarak arenaya girecek, onunla gösteri yapacaktı. Ama şimdi kendini toparlaması, aklını sadece önündeki gösterilere vermesi gerekiyordu.

Atlar arenaya girerken, Bán bir şeylerin yolunda gitmediği gibi garip bir şey hissetti. İlk sıradaki dört boz hayvan siyah kıyafetli süvarileri ile hiçbir aksaklık olmadan arenaya girdiler, ritimleri çok güzeldi. Arkadan sahaya giren ikinci ve üçüncü sıralar da

seyircilerin alkışları ve coşkulu bağrıışlarıyla karşılandılar. Fakat dördüncü ve sondan bir önceki sırada bir sorun var gibi görünüyordu. Atların renkleri karıştı ve hiçbirisi de Bán'ın çiftliğinden değildi. Sıranın sonundaki siyah beyazlı at süvarisiyle mücadele eder gibiydi ve atlar gelip Bán'ın bulunduğu yerin yakınında ve yetkililerin önünde durduğunda da bu at, huysuzluğa devam etti. Bán benekli atın binicisini tanımıyordu. Adam Ren'in batısındaki imparatorluk topraklarında yaşayan bir Batavyalı olabilirdi. Batavyalılar çok iyi süvarilerdi ama bu at ona sorun yaratıyordu.

Bán grubun açış manevrasını çok iyi biliyordu ve kendisi de bir kez yapmıştı bu hareketleri. Teorik olarak süvariler selam verir ve atlarını eşkin yürüyüşle yetkililerin tribünü altındaki duvara doğru sürerlerdi. Sonra ikiye ayrılır ve gösterilerine başlardı. Ama üç yaş atların ilk sırası dört adım atmıştı ki arkadaki beyaz lekeli at birden iyice huysuzlaştı.

Ortalık birden karıştı, öndeki iki sıranın atları arenanın yan duvarına çarptılar, diğerleri karmaşadan kaçmaya çalıştılar. İri atlar daha zayıf olanlara çarpıp onları sarstılar. Bacakları zayıf olan kestane renkli bir at kışneyerek yere yıkıldı. Bán onun süvarisinin kendisini güçlükle yan tarafa atarak atın altında kalmaktan kurtulduğunu gördü. Yere düşen at ve süvarisi hemen kalktılar, ikisine de bir şey olmamış, sakatlanmamışlardı. Ama şimdi kimse bakmıyordu onlara. Bán dahil, arenadaki bütün seyirciler arenanın ortasında mücadele halinde olan sarışın, iri yarı ve eli kamçılı süvarisiyle, benekli huysuz, hırçın atın kavgasını seyrediyordu ve atları tanıyanlar bu hayvanın ölmeden önce sakinleşmeyeceğini anlamıştı.

Kalabalık kan görmek istiyordu. Roma'ya gitmiş ve kanlı arena oyunlarını seyretmiş olan kasaba yöneticisi havanın değiştiğini gördü ve adamlarına emirler verdi. Emir alan köleler ve azat edilmiş esirler sahaya atlayarak diğer süvarilere bağırmaya başladılar. Daha önce savaş görmüş süvariler zaten geriye çekil-

miş, kendi hayvanlarının da huysuzlanmaması için çıkmışlardı arenadan. Köleleri bağırması üzerine diğer atlılar da sahayı terk ettiler ve huysuz atla binicisi arenanın ortasında yalnız kaldılar. Tribün sıralarında seyirciler bu at ve binici kavgasının sonucu üzerine iddialaşıyor, bazıları atın süvarisini öldüreceğini, bazıları da kasaba idarecisinin atın öldürülmesi emri vereceğini söyleyerek bahse giriyorlardı.

Bán insanların bahse girdiklerini görünce durduğu yerden yavaşça geriledi ve tribünün altından çıktı, artık hiçbir şeyden korkmuyordu. Braxus'la beraber bir gece geçiren Iccius'un yatakhaneye döndüğü zaman neler hissettiğini şimdi daha iyi anlıyordu. Olabilecek en kötü şey olmuştu ve artık hiçbir şey zarar veremezdi ona. Artık onuruyla savaşarak ölebilirdi. Karanlık tribünün altından parlak güneş ışığına çıkınca bir süre durup gözlerinin parıltıya alışmasını bekledi ve sonra, sahayı ayıran tahta parmaklığın arkasında bütün hızıyla şeref tribününe doğru koştu.

Kimse önüne çıkıp onu durdurmaya kalkmadı, sanki kulakları tıkanmış gibi, Bán artık arenadaki gürültüleri bile duymaz olmuştu. O şimdi, önceden tanıdığı ve arenanın ortasında, kumların üzerinde yaşam mücadelesi veren taydan başka bir şey görmüyordu. Gözlerinin önüne birden, bir süre önce ölmüş ve hayatlerin arasına karışmış boz kısrak geliverdi.

Bán tribünün önüne geldiğinde hâlâ kimse görmemişti onu ve durdurmak için üzerine gelen de olmadı. Sanki tanrılar onu görünmez kılmışlardı. Uzun zaman önce bir tepe yamacında söylenen, *insan savaştan önce böyle mi hisseder acaba? Evet, ama savaşta insanın seçim hakkı vardır*, sözlerini hatırladı. O zaman bir insanın ölüm kalım savaşında seçimini nasıl yaptığını bilmiyordu. Şeref tribünü önünde bir an durdu ve sonra parmaklığı aşarak arenanın kumları üzerine atladı.

Arenanın ortasına doğru birkaç metre koşmuştu ki kasaba yöneticisinin yardımcılarında biri gördü onu. Adam belindeki

boynuz saplı hançeri çekerek onun üzerine atladı ama ne olduğunu bile anlamadan, elindeki bıçak bir anda Bán'ın eline geçiverdi.

Bán ona bakarak, “İstersen ölebilirsin, dostum,” diye bağırdı. “Benim için hiç önemli değilsin.”

Adam onun kararlı olduğunu hemen anladı, onu kaçırdığı için alacağı kırbaç cezası ya da göğsüne saplanacak hançer arasında bir seçim yapmak zorundaydı. Bán ona sırtarak baktı ve hançeri havada sallayarak, “Savaşta seçim hakkın var,” dedi. Bunu Ecenî dilinde söylemişti çünkü artık istediğini yapabiliyordu. Adam yavaşça geriledi ve ellerini ileriye doğru uzatarak uzaklaştı oradan. Onun yerini alan başkası da olmadı.

Arenanın ortasında Batavyalı süvarinin başı dertteydi. Oturduğu eyer, savaş için özel olarak yapılmış, önden ve arkadan süvariye oturduğu yerde sıkıştıran, düşman karşısında sıkıca tutan bir eyerdi. Eyerin ön ve arkasındaki yumuşak dolgulu boynuzlar içe doğru kıvrılıyor ve süvariye eyer üstünde sıkıca tutuyorlar, huysuz tay bütün sıçramalarına rağmen onu bir türlü üzerinden atamıyordu. Süvari attan inmek için onun sakinleşmesini, durmasını beklemek zorundaydı ama atın sakinleşmeye hiç niyeti yok gibiydi.

Binici ölümle ve onursuzluk durumuyla karşı karşıyaydı, huysuz, hırçın atı sakinleştirmek için bütün gücüyle onun gemini çekiyor, hayvanı kırbaç darbeleriyle yola getirmeye çalışıyordu, başka çaresi kalmamıştı. Hayvanın ağzındaki gem de Milo'nun seçtiği sert ve kenarları keskin demirlerden biri olmalıydı ve hayvanın ağzından köpükle karışık kanlar akıyordu. Binicinin elindeki kamçı ince sırımdandı, hayvanı kesiyor, yaralıyordu ama at o kadar öfkeliydi ki, o yaralara hiç aldırımıyordu. Bir gün Braxus tarafından kırbaçlanan Bán da bunun nasıl bir öfke olduğunu iyi biliyordu. Tay arenaya girmeden önce sinirlenmiş olmalıydı ama Batavyalı nedense onu güzellikle sakinleştirme yoluna gitmemiş,

iyice öfkelenlendirmişti. At hırçınlaştıkça süvari de sinirlenmiş, ikisi arasında korkunç bir mücadele başlamıştı.

Bán atın ağzından akan kanları görünce durdu ve hayvanın savaşına hak verdi. O anda atalarından kalma bir hikayeyi hatırladı. Hikayeye göre, ataları daha önce atları tanrılara kurban ederlerdi ama daha sonra bu hayvanların dünyaya inmiş tanrılar olduğunu ve onları öldürmenin günah sayılacağını öğrenmişlerdi. Bán da şimdi bu savaşan atın bir tanrı ya da tanrı armağanı olduğuna inanabiliyordu. Atla mücadele eden Batavyalı da çaresiz durumda olduğunu anlamış gibi görünüyordu.

Bán ata biraz daha yaklaştı ve biniciye doğru kolunu kaldırıp Gal dilinde, “Süvari inişini bilir misin?” diye seslendi.

Tay yeni sesi duyunca birden durakladı ve süvari öne doğru eğilerek hayvanın boynuna sarıldı. Bütün biniciler atların kendilerini geriye doğru atmasından çok korkarlardı. At kendini arkaya atarsa binicisi onun altında kalır ve ezilerek ölürdü. Şimdi de at bir anda şaha kalktı ve süvarisi düşmemek için kene gibi yapıştı ona.

Tribünlerde seyirciler olayı heyecanla izliyor, bağırıp alkışlıyorlardı. Harika bir gösteriydi bu. Süvarinin saçları beyaza yakın sarıydı ve siyah deri ceketinin omuzlarında dalgalanıyordu. At da simsiyahtı ve üzerinde beyaz çizgiler vardı. Her ikisi de ter içinde kalmış parlıyorlardı ve attan akan kanlar uzaktan fark edilmiyordu.

Hırçın tay sağa sola saldırdı ve ön ayaklarıyla arenanın kumlarını havalandırdı. Bán onun tekmelerini yememek için kendisini yana doğru attı. Sonra durdu ve süvariye, “Bu oyunu durduramayacaklar,” diye bağırdı. “Yönetici bile senin öleceğine dair iki bin denarri bahse girdi. Dediğim tarz inişi yapabilir misin?”

At yine süvarisini üzerinden atmak için aniden dönüş yaparken, binici, “Evet,” diye bağırdı.

“Tamam, ben onun yüzüne kum atacağım. Hayvan o zaman yüzüne rüzgarla kum gelmiş gibi duraklayacaktır, o zaman hemen atla aşağıya.”

Hırçın kestane renkli aygırdan rahat inebilmesi için bu oyunu ona Fox öğretmişti. Öfkeli tayın süvarisinin sağ salim yere inmesini çok istiyordu. Bu tay kendisini de öldürse gam yemezdi ama intikamını tam olarak almadan da ölmek istemiyordu.

Bán eğilip yerden bir avuç kum alırken hırçın tay yine kişneyerek geriledi, tepindi. Hayvan şaha kalkıp yeniden kişnedi. Bán yana kaçtı ve hayvanın ön ayakları yere inerken birden onun önüne koştu ve avcundaki kumları atın gözlerine doğru attı.

Her şey bir anda oldu, tribünler ayağa kalktı ve seyircilerin bağrıışları her yanı doldurdu. Tay sanki çöl rüzgarı yemiş gibi hızla yana döndü, gözlerini kumlardan kaçırmaya çalıştı. Batavyalı süvari bu fırsatı kaçırmadı ve mükemmel bir hareketle hayvanın eyerinden yere atladı. Süvarinin yaşayacağı üzerine bahse girmiş olanlar sevinç çığlıkları atarken, kaybeden diğerleri öfkeyle bağırıyorlardı. Kasaba yöneticisi bir işaretle adamlarını sahaya gönderdi. Sırtındaki ağırlıktan kurtulmuş olan öfkeli tay sahadan çıkacak bir yer bulmak için etrafa bakındı, kapıyı gördü, önce kapıyla kendisi arasında duran çocuğa baktı, sonra koşmaya başladı. Önünde duran çocuğun yanından geçerken, Bán kendisine saldırmak isteyen adamın elinden kaptığı ve elinde tuttuğu hançeri dişlerinin arasına sıkıştırdı, iki elini uzatıp eyerin ön ve arkasındaki boynuzları yakaladı, ayaklarını birkaç kez yere vurdu ve eyerin üstüne sıçrayıp oturdu.

Dörtnala kalkmış bir atın üzerine atlayıp eyere oturtmak bir süvari için en zor hareketti. Zırhlı olan bir asker bunu asla başaramazdı. Çocukluğunun yarısını atlarla beraber geçirmiş, zayıf, çevik bir çocuk için bile kolay bir hareket değildi bu elbette ama burada tanrıların da yardımı vardı mutlaka.

Tay onun üzerine atlamasıyla bir an bile durmadı. Çocuk,

üzerinden atlayan süvariden daha hafifti ve dizginleri bile tutmamış, onu rahat koşması için serbest bırakmıştı. Bán eğilip eline aldığı hançerle gemin bağlarını kesince hayvan ağzını yaralayan demir parçasını kumların üzerine attı. Tek bir ipten ibaret olan yular hayvanın çenesi altında düğüm olmuş sallanıyordu. Bán yuları da bıraktı ve öne doğru eğilip hayvanın yelesine tutunarak bağırdı, onu cesaretlendirdi. Arenanın kapısından rüzgar gibi geçtiler, hayvan dörtlüyle koşusuna bir an bile ara vermeden devam etti.

Üç ve dört yaş atların üzerindeki süvariler dışarıda bekliyorlardı. Milo atı ve Bán'ı tanıyor ve neler olabileceğini tahmin edebiliyordu. Seksen süvari ıslak çimlerin üzerinde yarım daire şeklinde durup Bán ve atını karşılamaya hazırlandılar. Koşan hırçın at sadece hemcinsleri arasındaki boşlukları gördü ama Bán araya boyun hizasında gerilmiş, üzerinden atlamak için çok yüksek, altından geçmek için de çok alçak olan ipi fark etti. Dizginler elinde olmadığı için atı durduramayacaktı. Atın boynu kırılarak hemen ölüşünü düşündü ama kendisi çarpmıha gerilecek ve acı çekerek ölecekti. Yarım dairenin iki ucuna da baktı, sağda en uçtaki atıyla arena duvarı arasında açık bir boşluk gördü. Hayvanın boynu üzerine eğildi ve bütün gücüyle haykırdı.

“Haydi aslanım!”

Elini uzatıp atın sol gözünü kapadı. Öfkeli tay aniden sağa döndü ve boşluğu görüp şimşek gibi oraya doğru atıldı. Aralıktan birkaç saniyede geçtiler ve hayvan önlerinde duran boş çayırdaki çılginca koşmaya başladı. Romalı lejyon askerlerinin kampı biraz ilerde, sağdaydı. Tay hızını gittikçe artırarak kuzeye doğru koşusunu sürdürdü.

Milo durumu görünce, “Durdurun onları!” diye bağırdı ve birden atını mahmuzladı. Ama Bán'a yetişemeyeceğini anlayınca durdu, kamçısını havaya kaldırdı ve arkasındaki adamlara, “Onları sağ yakalayana özgürlük ya da çok altın var!” diye haykırdı.

Özgürlük ve altın sözünü duyan ve yarısı zaten özgür olan yüz on dokuz süvari atlarını mahmuzladılar ve Bán'ı takibe başladılar. Savaş eğitimi görmüş atlar bacaklarının bütün gücüyle koşuyorlardı. Tribünlerde oturan halk olanları görmek için arenanın kapısına saldırdı. İnsanlar bu kez de Bán'ın yakalanması ihtimali üzerine bahse girmeye başladılar.

Bán durumunun çok kritik olduğunu biliyordu, bir an önce nehri geçip oralardan çok hızlı uzaklaşması gerekiyordu. Amminios ya da Milo'yu öldüremediği için üzgündü ama o anda yapabileceği bir şey yoktu. Hançer elindeydi ve zamanı geldiğinde onunla kendi kalbini delebilirdi. Tanrılar isterse atalarının kurban ederken yaptığı gibi bu atın boynundaki şah damarını da kesebilir ve onunla beraber ölümler diyarına gidebilirdi.

Tay koşusuna devam ederken, Bán havanın bulutlanmaya başladığını gördü. Sadece güney tarafında güneş parçalı bulutlar arasından ışınlarını yeryüzüne gönderiyor, tanrılara yol gösteriyordu. Bán bacaklarıyla hayvanı yönlendirdi ve tay hafifçe sağa dönerek güneye doğru koşmaya başladı. Çok geçmeden arkalarında lejyon askerlerinin borusu birkaç kez öttü, altı farklı nota çalındı ve Bán bunların anlamını bilmiyordu. Boru yeniden çaldı ve bu kez sağ taraftaki kamptan cevap verdiler ona. Bán atını bu seslerden uzağa, sola yönlendirdi.

Bir süre sonra arkasında hendek olan alçak bir duvar çıktı önlerine. Duvarı kolayca aştılar ama bulundukları yer arenadan görüldüğü gibi uçsuz bucaksız bir düzlük değildi. Önlerinde aşağıya doğru inen hafif bir yokuş ve onun sonunda da iki yanı ormanlık olan bir akarsu vardı. Yokuştan aşağıya doğru inerlerken bir boru sesi daha duyuldu ve Bán adamların bağrıışlarını da duyunca onların kendisini kaybettiğini anladı. Hayvan onun sesini duyunca kulaklarını dikti ve Bán onun, kendi sesini tanıdığını düşündü.

Bán nehri geçtikten sonra sular tanrısı Nemain'e ve öldüğünü sandığı Airmid'e dua etti. Önlerindeki arazi düz bir kumluktu ve tay koşarken büyük bir toz bulutu kaldırıyordu. Sağ tarafta söğüt ve fındık ağaçlarının yaprakları suya değiyordu. Tay bir süre sonra ne yana gideceğini bilemiyormuş gibi yavaşladı. Bán eğilip hayvanın yularını yakaladı ve sonra tayları çayırdan toplarken yaptığı gibi dilini şaklattı. Tay başını eğdi ve yuları çekmek için hafifçe döndü. O sırada takipçilerden biri yokuşun başında durdu ve onları gördü. Bán attan aşağıya atladı ve onu yularından çekerek bir fındık ağacının arkasına götürdü. Tay burnunu kaşımak için Bán'ın omzuna sürttü ve sonra eğilip otlamaya başladı. Bán kolunu hayvanın boynuna attı ve boşta olan elini onun üzerinde gezdirip şah damarını aradı, kan akışını hissedince keseceği noktayı bulduğunu anladı. O sırada söğüdün altında bir karatavuk onları uyarır gibi öttü. Bán gözlerinin dolduğunu hissetti ama ağlamadı.

Peşinde olan adamlar gittikçe yaklaşıyordu. Karatavuk bir kez daha öttü ve sonra sessizce uzaklaştı. Gelenlerin başındaki adam arenada gördüğü Romalı subaydı. Atı çok iyi ve hızlı olduğu için diğerlerini geride bırakmıştı. Subay nehri geçerken bağırdı ve tay da kişneyerek cevap verdi ona. Bán tayın boynuna yine sarıldı ve hançeri diğer eline alırken tanrının emrini bekledi. Romalı eyerinin üzerinde doğruldu, kolunu havaya kaldırdı ve Latince, “*Şimdi!*” diye bağırdı.

Bán Amminios'a esir düştüğü zamankinden daha güçlüydü şimdi. Tam arkasındaki ormandan çıkıp saldıran adamlar onu düşürmek için iki kez vurmak zorunda kaldılar.

Nöbet değişimi için çalınan lejyon borusu uyandırdı Bán'ı. Gözlerini açınca alacakaranlıkta bulanık şekiller, insanlar gördü ama olanları tam olarak hatırlayamıyordu. Ellerini kaldırıp şakaklarını ovdu ve her şeyi unutmak istedi. Karanlıklar içinden önce

Iccius, sonra da Macha geldiler ona ama ikisi de konuşmadılar. Iccius'u, Braxus'u, özgürlüğe kaçışını ve yakalanışını düşündü, bundan sonra neler olabileceğini bilemiyordu. Bu şekilde, onursuzca ölecekti galiba. Ellerini gözlerinden çekti ve etrafa bakındı. Ne ağzını, ne de ellerini, kollarını bağlamışlardı onun, serbest sayılırdı ve eğer kendini öldürmenin bir yolunu bulursa bundan yararlanabilirdi.

Kemerini boynuna dolayıp bir kutunun üzerine çıkararak kendini çadır direğine asmak için uğraşırken buldular onu. İkisi Galyalı, biri Batavyalı, üç kişiydiler. Bán yine de onlarla mücadele etmeye çalıştı, tekmeleyerek, bazı yerlerini ısırarak kurtulmaya çalıştı onlardan. Acıyla bağırdığını duyan Romalı subay koşarak çadıra girdi ve kuru bir sesle adamlarına bağırdı.

“Civilis, o daha bir çocuk, silahlı bir adam değil. Sıkıca tutun onu, öldürürsen ben de senin derini yüzerim. Rufus, aptallığı bırak da onu sakinleştirin.”

Adamlar onun emrinden çıkmayacak kadar gururluydular. Adı Civilis olan Batavyalı Bán'ı bileklerinden yakaladı ve kollarını arkaya kıvrıdı. Diğerleri de onu bir pelerine sarıp bağladılar. Sonra da sırtüstü yere yatırdılar.

Romalı subay, “Vay canına!” dedi. “Bayağı zorlu bir çocuksun sen.” Durdu ve parmaklarını şaklattı. “Bana bir lamba getirin.”

Adamlardan biri hemen koştu ve issiz, çok temiz yanan bir gaz lambası getirdi. İki Galyalı'dan daha uzun boylu olanı lambayı çadırın içinde gezdirip etrafa bakarken Bán gözlerini kapadı. Lambanın parıltısı hiç hoşuna gitmemiş, beyni karıncalanır gibi olmuştu. Canı acıyordu, dişlerini gıcırdattı ama sesini çıkarmadı. Romalı subay lambayı askerinin elinden aldı ve çadırın kenarındaki bir sandığın üzerine koyarak Latince, “Tamam, şimdi çıkın ama uzaklaşmayın,” dedi. “Civilis, sen nöbetçileri araştır bakalım, ne olmuş. Çocuğa dikkat edilmesi için emir vermiştim. Nöbetçiye bul ve gereğini yap.”

Bán avlanmış bir yaban domuzu gibi sarılıp bağlanmış olarak yerde yanlamasına yatıyordu. Baş ağrıyor, neler olduğunu anlamıyordu. Artık umudu ve savaştaki gücü kalmamıştı. Subay lambayı alıp onun yanı başına, otların üzerine koydu ve Bán kapalı gözlerinin arasından ışığı hissetti. Subay serin elini onun alınına koydu, sonra hafifçe başını okşadı ve kuru, kendinden emin bir sesle ve Emeni dilinde, “Bán Mac Eburovic, gözlerini benim için açar mısın?” diye konuştu.

Bán kapalı gözleriyle yine hayaller dünyasında dolaşıyordu: büyük evin yakınlarında bir geyik otluyordu; Eburovic bir burunda, bir ateşin yanında duruyordu ki bu zaten bir mucizeydi. Haya- linde kumda diz çökmüş çıplak bir adam gördü, Breaca’nın eğik kılıcı boğazına saplanmıştı; aynı adam bir geminin kıç tarafında el sallıyordu ve geminin yelkeninde alevli bir güneş atı vardı.

Bán, “Corvus?” derken başını kaldırmaya çalıştı ama başaramadı. Önce Gal dilinde, sonra Latince konuştu. “Corvus, bu sen misin?”

“Evet kardeşim, ben Ala Quinta Gallorum komutanı Quintus Valerius Corvus’um, daha doğrusu birlik kurulunca komutanı ben olacağım.”

Konuşmada şakacı ifadelere dikkat etseydi Bán bu sesi daha önce de tanıyabilirdi. Hiç kimse Gal dilini onun gibi son heceleri yutarak konuşmazdı. Uzun zamandan beri unuttuğu bazı duygular yavaşça geri gelmeye başladı ve Bán ay ışığında verilmiş bir sözü hatırladı.

“Benim uzun gecelerim için geri gittin mi?”

“Hayır, özür dilerim.” Ses yumuşadı ve ciddileşti. “Bunu yapacak fırsat bulamadım. Geriye dönünce beni hemen güneye gönderdiler. Başınıza gelenleri daha önce öğrenebilseydim gelip sizi kurtarabilirdim ve o zaman belki Iccius da... Hişt, sesini çıkarma. Özür dilerim. Seni bu halden kurtaralım ve ne yapabileceğimizi düşünelim.”

Bán ağlamıyordu –ağlayamazdı– ama konuşamıyordu da. Güçlü eller onu bağlayan ipleri çözdü, üzerindeki pelerini açtı ve onu tutup oturttu. Ellerine sulandırılmış şarap dolu bir sürahi verildi. Bán biraz sulu şarap içti ve sonra dostu onun saçlarını bir kez daha okşadı. Çadırda deri, gazyağı lambası, koyunyünü, at teri ve dost bir adamın hafif şarap kokan nefesinden oluşan karışık bir koku vardı. Bán bir çocuk olarak babasının kollarında hissettiği güveni bir kez daha hissetti. Başını kaldırıp karşısında duran ve lambanın ışığında amber rengi görünen kahverengi gözlere baktı.

“Neden buradasın sen?”

Corvus yuvarlak evde pek çok kez yaptığı gibi yine gülümseyerek, “Tanrıların emrini yerine getiriyorum galiba,” dedi. “Bura at almak ve asker toplamak için geldim. İmparator yeni bir ordu kuruyor ve bunlara ihtiyaç var. Bir gemi kaybettiğim için beni cezalandırmadılar, affedildim ve bir Gal süvari birliğinin komutanlığını verdiler bana. Bir piyade birliğiyle beraber yürüsen sen de neden pek çok ulusun süvarilere bu kadar önem verdiğini anlarsın.” Bunu söyledikten sonra ona bakarak güldü ama Bán onun esprisini pek anlayamadı.

“Her neyse, sen şimdi bunları düşünme ve benim çok yetkili bir subay olduğumu ve bu yetkiyi akıllıca kullanacağımı bil yeter. Godomo adında, hoşuma gitmeyen bir Galli ile bir satış anlaşması yaptım. Ondan çeşitli yaşlarda iki yüz elli tane kısırak ve tay alacağım ki anlaşmaya beyaz benekli üç yaşında bir tayla arenada müthiş bir gösteri yapan bir delikanlı da dahil.”

Bán birden kalp atışlarının arttığını hissetti ve Braxus olayını hatırladı. “O adam beni satamaz,” dedi. “Amminios izin verse bile yapamaz bunu. Ben birini öldürdüm...”

Romalı onun başını iki eli arasına aldı ve “Hayır,” dedi. “Bunu sakın söyleme, benim yanımda bile söyleme. Ağzını açma bu konuda sakın.”

“Fakat....”

“Bán, beni iyi dinle.” Romalı onu ayağa kaldırdı ve gözlerinin içine bakarak, “Amminios’un villasında Iccius adında Belçikalı bir çocuk köle baca kontrolü yapmak için hamamın altındaki ısıtma odasına sokuldu,” diye devam etti. “Kontrol sırasında çürük bir sütuna çarptı ve hamam zemini çöktü, çocuk ağır yaralandı. Braxus adlı Trakyalı idareci bu çocuğa sık sık cinsel tacizde bulunuyordu...”

“Corvus, sen Iccius’u tanıdın, nasıl böyle konuşabilirsin?”

“Konuşurum çünkü o öldü, sen yaşıyorsun, ben onu geri getiremem ama seni takip edilmekten kurtarabilirim. Ben sana kayıtlara geçeni anlatıyorum. Kayda geçen olaya göre, Braxus sevdiği oğlanı kurtarmak için çöken delikten aşağıya atladı, ama üzerine düşen sivri bir mermer parçasıyla başından yaralandı ve öldü. Godomo da olayın böyle olduğunu yetkililere anlattı ve tanıklık ettiğini söyledi. Hamamın çöken kısmını da kendi cebinden tamir ettirecek.”

“Fakat...”

“Bán, sen beni dinlemiyor musun? Bir köle işkence olmadan efendisi aleyhine tanıklık yapamaz. Sen şimdi Godomo’nun yalan yere tanıklık ettiğini mi söyleyeceksin yani?”

“Ama o bu konuda tanıklık yapamaz ki, orada değildi olay sırasında.”

“O adam efendisinin yokluğunda istediğini yapabilir, söyleyebilir, bütün sorumluluk ona ait. Zaten dışarıdaki tanıklar da onu doğruluyor ve olayın içindeki iki kişi de ölmüş. Olayı dışardan izleyenlere göre, Trakyalı Braxus oğlanını kurtarmadan önce herkesi hamamdan dışarıya çıkarmış, onun için aksini söyleyecek hiç kimse yok ortada. Godomo da Amminios atlarını satmayı çok istediğine göre, benekli tayı ve binicisinin azat belgesini de bana vermek zorunda. Anlaşmada sen ve atın olmazsa kabul etmeyeceğimi kesin olarak bildirdim ona. Ya seni de alırım, ya

da o hiçbir Romalı'ya at satamaz. Bu durumda dediğimi yapmak zorunda, yoksa anlaşma bozulur.”

“Fakat ben onun kölesi değilim, Amminios geldiği zaman beni bulamazsa asar o adamı.”

“Belki, ama pek sanmıyorum. Amminios sadece para ve güç istiyor ve ben ona ikisini de veriyorum. Sanırım Godomo da bu riski almaya hazır. Zaten seni bana satmadı o, sadece kölelik belgelerini verdi, o kadar.”

Romalı kalkıp bir sandıktan bir şarap sürahesi çıkardı ve sandığı çekip üzerine oturdu. Sonra dizlerinin üstüne bir rulo koydu ve “Amminios bu akşam bana bir yemek daveti verecek, biliyor musun?” dedi.

“Evet, Braxus söylemişti bana. Hatta ziyafetten sonra Iccius’u sana ikram edeceklerdi.”

Corvus birden kaşlarını çattı ve “Tanrım, öyle mi?” diye mırıldandı. “Çocuğun ölümüne üzüldüm ama böyle bir olay yaşamadığıma da sevindim.”

Romalı ikisinin kupalarına da şarap koydu ve Bán da artık alıştığı bu içkiden birkaç yudum alınca içinin ısındığını hissetti. Kendisine bu kadar büyük iyilik yapan bu adama itiraz etmesi doğru olmayacaktı.

Corvus birden başını kaldırıp ona baktı ve “Godomo’nun söylediğine göre Amminios’un askerleri senin ailene saldırıp öldürmüş onları. Doğru mu bu?” diye sordu.

“Evet.”

“Çok üzüldüm. Ya Caradoc, o da öldü mü?”

“Hayır, saldırıdan bir gün önce bizden ayrılmıştı o. Amminios’un bu saldırı planına yardım etmiş.”

Romalı şaşkın bir ifadeyle ona baktı. “Nee? Emin misin bundan?”

“Evet, Amminios bizi gemiyle buraya getirirken anlattı

bunu bana. O zaman inanmadım ona, ama aynı şeyi daha sonra Braxus'a anlatırken duydum. Hamamda yıkanırken konuşuyorlardı ve ben de ısıtma odasının kazanına odun atıyordum, onlara yakındım ve söylediklerini çok iyi duydum. Adam Ecenilerin inançlarıyla alay ediyor, halkın kılıç üzerine yemin eden Breaca'yı inançla takip etmesini gülünç buluyordu. Söylediğine göre bizler saf insanlardık ve bu yüzden Ecenileri öldürmeleri kolay olmuştu."

Bán sustu ve yüzünü buruşturdu, hissettiği acı kolundaki yara izini bile etkilemiş, kolu sanki yanmaya başlamıştı. Bu dağlama yarası ilk kaçma girişiminden sonra yakalanışının işaretiydi. Amminios'un anlattıklarını bir kez daha duyduktan sonra, bir at çalarak Ordovice topraklarına gitmekten ve Caradoc'u öldürmekten başka bir şey düşünememişti. Fakat aceleyle hızlı bir at seçememiş ve Braxus'un adamları onu çok geçmeden yakalamışlardı. Ama şimdi Lucius'un ölümü sanki içindeki öfke ve intikam ateşini biraz söndürmüş gibi geliyordu ona.

Ama yine de fazla dayanamadı ve bunları hatırlayınca kendinden ziyade Iccius ve ölen yakınları için ağladı bir süre. Corvus onun sırtını okşayarak teselli etmeye çalıştı ve Bán susunca, "Çok üzüldüm," dedi. "Ben Caradoc'u iyi bir adam sanırdım. Ama sanırım bundan sonra erkek kardeşiyle arası da eskisi gibi olmayacaktır. Cunobelin öldü ve Amminios babasının cenaze törenine gitti. Dediğin gibi eğer Caradoc'la bir anlaşma yaptıysa ikisi birlikte Togodubnos'u öldüreceklerdir. Ama bu mücadeleden sağ çıkarlarsa, seninle her şeye bahse girerim ki Caradoc ilk fırsatta Amminios'u da öldürecektir. Caradoc onunla anlaşmış olabilir ama çocukluğundan beri nefret eder ondan. Yani demek istiyorum ki, senin efendin evine sağ dönerse, serbest bırakılan bir Ecenî rehineden çok daha önemli şeyler düşünmek zorunda olacaktır."

"Rehine mi?"

Romalı hafifçe gülümsedi ve “Elbette,” diye devam etti. “Belgeler burada ve kasaba yöneticisi de onayladı bunları. Sen Eceni kralliyet ailesinden gelen bir prenssin. Senin gibi genç asillerin eğitim için yabancı topraklara gönderilmesi her zaman görülen bir olaydır. Bu da imzalanan anlaşmalara uymanın bir yolu sayılır. Galya’dan pek çok genç de rehine olarak Sezar’a gönderilir. Bunlar onun ordusunda eğitim görür ve iyi savaşçılar olurlar.”

“Amminios bana ne yaparsa yapsın onun için savaşmam mümkün değil.”

“Kimse bunu istemiyor senden zaten. Ben sana demek istiyorum ki, Roma yasalarına göre sen bir köle değilsin ve istediğin zaman ülkeneye dönebilirsin. Ben seni bir rehine olarak istemiyorum, imparator da istemiyor. Roma sizinle savaşta değil zaten. Bu mevsimde denize açılan gemi fazla olmaz ama on gün sonra Gesoriacum’dan ayrılacak bir gemi var. Seni ona bindirebilir ve bilet ücretini de ödeyebilirim. Kaptanı ikna edebilirsem belki seni Eceni sahillerine kadar götürebilir ve böylece düşman topraklarında yolculuk yapmak zorunda kalmazsın.”

Corvus ona bakarak gülümsedi ve Bán onun bu halini unuttuğunu düşündü. “Şimdi benim tek endişem senin şu çılgın tayın, Bán. Kimseyi yaralamadan onu bir an önce buradan götürsen çok iyi olacak. Civilis onun eyerini üzerinden almaya çalışırken az kalsın kolunu kaybedecekti, senin canavar onun kolunu ısırma kalktı. Sen kendini toparlayınca onun yanına gidebilirsin sanıyorum, o zamana kadar kimse sokulmak istemiyor ona.”

Bán duyduklarının gerçek olduğuna inanmakta zorluk çekiyordu. Gözlerini lambaya dikti ve alevin dibinde kanatlı bir atın uçtuğunu görür gibi oldu. Iccius’un hayali de geldi gözlerinin önüne ama diğerleri yoktu. Bán ülkesini, yuvarlak evi hatırlamaya çalıştı, bulanık olarak bir şeyler hayal eder gibi oldu ama çayırılar ve babasının demir ocağı boş gibi göründü ona. Ülkesinde kimse kalmamış gibiydi, bir hayalet köy olmuştu orası.

Nehri, kutsal gölü ve çağlayanı hatırlamak istedi, belki oralarda Breaca ya da Airmid'in hayallerini görebilirdi. Ama kafasının için boşalmış gibiydi, ağlamak istiyordu ama göz pınarları kurumuştı. Ama Iccius'un mavi gözleri ve *boş yere ölme sakın*, deyişi hâlâ gözlerinin önündeydi.

Kuru gözlerini çevirip Corvus'un zekâ fışkıran gözlerine, sağlıklı yüzüne baktı. Romalı subay ona dostça bir gülümsemeyle karşılık verdi ve sonra kaşlarını çatarak, "Yine neler düşünüyorsun, Bán?" diye sordu.

Yaşadığı müthiş olaylardan sonra ne diyeceğini bilemedi Bán. Bir an gözlerini kapadı ve sonra açarak, "Artık bir evim olmadığını düşündüm," diye cevap verdi ona. "O topraklar üzerinde yaşayan insanlar olduğu sürece benim vatanımdı, evimdi. Ama artık kimse kalmadı orada, onun için oraya gitmemin de bir anlamı kalmadı."

Corvus gözlerini onun yüzüne dikti ve ciddi bir ifadeyle, "Yanıyorsun sen," dedi. Sonra uzanıp onun elini tuttu. O anda cüsseleri ve ten renkleri arasında büyük bir fark kalmamıştı sanki. Bán Galya topraklarında yaşadığı üç yıl içinde güneşte yanarak esmerleşmiş ve normal bir Romalı gibi büyüyüp uzamıştı.

Corvus, "Üzüntünü anlıyorum," diye konuştu. "En iyi arkadaşını, Iccius'u kaybettin, ama zaman içinde her şeye alışılıyor, sen de alışacaksın buna. İnan bana dostum. Düşünsene, Eburovic ya da Macha'yı ilk günlerdeki kadar özlüyor, hatırlıyor musun?"

Bán sesini çıkarmadı. Uzun süre düşündükten sonra Eburovic'in bir savaşçı olarak, elinde kılıcıyla dövüşerek öldüğünü kabul etmişti. Macha da bir rüyacıydı, tanrıları çağırıyordu ve o da hayatını onlara vermişti. Ama Iccius onun sorumluluğundaydı ve onu koruyamamıştı.

Bir süre konuşmadılar ve sonra Corvus, "Efnis'i hatırlasana," diye konuştu. "O senin iyi dostundu, kendi ülkeneye gitmek istemezsen onun halkı da seni severek kabul edecektir. Yapacağın

çok şey var. Uzun gecelerinde oturup sonra kargı testlerini vererek gerçek bir savaşçı olur ve yaşlıların da onayını alarak intikam için Caradoc'un peşine düşebilirsiniz."

Bán, "Uzun gecelerde oturmak için fazla büyüdüm," dedi. "Bunun zamanında yapılması gerekir, yoksa tanrılar rüya göndermezler."

"O halde kargı testlerine gir. Her şeye rağmen iyi bir savaşçı olabilirsin."

"Rüyasız bir savaşçı işe yaramaz. Eburovic'i dişi-ayısız düşünebilir miydin? Ya da Breaca'yı yılan-kargısız? Belki iyi bir avcı ya da babam gibi bir demirci olabilirim ama aynı şey olmaz bu."

Corvus kaşlarını çatarak bir süre düşündü ve sonra alçak sesle, "Senin ölmene izin veremem, Bán," dedi. "Sen ölmeyecek kadar değerli bir insansın."

Bán'ın buna söyleyeceği bir şey yoktu. Tanrılar da onun şimdi ölmesini istemiyorlardı zaten. Bir günde iki kez ölümle karşılaşmış ama her ikisinde de kurtulmuştu. Ama Iccius olmadan yaşamanın da zor olacağı belliydi.

Corvus yine onun elini tuttu, Romalı şu anda onun tek dostuydu. Bán bir an düşünüyü ve sonra içinden gelen bir sesle konuştu. "Beni bir Roma savaşçısı yap, Corvus."

"Nasıl yani?"

"Sen buraya aynı zamanda asker toplamak için geldin. Ben artık bir Emeni savaşçısı olamam. Ama gün değişiminde on beş yaşında olacağım ve Galya'da bu yaşta erkek çocukların erişkin olduğu kabul edilir. Beni de birliğine al, eğer benim bir rehine olduğumu söylerlerse, örnek olarak Sezar ordusuna alınan Galli rehineleri gösterebilirsin." O anda, *böylece ben de babam ve ablam gibi elimde kılıcımla savaşarak ölebiliyim*, demek istedi ama vazgeçti, sustu.

Çadırda derin bir sessizlik oldu. Dışarıda rüyaların taşıyıcısı bir baykuş öttü ve arkasından bir at kişnedi. Bán onunla çok kısa

bir süre birlikte olmuştu ama yine de benekli tayın kişnemesini tanıdı. O anda Dolu'da olduğu gibi bir isim geldi aklına. "Benekli tayın adı Crow olsun," dedi. Şimdiye kadar Gal dilinde konuşmuşlardı ama Bán sanki daha anlamlı olur diye bunu Eceni dilinde söyledi.

Corvus ayağa kalkıp elini onun omzuna koydu ve başını iki yana salladı. "Hadi yat biraz uyu, çok yorgunsun," dedi. "Yarın sabah yine konuşuruz."

"Beni birliğine almayacak mısınız?"

"Rüyalarının söylediğini yapmak istemeni anlıyorum, seni engellemek istemem. Ama sen bir Roma vatandaşı değilsin ve bu yüzden seni bir Roma süvari birliğine alamam, benim yetkimi aşar bu. Söylediğinin olması için dört aylık bir deneme süresi geçirmen gerekir ki çok zor bir süreçtir bu. Boyun kış mevsiminde gerektiği kadar uzar ve değerlendiriciler seni yeterli bulurlarsa süvari olabilirsin, aksi takdirde piyade taburuna katılır ya da orduya alınmazsın."

"Ama senin başka alanlarda da adama ihtiyacın var. Ben inşaat ya da tarım elemanı olarak da çalışabilirim. Bir tavlayı yönetebilir, at yetiştiririm. Birçok şey yapabilirim."

"Ban, sen bunları yapmak zorunda değilsin. Bize değişik konularda hizmet verecek çok adam var ve bunların çoğu da azat edilmiş kölelerdir. Ben seni seyisim olarak alabilir ya da yazmayı öğreterek yazıcım yapabilirim. Ama bunların hiçbiri bir Eceni savaşçısı için uygun yaşam tarzı olmaz."

"Ben yazmayı biliyorum zaten, Amminios öğretti bana. Bu beni daha da Romalı yapar aslında."

"Öyle bile olsa, işimiz kolay değil."

Romalı sandığı kenara doğru itince üzerindeki lambanın alevi önce titredi, sonra söndü. Dışarıda yanan kamp ateşinin aydınlığı çadırın üzerine vuruyordu. Bán çimenlere yayılmış bir pelerinin üzerine uzandı ve başını da katlanıp yastık haline geti-

rilmiş tuniğe koyup gözlerini kapadı. Romalı sulu şarap testisini de onun başucuna bıraktı.

“Şimdi uyu ve rüyaların sana ne getireceğini gör bakalım. Seçimini yarın sabah yapabilirsin.”

Bán o gece iyi uyudu ama hiç rüya görmedi. Sabah uyandıktan sonra kalkıp bütün gece bağlı olduğu yerde durmuş olan hırçın tayın yanına gitti. Hayvan kimseyi sokmuyordu yanına. Bán bir süre uğraştıktan sonra onu biraz da olsa sakinleştirmeyi başardı ve hayvan onun yanında biraz ot yedi. Bán akşama doğru Corvus’la buluştu ve kararını bildirdi ona.

XVIII

“Güneş Tazısı öldü.”

Bu haber sonbaharın son günlerinde kabileden her yana yayıldı. “Cunobelin öldü ve Amminios Galya’daki sürgün hayatından geri dönüyor. Babasının düşmanı olan Atrebat’lerin Berikos’u ile ittifak yapmış. Togodubnos ikisine de karşı çıkacak. Savaş bekleniyor.” Her yerde bütün yaz bu haberi bekleyen rüyacılar ve ihtiyarlar savaşçılarını toplayıp savaşa hazırlamaya başladılar. İçlerinde biraz daha akıllı olanlar o kadar da acele etmiyorlar, “Sabırlı olun, kılıçlarınızı iyice bileyin, hazırlanın ama hemen kullanmayı beklemeyin,” diyorlardı. “Güneş Tazısı ölmek için direndi, uzun yaşadı. Kış yaklaşıyor, bu mevsimde savaşmak olmaz. Bahardan önce kimse savaş beklemesin.”

Mona’da savaşçılar okulunda ve rüyacılar konseyinde haber herkesten önce öğrenildi. Luain Mac Calma baharın başından beri onlara Güneş Tazısı’nın hastalığı konusunda raporlar gönderiyor ve şifacıların bunu çok önemli bulmamasına rağmen fazla yaşamayacağını bildiriyordu. Trinovantelerin tek rüyacısı olan ve her gün iki kez at değiştirip doğu sahillerinden batı kıyısına süratle gelen Lanis haberi konseye hemen getirdi. Kadın ölümün üçüncü günü akşamı boğaza vardı ve adadan tekne çağırmak için kıyıda ateş yaktı. Rüyacı kadının yanında iki adam vardı,

biri uzun zamandır tanıdığı gezici demirci Gonavic, diğeri de kuzey Brigantelerden sarı saçlı, tıknaz ve koyu aksanlı konuşması iyi anlaşılmayan bir genç adamdı. Gencin boynundaki kolyenin ucunda, iyi niyetini gösteren ve Venutios'un işareti olan zıplayan alabalık şeklinde bir mavi taş vardı. Venutios Mona Savaşçısı'ydı ve rütbe olarak yaşlıların En Yaşlısı olan Talla'dan sonra ikinci sıradaydı. Tekne bir süre sonra geldi ve emir gereği her üçünü de alıp karşıya geçirdi.

Hava sakin ve serindi, gökyüzü bulutluydu ve iskele üzerinde sivrisinek doluydu. Breaca iskele kenarında durup teknedeki pelerinli insanlara baktı. Venutios tarafından gelenleri karşılama komitesine seçilen on iki kişi arasında o da vardı. Savaşçının kendisi karşılama komitesinin en başında duruyor, ciddi bir ifadeyle gelen tekneye bakıyordu. Venutios Ecenî standartlarına göre uzun boylu sayılmazdı ama güçlü bir adamdı ve olduğundan daha uzunmuş gibi görünürdü. Breaca'nın avcundaki yara izi o gün hep kaşınmıştı ama bunun nedenini bilmiyordu genç kız. Onun iki yanında duranlar sessizce gelenleri bekliyor, kimse bir sorun çıkacağını sanmıyordu. Doğuda ne olursa olsun, Cunobelin'in ölümünden sonra Mona'ya ve orada yaşayanlara kimsenin zarar vereceğini düşünmüyorlardı.

Tekne bir süre akıntıya kapılarak sürüklendi ama sonra yoluna devam etti. Mona bir tanrılar adasıydı ve onlar tarafından her zaman korunurdu. Breaca'nın inancına göre, teknedekiler ada halkı için tehlikeli insanlar olsalar boğazı rahatça geçemezlerdi. Ama yine de huzursuz gibiydi ve Venutios'a gidip dikkatli olmaları gerektiğini söylemeyi düşündü. Ama o sırada tekne iskeleye oldukça yaklaşmıştı ve Breaca burunda duran iki adamdan daha uzun boylu olanı tanıdı ve bağırdı.

"Gonavic!"

Tekne iskeleye çok yaklaşmıştı ama akıntı nedeniyle yanaşmakta güçlük çekiyor gibi görünüyordu. Breaca yerinde dura-

madı, iskelenin ucuna koştu ve Mona'da aldığı iki yıllık eğitime rağmen heyecanını bastırmakta güçlük çekerek bekledi. Bir süre sonra tekneden atılan halatı yakalayıp ucunu iskele babasına bağladı ve sonra doğrulup, "Gonavic, iyi misin?" diye bağırdı. "Macha nasıl? Ecenî'den haberler iyi mi?"

Gonavic teknenin tam olarak yanaşmasını beklemeden iskeleye atladı ve genç kızı güçlü kollarına alıp göğsüne bastırdı. Breaca sanki babasına kavuşmuş küçük bir kız çocuğu gibi, gülmekle ağlamak arasında konuşmaya çalışıyor, ona aynı anda bir sürü soru sormak istiyordu. Gonavic onun babası değildi, ama bütün bir yaz mevsimi Macha'nın hastalığı boyunca ona bakmış, tedavisiyle uğraşmış, bu yüzden işini bırakmış ve sonuçta Eburovic'in yerine Ecenî demircisi olarak orada kalmıştı. Breaca onun kadar iyi bir adamın dünyada çok fazla olmayacağını düşünüyordu. Gonavic durmadan gülüyor ve onu sakinleştirmek için bir şeyler söylemeye çalışıyordu.

İriyarı adam, "Sakin ol kızım, bende kötü haber yok, sakın ol," derken, çocukluğunda yaptığı gibi onun saçlarını okşadı. "Aslına bakarsan ihtiyarlar onaylarsa güzel haberler olacak."

Breaca, "Gerçekten mi?" diyerek onu daha iyi görebilmek için bir adım geriye çekildi. Akşam güneşi Gonavic'in kol bantlarının ve pelerinindeki hediye broşların üzerinde parlıyordu. Adamın davranışlarında her şey eskisi gibiydi ama yüzünde yeni bir huzur ifadesi vardı sanki. Breaca daha fazla dayanamadı ve "Söylesene Gonavic," dedi. "Macha hamile mi?"

"Bildğim kadarıyla hayır ve sanırım hamile kalamayacak o. Hamile kalabilseydi şimdiye kadar bu iş olurdu herhalde." Bunu söylerken Gonavic'in yüzünde acı çekiyormuş gibi bir ifade belirdi. Gençliğinde esir tüccarları ailesini kaçırmış ve o da başka bir kadın sevmeyeceğine yemin etmişti. Ama işte, bir süre önce yine sevebileceği ve onu seven bir kadın bulduktan sonra baba olamamak onun için çok acıydı. Breaca ona bu soruyu sorduğuna

pişman oldu, kolunu sıktı, ama Gonavic ona gülümseyerek baktı ve üzülmemesini söyledi. “Bende böyle çok güzel bir haber olsaydı bunu boğazın diğer kıyısından haykırırdım sana, Breaca. Mac-ha bana, annenin yerine Ecenî ozanî olmak isteyip istemediğimi sordu. Ben de Talla’dan bunun iznini almaya geldim buraya.”

Gonavic bunu söylerken ilk tavşanını vurmuş bir çocuk gibi gülüyordu. Breaca bu haberi daha önce de duymuştu ama ilk kez duyuyormuş gibi ona büyük bir coşkuyla sarıldı ve ne kadar mutlu olduğunu gösterdi. Annesinin ozan olarak yerini bu adam kadar hak eden kimse olamazdı. Breaca yüzünü onun omzuna gömdü ve “Talla sana izin verecektir elbette,” dedi. “Yeni bir oza-nu uzun zamandan beri ihtiyacımız vardı.”

“Tavla için damızlık bir aygıra da ihtiyacımız vardı, Breaca. Ben senin onayını almak için onu da buraya kadar getirdim.”

Gonavic bunu söyledikten sonra onu omuzlarından tutarak geriye çevirdi ve iskeleye indirilmiş olan doru atı gösterdi. O sırada Brigantelerin siyah pelerinini takmış ve atını yedeğe almış çekerek götüren saman rengi saçlı bir genç adam Breaca’nın arkasından geçip ilerledi. O geçerken Breaca avcundaki kaşıntının geçtiğini ve içinde bir beklentinin doğduğunu hissederek gibi oldu. Genç adam kendisini tanıyan ve gülümseyerek karşılayan Venutios ile bir şeyler konuştu. İkisi arasında sanki bir akrabalık var gibiydi ve sadece saçları farklıydı. Genç adamın sarıya yakın kumral saçlarına karşı Venutios’un saçları siyahtı ve şakakları kırışmıştı. Breaca onlara bakarken Savaşçı Venutios elini gelen genci koluna koydu ki genç kız onun bu kadar samimi davrandığını ilk kez görüyordu.

Merak ederek, “Kim bu?” diye sordu.

“Onun atı bir yarışta Sinochos’un atını geride bıraktı ve aygırı da en azından bir düzine güzel tay...”

“Ben atı değil, Venutios’la konuşan genç adamı soruyorum, kim o?”

“Haa, o mu? Adı Velloctatus, Venutios’un halkından ve buraya özel bir mesaj getirmiş.”

Mesaj özel olabilirdi ama güzel bir haber olmadığı belliydi. Breaca hayatının büyük kısmı savaşlarda geçmiş olan Venutios’un birden kaşlarını çatıldığını gördü. Kumral saçlı genç adam bir şeyler anlatırken eliyle de bazı işaretler yapıyordu ve çok geçmeden sustu. Karşılama komitesindeki savaşçılar Venutios ve onunla konuşan gence sırtlarını dönmüş, rahat konuşmaları için başka yere bakmaya başlamışlardı. Venutios onları görmemiş gibi döndü ve düşünceli bir ifadeyle ufka doğru alçalan güneşe baktı. Birden sanki daha yaşlanmış gibi durdu, üzerinde ağır bir yük varmış ya da istemediği bir savaşa sürükleniyormuş gibi bir ifade vardı yüzünde. Breaca onun halini görünce birden Airmid’in bir rüyasını hatırladı; bu rüyada, ağzında bir karga tüyü olan ve nehirde akıntı yukarı yüzen bir alabalık vardı. Genç kız birden dehşete kapıldı ve Gonavic’in Mona halkından biri olmadığını unutarak, yüksek sesle, “Tanrım, onu evine geri çağırıyorlar,” diye söylendi. “Mona için yeni bir Savaşçı seçmenin zamanı mı şimdi?”

Ama bunun zamanını tanrılar seçerdi ve kimse de değiştiremezdi bunu. Tanrılar Mona’da her şeye hâkimdi ve hayat onların ritmine göre yaşanırdı. Adanın her karış toprağı kutsaldı. Breaca Airmid ile buraya ilk kez gelip iskeleye indiğinde hissetmişti bunu ve tanıdığı her insanın buraya gelişinde aynı duyguyu bir kez daha hissediyordu. Kalp atışları hızlanıyor, ayakları adeta yerden kesiliyor, gözleri keskinleşiyor, onları bu topraklara ve birbirlerine bağlayan bağları daha iyi görebiliyor, bu küçük yerin dünyadaki yerini daha iyi anlayabiliyordu.

Her şey normal olsaydı Gonavic’in gelişiyile ve neşeli konuşmalarla vakit çok çabuk geçecekti. Breaca bu daracık dünyasında yaşadıklarını, savaşçılar okulundaki durumunu, boz kısırağın son tayını, Airmid’in savaşçılar okulunun en iyisi olan son aşkını

ve Lanis'in açık kürsüde onun hakkında söylediklerini Gonavic'e anlatmak istiyordu.

Gonavic de ona Macha'nın tedavisinden, Tagos'un sol elle kılıç kullanıp kargı fırlatamadığından söz etmek istemişti. Coritaniler güneyde çıkabilecek bir savaş ihtimaline karşı onlarla ittifak yapmaktan bahsetmişlerdi, dost olmak istiyorlardı. Bütün bu haberler vaktin nasıl geçtiğini unutturacaktı onlara, ama gelen iki mesaj her şeyi değiştirmeye yetmişti.

Venutios ellerini kaldırıp grubunu iskelede toplamak istemeden önce Breaca değişimi fark etti. Gonavic'le konuşması kısa sürmüştü ama o yine de öğrenmek istediklerinin büyük kısmını öğrenmişti. Ama daha sonra bu konuda düşünecek zamanı bulamadı. Yolcular yerleşim bölgesine vardıkları zaman borular çalındı ve Mona savaşçıları, rüyacıları ve ozanları konsey toplantısına çağırıldı. Breaca da diğerleriyle beraber pelerinini aceleyle omuzlarına atıp büyük evlerin en büyüğüne giderek, büyük şöminenin arkasında, meşaleleri aydınlattığı muazzam salonda sıraya girdi ve beklemeye başladı.

Çok geçmeden ateşin diğer tarafında toplanmış olan rüyacı sıralarından gelen mırıltıları duyan Breaca başını kaldırıp o yana baktı. Rüyacıların ön sırası ortadan ikiye bölünüp ortası açıldı ve Talla oradan çıkıp ateş çukurunun önünde durdu. Yaşlıların en büyüğü olan bu kadın yalnız başına yürümekte zorluk çekerti ama şimdi orada, gençlerin arasında onlar gibi dimdik durmuş, meşale ışıkların altında parıldayan gözleriyle etrafa bakınıyordu. Herkesin onun halefi olacak dediği Maroc adlı rüyacı onun yanında duruyordu. Seyrekleşen kumral saçları ve soluk renk gözleri olan ince uzun bir adamdı Maroc. Bir zamanlar Gallerde ve nehir güneyinde rüyacıları ve tanrılara inanmayan bazı kabilelerde ona hiç önem vermemişlerdi. Adam Mona'ya geldiğinde kimliğini saklamadı ve Breaca onu ilk gördüğünde, kendini atalarının taş anıtları önündeymiş gibi hissetmişti. Şimdi de vücu-

du ürperdi ve kulaklarında sanki bal arılarının uğultusunu duyar gibi oldu. Etrafa bakınarak Gonavic'i aradı ve ozanların arasında, sıranın ucuna doğru bir yerde durduğunu gördü. Gonavic de ona bakıyordu. Breaca ona gülümsedi ama ondan karşılık alamadı, Gonavic çok ciddi bir ifadeyle bakıyordu ona.

Maroc arkasına doğru bir işaret yapınca, iki çırak ozan üzeri deriyle kaplı bir kap getirip ateş çukurunun rüyacılar tarafında bir taş plakanın üstüne koydular. Küçük bir tekneye benzeyen kabın getirilmesiyle beraber Breaca çevresindeki herkesin gerildiğini hissetti. Buraya gelenlerin hemen hepsi kabilelerinde denenmiş ve çoğu savaş görmüş savaşçılardı. Hepsi savaşa hazır gibi görünüyor, her an düşman saflarına saldıracak gibi duruyorlardı.

Talla ince sesiyle, "Mona savaşçıları," diye konuştu. "Neslinin en büyüğü ve sizin büyük Savaşçınız olan Venutios'un halkı tarafından geri çağrıldığını duydunuz. O artık onuruyla ve yaşlıların kutsamasıyla buradan gidiyor. On yıllık eğitiminden sonra burada on iki yıl hizmet verdi ve onur muhafızları da onunla beraber görev yaptılar. Artık onlar da kabilelerine geri dönebilirler, ama onlardan son bir hizmet isteyeceğiz."

Talla sağ tarafı işaret etti. Venutios karanlık bir köşede duruyordu ve kimse görmemişti onu. Venutios üzerindeki resmi karşılama komitesi kıyafetini çıkarmış, kuru eğrelti otu rengine kısa bir av tuniği giymişti. Boynunda mavi taştan yapılmış zıplayan alabalıklı kolye ve onun yanında da bir sıırma bağlı bir boğa borusu asılıydı ki bu boru Savaşçının simgesiydi. Onu başka hiç kimse boynuna asamazdı.

Talla onu başıyla selamladı ve sonra, "Mona Yaşlısı ve Savaşçısı olmadan yaşayamaz," diye devam etti. "Venutios buradan ayrılmadan önce iki bin öğrenci arasından onun yerini alacak birinin seçilmesi gerekiyor. Seçim yasaları atalarımızdan kalmadır ve açıktır. Bu yasalar sizi her zaman ilgilendirmedeği için onları bilemezsiniz. Ama Maroc sizi bu konuda yeterince aydınlatacaktır."

Talla ayakta durmakta zorlanır gibiydi. Yana çekildi ve onun ateş çukuru kenarındaki yerini Maroc aldı. Ayaklarının dibinde yanan odunların alevleri onu olduğundan da uzun gösteriyordu. Adamın sesi oradaki herkesin rahatça duyabileceği kadar gürdü.

“Mona savaşçıları. İki bin kişi arasından testler için otuz kişi seçilecek ve onların içinden de bir kişi Mona savaşçısı olacak. Seçimin ilk bölümü tanrıların elinde olacak, ondan sonraki testlerde ise siz tanrılar önünde kendinizi kanıtlayacaksınız. Testler bir gün bir gece sürecek ve şimdiye kadar gördüklerinizin en zoru olacak. Bu testlerde tehlike de var. Her Savaşçı seçiminde ölen birkaç kişi olmuştur. İlk seçimde yer almak zorunda değilsiniz, ama seçime girip otuz arasına girerseniz geri dönüş yok, devam etmek zorundasınız. İlk seçime katılmak istemeyenler şimdi çekilebilirler.”

Adam bunu söyledikten sonra biraz durup kalabalıklara baktı. Ama yerinden kımlıdayan hiç kimse olmadı.

Maroc, “Güzel,” diyerek ayaklarının dibinde duran teknenin üstündeki deri örtüyü kaldırınca, altından ateşin ışığında parlayan bir öküz kurukafası çıktı. Kurukafanın iki boynuzu arasında, ağzı siyah at derisiyle gergin bir şekilde kapatılmış geniş, büyük bir bakır kap vardı. Maroc’un el işareti üzerine Venutios geldi ve hançeriyle gergin at derisini delerek üzerinde beş parmak genişliğinde bir yarık açtı.

Maroc, “Bu bakır kapta savaş okulundaki öğrenci sayısı kadar çakıl taşı var,” diye devam etti. “Taşların otuz tanesi siyah, gerisi beyazdır. Venutios isimleri kıdem sırasına göre okuyacak, adı okunan öğrenci buraya gelecek, ateş çukurunun üzerinden uzanacak ve elini bu yarıktan sokarak bu kaptan bir taş çekecek. Siyah taş çeken öğrenci otuz kişinin içinde olacak ve burada kalacak. Beyaz çeken kişi gidebilir.”

Öküz kurukafası ateş çukurunun kenarına kondu. Ateşin savaşçılar tarafında uzun, dar bir taş levha vardı. Rüyacılar tara-

finda ise teknenin bir yanında Maroc, diğer yanında da Venutios durdular. Venutios ilk öğrencinin adını oldukça alçak sesle okudu.

“Kaledonyalı Ardacos.”

Ufak tefek, sıırım gibi, esmer ve elmacık kemikleri çıkık bir genç adam hızlı adımlarla gelip ateşin önünde durdu. Arcados on yıldan beri Mona'daydı ve okulun en kıdemli öğrencisiydi. Burada daha fazla kalmak istemezse baharda ülkesine dönebilecekti. Arkadaşları arasında savaşta ve avda en iyi kargı kullanan kişi olduğunu herkes bilir ve takdir ederdi onu. Seçimden önce duyulan rivayete göre herkes onun, Venutios'un yerini almasını beklemişti. Ama Breaca'ya göre Ardacos ikinci adam oluyordu.

Ardacos taş levhanın üzerinde durdu ve ateşin üzerinden tekneye doğru eğildi. Alevler kollarını kırmızıya boyarken genç adam Briga'ya saygı olarak bir parmağıyla alnına dokundu ve diğer elini de at derisi üzerindeki yarıktan çakıl taşlarına uzattı. Avcunu açtığı anda elinde duran çakıl taşının siyah olduğu görüldü.

Maroc yüksek sesle, “Kaledonyalı Ardacos otuz kişinin birinci adamı,” diye seslendi.

Venutios o sırada ikinci ismi okuyordu. Ondan sonra okula Ardacos'la aynı yılda gelmiş olan kırk öğrenci taş çekti. İki arkadaş siyah taş çekerek ona katıldılar. Biri erkek, diğer kadın olan bu iki kişi de kuzey kabilelerinden gelmişlerdi ama Kaledonya'nın biraz daha güneyindendiler. Breaca taş çekenleri dikkatle izliyor, beyaz çekenlerin çoğunun yüzünde üzüntü ifadesi görüyordu. Venutios adları okumaya devam ederken, o da gelenin hangi renk taş çekeceğini daha iyi tahmin etmeye başladı.

“Siluresli Gwyddhien.”

Breaca bu adı duyunca onun siyah taş çekeceğini tahmin etti. Breaca'ya göre okulda Savaşçı olmaya layık iki kişi vardı ve Gwyddhien o ikiliden en iyi olan kişiydi. Bu konuda Airmid ile

gümüş bir broşuna bahse girmiş ama Airmid'in bu bahsi kabul edişine de şaşırmıştı.

Uzun boylu, simsiyah saçlı ve gözleri parlayan bir genç kadın taşını çekip geriledi ve avcunu açtı, çektiği taş siyahtı.

“Siluresli Gwyddhien otuzun dördüncüsü.”

Ardacos üzerine bahse girmemiş olan savaşçıların yarısı derin bir nefes aldılar. Breaca rüyacıların ilk sırasında duran Airmid'e baktı ve göz göze gelip birbirlerine gülümsediler. Airmid Gwyddhien'in testleri kazanması konusunda bahse girmek istemeyebilirdi ama onun otuzun içine girmesini istemişti.

Venutios adları okumayı sürdürdü, dokuz ve sekiz yıllık öğrencilerden sonra yedi yıllıklara geçti. Uzun bir süre sonra taş çekenlerin sayısı bin kişiyi geçti. Venutios iki bin öğrencinin adını aksatmadan ve kıdem sırasına göre okurken Breaca onun bunu nasıl başardığını düşündü ama anlayamadı. Bu kadar adı hiçbir yere bakmadan sırasına göre okumak için nasıl bir hafıza olmalıydı bu adamda, anlaşılması mümkün olmayan bir şeydi. Ama onu Mona Savaşçısı yapan da bu güç olmalıydı. Onu diğerlerinden ayıran bu üstün zihin gücüydü ve Breaca da Gwyddhien'i Ardacos'tan böyle ayırıyordu işte. Ardacos çok iyi bir avcı ya da savaşçıydı—düşmana tuzak kurmak ya da düşmandan bir şeyler çalmak konusunda kimse onun üstünde olamazdı. Ama iki bin kişilik bir orduyu coşkuyla düşman üzerine götürmek ve tek bir güç olarak kullanmak konusunda da Gwyddhien'in önüne kimse geçemezdi. On yıl sonra onun da iki bin kişinin adlarını ezbere sayabileceğinden emindi Breaca.

“Cornoviili Cumal otuz kişinin yirmi ikincisi oldu.”

Cumal dört yıllık öğrencilerdendi, o sınıftan siyah taş çeken tek kişiydi ama bunu hak ediyordu. Kargı kullanmakta ve sapan atmada adanın en iyisi sayılıyordu. Breaca savaş eğitimlerinde onunla birlikte çalışmış, ne kadar usta ve güvenilir bir savaşçı olduğunu yakından görmüştü. Onun da otuzun içine girmesine sevindi.

Bir sonraki isim üçüncü sınıftan bir Dumnonii savaşçısı oldu. O ve ondan sonra gelen kadın savaşçı siyah taş çektiler ve bu çekilişten sonra yaklaşık altı yüz beyaz taşın içinde sadece altı siyah kaldı.

Geriye kalanlar büyük bir heyecan içinde beklediler. Kalabalık arasından biri yüksek sesle tahminde bulundu ama Breaca onu dinlemedi. Siyah taş çekmek istiyor, büyük bir heyecan ve sabırsızlık içinde sırasını bekliyordu. İçinden Briga'ya dualar etti ve alevlere bakarak ne yapacağını düşündü.

Venutios üçüncü sınıf savaşçıların adlarını okumaya başladı ve düzinelerce beyaz taş çekildi. Daha küçük sınıflar da taşlarını çektiler ve bir süre sonra üç yüz seksen yedi beyaz ve altı siyah çakıl taşı kaldı teknede. Breaca ikinci sınıfların sonuncusu olarak taş çekecekti. Amminios'un saldırısından sonraki yazı yaralıların tedavisiyle geçirmişler ve Breaca ile Airmid Mona'ya ancak sonbaharın son günlerinde varabilmişlerdi. Bir ay daha gecikselerdi Breaca bir sonraki sınıfa girmek zorunda kalacaktı.

At derisindeki yarığa bir el daha girdi ve Breaca içinden, "Siyah," dedi.

"Votadinili Cerin otuzun yirmi beşincisi oldu."

Şimdi teknede iki yüz elli dört beyaz ve beş siyah taş kalmıştı. Bir süre sonra iki yıllık savaşçılardan üçü daha siyah çekti ve geriye iki siyah taş kaldı.

Breaca'nın kulaklarındaki uğultu arttı, kalp atışlarını duyar gibiydi ve ayakları sanki yerden kesilir gibi oluyordu. O kadar gergindi ki dilinde bile metalik bir tat hissediyordu. Ama kendini sakinleştirmeye çalıştı ve bunu da başardı. Venutios'un ağzının aldığı şekle baktı ve o daha adını okumaya başlarken öne doğru çıktı.

"Ecenilerden Breaca."

Venutios'un sesinde ona karşı duyduğu sempatinin bir ifadesi, sıcaklığı vardı, onun Amminios'a karşı verdiği savaşı bilen bir

adam gibi konuştu. Venutios daha sonra ona bakarak gülümsedi, eğitimde onunla yaptığı kılıç düellosunu ve Breaca'nın kendisini yendiğini hatırlamıştı.

Breaca ateş çukuruna üç adımda vardı ve sağa üç adım daha atarak taş levhaya çıktı. İhtiyarların en yaşlı kadını gerçek bir ateş gibi sağ tarafta duruyordu. Eburovic şimdi biraz daha az gerçek, katılıktan daha uzak gibiydi, ama Breaca onun demirhaneden gelen kokusunu duyar gibi oldu. Bunlar onun hayatının birer parçasıydı; Mona'da o bunları kolayca bulabiliyordu. Taş levhanın üzerinden ateş çukurunun diğer yanına baktı ve içinden bir ses, hiç görmediği, her gecenin sessizliğinde aradığı ama henüz bulamadığı biri için haykırıyordu. Ateşin diğer yanına uzanırken ona siyah taş vermesi için Briga'ya dua etmeyi düşündü ama yapmadı, onun yerine Bán için dua etti.

Ama Bán orada değildi.

Fakat Airmid oradaydı, onun yakınındaydı ve o anda görmediği biri daha vardı ona yakın bir yerde. Breaca elini ateşin üzerinden uzatıp delikten içeriye soktu ve bir sürü taş içinde, diğerlerini hiç hissetmeden sadece bir tek taşı tuttu, avcunda sıkı, sonra elini geriye çekerek açtı ve bakarak, "Siyah," diye mırıldandı.

"Ecenili Breaca otuzun yirmi altıncısı oldu."

Breaca döndü ve gidip bekleyen gruba katıldı. Ondan önce seçilenler bütün dikkatleriyle ona baktılar ve başarı şansını değerlendirmeye çalıştılar. Çakıl taşı kızgın bir demir parçası gibi elini yakıyor, ruhu ağlıyordu.

Ondan sonra Cornovii'den bir savaşçı da siyah taş çekti ve geriye üç taş kaldı. Ondan sonra siyah taş çekecek olanlar Mona'ya bir yıl önce ya da daha yakın bir zamanda gelmiş olanlar arasından çıkacaktı. Bir süre sonra geriye bir önceki ekinoksta Mona'ya gelmiş olan bir düzine savaşçı kaldı. Hepsi bir araya toplanmış, büyük bir heyecan içinde bekliyorlardı. Bu gençlerin

hepsi de kendi kabilelerinde o yaştaki insanların en iyileri idiler. Ama burada birer acemi sayılıyor ve kendilerini kanıtlamak için fırsat arıyorlardı.

“Brigantelerden Braint yirmi sekizinci oldu.”

Zayıf, siyah saçlı bir kız gelip Breaca'nın yanında durdu, yüzü bembeyaz olmuştu. Kız kuzey Brigante kabilesindendi, Venutios'un uzaktan akrabası oluyordu ve adını da kuzeylilerin bir tanrıçasından almıştı. Breaca bu kızı ve yeteneklerini tanımiyordu. Yirmi dokuzuncu kişi, kızın kuzeni olan kızıl saçlı, kumral ve geniş omuzlu bir delikanlı oldu.

Beyaz çekenlerin hepsi yavaş yavaş oradan ayrılmış ve sıra, Mona'ya en son gelen gençlerden birine gelmişti. Delikanlı kendinden emin bir tavırla, hafifçe gülümseyerek yaklaştı ateşe. Ama Breaca onun beyaz çekeceğini tahmin etti ve tahmininde de yanılmadı.

Delikanlı avcunu açıp taşın beyaz olduğunu görünce yüzü birden sapsarı kesildi, gözleri doldu ve ağır adımlarla rüyacıların tarafına doğru uzaklaşarak çıkıp gitti.

Breaca bir süre onun arkasından şaşkın gözlerle baktı. Geçirecekleri testler konusunda bir bilgisi yoktu ama tanrılar otuz savaşı istiyorsa bunun tamamlanması gerektiğinden emindi. O sırada Maroc ve Talla göz göze geldiler ve Talla başını salladı. Gidenlerin bıraktığı beyaz çakıl taşları Maroc'un ayaklarının dibinde duruyordu. Maroc onları yerden aldı ve sayarak yarıktan içeriye, bakır kabın içine attı. Çekiliş için geriye kalan birkaç kişi sessizce ve endişe içinde beklerken Venutios başını kaldırdı ve “Ordoviceli Caradoc,” dedi.

Breaca şoke oldu, şaşkın gözlerle ileriye baktı. Caradoc orada değildi, orada olamazdı. Breaca taşını çekerken onun yüzünü görmüş, varlığını hissetmiş ama onun geçmişten gelen bir hayal olduğunu düşünmüştü. Rüyacıların sıraları arasında bir hareketlenme olunca, birinin çıkıp Venutios'a hata yaptığını söyleyeceği-

ni sandı. Caradoc'un sonbaharı Ordovice bölgesinde geçirdiğini herkes biliyordu, o şimdi burada, büyük evde olamazdı.

Venutios'un en büyük Savaşçı olduğunu ve asla hata yapmayacağını o anda unutmuş gibiydi. Rüyacıların ön sırası ikiye ayrıldı ve Caradoc arka taraftan gelip onların önünde durdu, yüzü sakindi, saçları meşalelerin ışığında saman rengini almıştı ve gözleri buz gibi parlıyordu. Breaca o anda sanki bir katırın çiftesini yemiş gibi sarsıldı, sendeledi.

Şoke olan, şaşırان sadece o değildi. Rüyacıların arasından şaşkınlık ifadeleri duyuldu. Arka sıralardan bir kadın, "O savaşçılar okulundan değil, seçime katılamaz," diye seslendi.

Talla birden, "Bu doğru değil," diye bağırdı. "Yasalar bu konuda açıktır. Mona Savaşçısı ile bugün bile eğitim yapmış olan bir kişi savaşçılar okulundan bir öğrenci sayılır." Durdu ve dönüp Venutios'a baktı. "Venutios, bugün Ordoviceli Caradoc ile eğitim yaptın mı?"

"Evet, yaptım. Caradoc bu sabah bana geldi ve okul dersleri başlamadan önce ona kılıç ve kargı dersi verdim, eğitim yaptık." Venutios Büyük Mona Savaşçısıydı, onun yalan söylemesi mümkün değildi.

Talla, "Pekâlâ," diye devam etti. "Ordovice'li Caradoc, otuz kişinin hepsi seçilmiş olsaydı seni seçime sokmayacaktık. Ama şu anda kabın içinde, beyazlar arasında bir tek siyah taş kaldı. Beyazları yüze tamamlamak için kabın içine ilave beyaz taş atıldı. Sen de testlere girebilirsin, şimdi buraya gelebilirsin."

Caradoc ateş çukurundan oldukça uzaktaydı. Breaca onun ateşe doğru yürüyüşüne bakarken midesinin bulanır gibi olduğunu hissetti. Onun siyah taş çekeceğini, bunu tanrıların istediğini biliyordu. Babasının ölümünden ve Bán'ın cesedinin çalınmasından sonra onu her görüşünde olduğu gibi, bu sefer de ona bakarken içinde büyük bir tiksinti duydu.

Amminios'un saldırısından sonra, uzun yaz aylarında Caradoc, Breaca'nın beklediği gibi onu görmeye gelmemiştir. Breaca o yaz yaralıların tedavisinde Airmid'e yardım etmiş, savaşta birçok insan kaybetmeden önce yaptıkları gibi, sağ kalanlarla tarlalarda çalışmış, yabancı ot toplamış, halkı için büyük çaba harcamıştır. Yaz çalışmaları Breaca'yı yormuş, sinirli bir insan yapmıştı ama genç kız Caradoc'u düşünerek kendini sakinleştirmeye çalışmıştı.

Caradoc'un yokluğunda Ecenî ihtiyarlar konseyi toplanmış, onun, babasının ve Togodubnos'un kan davası suçlarını affetmişti. Maroc da Mona'dan kalkıp bu toplantıya gelmiş ve bu kararın çıkmasını sağlamıştı. Aslında rüyacının desteğine gerek de yoktu, çünkü akıllı başında olan hiç kimse Trinovantelerle savaşa girmek istemiyordu, ama Maroc da barışın sağlanması için her şeyin yapılmasını isteyerek barış çabalarına destek verdi. Cunobelin cezanın affı karşılığında hediyeler göndermiş ve ihtiyarlar heyeti önünde ortanca oğlunu artık istemediğini, daha önce Amminios'a verilen güneydeki toprakları ve limanları Togodubnos'un oğlu Cunamar'a bağışladığını açıklamıştı. Bu toprak ve limanlar, küçük çocuk reşit olana kadar Togodubnos tarafından yönetilecekti. Togodubnos da Ecenî'ye gelmiş ve özür dilemiş, dostluk istemiştir. Sadece Caradoc sesini çıkarmamış ve ziyarette bulunmamıştır.

Ama en sonunda geldi ve Hibernia ve Galya'nın batı kıyılarındaki at pazarlarından bir gemi dolusu bir yaş tay getirdi. Ekinoks günü sabaha karşı yanında Segoventos olduğu halde şehir kapısından içeriye girdi. Breaca o gece uyumamış, huzursuz ölümler diyarında Bán'ın ruhunu arayan Airmid'in başında nöbet tutmuştu. Fakat başarılı olamamış, çok yorulmuş ve sonunda uykuya dalmıştı. Breaca Dolu'yu yanına çağırarak ve taşı yanına gelmeden önce üzerindeki umutsuzluğu atmak için nehir kıyısına gitmişti. Erkekler evinin dışında Caradoc'u gördü. Caradoc

Breaca'nın broşunu takmış olarak bir yandan Dolu ile oynuyor, bir yandan da Ban'ı ve onun uzun gecelerine ait işaretleri arıyordu. İlk sözü, "Ecenî'lerin uzun gecelerinden dönenleri daha büyük bir törenle karşıladıklarını sanırdım," oldu.

Üç aydan beri yabancılarla ticaret yapıyor, her yerde dolaşıyordu, her şeyden haberi olmaması mümkün değildi. Breaca ona o kadar öfkelenmişti ki, kılıcını çekip ucunu Caradoc'un boynuna değdirdi. Caradoc birden ciddileşti ama yerinden kımıldamadı. Günlerce deniz yolculuğu yapmış, gece boyunca at sürmüş, çok yorulmuştu ama yine de herkesten hızlı düşünebiliyordu. Onun yanında duran Segoventos telaşlanırken, Caradoc elini kaldırıp onu sakinleştirdi ve sonra gözlerini açıp Breaca'ya baktı ve "Bán öldü mü?" diye sordu. Breaca başını salladı ve Caradoc, "Amminios," diye mırıldandı. "Çok üzüldüm, Breaca. Bunu bilmeliydim. Nasıl oldu bu, anlat bana?"

Breaca saldırıyı ona kısaca anlatmış ve Caradoc ay sonuna kadar döneceğini söyleyerek bir ata atlamış ve ayrılmıştı oradan. Deddiği gibi kısa bir zaman sonra geri döndü ve Amminios'un Roma tanrılarına at kurban edışı törenini anlattı.

Caradoc ailesinden gelen kan borcu hediyeleri arasında en güzeli birkaç attı. Ban'ın ruhunu aramak için çok geçmeden Luain ve iyileşen Macha da Airmid'e katıldılar. Ama bunu yalnız başlarına yapamayacaklarını anlayınca Ecenî topraklarındaki diğer rüyacıları da çağırdılar ve hepsi beraber üç gece durmadan Bán ve atının ruhlarını aradılar. Sonunda boz kırsığın ruhunu bulup Briga'ya gönderdiler, ama Bán'ın ruhunu bulamadılar ve rüyacıların da bilinmeyen dünyalarda kaybolacağından korkup aramaktan vazgeçtiler.

Rüyacılar çalışırken savaşçılar nöbet tuttular ve Caradoc da onlarla beraber üç gün üç gece hiçbir şey yemeden, sadece su içerek bekledi. Caradoc rüyacıların başarısızlığını duyunca Bán sanki kendi kardeşi ya da oğluymuş gibi ağladı. Breaca ise artık ağ-

layamıyordu bile, harap olmuştu. Oradan ayrılıp yanına Dolu'yu alarak ava çıktı ve geri döndüğünde de kimseyle konuşmadı.

Ruh arama çalışmasında çok yorulan Airmid kendisini ancak dokuz günde toparlayabildi. Bir süre sonra Breaca atları ve Dolu'yu toplayarak Mona yolculuğuna hazırlandı. Onlar yola çıkacağı sabah Caradoc onunla yalnız olarak konuşmak istedi ve Breaca ilk kez o zaman onun yanında endişe ve korku duydu. Breaca onunla konuşmak istemedi ama Caradoc köyün kapısında durup Airmid'in atının yularını tuttu ve genç kız da durmak zorunda kaldı. Caradoc'un gözleri parlıyordu, saçları ıslak ve kısa kesilmişti. Elindeki geyik derisine sarılmış küçük paketi Breaca'ya uzattı ve "Bunu sana getirdim," dedi.

Breaca onun yüzüne baktı ve "Buna hiç gerek yoktu, sen bize hediyeler getirdin zaten," dedi. "Olanlar da senin hatan değildi."

"Biliyorum, ama bu aslında bir hediye değil. Al ve ne olduğunu gör."

Breaca paketi alıp açınca içinden, alt halkasında kırmızı at kılı işaretler olan yılan-kargı broş çıktı. Caradoc onu cilalamış, iğnesini değiştirmişti ama Breaca'nın verdiği broştı bu. Caradoc onu o zamana kadar özenle saklamıştı.

Breaca onun beklediğini görünce, "İstemiyor musun bunu?" diye sordu.

"Elbette istiyorum. Ama mesele benim isteyip istememem değil..." Caradoc bir an düşündü ve sonra içini çekti. "Onu alıp takarsam yine eskisi gibi bir anlamı olacak mı acaba?"

Breaca onun ne demek istediğini biraz geç anlamıştı o gün. Savaştan sonra onu kaybettiğini pek önemsememiş, sadece Ebu-rovic ve Bán'ın acılarını duymuştu içinde. Yaz boyunca onun verdiği söz ona destek olmuş, umut vermişti Breaca'ya. Ama şimdi onun yanında sıkılıyor, sanki kötü bir şeyler olacakmış gibi hissediyordu. Ölenleri düşününce onun yanında rahat edemeyeceği belliydi. Onun gülümsediğini görünce Bán'ın gülümsemesini

hatırlıyordu Breaca. Ona baktığı zaman Bán'ı görür gibi oluyor, Amminios'un, Bán'ın cesedini kaçırıp götürmesi geliyordu gözlerinin önüne.

Sabah havası sanki birden soğumuş gibi geldi ona, yanaklarının o anda üşüdüğünü hissetti. Bir şeyler söylemek istedi ama sesi çıkmadı.

Caradoc başını salladı, sanki Breaca bir şey söylemiş gibi, hafifçe gülümsedi ve "Teşekkür ederim," dedi. Nazikti, babasının sarayında öğrenmişti bu tür gülümsemeyi. "Sizi daha fazla tutmayayım," diyerek atın yularını bıraktı ve daha önce de yaptığı gibi, Breaca'nın kılıç kabzasına dokunarak, "Kılıç yemini..." dedi.

Breaca birden atını uzaklaştırdı ondan ve "Hükümsüz," dedi. "Kan borcu yüzünden böyle olmak zorunda. Ama olmasa bile ben yine de bunu hükümsüz kılıyorum."

Caradoc, "Ama ben yemini yenilemek istiyorum," diyerek yine uzandı ve onun kılıcına dokundu.

Breaca alçak sesle, "Neden?" diye sordu.

"Çünkü dünyada ikimizden başka yaşayan çok insan var ve bir gün Ezeni ve Ordovice halkları birleşebilir. Bizleri birbirimiz bağlayan şeyleri unutursak Bán'ın anısına saygısızlık etmiş oluruz."

Göz göze geldiler, Caradoc'un yüzünde ciddi bir ifade vardı. O şimdi kendisini karşısındakine anlatabilmek için çare arar gibiydi. Erişkinliğin zirvesinde, ikisi için de yeni olan bir alanda aklındakileri anlatabilmek için çırpınan bir savaşçıydı. Breaca onu denizden geldiği bir gün yine böyle savunmasız bir halde görmüştü. Dubornos'u nehirden kurtarıırken ve sonra da demir ocağında babasının karşısında onun cesaretini görmüştü. Birden sinirlendi ve "Ben Bán'ın anısına asla saygısızlık etmem," dedi.

"Biliyorum." Caradoc gözlerini ondan ayırmıyordu. "O zaman yemini yenilememe izin verecek misin?"

“Evet.” Breaca ona dokunmamak için kendini zorladı, broşu tekrar geyik derisine sardı ve ona uzatarak, ‘Bu da sende kalsın,’ dedi. ‘Bunun anlamını da sana daha sonra söylerim.’

Caradoc şaşkın bir ifadeyle gülümseyerek, “Teşekkür ederim,” dedi. “Eğer beni tekrar görmek istersen nerde bulabileceğini bileceksin.”

Breaca Caradoc’u aradığında nerde bulabileceğini bildiğini sanmış, ya da öyle düşünmüştü. Bazı rüyacıların yaptığı gibi, Caradoc da birkaç kez Mona’ya gelip gitti. Diğer zamanlarda Ordovice topraklarında yaşıyor ya da Segoventos ile beraber gemiye binip kuzey ve güney-batı kabilelerine giderek ticaret yapıyor ve Romalıları kimlerin sevip, kimlerin sevmediğini araştırıyor, öğrenmeye çalışıyordu. Ona göre en büyük düşman Roma idi, Roma’ya duyduğu nefret hiçbir zaman azalmadı.

Caradoc’un Mona’da, savaşçılar okulunda her zaman bir yeri oldu ve Breaca ondan tamamen kaçamasa bile geldiği zaman haberi oluyordu. Nadiren de olsa bazen görüşüyorlar ve bu kısa buluşmalarda birkaç nazik konuşmadan ve birbirlerine bazı haberler verdikten sonra ayrılıyorlardı. Geçmişin hayaleti her zaman aralarında vardı ve hiçbir şey eskisi gibi olamazdı.

Ama Caradoc bundan sonra en zor savaşçı testlerine girecek olan otuz savaşçının arasında olacaktı. Cunobelin’in oğlu Caradoc henüz on iki yaşındayken üç kableden birden kargı kullanabilme izni almış, hiçbir insan ya da tanrı sınavında başarısız olmamış ve Ecnilerin Breaca’sına bir yeminle bağlanmıştı. Bu yemine göre ikisi asla karşı karşıya gelemez, birbirlerine rakip olamazlardı.

Breaca bunları düşünürken Venutios’un sesi duyuldu, ama bu ses, daha önce diğerlerinin adlarını bildiren sestten daha değişikti.

“Ordovicelerden Caradoc otuz adayın otuzuncusu oldu.”

“Venutios onuruna bir ziyafet vereceğiz. Siz de ava çıkıp ziyafet için bir yaban domuzu ya da geyik vuracaksınız.”

“Bu kadar mı?”

“Bu kadarı yeterli olur. Venutios rehberlik yapacak size. Halefi seçilene kadar Savaşçı odur.”

Talla şafaktan önce topladığı otuz adaya bunları söyledi. Sonruyu soran aday Brigantelerden kuzen olan delikanlıydı—Mona âdetlerine alışık olmadığı belli oluyordu. Başka konuşan olmadı. Talla emir verince av için gerekli kargılarını, hançerlerini ve tanrılara yaklaşmak için kullanılan rüya işaretlerini almaya koştular. Ölüm-tüyü ya da başka savaş işareti ve uğuru almaları yasaktı. Breaca ve diğer iki adaya av köpeklerini yanlarına alma izni verildi.

Maroc onları köyün kapısında tekrar topladı ve o da Yaşlı Talla gibi onlara bazı talimatlar verdi. “Yalnız ya da birlikte avlanabilirsiniz, bunun seçimi size kalmış bir şey. Ama birbirinizden fazla ayrılmayın. Venutios da bunun için sizi sürekli olarak kontrol edecek.”

Adaylar köyün kapısından çıkarken yine kademlerine göre sıralandılar. Maroc kapıda durdu ve her geçenin alnına başparmağıyla çiviototundan çıkarılmış ve su ve yumurta akıyla sıvılaştırılmış mavi boya sürdü; bu boya onların tanrılara ulaşmalarını kolaylaştıracaktı. İşaret kolay görünmüyordu ama Breaca koşarken onun alnında kuruduğunu ve alnında bir gerginlik yarattığını hissetti.

Bir süre sonra, *yalnız ya da birlikte avlanabilirsiniz, seçimi size kalmış*, sözünü hatırladı.

Maroc’u dinlemek işe yarardı. Breaca burada kaldığı iki yıl içinde onun boş konuştuğunu hiç görmemişti. Köy yakınlarında yaban domuzu olmazdı ve bunu herkes biliyordu. Venutios onları koşar adımlarla batı yönüne götürdü. Tavşan avcıları gibi geniş bir yay halinde ilerliyorlardı, birbirlerini görecektik kadar yakın,

ama konuşamayacak kadar da uzaktılar birbirlerine.

Kimseyle konuşmak zorunda olmadan koşmak Breaca'nın hoşuna gitti. Başka zaman olsa yalnız başına avlanırdı. Yanında çok iyi bir av köpeği olan Dolu olduğu için mutluydu. Bán ava çıkarken Dolu'yu hiç yanından ayırmazdı ve köpek ona Bán'dan kalan son hatıraydı. Breaca yalnız avlanmayı severdi ama bugün yalnız başına avlanamayacaktı, o şimdi otuz adaydan biriydi ve Ardacos, Gwyddhien, Briganteli kuzenlerden kız olan Braint ve diğerlerini etrafında hissederek avlanmak zorundaydı. Çoğu farklı ten renklerinde olan bu insanlar toplumun birer parçasıydılar. Caradoc onlardan farklıydı ve aslında gerçek bir Mona öğrencisi olmamasına rağmen saldırılara en açık olan yeri, yayın en sol ucunu gönüllü olarak seçmişti. Breaca onun yalnız başına avlanmak isteyebileceğini düşündü ve arada sırada gözetlemeye başladı.

Fakat hiçbiri için başarılı geçmedi av, sabahtan akşam saatlerine kadar adanın yaklaşık dörtte birini taramalarına karşın otuz aday da bir av bulamadılar. Hayatlarının son on yılında hiçbiri bu kadar kısır bir arazi görmemişlerdi. Hepsi sinirliydi, birbirlerine daha çok yaklaştılar ve çok geçmeden içlerinden birinin av bulduğunu haykırmasıyla hepsi birden sesin geldiği yere doğru koşmaya başladılar.

Bir süre sonra adanın batı ucunda, denizi gören bir kayalığa geldiler. Kayalığın yüzü doğuya bakıyordu, arkasında küçük bir tepe vardı ve Gwyddhien tepenin üstündeydi, onları görünce bağırarak, batıda bulunan ve ancak çok güzel, güneşli günlerde görünen Hibernia adasını gördüğünü söyledi. Venutios bunun tanrıların bir işareti olabileceğini söyledi ve Breaca ile diğerlerinden köpeklerini bırakmalarını istedi. Hayvanlar çok iyi yetiştirilmiş av köpekleriydi ve hepsi de ayrı yollardan ilerlediler, domuz olmasa bile geyik bulmaları büyük olasılıktı.

Otuz avcı dağıldılar ve Breaca yanında birkaç kişiyle bera-

ber Dolu'nun peşine düştü. Caradoc da sabahtan beri yaptığı gibi yine Breaca'nın solunda yürüyordu. Onun sol tarafında ve oldukça yakınında bulunması Breaca'nın neşesini kaçırıyordu ama aklını ava verip onu düşünmemeye çalışıyordu.

Çok geçmeden Gwyddhien tepeden ağaçları gösterip, "Güneye doğru!" diye bağırdı. "Çalılıklara doğru gidin!" Güneş alçalmıştı ve genç kızın Briga'nın kuşu karga gibi simsiyah saçları omuzlarına düşmüş, rüzgarda uçuşuyordu. Özellikle bu avda tanrıların işaretleri kehanet sayılıyordu. Breaca Dolu'yu çağırdı ve yanına gelen köpeğini kayalıkların dibindeki çalılara doğru yönlendirdi. Çalıların arasından geçerken dikenler kollarına battı ve o sırada Caradoc ayrıldı onun yan tarafından. Breaca birden yan tarafında bir boşluk hissederek gibi oldu ama bir yandan da sevindi, bu durumda avı yalnız başına yakalayabilirdi. Bir ağacın alçak dalları altından eğilerek geçerken biraz ilerde toprağı koklayarak giden Dolu'yu gördü. Kargısını omzuna kaldırıp köpeğin baktığı tarafa, çalıların arasına doğru ilerledi.

Biraz daha ilerde birden parlayan küçük, öfkeyle parlayan kırmızı gözleri fark etti. Sıcak havada domuz kokusu sardı etrafı. Parlayan beyaz azı dişlerini gördü. Domuz homurdanarak ölüm uyarısı yaptı.

Breaca karşısındaki korkunç tehlikenin farkındaydı. Böyle iri bir yaban domuzu bir ayıyı bile parçalayıp öldürebilirdi. Yalnız başlarına kargıyla yaban domuzu öldüren kahraman avcılar için şiirler yazılmış, şarkılar söylenmişti ama bunların gerçek olup olmadığını kimse bilmezdi. Breaca yıllar önce iyi tanıdığı ve inandığı bir ozandan, bir yaban domuzunu aralarına alıp kargıyla öldüren iki avcının hikayesini dinlemiş ve ona inanmıştı. Breaca etrafına bakındı ve sağ tarafında yere çömelmiş, hiç kımıldamadan duran Ardacos'u gördü. Kargısını omzuna kaldırmış, sol eline aldığı hançerini de parlamaması için çamura bulamıştı. Üzerinde sadece tilki derisinden bir İskoç etekliği vardı, belden

yukarısı çıplaktı ve teni çok esmerdi. Breaca o anda atalarının da böyle avlandıklarını düşündü.

Ardacos'un ne zamandan beri orada öyle beklediğini bilmiyordu ama bu genç adam ona göre Savaşçı seçiminde ikinci en iyi adaydı. Breaca avcunu açarak ona yön sordu ve o da parmağını dudaklarına götürüp ona sus işareti yaptıktan sonra gitmesi gereken yönü gösterdi. Breaca başını salladı ve Dolu'yu alarak ilerledi.

Ormandan diğer avcıların sesleri geliyordu. Yaban domuzu yine homurdanarak uyarı yaptı. O anda bir kakım sesi duyuldu—Ardacos'un işaretiydi bu. Breaca Dolu'yu serbest bıraktı ve kargısını kaldırıp ilerledi. Ama birkaç adım gittikten sonra birden geriye dönerek, "Hayır!" diye bağırdı. "Yavrusu olan bir dişi domuz o!"

Dolu'yu tuttu ama Ardacos'u engelleyemedi, delikanlı kargısını fırlatmıştı bile.

Tanrılar gülümsedi onlara. Esmer adamın kargısı hayvana isabet etti ama öldürmedi onu. Domuz yavrusunu korumak için öfkeyle saldırıya geçti. Breaca ani bir kararla Dolu'yu da alarak büyük bir kayanın üzerine tırmandı. Hemen arkasından Ardacos'un acıyla bağırdığını duydu.

Tanrıların adasında, tanrıların ormanında avlanıyorlardı ve tanrılar, yasalarına karşı gelen ve yavrusu olan bir hayvanı yaralayana gereken cezayı vereceklerdi. Breaca'nın kargısı o hayvanı yaralamamıştı ve o da tanrılardan ceza almayacak, yaralanmayacaktı. Ardacos hayvanı sol omzundan yaralamış ve kendisi de aynı yerden yaralanmış, ama onu öldürmediği için de ölümden kurtulmuştu. Hayvanın saldırısından kurtulunca yerde yuvarlanarak bir ağacın dibine kadar gitti ve alçak dalların üzerine sıçradı. Hayvan bir erkek domuz olsaydı ağacın dibinde döner durur, kendisine saldıran kişi ağaçtan inene kadar bekleyebilirdi, ama

dişi domuz yavrusunu doyurmak zorundaydı ve bu nedenle onu alıp homurdanarak uzaklaştı oradan.

Breaca domuzun geriye dönmeyeceğinden emin olduktan sonra yüksek kayalıktan aşağıya indi ve onun yuvasının yerini tahmin ederek oradan uzaklaştı, ormandan çıktı. Tehlikenin heyecanından kurtulması biraz zaman aldı. Dolu onun yanında koşuyor ve yeni bir av arar gibi arada bir duraklıyor, yeri kokluyordu. Ardacos da farklı bir yol izlemiş, ormandan çıkmıştı. Breaca ona ormanın kenarında rastladı, bir kayanın yanında durmuş, yosunları yolup yarasının üzerine kapatıyordu. Breaca tuniğinin eteğinden bir parça kesti ve onun yarasını sarıp bağladı.

“Kargını orada bırakmışsın Ardacos, gidip getireyim onu.”

“Şu anda oraya dönmek tehlikeli olur. Ben başka bir kargı yapabilirim.”

Ardacos fazla konuşkan bir adam değildi ve Breaca’dan on yaş büyüktü. Breaca’nın varlığını o Mona’ya geldikten on iki ay sonra fark etmiş ve bir kılıç eğitimi sırasında onun bileğini sıyırmıştı, isteseydi elini rahatça kesebilirdi. Yüzünde her zaman sert bir ifade vardı, Breaca onun mutlu bir ifadeyle gülümsediğini hiç görmemişti. Ama Ardacos şimdi hafifçe gülümsedi ve geriye bakıp kayalığın güneyini gösterdi.

“Biz kaybettik,” dedi. “Başka bir hayvan avlamışlar.”

“Biliyorum.” Breaca dişi domuzla uğraştıkları sırada vurulan başka bir hayvanın acı çığlığını duymuştu. Çok geçmeden Venutios’un toplan borusu çaldı. Oraya gittiklerinde Caradoc ve Gwyddhein’in bir domuz vurduğunu öğrendiler. Onlar gibi diğer eli boş dönenler de üzgün görünüyorlardı. Breaca ucunu kestiği eteğini düzeltti, kargısını aldı ve yürümeye başladı. Ardacos sarılı yarasını kontrol etti ve yanından geçen Breaca’nın kolunu tuttu.

“Acele etme, erkek domuzu kesip içini temizleyecekler, ancak ondan sonra döneceğiz. Hayvanı kesip temizlemek için üç, onu taşıyacak ağacı kesmek için de üç kişi gerekir. Geriye kalan-

lar kenara oturup onları izleyecek. Onun için acele etmene gerek yok.”

Ardacos haklıydı, vurulan erkek domuz yaklaşık bir yaşında, geçen yıl yuvasından ayrılmış olanlardan biriydi. Yuvadana ayrılan hayvanlar bazen bir sonraki kışı geçirmek için yuvaya dönerler ve anne domuz yeni doğurmuşsa onlarla uğraşamazdı. Hayvan oldukça iriydi, onu öldürmek için en azından iki kişi gerekirdi ve Venutios’un ziyafeti için de yeterli olacaktı. Yakında Baş Savaşçı olmayı bırakıp basit bir savaşçı olacak olan Venutios bir kenarda durdu ve çalışmaları seyretmeye başladı. Hayvanın kesilip temizlenmesi görevini Gwyddhein üstlendi ve Caradoc da yanına birkaç yardımcı alarak kesilen domuzu taşımak için ağaç kesmeye gitti.

Domuzu ve ağacı kesmek için seçilenler büyük olasılıkla yeni savaşçının yardımcıları olacaktı. Seçilme ihtimali en yüksek olanlar da yardımcı olarak alacakları savaşçıları şimdiden seçmeye başlamışlardı. Breaca bir kenara oturdu ve çalışmaya başlayanları izlemeye başladı. Ardacos kendine yeni bir kargı yapmak için uygun, düz bir ağaç dalı aramak için ayrıldı oradan ve bir süre sonra bulunca da ucunu sivriltilmek için küçük bir ateş yaktı. Briganteli kuzenler domuzu temizleyip, kesilen kalın ağaç dalına bağlayarak omuzlarına aldıklarında o da kargısını yapmıştı. Yola çıktıkları zaman Breaca’ya bakarak yine hafifçe gülümsedi ve “Sıkma canını küçük hanım,” dedi. “Bu domuz avından fazla bir şey, henüz her şey bitmiş değil.”

XIX

Büyük evden oldukça uzaktaydılar ve gece karanlığı başlamadan önce dönemeyeceklerdi. Ya gece karanlığında yürüyecekler ya da uygun bir yerde kamp kuracaklar, sabah yeniden yola çıkacaklardı. O zamana kadar onlara liderlik yapmış olan Venutios görevini Gwyddhien'e devretti, genç kadın da görevi aldı ve Caradoc'un danışmanlığında yürütmeye başladı. Caradoc'un teklifi üzerine gece karanlığına kadar yürümeye ve sonra geceyi geçirmek için bildikleri bir düzlükte kamp kurmaya karar verdiler.

Günler kısaltmaya başlamış ve karanlık çabuk bastırmıştı. Avcılar kazığa bağlı domuzu taşıyan iki kişinin hızına ayak uydurarak sıra halinde yürüyor, taşıyıcılar yorulunca yükü başka iki arkadaşları taşımaya başlıyordu. Breaca sıranın gerisinde, yirmi beşinci idi ve sırası gelince domuzun bağlandığı kazığın bir ucunu da o omuzladı. Dolu onun yanında yürüyor, arada sırada kesilen domuzdan yere damlayan kanları yalıyordu.

Gwyddhein sıranın önünde yürüyerek onları bir bataklığın kenarından, sonra bir ormandan geçirdi, hafif bir yokuş çıktılar ve bir süre sonra tepede, küçük bir göl kenarında durdular. Liderin emriyle herkes etrafa dağılarak ateş yakmak için çalı çırpı, odun ve üzerinde yatmak için ot toplamaya başladı. Ardacos beeline kadar göle girdi ve kargısıyla balık avlamaya çalıştı. Venutios gece sıcakta bozulabilir diyerek domuzun karaciğerini çıkarıp

küçük parçalara böldü ve pişirip yemeleri için avcılara dağıttı. Onlar için küçük bir av ziyafeti oldu bu. Daha sonra herkes göle girdi, yıkanarak üzerilerindeki kanları temizlediler ve böceklerden, sineklerden korunma mücadelesine başladılar. Avlanan domuzu köpeklerden korumak için, asılı olduğu sıırğı birbirine yakın ve yüksek iki kayanın arasına astılar.

Böyle bir gecede uyumak kolay değildi elbette. Avcılar küçük gruplar halinde yaktıkları ateşlerin başında toplanıp sohbet etmeye başladılar. Köpeğı olanlar onlara sarılıp uzandılar. Venutios gençlerden biraz uzakta yaktı ateşini, onu sakın hali diğerlerini de etkilemiş, herkes rahatlamıştı. Gwyddhein gruplar arasında dolaşüyor, onlarla sohbet ediyor, arkadaşlık bağlarını daha da güçlendiriyordu. Ardacos ise yeni yaptığı kargısı omzunda, suyun kenarında dolaşıyor, avlayacak balık arıyordu.

Breaca Dolu'yu yanına çağırıp kolunu ona doladı ve uzandığı yerden karanlık gecenin derinliğine baktı. Ay henüz doğmamıştı ve yıldızlar pırıl pırıl parlıyordu. Breaca yıldızları seyrederken Macha ve Airmid'i düşündü. Airmid Gwyddhein'ı seviyor ama yine de Savaşçı olmasını istemiyordu. Kimi seçtiğini söylemek istememiş, ama Ardacos'u da istemediğini ifade etmişti. Breaca önce şaşırmıştı onun konuşmasına ama artık alışmış gibiydi. Otuz adayın seçilmesinden önce, akşamüstü bahse girmişlerdi. Airmid okulda fazladan bir kişinin eğitim aldığını sabahtan beri biliyor olmalıydı. Ve Maroc ile bunun ne anlama geleceğini de mutlaka tartışmıştı.

Breaca bir süre sonra ateşin yanından kalktı ve Dolu'yu da yanına alarak yürümeye başladı. Diğerleri gölün kenarında hilal şeklinde ve küçük gruplar halinde oturuyorlardı. Kimin nerede oturduğunu bilmiyor ama duyduğu seslerden tahmin edebiliyordu; Cumal ve Ardacos, Venutios ve Gwyddhein ve Caradoc ise yalnız başına gölün batı ucuna doğru oturmuş olacaktı. Genç kız ağır ve sessiz adımlarla su kenarındaki kayaların etrafından

dolaştı. Dolu nereye gittiklerini anlamış gibi neşeyle koşmaya başladı. Breaca onu geri çağırmak istedi ama diğerlerinin dikkatini çekmek istemediği için vazgeçti. Köpeğinin neşesini kaçırmak da istemiyordu. Dolu Bán'ın kaybına kolay alışmamış, onu yakın zamana kadar hep aramıştı. Hâlâ da küçük çocuklarla oynamaktan zevk alıyor, Bán'ın yerini başkalarıyla doldurmaya çalışıyordu. Ama Breaca'nın kaçınmasına rağmen Caradoc'u seviyor, onun arkadaşlığını arıyordu Dolu.

Breaca ateşin biraz gerisinde durdu ve Dolu'nun başını okşayan Caradoc'a baktı. Yanan ateşin hafif aydınlığında Caradoc'un saçları siyah ve yüzü de değişik görünüyordu. Dikkat edince onun gözlerinde çocukluğundan beri tanıdığı koruma duygusunu andıran parıltıyı ve Bán'ın bilinçsiz, zarif ısıltılarını görür gibi oldu. İçinde garip duygular çarpışıyordu sanki birden ürperdi ve bir kayanın üzerine oturdu. Caradoc hışırtıyı duyarak başını çevirdi, onu gördü ve neden geldiğini merak etmiş gibi baktı. Sonra, "Avı yakalarken senin de yanımızda olmadığına üzüldüm, Breaca," dedi.

Breaca oturduğu yerde dizlerini göğsüne çekerek bacaklarına sarıldı ve "Ben de üzüldüm," dedi. "Ardacos ve benim yanlış hayvana gideceğimizi nasıl anladın?"

"Anlamadım. Gwyddhein'in kayalıktan aşağıya atladığını gördüm ve Dolu ona yakın değildi. Ya köpeğin burnuna, ya da avcının gözlerine güvenecektim. Aslında Dolu'yu takip etmeyi daha çok istedim. Ama Gwyddhein çok daha güvenilir bir avcıydı, onu takip ettim tabii."

Köpek konuşma arasında adının geçtiğini duyunca neşeyle Caradoc'un elini yalamaya başladı.

"Savaşçı o mu olacak, ne diyorsun Caradoc?"

Caradoc yerden bir ot koparıp çiğnemeye başladı ve "Bana öyle gibi geliyor," dedi. "Barış zamanı olsaydı Ardacos herkesi geçirdi. Ataları gibi çok bilgili bir adam o, bu konuda hepimizden

üstün. Fakat çok sessiz ve çevresine güvenmesi uzun zaman alıyor. Eğer önümüzde savaş görünüyorsa, savaş kurallarını çok iyi bilen, çok iyi savaşı ve etrafına güven veren biri olmalı Savaşçı ki bu da bence Gwyddhein'dir."

Breaca başını çevirdi ve ilerde, gölün kenarında, Gwyddhein'in sohbet ettiği gruba baktı. "O zaten şimdiden etrafına güven vermeye başladı."

"Biliyorum."

Caradoc oturduğu yerin hemen kenarına yatak olarak kullanacağı kuru otları ve yakacağı çalı çırpıyı, ince dalları yığmıştı. Breaca birkaç çalı çırpı ve ince dal alıp ateşe attı ve alevler, uzun zaman önce demirhanede olduğu gibi ikisinin de yüzünü aydınlattı. Bir süre hiç konuşmadan, gergin bir ortamda oturdular. Caradoc yaban domuzunu avlayan iki kişiden biriydi ve o da en azından, iki bin kişilik bir savaşçılar grubuna Gwyddhein kadar iyi kumanda edebilecek güç ve yeteneğe sahipti. Airmid de bahse girerken bunu biliyordu. Breaca başını kaldırınca, ufukta rüyacının sırlarını gizleyen yıldızın parladığını gördü.

Caradoc ona bakmadan, "Neden geldin buraya?" diye sordu.

Breaca ateşin diğer yanından ona baktı ve "Bir soru sormak, ya da belki bir teoriyi denemek için geldim," diye cevap verdi. Caradoc sakindi ama sanki Breaca Savaşçı testinin bir parçasıymış gibi, aynı zamanda da dikkatliydi.

Breaca, "Bana öyle geliyor ki, bu avın yeni Savaşçıyı seçmekle ilgisi yok," diye konuştu. "Talla seçimini önceden yaptı ve bu avın amacı, otuz adayı bir araya getirmek ve yeni Savaşçının onur muhafızlarını seçmek. Muhafız olarak seçilsen sen hayatını Gwyddhein için tehlikeye atar mıydın?"

Breaca emin değildi ama belki Caradoc da bu soruyu kendine sormuş olabilirdi. Fakat Caradoc bu soruya henüz bir cevap bulamamış gibi onun yüzüne baktı, kafası karışıkmiş gibi bir ifa-

de vardı yüzünde. Biraz düşündü ve başını hafifçe iki yana sallayarak, “Bilmiyorum,” dedi.

“Senin, annenin halkına karşı büyük sorumlulukların var.” Aslında onun Ordovice topraklarındaki yaşantısı hakkında hemen hiçbir şey bilmiyordu, ama babası tarafından öldürülen habercinin ölümünden sorumlu olmadığını öğrenmişti.

“Evet, ama mesele bundan ibaret değil. Eğer bir savaş çıkarsa ben de katılmak isterim, ama Mona yakın tarihte savaşçısını ve iki bin savaşçı öğrencisini sadece bir kez savaşa göndermiştir.”

“Sezar ve lejyon ordusuna karşı.”

“Evet, bu toprakların kutsallığı tehlikeye düşünce Cassivellaunos’a destek kuvveti gönderdiler. Mona ozanlarının yazdıklarına göre, gidenlerden sadece üçü geriye dönebildi. Onlar bu toprakların en iyi savaşçılarıydı ve lejyon ordusuna karşı ülkeyi savundular, senin ve benim kabilelerim dahil, diğer kabilelerin ozanları ne derlerse desinler, çok iyi savaştilar. Roma ile savaş çıkar ve Mona da savaşçılarını savaşa gönderirse, o zaman ben de istenirse onur muhafızlarına katılırım, aksi takdirde benimle gelecek olanlarla beraber serbest olarak savaşırım.”

Breaca sakın gecede soğuk bir rüzgarın sırtını yaladığını hissetti. Maroc bundan söz etmiş ama henüz böyle bir ihtimal olmadığını belirtmişti. “Roma ile savaş çıkabilir mi sence?”

Caradoc omuz silkti ve “Olabilir,” dedi. “Amminios da babam kadar hırslı ama onun gibi iyi bir diplomat değil. Cunobelin iyi bir yol izlemişti, onun zenginliği Roma ve ona bağlı ülkelerle yaptığı ticaretten geldi ama o Roma’nın her şeyini kabul etmedi. Son iki yılında rüyacılara ve tanrılara geri dönmüştü. Amminios bunu asla yapmayacaktır. O, deniz-nehrin her iki kıyısındaki tüm limanları kontrol altına almak istiyor ve bunu yapmak için her şeyi yapacaktır. Bu konuda Atrebatelerin Berikos’unun desteğini sağladı. Adam babamla ittifak yapmak için otuz yıl bekledi. Amminios ona bir neden gösterirse onun dediğini yapacaktır.”

“Amminios deniz-nehirin güneyindeki limanlar konusunda da, babanın Togodubnos’un oğluna benim ailemle ilgili kan davası nedeniyle verdiklerini neden olarak gösterebilir.” Breaca savaşta yaşadıklarını hatırladı. Amminios ona at üstünden gümüşü ve atının nal sesleri hâlâ kulaklarında uğuldar gibiydi. Ateşe baktı ve sadece rüzgar sesiyle, hiçbiri düşman olmayan diğer savaşçıların mırıltılarına kulak vermeye çalıştı. Bir süre düşündü ve sonra, “Ne Amminios, ne de Berikos güney limanlarını Roma’dan destek istemek için neden olarak gösteremezler.”

“Limanlar için savaşıp kaybetmeden yapamazlar bunu elbette. Senin de gördüğün gibi, Amminios kaybeden taraf olarak görülmeyi hiç istemez.”

Breaca birden sinirlendi ve ona baktı, ateşin üzerinden göz göze geldiler. Caradoc ıgneli sözlerle onu sinirlendirmek mi istiyordu yoksa? Ama sonra düşündü ve onun bunu yapmayacağını anladı, aslında söylediği yanlış da değildi.

Breaca, “Amminios kaybetmeyi sevmiyor olabilir,” diye konuştu. “Ama o kazanırsa bütün güney-doğu toprakları tehlikede demektir. Nehirde durmaz ve aradaki toprakları alırsa Emeni topraklarına da saldırır. Bizim topraklarımız mısır ve at konusunda zengindir. Bizim Roma ile ticaret yapmamamız bunların değerini düşürmez.”

“O halde onun kazanmasına ya da Roma’ya kaçmasına izin vermemek gerekir. Tek şans Togodubnos’un güney topraklarına Amminios’tan önce varması olacaktır. Onun askerleri babama sadakat yemini ettiler. Yasalara göre, babamın cesedi yakılmadan önce ve yakıldıktan sonra da üç gün süreyle ona verdikleri sözden geriye dönemezler. Ondan sonra ise...” Sustu ve ellerini iki yana açtı.

“Onlar Amminios’a da sadakat yemini edebilirler mi acaba?”

“Atrebateler pratik adamlardır. Borçları olduğu için Berikos’u bırakıp babama sadakat yemini ettiler. İşlerine gelirse yine değişirler. Sanırım kim onlara önce ulaşır ve zorlayıp ikna ederse ona sadakat yemini ederler.”

“Bunu Togodubnos da biliyor mu acaba?”

“Bildiğini umalım. Eğer o başarısız olursa o zaman bütün güney-doğu çıra gibi yanabilir.”

Caradoc doğrudu ve ellerini ateşin üzerine uzatarak ozanlar gibi gölge oyunları yapmaya başladı. Yüzünde garip gölgeler oynamaya başladı ve Breaca gözlerini bir süre onun yüzünden ayıramadı. Caradoc yine gülümsedi ama gülümsemesi bu kez Bán’ı hatırlatmadı ona. Genç adam eliyle kılıç kalkan işareti yaparak, yumuşak bir sesle, “Ordovice ihtiyarlar konseyi gün değişiminde toplandı,” diye konuştu. “Onlara bir öneri getirdim ve kabul ettiler. Doğuda savaş başlarsa, ağabeyimin topraklarını savunmak için savaş baltası askerlerinin başına geçip onlara kumanda edebileceğim, bunun için izin verdiler bana.”

Babası da zaten bunu istemişti ama Breaca bunu ona söylemedi.

“Bu durumda benim ilk soruma geldik ve sen de bunun cevabın vermiş oldun. Burada savaşçıyı savunma yemini edersen Ordovice ordusunun başına geçemezsin elbette.”

“Doğru.”

“Savaşçı seçilirsen de olmaz bu.”

“Mona ve Ordoviceler birleşmedikçe mümkün değil tabii. Bu da imkânsız bir şey elbette.”

“O halde buraya neden geldin?”

“Bilemiyorum, bence bu soruyu Maroc’a sormalısın.”

“Maroc her zamanki cevabını verecek, senin buraya tanrılarının emirlerini öğrenmek için geldiğini söyleyecektir ki bu da senin arzun olmayabilir.”

“Ashında Maroc’un arzusu da bu olmayabilir.”

Breaca o sırada onun Airmid’i hatırlatan bir ifadeyle gülümsediğini gördü. Maroc’un planlarını sadece birkaç kişi biliyordu ama çoğu insan ona bakarak bunu anlayabilirdi, onun amacı aslında toprakların savunması için doğu ve batının savaşçıları bir araya getirmektir. Macha Ezeni’den ayrılmadan önce bunu söylemiş ve Breaca da bunu o zaman duymuştu. Mona’ya geldikten sonra da, rüyacının Caradoc’ta hayallerini gerçekleştirecek adamı gördüğünü anlamıştı. Tanrılar izin verirse Caradoc bir gün çok ileriye gidecekti. Caradoc bütün kabileleri babasının emrinde toplayamazdı belki, ama Roma ve destekçilerini durdurabildiği takdirde, kanının son damlasına kadar bu amaçla savaşacak bir adamdı.

Fakat Breaca’ya göre ortada sadece bir sakatlık vardı. Gitmek üzere ayağa kalkıp Dolu’yu yanına çağırdı ve “Sen sadece anne tarafından Ordovice’sin,” dedi. “Savaş baltası askerleri kendi seçimleri olmayan bir savaşta senin emrine girecekler mi acaba?”

Caradoc o sırada sırt üstü uzanmış, ellerini ensesinde kenetlemişti. Breaca onun yine alaycı bir ifadeyle gülümsediğini fark etti ve Caradoc kuru bir sesle, “Bunun için hayatım pahasına bahse girerim,” dedi. “Bunu yapmazlarsa düşecek olan sadece doğu toprakları olmaz.”

Breaca rüyasında Ezeni büyük evinde, ihtiyarlardan savaş desteği istiyordu ki Ardacos onun ayak bileğini yakaladı. Genç kız kendi ateşinin başında uyandı ve gecenin karanlığında, yıldızların altında çevresine bakındı. Kırıksık yarasa yüzlü genç adam ateşin üzerinden ona parmaklarıyla önce tehlike, sonra da şans işareti yaptı. Breaca sessizce doğruldu ve eline uzatılan kargısını aldı. Dolu silkindi ve onu takip etti.

Göl kenarında, durgun su ve yosun kokuları arasında koşmaya başladılar. Breaca çıplak ayaklarıyla bazen küçük su biri-

kintilerine giriyor, etrafa su sıçratıyordu. Gölün kuzey ucunda dönerek tepeye tırmandılar ve orada kayaların arkasına yüzüstü uzanıp beklediler. Breaca karanlıkta Ardacos'un gösterdiği yere bakınca aşağıda, kayalıklar arasında hareket eden bir gölge gördü.

Derin bir nefes aldı ve "Bir ayı mı bu?" diye fısıldadı. "Mona'da ayı yok sanıyordum."

"Bize de olmadığını söylediler ve ben sekiz yıldır burada ayı görmedim." Genç adam başını çevirip ona baktı, yıldızların ışığında göz uçları beyaz görünüyordu. "Maroc'un rüyası ayıdır."

Breaca kargısını kayanın üstüne bıraktı ve "Babamın da öyleydi," dedi. "Onu öldürmemeliyiz."

"Ben de istemem bunu. Ama bu canavar domuzun kokusunu aldı ve onu almak isteyecektir." Ardacos topuklarının üzerine oturdu ve ona bakarak gülümsedi. Yüzünde Breaca'nın şimdiye kadar görmediği bir canlılık vardı. Fısıltıyla konuşarak, "Seçim hakkımız var elbette," dedi. "Ama burada büyük tehlike var. Her Savaşçı seçiminde ölümler olmuş ve bu ölümler de avlanan domuzlardan gelmemiştir. Onu öldürmeden kaçırabiliriz belki, ama o bizi öldürebilir."

Ardacos bunu söylerken hiç de ölüme hazır bir adam gibi görünmüyordu. Breaca o anda kulaklarında yine tanrıların uyarısı olan ve arıların uğultusunu andıran sesi ve Maroc'un, *her zaman bir arada kalmayı sakın unutmayın*, diyen uyarısını duydu. Yorgun bir sesle, "Ama onun sadece bizim için gönderildiğine inanmıyorsun değil mi?" diye sordu. "Diğerlerinin şansı yok mu yani?"

Gece karanlığında siyah renkli ayıyı net olarak görebilmek çok zordu. Breaca Ardacos'un konuşmasını beklerken ayı ayağa dikildi ve onu net olarak görebildiler. Ardacos, içini çekti ve "Elbette sadece bizim için gönderilmedi o," diye fısıldadı. "Herkes öldükten sonra Savaşçı olmak onurlu bir şey olmaz ki." Birden

dikildi ve “Acele etmeliyiz,” dedi. “Hadi sen hemen git, diğerlerini uyandır, ben de gidip Gwyddhien’i uyarayım.”

Ardacos göl kenarında sessizce koşarken Breaca Dolu’yu Caradoc’a gönderdi ve diğer grupları uyandırmaya başladı. Domuz sakatatından yiyerek iyice doymuş olan diğer köpekler derin uykuya dalmışlar, dürtülmelerine rağmen yerlerinden kımlıdamak bile istemiyorlardı. Breaca uyandırmak için yanına gittiği arkadaşlarının ateşlerine çalı çırpı ve ağaç dalı atarak ateşleri canlandırıyor, ayıya karşı meşale kullanmak zorunda kalacaklardı. Breaca avcılarının çoğuna ayıyı öldürmek istemediklerini, onu korkutup kaçırmak için taş kullanmalarını söylüyordu. Onlar da yasaları biliyorlardı ama o anda sadece Ardacos ve kendisi ayı öldürmenin cezasını hatırlamışlardı. Çok geçmeden Caradoc da Breaca’nın yanına geldi ve diğerleriyle ayının asılı olduğu yerde buluşmayı kararlaştırdılar. Gwyddhien ayının asılı olarak durduğu kayalıkta onları bekliyordu. Ama Ardacos ortalarda görünmüyordu.

Breaca kayaların üstüne çıktı ve etrafa bakındı. Ayı rüzgar altında kaldığı için onların kokularını alamamıştı. Breaca bir ara ayının yine arka ayakları üzerine dikildiğini gördü ve yanındakilere, “Ardacos nerede?” diye sordu. Ama bunu sorduğu anda gördüğü manzara karşısında donup kaldı. Ardacos belinden yukarısı çıplak ve silahsız olarak ayının karşısında dikilmiş ona bakıyor, hafifçe sağa sola sallanıyordu.

“Tanrım, ne yapmak istiyor bu adam?”

Gwyddhien güldü ve “Ayı dansı yapıyor,” dedi. Kaledonyalılara atalarından kalmış bir oyundur bu, ayının karşısında korkusuzca dans ederek ona gitmesini, kendilerini rahat bırakmasını söylerler ve o da gider.” Genç kadın bunu sanki şarkı söyler gibi, neşe içinde söylemişti. Airmid’i ona çeken özelliği de bu neşeli konuşması ve olağanüstü yeteneği olmuştu.

Ayının karşısında dans eden savaşçıyı seyrederlerken Breaca, “Deli bu adam,” diye mırıldandı.

“Ya da olağanüstü cesur. Eğer ölürse ona deli diyenler olacaktır elbette. Ama eğer sağ kalırsa...” Uzun boylu kadın savaşçı ellerini iki yana açarak gülümsedi. “Ona karışmamalıyız. Aşağıya inersek aralarındaki bağı koparmış oluruz ve ayı onu hemen öldürür. Şu anda burada kalıp onları izlemekten başka bir şey yapamayız.”

O sırada Venutios elinde kargısıyla koşarak onun yanına geldi. O hâlâ en büyük Savaşçıydı ve kimse ona kargısını bırakmasını söyleyemezdi. O da herkes gibi durdu ve dans eden adamların ayının yavaşça yana doğru kaydığını gördü.

Breaca şimdi ayıyı bırakmış, meraklı gözlerle Venutios’a bakıyordu. Diğerlerini uyandırdıktan sonra, en son Venutios’un yanına gitmiş ve ateşin yanında oturmuş av bıçağını bilerken bulmuştu onu. Venutios onu görünce hiç şaşırmamış ve neden geldiğini de sormamıştı.

Breaca, “Bunun olacağını tahmin ediyor muydun?” diye sordu.

“Öyle gibi bir şey.”

“Her zaman ayı mı gelir böyle?”

Venutios dilini dişleri üzerinde gezdirdi, biraz düşündü ve sonra başını iki yana salladı. “Hayır, her zaman ayı olmaz elbette.”

Breaca ona başka sorular da sormak istedi ama onun her soruya cevap vermek istemeyeceğini düşünerek vazgeçti. Ardacos çok esmer olduğu için karanlıkta onu net olarak görmek zordu ve ayı için de aynı şey söylenebilirdi. Diğerleri içinde Ardacos’u göremeyenler de vardı. Breaca iki kez onun yardımına gitmek isteyen bazı savaşçıları engellemek zorunda kaldı.

Breaca bir ara Braintli kuzenlerden kızın kolunu tutarken aşağıda başka ve daha küçük gölgeler gördü. Onlar büyük ayıya

ve Ardacos'a doğru yavaşça yaklaşıyorlardı.

Kızın kolunu bıraktı ve "Ayı yavruları geldi!" diyerek yan tarafa baktı. "Gwyddhien, Ardacos'u uyarmalıyız. O gözlerini ana ayıdan ayıramıyor, ama iki yavru da çok iri ve ona saldırıp öldürebilirler."

Ama Breaca biraz geç kalmıştı. Braint'li erkek kuzen kayalıklardan aşağıya savaş naraları atarak ve ayıya taş fırlatarak koşmaya başladı. Daha küçük olan yavru ayı ona doğru dönerken, diğeri anasına ve Ardacos'a doğru ilerledi. Ardacos onu görmüştü herhalde, ama bir insan sadece bir tek ayı karşısında dans edebilirdi. Ardacos da olduğu yerde kaldı ve kendisini korumak için hiçbir şey yapmadı.

Breaca fazla dayanamadı ve elindeki taşlarla bağırarak aşağıya koşmaya başladı, Dolu da havlayarak peşinden geliyordu. Koşarken sol tarafında Caradoc'un da geldiğini gördü ve sevindi. Gwyddhein sağ taraftan koşarken, diğerleri de hep beraber ayıya karşı saldırıya geçtiler. Venutios kayaların üstünde kaldı ve olanları seyretmekle yetindi.

Breaca, köpeğine, "Hadi koş!" diye bağırarak onu ana ayıya doğru gönderdi ve kargı mesafesine girince elindeki iri kayalardan birini ayıya doğru fırlattı. Kaya parçası tanrıların yardımıyla yan tarafta başka bir kayaya çarparak parçalandı ve parçalar iri yavrunun üzerine yağdı. Yavru ayı kükredi ve dört ayaküstüne düştü. Ardacos dansını bıraktı ve yan tarafa döndü. Ana ayı arka ayakları üzerinde dikildi ve pençesini öne doğru salladı. Dolu arkadan saldırıp ana ayının bacağına ısırды ama o arkasına dönmeden önce hemen kaçtı oradan. Ayı korkunç bir homurtuyla yeniden öne doğru döndü.

Breaca, "Ardacos, sağda başka yavru var!" diye bağırdı ama geç kaldığını anladı.

O sırada altı savaşçı taş atma mesafesine girmiş ve ellerindeki iri kaya parçalarını ayılara doğru fırlatmışlardı. Genç savaş-

çılardan biri elindeki meşaleyi küçük yavruya atarken, diğerleri ana aya ve iri yavruya saldırdılar. Küçük yavru Briganteli genci yere devirdi ve sonra annesinin yardımına gitti. Ana ayı da aslında çok iri değildi ama Ardacos da yapılı bir adam değildi ve o anda silahsızdı. Ayı ona doğru saldırınca yerde yuvarlanarak kenara kaçtı, fakat ayının pençesi, daha önce yaban domuzunun açtığı yaranın üstüne isabet etti. Ardacos'un yarası patladı ve kırılan kolunun çatırtısını duydular. Ardacos düştüğü yerde kaldı ve sesi kesildi.

"Ardacos!"

Genç savaşçı ölebileceğini düşünerek, başı batıya dönük şekilde otların üstüne yüzükoyun yatmıştı. Briganteli kuzenlerden erkeği ölmüştü. Venutios av sırasında kendi hatası sonucu ölmesine rağmen onun ruhunu kabul etmesi için Briga'ya dua etmişti ama kabul edip etmemek artık Briga'ya kalıyordu tabii. Kız kuzen onun yanında durup dua etti. Üç yaralı daha vardı ve yardımsız yürüyemeyecek haldeydiler. Otuz avcının geriye kalan sağlamlarını yaralıların çevresini sardılar, bağırarak, taş ve meşale atarak ayıları korkutup kaçırdılar. Dolu da boyuna bakmadan ayıların üzerine koşup onlara meydan okudu ama yaralanmadan kurtulup geriye kaçabildi. Breaca bazı yaralıları tedavi etmek için bazı arkadaşlarını şifalı ot toplamaya gönderdi ve köpeğine de cesaretinden dolayı teşekkür etti. Diğerleri Ardacos'u kampa götürmek için sedye yaparlarken Breaca, diğerleri arasında tedavi bilgisi en fazla olanın kendisi olduğunu anladı. Yaşlı nineyle birlikte geçirdiği üç yıl ona başkalarının ömür boyu öğreneceği kadar bilgi kazandırmıştı. Yara tedavisi için hangi otların nerede bulunabileceğini söyledi ve otuz avcının yarısı onun istediği otları bulmak için çevreye dağıldılar.

Diğerleri adanın bu en batı ucunda ve kış mevsimine girilirken gece karanlığında şifalı ot bulmaya çalışırken, Breaca da ya-

rahılları rahat ettirmeye çalıştı ve aslında üç yıllık şıfacılık eğitiminin diğer insanlara fazla bir şey vermediğini anladı. Fakat arkadaşları onun istediği şıfalı otları bulamadılar ve o da Ardacos'un o sabah yaptığı gibi, yaraların üstüne kayalardan toplanan yeşil yosunlar koyarak sarmak zorunda kaldı. Kımıldamadan yatan Ardacos yaraları sarılırken hafifçe kımıldadı.

“Ardacos?” Genç adamın başı diğer tarafa dönüktü ve Breaca onun diğer yanına geçerek yüzüne baktı. Ardacos'un bir gözü açıktı ve soru sormak ister gibiydi. Breaca, “Başardın Ardacos,” dedi. “Aylar kaçtılar, ama Briganteli çocuk dikkatsiz davrandı ve bunu hayatıyla ödedi. Diğerleri sağ, sen yaralısın ve kan kaybettin ama...”

Ardacos onu fazla dinleyemedi, gözünü kapadı ve Breaca da boş konuşmamak için sustu.

Breaca başını kaldırıp bir kaya üzerinde oturan Gwyddhien'e baktı ve “Ben elimden geleni yaptım,” dedi. “Ama yaraları ağır ve kanaması devam ediyor. Onu ancak Airmid ya da Talla yaşatabilir. Hemen yola çıkmalıyız.”

Uzun boylu genç kız bir an düşündü, sonra başını iki yana salladı ve “Şu anda yola çıkamayız,” dedi. “Etraf çok karanlık, hava iyice bulutlandı, yakında yağmur yağabilir. Büyük eve giden yol tehlikelerle dolu ve hiçbirimiz o yolu iyi bilmiyoruz, gece karanlığında kaybolabiliriz. Sabahı beklersek daha iyi olur.”

“Sabahı bekleyemeyiz, sabaha daha çok zaman var ve bu adam kan kaybediyor.”

Gwyddhien hafifçe gülümsedi ve “Telaşlanma,” dedi. “Vakit gece yarısını geçti, sabaha fazla vakit kalmadı.”

“Ama yine de uzun zaman var. Eğer şimdi yola çıkarsak şafakta büyük eve varırız. Sabahı beklersek oraya ancak öğle vakti varabiliriz ki o zamana kadar da Ardacos ölebilir.”

“Bir kişinin ölmesi birçok kişinin ölmesinden iyidir. Yürüyemeyecek kadar yaralı ve taşınması gereken üç yaralımız var,

ayrıca ölen arkadaşı da burada bırakamayız.”

“Onu kayaları altına gömersek aylar çıkaramaz. Ben yarın birkaç kişiyle gelerek...”

“Hayır!”

İkisi öfkeli gözlerle birbirlerine baktılar ve Breaca bacaklarının titrediğini hissetti. Kanı damarlarında kaynıyor gibiydi ve avcundaki eski yara izi yine ağrımaya başlamıştı. Derin bir nefes aldı ve dişlerinin arasından verdi. Bir an düşündü ve sonra, “Pekâlâ,” dedi. “O halde ben yalnız başıma büyük eve koşarak gidecek, atlarla bir şifacı ve sedye alıp geriye döneceğim. Şafaktan önce burada oluruz. Onu bu şekilde uzun süre bırakamayız.”

O sırada Venutios söze karıştı ve başını iki yana sallayarak, “Hayır,” dedi. “Yalnız gidemezsin, Breaca. Grup birbirinden ayrılmamalı. Bu da bir seçim kuralıdır.”

Venutios hâlâ başsavaşçıydı ve Breaca ona inanıyor, güveniyordu. Fakat Ardacos onunla arkadaş olmuş, ayları hissedince onu uyarmış ve tehlikeden kurtarmıştı.

Başını kaldırdı ve “Pekâlâ, kim durduracak beni?” diye sordu.

“Ben durduracağım.” Venutios kargısını dizleri üzerine koymuş, bir kayanın üzerinde oturuyordu. Kaşlarını çatmıştı ve gözlerindeki öfke parıltısı gece karanlığında bile fark ediliyordu. Ama birden omuzlarını silktiler ve “Kusura bakma,” dedi. “Sana izin vermek isterdim, ama seçim yasası böyle diyor, ben bunu değiştiremem, kızım. Ya hepiniz gidersiniz, ya da hiçbiriniz gidemezsiniz.”

Breaca çok öfkeliydi ama o anda Eburovic’i hatırladı. Eburovic ona tartışmalı durumlarda her zaman sakin olmasını ve dikkatli konuşmasını öğütlerdi. Gwyddhien’a bakarak, “Burada, bu yolda kaybolmamız söz konusu olamaz,” diye konuştu. “Hepimiz bu bölgede gece karanlığında birçok kez avlandık ve sen de yaptın bunu. Yolumuzu çok kolay bulabiliriz. Sen neden gitmemizi

istemiyorsun, söyler misin bana?”

Gwyddhien başını iki yana salladı ve “Ben on yıldan beri burada yaşıyorum,” dedi. “Mona’da ayı yoktur.”

Breaca şaşırdı. “Fakat bu gece vardı işte, onları gözlerimizle gördük.”

“Bu gece Savaşçı seçimi gecesi. Gördüklerimiz hayal olabilir. Gerçeği ancak gün ışığında anlayabiliriz. Gruptan sadece bir kişi kaybettik, eğer Ardacos da ölürse kaybımız ikiye çıkabilir. Yaşlılar bunun üç dört katı ölü verebileceğimizi kehanet ettiler. Gece karanlığında yola çıkarsak aramızda başkaları da ölebilir. Bu kez hayaller ayı değil de başka şekillerde gelir.”

“Ardacos bir hayal tarafından yaralanmadı.”

“Emin misin bundan?”

“Evet. Dolu rüya ya da hayal görmez, o bir köpek. Mona’da daha önce ayı olmayabilir, ama şimdi en azından üç tane var işte. Onlarla daha sonra savaşır, ya da yaşamalarına izin veririz.”

Breaca bunları söylerken kayanın üzerine, Gwyddhien’in yanına çıktı ve belindeki hançerini tutarak onunla Venturios’un arasında durdu. Diğerlerinin de duyması için yüksek sesle konuşarak, “Eğer rüyacılar bize hayal-şekiller gönderiyorlarsa, bunu dönüş yolunda yapacakları gibi burada da kolayca yapabilirler,” dedi. “Ardacos’un yardıma ihtiyacı var ve eğer yasalar bir adamı boş yere ölüme mahkûm ediyorsa iyi yapılmamış demektir. Ben gidiyorum.”

Breaca bunu söyledikten sonra kayadan aşağıya atladı ve koşmaya başladı. Dolu hemen havlayarak onun peşine takıldı. Birkaç metre sonra Caradoc onun sol yanında belirdi. Çok geçmeden Briganteli kız yeğen Braint onun sağına, Cornoviili Cumsal da hemen arkasına geçtiler. Bir süre sonra gruptan başkaları da katıldı onların peşine ve Venutios bunu görünce kayanın üzerinde ayağa kalktı ve koşanlara geri dön borusu çaldı. Breaca o anda onu kılıç eğitiminde yendiği gün olduğu gibi içinde bir

sevinç, bir övünç dalgası kabardığını hissetti. Yanına sadece Caradoc ve Braint'i alarak geriye döndü ve hâlâ yasalara saygılı olan Venutios'un karşısında durdu.

"Sen yalnız gitmeyeceksin ve grubun büyük kısmı gitmek istedi. O halde Gwyddhien sizi izlemeli."

Gwyddhien onun arkasında duruyordu ve bir elinde hem kendi kargısı, hem de Breaca'nınki vardı. Onun kargısını bir iyi niyet ifadesi olarak Breaca'ya uzattı ve özür diler gibi bir ifadeyle, "Ben hazırım," dedi.

Breaca elini savaşı selamı olarak ona uzattı ve "Eğer yaralıları taşıyacaksak sedyeler için daha çok ağaç dalına ihtiyacımız olacak," dedi. "Grubun yarısını bana verirsen onları kesip hemen getirebiliriz."

Gwyddhien onun elini sıkıp barış gösterisini kabul etti ve gülererek, "Sen zaten aldın grubun yarısını," dedi. "Domuzu taşımak için de yeni bir kazık getirin. Onu ikiye bölersek daha hafif olur ve kolay taşınır. Böylece daha hızlı yol alabiliriz."

Bütün gece mümkün olduğunca hızlı adımlarla yol aldılar. Önlere başka hayal-şekil çıkmadı ve yağmur da yağmadı. Gökyüzü bulutlu olduğu için yıldızlardan yararlanamadılar ama çubuklarla işaretlenmiş bir avcılar yolu buldular ve onu izlediler. Gwyddhien grubun önünde yürüyor ve yolu kontrol ediyordu. Venutios ise geride kalanların kaybolup gruptan ayrılmaması için en arkadan geliyordu. Breaca ve Caradoc yeğeninin ölümüne çok üzülen Braint'i yalnız bırakmamışlardı, üçü zaman zaman değişerek Ardacos'un sedyesini taşıyorlardı. Ağır yaralı olan arkadaşları bazen kendine geliyor, bazen bayılıyordu ama hep sessizdi ve halinden şikâyet etmiyordu.

Ardacos'un sedyesini düz tutmaya gayret ederek bir yokuştan aşağıya inerlerken Breaca ağaran ufka baktı ve sabaha çok zaman kalmadığını anladı. Alacakaranlıkta Caradoc'un saçları

mısır püskülü rengine görünüyordu. Caradoc ona baktı ve bembeyaz dişlerini göstererek gülümsedi. Siyah saçlı Braint sedyenin arkasından geliyor ve esmer teniyle zor fark ediliyordu.

Yokuşun sonunda Gwyddhien onları bir araya topladı ve “Güneş doğarken köyün kapılarında olacağız,” dedi. “Yaralılarımız olmasına rağmen köye iyi bir giriş yapmalıyız.”

Hepsi çok yorgun ve kirlenmişlerdi, bitkin haldeydiler. Gwyddhien grubu yaşlarına ve tecrübelerine göre üç sıra halinde dizdi ve herkes kargısını barış işareti olarak sırtına astı. “Kapıların önünde, meşe ağacının hemen yanında duracağız. O zaman Ardacos’un sedyesini öne getirin. Hepimiz içinde en kahramanımız odur, köye önce o girmeli.”

Her ikisini de onurlandıracak bir davranıştı bu. Bazıları ava çıkarken Ardacos’a grubun en iyisi olarak bakıyordu ama şimdi, Gwyddhien’in geriye bir savaşçı olarak döndüğünü hepsi kabul eder gibiydi. Breaca yerde duran sedyenin yanında eğildi ve yaralı genç adam daha önce bir kez daha yaptığı gibi göz kırptı ona. Breaca kargısını bırakmadı ve ciddiyetini bozmadı.

Köy sınırları içindeki araziye, yeşil çayırları ve koruluklarla küçük vadileri hepsi iyi tanıyorlardı. Önlerine çıkan iki küçük akarsudan birincisini taşların üzerine basarak, biraz daha derin olan diğerini ise tahta köprüden geçtiler.

Köprüyü geçerlerken ilk kargı fırlatıldı. Breaca bir kargının havada vınlamasını ve arkasından birinin acıyla bağırdığını duyunca sedyenin ön tarafında, köprünün son birkaç metresini koşarak geçti ve sedyenin arkasında olan Caradoc da onu izledi. Onlar çalıların arasına koşarken Braint de arkalarından koştu ve yere uzandılar.

Braint, “Venutios yaralandı,” dedi.

“Nasıl?”

Caradoc, “Ben de onun yere düştüğünü gördüm,” diye konuştu. “Kargılar ona atıldı.”

Breaca, "Aman Tanrım! Neden?" diye sorarken başını çalırların arasından kaldırıp arkadaşlarını saymaya çalıştı, ama arazi engebeli, ağaçların bazıları hâlâ yapraklı ve hava da tam aydınlanmadığı için bir şey göremedi. Sadece Gwyddhien'i gördü ve o da bir kayanın dibinde yüzüstü yatıyordu. Breaca ellerini boru şeklinde ağzının kenarına koyarak, Mona savaşçılarının çağrısı olan baykuş sesiyle bağırdı. Gwyddhien de ona aynı çağrıyla cevap verdi ve yerinden kalkıp koşarak onların yanına geldi.

Breaca, "Venutios vuruldu," dedi.

"Biliyorum, gördüm. Siz ondan önce geçen son grup muydunuz?"

"Evet."

"O halde hepimiz nehrin bu tarafına geçmiş durumdayız."

Gwyddhien daha yüksek sesle yine bir baykuş çağrısı yaptı, diğerleri de ikişer, üçer kişilik gruplar halinde cevap verdiler ve çok geçmeden hepsi bir araya toplandılar.

Onların yanına ilk olarak Cornoviili Cumal geldi ve "Ordoviceler!" diyerek Caradoc'un ayağının dibine, yere tükürdü. Onların kabileleri uzun zamandan beri birbirlerine düşmandı. "Ben onların kargılarını hemen tanırım."

Caradoc gözlerini kısarak ona ve sonra başını çevirip nehrin diğer yakasında yere düşen Venutios'a doğru baktı. Savaşçı bacakları ve kolları iki yana açılmış olarak yerde sırtüstü yatıyordu. Vücuduna saplanmış olan kargı üzerinde dimdik duruyordu. Caradoc geriye döndü ve sert bir sesle, "Özür dilerim," dedi. "Şu anda sabah karanlığında iyi görünmüyor orası, ama kargılar fırlatılırken ben ona yakındım ve sanırım kargının sapında boynuzlu tanrı resmi gördüm."

Breaca, "Hayır, onlar Coritanilerdi," dedi. "Tabii Cornoviiler kızıl şahin işaretini kendilerininmiş gibi benimsemedilerse."

Braint, "Votadiniler," diye söze karıştı. "Onlar kargılarına siyah işaret koyar ve uçlarına da mantardan çıkarılan zehir sü-

rerler. Çocukluğumdan beri tanırım onları, annemin amcasını öldürmüşlerdi.”

Her yerde derin bir sessizlik vardı. Bir karga yerde yatan Venutios’a doğru alçaldı ama atılan bir dal parçasıyla korkup kaçtı.

Gwyddhien’in yüzü bembeyaz oldu ve “O halde aylar gibi kargılar da rüyacılar tarafından gönderildi,” diye kekeleydi. “Rüyacılar kendilerinden olan insanları neden öldürmek isterler ki?” Bunu söylerken sanki *Airmid bunu neden yapsın?* demek ister gibiydi.

Breaca birden sinirlendi ve sert bir ifadeyle, “Bunu ölümler diyarında Venutios’a rastlarsan sorarsın,” diye konuştu. “O bu riski biliyor olmalıydı ve biz de düşünmeliydik bunu. Geçmiş yıllarda bu avlarda çok daha fazla insan ölmüş.” Breaca bu olanlardan kendini sorumlu tutuyordu, aslında ortada uyarı yapması gerekirken bahse girmiş olan bir rüyacı varken, başkalarını suçlamak daha güvenli olurdu. İçinde büyük bir sıkıntı hissediyor ve bunun kendisine daha büyük acılar vermesinden korkuyordu.

Gwyddhien, “O halde ne yapacağız?” diye sordu. “Rüyacıları öldüremeyiz ya!”

Breaca gruba hitap ederek, “Bizi öldürmek isterlerse biz bir şey yapamaz mıyız yani?” diye sordu. Gruptakiler şaşkın gözlerle ona bakarken, Caradoc da tedirgin olmuş gibiydi. Breaca onun hiçbir şeyden korkmadığını düşünürken bu halde görünce şaşır-
dı. Mona rüyacıları kutsal kişilerdi, bir barış ağıyla birbirlerine bağlıydılar; onlar bir savaş alanının bir yanından diğerine yürüyebilirler ve hiçbir savaşçı da onlara karşı kılıç kaldıramazdı. Otuz savaşçıyı birbirine bağlayan bağın çözülmeye başlar gibi olduğunu hissetti ve Briga ile Airmid’i çok koruyan Nemain’e dualar mırıldandı. Ama dualarının karşılığı olarak, ölmekte olan Ardacos’u ve ölen Venutios’u görünce bu işte bir şeylerin yanlış olduğunu anladı ve ürperti. Dua ederek Eburovic ve büyük nine-

nin ruhlarını çağırды ama onlar da gelmediler. Umutsuz bir halde bu kez Airmid'i çağırды, ama onu yaşayan bir rüyacı olarak değil, düşüncesinden destek alma umuduyla istedi. Ama o şimdi, sabaha karşı tanrıların adasında, en güvendiği insanlar tarafından terk edilmiş gibi yalnız hissediyordu kendini.

Breaca ihanete uğramış gibi hissediyordu kendini. Başını kaldırdı ve çalıların ilerisine, kenarında söğüt ağaçları bulunan ikinci dereye baktı. Her yedi diz boyunda bir sis kaplamıştı ve hava oldukça soğuktu. Tagos'un kolunu kaybettiği zaman yaptığı gibi, ölümü hiçbir zaman arzulamamıştı, ama şimdi onun yaklaştığını hissediyor ve kendinde ona karşı direnme isteği kalmadığını görüyordu.

Dolu yanına gelip elini yaladı ve başını ona sürdü. O kadar canlı arasında rüyacılarından korkmayan, savaşın kötülüğü ya da iyiliği arasındaki farkı bilmeyen bir tek o vardı orada. O sadece avlanmak, öldürmek, savaşmak ve kazanmak için yaşıyordu. Breaca elini onun ensesinde gezdirdi ve okşadı köpeğini. Eburovic'in ruhu engellenip ona gelmemiş olabilirdi, ama Breaca köpeğin doğuşunu ve Bán'ın kapıda durup şaşkın gözlerle yavruya bakışını asla unutamazdı. Küçük kardeşi bir savaşçı olmak isterken, herkes onun, kabilelerin şimdiye kadar gördüğü en iyi rüyacı olacağına inanıyordu, ama korkunç bir ihanet kardeşi Bán'ı almıştı ondan. Bán'ı hatırlayınca yine sinirlendi, öfkesi kabardı. Mona'da iki yıldır gördüğü eğitim ona mantığına güvenmesini, tutkularına yenilmemesini öğretmişti, ama oradaki hocaları da onun acısını biliyor ve bu konuda bir şey yapamıyorlardı. Amminios'tan bütün varlığıyla nefret ediyor, boz kırsağı öldürüşünü, kutsallığa o son saygısızlığını ve giderken attığı ve hâlâ kulaklarında çınlayan o korkunç kahkahayı asla unutamıyordu.

Breaca birden silkindi, düşüncelerinden sıyrıldı ve başını kaldırıp çevresine bakındı. Korkularının hayaleti olan o ince sis tabakası kaybolmuştu ve gruptaki diğer savaşçılar, sanki o da

gerçek dışı bir varlıkmış gibi yorgun ifadelerle ona bakıyorlardı. Yakınında bulunanlara bakarak gülümsedi ve onların hafifçe irkildiğini gördü.

Bir an düşündü ve sözlerini dikkatle seçerek, “Eğer bunlar rüyacıların işiyse, o zaman testin bir parçası olmalı,” diye konuştu. “Bizler hepimiz Mona savaşçılarıyız. Yıllardan beri bize savaş eğitimi veriyorlar, iyi birer savaşçı olarak yetiştiriyorlar. Eğer öleceksek, ağılda kesilmeyi bekleyen sığırlar gibi değil, savaşarak onurumuzla ölmeliyiz.” Sustu ve savaşa hazırlanır gibi kargısını ucu yukarıya gelecek şekilde tuttu. “Gerekirse hayal-kargılarla yalnız başıma da savaşırım, ama yanımda birkaç dost olursa daha güvende olurum. Kim savaşacak benimle beraber?”

Diğerlerinden gelecek cevabı beklerken kendi kalp atışlarını duyar gibiydi ve zaman sanki durmuştu. Ama çok geçmeden arkasından bir ses, “Ben geliyorum,” derken, Caradoc onun yanına geldi. Bir an birbirlerine gülümsediler ve Breaca onunla beraber bir nehirde ölümle karşı karşıya gelip kurtuluşlarını hatırladı. Caradoc sakın bir ifadeyle, “Bizim başka silahlara ihtiyacımız olacak,” diye konuştu. “Kargıya karşı kargıyla savaş kazanılmaz. İyi savaşmak için kılıç ve kalkan gerekiyor bize.”

“Cephanelik köyün bu tarafında bulunuyor. On kişi gidersek otuz kişilik silah taşıyabiliriz.” Braint yanına gelince Breaca elini onun omzuna koydu ve “Kılıcını alabilmek için hayatını tehlikeye atacak mısın?” diye sordu.

Genç kızın yeğeninin ölümüne duyduğu üzüntü şimdi öfkeye ve savaşma arzusuna dönmüştü. Vahşi bir gülüşle Breaca’ya baktı ve “Hazırım,” dedi.

“Pekâlâ, o zaman üç kişi olduk. Yedi kişi daha gerekiyor.”

Braint gruptaki en genç savaşçıydı ve diğerleri onun yanında korkmuş görünmek istemiyorlardı elbette. Birden herkes gelmek istediğini söyledi.

Gwyddhien hemen kendini toparladı ve planlama yeteneğini

göstermek ister gibi, “Cephanelik açık bir yerde, göz önündedir,” dedi. “Eğer orada bekliyorlarsa onları şaşırtmak, dikkatlerini çekmek için bir şey yapmamız gerekir.” Durdu ve sabah karanlığında ilerisini gösterdi. “İlerde ikinci derenin kenarına kadar giden söğüt ağaçları var. Breaca, sen on kişi alıp cephaneliğe git. Ben de geriye kalan arkadaşlarla oraya gidip dereyi geçecekmiş gibi yapacağım, onlar bizimle meşgul olurken siz de cephaneliğe girebilirsiniz.”

Breaca onun desteğini duyunca birden rahatladı ve yaralıları dışında kalan yirmi beş savaşıdan en iyi şekilde yararlanmaları gerektiğini düşündü. Ardacos yattığı yerden siyah gözlerini çevirip Breaca’ya baktı, korku izleri yoktu bu gözlerde. Breaca, “Biriniz Ardacos’un yanında kalsın,” dedi. “Buraya kadar sağ salim getirmişken burada kaybetmeyelim onu.”

Caradoc, “Bana altı kişi verirseniz onu şu büyük kayanın arkasına taşır ve orada rahatça savunabiliriz,” dedi. Breaca onun burada kalmasını pek istemiyordu ama yaralıyı en iyi koruyabilecek olan savaşçı da Caradoc’tu ve orada kalması gerekiyordu. Başını sallayarak, “Pekâlâ,” dedi. “Biz hepimiz kargılarımızı size bırakacağız. Dönüşte bizim ellerimiz zaten dolu olacak ve kargıları siz burada daha iyi kullanabilirsiniz.”

Ardacos’u yattığı yerden alıp büyük bir kayanın arkasına taşıdılar. Gruplar birbirinden ayrılırken, Gwyddhien elini kaldırıp onları durdurdu ve “Kandırma manevrasının zamanlamasını birbirimize bildirmek için bir sinyal saptayalım,” dedi.

“Bekleyin burada.”

Breaca nehrin kenarındaki taşların arasından koşarak gitti, garip kokulu otların arasına eğilip bir şey alarak doğruldu, elindeki onlara gösterdi, sonra yine koşarak geriye, arkadaşlarının yanına geldi.

“Savaşçının borusu bu,” dedi. Boru onun kolu uzunluğunda ve biraz eğikti. Boynuzdan yapılmış olan borunun iki ucu gümüş

kaplamalıydı ve nesiller boyu cilalanarak yarı şeffaf hale gelen boru, şafağın ilk soğuk parıltılarını yansıtıyordu. Breaca borunun kayışını boynuna geçirdi ve “Kılıçları aldığımız zaman savaş borusu çalacağım,” dedi. “Herkes kılıcını vermemiz için burada buluşuruz. O zaman karanlıkta değişen kargıları kimin attığını görürüz.”

Gwyddhien, “Boruyu silahhaneye vardığın zaman çalmamaya dikkat et,” dedi. “Yoksa yakalayabilirler sizi.”

Breaca ona bakarak güldü. Savaş ihtimali içinde fırtınalar estiriyor, ihanet tehdidi hissediyordu. “Airmid size kurbağa sesi çağrısı öğretmedi mi?” diye sordu.

“Öğretti.”

“O halde onu kullanın. Önce üç kez, arkasından üç kez daha kurbağa çağrısı yapın, sonuncuda biz silahhaneye gireriz. Bizim için dua edin de silahlarınızı getirelim.”

Doğudaki bataklıklardan birinde kahverengi-derili bir kurbağa öttü ve eşi ona cevap verdi. Renksiz sabah karanlığında uzun otların arasından yükselen bir el ileriye gösterdi. On savaşçı ve bir köpek, otların arasında, yerde kertenkele gibi sürünerek sessizce ilerlediler.

Köy sessizdi ve gece ateşlerinden ince dumanlar yükseliyordu. Köpekler ve horozlar henüz uyanmamışlardı. İki büyük ev arasında küçük, taştan inşa edilmiş ve ateşten korunmak için çatısı kayağantaş kaplı bir kulübe vardı. Ahşap kapı açılırken gıcırdayacaktı ama bu kez genç, siyah saçlı bir Brigante savaşçısı avlanan domuzdan alınan yağı menteşelere sürünce sessizce açıldı. Üç savaşçı içeriye girdiler, kulübenin içi zifiri karanlıktı ama savaşçılar daha önce eğitim sırasında aynı koşullarda buraya birçok kez girmişlerdi ve kılıçları alarak kabzaları ilerde olmak üzere kapıda bekleyen arkadaşlarına uzatmaya başladılar. Kabza başlarının şekillerinden herkesin kılıcı belli oluyordu. Ama kalkanla-

rın kişilere göre ayrılması zordu. Hepsinin gri renkli ön tarafında Savaşçının işareti olan mavi renkli sıçrayan alabalık resmi vardı ve savaşçılar kendi işaretlerini de ön tarafa ya da kalkan sapına kazımişti ama bunlar küçük olduğundan karanlıkta görünmüyordu. Bu nedenle rasgele kalkan seçerek kapıdaki arkadaşlarına verdiler. Çok geçmeden tehlike halinde uyarı yapacak olan köpek önde olmak üzere, her savaşçı üç kılıç ve üç kalkan taşıyarak buluşma noktası olan kayalığa geri döndüler.

Oraya vardıklarında şaşırdılar, Ardacos'u korumak için orada kalan arkadaşları saldırıya uğramıştı. İki hafif yaralı savaşçı, daha önce yaralı olan üç arkadaşlarının yanında yatıyorlardı, ama hepsi sağdı. Sağlam olanlara kılıç ve kalkanları dağıttılar ve Breaca Savaşçının borusunu dudaklarına götürdü, derin bir nefes aldı ve savaş borusu çaldı.

Breaca emrindeki savaşçılarla kalkanları önde, kılıçları kaldırılmış olarak savaşa hazır durumda ilerlediler. Ölen Savaşçı Venutios'un simgesi olan mavi renkli sıçrayan alabalık resmi- ni son kez kullanacaklardı. Mona Savaşçısının kalkanı diğerlerinden farklıydı, onun ön tarafındaki alabalık resmi mavi taşlarla işlenmişti. Breaca silahhaneden onun kalkanını da almış, Venutios'un cesedi yanına bırakmak istemiş, ama Gwyddhien ve Caradoc ona engel olmuşlardı. Bunu yaparken görülebilirdi. Ayrıca boru çok güçlü çalınmıştı ve onu herkes duymuş olabilirdi, şimdi savaştaydılar ve ölüleri, eğer sağ kalırlarsa daha sonra da düşünebilirlerdi. Bu nedenle Ardacos'u kaldırıp oturttular ve ona kendi kalkanını verirken, Venutios'unkini de onun yanına bıraktılar. Ardacos'un isteği üzerine kalkanını onun omzuna astılar. Onlar ayrılırken Ardacos hayatının onlara bağlı olduğunu söyleyerek gülümsedi.

Savaşçılar birbirlerini koruyacak, ama yalnız başlarına savaşacak şekilde açık bir yarım daire şeklinde dizilerek savaş duru-

mu aldılar ve Gwyddhien, hakkı olduğu için onların ortalarına geçti. Breaca yaptıkları nedeniyle ondan sonraki en onurlu yer olan sağ kanat ucunda duruyordu. Caradoc sol kanadı ve kalkan koruması olarak yanına Braint'i almak istedi ama sonra onu Breaca'ya verdi ve onun yerine, ayağının ucuna tüküren Corno-vialı Cumal'ı aldı.

Caradoc ve Breaca açık arazide ilk ayak izleri duyulmaya başlarken ağaçlık alana doğru ilerlediler. Caradoc'un sırtı doğruya dönüktü, sabah sisi saçlarını ve omuzlarını hafifçe nemlendirmişti ve sabah serinliğinde gözleri parlıyordu. Breaca onun tedirgin olduğunu hissetmiş ama bunun nedenini anlayamamıştı. İki yıldan beri ilk kez olarak onun olduğu yerde kendisini rahat ve mutlu hissediyordu. Harekete geçmeden önce parmağıyla onun kılıcının kabzasına dokundu ve savaş yemini etti. Ama hiç konuşmadılar, Breaca o anda konuşulacak bir şey olmadığını farkındaydı. Ama o sırada Dumnoniili Brock savaş hattındaki yerinden emin değilmiş gibi onlara bakınca onu sakinleştirdiler.

Sonra hatlarının uçlarındaki yerlerini almak üzere birbirlerinden ağır adımlarla ayrıldılar. Son anda Caradoc onu tuttu ve "Sakın önünde kim olduğunu düşünme," dedi. "Karşımızda gerçekten rüyacılar varsa, gördüğün varlık gerçek olmayabilir."

Breaca ona, "Airmid'i hemen tanırım," diye cevap verdi.

"Onun olduğuna emin ol."

Grup savaş hattını bozmadan vadiden çıkarak ağır adımlarla tepeye doğru ilerlemeye başladı. Şafak sökmeye başlamıştı, gün ağarıyordu. Bir karatavuk onları uyarmak ister gibi, üzerlerinde öterek birkaç daire çizdi ve sonra kanat çırparak uzaklaştı. Büyük evlerin ötesindeki otlakta evcil domuzların homurtuları ve kuzularına seslenen koyunların sesleri duyuldu. Daha yukarıdaki çayırdaki huysuzlanan bir tay birden yerinden fırladı ve duvar boyunca koşmaya başladı.

Braint, “Keşke atlarımızı da alsaydık,” dedi. “Öleceksek at üzerinde ölmeyi yeğlerdim.”

“Atlar çok uzaktaydı ve gün ağarıyordu. Oraya gitmeden önce görürlerdi bizi.” Breaca doğuya bakınca bulutların arasından güneşin ilk parıltısını gördü. Ölmüş olan Venutios’u düşündü, o şimdi huzura kavuşmuştu ve kendi içinde yanan ateşe benzer bir duygu artık rahatsız etmeyecekti onu. Sonra içinde bulundukları durumu ve çevresindeki genç savaşçıları gözlerinin önüne getirdi. Hepsi birbirine sıkıca bağlıydı, birbirlerine güveniyor ve bu savaşta yalnız olmadıklarını biliyorlardı. Braint onu biraz endişelendiriyordu, genç kız korkuyor gibiydi ama henüz yeterince Mona eğitimi almamış olduğu için bu da normal sayılırdı.

Breaca ona, “Güneş doğarken dikkatli ol,” dedi. “Eğer onlar iyiyse güneş ışığını seni körleştirmek için kullanabilirler. Kalkanlı elini kaldırıp gözlerini korumadan sakın sol tarafına bakma.”

“Tamam, anlaşıldı, Breaca.”

Kalkanlarını birbirine yaklaştırıp bir savunma duvarı oluşturarak çalılık düzlüğün kenarından ilerlediler. Önlerindeki arazi ilk hendeğe ve rüyacılar evine kadar açıktı. Savaşçılar okulu burada her zaman eğitim yapardı. Breaca bir gün eğitim sırasında, yanında destek olarak sadece Cumal varken on kişiden oluşan bir saldırı grubuna karşı mücadele vermişti. Biraz ilerledikten sonra Braint’e, “Eğer geriye kalan yolda birbirimizden açılırsak ve karışımıza dörtten fazla saldırgan çıkarsa sırtını benim sırtıma ver ve—o da ne?”

“Şuraya bak, Savaşçılar! Koca bir sıra Savaşçı!”

Savaşçılar hendekten çıktılar, hepsi savaşa hazır, silahlıydı ve savaş için süslenmişlerdi. Boyunlarındaki burma kolyelerin uçlarında atalarınıninki gibi ölüm-tüyleri asılıydı. Boyunlarında ve saçlarında rüyalarının simgeleri vardı. Fakat kalkanları sadece griye boyanmıştı ve üzerlerinde ölen Savaşçıya sadakat işareti yoktu. Kılıçları hareketsiz duruyordu.

Breaca boğazının düğümlendiğini hissetti, zorla yutkundu ve “Bunlar onur muhafızları,” dedi. “Son seçim testinde sağ kalanlara karşı gönderilmiş bunlar. Fakat sayıları çok fazla, onlarla başa çıkamayız.”

Breaca böyle bir güçle karşılaşacaklarını hiç düşünmemişti. Caradoc solda ve oldukça uzakta, Gwyddhien on adım geride, yayın en derin yerinde ve orta kısmındaydı. Breaca Caradoc’u görüyor, ama Gwyddhien’i göremiyordu. Bunu önceden düşünüp planlamaları gerekiyordu ama hata etmişlerdi. Şu anda onur muhafızlarının bilmedikleri yeni bir çağrı sinyali saptamaları olanaksızdı. Breaca içinden küfrederek boruyu dudaklarına götürdü ve kargı-başı çağrısı çaldı. Bir an durup anladığını görmek için Braint’e baktı ve sonra koşmaya başladı.

Grup şimdi yirmi üç kişiydi ve içlerinden biri de eğitimsizdi. Yay halinden kargı-başı pozisyonuna mümkün olduğunca çabuk geçtiler ve borucunun çevresinde üçgen şeklinde toplandılar. Breaca bu çatışmada öleceğinden emindi; mızrak ya da kargı-başı pozisyonunda en önde olan kişi ilk saldırıda ölür, ilk sıralarda olanlar da kurtulamazdı. Hemen arkasında, ikinci sırada ve onun sağ omzunda olan Braint için üzüldü. Caradoc birden onun solu-nu kapadı ve savunmaya geçti. Breaca şimdi Savaşçı borusunu ancak meydan okuma çağrısı için çalabilirdi. Babasının hediyesi olan yılan-kılıcı havaya kaldırdı, boruyu dudaklarına götürdü ve hücum borusu çaldı, hepsi birden aynı anda, av peşine salınmış av köpekleri ya da dizginleri serbest bırakılmış yarış atları gibi ileriye fırladılar. Breaca ok ya da kargı ucu denen savaşçılar grubunun en önünde koşarken, sadece elinde tutup kendini koruduğu ve bir başkasına ait olan kalkana kendi işaretini koyamadığına üzülüyordu.

Onlar hücumla geçmiş ilerlerken, rüyacılar sitesindeki binaların bulunduğu taraftan da bir boru sesi duyuldu. O sırada güneş de bulutların arasından sıyrıldı ve savaş alanını iyice aydınlattı.

Sabah aydınlığıyla her taraf birden renklendi ve canlandı. Onur muhafızlarının savaşçıları kalkanlarını indirip kılıçlarını kınlarına soktular. Birliğin kenarlarında olanlar yere diz çöktüler. Ortada olanlar da yavaşça kenarlara doğru yanaştılar, birliğin ortasını açtılar ve onlar da diğerleri gibi diz çöktüler. Onların arkasında rüyacılar sitesinin kapıları açıktı ve rüyacıların tören için giymiş olan büyükleri onları bekliyordular. Hepsinin önünde de ölü olarak bıraktıkları Venutios duruyordu, canlı ve sağlandı. Onun kalkanı gri renkliydi ve üzeri kan lekeleri gibi kırmızıya boyanmıştı. Kalkandaki işaret yılan-kargı resmiydi ve hâlâ ıslaktı, yeni boyanmıştı.

Talla genç savaşçılardan oluşan kargı başı şeklindeki hücum grubunu karşılamak için ileriye doğru çıktı ve onlar da sanki bir kayaya çarpmış gibi birden durdular.

“Hoş geldin Mona Savaşçısı.”

İhtiyarın sesi bir sonbahar yaprağının hışırtısı gibi ince ve kuruydu. Yaşlı kadının gözleri ve gülümsemesi ihtiyar nineninkini andırıyordu ve insan onlara bakınca savaş alanında bile duyulanıyor, sanki ağlamak istiyordu. Böyle bir şey elbette affedilemezdi ama insanın içindeki ateş bastırılmadığı takdirde kaçınılmaz olabilirdi.

Breaca titrediğini hissederken kılıcını kınına soktu ve ancak o zaman elindeki eski yara izinin savaş heyecanıyla zonklamadığını anladı. Gruptaki genç savaşçılar hemen onun çevresine toplandılar ve hayatlarını onun için vermeye hazır olduklarını söylediler. Caradoc onun yanındaydı ve o zaten yeminliydi. Braint ve Cumal da onun iki yanına geçtiler. Gwyddhien üçüncü sıradan çıkarak ön tarafa geldi, büyük bir oyunu kaybetmiş bir kumarbaz gibi ellerini öne doğru uzatarak açtı ve gücenmediğini gösteren bir ifadeyle gülümsedi. Sonra Breaca’nın yüzüne bakarak, “Boruyu aldın ve hiç kimsenin yapamayacağı bir güçle ve ahenkle çaldın,” diye konuştu. “İşte o anda canımı senin için seve seve verebilirdim.”

Talla başını salladı. Breaca onun arkasında duran Venutios ve Airmid'e baktı, ikisinin yüzünde de ihanet ya da kötülük ifadeleri değil, ihtimam, koruma ve sevginin izleri vardı. Airmid biraz önce bir bahiste kazandığı mercan işlemeli gümüş broşu takmış ve zarif bir genç kadın olarak kendini tutamamış ağlıyordu; aslında bir savaşçı gibi, bir rüyacının da savaş alanında ağlaması affedilemeyecek bir zayıflıktı, ama o aldırımıyordu. Konuşmak güvenli olmazdı, soru sormak da çok zordu. Bu nedenle Breaca ona sadece, "Ardacos?" dedi.

Airmid, "Yaşıyor ve tedavi ediliyor," diye cevap verdi. "Diğer yaralılar da iyi sayılırlar. Sana bunların sadece başlangıç olduğunu söylememi istedi. Eğer sen istersen, iyileştiği zaman senin onur muhafızlarına katılmak istemiş."

"Ona her zaman ihtiyacım olacak. Onda atalarının ruhu var." O sırada Breaca'nın gözlerine sarı bir parıltı takılır gibi oldu, başını kaldırıp bakınca, Gonavic'in biraz ilerde Lanis'le beraber beklediğini gördü ve o anda Güneş Tazısı'nın ölümünü hatırladı.

Breaca o anda başını çevirmeden Caradoc'un bunu gördüğünü ve kararını verdiğini anladı. Konuyu açıklığa kavuşturmak gerekiyordu. Airmid'e, Braint'e ve Gwyddhien'e baktı ve orada bulunan herkesin duyabileceği kadar yüksek sesle, "Bundan sonra olabilecekleri düşünerek, ne şekilde hizmet vermek isterseniz, hepinize ihtiyacımız olacaktır," dedi.

Tekne iskeleye hafifçe çarptı, halatlar gerildi ve yeniden yavaşça yanaştı. Kenarda o akşamın son feribotuna atlamış ve önemli bir mesaj getirmiş olan beyaz pelerinli Ordoviceli savaşçı iki atı yularlarından tutmuş, iskeleye inmeye hazır bekliyordu. Breaca iskeleye bir kargı atımı mesafede bir kayanın üstüne oturmuş denizi seyrediyordu. Savaşçı seçilmenin, muhafızlarının yemin töreninin gürültüsünden sonra Güneş Tazısı'nın cenaze töreni için heyet seçimine gidilmiş ve ancak serbest kalarak Dolu'yu alıp

deniz kıyısına gelmişti. Akşam güneşi sırtına vurup onu ısıtıyor, ağaç yapraklarının hafif rüzgarla dalgalanmasını seyretmek ona büyük zevk veriyordu. Boğazın dalgaları ayaklarının dibindeki kayalara çarpıp dağılıyordu. Dalgın gözlerle dalgalara bakarken birden arkasında bir ses duydu.

“Seni rahatsız etmiyorum, değil mi?”

“Hayır, ben de zaten seni bekliyordum.”

Breaca başını çevirip bakınca biraz geride, yolculuk için giyinmiş olarak ayakta duran Caradoc’u gördü. İskelenin üzerinde iki atla beraber bekleyen Ordovice savaşçısı gibi o da beyaz peelerin takmıştı omuzlarına. Bir zamanlar Venutios’un olduğu gibi, o da yeni bir ağırlık taşıyan insanların gerginliği içindeydi. Onu gitmeye zorlayan mesajın ne olduğunu kimse bilmiyordu ama Breaca bunu tahmin edebiliyordu.

“Babanın cenaze töreni için mi gidiyorsun?” diye sordu. “Ordovicerler seni delegasyonun başında mı görmek istiyorlar?”

Caradoc başını salladı. “Evet, öyle, ama bunun acelesi yok. Daha önce yapmam gereken bir iş var.” İskeledeki haberci rahat konuşabilmeleri için onlara arkasını döndü ve denizi seyretmeye başladı. Caradoc sanki acelesi varmış gibi davranıyordu. İskeledeki atlar da sanki bir şeyden huylanmış gibi hafifçe tepinmeye başladılar. Caradoc gözlerini kısarak güneşe baktı, bir an düşündükten sonra, “Breaca, ben—” dedi ve sustu.

Breaca gülümseyerek, “Biliyorum, gitmen gerekiyor. Galiba biz her zaman böyle su kenarlarında vedalaşacağız, değil mi?” O hareketli günde bazı şeyler çok basit ve çok güzeldi. “Belki bir gün bu durumu düzeltiriz.”

Caradoc’un gözlerinde onu uyaran acı bir ifade belirdi. Genç adam gerçekten çok gergin görünüyordu. Emeni topraklarında, çayır çitinin kapısında ondan broşunu almak istemediği zamanki gibi davranıyordu sanki. Neden bu kadar gergin olduğunu anlayabilmek için dikkatle Caradoc’un yüzüne baktı ama bir şey

göremedi orada. Kafası biraz karışmış gibi, “Bu kadar çok mu değiştim, Caradoc?” diye sordu. “Savaşçı oldum ama şansım da yardım etti bana. Boruya ya da Gwyddhien’e gidebilirdin –Braint bile önce düşündü, sonra koştı– o zaman da ben onur muhafızları içinde olur ve sadakat yemini ederdim. Ya da sen Ordovicele-ri bırakıp Mona’da kalsaydın sana ederdim sadakat yeminimi.”

Siyah çakıl taşı çeken ve testleri geçenler içinde onur muhafızlarına katılmayan savaşçı sadece Caradoc’tu. Ama Breaca bunun için üzgün değildi; o anda zihninde beliren resimde Mona savaşçılarını sağ kanatta, Ordovice kargılarını da solda görür gibi oldu. Tek soru düşmanın adı ve asker sayısı ile savaşın zamanlamasıydı, ama bunlar gelecekti ve şimdiki zamanda sadece Caradoc vardı ki o da şu anda huzursuzdu, mutsuzdu. Caradoc şimdi ona garip bir ifadeyle, sanki birden gülmeye başlayacak ve hiç susmayacakmış gibi bakıyordu.

Breaca merakla, “Ne var sende böyle?” diye sordu.

Genç adam onu baştan aşağıya süzdü ve “Sen ne yaptığını gerçekten bilmiyor musun?” diyerek hafifçe güldü.

“Ne mi yaptım? Mona’da iki yıl eğitim aldım ve bugün öyle öfkelenim ki mantıklı düşünemedim. Eğer Maroc bana verdiği eğitimin köklerinin bu kadar yüzeysel olduğunu bilseydi dehşete düşerdi. Özel bir şey değildi bu. Eğer Gonavic bir kez daha yanıma gelip, ‘Baban bunu duysaydı seninle gurur duyardı,’ derse onu denize atacağım.”

Caradoc bir kaşını kaldırıp onun yüzüne baktı. Kendini tekrar kontrol altına almış görünüyordu. “Peki, baban bundan mutlu olmaz mıydı yani?” diye sordu.

Breaca yüzünü buruşturdu ve “Ölümler yaşayanlardan daha avantajlılar,” diye konuştu. “Onlar her şeyin gerçeğini görüyorlar. Sanırım Eburovic kibirli olmamam gerektiği konusunu daha çok önemserdi.”

“Sen de bunun farkında olduğun için kibirli olmayacaksın tabii.” Caradoc bir ayağını kayanın üzerine koyup dirseğini de dizine dayadı ve ona bakarak, “Ardacos yaralandıktan sonra Gwyddhien’le tartışıp tepeden aşağıya inerken seni neden takip ettim sanıyorsun?”

“Sen yeminliydin, başka seçeneğin olamazdı.”

“Hayır, seni takip ettim, çünkü o anda yapılması gereken en doğru hareket buydu. Gwyddhien ve Venutios’a karşı gelemezdim, ama sen öyle davranınca en azından seni takip etmem gerektiğini düşündüm. Rüyacıların sisini görüp savaşma kararı verdiğinde de aynı şeyi yaptım; senin için özel bir şey olmayabilirdi bu, ama diğerleri içinde hiç kimse yapamazdı bunu. O anda kendimi, hayatımda hiç hissetmediğim kadar aciz hissettim. *Greylag* adlı tekne parçalanıp batarken bile denize atlayıp yüzerek kurtulabileceğimi düşündüm. O zaman tanrıların gücü her yerdeydi ve orada öleceğime inanmadım. Ama dün gece tanrılar ortada yoktu ve ben sanki felç olmuşum. Ardacos’un yanında kalabilir, hücumun sol kanadına kumanda edebilirdim, ama sisi gördüğüm halde savaşma kararı alamazdım ve boru için geriye doğru koşmadım.”

“Ama ben Venutios gibi olamam. Bende onun gibi Savaşçı barışı yok.” Bu düşünce ve korkusu o sabahdan beri sanki onun içini kemiriyordu. Bu duyguyu Gonavic’in coşkulu sevincinden, Maroc’un bilgece gülümsemesinden ve hatta Airmid’den bile saklamıştı. Ama şimdi, orada bulunmuş ve kendisini anlayacağını bildiği birinden gizleyemezdi.

Caradoc ona karşı çok nazik, ilk kez at binmiş küçük bir çocuğa davranır gibi davranıyordu. “Breaca, sen barış taşımak zorunda değilsin. Sen çok farklı bir şeyler taşıyorsun. Rüyacıları dikkatle dinlesen göreceksin ki, seçilen bütün Savaşçılar zamanlarına farklı bir kalite getirmişlerdir. Venutios *barışı* ifade ederdi, barış duygusu onun bir parçasıydı ve bu duyguyu çok rahat çevresine de yayardı. Sen denesen bile yapamazsın bunu.”

“Peki, ama o zaman ben ne taşıyacağım kendimde? Öfke mi? Mona bunu mu istiyor benden? Onun ihtiyacı bu mu? Sen böyle mi düşünüyorsun? Aslında rüyacıların sisi bize doğru yayılırken ben böyle hissetmişim.”

“Öyle mi? Ben pek öyle sanmıyorum. Başlangıçta belki de öyleydi ama bizim gördüğümüz bu değildi. Sen kargı başı pozisyonu ve hücum borusu çalarken ne düşündün? Öfke duyduğunu söyleme bana sakın, buna hiçbir zaman inanmam.”

Breaca boruyu çalarken öfkelenmiş olabilirdi, o anda öfkelenmek kolaydı. Bunu biraz düşündü, boru sesini hatırladı ve “O anda eğitimde Venutios’un kılıcını kırdığım zamanki gibi düşündüm,” dedi. “Herkesin bir kargı fırlatıp onun hedefe isabetini beklerken hissettiğini hissettim ben de. Yaralıların bağırıışları ve önüne geleni öldürmeye başlamadan önceki savaş coşkusudur bu. İnsanın içi yanar ve hiçbir şey durduramaz onu.”

Caradoc, “İşte bu,” derken çok dikkatliydi. “Sende bu ateş var işte, sen savaş coşkusuyla parıldıyorsun. Sen rüyacıların sisi içinde ayağa kalktığında, sanki birileri bizim gözlerimize birer meşale fırlatmış gibi oldu. Hücum sırasında en önde koşarken ateşin içinden fırlamış gibiydin. O anda senin için ölüme koşan sadece Gwyddhien değildi, ama orada öleceğimizi düşünerek koşmadık senin arkandan—seninle o savaş coşkusunu paylaştık. O anda arkanda koşmuş olanların hangisine sorarsan sor, orada herkes yaşayacağına ve eski onur muhafızlarının yerini alacağına inanıyordu.”

“Kargı başı pozisyonu hücumda ön sıralarda olanlar hep ölürler.”

“Evet, ama biz yaşayacağımıza inandık ve bu da denememiz için yeterli oldu.” Caradoc’un bunu inanarak söylediği belliydi, yüzünde bazen görülen o alaycı ifade de yoktu, çok ciddiye di. Konuşurken bir ara Breaca’ya doğru eğildi, şimdi çok yakındı ona. Rüzgar ve akşam güneşi Breaca’nın arkasındaydı, saçları

Caradoc'a doğru dalgalandı. Breaca daha fazla beklemedi, uzanıp onun elini tuttu ve "Sana hediye edilen bir broş vardı," dedi. "Belki de şimdi..."

Ama cümlesini tamamlamadan sustu genç kız. Caradoc'un gözlerindeki âteş sönmüştü ve genç adam birden gerilmiş gibiydi. İskelede atlarla birlikte bekleyen adam atları hafifçe hareket ettirdi ve gitme zamanının geldiğini hatırlattı Caradoc'a.

Fakat Caradoc mesajcının acelesine aldırmadı ve başını iki yana salladı. "Özür dilerim ama onu sana şimdi veremem, Breaca. Eğer bilseydim ki..."

Breaca onu ne zaman tanıdığını düşünse, tanımadığı bir yanıyla karşılaşıyordu. Şimdi de ondan bu davranışı beklemeliydi. Caradoc'un yüzüne baktı ve "Başka birisi mi var?" diye sordu. "Ordovicelerden biri mi var?"

"Evet."

Caradoc'un eli hâlâ onun elindeydi ama birden soğumuş, bembeyaz olmuş gibi geldi Breaca'ya. Genç kız onun elini hafifçe sıktı ve gülümsedi. "O halde ikinize de mutluluklar dilerim, şanslı kızmış. Ama biz sizinle hâlâ yeminli sayılıyoruz, değil mi?"

"Evet."

"O halde bana yeter bu. Ben Airmid'den çok şey öğrendim; sevgililer gelir gider, ama bir savaşçıyı bir rüyacıya ya da başka bir savaşçıya bağlayan yeminler asla bozulmazlar, sonsuza kadar geçerli kalırlar. Hadi, git artık."

Breaca ayağa kalkıp onun elini bıraktı ve omuzlarından tutarak geriye doğru çevirdi. "Tekneyi fazla bekletmen doğru olmaz. Babanın cenaze töreninde görüşür ve Amminios denen zehirli adamdan kurtulmak için ne yapmamız gerektiğini düşünürüz. En önemli sorunumuz şimdi bu."

Breaca bunu ona söylerken dediğinin gerçek olduğuna inanıyordu.

XX

Ölü platformu köyün kuzeyindeki küçük tepenin üzerine kurulmuştu ve dibinde sert tüylü, benekli av köpekleri dolaşarak nöbet tutuyorlardı. Kollarında Güneş Tazısı işareti ve alınlarında yas belirtisi siyah kargı resmi olan üç adam, insan boyundaki ateş çukuruna çalı çırpı ve dal parçaları atıyorlardı. Platformun altında yanan ateşten yükselen dumanlar, platform rüzgar altında olmasına rağmen çürüme kokusunun yayılmasını engelliyordu.

Breaca atını en yakın tepeye doğru sürerken şafak öncesi toprağı örtmüş olan diz boyu yükseklikteki sis tabakasına baktı. Dumanlar gökyüzüne doğru yükseliyordu ve Breaca bir ara kendisini beyaz bir ölüler diyarındaymış gibi hissetti. O anda rüyacıların sisini hatırladı ve sırtındaki ürpertiye üzerinden atmak için hafifçe silkindi.

Ölüyü ilk ziyaret eden o değildi, daha önce başkaları da gelmiş ve ölüm yolculuğı için bazı hediyeler bırakmışlardı. Platform direklerinden birine dayalı ve üzerinde uçan balıkçıl resimleri olan ince bronz kalkana, platformun kenarından sarkan ipe asılı kırmızı mercanlara ve yanındaki gümüş boruya baktı. Dumanların içinde direklere asılmış bir sürü altın halkalar, paralar ve kol bantları vardı. Rüzgar ve yükselen ısı onları asıldıkları iplerde hafifçe sallıyor, oyunlar oynuyordu.

Breaca'nın hediyesi Gonavic'ten satın aldığı burma altın kolye olacaktı. Gonavic altını Breaca'nın babası kadar güzel işleye-

memişti ama bu kolye yine de ölüye değerli bir hediye olacaktı. Genç kız platforma yanaştı ve atının eyeri üzerinden uzanarak, dumanlardan hemen islenmemesi için kolyeyi uzak bir köşeye bağladı. Ateşe odun atan adamlardan yaşlı olanı onun bu hareketini başını sallayarak onayladığını gösterdi.

O sırada Breaca'nın arkasından, sisin içinden bir başka atlı çıktı ve o da adama yer vermek için atını platformdan uzaklaştırdı. Breaca iriyarı adamı hemen tanıdı. Omuzları Breaca'nın hatırladığından daha genişti ve saçları kırlaşmıştı ama fazla de-ğişmemişti.

“Togodubnos, selamlar. Baban ölümünde çok onurlandırılıyor.”

Adam hafifçe gülümseyerek onu selamladı ve “Şimdiye kadar öyle oldu,” dedi. Onlar bir gece önce sabah karanlığında buraya geldiklerinde cenaze töreni delegasyonu güzel bir karşılama töreni yapmıştı. Aralarında formalite gerekmiyordu; Breaca da bir Savaşçı olarak onunla eşit düzeydeydi ve olmasa bile, özel olarak konuşabilecek kadar eski tanışıklıkları vardı. Togodubnos, “Onu mezarına yarın götüreceğiz,” dedi. “Mezarını Luain Mac Calma hazırladı. Güneş parlarsa Cunobelin istirahat yerine altınlar içinde gidecek.”

Breaca, “Altınlar olmasa bile dünyanın en büyük cenaze töreni olacaktır bu,” diyerek başını salladı. Tören için yapılan hazırlıkları görmüş ve şimdiye kadar hiçbir kabilenin tarihinde bu kadar büyük bir cenaze töreni çalışması yapıldığını duymamıştı. En azından, törene katılan kabile reisleri ve insan sayısı törenin büyüklüğünün göstergelerinden biriydi.

Togodubnos, “Öyle umarım,” dedi. “Böyle olmasını isteriz elbette. Babam hayatında çok hata yaptı ama şimdiye dek hiç kimse onun kadar çok insanı mutlu etmemiş, refaha kavuşturmamıştır. Onun barışını koruyamasak bile son yolculuğunda bunları unutmamalıyız.”

O sırada Dolu toprağın hemen üzerindeki sis tabakasının içinden çıkıp Breaca'nın yanına geldi. Av köpeğinin ağzında Nemain için kutsal sayılan tavşan butları vardı ve onları Breaca'nın eline bıraktı. Bu uğurlu bir işaret sayılabilirdi. Genç kız kanlı butları eyerinin yan tarafındaki bir kesenin içine atarken Togodubnos meraklı bir ifadeyle ona baktı.

Breaca pelerininin eteklerini kaldırıp belinde silah olmadığını gösterdi ve sonra kollarını iki yana açarak, "Togodubnos, silahsızım," dedi. "Dün gece buraya vardığımız zaman silahlarımızı köyün kapısındaki nöbetçilere teslim ettim. Silahlarım yanımda olsaydı bile, şimdi babanın cenaze törenindeyiz ve cenazesi üç gün boyunca platform üzerinde yattığı sürece onun barışına saygı duyacağım."

Genç adam başını salladı. "Elbette, ben de senden bunu bekliyordum zaten."

"O halde seni tedirgin eden nedir?"

Togodubnos onun yüzüne dikkatle baktı ve "Duyduğuma göre, Mona'da Amminios'a meydan okuyacağına, onu öldüreceğine ya da bu kavgada öleceğine dair yemin etmişsin," diye konuştu. "Doğru mu bu?"

"Doğru. Caradoc'un da böyle bir yemin ettiğini duydum. Eğer diğer kabile savaşçılarını dinlersen başka şeyler de duyabilirsin. Amminios'la yalnız savaşmak için Caradoc ve benim önce birbirimizi öldürmek isteyeceğimizi söyleyen ve bunun için bahse girenler bile varmış."

Genç adam hafifçe gülümsedi ve "Böyle bir meydan okumayı seyretmek ilginç olacaktır," dedi.

"Ama böyle bir şey olamaz, çünkü Caradoc ve ben birbirimizle hiçbir zaman savaşmamak üzere yemin ettik. Zaten ben de Amminios'u öldürme yeminimi Mona'ya ilk geldiğimde ve öfkeli bir anımda etmiştim, o zaman daha genç ve deneyimsizdim. O zamandan bu yana çok şey değişti, artık büyüdüm ve istedi-

ğim gibi davranmam, o eski Ecenili Breaca değilim artık. Şimdi Mona Savaşçısıym ve bu görevime uygun davranmak zorundayım. Elime fırsat geçerse Amminios'u yine de öldürmek isterim elbette, ama her şeyi bir yana bırakıp onun peşine düşecek değilim. Caradoc da yapmayacaktır bunu, artık o da dünyaya farklı bir açıdan bakıyor.”

Togodubnos, “Bunu duyduğuma sevindim,” diyerek atını mahmuzladı platformun yanından ayrıldı. Breaca da atını onun arkasından sürdü ve genç adam birkaç metre sonra başını arkaya çevirip, “Amminios da burada, Breaca,” dedi. “O da silahsızdı ama gerektiğinde kılıç yerine altınlarını da kullanır o. Onun ilk fırsatta güneye gideceğinden eminim. Eğer bunu yapar ve biz de peşinden gidersek Atrebateli Berikos'a ya da Roma'ya sığınabilir.”

Bu yeni bir haber sayılmazdı ama tehdidin zamanlaması yeniydi. Breaca, “Sen onu durduramaz mısın?” diye sordu.

“Şu anda bilemiyorum, bunun riski büyük olabilir, ama şuna inanıyorum ki, Amminios kendisine yapılan güzel teklifleri geri çevirmeyecektir. Ben ona deniz-nehrin güney sahillerindeki en büyük limanın yönetimini teklif etmeyi düşündüm. Tek ödül bu değil elbette, ama istedikleri içinde en büyük yer. Eğer bunu kabul ederse savaşı önleyebiliriz.”

Genç adamın bu planı babasının arzusunu yansıtıyordu elbette, ama fena sayılmazdı. Breaca, “Onun sadece kendisine verilenlerle yetinmesini nasıl garanti edeceksin?” diye sordu.

“Ben de onunla beraber güneye gideceğim. Yanıma küçük bir kuvvet, onur muhafızlarımı ve iki yüz asker alacağım. Yani onun süvarilerine eşit bir kuvvet olacak yanımda. Onu ya da Atrebateleri kışkırtıp, hazır olmadığımız bir dönemde savaş çıkarmak istemiordum.”

“Ya seni reddeder ve güneye yalnız giderek oradaki kabilelerden destek ararsa ne yapacaksın?”

“Onun peşinden gider ve o kuvvetlere ondan önce ulaşmaya çalışırım.”

“Peki, ama ya o senden önce ulaşırsa?”

“O zaman kötü duruma düşeriz tabii. O durumda kış aylarını Atrebate ya da Roma’ya karşı savaş hazırlığı yaparak geçirmek zorunda kalırız.”

Genç adam ellerini eyerinin ön tarafına koydu ve sorumluluğunu artık yalnız başına yükleneceği topraklara baktı. Togodubnos oldukça zeki bir adamdı ve iyi eğitim görmüştü, kendisini bekleyen riskleri zorluk çekmeden değerlendirebiliyordu. Ayrıca Savaşçı Dansı’nı hayatının uzmanlığı haline getirmiş olan bir adamdan sürekli eğitim almıştı. Bir süre düşündükten sonra Breaca’ya baktı ve teklifini yaptı.

“Bana sorarsan, eğer Mona Savaşçısı ve onun muhafızları Amminios’un gücüyle güneye gidecek olsaydı, savaşı düşünenler hiç kuşkusuz tereddüde düşerlerdi derim. Bu durumda denge lehimize olarak bozulurdu.” Genç adamın bakışlarında Caradoc’un gözlerindeki alaycı ifade ya da Amminios’un haince parıltıları yoktu. Togodubnos hafifçe omuz silkti ve “Bunun sana neye mal olabileceğini biliyorum,” diye devam etti. “Eğer kardeşimin bulunduğu yerde bulunmak istemezsen sana asla güvenmem, anlarım seni.”

“Pekâlâ, senin için yapacağım bunu.”

Hava aydınlanmaya başlamıştı. Hava yavaşça ısınırken toprağın üstündeki sis tabakası da iyice inceldi. Köye cenaze töreni için gelmiş olan yaklaşık iki düzine kabilenin erkek ve kadınları yavaş yavaş yanıp kalkmaya başladılar. Mona Savaşçısı Ecenili Breaca sabah güneşinin içindeki ateşi yakmaya başladığını hissetti. Yan yana at bindiği genç dostu ve müttefikine doğru eğilip onun kolunu tuttu.

“Yola çıkacağınız zaman bana haber ver. Senin yanında olacağız.”

Cenaze töreni üç gün sürdü. Birinci günün şafak vakti, Roma'nın dostu ve halkının koruyucusu olan Güneş Tazısı Cunobelin'in cenazesi platformdan alınıp en büyük oğlunun sürdüğü arabayla tümsek şeklindeki mezarına götürüldü. Arabayı kızıl renkli atlar çekiyor, yan taraflarda da kızıl tüylü av köpekleri koşuyordu. Dizinlerin uçları parlak bronz kaplı, amber ve mercan işlemeliydi ve altın levhaya sarılı cesedin üzerine yine büyük, altından yapılmış bir pelerin örtülmüştü.

Togodubnos arabayı yürüyüş hızıyla ve yüzyıllardan beri Trinovante krallarının izlediği yolda sürüyordu. Güneş Tazısı'nın ölümünden önce arazinin bu bölümünde bazı değişiklikler yapılmış, yol kenarına ilkbaharda çiçekler ekilmişti ve şimdi cenaze arabası ve onu izleyen kalabalık, çeşitli renklerde çiçeklerin arasından geçiyorlardı.

Cenaze arabasını takip eden kalabalık şimdiye kadar görülmemiş bir uzunluktaydı ve sonu görünmüyordu. Bütün kabilelerin kraliyet aileleri gelmiş ve gelirken de en büyük rüyacılarını ve ozanlarını beraberlerinde getirmişlerdi. Sadece Mona, Savaşçı ve onur muhafızlarına ek olarak iki yüz kişilik bir delegasyon göndermişti ve bunların yaklaşık yarısı rüyacıydı. Onların arkasında Trinovante ve Catuvellauni kabilelerinin temsilcileri geliyor, onları da Galya, İspanya, Yunanistan ve üç Germenya'nın tüccarları izliyordu ki bunlar Cunobeli'nin limanlarını kullanarak ticaret yapmış, zengin olmuş insanlardı.

Cenaze tümsek mezarda, şimdiye kadar görülmemiş bir zenginliğin ortasında duran, meşe ağacından yapılmış bir cenaze tezkeresinin üzerine kondu. Törenin bundan sonraki bölümünden sorumlu olan Luain Mac Calma oldukça sinirli, tedirgin görünüyordu. Adam yaklaşık üç ay süreyle cenazenin içine konacağı ahşap odanın ve onun üzerine inşa edilecek mezarın yapımı için Trinovante ustaları ve marangozları ile çalışmıştı. Törenden önce üç gün boyunca, hediye olarak getirilip odanın içine konan

kalkanlara, kılıçlara, kargılara, yiyecek ve altın eşyalara gözcülük etmiş, onların doğru yerlere yerleştirilmesini sağlamıştı. Törenin ilk gününde, sabah karanlığında, cenaze taşıyıcılar cenazeyi Togodubnos'un arabasından alıp ahşap odaya koydular ve Luain odanın üstünü bir araya getirilip dikilmiş deri parçalarından oluşan büyük bir örtüyle kapadı.

Bekleme süresi uzun ve herkes gergindi. Tümseğin üzerinde olan odanın çevresindeki çimenlerin üstüne, oda girişine yakın olarak birer karış arayla, yan yana üç altın külçesi konmuştu. Bir süre sonra doğan güneş önce birinci külçeyi aydınlattı, parlattı, sonra aynı şey ikinci ve üçüncü külçelerde oldu. Üç külçe de güneş ışınları altında parıldarken Luain adamlarına mezar odasını örten deri örtüyü kaldırmalarını söyledi ve içerde yatan cenaze açıldı.

Odanın içi güneşin ışığıyla aydınlanınca, içindeki altınların parıltıları her yana yayıldı ve bu göz kamaştırıcı altın dolu odada bir cenaze tezkeresi üzerinde yatan cenaze adeta görünmez oldu. Tümsek mezarın başına gelenler şaşkınlık içinde mezar odasına bakıyor, göz kamaştırıcı altınların parıltısından başka bir şey göremeden geri çekiliyorlardı. Luain Mac Calma gerçekten de bu konularda büyük bir uzman olduğunu herkese kanıtlamıştı. Güneş Tazısı ölmeden önce övgüye layık olduğunu göstermek, ya da rüyacılarla barıştığını kanıtlamak istemişse, bu görüntüyle istediğine ulaşmış sayılırdı. Ziyaretçiler mezarın önünde bir süre huşu içinde durup parıltılarını çevreye saçan mezar odasına bakıyor ve sonra saygılarını sunarak geri çekiliyorlardı.

Cenaze töreninin ikinci gününde ölü kral cenaze tezkeresinden alınıp, yakılacağı odun yığını üzerine yerleştirildi. Togodubnos'un üç yaşındaki oğlu Cunomar, odunları büyük bir ciddiyet ve görev bilinci içinde tutuşturdu. Odunların arasındaki boşluklar kuru saman, kav ve Mona'dan, Maroc tarafından gönderilmiş olan küçük mineral parçacıklarıyla doldurulmuştu ve bu

nedenle aniden yükselen alevler ön sıralarda duran ziyaretçileri ürküttü.

Üçüncü günde, sönmüş olan ateşin külleri toplanarak bir toprak kavanoza kondu ve bu kavanoz da tümsek üzerindeki cenaze odasının içine bırakıldı. Odanın içindeki her şey –kalkanlar, kargılar, kılıçlar, yiyecekler, şarap sürahileri ve tüm diğer eşyalar– içeriye giren görevliler tarafından çiğnenerek parçalanmış, dağıtılmıştı. Her şey işe yaramayacak hale getirildikten sonra, ruh şekilleri orayı terk eden bir ruh tarafından nehrin diğer yakasına taşınmış, yaşayanların diyarında değerli bir şey bırakılmamıştı ve bu durumda kimse mezarı açıp da küllere saygısızlık edemezdi. Mezar o gün açık bırakıldı, gece ay çıkınca Luain'in emriyle yine kapatılacaktı. Artık hiç kimse tanrıların sesinin daha kolay duyulabileceği bu yerde kalmak istemezdi.

Tüm cenaze töreni sürecinde, ölen kralın yanında adından en çok söz edilen kişi, törene gelmemiş olan üç kabile savaşçısı Caradoc oldu. Onun boşluğu herkes tarafından fark edildi, şaşkınlıkla karşılandı. Kalabalıklar arasında çeşitli rivayetler fısıldanmaya başladı. Bazılarına göre, ağabeyi Amminios babalarının cenaze törenindeyken, Caradoc onun Galya'daki topraklarına saldırmıştı. Bir söylentiye göre, batıda teneke madenlerini kontrol eden Dumnonii'lerle ittifak yapıyor, onların Roma ile ticaretine son vermeye çalışıyordu. Bir başkası onun batıdaki Hibernia adasında asker eğittiğini ve zamanı gelince ordusunu alıp iki ağabeyine de saldıracağını söylüyordu. Yine bir başka rivayete göre, Caradoc kuzeyin geniş ve vahşi topraklarında, güçlü bir ordusu olan Briganteli Cartimandua ile duygusal ilişkiye girmişti.

Bu son söylenti hem doğru, hem de yanlıştı. Cartimandua gerçekten de büyük ve güçlü bir orduya sahipti ama Caradoc o kadının yanında değildi. Brigantelerin kadın lideri cenaze törenine gelmiş ve hediye olarak da bir araba dolusu altın ve bir de altından yapılmış kalkan getirmişti. Cartimandua kurnaz, hilekâr

bir kadın değildi, açık sözlüydü ve Caradoc'un kışın bir kısmını kendi büyük evinde geçirdiğini açıkça söylemişti.

Hikayelerin hangisinin daha doğru olabileceğini en iyi tahmin edebilecek pozisyonda olan Breaca her şeyi uzaktan izliyordu. Breaca seçildiği güne kadar Cartimandua hakkında pek bir şey bilmiyordu ve Venutios'un aniden geri çağırılmasını dolaylı olarak isteyen o olduğunu ancak o gün anlamıştı.

Seçim süreci garip bir şekilde sonlanmış, Savaşçı pelerini önce belirgin bir şekilde kimseye verilmemişti. Av testinden birkaç gün sonra Venutios Breaca'yı alıp Talla'nın büyük evine götürmüş, ona olanları anlatmıştı. Savaşçı orada, her biri bu unvanı yaklaşık on yıl tutmuş olan yaklaşık iki yüz selefinin adını tereddütsüz saymış, Breaca ondan sadece bu isimleri değil, aynı zamanda her birinin güç ve rüyasını, kuşaklar boyu geriye giderek seçme-gecelerinin de hikayelerini öğrenmişti. Eskilerin saygınlıkları ve sorumlulukları karşısında huşu içinde, sessizce dinlemişti Savaşçıyı. Şimdi Talla'nın bile bilmediği ve asla bilemeyeceği şeyler biliyordu.

Seçimin ilk gününde her şey farklı ve biraz da güç olmuştu. Breaca Venutios'u öğleden hemen sonra dere kenarında, bir fındık ağacının altında oturmuş elma yerken görmüştü. Venutios uzaktan bakıldığında halinden memnun görünüyordu ama Breaca ona biraz yaklaşıncaya pek de mutlu olmadığını anladı. Genç kız geriye dönmek istedi ama Venutios onu gördü ve yanına çağırdı. Bir süre sessizce oturmuşlar, Breaca onu rahatsız etmek istememişti.

Venutios bir elma daha çıkarıp ikiye böldü, yarısını Breaca'ya verdi ve sanki dereyle konuşuyormuş gibi, "Benim halkım kuzey Briganteler, yani bu ulusun daha küçük olan bölümüdür," diye anlattı. "Bizim ihtiyarlar benim daha büyük, güney topraklarını yöneten Cartimandua ile birleşerek daha büyük ve güçlü bir Brigante ulusu oluşturmamızı istiyorlar. Beni bunun için geriye

çağırdılar.” Venutios elma çökeleğini dereye attı ve “Cartimandua Mona’ya hiç gelmedi,” diye devam etti. “Bundan sonra da gelmez. Onun inancına göre, onun ve Briga’nın arzuları birdir, yorum ve müdahale için rüyacılara ihtiyacı yoktur. Halkına bunları öğretiyor ve halkı da onu bir tanrıça gibi görüyor.”

Breaca o gün ona, “Hiç kimse sonuna kadar lider olarak kalamaz,” demişti.

“Bu doğru. Bizim ihtiyarlar, onun çocuğu, olursa tabii, tanrıların arzularıyla insan dürtüsü arasındaki fark anlayışıyla büyüsün istiyorlar. Ben de ölünceye kadar bütün gücümle bunun için çalışacağım.”

Breaca onun üzerindeki yükün ne kadar ağır olduğunu o gün işte böyle anlamıştı. Uzun yıllar Savaşçı olarak görev yapmış olan o cesur adamın bu şekilde kolayca zincire vurulabileceğine o gün inanamamıştı ve hâlâ da inanamıyordu.

Yine o gün Venutios’a, “Savaş çıkarsa askerlerinle güneye inip Amminios ve müttefiklerine karşı savaşır mısın?” diye sormuştu.

“Sanırım halkım beni dinleyecektir ve gerekirse Tirnovantelere destek vermek için onların başına geçebilirim. Cartimandua halkına gelince...” Venutios bir süre susup düşündü ve sonra, “Caradoc onu bir süre önce gördü,” diye devam etti. “İki kardeş arasında savaş çıkarsa Cartimandua ordusunu güneye indirir mi acaba, ne diyorsun?”

Bir süre konuşmadılar. Caradoc’un bütün bir kışı Brigantelerle beraber geçirdiğini herkes biliyordu. Ama onun oradaki yaşantısı hakkında Mona’ya hiçbir bilgi ulaşmamıştı. Breaca o gün Venutios’un bu sorudan sonra çimlerin üzerine yanlamasına uzandığını ve başını ellerinin üstüne koyduğunu görmüştü. Venutios bir süre gökyüzüne bakmış ve sonra, “O kadın canının istediğini yapar ve bunu hiçbirimiz tahmin edemeyiz,” demişti. Sonra kalkıp oturdu ve “Cartimandua saygının doğumla, rast-

lantı sonucu kazanıldığına inanır,” diye devam etti. “Bu nedenle saygının hak edildiğine inanmaz, onun adına saygın ve cesurane davrananlara bile saygı göstermez. Böylece içinden geldiği gibi davranır ve kendisi dahil hiç kimse ne yapacağını önceden kestiremez.” Breaca o zaman onun yüzüne bakmış ve “Seni kıskandığımı söyleyemem,” demişti.

Yıllarca Mona Savaşçısı olarak görev yapmış olan adam ona bakarak gülümsemiş ve “Hayır, beni ne sen, ne de başka bir adam kıskanabilir, başıma gelenin başkasının başına gelmesini de istemem, ama bu konuda elimden geleni yapacağım,” demişti.

Güneş Tazısı’un cenaze törenine gelen Brigante delegasyonunda Venutios yoktu ve onun Cartimandua konusunda ne yaptığı tahminlere açık kaldı. Breaca çok geçmeden bu konuda Caradoc gibi düşünmeye başladı ve selefine karşı hissettiği acıma duygusu gün geçtikçe artmaya başladı. Birkaç kez masaya oturup Caradoc’un yaptıklarını dinlemiş ve kendine kızmıştı. Bir gün yine birlikte oturmuş konuşurlarken, masada bulunan Odras, bütün kış sevişen Brigantia lideri kadının nasıl olup da hamile kalmadığına şaşırdığını söyledi. Buna herkes gülmüş ama kimse cevap vermemiş, konu bir daha da açılmamıştı.

Yalnız kaldıkları bir anda Odras ona en son duyduğu ve gerçek olma ihtimali yüksek olan haberi verdi. Breaca bu haberin doğru olup olmadığını öğrenmek için Airmid’i aradı ama o da ona bir şey söyleyemedi. Breaca da yaşayanlardan bir cevap alamayınca, ölümlere danışmak için mezar tümseğine gitti.

Mezar odasının kapısı doğuya bakıyordu ama Luain, batan güneş ışınlarının içeriye girebilmesi için batıya açılan ikinci bir kapı yaptırmıştı. Breaca mezar başına alacakaranlıkta vardığında orada hiç kimse yoktu, odanın içi sızan ışıkla hafifçe aydınlanmıştı ve içerde kalan yırtılmış sarı pelerin görünüyordu. Mezar odası

Breaca'nın düşündüğünden daha geniş, büyüktü ve taş toprak değil, ağaç kokuyordu. Duvarlar ve tavan yeni kesilmiş ve düzeltilmiş meşe ağacı plakalarla kaplanmıştı ve üzerlerinde dans eden canavarların garip resimleri vardı. Breaca sırtını koşan bir geyik resmine dayadı ve belindeki torbayı çıkarıp içindekileri avcuna döktü.

Avcuna döktükleri, hayatında önemli yer tutan, anıları olan küçük şeylerdi. Bunların içinde bir altın yüzük, Mona'ya gelirlerken Airmid'in verdiği oymalı bir amber parçası, babasından ayrılırken onun kemerinin ucundan kestiği bir deri parçası, Bán gittikten sonra Dolu'nunun için avladığı ilk tavşanın kurutulmuş ayağı da vardı. Breaca sadece altın yüzüğü aldı ve diğerlerini yine torbasına koydu. Yüzüğe bir süre bakıp düşündü ve sonra eğilip akşamın son ışığında sarı pelerinin ortasına bıraktı. Yüzüğün üzerindeki küçük güneş tazısı oyması altın denizinde siyah görünüyordu.

Breaca mezar odasından çıkmak üzereyken dışarıda bir ayak sesi duydu ve girişte bir gölge belirdi. Savaş gürültüsünde ya da kapalı mezarın koyu karanlığında bile rahatça tanıyabileceği bir ses, "Hayatında verdiği bütün hediyeler içinde en çok bunun kendisine dönmesini isterdi," diye konuştu.

Breaca başını çevirip arkasına baktı. Mezar odası birden daha çok soğumuş gibi geldi ona, yüzünün derisi gerildi. "Caradoc," diyerek ona döndü genç kız. "Duyduğuma göre Ordovicerlerin lideri Cwmfen'den bir çocuğun olmuş. Ben senin sadece Maroc'un öğütlerini dinlediğini sanırdım, ama yanılmışım. Baban en büyük arzusunun yerine geldiğini öğrenip ölümler diyarına mutlu olarak gidecektir."

Caradoc mezar odasına girdi ama yüzünde çok ciddi bir ifade vardı. "Evet, bir kızım oldu," diye konuştu. "Onun doğumunu beklediğim için cenaze törenine geç kaldım. Ona Cygfa adını verdik. Bán da doğan köpek yavrusuna bu adı vermişti. O küçük kız, savaş baltası halkını neden teyzesinin değil de annesinin yö-

nettiğini bilerek büyüyecek. Bu da onun Trinovantelerin bir kulu olmasını önleyecektir.”

“Peki ama o zaman babası hakkında ne bilecek?”

“Senin kendi baban hakkında bildiğin kadarını bilecek o da. Umarım benim kendi babam hakkında bildiğimden fazlasını öğrenir o. Ya da en azından, onun bildikleri farklı olacaktır.”

Caradoc onu daha iyi görebilmek için cenaze tezkeresinin diğer yanına geçti. Cenaze odasının reçine kokulu havasında, genç adamın üzerinde yolculuğun, atının, çamurun ve uzun süre giymiş elbisenin kokusu vardı. Ellerini, yüzünü yıkamış ve omuzlarına temiz bir pelerin atmıştı ama yine de uzun yolculuğun kiri üzerindeydi. Pelerin Ordovicelerin rengi olan beyazdı ve gümüş bir savaş baltası broşla tutturulmuştu. Genç adamın yorgunluğu ve uykusuzluğu hemen belli oluyordu. Yüzü artık denizden çıkmış bir çocuk yüzü değil, erişkin bir erkek yüzüydü, ama o olayın üzerinden uzun zaman geçmişti elbette. Ama Breaca hâlâ onun bir baba olabileceğini düşünemiyordu.

Caradoc artık bir kız çocuk babasıydı. Breaca Mona iskelesinde ayrıldıkları günü hatırladı ve içinde derin bir acı hissetti. O gün ayrılıklarının kısa süreli olacağını düşünmüş ve Caradoc da sanki umut vermişti ona. Birbirini seven insanlar ayrılır, ama yine birleşirlerdi, fakat baba olmak başka bir şeydi, onun ayrılıp birleşmesi yoktu. Caradoc kazara baba olacak bir insan değildi, bunu yapabilmek için o kadını sevmiş, onun için de bir savaşçı sözü vermiş, ona bağlanmış olmalıydı. Breaca bunları bilecek kadar iyi tanıyordu onu.

Caradoc, *Ona Cygfa adını verdik*, demişti.

Biz demişti ve en azından Cartimandua bunu duyunca susmalydı.

Breaca orada daha fazla durmak istemedi, çıkıp gitmesi daha iyi olacaktı. Caradoc’a baktı ve “Seni babanla baş başa bırakayım,” dedi.

Ama Caradoc elini uzattı ve “Hayır, gitme,” diyerek durdurdu onu. “Ben buraya seni görmek için geldim. Biz babamla birbimize söylenecek ne varsa söylemiştik zaten.”

Bunu söyledikten sonra babasının cenazesi üzerindeki perlerinin ortasında duran yüzüğü alıp içeriye sızan güneş ışığında ona baktı. Bir süre ikisi de parıldayan altını seyrettiler.

Caradoc, “Babam senin şimdi onu reddetmeni istemezdi,” dedi.

“Ben onu reddetmek istemedim. O bu yüzüklere çok değer verirdi. Bunu ona saygı olsun diye yaptım.” Breaca ölmüş olan kral hakkında saygılıydı ve Caradoc da bunu hemen anladı.

Gri gözlerini açarak Breaca’nın gözlerine baktı ve “Biz hâlâ yeminli dostuz,” dedi.

“Biliyorum. Bundan vazgeçmek mi istiyordun?”

“Asla. Sen ne diyorsun?”

Breaca, “hayır,” diyerek yüzüğü aldı ve parmağına geçirirken üzerinde kazılı işarete baktı. O artık Mona öğrencisi bir Savaşçıydı. Caradoc’un, onun duygularını tam olarak anlayacağına inanmıyordu.

Caradoc’un yüzüne baktı ve “Burada olduğumu nasıl bildin?” diye sordu.

“Airmid söyledi. Seni rahatsız etmek istemezdim, ama Aminios kendi askerlerini toplayıp kabileden ayrıldı.”

Breaca birden başını kaldırdı ve “Ne?” dedi. Bir an için sadece bir savaşçı gibi düşündü. “Togodubnos’un teklifini ret mi etti yani?”

“Öyle görünüyor.”

“O zaman hemen durdurulması gerekiyor. Güneye iner ve oralarda da savaşçıları ikna edip yemin ettirirse savaş çıkar. Sadece...” Breaca sustu ve düşündü. Her şeye rağmen Caradoc’u herkesten daha iyi tanıyordu o. Buna inanıyordu. Caradoc ihti-

yarların onayı ile beş bin kişilik Ordovice ordusuna kumanda etmişti ve şimdi de istese o askerlerin en azından bir kısmını kendi kumandası altında toplayabilirdi ama onun geldiğini henüz bilmiyorlardı. Onun yüzüne baktı ve “Senin askerlerin nerde, Caradoc?” diye sordu.

Caradon babasının küllerinin bulunduğu kavanoza bakıp bir süre düşündü. Batı girişinden giren güneş ışınları yüzünü aydınlatıyordu ama yüzündeki ifadeden bir anlam çıkarmak güçtü. Sonra, “Biz zaten güneydeyiz,” diye konuştu. “Daha önce babama sadakat yemini etmiş olan askerler şimdi de benim için yemin ettiler. Benim gecikmemin nedeni söylediğim gibi başka.”

“Tanrım! Peki, ama Amminios ne yapacak şimdi?”

“Oradaki birliklerin kendisine bağlı, güvenli olduğuna inanarak güney topraklarında ilerleyecek ama çok geçmeden gerçeği anlayacak tabii. Benim askerlerim onu yakalayacak ve biz oraya varana kadar esir olarak tutacaklar. Hemen yola çıkarsak fazla gecikmeden, onun hemen arkasından ulaşırsınız oraya.”

Caradoc *biz* diye konuşuyor, Mona’nın kendisine destek vereceğine emin görünüyordu. Ağabeyine karşı duyduğu öfke açıkça görülüyordu ve hemen yola çıkmaları gerekiyordu. Caradoc kapının önünde durdu ve Breaca geçerken onun kolunu tuttu.

“Beni bırakma Breaca. Güneydeki askerler Berikos’un Atrebatelerinden, babama son zamanlarda sadakat yemini etmişlerdi. Onların bana yakın ve sadık olduklarından çok da emin değilim, bunu sen de söyledin bana. Eğer Amminios oraya bizden önce varırsa onları ikna edebilir, bu da bir ihtimal tabii.”

“Yani yanılıyorsan savaşmak zorunda kalabiliriz. Bu durumu Togodubnos biliyor muydu?”

“Hayır.”

“Yani o da Dansı efendileri kadar iyi oynayamıyor, öyle mi?” Breaca o anda Mona’da öğrendiği öfke kontrolü derslerini unuttu ve birden sinirlendi. Bir an düşündü ve sonra, “Ya Amminios

oyunu senden daha iyi oynarsa ne olacak?” diye sordu. “Ya iyi düşünüp senin Ordovice ordusunun eline düşmezse, o zaman ne yapacaksın? Onu uyabilirler ve Atrebate sınırları gerisinde Berikos’a sığınabilir, ya da gemilerle Galya’ya, Romalı dostlarının yanına gidebilir, o zaman her şey bozulacak.”

Caradoc uzun yoldan gelmişti, çok yorgundu ve iyi düşünemiyordu. Başını iki yana salladı ve “Nerdeyse kış geliyor,” diye konuştu. “Denizler bu mevsimde dalgalı ve Galya yolculuğu tehlikelidir. Berikos konusuna gelince, ağabeyim gururlu adamdır, çok zorda kalmadan Berikos’a sığınmaz. O hâlâ savaşımı kendi başına kazanabileceğine inanıyordu.”

“Öyle mi sanıyorsun? Yoksa sen de gururun yüzünden yenilgiyi hiç düşünmüyor musun?”

Caradoc ona cevap vermedi, kolunu bıraktı ve Breaca da sessizce yürüyüp mezar odasından dışarıya çıktı, hava kararmaya başlamıştı.

Breaca’yı çok iyi tanıyan ve onun Caradoc konusundaki düşüncelerini çok iyi bilen Airmid onun atını hazırlamış, yılan-kargısını eyerin arkasına takmış, muhafızlarıyla beraber Mona’ya geri dönmek üzere bekliyordu. Muhafızların içinde sadece kolu kırık olduğu için Mona’da kalmış olan Ardacos yoktu. Breaca sükûnetiyle kendisine destek veren Ardacos’un da yanında olmasını isterdi ama genç adam at binecek durumda değildi. Diğerleri Breaca’nın sinirli olduğunu anladılar ve bunun Amminios yüzünden olduğunu düşündüler. Hepsi atlarına atladılar ve silahlarını almak için köyün kapısında sıraya girmiş olan diğer davetlilerin arasına karıştılar. Oradan ayrılırken sadece Dolu bir kez geriye döndü ve mezar tümseğine baktı.

Yağmur damlaları rüzgarın etkisiyle yandan vuruyordu. Breaca’nın kısırağı rüzgara ve yağmura hiç aldırmadan yola devam ediyordu. Breaca eyerinde dimdik oturuyordu, hâlâ sinirli,

öfkeliydi. Bir süre sonra başını çevirmeden, “Amminios’un gururu beyaz pelerinli ve kargılı beş bin askerlik bir ordunun görüntüsünden daha mı ağır yani?” diye sordu.

Caradoc onun hemen sol tarafında at biniyordu. Onun gözleri de etrafta düşman arar gibiydi. “Bu bir kumardı ve biz kaybettik,” dedi. “Alınması gerekli bir riskti bu.”

“Şimdi Atrebateler ve müttefikleri Dobunni ordusu var karşımızda, bu da alınması gerekli olan riskin bir parçası mıydı yani? Bu kuvvetler bizden sekiz dokuz kat daha kalabalıklar. Sen onlarla savaşılabirsin, ama ben Mona savaşçılarından bir başka adamın gururu için ölmelerini isteyemem. Biz eve dönüyoruz. Savaşı kazanırsan haber gönder bize. Ölürsen bunu da öğreniriz elbette.”

At sırtında yapılan iki günlük yolculuk ve onun sonundaki deniz-nehir geçişi sırasında Breaca’nın öfkesi geçmemişti ve hâlâ devam ediyordu. Boz kırsığı boş bir vadiye bakan uzun, hafif yokuşun başında dizginleyip durdu ve vadiye baktı. Arkasından gelen Mona onur muhafızları, yetmiş ilave savaşçı ve Caradoc’un Ordovice askerleri tarafından desteklenen iki yüz Trinovante askeri de onunla beraber durdular. Toplam olarak yaklaşık bin kişilik bir kuvvet oluyorlardı ama vadinin karşı bayırında bekleyen binlerce asker karşısında sayıca çok zayıf kalmışlardı. Daha önce Caradoc’a sadakat yemini etmiş olan askerler bile şimdi karşıdaki düşman güce katılmışlardı. Açık kahverengi pelerinleriyle Atrebateler ve yeşil gri kareli pelerinleriyle sol kanatta Dobunniler şimdi karşılarında düşman güçleri olarak onları bekliyorlardı. İki birlik arasında katırtırnağı sarısı pelerinli askerler vardı ve Breaca bir ara Amminios’un gülüşünü duyar gibi oldu.

Güneş Tazısı’nın diğer iki oğlu Breaca’nın sağ ve sol kanadını savunacak, ona destek vereceklerdi. Genç kız sol tarafına döndü ve “Savaş istiyordun, işte sana savaş,” dedi. “Mutlu musun şimdi?”

Bán’ın verdiği ata benzer bir at üzerinde oturan Caradoc,

“Kış geliyor, onlarla şimdi savaşmayacağız, bu sadece bir gösteri. Bahar gelmeden bir şey olmayacağını onlar da biliyorlar,” diye cevap verdi. Omuzlarındaki beyaz pelerin yağmur ve çamurla iyice kirlenmişti. O da Breaca kadar öfkeliydi ve bunu da gizlemiyordu. Başını iki yana salladı ve “Özür dilerim,” diye devam etti. “Hatamı kabul ediyorum, şimdi mutlu musun?”

Breaca’nın sağında duran Togodubnos, çok şey kaybetmiş ama kendine hakim olan bir adam olarak, “Kesin tartışmayı,” dedi. “Ortada hata filan yok. Denedik ve kaybettik. Amminios benim tek liman teklifimi reddederek güneye indi, gerisi de kaçınılmazdı. Amminios Caradoc’un Ordovicelerinden güney topraklarını alırken biraz adamı kaybetti ve şimdi bahar savaşı için bizim de askerimiz az. Bu durumda ne yapacağımıza bakacağız.” Durdu, karşıdaki düşman birliklerine baktı ve “Durum daha da kötü olabilirdi,” diye devam etti. “Amminios Roma’ya gidip topraklarını geri almak için yeni Sezar’dan lejyon kuvvetleri de isteyebilirdi.”

Breaca hafifçe öksürdü ve “Bunu yapmayacağını nereden biliyorsun?” diye sordu. Öfkesi hafıflemiş gibiydi, şimdi rüzgar ve yağmur altında geleceği düşünüyordu. Açtı, üşüyor ve içinde bir boşluk hissediyordu. Şimdi güçlü ittifaklar yapmaktan ve savaşıp kazanmaktan başka bir şey düşünemiyordu. İcini çekti ve Savaşçı olarak kadın kimliğini dengelemeye çalıştı. İki yanında duran savaşçı kardeşlere hitap ederek, “Kış geliyor,” diye konuştu. “Caligula bile denizden asker gönderecek kadar çılgın olamaz. Hazırlık için koca bir kış mevsimi var önümüzde. Demircilerimiz sürekli olarak silah yapar ve askerlerimiz de eğitimlerine devam ederler. Bir araya gelirse Atrebatelerin ordusunu mahvedecek güçlü bir ordu kurabiliriz. Tanrılar da yardım ederse Roma’ya bile karşı koyabiliriz.”

Germanya'da, Ren nehri kıyılarında, Galya'dan gelmiş olan askerler aynı zamanda Caligula –ama kendisinin duymadığı yerlerde– denen İmparator Gaius Julius Sezar Germanikus önünde bütün hünerlerini göstermek için çabalıyorlardı.

İlerle. Silahların düzenine dikkat et. Kargılar kayıyor. Silahını sıkı tut ve ucunun sallanmasına engel ol. İlerle.

Arka taraflardan bir boru sesi yükseldi. Birlik birden durdu ve sonra aniden bir tek kişi gibi hep beraber sola döndü. Saflar arasında bir rahatlama hissedildi. Acemi askerler sözlü emirlerle beraber boru ile verilen emirleri de öğrenmeye başlamışlar ve Şubat başından sonra da sadece boru sesine uyarak emir almaya başlamışlardı. Artık bunu hiç aksamadan yapabiliyorlardı ki bu adeta bir mucize sayılırdı. Bán her şey dikkat ettiği gibi, askerlerin rahatladığını da anladı. Hatta bir ara, içinden gelen bir arzuya onlar gibi hareket etmeyi denedi. Ama ruhu her şeyi gözlemliyor, yargılıyor ve bir şey hissetmiyordu.

Bán'ın, Iccius'un ölümünden sonraki günlerde içindeki değişimi anlaması biraz zaman almıştı. İlk günlerde bunun bir şok olduğunu ve zaman içinde geçeceğini düşünmüştü. Galya'da doğuya doğru yaptıkları yolculuk sırasında, Amminios'un esiri olarak yaşadığı iki yıl boyunca kendisine güç veren yaşama arzusu da kaybettiğini düşündü. Artık Breaca ve Macha da gelmeyeceklerdi ona ve ikisini de çok özlemişti. Onların yerine Iccius

ile bir arada yaşamayı öğrenmiş, ölümler diyarına onunla beraber gideceği düşüncesine alıştırmıştı kendini, Breaca ve Macha artık birer gölgeydi onun için, konuşmuyorlar, sadece sessiz bir dostluğu paylaşıyorlardı onunla.

Bu da hoş bir duyguydu ve Bán ölümünden korkmadığı için de etrafındaki Gallileri sarmış olan ölüm korkusundan uzaktı. O zamana kadar aldığı piyade eğitimini yeterli ve heyecanlı buluyor, hatta ilerde süvari birliklerine katılma umudu taşıyordu ama bunda Corvus'un da büyük rolü vardı elbette. Romalı subay yeni kurduğu Ala V Gallorum adlı birliğine gerektiği kadar asker almış ve Bán'a da, eğitim ve deneme sürecini tamamladıktan sonra bu birliğe katılabileceğini söylemişti. Bán için engelli bir yarıştı bu ve ölse bile ölümler diyarında ailesine ve Iccius'a kavuşacaktı. Onun korktuğu tek şey onursuzca ölmektir.

Bu konuda en büyük umudu Crow'du. Huysuz tay Ren nehri-ne ve doğuya doğru yaptıkları yolculuk sırasında da olgunlaşmamıştı. Hâlâ üzerinde oturan süvariye fırlatıp atmak için hırçınlaşıyor ve Bán da onu eğitip yumuşatmak için bütün boş zamanlarını onunla geçiriyor, onu yola getirmeye çalışıyordu. Bir süre sonra onu oldukça sakinleştirmiş, yaralanma korkusu olmadan üzerine binmeyi başarmıştı ama hayvanın durumu yine de kuşkuluydu ve beklenmeyen zamanlarda yine azabilirdi.

Bán bir gün yine, *Rahvan git. Maraboduus sol ayakta aksıyor. Uzun adımlarını bozmasına izi verme sakın*, diyerek atının eğitimini sürdürüyordu.

O sırada boru tekrar çaldı ve bütün süvarilerle beraber Bán da bir an için durakladı. Boru sesiyle verilen emirlere henüz tam anlamıyla ve savaş görmüş süvariler gibi alışmamışlardı. Eğitim birliğinin başındaki Yüzbaşı Perulla kızarak kolunu kaldırdı, eğitim yapan birlik geriye dönerken Bán da atını sağa döndürerek onlara adım uydurmaya çalıştı ama at bir an sekti ve ritim kaçırdı.

Bán içinden, *lanet olsun, adam bunu görmüştür*, diye söylendi.

Sakin arkana bakma Bán.

Bán bir gün eğitim sırasında hata yapınca arkasına bakmış ve bunun için arkasında sırt çantasıyla beraber eğitim sahasında birkaç gün koşma cezası almıştı. İmparator geçit resminde atın sekmesi ve ritim kaçırmasının cezası hiç kuşkusuz bundan da beter olacaktı. Gözlerini önündeki süvarinin parlak miğferinden ve tribünde, Praetorian Muhafızları arasında oturan adama dikmiş olarak diğerlerine ayak uydurdu ve yürüyüşe katıldı.

Adam uyuyor ya da yazıcısına bir şeyler yazdırıyor. Bize bakmayacaksa neden yapıyoruz ki bunu? Bize ister bak, ister bakma, lanet herif! Senin bize bakmana ihtiyacımız yok. Şu geçit töreni bitsin de sen de geldiğin yere dön git. Ren ordularının yenilmez olduğunu söyle onlara, bunu duymak istiyor onlar. Büyük gerçek şu ki, orman asla Roma'ya boyun eğmeyecektir. Bunu Senatona söyleyen sana ne derler acaba, Gaius Germanikus?

İmparatorun, Gaius Julius Sezar Germanikus ve de Caligula olmak üzere iki adı vardı. Carvus'un birliği Yukarı Germenya'ya varmadan önce imparatorun yaptıklarını öğrendiler. Belçika Galyasından geçerken imparatorun, Germenya valisini idam ettirdiğini ve yerine Lucius Sulpicius Galba'yı getirdiğini öğrendiler. Corvus o zamana kadar birliğini normal hızla götürmüştü. Bán'ın daha sonra öğrendiğine göre, Corvus bir süre önce Akitanya'da Galba'nın emrinde görev yapmış ve yeni birliği de onun emriyle kurmuştu. Aldığı emre göre, katliam sona erene kadar birliğini gözlerden uzak tutacaktı.

Yeni valinin göreve başladığını öğrenen Corvus birliğinin hızını artırdı, fakat birlik yine de yeterince hızlı yol almıyordu. Yeni birliğin gelişini beklediği on beş gün içinde Galba Ren bölgesi-

ni yakıp yıkmış, tembelleri, sakatları ve yaşlıları vahşice elemiş ve geriye kalanlara da korku salmıştı. Şimdi de ordusunu güçlendirmeye çalışıyordu. Kartal emrinde görev yapmanın zevkli, olacağını düşünenler hata yaptıklarını anlamışlardı. Corvus'un birliğini Moguntiacum'a doğru götürdüğü sonbahar sonunda lejyonlarda huzursuzluk vardı. Kış sona erece kadar iki yeni lejyon kalesi inşa edildi ve yeni birlikler cumhuriyet günlerinden beri görülmemiş bir eğitimden geçerek savaşa hazır hale geldiler.

Baharın ilk günlerinde yeni lejyon yola çıktı ve yeni inşa edilen kalelerden birine yerleşti. Legio XXII Primigenia adlı birliğin askerleri, Roma vatandaşı olarak, birlikte eğitim aldıkları Galyalı ve Germen birliklerinden çok daha üstün ve güçlü olduklarına inanıyorlardı. Ama beş gün sonra fikirleri değişmeye, on gün sonra da nehir onlara kötülük yapmaya başladı ve birlikten kaçanların sayısı arttı.

Yeni gelenler nehirden korkuyorlardı. Sular kampların dibinden sinsice, ruhlar gibi hisırdarak akıyor, şişmiş hayvan leşleri ve insanları ısırarak böcekler getiriyor, süvariler sabahları yeri kaplayan alçak siste atlarının, yeri görmeden yürürken ayaklarını sakatlamasından çekiniyorlardı. Sadece o bölgede yaşayan ve nehre alışık olanlar korkusuzdu. Batavyalı askerler hiç korkmuyor ve atlarını yedeklerine alarak zırhlarıyla nehre giriyorlardı. Onlar bunu bazen bahse girdikleri için, bazen eğitim ve subaylarına gösteri olsun diye, bazen de serinlemek için yapıyorlardı. Onlar nehri, tarihinde lejyonları mahveden Sigimur'un oğlu Arminius'un adı geçtiği için seviyorlardı. Rivayete göre bu adamın ruhu nehirden güç almış ve daha sonra bu gücü yüz katıyla nehre geri vermişti.

Askerler bu konuda da ikiye ayrılmışlardı. Romalı ve Galyalı askerler Arminius adını duyunca kötülüğü defetme işareti yaparak rüzgara karşı tükürürlerdi. Germenler daha basiretli adamlardı ve fikirlerini sadece en çok güvendiklerine söylerlerdi.

Bán bunu çilli, sarışın ve iriyarı Batavyalı Civilis adlı askerden öğrenmişti. Civilis onu Corvus'un emriyle bayıltmıştı ve o zamandan beri de ondan özür diler dururdu. Batavyalılar duygusal insanlardı ve Civilis de tüm yakınları gibi dost canlısı bir adamdı. Durocortorum'dan beri Bán'ı oğlu ya da kardeşi olarak kabul etmiş ve ona güvendiği için Arminius hikayesini anlatmıştı. Bir gün nehirdeki köprülerden birinin kenarına oturdu ve ayaklarını aşağıya sarkıtıp, yenilen üç lejyonun şansları için suya birer tane çakıl taşı atarken anlattı bunu Bán'a. Sonra da, "On yedinci, on sekizinci ve on dokuzuncu lejyonlar yüzbaşları, yedekleri ve kendilerini takip eden tüm insanlarla birlikte gittiler, onları bir daha göremeyeceğiz," dedi.

Bán o zaman iki aylık lejyon askeriydi. Onlar kendilerinin yenilmez olduklarına inanıyorlardı ve Bán da onların yalan konuştuğunu sanmıyordu. Ama yine de, "Nasıl yenildi onlar?" diye sormaktan alamadı kendini.

"Augustus'un hatasıydı bu. Birliklerin başına Quinctilius Varus'u getirdi, ama o adam bir savaşçı değil, bir hukukçuydu. Fakat onlar sonunda nasıl olsa öleceklerdi. Arminius onlarla daha önce de savaşmış ve zayıf yanlarını görmüştü. Onlar güneşte parlayan zırhlarla orman içinde saflar halinde yürüyerek savaşılmayacağını öğrenmemişlerdi. Arminius bir zamanlar subay olduğu için de ona güvendiler. Bir adamın Roma'yı bırakıp kabilesine dönebileceğine inanmaları da imkânsızdı."

Civilis pişmanlığını göstermek için yüzünü buruşturdu, sonra ay ışığında bembeyaz dişlerini göstererek sırıttı. Onun kendi kılıç kemeri de yıldızları kiskandıracak kadar parlatılmıştı ve o da orduda bir onbaşydı.

Bán onu dinledikten sonra başını salladı ve "Ama biz hâlâ saflar halinde savaşmaya devam ediyoruz," dedi.

"Elbette, lejyonlar bunun bir hata olduğunu hiç öğrenmeyecekler. Bunu kabul etmek, zayıf olduklarını kabul etmek olacak-

tır ve Roma asla zayıf olamaz. Ama Roma, nehrin doğusundaki Büyük Germenya'yı imparatorluk içine almayı da tekrar denemeyecektir. Orman içindeki kabileler Arminius sayesinde Roma boyunduruğuna girmeden özgürce yaşıyorlar.”

“Senin uğruna savaştığın Roma bu işte, değil mi?”

Civilis omuz silkti ve “Maaş iyi,” diyerek öne doğru eğildi. “Ben nehre de inanırım. Halkımız arasında tekrarlanan bir rivayete göre nehirde Arminius’un ruhu varmış. Bu nehir akmaya devam ettikçe Roma ve müttefikleri yaşamaya devam edeceklerdir.”

Bán da bu konuda ona inanıyordu. Savaşçı olduklarına ya da olacaklarına inanan koca adamlar gece nöbetlerinde iki kişi kalınca çocuklar gibi korkuyor, sızlanmaya başlıyorlardı. Yeni kamplar için odun kesmek üzere nehrin karşı kıyısına gönderilen askerler bembeyaz yüzlerinde korku ifadeleriyle geriye dönüyor, en küçük sestten ürküyorlardı. Bir ordu kampında bir sürü anı ses ve gürültü oluyordu. Çadırlarda ya da inşa edilen ahşap kulübelerde yatanlar da geceleri rahat uyuyamıyorlardı. Fakat Bán rahattı, ölümler diyarındaki Iccius’un ruhu onu koruyordu.

Bir süre sonra Roma lejyonları geldiler ve Bán birliğinden üç kez kaçıp yakalanan bir askerin idamına tanık oldu. Kaçağın başsız cesedi nehre atıldı ve birliğindeki diğer askerler de sularda sürüklenen cesedin arkasından baktılar. Bu olaydan sonra asker kaçaklarının sayısı azaldı ama kaçışlar hiçbir zaman sona ermedi.

Bahar gelince karlar eridi, yolculuk yapmak kolaylaştı ve nehir korkusu azaldı, imparatorun korkusu sivrisinek ve bit korkusunu bastırdı. Şubat’ın ilk günü, *İmparator on gün içinde geliyor, lejyonları teftiş edecek*, haberi geldi. *İmparator iki kız kardeşini sürgüne gönderdi ve sevgilisi olan Marcus Aemilius Lepidus’u idam ettirdi. Gözüne batan herkesi öldürtüyor. Gaius’un ölümü yavaşça geliyor.*

Yeni lejyondaki Romalı askerler Gaius'u yakından tanıyor ve ondan çok korkuyorlardı. Askerler paniğe kapıldıkça eğitimleri aksıyor, subayları da onları kamçılıyarak yola getirmeye çalışırken daha çok korkutuyorlardı.

Sonuçta istenen süre içinde iyi yetiştikleri anlaşıldı. Gaius bulutsuz bir günün sabahında, erken bir saatte geldi ve Moguntiacum'un iki lejyonu güneşte pırl pırl parlayan zırhlarıyla dizilerek onu törenle karşıladılar. İmparatora saygılarını göstermek için bir gün önce akşama kadar eğitim yapmışlar ve vali Galba onların arasında dolaşarak kumandayı almıştı. O gün nehrin yukarısına doğru kıyıyı takip ederek yirmi mil yürüyüp geri dönmüşler, hendek kazıp savunma duvarı inşa etmişler, tarruz ve savunma manevrası yapmışlar ve bir tek asker bile hata yapmamıştı. İmparator onlardan memnun kaldığını bildirdi.

İlk gün böyle geçti ve ikinci gün süvarilere verildi. Romalılar iyi süvari değillerdi ama altın vererek kendi gösterilerini yapacak iyi biniciler tuttular ve Galyalı askerler böylece atlı gösterilerde Germenlerle yarış ettiler. Atlılar akşama kadar bağırarak çeşitli şekillerde yarıştılar ve zafer naraları attılar.

Lejyon askerleri akşama doğru toplanıp farklı bir geçit töreni izlediler. İmparator Germen atlı muhafızları için yeni askerler istemiş ve Moguntiacum da onları getirmenin onurunu yaşamıştı. Galba Ubii ve Batavyalı üç bin gönüllü arasından beş yüz asker seçti. Bunların hepsi de Civilis gibi iriyarı, güneş yanığı tenli askerlerdi. Bu askerler savaş kıyafetleriyle kahverengi atlarının üstünde geçit törenine katıldılar, kızıl saçları sağ kulaklarının üstünde topuz yapılmış, yüzlerine beyaz boya sürülmüştü ve tuniklerinin eteklerinde at kolları ve ölen yakınlarının kurutulmuş kafa derileri sallanıyordu.

Bunların nefes kesici gösterileri büyük bir heyecanla izlendi. Bu gösteriler daha öncekileri gölgede bıraktı ve Gaius onları ne kadar takdir ettiğini açıkça söyledi ve davranışlarıyla da gösterdi.

Tribünden indi, atlıların yanına gitti, hepsini kutladı ve beş yüz atlı sahadan ayrılırken, çoğu bundan sonra imparatora Praetorian Muhafızlarından daha yakın olacaklarına inanıyordu. Lejyonerler ve eğitimdeki askerler de onları takdir ederek izlediler. Gaius'un savaş bilgisi zayıf olabilirdi ama kendisini koruyacak asker seçme konusunda çok usta olduğu belliydi. Atlı muhafızlara saldıracak askerın çok cesur olması gerekirdi ve öyle olsa bile imparatora sağ olarak yaklaşması imkânsızdı.

Tören bitmek üzere. Sakın başını kaldırma, bakma. Corvus onun dikkatini çekmemem gerektiğini söyledi. "Hoşlandığını ister ve istediğini de alır. Sen farklısın. Kahverengi kısraklar arasında sen de canı tayın kadar dikkat çekici bir gençsin. İmparatorun gözleri sana takılırsa seni ve tayını hemen ister. Onun gözlerinden sakın, ona görünmemeye çalış, dikkatini çekme."

İmparator henüz görmedi beni.

Üçüncü günün sabahı eğitimde olan askerlerin gösterileri vardı ve bir süre sonra onlar da hünerlerinin yarısını göstermişlerdi. Çok geçmeden iki boru arka arkaya çaldı, dur işaretiydi bu.

Tamam işte. İşimiz bitti.

Onlar henüz atlı muhafızlar değillerdi, imparatorun karşısında durmaları söylenmemişti. Emir Praetorian Muhafızların tribününden geldi ve eğitim birliği subayı olan Yüzbaşı Perulla birliğin önüne çıkarak emir bekledi. İmparator asker hatası yüzünden henüz bir subayı cezalandırmamıştı ama daha önce yaşanmış benzer olaylar vardı. Askerler subaylarını çok sevmeseler bile sayarlardı ve olacakları sessizce beklediler. Perulla dört ay boyunca onlara bağırıp çağırmış, disiplin cezası verip kamçılarmıştı, ama onun bunu görev gereği yaptığını biliyor ve saygıda kusur etmiyorlardı. Perulla askerler arasında ayrımcılık yapmamış ve onların saygısını kazanmıştı. Şimdi çoğu onun ölümünü

görmek istemiyor, üzülüyordu.

Praetorian Muhafızlarının komutanı tribünden aşağıya indi. Bán nefesini tuttu ve arkasında bir askerin Galya dilinde bir tanrı adını söylediğini duydu. Uzaktan Latince bir emir daha duyuldu ve Perulla'nın ceza görmeyeceği anlaşıldı. Yeni askerler süvari birliğine alınmayı bekliyordu ama şimdi onlardan, atlarına binip hünerlerini göstermeleri isteniyordu. Bán cesaretini toplayıp geriye doğru baktı. Gri renkli nehir sisi topuklarını sarıyor, nehrin zehri akmaya başlıyordu. Bán içinden Iccius'a dua etti ve dikkat çekmemek için kahverengi bir at almak için koştu.

"Nasıl gitti?"

"İyi gitmedi."

Sis dağılmıştı, tören zemini dümdüz, arızasızdı ama gösteri yine de pekiyi gitmemişti. Bán eğildi ve kahverengi kısrağın karnına bağlı kolonun üzerindeki teri sildi. Kabahat hayvanda değildi, Bán sürekli olarak kendi tayı ile eğitim yapacağı yerde biraz da bu kısrağı ve başka hayvanlarla da meşgul olmalıydı. Kısrağı güvenli bir hayvandı ve rengi gruptaki atların rengine uyduğu için de hiç dikkat çekmiyordu.

"Galba bir şey söyledi mi?"

Rufus ahırın önündeki direğe yaslandı ve ona baktı. Galyalı bir süre önce Corvus'un yeni birliğinde onbaşı olarak görev almıştı ve şimdi işini gücünü bırakmış, henüz eğitimde olan acemi bir askerle sohbet ediyordu. Corvus ona, koruması altında olan bu çocuğa dikkat etmesini söylemişti ve bunu herkes biliyordu. Ama her zaman hoş görülen bir konu değildi bu.

Bán, "Galba bir şey söylemedi," diyerek atın karnına doğru eğildi ve kurumuş olan ter izlerini sildi. "O tribünden inmeye fırsat bulamadan önce imparator yemek yiyeceğini söylemiş."

"O da daha sonra konuşacaktır seninle. Süvari birliğine alıncaksın, merak etme. O seni eğitim sırasında gördü ve kim ol-

duğunu da biliyor.”

“Hiç sanmıyorum, kim olduğumu bilmiyor o. Buraya asla gelmez. Karar verecek olan kişi Perulla’dır ve daha önce ne düşü-nürse düşünsün, fikrini değiştirecek kadar şey gördü.”

Kısrak gösteri sırasında hiç beklenmeyen bir anda adım de-ğiştirmiş ve sıranın yarım adım ilerisinde ani bir duruş yapmıştı. Başkalarının hataları da vardı elbette, ama bu açık bir hataydı ve Bán böyle bir hatayı hayatı boyunca bir daha tekrarlamak iste-mezdi. Bán biraz düşündü ve sonra, “Eğer bundan sonraki yirmi beş yılını yüz tane kokmuş Galyalı arasında piyade eri olarak ge-çireceksem bu benim hatam olacaktır,” diye konuştu. “Corvus’u görürsen böyle dediğimi söyle ona. Crow’u da alabilir. Onun bir piyade yük atı olarak kullanılmasını istemem.”

“Sen ölüp de o çılgın atı ona miras olarak bıraksan bile Cor-vus almaz onu. Zaten henüz her şey bitmiş değil, umudunu yitir-me sakın.” Rufus hayvanın sırtına hafifçe vurdu ve “Her neyse, burada fazla durma,” diye devam etti. “Tören alanına çık da bir şeyler yapmaya bak. Civilis o çirkin Germen dişlerinin arasından yalan söylemiyorsa, imparator öğle yemeğini bitirmeden önce güzel gösteriler olacakmış.”

Civilis yalan söylemişse bunu Rufus’tan başka duyanlar da ol-muştu tabii. Bán eline bir kürekle bir sepet alarak sahadaki at pisliklerini toplamaya gidince ondan önce üç askerin daha aynı işi yaptıklarını gördü. Başka askerler çimlerin üzerindeki saman-ları toplarken, birkaçı da tribünlerin bazı yerlerini onarıyordu. Gaius, Galba’nın, nehrin yarım mil yukarısında olan XIV. bir-lik kampındaki karargâhına çekilmişti. Bir şeyler olsa bile onlar bunu göremezlerdi, ama onlar tören alanının temizliğiyle ilgilen-diler ve Perulla da onları durdurmadı.

Onlar çalışmaya devam ederken güneş de ağaçların üzerin-de iyice yükseldi. Günün en güzel saatiydi şimdi; nehir canlandı,

kenarındaki ağaçları aydınlatırken, önce çırpınan sular erimiş gümüşe, sonra yeşile dönüştü ve orman dost olmasa bile düşman da olmadığını gösterir gibiydi.

Alarm borusunu önce, yarım mil yukarıda, vali konağının kapısı önünde nöbet tutan Praetorian muhafızları çaldı. Germen at muhafızının görevden alınması son gelenlerin çoğunu kızdırmış, onlar yerlerine çekilip atlarını ahırlarına koymuş ve gelecek emri beklemeye başlamışlardı. Karışıklığın nedeni hemen anlaşılamadı. Galba'nın Yukarı Germenya'daki köşkü çok iyi korunuyordu ve oraya saldıracak olanların ölümü göze alacak kadar umutsuz durumda olmaları gerekirdi. Ama her şeye rağmen bir saldırı var demekti ve imparatoru korumak için atlarına atlayıp oraya giden askerler vardı. Sahadaki at pisliklerini toplayan ve diğer işleri yapan acemiler bir süre giden atlıların arkasından baktılar ve meraklandılar. Bazıları at muhafızının geri geldiğini sandılar, ama çok sayıda zırhlı süvari vardı ortada. Çok geçmeden uzaktan bir grup süvari görüldü ve başlarında da beyaz savaş atının üzerinde imparator vardı, onu altın kaplı zırhlarından ve atının altın geminden tanıdılar. Göğüs zırhında Alexander resimleri vardı. Ama imparator iyi bir süvari değildi, atının gemini kasiyor ve hayvanın ağzından kanlı salyalar akıyordu. Başını çevirip saldıran düşmanı ilk gören Bán oldu ve bağırdı.

“Chattiler!”

Bán yüksek sesle bağırdığını sanıyordu ama sesi oldukça cılız çıkmıştı. Onun yerine benekli tay bütün öfkesi ve gücüyle kükredi, kişnedi. Tay gelenlerin arka sırasındaydı ama sesi sanki ön sıradaymış gibi yakından geldi ve onu duyan acemiler nehre doğru döndüler. Hepsinin yüzü sapsarı kesildi. Chattileri herkes tanırdı –nehrin Romalılar tarafındaki köyleri basıp yakan, yağma eden hain Arminius'un askerleriydi bunlar, korkunç savaşçılardı. Saçlarını at muhafızı gibi topuz yaparlar, ama ölmüş atalarının kafa derilerini omuzlarında taşır ve kemerlerine de kurukafalar

asarlardı. Bán otuz kadar atlının nehirden çıkıp saldırdığını gördü, ellerinde bir adamın kafasını bir darbeye ikiye bölecek kadar uzun ve ağır kılıçlar vardı ve savaş narası atıyorlardı. Bán tekrar bağırmak istedi ama sesi çıkmadı.

Bunların savaş naraları arenada gösteri yapan süvarilerin naraları gibi değildi, çok daha korkunçtu. Galyalılar şampiyon Vercingetorix'in Roma lejyonları tarafından değil de Sezar'ın dört yüz Germen süvarisi tarafından mağlup edildiğini söylerlerdi ki Bán şimdi bunu daha iyi anlıyordu. Rivayete göre, bu adamlar zevk için insanların kol ve bacaklarını keser, onların yavaşça ölmelerini seyrederlerdi ve Bán şimdi onların korkunç naralarını duyunca buna daha çok inandı. Bunlara karşı savaşmak için insanın yaşamaktan bıkmış olması ya da kendine gereğinden fazla güvenmesi gerekirdi.

Demek ki İmparator Gaius Germanikus da böyle bir adamdı. İmparator Praetorian Muhafızları'nın önünde dörtlü at koştururken bir savaş narası attı ama sesi o gürültü ve karmaşa içinde duyulmadığı için kılıcını kaldırıp başının üstünde sallamaya başladı. Gümüş gibi parlak ve çok keskin kılıç ışıktaki pırıl pırıl parlıyordu. Bu kılıcın Chatti kılıçları karşısında fazla dayanamayacağı belliydi ama kimse çıkıp da imparatora bunu söyleyemezdi elbette.

Lejyon askerleri tehlikeyi gördüler, XIV. Birlik bütün hızıyla saldırıya karşı savaşmaya hazırlanırken; eğitimleri bitmemiş olan acemi askerler de silaha sarıldılar. Bán koşup Crow'a ulaşmak istedi ama düşman karşısında yerinden ayrılanlara ne yapıldığını duymuştu ve ayrıca kendisine korkak denmesini de istemiyordu. Crow da zaten kendini koruyabilirdi.

Bán tören alanının ortasına kadar geldiğinde, nehir tarafından birbiri arkasına çalınan iki boru sesi duydu ama o karmaşa ve gürültüde bunun saldırı mı, yoksa toplanma emri mi olduğunu anlayamadı. Arena kapılarına geldiği zaman boru tekrar çaldı

ve Bán etrafındaki askerlerin davranışlarına bakarak ne yapması gerektiğini anladı.

Kapı kenarındaki direğe tırmandı ve derin bir nefes alarak bağırdı.

“Bizi durduruyor mu? Yardıma gitmeyecek miyiz?”

Bu soruyu etrafındakilere sorarken şaşkındı, çünkü Galba’nın korkak ya da hain olduğunu düşünmüyordu, ama boru çalınarak verilen bu emir de anlamsızdı. O sırada Yüzbaşı Perulla, “Bu bir ‘sıkı durun’ borusu!” diye bağırdı. “Eğer bu borunun hücum emri olduğunu düşünen varsa buyursun, gitsin. Ama ben emre uyup olduğumuz yerde kalmamız gerekiyor derim.”

Yüzbaşı uzun boylu bir adam değildi –Romalılar kısa boylu oluyordu zaten– ama tıknaz, güçlü bir adamdı ve üzerindeki zırha sanki doğduğunda giymiş gibi alıştı. Kapının ortasında durup sol elini Bán’ın omzuna koydu ve sağ kolunu da kapının önüne uzatıp acemi askerlerinin dışarıya fırlayıp savaşa katılmalarını önledi.

Acemiler onun arkasında toplanıp beklediler ve Bán hepsinin önünde, sanki seçilmiş bir temsilci gibi durarak, “Peki, ama ne yapacağız?” diye sordu.

Perulla garip bir gülümsemeyle onun yüzüne baktı. Bán onun böyle gülümsediğini ilk kez görüyordu.

“Bence sen hemen şu çılgın atının yanına git ve Gaius onun boynunu kestirmeden bir yere kapat. Ondan sonra sıraya girip valinin konağını korumak için oraya gidebiliriz. Eğer şansımız varsa, imparatorumuz zafer kazanmış olarak oraya döndüğünde onu zafer sevinciyle, coşkuyla karşılarız.”

Civilis’ti bu.

Haber yolun kenarında merak ve endişeyle bekleyenler arasında çabuk yayıldı ve imparator atının üzerinde geçerken her-

kes avazı çıktığı kadar, “*Gaius Germanikus! Gaius Germanikus!*” diye bağırmaya başladı. Bağırışlar ve gülüşmeler XIV. birliğin taş duvarlı yatakhanelerinden, acemilerin henüz bitmemiş ahşap kulübelerine kadar her yere yayıldı. Bán ise o sırada Crow’u sakinleştirmeye çalışıyordu. Söylentiye duymuş ama inanmamıştı. Rufus ahıra gelip kapıda durdu ve haberi verdi ona.

“Elbette Civilis’ti o. Başka kim olabilirdi ki? Gaius aniden gelip uyuyan bir nöbetçiyi yakalar korkusuyla herkes tetikteyken, Chattleler bile gündüz vakti nehri geçerken öyle çılgınca nara atmazlar. Onun için böyle davrandılar—onların yarısı Batavyalı. Akrabalarını tanıdılar ve geriye çekildiler. Aslına bakarsan Praetorianlar saldırsalardı beyinleri nehrin sularına dökülebilirdi, onlar savaşıma hazır bekliyorlardı. Adamlardan biri onlara korkaklar diye bağırırsaydı hiç düşünmeden onlara saldıracaklardı.”

“Öldürdüler mi onu?”

“Civilis’i mi? Aptalca konuşma, çocuk. Onları nehrin yukarısına doğru çekti, bazılarının atları tökezledi ve Civilis adamlarıyla beraber suya daldı. İmparator Praetorianların suya girmesini önledi, çünkü onlar yüzme bilmezler. Sezar gibi o da askerlerine bazı ağaçlara zafer işareti kazdırdı ve zafer kazanmış gibi geriye döndü. Ondan sonra olanları hepimiz biliyorsunuz.”

İmparator zafer kazanmış gibi geriye dönerken yol kenarına toplanıp bağırان ve alkışlayanlar arasında Bán da vardı. Ortamın heyecanı onu da etkilemiş ve sanki gerçek bir zafer kazanılmış gibi o da imparatoru coşkuyla alkışlamış, bağırmıştı. Ama gerçeği öğrenince içinde bir boşluk hissetti.

Tayın neden bu kadar hırçınlaştığını bilmiyordu, onu sakinleştirmeye çalıştı ve çevredeki gürültüler azalınca hayvan yumuşadı ve sakinleşti. Bán hayvanın ateşlenmiş gibi görünen arka bacağına kaldırıp baktı ve nalinin arasına bir boynuz parçasının girmiş olduğunu gördü, Crow’un canı yanıyordu. Bán hemen bıçağını alıp bu boynuz kıymığı oradan çıkardı. Rufus durmadan

konusuyor, olanları tekrar anlatıyordu, ona göre Civilis imparatora yaptığı hizmet karşılığında Batavya birliğinin başına komutan olarak atanırdı.

Bán onu dinlerken atın ayağını bir kez daha kontrol etti ve bacaktaki ateşin düştüğünü gördü. Fakat o doğrulurken at birden yine hırçınlaştı, boşluğu çiftledi ve Bán yana sıçrayarak geriledi. Sonra atı bağlı olduğu yerde bırakıp Rufus'la beraber kampa doğru yürüdü. Kış mevsiminde boyu da uzamış, Galyalı'ya yetişmişti. Bir ara Rufus'un boyu ile kendi boyunu kıyaslar gibi baktı ve Rufus da bunu fark etti ama sesini çıkarmadı. Şimdi boş olan tören alanını hiç konuşmadan geçtiler.

Henüz akşam olmamıştı ama güneş alçalmaya başlamıştı. Bán kampın kapısını açtı, Galyalı'nın geçmesi için kenara çekildi ve imparatorun gelişinden beri aklında olan soruyu sordu: "Savaş çıkacak mı dersin? Perulla'ya göre bu yaz savaş çıkabilir. Galba sınırı Chatti saldırısına karşı savunma sözü verirse Gaius da gemiler inşa ettirip İngiltere'ye..."

Bán Rufus'un aniden durduğunu görünce hemen sustu. Kampın diğer yanında Perulla, yanında Civilis ve onun arkasında da imparator at muhafızlarından üçü olduğu halde duruyordu. Bán birden boğazının kurur gibi olduğunu hissetti.

Perulla onları görünce bir adım ilerledi ve sağ elini kaldırıp selam verdi, ama anlamsız bir hareketti bu.

"Eburovic'in oğlu Bán mısın sen? Ecenî rehinesi misin?"

Bán birden ne diyeceğini şaşırdı. Cunobelin topraklarından beri hiç kimse ona böyle ve asla Latince hitap etmemişti. Rufus dirseğiyle onu dürtünce Bán başını salladı. Ama konuşacak halde değildi, sanki sesi kısılmıştı.

"İmparator seni görmek istiyor."

"Şimdi mi?"

“Evet, hemen.”

Atlı muhafızlar Bán’ın iki yanına geçtiler ve o da boyunun hiç de düşündüğü kadar uzun olmadığını hissetti.

O güne kadar, Amminios’un yeni hamamının Roma gösterişinin güzel bir örneği olduğunu düşünürdü. Ama Moguntiacum’da vali konağının kapısından içeriye girer girmez eski görüşü hemen değişti. Geniş, havadar koridorlardan hızlı adımlarla yürüyerek geçtiler, her yer mermer ve rengarenk mozaik kapılıydı. Amminios da belki bu ihtişamı taklit etmek istemiş, ama ne yazık ki başarılı olamamıştı. Zenginliğini göstermeye çalışırken hiçbir şey bilmediğini kanıtlamıştı. Burada. Galba’nın konağında insan, bu ölçsüz zenginlik ve ihtişam içinde kendini iyice küçülmüş hissediyordu. Duvarlardaki oyuklarda ataların mermer büstleri ve birinde de bronzdan yapılmış bir sıçrayan atlet heykeli vardı. Yerler mavi ve gri renkli mozaik döşeliydi ve Bán bir ara sanki deniz üzerinde yürüyormuş hissine kapıldı. İnsan boyu yüksekliğinde duvar süsleri koridorların sonuna kadar devam ediyordu. Aşıl Hektor’u kılıçla öldürüyor, Scipio Hannibal’ı yeniyor, Octavian Antonius’u mahvediyordu. Bán muhafızların arasında tüm bunların arasından geçerken şaşkındı.

Bir süre sonra, XIV. ve XX. lejyonların simgesi olan kanatlı at ve yaban domuzu resimleriyle süslenmiş bir çift kapı önüne geldiler. Askerler birden durdular ve Praetorian Muhafızları’nın yüzbaşı selam verdi. Hiç kimse konuşmadı ve Bán bir an için kulaklarının sağır olduğunu düşündü, ama yakınlarda bulunan bir çeşmeden gelen su şırıltısını ve bahçeden gelen horoz sesini duyunca rahatladı.

Yüzbaşı kapıyı iki kez vurdu ve kapı yavaşça açıldı. Kapının arkasındaki oda geçtikleri koridorlardan oldukça farklıydı, her yer zenginlik, bolluk ve servet kokuyordu. Duvarlar kırmızı ve altın sarısı ipekle kaplanmıştı. Bán’ın dışardan şırıltısını duyduğu

çeşme muazzam odanın bir köşesinde, altın sarısı yunus balıkları üstüne su fışkırtıyordu. Kuzey duvarı önündeki alçak platform üzerinde duran koltuğun kollarında aslan kabartmaları, arkılığı üstünde de bir kartal heykeli vardı.

İmparatorun üzerinde pembe bir kıyafet ve İskender zaferlerinin kabartmalarıyla süslü altın bir göğüs zırhı vardı. Kırmızı üniformalı ve zırhlı sekiz Praetorian Muhafızı ikişerli gruplar olarak imparatorun çevresinde bekliyordu. Onların yanında zırhsız adamlar gerektiğinde emirleri yerine getirmek ve not almak için hazırıldılar. Bunların içinde Yunanlı gibi görünen birine oturma izni verilmişti. Galba platformun yanında, yerde, imparatorun hemen sağında, Corvus da sol tarafında hiç kımıldamadan duruyorlardı.

Bán'ı platformun önüne getirip bıraktılar, Gaius'un görmek için başını kaldırması gerekecekti. Hiç kimse ona bir imparator önünde nasıl durulması gerektiğini öğretmemişti, onun yüzüne bakmanın serbest olup olmadığını da bilmiyordu Bán. O da gözlerini leopar ayakları şeklinde oyulmuş koltuk ayaklarına dikti ve başını kaldırmadan sessizce bekledi.

“Britanyalı çocuk bu mu yani? Onurlu atalarımız için savaşan Galyalılar gibi Sezar için savaşacak olan rehine çocuk bu mu?” İmparatorun sesi söylendiği kadar ince değildi, şımarık bir çocuk sesine değil de olgun bir erkek sesine daha çok benziyordu.

Corvus, “Evet, efendimiz,” diye cevap verdi. “Ölen Cunobelinos ülkesinin kuzeyindeki topraklarda yaşayan Ecenilerdendir.”

İmparator İngiltere topraklarında yaşayanlar hakkında bilgi sahibiymiş gibi görünüyordu. Bir kaşını kaldırdı ve “Peki, adı ne bu delikanlının?” diye sordu.

“Efendimiz, ona henüz bir Romalı adı veremedik, adını ancak orduya katıldığı zaman alacak. Ülkesindeki adı Bán'dır ki bu da ana rahmine düştüğü ada olan Hibernia dilinde beyaz anlamına gelir. Annesi onun doğduğu gece rüyasında beyaz başlı bir at

görmüş ve ona bu adı vermişler.”

Bán bunları dinlerken gözlerini koltuğun leopar bacaklarından ayırmıyor, oradaki parmakları tekrar tekrar sayıyordu. Daha önce annesinin doğum öncesi gördüğü rüyayı sadece iki kez dinlemişti. Birinde ona bunu Dolu’nun doğumundan sonra bir yaz gününde anlatmışlar ve o da kendi at rüyasını görmüş-tü. İkinci sefer bunu ona en yaşlı nine ölmeden önce anlatmıştı. Bunu Corvus’a Macha anlatmış olabilirdi. Ama hemen her şeyi bilen geveze Luain Mac Calma da yapmış olabilirdi bunu. Annesi *Hibernia*’dan ona bile söz etmemişti. Bunun doğru olup olmadığını sormak için Iccius’u aradı gözleri ama bulamadı elbette. O sırada yabancı bir ses geldi kulaklarına.

Duymuyor mu bu çocuk? Yoksa anlamıyor mu? Latince biliyor değil mi? Ordumuza barbarları alıp duruyoruz zaten, uygarca dilimizi konuşmayana tahammül edemem doğrusu.”

“Latince anlıyor, efendimiz...”

Bán başını kaldırıp, “Latince biliyorum,” derken, mavi gözleriyle ünlü Yukarı Germenya valisi Galba’nın taş gibi duygusuz yüzüne baktı. O anda Roma İmparatoru Gaius Julius Sezar içini çekerek parmaklarını şaklattı ve Bán da sahibinin ışığını duyan bir av köpeği gibi, izin verilip verilmediğini bile düşünmeden, gözlerini imparatorun çatık kaşlı yüzüne doğru kaldırdı.

İmparator alaycı bir ses tonuyla, “Oldukça esmer bir genç için beyaz adı güzel bir isim,” diye konuştu. Konuşurken hafifçe gülümsüyordu ve sanki sesiyle gözleri farklı şeyler söyler gibiydi. Bán korku saçan gözlerle çekinmeden bakarken imparator, “Kabilende senin bir prens olduğunu söylediler. Doğru mu bu?” diye sordu.

Bán, Corvus’un baş salladığını fark etti ve “Efendimiz, bu doğru sayılır,” diye cevap verdi. “Ablam asalet sırasında benden önce gelir.” Bir an durdu ve *bir zamanlar onun rüyacısının savaşçısı olacağımı sanırdım*, demeyi düşündü ama bu sözün bu-

rada bir anlamı olmazdı, vazgeçti. “Bizde prenslik Roma’daki gibi değildir. Ben ablamın ordusunda bir savaşçı olabilirdim ve sırası geldiğinde benim bir kızım da ablamın yerini alabilirdi.”

“Demek bir savaşçı olmak isterdin, güzel.” İmparatorun ona bakan gözlerinde sanki acı ve öldürme arzusu var gibiydi. Bán onun gözlerindeki ifadeyi tam olarak anlayamadı. Rivayete göre bu adam bir zamanlar halkı tarafından sevilen bir kahramandı, ama bir hastalık onu bir zalim haline getirmişti. Böyle sürekli bir acının, zaten büyük bir gücün sarhoşluğu içinde olan bir insanı ne hale getirdiğini anlamak zor olmasa gerekti.

İmparatorun kaşları saçlarından daha açık, altın rengiydi ve sanki her zaman öfkeliymiş gibi sık sık çatılıyordu. Dudaklarını sürekli olarak yalıyor ve kıpkırmızı yapıyordu. Ama Bán dikkat edince dudakların kırmızıya boyanmış olduğunu anladı ve şoke oldu. O bunu düşünürken imparator, “Pekâlâ, hiç savaşa katılma onurunu kazandın mı bakalım?” diye sordu.

“Efendimiz, sadece bir kez savaşa katıldım ve sonunda da rehine olarak alındım. Ama esir düşmeden önce savaşarak iki düşman öldürdüm ve ablam da tanık oldu buna. Eğer ölmeseydi buna tanıklık edebilirdi.”

“Sen şimdi de Roma ordusuna katılmak mı istiyorsun?”

“Evet, efendimiz. Benim için onurlu bir görev olacaktır bu.”

İmparator bunu duyunca güldü ve onun hemen ardından Galba, Corvus ve orada bulunan diğerleri de güldüler. Yunanlı –rivayete göre Tiberius’un azat ettiği ve halefine verdiği eski bir köleydi– eğildi ve imparatorun kulağına bir şeyler fısıldadı. İmparator başını salladı ve elini hafifçe kaldırdı. Söylenmiş olanın kararı zaten verilmişti ama bu adam da halk tarafından hoş görülen ve sevilen biriydi. İmparator bazen ölüm saçan gözlerini kısarak Bán’a baktı ve delikanlı ürperdi. Ama boyalı dudaklarda hafif bir gülümseme belirdi.

“Biz de bir zamanlar Birinci ve Yirminci’nin adamları tara-

findan bu ülkede rehine alınmıştı. Zaman içinde bu cüretlerinin cezasını çekecekler, ama bu da bizim bir savaşçı olmamızı sağladı. Bu nedenle senin bu onurlu yoluna olumlu bakıyoruz, çünkü Roma ordularında hizmet etmenin dünyanın en şerefli işi olduğunu biliyoruz ve onların zaferini paylaşmak büyük onurdur. Bize hizmet edenlerin hepsi ödüllendirildi. Dünkü küçük savaşımızı duymuş olmalısın...” İmparator sustu, Bán’ın başını sallamasını ve diğerlerinin de takdir sesleriyle aslında savaşılmayan bir savaşı onaylamalarını bekledi. Orada bulunan ve gerçek savaşlara katılmış olan askerler da mırıldanarak onun söylediğini doğruladılar.

İmparator elini kaldırdı ve “Roma’dan buraya kadar bizi korumak için gelmiş olan muhafızlarımız savaş güçlerini böylece göstermiş oldular,” diye devam etti. “Fakat atlı muhafızlarımız ne yazık ki güçlerini gösterme fırsatı bulamadılar ve biz buna üzülüyoruz. Bu durumu düzeltmek için sana da bu şans tanıma-ya karar verdik.”

İmparator parmağını kaldırınca atlı muhafızlardan en iriyarılı olanı öne çıktı. Adam Bán’dan bir baş boyu kadar uzundu ve kolları onun bacakları kalınlığındaydı. Kılıcı Bán’ın vücudundan daha uzun ve çok geniştir. İri asker at ve ter kokuları içindeydi ve sırtırken sağ azı dişlerinden birinin eksik olduğu görülüyordu.

İmparator Bán’a acır gibi baktı ve başını salladı, gözleri yılan gözlerine benziyordu. Etrafa baktı ve “Germanikus adı bize onurlu babamızdan kaldı,” diye konuştu. “Adımıza Britannicus’u ve imparatorluğumuza da İngiltere’yi katarak en onurlu atamız olan tanrılaşmış Julius’un dileğini yerine getirmek en büyük arzumuzdur. Komutanımız Galba’ya göre, Büyük Germenya kabileleri boyun eğene kadar savaşçı lejyonlarımızı Ren nehrinden geriye çekmemeliyiz ve bu da bizi üzüyor çünkü onlar olmadan Okyanus ötesindeki güçlü kabileleri yenemeyiz. Ama şimdi senin burada olman, bize hangi tarafın daha güçlü olacağını anlama

fırsatı verecek. Böylece senin gücünü görerek ne yapabileceğimizi daha iyi anlayabileceğiz. Eğer bizim atlı muhafızımız kazanırsa Galba'nın kararına uyacak, sen kazanırsan İngiltere kabilelerinin daha güçlü olduğunu anlayacağız. Bu durumda daha sonra ordularımızı toplayıp kuzeye, Okyanus kıyılarına çıkacak ve diğer kıyıdaki barbar kabilelere karşı hazır olacağız.”

O bunları söylerken yazıcılar not alıyor, daha sonra Roma'da tartışılmak üzere yazıyorlardı. Bán imparatorun bu sözlerinin ne anlama geldiğini anlamak için bütün dikkatiyle dinledi, sonra Galba'ya baktı ve adamın birden öfkelenildiğini anladı, imparatorun konuşmasını beğenmediği açıldı.

Galba, “Efendimiz bir çocukla bir savaşı mı karşılaştıracak?” diye sordu. “Bir acemi askerle bir atlı muhafız subayı mı düello edecek yani?”

Galba cesur bir adamdı ve başka insanların daha hafif sorular yüzünden idam edildiklerini biliyordu. İmparator öfkesini gizlemek ister gibi gözlerini birkaç saniye kapadı ve sonra tekrar açarak, “Çocuk dediğin bu delikanlı bir savaşta iki düşman öldürmüş ve bunu da birkaç yıl önce, daha küçük bir yaşta başarmış,” diye konuştu. “Şimdi daha büyümüş ve bunu yine yapabilir, ya da bir düelloda onuruyla can verir. Zafer kazanmak için savaşırken ölmekten daha büyük onur var mı dünya? Biz ikisini de kıskanmalıyız. Eğer Roma halkına karşı yapmamız gereken görevler olmasaydı onun karşısına kendimiz bile çıkabilirdik. Peki, o halde bunu yarın öğleden önce göreceğiz.”

Gaius başını çevirdi ve platformun yanında hiç kımıldamadan sessizce duran Corvus'a bakarak, “Onun tavsiye belgesini sen imzaladın, değil mi?” diye sordu.

“Evet, efendimiz.”

“O halde onun gerektiği gibi silahlanmasını sen sağlayacaksın. Daha sonra bu çocuğun yeterince silahlı olmadığını söylenmesini istemiyorum.”

İmparator onlara çıkabileceklerini söyleyince, Corvus Bán'ın önüne geçerek kapıya doğru yürüdü. Kapı açılırken Galba arkalarından, “Onun yaşamasını istiyorsan şu beceriksiz kahverengi kısraktan daha iyi bir savaş atı bul ona, Corvus,” diye seslendi.

XXII

“Yapamazsın bunu. Çılgınlık bu. O adam öldürür seni.”

“Kaderden kaçılmaz. Bunu Ubian yapacak. Ama onurlu bir şekilde olacak bu.”

Bán kendinden çok emin ve rahat bir halde yürüdü. Bildircin yumurtası topladığı, Corvus’un çadırında ikram edilen kızarmış balığı yediği ve Civilis’in öğüdünü dinlediği zaman olduğu kadar rahattı. Rufus kendisine verdiği atları hatırladı. O gece Corvus’un misafir odasında yatarken düşünmüştü; belki de Gaius ruhsuz yaşamının ne olduğunu biliyor ve ona bir iyilik yapıyordu. İmparator belki de ondaki son hayat belirtilerini çekip almak ve geriye kalan cansız bedenini de armağan olarak Ubian kurduna atmak istemişti. Her durumda sonuç aynı olacaktı. Sabah uyanıp kalktığında Iccius’un ruhunu yanında buldu Bán, içi huzurluydu, sanki bütün hayatı boyunca çıplak gezmiş de ilk kez tunik giymiş gibi kumaşı üzerinde hissediyordu, parmakları uyuşmuş gibiydi. Kamp etrafında sanki dönüyordu, kulaklarında garip bir uğultu vardı, her şey renksizmiş gibi geliyordu ona.

Sadece Corvus’un gözleri, yanakları ve tören miğferindeki tüyleri renkliydi. Corvus miğferini kolunun altına almış, atının üzerinde dimdik durmuş, Bán’ın çılgın atını sinirlendirmemek için alçak sesle konuşuyordu. “Bu at senin, biliyorum, ama çok hırçın bir hayvan bu, güvenli değil, Bán. Eyerlemek bile zor

bunu. Üzerine binerken de seni yere atmaya çalışacaktır. Bu tay rakibinden önce öldürebilir seni.”

Bán ona sırtarak baktı ve “O zaman imparator ne yapar peki?” diye sordu. “Bunu atın zaferi olarak mı kabul eder dersin? O zaman Roma’ya dönüp Senatoda yanıldığını ve bütün Galyanın Roma’ya boyun eğmeyeceğini söyleyecektir.”

“Bán...”

“Biliyorum, özür dilerim. Etraf casus dolu ve konuşmamızı duyabilirler. Ama o yine her zaman yaptığını yapacaktır, değil mi? Ben öleceğimi biliyorum, bundan eminim. O halde Crow’un üstünde ölmeyi yeğlerim. Senin kırsağın da çok iyi ve onu bana vermek istediğin için sana teşekkür ederim. Ama ben yine de savaşa kendi hırçın atımla katılmayı yeğlerim. Senden sadece, ben öldükten sonra atımı da öldürmeni istiyorum, imparatorun onu Roma’ya götürüp kullanmasına izin verme.”

“Pekâlâ, o halde en azından şu kılıcı al, tamam mı?”

Corvus bu kılıcı ona atından önce vermek istemişti. Eburovic’in yaptığı son kılıçtı bu, önce Curaunius’a verilmiş ve daha sonra da Romalıya geçmişti. Corvus kılıcı ellerinde dengeleyerek ona doğru uzattı. Kılıcın sığır derisinden yapılmış olan kılıfında Ecenî ulusunun bütün izleri vardı. Kabza topuzundaki bronz ayı kabartması Bán’ın babasının ruhunu yansıtıyordu. Bán kılıcın kabzasına dokunurken duygusallaştı ve başını iki yana salladı.

“Özür dilerim, ama alamam bunu. Bu kılıç Curaunius için yapıldı, benim için çok büyük. Oraya bununla çıkıp bir Ecenî eserini rezil edemem. Civilis bana Batavyalı gençler için yapılmış silah ve kalkan buldu. Bunların boyutları ve ağırlıkları da bana göre çok uygun, onları rahatça kullanabilirim.”

Civilis ona deri bir yelekle onun üzerine giyilen örme zırhlı gömlek de vermişti ve bunlar şimdi Bán’ın üzerindeydi. Onlar konuşurken iriyarı Batavyalı birden yanlarında belirdi, olanlara

üzülmüş olduğu belliydi. Çok içmişti, gözleri kan çanağına dönmüştü ama yine de rahat konuşabiliyordu.

“Bán, küçük kardeşim,” diye konuştu. “Dövüşürken sakın öleceğini aklına getirme. Ubian’ın da zayıf tarafları vardır. Ters vuruşlarda kolunu yukarıya çok fazla kaldırır ve kol altında büyük boşluk bırakır. Kolunu böyle kaldırdığı anda kargını anında ve bütün gücünle fırlatırsan kılıcını indirmeye fırsat vermeden onu öldürebilirsin.”

Bán kolunu onun omzuna attı ve “Dostum Civilis,” dedi. “Ecenı diyarından yeni gelmiş olsaydım bunu belki de yapabilirdim. Ama dört aydan beri yüzlerce askerle beraber piyade eğitimi aldım, sen nasıl bir piyade eri olarak savaşamazsan, ben de bir süvari gibi dövüşemem, uzun zamandır yapmadım bunu. Benim öleceğimi Gaius da biliyor. O Galba’nın haksız olduğunu kanıtlamak istiyor ve istediği de olacak.”

“Peki, ama sen neden bu kadar mutlu görünüyorsun?”

“Çünkü bugün öğleye doğru İccius ve aileme kavuşacağım. Neden mutlu olmayayım ki?”

Hırçın benekli tay üzerine binmek istediği ilk sefer onu yere attı. Çünkü o anda Corvus oradaydı ve hayvan ondan huylandı. Ama Corvus durumu anlayıp ahırdan çıkınca hayvan sakinleşti ve Bán’ın dizginleri tutmasına izin verdi. Bán’ın ikinci biniş girişiminde hayvan başını sallayıp kenara kaçtı ve sinirli bir şekilde kişneyip tepindi. Bán Ecenı dilinde bir şeyler söyledi ve at değilse bile kendisi sakinleşti. Ama üçüncü girişim başarıyla sonuçlandı ve Bán atına binmeyi başardı, eyere yerleşti.

Bán sanki canlılar arasında değil de ölen sevdikleri arasındaymış gibi hissediyordu kendini. İccius kısağın üzerinde, onun yanında at binmişti. Ölüm sözü sanki onları birbirlerine daha çok bağlamış gibiydi.

Corvus, yanında Rufus, Civilis ve hatta Yüzbaşı Perulla da olmak üzere onu bekliyordu. Bán dizginlerini serbest bırakarak Crow'u onlara doğru sürdü. Hayvanın orada duran insanlardan ürküp kendisini sırtından atmak için huysuzlanıp sıçramasından korktuğu için bütün dikkatini ona vermişti.

Corvus'un gözlerinden ne kadar üzgün olduğu hemen belli oluyordu. Bán'ın yanına yaklaştı ve tayın boynunu okşayarak, "Bán..." dedi. "İkiniz de çok iyi görünüyorsunuz."

"Teşekkür ederim." Her zaman hırçın olan, huysuzluk yapan benekli tay da o sırada çok sakin ve rahat görünüyordu. Ama hayvanın içi yine uzun zaman önce Durocortorum arenasında olduğu gibi kaynıyordu sanki.

Bán atını ileriye doğru sürmek isterken Perulla onu durdurdu ve eline katlanmış incecik bir kurşun levha sıkıştırdı. "Al bunu," dedi. "Bu bir lanet. Bunun üzerine onun adını üç kere yazdım. Bunu yere attığın zaman o da atından düşecektir."

Perulla Galyalı acemi askerler arasında batıl itikatları olan bir subay olarak tanınırdı. Bán kurşun levhayı aldı ve kalkan tutan eline geçirdi. Sonra kargısını diziyle sıkıştırdı ve subayı selamlarken, "Teşekkür ederim," dedi. "Onu zamanı gelince kullanırım."

Diğerleri geri çekildiler ve onun geçip gitmesine izin verdiler.

Nehrin diğer tarafından trampet sesleri yükseldi. Gaius, Chattilerin yenilgisini göstermek için bir Roma savaş oyununun o tarafta oynanmasına karar vermişti. Bir Batavya piyade taburu düello sahasının etrafını çevirmiş, alanı belirlemişti.

Nehirde üç köprü ve hepsinin üzerinde de lejyon askerleri vardı. Nehrin biraz aşağısında Ubian önce arkadaşlarının arasından ve sonra da en alçak köprüden karşıya geçmişti. Yukarıdaki köprüye giden ve Bán'ın geçeceği yolda ise Corvus'un süvari birliğinden bir bölük, Ala V Gallorum ve Civilis'in Batavya taburu

dizilmişti. Askerler Bán'a saygıyla bakıp selamlıyorlardı ve delikanlı birden güçlendiğini hissetti. Yolun iki yanına sıralanmış olan askerler benekli tayın hırçınlığını bildikleri için sessizce geçmesini beklediler. Fakat Crow birden değişmiş, sakinleşmişti ve nehre doğru giderken adımları bile yumuşamış gibiydi. Bán hayvanın tamamen siyah olan sağ kulağıyla beyaz karışımı sol kulağı arasından ileriye doğru baktı. Hafif bir rüzgar hayvanın yelesini dalgalandırdı. Çok geçmeden yağmur çiselemeye başladı.

Ubian alçak olan köprüünün ucunda bekliyordu ve Bán onun yanına varınca yan yana müsabaka alanına doğru ilerlediler. Arenanın arka tarafındaki bitirilmemiş bir kale duvarı oraya gerçek bir Roma arenası görüntüsü vermişti. Sahanın batı ucuna bir platform inşa edilmiş ve üstüne de imparatorluğun mor bayrağı çekilmişti. Lejyon subaylarının atlı dövüşü seyretmelerine izin verilmiş, hepsi tribüne toplanmışlardı. Askerler de nehrin Roma tarafında toplanmış, dövüşün başlamasını bekliyorlardı.

Dövüş alanının çevresi testere talaşıyla işaretlenmişti. Bán ve Ubian yan yana durarak imparatorun gelişini beklediler. Ubian'ın kabilesinden olanlar kendi savaş şarkılarını mırıldanmaya başladılar. Adamın boğa derisinden yapılmış olan kalkanı omzunda asılıydı. Kalın ve uzun kılıcı elinde duruyor, zincir kalkanı güneşte parlıyordu. Halkının âdeti olduğu için başında miğfer yoktu ve yaklaşabilen bir rakip için açık bir hedef olabilirdi.

Bán kargısını elinde tartarak dengeledi. Bu savaşı kazanacağını hiç sanmıyordu ama Ecenilerin savaşmayı bilmediğini de söyletmeyecekti kimseye. Çok geçmeden köprülerde bekleyen askerler arasında bir hareket oldu, Corvus yanında Galba ve diğer subaylar olduğu halde yukarı köprüyü geçti ve orta köprüde Praetorian Muhafızları arasında imparator göründü. Nehrin diğer kıyısında imparatorun gelişini bildiren borular çalmaya başladı.

Romalılar şimdi ormana çok yakın bir yerdeydiler. Rüzgar karaçamlar arasında uğulduyordu ama çok geçmeden kesildi.

Fakat havada sanki ölüm kokusu vardı. Ormanın karanlığı içinde bir kargının parıltısı görüldü. Bán birden ensesindeki saçların dikildiğini hissetti, içgüdüsel bir hareketle Crow'u aniden geriye döndürdü ve "*Chattiler!*" diye bağırdı.

Ormanın içinden birden düşman fırladı, savaşçılar ağaçlardan aşağıya atlayarak ve savaş naraları atarak onlara doğru koşmaya başladılar. Civilis sanki kendini bu gerçeğe göre hazırlamıştı. Adamların kemerlerine asılı olan şeyler kurutulmuş kafa derileri değil, yeni kesilmiş insan başlarıydı. Bán şimdiye kadar böyle vahşice savaş narası duymamıştı ve Crow da bunları duyunca bütün gücüyle kişnemeye, tepinmeye başladı.

Bán atını geriye çevirdi ve imparatora doğru koşturdu. XIV. birliğin tören kıyafeti giymiş olan beş bin askeri birden savaş durumuna geçip saflar halinde köprülere doğru ilerlediler. Beş asker yan yana ilerliyordu ve hepsinin köprülerden geçmesi birkaç saat sürecekti. XVII. Birlik aşağı köprüde toplanmıştı ama yavaş ilerliyorlardı ve bunların savaş deneyimleri yoktu. Orta bölümde subaylar ve Praetorian Muhafızları imparatorun önünde savaş pozisyonu aldılar. Ama kuvvetler arasında bağ yoktu, hepsi birbirinden ayrıydı ve bu da Chattilere avantaj sağlıyordu.

Çatışma çok geçmeden başladı. Bán biraz ilerde iki Praetorian askerinin kafaları kesilerek yere düştüklerini gördü. Ne yapacağını düşünürken havada vınlayan bir bıçak başını sıyrarak geçti ve yere düştü. Bán eğilirken kargısını ileriye doğru uzattı ve beklediği gibi gerçek bir savaşta öleceğini düşündü. Kargısı bir düşmana saplandı ve adam yere düşerken kargı da Bán'ın elinden kayıp gitti. Bán kendisine düello için verilmiş olan kılıcı çekti. O sırada Crow birden şaha kalkıp kişnedi ve düşmandan iki kişiyi yere devirerek çiftledi, ezerek savaş dışı bıraktı. Bán kılıcını savurdu ve kendisine yaklaşan bir adamı yere devirdi. Savaşan kalabalık arasında Corvus'u aradı, çok geçmeden gördü onu ve atını ona doğru sürdü. Crow artık ona hiç huysuzluk yapmıyor,

bütün emirlerine itaat ediyordu ve hemen Corvus'un kısırağına yanaştılar.

Kargılar havada uçuşuyordu. İmparatorun atı yere düştü ve tepinmeye başladı. Corvus atını onun yanına sürdü ve yere atlayıp kısırağını imparatora verdi. Gaius onun atına atladı ama çok geçmeden o atı da düşürdü düşman ve bu kez Praetorian Muhafızlardan biri kurtardı onu, çekip atına alarak savaş alanının kenarına götürdü.

Bán atını döndürürken, Crow arkadan yaklaşan bir düşmanı çiftleyerek cansız yere serdi. Corvus imparatorun yanına koştu ve kalkanını kaldırıp gelen kargılara karşı korudu onu. Galba kılıcını savurarak, düşman başlarını uçurarak onlara doğru yaklaşmaya çalışıyordu. Bir süre sonra bunu başardı ve Corvus'a, "İmparatoru geriye gönder!" diye bağırdı. "Onun bineceği bütün atları öldürecekler, çıkarın onu buradan, çabuk!"

O sırada Corvus'un koluna bir kargı isabet etti ve yara kanamaya başladı. Ama o yine de Gaius'u korumaya çalışıyordu. İmparatoru nasıl kaçıracağını düşünürken Praetorian muhafızlardan biri yanlarına gelerek, "Köprü tutuldu, geçemezsiniz!" diye bağırdı.

Bán dayanamadı ve Eteni dilinde konuştuğunu bile unutarak, "O halde onu başlarınızın üzerine kaldırıp geçirin nehirden!" diye haykırdı. Ama etraftaki askerler Eteni dilini anlamadılar ve Bán bu kez aynı şeyi Latince tekrarladı. "Onu havaya kaldırıp nehirden geçirin, yoksa ölecek!" Bán'ın tayı düşman öldürmeye devam ederken Galba da iyi savaşıyordu. Bir Chatti kılıcı imparatorun başına doğru uzandı ama Bán onu kalkanıyla karşıladı. Aynı anda yetişen bir Praetorian Chatti'nin başını uçurdu. Askerler imparatoru başlarının üzerinde taşıyarak ve kalkanlarıyla koruyarak nehrin karşı kıyısına doğru götürdüler ve o sırada bir kaç tanesi düşman kargılarıyla öldüler. Corvus atsız kalmış, çaresiz bir durumdaydı. Bán kolundan tutarak, "Atla şuraya," diye bağırdı.

dı ve atının sağrısına almak istedi onu. Ama Corvus onun elinden kurtuldu ve “Atın ikimizi de taşıyamaz,” diye haykırdı.

“Atsız kalırsan hemen ölürsün.” Bán atını döndürürken nehre baktı, suyun içinde çarpışan düşmanla atlı muhafızları birbirinden ayırmak zordu, herkes birbirine karışmıştı. O sırada kılıcını savurdu ama Chatti onun darbesinden kaçmayı başardı ve çekerek atından düşürdü Bán’ı. Bán hemen kalkıp yanına gelen atının yularından yakaladı. O sırada Chatti atından düşüp öldü ve Corvus onun atını yakaladı. Birisi arkadan Bán’a seslendi, çocuk arkasına bakmak isterken birden dünyası karardı, kendini kaybetti.

Bán acı içinde açtı gözlerini, etrafta sandal ağacı, limon, çam ve hafif iltihaplı yara kokuları vardı. Kendini toparlayıp bakınca sol omzu ve elinden yaralanmış olduğunu gördü. Çok geçmeden bir hayalet olmadığını ve Iccius’un da onu terk ettiğini anladı ve etrafına bakındı.

Dünya beyazdı, bir köşe güneş ışığında aydınlıktı. Duvarlarda Roma tanrılarının heykelleri vardı ve etrafta dolaşan genç kadınlar görür gibi oldu. Bir köşede yanan mangaldan tütsü kokuları yayılıyordu çevreye. Bulunduğu yer sıcaktı ve birden rahatlar gibi oldu, gevşedi. Biraz önce sanki ateşlenmiş gibi hissetmişti kendini.

Bir yer yatağında yatıyordu ve üzerine ince bir beyaz örtü örtülmüştü. Yatağın yanında, yerde içi su dolu bir sürahi duruyordu. Yavaşça yan döndü ve sağlam eliyle uzanarak onu aldı.

Ama o sırada bir erkek sesi aksanlı bir Latince ile “Henüz zamanı değil bunun,” diye konuştu. Bán yanı başında ayak sesi duydu ve gözlerini kaldırıncı, yatağın yanında ayakta duran zayıf, sakallı bir adamın kendisine baktığını gördü. Bir an için üzerine yılanlar sarılmış bir sihirli değnek geldi gözlerinin önüne.

Adam, “Ben Atinalı Theophilus,” diye konuştu. “Gaius Germanikus’un doktoruyum ve senin de hizmetindeyim.” Adam sanki öksürecekmiş gibi, kesik kesik ve gırtlaktan konuşuyordu. Bán’ın şaşırıldığını görünce içeriye doğru çarpılmış dişlerini göstererek gülümsedi. Bán şaşkındı ve konuşamıyordu.

Adam, “Omzunda bir kılıç yarası var,” diye devam etti. “Ke-miğin kırılmış ve yaranın durumu iyi değil. Size saldıran bu adamlar silahlarını temiz tutmuyorlar.” Bán bunu duyunca kendisini öldürmek isteyen iriyarı, saçlarını topuz yapmış adamı hatırladı. Bildiği kadarıyla bu vahşi adamlar savaşa gitmeden önce kılıçlarını kumla bilerlerdi. Gülmek istedi ama canı acıdığı için vazgeçti.

“Evet. Ayrıca çenende de bir çatlak var delikanlı. Bir süre konuşmamamı tavsiye ederim sana. Ve sol elin –hayır, sakın kımıldama– sol elinde bir kurşun levha parçası olmasaydı o elin de gidebilirdi, sakın ol, tamam mı?”

Doktor olduğunu söyleyen yabancı kısık sesle konuşmaya devam ederek, “Bunu üzerinde kullanacağın adam savaşın ilk anlarında öldü,” dedi. “Ama sen tableti atmadın, onun için ölümünden sorumlu değilsin. Her neyse, imparator senin savaş alanına elinde bir lanetle girdiğini öğrenmese daha iyi olur diye düşündüm ve onu nehre attım. Ubian’ın tanrıları onunla ne isterlerse yapabilirler. Sen şimdilik hiç yerinden kımıldamadan yatacak ve iyileşmeyi bekleyeceksin, yoksa o elini asla kullanamazsın. Bazı uzuvlarındaki kemik çatlakları da zamanla kapanacaktır. Senin yerinde olmak isteyen pek çok asker gördüm, onun için hiç üzülme ve sabırlı ol.”

Adam uzun parmaklarıyla onu bileğinden tutup yatağına hafifçe bastırdı ve yatırdı. Sonra o kuru sesiyle, “Chattilerden yüz on beş, On dördüncü ve Yirmi ikinci birliklerden seksen yedi ölü var,” diye savaş kayıplarını saymaya başladı. “Praetorian Muhafızları kırk, imparatorun yeni atlı muhafızları da otuz üç kayıp

verdi. Atlı muhafızlardan yaralanan yok. Bu adamlar ya ölüyor, ya da sağlam kalıyorlar. Praetorianlardan yirmi, Yirmi İkinci'den de on beş yaralı var...”

Bán onu dinlerken savaş karmaşasını, gürültüsünü, Corvus'u, Galba'yı, Gaius Germanikus'u ve onun ölen atlarını hatırladı. O karmaşada Crow'u kimseye vermek istememişti ve şimdi yattığı yerde geleceğinin ne olacağını düşündü. Bu yaralar onu öldürecek miydi acaba? Romalı lejyon askerleri imparatorlarını sinirlendiren ya da üzenleri öldürmekte bir an bile tereddüt etmiyorlardı. İmparatora atını vermeyen eski bir Ecenî esirine ne olacağını kimse söylemiyordu Bán'a. Doktor onun yaralarını yeniden temizleyip sararken Bán bir kez daha Iccius'u hatırladı. O sabah kendini çok zinde, güçlü hissetmişti ama şimdi içinde bir boşluk vardı sanki. Şimdiye kadar ölmüş olmalıydı, köprüden geçerken ölüme gittiğini düşünmüş, ama Chattiler saldırıya geçince kendini bir meydan muharebesinin ortasında bulmuştu. Doktor omzunu sarıp eline ilaç sürerken Bán'ın canı yandı. Gözlerini kapadı ve onu da yanına alması için Iccius'a dua etti.

Akşam oldu, gece karanlığı çöktü ve sonra sabah oldu, sarı ve mor bir aydınlık sardı çevreyi. Bán bazıları kanatlı, bazıları da insan vücutlu atlar gördü. Kulaklarına hayvan pazarındaki hayvanların seslerini andıran sesler geldi. Kafasının içi karmakarışık, neler olduğunu bilemiyordu.

“Yaraların etkisiyle ateşi yükseldi. Köprücük kemiğinde iki kırık var ve bu iki kırık arasında iltihaplanma olursa iyileşmesi çok zor olur, yaralar hiçbir zaman kapanmayabilir. Enfeksiyonu tedavi ederken kımıldamaması için afyon verdim ona. İmparator belki onun ölmesini ister ama herhalde bu şekilde ölmesini istemez sanırım.”

“İmparator onun ölmesini mi istiyor yani?”

“İmparatorun ne istediğini bana söylediği gün, benim de tanrılara kavuşacağım gün geldi demektir.”

Bán doktorun sesini tanıdı ama diğer kişinin kim olduğunu anlayamadı. Önce ikinci adamın Corvus olabileceğini düşündü, fakat kulakları uğulduyor ve bütün Romalıların sesi aynıymış gibi geliyordu ona.

Daha sonra rüyasında Crow'u gördü. Bazı adamlar onu yakalayıp çayıra götürdüler ve birkaçı da eyerini çıkardı. Yanı başında ter ve kan kokan birisi varmış gibi geldi ona. Orduya katılamayacak kadar küçük olan Sigimur adlı Batavyalı ona yardıma hazırdı ve tayın yanına rahatça sokulabilen tek insandı. Bán ağzını açtı ve ağzından kahverengi ipek kanatlı pervaneler ve başparmağı büyüklüğünde insanlar çıktı. Bán onların ortada döndüklerini gördü. Birinin kanatlarında Sigimur yazıyordu. Ama Bán buna şaşırdı, çünkü Batavya dilinde okuma yazması yoktu.

“Uyan evlat. Aç gözlerini delikanlı.”

Serin bir elin sağlam omzuna dokunduğunu hissetti Bán. Gözlerini açmak istedi ama sanki bir tanrı eli onların üzerinde duruyor, açmasını engelliyordu. Pervaneleri tekrar çağırmak istedi, çünkü ona yardım etmişlerdi, ama bu kez gelmediler.

“Efendimiz, çok üzgünüm, bu durumda...”

“Kenara çekil de ben bir bakayım ona. İmparatorunun varlığını hisseder sanırım.”

Bán bu sesi tanıdı ve bir mucize olarak gözlerini kapalı tutan tanrı da onu bıraktı. Bán gözlerini açıp ona bakan adamın yüzüne baktı. Tekrar geriye, o derin karanlığa dönmek istemiyor, bundan korkuyordu. Bağırsaklarının guruldadığını hissetti ve ona bakan adam yüzünü buruşturdu.

“Efendimiz, henüz tam olarak kendine gelemedi...”

“Elbette, anlıyorum, Theophilus. Sen şimdi gidebilirsin.”

İmparatorun yanında atlı muhafızlarından birkaçı vardı ve Bán onların üzerine sinmiş olan ter ve at kokularını alabiliyordu.

Gaius eliyle bir işaret yaptı ve askerlerden ikisi hemen koşup oymalı kolları ve arkalığında kartal olan koltuğu getirdiler. İmparator Bán'ın yatağının yanına, başına güneş gelecek şekilde oturdu. Bán kendini biraz toparladı, doğrulup oturmak istedi ama engellendi.

“Hayır, kımıldamadan yat delikanlı. Ne kadar acı çektiğini biliyoruz. Korkuyorsun, bak bu iyi işte, ama gereksiz. Sana daha fazla acı çektirmek için gelmedim buraya.”

Gaius'ta kehanet yeteneği, gücü var gibiydi ve Ezeni topraklarında doğmuş olsaydı ünlü bir rüyacı olabilirdi. İmparator ona hafifçe gülümsedi ve serin bir el Bán'ın alnına değdi. Delikanlı hiç kımıldamadı ve ses çıkarmadı.

O garip, kuru ses, “Doktor çok iyi ve uzman bir hekim, öyle olmasaydı onu yanımda tutmazdım elbette,” diye devam etti konuşmasına. “Bizi birçok kez tedavi etti ama bunu sadece kendinin yapabileceğine inanıyor. Biliyoruz ki ruhani atamız İskender savaş alanları kadar hastane çadırlarında da uzun zaman geçirdi. Askerleri de onu hiçbir zaman yalnız bırakmadılar, onun için savaştilar ve bir imparatorluk kurdular. Sen de bizim yardımımızla iyileşecek, sağlığına kavuşacaksın.” İmparator sustu ve elini Bán'ın alnından çekti. Ama Bán hâlâ iyileşebileceğine inanamıyordu.

Gaius gri gözlerini onun yüzüne dikerek, “Bizimle beraber yabancı topraklara gelip barbarlarla konuşmamız sırasında bize tercümanlık yapmak ve parlak bir örnek olarak barbarların da uygarlaşabildiğini göstermek ister misin?” diye sordu.

Bán ona, “Mecbur kalırsam yaparım,” demek istedi ama konuşamadı, sesi çıkmıyordu. Çaresizlik içindeydi, ama imparator ondan olumlu yanıt almış gibi başını salladı.

“Ama bunu henüz yapamazsın elbette, bunu biliyoruz. Sakin ol, biz hasta yatağında yatan dürüst insanları asla cezalandırmayız. Korkakça yaşamak asla yaşamak sayılmaz ama sen cesur ol-

duğunu kanıtladın delikanlı. Bizi korumak için onurunu, hayatını, atını kurban etmeye hazır olduğunu gösterdin.”

Bán birden *Crow*’u hatırladı, atı olmasaydı şimdi ölmüş olacaktı.

Omzuna dokunan el onu aşağıya doğru bastırdı. Bán yatağında doğrulduğunun farkında bile değildi.

“Şimdi sakın ol bakalım. Sen atını da feda etmeye hazırdın, ama başaramadın, yaralandın. Atına şimdi onu iyi tanıyan bir çocuk bakıyor. Kabuslar görürken bir ara onun adını da sayıkladın... Güzel, bak artık rahatça gülümseyebiliyorsun. Biz bunun mümkün olabileceğini düşünmemiştik.”

Bán etrafı bulanık görüyordu. Kafası hâlâ sisler içindeymiş gibiydi. Tanrılar onun gözlerini kapalı tutuyorlardı sanki.

İmparator, “Doktor sana atınla ilgili bir haber vermedi, çünkü ben öyle emrettim,” diye sürdürdü konuşmasını. “Sana bu haberi kendim vermek istedim. Senin de yardımınla Chattileri yendik ve sana teşekkür ederken de cömert davranacağız. Bizim için savaşanlara madalyalar veririz ve sen de iyileşip ayağa kalkınca madalyanı alacak ve aynı zamanda Ala Quinta Gallorum Birliği yedekleri arasına katılacaksın. İyileşince bize çok iyi hizmet vereceğinden eminiz. Ama sana verilecek başka bir hediyemiz daha olacak.” İmparator sustu, hafifçe gülümsedi ve devam etti, “Biz halkının uygarlığa yakın olduğunu biliyoruz ve sen de bunu bize gösterdin. Bu nedenle seni Roma vatandaşı yapacağız. Sen artık beyaz anlamına gelen eski adını bırakıp Julius Valerius adını alacaksın ki bu, imparatorunun ilk, haminin de ikinci adıdır. Onurlu bir isimdir bu ve sen onu onurunla taşıyacaksın.”

İmparator bunları söyledikten sonra ayağa kalktı ve koltuğunu geriye doğru itti. Omuzlarına hemen mor pelerini koydular ve Galba geriye doğru bir adım atarken, “Galba hatalıydı,” dedi. “Barbarların toprakları onları alabilecek kadar cesur olan adamın eline geçecektir ve bu adam da biziz. Sen de bize İngiltere

topraklarında rehberlik ve tercümanlık yapacaksın. Ama bunu zorla değil de isteyerek yapmanı dileriz.”

“Şimdi bir süre Ren boyundaki diğer garnizonları teftiş etmemiz gerekiyor. Bu iş yaklaşık on gün sürer. Bu sürenin sonunda sen de yolculuk yapacak kadar iyileşmiş olursun sanıyorum. Bizimle beraber Galya’nın kuzey kıyılarına geleceksin. Oraya vardığımızda sen de seferimize katıldığın için memnun olacaksın.”

XXIII

Nehirde esen rüzgar Bán'ın saçlarını dağıttı, arkaya doğru attı ve tuzlu deniz suyu da ıslattı. Kadirga dalgaların üzerinde sekerek yol alıyordu. Arkasında üç sıra halinde kürekçiler, bağırıp şarkılar söyleyerek kürek çekiyorlardı. Düşük hızla da olsa onları daha kolayca götürecek olan yelken sarılmıştı. Yelkenin boştaki kalmış olan bir köşesi rüzgarda sallanıyordu.

Bán geminin burnunda parmaklığa dayandı ve bir süre ufku, sonra da köpüklü dalgaların üzerinde uçan martıları seyretti. Sonunda yalnız kalmıştı ve seviniyordu. Aslında onun güverte altında, aşağıda imparator ve muhafızlarıyla beraber kalmasını istemişlerdi, ama limandan ayrıldıktan sonra Bán'ın midesi bulanmış ve güverteye çıkıp hava almasına izin vermişlerdi.

Gemi oldukça hızlı yol alıyordu. Okyanus sularında dolaşan balıkçılarla tüccarların sığınağı olan Gesoriacum sis perdesinin arkasında kalmış, görünmez olmuştu. Muhafızlar eşliğinde katır kervanlarıyla şarap, zeytin, balık yağı ve çeşitli gıda maddeleri taşıyıp satan tüccarlarla alıcılarının bulunduğu yerdi Gesoriacum. İmparator da şimdi ordusuyla birlikte kuzeydeki bu topraklara gidiyordu.

Gaius'un XIV. ve II. lejyonlarla, süvari ve piyade birlikleriyle beraber bölgeye gelişi duyulunca halk arasında panik yaşandı. Gesoriacum halkı imparatorun gelişini çok geç haber aldıkları

için ona bir saray ve yeni hamamlar inşa edememişlerdi. Mimarlar ve ustalar dünya üzerinde bir tanrı gibi kabul edilen bu imparator için bütün güçleriyle çalışarak kısa sürede onun istediği binaların ve siste gemilere yol gösterecek olan deniz fenerinin inşasına başladılar. Gaius oraya vardığında rıhtım ve iskele inşaatı tamamlanmış ama kıyıdaki deniz feneri henüz bitmemişti. Bazı yetkililer bu eksiklikten sorumlu tutulmamak için bir gemiye binerek oradan kaçtılar.

Donanma subaylarından biri verilen emre göre denizcilerle çalıştı ve kısa sürede inşaatı tamamladı. Deniz feneri Gaius'un varışından iki gece sonra yandı ve suları aydınlattı. Roma donanmasının en hızlı gemilerinden biri olan imparator gemisi *Euridyke* iki gün sonra limandan ayrıldı. İmparatorun çok acelesi olduğu belliydi.

Bán parmaklığa dayandı ve sulara baktı. Dalgaların üzerinde yalpa vuran teknede yol alırken imparatorun yaptıkları onu pek de ilgilendirmiyordu. Ren'den batıya doğru yapılan yolculuk sırasında birkaç kez attan düşmüş ve Theophilus sonunda onu bir sedyeye yatırmıştı. Beş gün boyunca onu bezelye, nohut ve kuru incirle beslediler, kaynamış kantaron suyu içirdiler ve sonunda Bán şifalı banotunun ateşini düşüreceğini söylemiş ve otu kendisi bularak haklı olduğunu kanıtlamıştı. Bu olaydan sonra Theophilus ona farklı bir gözle bakmaya başladı. Bazen gelip ona şifalı otlar konusunda sorular soruyor, fikrini alıyordu.

Fakat Bán'ın yarası bir türlü iyileşmiyordu. Sargılarını günde iki kez değiştiriyorlar ama yaradaki iltihaplanma azalmıyor, devam ediyordu. Bán'ın canı yanıyordu. Delikanlı ölümden korkmuyordu ama yarasının acısı yüzünden doğru dürüst düşünemez olmuştu. Gesoriacum'a iki günlük mesafeleri kaldığında, Bán uçayaklı doktor taburesiyle demir mili alıp ateşin yanına koydu ve Theophilus'a, "Kemikteki iki çatlak arasında durum kötü" dedi. "O parçayı çıkarmak zorundasın, yoksa ben ömür boyu yataкта kalacağım."

Doktor akşam yemeğini yerken başını kaldırıp ona baktı ve “Sonunda yürüyen ölü olmadığına karar verdin demek,” diye konuştu. “Yaşamak istiyorsun, öyle mi?”

“Hayır, ben sadece hasta bir insan olmaktan kurtulmak istiyorum.”

Theophilus dumandan kızarmış kül rengi gözlerle ona baktı ve “Bu da bir başlangıç sayılır,” dedi. “Eğer gerçekten yaşamak istiyorsan bana haber ver. Böyle bir fırsatı kaçırmak istemem doğrusu.” Sonra yavaşça ayağa kalktı ve “Biraz su ve onu kaynatacak bir kap bulup getir bana,” diye devam etti. “Sonra da arkadaşlarını çağır buraya, bu işi ikimiz beceremeyiz.”

Bán için ameliyatın acısı, Braxus’un dağlaması da dahil olmak üzere o zamana kadar yaşadığı acıların en büyüğü oldu. Civilis ve Rufus onun iki yanına geçip kollarını sıkıca tuttular. Daha sonra Corvus da geldi ve doktor iltihaplı kemik parçasını çıkarırken çırpınmasın diye Bán’ın başını tuttu. Bağarmaması için ameliyatın başında Bán’ın dişleri arasına bir tahta parçası verdiler ama tahta kırılınca bu kez kalın bir kösele parçası verdiler ağzına ve ameliyat sonrası onun üzerindeki diş izlerini gösterdiler ona. Theophilus daha sonra, içinde kaynamış bir pamuk parçası bırakarak yarayı dikti. Ertesi gün yaranın içinden çıkarılan pamuk parçasında cerahat değil, sadece kan vardı, yara temizdi ve hepsi rahatladılar.

Bán ameliyattan sonra hızla iyileşmeye başladı ama bacakları hâlâ zayıftı. Deniz yolculuğuna çıkmadan önce Crow’u görmesine izin vermişler ve hayvan onu görünce huysuzluk yapmamıştı. Bán onun üzerindeki kılıç yaralarını yıkayıp temizledi ve hayvan hiç kıınılamadan durup onun çalışmasını engellemedi.

O akşam onu imparatorun karşısına çıkardılar. İmparator ona madalyasını ve Roma vatandaşlığı belgesini verdikten sonra Corvus’un süvari birliğine katılabileceğini söyledi ama bunların karşılığında ondan iyi hizmet bekliyordu. Bán o gece yarasının

acılarından ve ertesi gün neler olacağını düşünmekten uyuyamadı. İmparator ondan hiç beklemediği bir şey daha istemişti ama aslında Bán bunu önceden tahmin edebilirdi. Sabah kalkınca kendisinden istenenden kaçmak için Iccius ve annesinden yardım istedi, dua etti ama hiçbir şey olmadı. Şimdi dalgalı denizde parmaklığa dayanmış, suları seyrederken yorgundu ve acısını bile hissetmiyordu. O anda nehre geri dönmek istedi, çünkü nehir yolculuğu sırasında içinde böyle bir korku yoktu, ya da o böyle sanmıştı.

“Bunu yapmak zorunda değilsin, Bán.”

Corvus arkasına kadar gelmiş ama Bán kürekçilerin şarkılarından onun ayak seslerini duymamıştı. Romalı subay da parmaklığa yaslandı ve dalgalara baktı. Çenesinde hafif bir yara izi vardı, bir Chatti kılıcını ona savurmuş ama sıyrıp geçmişti. Çatışma sırasında kalkanı düştüğü için sol kolunda da hafif bir yara izi kalmıştı. Ama saçlarını taramış ve imparatorun verdiği madalyayı takmıştı. Bán da onunkinin eşi olan madalyasını bir zincirle boynuna asmış ve tuniğin yakası altına saklamıştı.

Corvus başını çevirdi ve Bán’a baktı. Savaştan sonra Bán’ın yanından hemen hiç ayrılmamıştı ve onun içine düştüğü kara çukuru Theophilus’tan daha iyi anlıyordu. Corvus doktor gibi davranmamış, sorunu görmezden gelerek Bán’ı hayata bağlamak için elinden geleni yapmaya çalışmıştı. Bán artık hiçbir şeyden zevk almıyordu ve bazı şeylere karşı koyması da mümkün olmamıştı. İmparatorun verdiği yeni emirlerden sonra içindeki korku yarım aylık sabırlı çalışmasını da mahvetmişti. Bunu Theophilus’tan saklayabilirdi ama aynı şeyi Corvus’a yapamazdı. Zaten yapmak da istemiyordu.

Corvus gözlerini kıstı ve “Şu haline bak,” dedi. “Ateşin olduğu belli oluyor işte. Senin kıyıda kalman gerekirdi, en azından aşağıda kal da doktor gerekeni yapsın.”

Bán kendini zorlayarak güldü ve “Öyle mi diyorsun?” dedi.

“Dün akşam yemeğinde nohut ve mercimek yedim—iyileşme süreci için Theophilus’un yemek rejimi bu. Yediklerimi kusarsam herhalde daha popüler olmam, değil mi? Her gün balık yersen de ne olacağını biliyorsun herhalde, insan sonunda bıkar ve kusak hale gelebilir. Kusarak gemisini kirlettiğim için imparator da beni kırbaçlatabilir.”

Corvus onun konuyu değiştirmek istediğini biliyordu ve “Sen benim ne demek istediğini iyi biliyorsun,” diyerek sözünü kesti. “Bu iş için uygun olmadığını söyleyebilirdin ona. Hâlâ da yapabilirsin bunu.”

Bán, “Benim için bunu sen söyle ona. Ben de gelir senin çarmıha dizilişini seyrederken ağlarım,” dedi ve yere tükürdü. Ama rüzgar tükürüğü kendi yüzüne püskürttü. Bán kol yeniyile yüzünü sildi ve “Boş ver,” diye devam etti. “Ben de değiştim artık. Köle olan Bán’la, Durocortorum’da senin çadırında uyanan Bán arasında büyük farklar var. Theophilus’un hayata döndürdüğü Bán bile farklı biri şimdi. Ayrıca unutma, ben artık Julius Valerius’um.” Durdu, gülümsemeye çalıştı ama başaramadı. Başını iki yana salladı ve “hadi sen aşağıya in artık, Corvus,” diye devam etti. “Konuşma yapacaksın, bunun üzerinde çalışman gerekiyor, değil mi?”

Corvus sesini çıkarmadı ve bir süre gri denizle gri ufkun birleştiği yere baktı. Geminin çevresinde uçuşan martıların seslerini dinlediler. Bán Romalı dostunun omzuna dokundu ve “Yanlış yere bakıyorsun,” dedi. “Diğer gemi şu tarafta, yelken açmış, tanrıların desteğiyle yol alıyor.”

Onların biraz açığında seyreden ticaret gemisi oldukça yakındı ve işaretleri görülebiliyordu. Yabancı gemi bir süre sonra hafifçe dümen kırarak onlara biraz daha yaklaştı ve rüzgarda dalgalanan kare şekilli yelkeninde savaş kartalı resmi olduğunu gördüler. Pruvasında da sarı bir göz ve boyanmış bir gaga resmi vardı.

Yabancı gemi biraz daha dümen kırdı ve onların gemisine iyice yaklaştı. *Euridyke* adlı imparator gemisinin kaptanı, deniz feneri inşaatını tamamlamış olan donanma subayıydı. Adamın dedesi Actium'da, Augustus donanmasında Fenikeli bir esir olarak çalışmıştı. Babası Tiberius'un donanmasında hizmet verdikten sonra Roma vatandaşı olmuştu. Şimdi gemiye kumanda eden torun da yeni imparatora hizmet ederek çocuk sahibi olmak ve aile servetini onlara bırakmak istiyordu. Şimdi kaptan köprüsünde durdu ve gemisinde panik çıkmaması için, kendilerine yaklaşan yabancı gemiye bakarak gemicilerine sakın bir ifadeyle gereken emirleri vermeye başladı.

İki gemide de kaptanların bağırarak verdikleri emirler duyuldu ve ticaret gemisi hafif dümen kırarak açıldı ve sürat düşürdü. Yabancı gemide adamların koştuğu görüldü. Gemi burunda bir tek kişi duruyordu ve dikkat edince elinde parlayan altın renkli kalkanı gördüler, sarı pelerini rüzgarda uçuşuyordu. Adamın saçları Batavyalıların kızıl saçlarından daha kızıldı. *Euridyke*'ın üst güvertesinde, Bán'ın arkasında, kürekçilerin ses tonu değişti ve alt güvertedekiler de fark ettiler bunu. Savunma tarafındaki kürekçiler bağırarak küreklerini kaldırdılar ve sonra havaya kalkan seksen beş kürek aniden ve hızla tekrar suya indi. Kılıç tarafında hızla kürek çekilirken geminin kıçındaki dümenci de bütün ağırlığıyla dümen küreğine abandı. Gemi ani bir dönüş girerken Bán güvertenin ayakları altında kayar gibi olduğunu hissetti. Midesi bulandı ve uzanıp Corvus'un koluna tutundu.

"Aşağıya in ve güzel pelerini al omuzlarına, Bán. İmparatora da tüm İngiltere'nin en büyük kabile reisinin, Şefinin yakınımda olduğunu söyle."

"Sen gelmiyor musun?"

"Beni isterse yerimde hazır olacağım."

İngiltere'nin en büyük kabile reisi, Şefi denen, Cunobelin'in oğlu ve Togodubnos'la Caradoc'un kardeşleri olan Ammini-

os, ticaret gemisinin burnunda durmuş, yakınlarında seyreden *Euridyke*'a bakıyordu. Kürekçiler Fenikeli kaptanın emirlerine göre manevra yaptılar ve çok geçmeden iki gemi birbirine yanaştı.

Ticaret gemisinin kaptanı elinde halatla hazır bekliyordu. *Euridyke*'ın Galya dilini kaba bir aksanla konuşan İrlandalı bir tayfası karşı geminin kaptanına kenara çekilmesi için bağırdı. Fakat karşıdaki ya onun aksanlı konuşmasını anlamadı, ya da karşısında birden imparatoru görünce şaşırdı. Fakat imparator gemisinden karşıya uzatılan iskele hızla güverteye inerken adam birden toparlandı ve kenara kaçtı. Ama yeterince atik davranmadı ve iskelenin kenarı omzuna çarptı ve ucundaki bronz kanca da az kalsın ayağını ezecekti.

Hemen tüm gemi kaptanları gibi o da iriyarı bir adamdı ve hiç kuşkusuz denizleri çok iyi tanıyordu. Ama karşısında kırmızı pelerin ve saf altından yapılmış göğüs zırhı giymiş imparatoru görünce birden ne yapacağını, ne diyeceğini şaşırdı ve gözlerini açarak ona baktı kaldı.

İmparator hafifçe gülümsedi ve yanındaki muhafızlarına bakarak, “Kaptan bizi beklemiyordu galiba, iskelemizin kancası onun gemisine takıldı ve yakaladı onu işte, biraz şaşkın gibi görünüyor,” diye konuştu. “Umarım efendisi şakamızdan anlar ve bizi daha iyi karşılar.”

Muhafızlar bir gemide bile zırh takma emrini almış, her emre itaat etmek zorunda olan askerler olarak güldüler elbette. Pelerini altına yeni gümüş zırhını giymiş olan Corvus da kendini zorlayarak gülümsedi. Bán ise bir süre önce, anlamadığı esprilere gülmeme kararı almıştı. Gözlerini ticaret gemisinin kaptanına dikti ve sesini çıkarmadan baktı ona.

Ama onun ciddiyeti imparatorun gözünden kaçmadı, Corvus'a dönerek bir işaret yaptı ve “Yeni vatandaşımız şakamızı

pek anlayamadı galiba,” diye konuştu. “İstersen sen ona bir açıklama yap, Komutan.”

Corvus birden Bán’a dönerken, “Elbette efendimiz,” diyerek yine gülümsedi, “Ben ona gerekeni hemen anlatırım, efendimiz.”

Bán da konuyu uzatmamak için başını salladı, espriyi anladığını göstermek için zoraki gülümsedi, ama hiç sesini çıkarmadı. Şimdi bütün dikkatiyle diğer geminin pruvasında yalnız başına duran adama bakıyordu.

İmparator oldukça neşeli görünüyordu. “Şu anda savaşta olsaydık bu kancalı iskeleyle sizin geminize bağlanmış olacaktık,” diye konuştu. “O zaman bizden kaçamazdınız, değil mi? Ama bu iskele şimdi iki gemi arasında bir köprü oluyor ve birinden diğerine geçişleri kolaylaştıracak.”

Gaius çevresine bakındı, ama muhafızları hiç kımıldamadan ileriye, sabit bir noktaya bakıyorlardı. Diğer gemiye geçme emri verilmediği için bütün askerler yerlerine çakılmış gibi, hiç kımıldamadan bekliyorlardı. İlk hareket eden kişi Amminios oldu. Çocukluğundan beri babasının sarayı ile annesinin Galya’daki toprakları arasında sürekli gidip geldiği için denize alışıktı. Uzun adımlarla pruvadan atlayıp iki gemi arasında duran iskeleye geldi ama gemiler dalgaların etkisiyle birbirinden biraz açılmıştı ve aradaki kargı boyu boşluktan iskele altında deniz görünüyordu. Amminios’un üzerinde zırh yoktu ama denize düşerse kılıcının ağırlığı bile onu batırmaya yeterdi.

Amminios dalgalarla hafifçe sallanan iki gemi arasındaki iskele üzerinde saygıyla eğilip imparatoru selamladı ve “Efendimiz, habercilerim size geleceğimi haber vermiş olmalıydılar,” diye konuştu. “Huzurunuzda daha önce gelmek istedim ama kış mevsimi nedeniyle deniz hatları kapandı ve denize açılacak bir kaptanı yeni bulabildim. Bu kaptana gemisinin iki katı para ödedim ama o yine de denizlerin hâlâ tehlikeli olduğunu söyleyerek

limandan zorla ayrıldı. Ama sizin bu denizleri ne kadar kolayca ve hiç çekinmeden aştığınızı görünce çok utandı, gemi kaptanı olamayacağını bile düşündü sanırım. Onun adına sizden özür dilememe izin verin, Ekselansları. Böyle küçük şeylerin ortak çabalarımıza gölge düşürmesine ben de izin veremem zaten.”

Amminios mükemmel Latince konuşuyordu. Bunu Bán bile bilmiyordu, ama Gaius o anda Amminios’un dili güzel konuşmasıyla ilgilenmiyor, İngiliz Şefin yüzme bilip bilmediğini düşünüyordu. Bunu daha önce Bán’a sormuş ama çocuk da buna kesin bir yanıt verememişti. *Eurodyke*’ın pruvasındaki bronz mahmuzu kullanarak bu ticaret gemisini hemen batırmamasının nedeni de buydu.

Gaius karşısında duran Amminios’un ‘ortak çabalarımız’ ifadesini düşünerek ona baktı. Kendisine her zaman iltifatlar edilmesine ama yalan da söylenmesine alışık bir adamdı imparator, ona göre, söylenen her ifadenin farklı bir anlamı da olurdu. Her konuda ayrıntılı düşünmemiş olsaydı o da kardeşleri gibi çocukken ölmüş olurdu. Dönüp Corvus’a bakarak başını salladı ve o da emir vermek için kolunu kaldırdı. Refakatçi askerler sanki karada yürüyormuş gibi dimdik ilerleyerek güvertenin kenarına geldiler. Yan tarafta sekiz İskit okçu atışa hazırlanarak yaylarını kaldırdılar ve atış emri beklediler.

Corvus iki gemiyi birbirine bağlayan tahta iskelenin üstüne çıkarak Amminios’u selamladı. Sonra mükemmel bir Trinovante diliyle, “Cunobelin oğlu, savaş kartallarının lideri ve bütün İngiltere’nin Şefi, Amminios,” diye konuştu. “Roma ve tüm eyaletlerinin imparatoru Gaius Julius Sezar Germanicus adına, seni ve askerlerini koşulsuz olarak teslim alıyor, gemine ve topraklarına el koyuyorum. Hemen kılıcını çıkarıp yere bırak ve Roma’nın otoritesine teslim ol.” Corvus sözünü bitirdi ve söylediklerini bir kez de Latince tekrarladı.

Dalgalar iki gemi arasından hışırdarak geçiyor, tekneler hafifçe sallanıyordu. O sırada üzerlerinden geçen birkaç martı öterek uzaklaştılar. Amminios hiç sesini çıkarmadı ve o güne kadar hiç kimsenin yapamadığı kadar uzun süre imparatorun yüzüne baktı. Sonra da gözlerini onun arkasında duran, zırh giymemiş ama göğsünde altın onur madalyası olan gence dikti.

Amminios şaşkın bir ifadeyle, “*Bán?*” diye bağırdı ve sonra da kendisini tanımayanları şaşırtacak bir tavırla başını arkaya atarak gülmeye başladı. Gemi direklerine konmuş olan birkaç martı ürkerek havalanırken, okçular da şaşırdılar ve yaylarını gerdiler. Muhafızlar, komutanları ve imparator onun gülmesinin bitmesini sabırla beklediler. Amminios sonunda ciddileşti, bir savaşçı selamı verdi ve mükemmel bir Latinceyle, “Ecenili Bán,” dedi. “Ölümler nasıl ortalıkta dolaşır!”

Bán hela çukurunun kenarına eğilmiş kusarken Theophilus yanına geldi. Bán’ın midesi boşalmıştı ama bulantı hâlâ devam ediyordu ve yanına kimin geldiğini fark edecek halde değildi. Doktor onu omuzlarından tutarak biraz kaldırdı, doğrulttu ve temiz bir bezle ağzını, burnunu sildi. Sonra onun eline bir bardak su verip içmesini söyledi, ama Bán bardağı düşürünce adam onu tekrar doldurdu.

“Pekâlâ, ben tutuyorum bardağı, birkaç yudum iç . . . acele etme. Yavaşça istediğin kadar iç, ateşin var senin evlat. Sen gemiye binmemeliydin, şimdi içeriye gir bakalım...”

“Hayır, içeriye girmek istemiyorum. Temiz hava almalıyım.”

Hava kararmıştı. Bahar gün dönümü henüz gelmemişti ve bu kuzey bölgesinde gece karanlığı daha çabuk bastırıyordu. Kıyısı yükselip alçak bulutlar oluşturuyor, güneş çok hızlı batıyor ve gökyüzünde ay ve yıldızlar görünmüyordu. Kasaba dışındaki lejyon kamplarında deniz fenerinin ışığı karanlıkla adeta alay ediyordu. Kulenin tepesinde yanan ateşten çevreye kıvılcımlar

sıçırıyor, ışığı kasabayı ve imparator köşkünü aydınlatıyordu. Kamplara gelen ışık ise daha azdı ve Theophilus loş ışıktaki Bán'ın yüzüne baktı.

“Sen tören yürüyüşüne katıldın,” dedi. “Ben o sırada gıda zehirlenmesi geçirip hastalanan bazı askerlerle uğraşıyordum ve geçit törenini göremedim. Güzel oldu mu tören?”

“Gaius için her şey yolunda gitti sayılır. Kasaba yöneticileri ikinci kez uykuda yakalanmak istemediler elbette. Amminios ise daha sonra destek alma umudunu yitirmemiş gibi görünüyordu. Rolünü güzel oynadı.”

Aslında durumdan bir gün önce haberdar olan Gesoriacum, denizde ve göçebe aşiretler karşısında zafer kazanmış olan bir general nasıl karşılaması gerektiğini çok güzel göstermişti. Julius arabasının arkasına Vercingetorix'i zincirlerle bağlayıp girseydi kasabaya bundan daha iyi karşılanamazdı. Aslında resmi bir zafer kutlaması değildi bu, ama sokakları ellerinde defne dalları ve bulabildikleri çiçeklerle doldurmuş olan kasaba halkı arasından, onların alkış ve zafer çığlıklarıyla, beyaz atların çektiği yaldızlı arabayla geçmek muhteşem bir görüntü oluşturmuştu. Arabanın arkasında, muhafızların arasında, silahları alınmış esiri de yürütmüşlerdi.

Bán, Amminios'un bu durumda bu kadar cesur ve vakur bir tavırla yürümesi karşısında oldukça şaşırmıştı. Bir zamanlar kendisi de böyle esir olarak askerler arasında yürürken halkın övgüsünü almış ama daha sonra esir düştüğü için kendine çok kızmıştı. Belki de bunları düşündüğü için hastalanmış ve midesi bulanarak kusmuş olabilirdi. Şimdi çömelmiş, titriyor ve geçmişte yaşadığı kötü olayları hatırlıyordu.

“Theophilus, benim ateşim yok. Bu hastalığı tedavi edecek ilaç da bulamazsın. Buradan gider ve ondan uzaklaşabilirsem eski haline dönerim. Şimdilik ondan uzak durmaya çalışacağım.”

“Gaius'tan mı, yoksa Amminios'tan mı?”

“Her ikisinden de. Onlar ikisi de aynı türden insanlar. Gemide birbirlerini gördükleri zaman hemen anladılar bunu zaten. Hepimiz onlardan uzak durmalı, sakınmalıyız.”

“Seni tanıyor muydu o adam?”

“Amminios mu? Elbette.”

“Ama sana ihanet etmedi, değil mi?”

“Benim neyime ihanet edecek ki? Gaius benimle ilgili her şeyi biliyor. Onun için, barbarların da uygarlaşacağını gösteren bir kanıtım ben. Ona göre, denizlerin ötesinde yaşayan barbar halklar da Roma tarafından terbiye edilecek ve zamanla örnek Roma vatandaşları olacaklar. Amminios’un nasıl bir Romalı olacağını anlasaydı, kanıt olarak bana ihtiyacı kalmazdı zaten. O benden daha iyi bir kanıt olurdu aslında.”

Bán bardaktan bir yudum daha su aldı, ağzını çalkaladı ve suyu tükürdü. Ağzında hâlâ acı bir tat vardı. Ayağa kalktı ve sallanmadan durdu, sonra, “Ben gidip yatacağım,” dedi. “Yarın sabah görüşürüz.”

“Kapalı bir yerde uyumalısın, Bán. Revirde bir boş yatak var ve mangal da yanıyor.”

“Bunu yapamam, unutma ki ben artık bir süvariylim ve bir çadırdaki yedi Galyalı ile beraber yatıyorum. Beni uğurları olarak görüyorlar, sözde benim sayemde imparatorun desteğini kazanacaklarmış. Aslında ben böyle bir şey olacağını pek sanmıyorum...” Bán doktorun yüzüne bakarak güldü. “Doğrusunu istersen ben hâlâ bir barbarım, dışarıda, diğer askerlerin arasında yatıp uymayı yeğlerim. Bu tercihim değiştiği gün, benim de gerçek bir Romalı ya da Yunanlı olduğumu kabul edebilirsin.”

Yaşlı doktor ayağa kalktı ve “Sen hiç değişme, evlat,” derken boynundaki tıp simgesi yılanlı kolye fenerin ışığında parladı. “Bence değerlendirmen çok doğru, Bán. Bu adamların ikisi de tehlikeli, ama şu anda bizim için sadece Amminios tehlikeli sayılır, ortalıkta görünmüyor.”

Bán birden şaşırды ve “Nee? O adam kasaba yetkilisinin evinde değil mi yani?” diye sordu. “Nereye gitmiş peki?”

“Bilmiyorum, ama orada değil işte. Onu yemek masasında da davet ettiler –İskender kendiliğinden teslim olan düşmanlarını sofrasına kabul ederdi ve Gaius da aynı şeyi yapmak istemişti– ama yemekten sonra izin isteyip dışarıya çıkmış.”

“Nereye gitmiş olabilir o adam, Theophilus?”

“Bilmiyorum, ama kamplardan uzaklaşmayacağına söz vermiş ve sözünü tutacağına da inanıyorum. Senin de dediğin gibi gelecek yaz Ren bölgesinde Gaius’tan yardım isteyecekse şimdi buralardan kaçmaya çalışmayacaktır. Ama sen imparatorun himayesinde kaldığın sürece sana da dokunamaz.”

“Hayır, bunu yapmak zorunda değil zaten. O böyle çalışmaz.”

Theophilus insanları çok iyi ve çabuk anlayan bir tıp adamıydı ve Bán da bu yüzden onunla rahatça konuşabiliyordu. “Tayın için mi korkuyorsun yoksa Bán?” dedi. “Corvus içerde. Ona ulaşamayız belki, ama Civilis ve Rufus yakında bir yerlerde olacaklar. Onları bulmamı ister misin, evlat?”

“Hayır, bu konuyu ben yalnız başıma halledebilirim.”

Bán’nın titremesi ve mide bulantısı geçmiş, kendini toparlamıştı. Onun güldüğünü görünce Theophilus da rahatladı. Adam uzun zamandan beri nefret etmenin nasıl bir şey olduğunu unutmuş gibiydi ama şimdi karşısındaki bu genci daha iyi anlayabiliyordu. Bán samimi bir ifadeyle doktorun yüzüne baktı ve “Teşekkür ederim,” dedi. “Ama bu mesele sadece beni ilgilendiriyor. Sen şimdi revire git ve oradaki hastalarına bak, ilerde belki onların tanıklığını isteyebiliriz. Sen bu gece olaklardan uzak duracaksın. Bana karşı çok iyi davrandın, Doktor, sana minnettarım.”

Theophilus ona bakarak, “Öyle mi?” dedi. Birden sanki daha da yaşlanmış gibi göründü Bán’a. Gözlerinde uzun yılların deneyimi ve acıları okunuyordu sanki. “O halde çok dikkatli ol, evlat,”

diye devam etti. “Bir hastamı hatalı bir hareket yaptığı için sinsî bir bıçak yarasına kurban vermek istemem. Sakın unutma, Gaius kötü olabilir ama insanları çok iyi tanır. Çevresindeki adamları her zaman dener, zayıf noktalarını bulmaya çalışır. Zayıf yanını sakın gösterme ona.”

“Benim zayıf noktalarımı biliyor zaten, bunlar Amminios ve atımdır.”

“O zaman zayıf noktalarını gösterecek gibi davranmaktan sakın. Onun da bunu beklediğini sakın unutma.”

Bán arkadaki çadırların yanından geçerken Iccius’u yanında hissetti. Çocuk bir zamanlar Amminios’tan kaçıp tekrar yakalanana kadar yaptığı gibi, hoplayıp zıplayarak, kahkahalar atarak köprüye doğru koşuyordu. Kampın yanından geçen nehir oldukça genişti ama Ren de değildi tabii, ruhları çekip almıyor, uygarlık ve barbarlık arasında da sınır oluşturmuyordu. Bu akarsu sadece çadırları atlardan ayıran bir sınırdı. Deniz fenerinin ışığı da tanrıların bir lütfü olarak akarsuyun kenarına kadar ulaşıyor, daha ileriye geçemiyordu. Bán karanlıkta köprüden geçerken aşağıda akan suyun şarlıtısını dinledi. Kendisini çok hafif hissediyordu ve içinde sanki büyük bir boşluk var gibiydi. Ölüp de ölümler diyarına gidip gitmediğini anlamak için elini çimdikledi. Sonra başını kaldırdı ve Eburovic’in ruhu öldüğü savaştan beri ilk kez olarak ona köprüünün ucunda göründü. Ellerinde kargısı ve kalkanı ile orada durmuş ona gülümsüyordu. Eburovic Bán’ın kargı tarafına, Iccius da sol yanına geçtiler. Çocuğun elinde, beyaz sığır derisi kaplı ve üzerinde tay resmi olan yeni bir kalkan vardı. Bán derin bir nefes alıp verdi ve o anda sağ olduğunu anladı. Şimdi neden bu kadar uzun zaman yaşadığını anlıyordu ve ona bunu veren tanrılara şükran borçluydu. Köprüünün ucunda eğilip yerden bir taş aldı, bir savaşçı silahı değildi bu, ama o anda onun için yeter-

liydi. Birkaç adım ilerledi ve yakınlarının ruhları da onunla beraber hareket ettiler. “Hadi, gidelim,” dedi.

Atlar üzeri yarı kapalı ahırlarda, önlerine otlar yığılmış olarak bağlanmış, duruyorlardı. Lejyon kamplarında askerlerin ayrıldığı gibi, süvari ve piyade taburlarının atları da ayrı yerlerde duruyorlardı. Gaius ile beraber yürüyen XIV. Birlik’le, ona Argentore’den gelip katılan II. Birlik Gesoriacum dışında birleşmişlerdi. İki birlik limana gelmeden önce, sahil boyunca harbe hazırlık durumlarını göstermek için savaş gösterileri, yarışmalar yapmışlardı. Daha sonra bu birliklere dört süvari taburu, sekiz piyade ile karma piyade ve süvari taburu, imparatorun atlı muhafızları, iki Praetorian Muhafızları taburu ile imparatorun hizmet birliği ve Filistin delegasyonu da katıldı. Toplam olarak on üç binden fazla asker Ren’den sahile kadar yürüdü ve her gece aynı kamp düzeni kuruldu. Bán tayına öyle alışmıştı ki, onu her türlü hava koşulunda ve gecenin herhangi bir saatinde rahatça bulabiliyordu.

Delikanlı her askeri kampta duyulan at pisliği, ter, kepekli lapa ve karavana kokuları arasında yürümeye devam etti. Tayının bağlı olduğu ahıra gelince kapıda durup bir süre içerisini dinledi. Atlar doymuş ve bazıları yere uzanıp uykuya dalmıştı. Orada bir yabancı olabileceği kimsenin aklına gelmezdi.

Bán’ın tayı ahırın en son direğine bağlıydı. Durocotorum’dan yola çıktıkları zaman onun huysuzluğunu ve hoşlanmadıklarını çiftelediğini öğrenince her gece ahırın en sonuna bağlamaya başlamışlardı. Ren’den ayrıldıktan sonra Bán’ın kahverengi kısırağı da onun yanına, ama güvenli bir aralık bırakılarak bağlanıyordu.

Bán ahırın sonunda kısırağı görmeye çalışırken Crow hareketlenmeye başladı. Yarım adım geriye atıp başını uzatınca, uzaktaki kamp ateşinin loş ışığında Bán onun yüzündeki beyaz lekeyi gördü. Tay biraz daha geriledi ve hafifçe tepinerek horuladı,

yine huysuzlanmaya başlamış gibiydi. O sırada Bán bir adamın Trinovante dilinde alçak sesle küfrettiğini duydu ve aynı dilde, “Bir süvari atını çalmak büyük suçtur. Bunu bilmiyor musun?” diye seslendi.

Tay sanki yuları çekilmiş gibi başını salladı. Amminios, “Bir adamın kendi atını alması suç değildir,” diye cevap verdi. “Bu tay benimdir, imparator onu bana hediye etti.”

“Yalan söylüyorsun. Eğer imparator bu hayvana herhangi birinin yaralanmadan binebileceğine inansaydı onu kendi ahırına alırdı. O bu atı savaşta da gördü. Onu başkasına vereceğini hiç sanmıyordum.”

“Bir krallık karşılığında da mı vermez yani? Sen ona hak ettiğinden fazla değer veriyorsun delikanlı.” Tay Bán’ın sesini tanıyınca iyice huysuzlaştı ve yarısı beyaz olan ön bacağını yukarıya kaldırdı. Amminios usta bir binici olarak çevik bir hareketle kenara sıçradı.

“Sen bu hayvanı hâlâ eğitememişsin, eski hırçınlığı devam ediyor, Bán. Aklıma gelen soru şu, bu hayvan doğuştan mı böyle, yoksa Noviodunum yolunda mı böyle oldu? Galiba bunun cevabını sadece bu attan doğacak olan taylar verebilecektir. Biz onu ilk sezonda yirmi değişik kısırakla çiftleştirmeyi düşünüyorduk. Eğer doğacak olan ilk taylar kötü olursa başka çiftleşme olmaz ve onu keseriz.”

Amminios atın yularını bırakmışa benziyordu ve sesi farklı yerlerden gelmeye başlamıştı. Ama hayvan onun nerde olduğunu biliyordu. Bán atın beyaz benekli kulağını gördü ve “Bu hayvan küçükken uysaldı,” dedi.

“Dediklerine göre Gaius da çocukken çok usluymuş, ama ona bir de şimdi bak. Corvus gibi adamlar bile onun bakışlarından ürüyorlar.”

“Hayır, Corvus...”

“Elbette korkmaz diyeceksin, değil mi? Batan bir gemiden kurtulan bir insan başka bir gemiye binerken hep zırh mı giyer peki? Saçmalama çocuk, Gaius bir canavar ve bunu da herkes biliyor.”

Bán, “Ama sen hâlâ yaşıyorsun,” dedi. Fakat sonra yalvaran bir çocuk gibi konuştuğunu anladı ve sustu.

“Ben onun için yararlı bir adamım. Roma’da geçit töreninde beni herkese gösterecek ve Senato da kazandığı savaşı takdir ederek onun heykelini Mars Ultor tapınağına koyacak. Gelecek yıl Galba lejyonları yetiştirirse, beni bahane ederek İngiltere’yi istila edecekler ve ben de onun sayesinde ve ona bağlı olarak Trinovante ve Catuvellauni topraklarının kralı olacağım. Bunun için bekleyebilirim.”

“Ben seni bir kez rüyamda hain Mandubracios olarak gördüm. Bunun ne kadar gerçek olduğunu bilebilseydim öldürürdüm seni.”

“Böylece kendine de rüyacı ölümünü mü çekecektin yani? Hayır, asla yapamazdın bunu.” Karanlıkta Amminios’un sesi şimdi kahverengi kırsağın ilerisinden geliyordu. Bán sesin kaynağından yavaşça uzaklaştı ve taya doğru kayd. Burnuna gül yağı, lavanta, buhar ve Iccius’un ölüm kokuları, hamamın kokuları geliyordu sanki. Ama Iccius canlıydı ve onun yanındaydı. Babası da kargısını elinde dengeliyor ve sabit bir noktaya bakıyordu.

Yüzü karanlıkta görünmeyen Amminios, “Bilirsin belki, bir Trinovantia efsanesine göre, Mandubracios arkadaşlarıyla beraber ölüme karşı koyan, savaşan bir kahramanmış,” diye konuştu. “İhanet edip kabileleri Sezar’a ihbar eden de Ecenilerden Andurovic’miş. Bunun için biz sana hiçbir zaman güvenmedik, Bán.”

Adamın sesi şimdi yakından geliyordu, belki de kırsağın ötesindeki bölmedeydi. Duvara doğru konuşunca sesi yankılandı. Bán birden sinirlendi ve “Yalan söylüyorsun,” diye bağırıldı. “Ece-

niler Roma'dan her zaman nefret ettiler. Bunu bütün kabileler bilir.”

“Elbette, Ecenili Bán da bunun için Sezar'ın süvari birliği-ne katıldı, değil mi? Duyduğuma göre Ala Quinta Galoorum adlı birliğe kabul edilmişsin. Vali ve imparatorun himayesinde olarak Roma vatandaşı da olmuşsun.” Bunları kabile diliyle konuşurken Amminios birden Latince'ye geçti ve alaycı bir ifadeyle, “Julius Valerius,” dedi. “Gaius senin Roma ve onunla ilgili her şeyden nefret ettiğini biliyor mu acaba?”

“Yakında öğrenecektir.”

“Elbette bunu görecektir kadar yaşarsan. Ben sana dokunmayacağım. Gaius seni daha uzun zamanda ve daha çok acı çektirerek öldürecektir, bundan eminim.”

“Ama o zaman her şey bitecek ve ben de özgür olacağım. Sen de ihanet ederek öldürdüklerinin hayaletleriyle uğraşacak, asla rahat uyuyamayacaksın Sayın Amminios.”

“Benim küçük vahşi dostum, ben eğer bu saçmalıklara inansaydım... Ah, hayır, hayır güzelim...” Amminios dolaşarak tayın arka tarafına geçmişti, ama hayvan onun sesinden ve gölgesinden huylanarak arkaya doğru korkunç bir çifte savurdu. Fakat Amminios yine çevik davrandı ve isabet almadı. “Vay canına, gerçek bir savaşçı bu hayvan, değil mi? Onu bizim ahıra almak güzel olacak.”

“Sen asla sahip olamazsın ona. Hiçbir zaman senin için çalışmaz o hayvan.”

“Elbette çalışır, alışıktır bana. Ona ilk binen kişi senin Dacian dostun değildi, bunu da bil. O bu hayvana yaklaşmadı bile.”

“Yalancısın sen. Fox senden on kat daha iyi biniciydi.”

“Olabilir ama bu tayı ben uysallaştırdım. Bak, beni tanıyor artık...”

Amminios şimdi tayın yularını tutmuş, onu sakinleştirmeye çalışıyordu. Crow bacaklarını gererek hafifçe homurdandı ve onu uyardı. Bán içinden sayarken, karanlıkta hiçbir şey görmeden, bir şeyler olacağını sezmiş gibi bekledi. Amminios hayvanı direğe bağlayan ipi çözer çözmez, Bán bunu çıkan sestten anladı, ileriye fırladı ve eliyle tayın kışına hızla vurdu. Tay birden başını sallayarak geriye doğru kaçtı ve kişneyerek tepindi. Amminios da geriye sıçradı ve gülerek, “Bán, senin böyle bir şey yapacağını tahmin ettim,” diye seslendi. “Ama ben de aptal değilim herhalde.”

Bán iki atın arasına kaçarken, Amminios’un hançerini kılıfından çıkardığını duydu. Iccius’un hayali bağırıp onu uyardı ama elbette sessizdi bu uyarı, sonra kalkanı salladı. Diğer yandan Eburovic’in hayali de yardıma geldi ve kargısını kaldırıp Amminios’un yolunu kesti. Crow serbest kalınca, Chattilere yaptığı gibi, ön ayaklarıyla tepindi ve şaha kalktı, önüne çıkan öldürecek. Ahırda korkunç, öfkeli bir kişneme duyuldu. Havaya yayılan kan kokusu diğer atları da ayaklandırdı. Köprünün diğer ucunda askerlerin bağırışları işitildi ve eline bir meşale alan koşmaya başladı. Atların bağlı olduğu sıranın sonunda, hayvanların arasında bir gölge hareketlendi ve onların arasına sığındı. Atlar şimdi ahırda ölümün kokusunu almış ve hep birden huysuzlanıp kişnemeye, tepinmeye başlamışlardı.

XXIV

Onu almak için çadıra geldiklerinde Bán uyanıktı: II. Augusta taburundan bir yüzbaşı ile sekiz asker geldiler, hiçbirini tanı-mıyordu. Çadır arkadaşları onu korumaya kalktılar ama neyle suçlandığını duyunca korkup kenara çekildiler ve gelenleri en-gellemediler. Bán sekiz askerin ortasında, onlara ayak uydurma-ya çalışarak hızlı adımlarla yürüdü. Neler olduğunu bilmiyordu ama içinde nedenini anlamadığı bir sevinç duygusu var gibiydi. Kamplar uyanmış, askerler kalkıp toplanmaya başlamışlardı. Bán etraftaki kamp ateşlerinin ve pişen ekmeklerin kokusunu alırken ölümün acısını düşündü ama hiç korkmadı. Iccius ve babası onu bırakıp gitmişlerdi ama o gece ya da en geç yarın sabah onlara kavuşacağından emindi Bán. Başka hiçbir şey umrunda değildi.

İmparator sabahın erken saatlerinde yargılama işleriyle uğ-raşmak istemezdi. Askerler Bán'ı canını fazla yakmadan, hafifçe döverken yüzünde ve ellerinde yara bere olmaması için dikkatli davrandılar ve sonra da götürüp imparator çağırana kadar kal-ması için bir yetkili evinin bodrumuna kapadılar. Bán sırtüstü yatıp başını ham yün balyalarından birinin üstüne koydu ve du-varın dibine kadar gelen bir fareyi seyretmeye başladı. Bir süre sonra çocukluğunun tanrılarını hatırladı, sular tanrısı Nemain ve ölüm tanrıçası Briga'ya dua etti ama onlardan yardım istemedi. Onlar Amminios'un ölümünü onaylayarak istediğini vermişlerdi

ona. Şimdi mükemmel bir dünyası vardı ve hiçbir şey bozamazdı bunu. Tekrar onu almaya geldiklerinde, Bán halkının ölüm ilahisini söylüyordu.

Bán artık altın ve ipeklerle süslü imparator taht salonlarına girip çıkmaya alışmıştı. Ama bu kez imparator koltuğunun çevresinde yerlerine çakılmış gibi kımıldamadan duran insanları görünce şaşırdı. Sorguya çekilişinde Theophilus ve Corvus'un da bulunabileceği hiç aklına gelmemişti. O acı çekerken onların da kendisine bakarak acı çekmelerini hiç istememişti Bán. Onu içeriye alırlarken doktor yüzünü buruşturdu ve kaşlarını çattı, çok üzgün olduğu belliydi, Bán'ı kendisini her zaman dikkatle dinleyen bir öğrencisi olarak kabul etmişti adam. Corvus hazır ol vaziyetinde duruyordu ve gözlerini bir noktaya dikmiş, başka hiçbir yere bakmıyordu. Bán imparator koltuğunun boş olduğunu fark etti ama Gaius çok geçmeden içeriye girdi ve etrafında Praetorian muhafızlar olduğu halde koltuğuna doğru ilerledi.

Bán onu ilk kez toga giymiş olarak görüyordu ve Gaius'un elinde bir parşömen tomarı vardı. İmparator oymalı ve kartallı koltuğuna oturmadan önce gidip Bán'ın önünde durdu, Romalıların çoğundan daha uzun boyluydu. Bán daha önce de bir kez gördüğü gibi, üzüntü ifadesi gördü onun gözlerinde.

İmparator bir süre onun yüzüne baktı ve sonra hafif sesle, "İyi uyudun mu?" diye sordu.

"Evet, efendimiz." Bán yalan söylemeyecekti.

"Güzel, böyle devam et. Bu anı hayatının sonuna kadar çıkmayacak aklından." Bu adam her zaman bulmaca gibi konuşmayı seviyordu. Gaius fazla konuşmadı ve hafifçe gülümsedi, sonra gidip koltuğuna oturdu.

Bán'ın yargılanmasına başlandı. Cesedi II. Augusta taburunun askerleri bulmuştu ve o taburun subaylarından biri suçlamayı okumaya başladı. Gece nöbetinin ilk saatlerinde, zanlı Julius Valerius Corvus, huysuz ve hırçın olduğu bilinen tayının

ipini çözmüş ve düşmanı olan Cunobelinos oğlu ve Ekselansları İmparator Gaius Julius Sezar Germanikus'un himayesinde olan Amminios'u öldürmüştü.

Orada bulunanlar bu suçun cezasının ne olduğunu iyi biliyorlardı. Doktor Theophilus gözlerini kapadı ve birkaç kez derin nefes alıp verdi. İmparator öne doğru eğildi ve dirseğini dizine dayayarak çenesini avcuna aldı. Sonra Bán'ın daha önce hiç görmediği bir ifadeyle hafifçe gülümsedi. Bán tüylerinin ürperdiğini hissetti ve içindeki dehşet duygusunu belli etmemeye çalıştı, dişlerini sıktı. Hayatı kalbinden çıkıp gidiyordu sanki.

İmparator bir süre sonra doğruldu ve arkasına yaslandı, parmaklarıyla dudaklarında trampet çalar gibi garip bir hareket yaptı. Uzun bir süre düşünür gibi gözlerini kapadı, sonra açıp Bán'a baktı ve "Tayın ipini çözdün mü?" diye sordu.

"Çözmedim efendimiz."

"Tayını serbest bırakmadığına, en büyük ve en iyi Jüpiter'in ve saygı, sevgi duyduğun her şeyin en kutsal olan imparatorun adına yemin eder misin?"

Bán, "Ederim, efendimiz," dedi ve yemin etti. Ama daha sonra bunun da önemi kalmayacaktı. İmparator başını hafifçe çevirip mermer bir heykel gibi hareketsiz duran Corvus'a baktı, sonra işaret parmağını ince, boyanmamış dudaklarına birkaç kez değdirdi. Orada bulunan herkes şimdi başka soruların ve kaçınılmaz kararın gelmesini bekliyordu.

İmparator herkesi bekletiyordu ve dudaklarında hoşgörü ifadesine benzer bir gülümseme vardı. Corvus'a bakarak başını salladı ve sonra tekrar Bán'a döndü.

"Komutanın bana söylediğine göre, sizin halkınızın inançlarına göre erkekler arasında aşk ilişkisi utanç verici bir davranışmış, öyle mi?"

Bán birden şaşırdı ve kaşlarını çatarak, "Efendimiz?" diye mırıldandı. Bu tür konuları bir imparatorla konuşmak asla aklın-

dan geçemezdi. Sakin olmaya çalıştı, ama Gaius ona sakinleşmesi için fırsat tanımadı.

“Ben komutanla ikinizi nehirde Chatti ile savaşıırken, *Euridyke*’ın güvertesinde, kampın değişik yerlerinde sık sık beraber gördüm. Onun hayatını kurtarmak için nasıl savaştığını görünce bu yakınlığın uzun zaman önce başladığını düşündüm, ama sonra, dün gece ilk kez olduğu söylendi bana. Yine söylendiğine göre, sen bunu itiraf etmektense ölmeyi yeğlermişsin ki güzel olan bir şeyin inkâr edilmesi yazık olur.”

Bán zeminin ayakları altında sallanır gibi olduğunu hissetti ve yine, “*Efendimiz?*” diye mırıldandı. Sanki bir uçurumun kenarında duruyor ve duyduklarına inanmak istemiyordu. Kafasının içi karmakarışıktı. Önünde açık duran bir kapı birden kapanmıştı, hayatının boşlukta sallanır gibi olduğunu hissediyordu. Söylenenleri inkâr edebilirdi elbette, ama inanmayacaklardı ona, bundan emindi. Onlara Amminios’u öldürdüğünü söyleyebilirdi ama o zaman Corvus’un hayatını da tehlikeye atmış olacaktı. Bir an için gördüğü Iccius’un hayali de omuz silkti ve kayboldu.

Bán başını çevirdi ve “Corvus...” dedikten sonra sustu. Corvus’un yanağının seğirdiğini gördü. Komutan kül rengi gözlerini duvarda bir noktaya dikmiş, hiç kımlıdamadan duruyordu. İhanetinin ne kadar büyük olduğunu o anda anlamış gibiydi.

Bán başını çevirip yaldızlı koltuğa baktı. İmparator, Amminios’un ilk Savaşçı dansını kazandığı zaman güldüğü gibi, anlamlı bir gülümsemeyle ona bakıyordu.

Gaius, “Benim sorgulama teknikleri konusunda uzmanlaşmış adamlarım var,” diye devam etti. “Bunu itiraf etmeden ölmeyeceğine eminim. Ama bu durumda deneyimini tekrarlamak ya da imparatorun için savaşma fırsatı bulamayacaksın. Yani sana her zaman ihtiyacımız olacak...” İmparator durdu ve çevresine bakındı. “Gerçeği öğrenmek için acı vermekten başka yollar da vardır. Sözler gerçeği inkâr edebilir, ama insan bedeni bunu yapamaz.”

İmparator gözlerini II. Birlik'in komutanına çevirdi. "Titus Pompeius, sana hemen harekete geçmeni tavsiye ederiz, ama inceleme sırasında karşına bilmediğin konular çıkabilir. Örneğin, ölen adam o benekli tayın kendine verilmesini istedi ama alamadı. Bize öyle geliyor ki, atı almak istedi ama o hayvan görevinin imparatora hizmet olduğunu bildiği için onunla beraber gitmek istemedi. Bu hepimize ders olsun, o hayvanın dürüstlüğüne inanmalıyız, o sadece gerçek efendisini tanıdığını gösterdi. Öyle değil mi?"

Birlik komutanı önce onun ne demek istediğini anlamamış gibi baktı, ama hemen toparlandı ve "Evet, efendimiz," diyerek başını salladı.

"Güzel, bu durumda suç ölen adamın oluyor ve o da cezasını ödemiş oldu. Fakat senin askerlerin ahırlara bir hırsızın girmesine izin verdiler ve görevlerini ihmal ettiler. Bunun örnek oluşturacak ağır bir cezası olmalı ve komutan da dahil olmak üzere bütün birlik cezalandırılmalı. Ne demek istediğim iyice anlaşıldı mı?"

Subay, "Evet, efendimiz," dedi. Subay başka şeyler bekliyordu, yüzü bembeyaz oldu, selam verdi ve çıktı.

Bán yerinden hiç kıınıldamamıştı. Konuşmak ister gibi ağzını açtı ama imparator gülümseyerek ona bakınca vazgeçti. İmparator elinde tuttuğu parşömen ruloya baktı ve konuştu.

"Ren bölgesi komutanımızın söylediğine göre, bir yıl sonra ordumuz, onurlu selefimiz Gaius Julius Sezar'ın başlattığı işi tamamlamak için gereken güce erişecek. O zaman sana ihtiyacımız olacak çünkü halkın içinde en güvenli rehberimiz sen olacaksın. Ama bugün senin günün ve bunu kutlaman gerekir. Seni kısıkanıyorum, ihanet kabul etmeyen böyle bir aşk insanın başına hayatta ancak bir kez gelir. Bunda utanç duyulacak bir şey yok, bu sevgiyi sakın aşağılama. Ama aşırıya da kaçma, senin sağlıklı kalmanı ve geceleri iyi uyumanı isteriz." İmparator arsızca sıırtı

ve arkasında duran eski köle Yunanlı da bir kahkaha attı.

Bán başını salladı, ama konuşmadı, alaycı gülüşmeler kendini kötü hissetmesine neden olmuştu. Salondaki bazıları gülmek istiyor ama korku dolu ifadelerle önlerine bakıyorlardı. Zor karşısında kendini lejyon askerlerine veren kadın ve erkek çocukların da aynı duyguları hissettiğinden emindi, onuru zedelenmişti. O anda elinden gelse hemen orada ölmek isterdi.

Gaius onun aklından geçenleri okuyormuş gibi bir süre yüzüne baktı ve sonra, onun hayatına sahip bir imparator olarak, “Julius Valerius, sen ihanete uğramadın, üzülme sakın,” diye konuştu.

“Hayır, üzülmedim, efendimiz.”

“Pekâlâ, şimdi gidebilirsin...” İmparator Corvus’a döndü ve “Komutan, onu götür ve iyi koru. Muhafızlar ona karşı pek nazik davranmamışlar. Eğer doktor isterseniz benim doktorumu çağırabilirsiniz. Şimdi gidin.”

“Corvus...”

“Bir şey söyleme sakın.”

“Fakat...”

Corvus kuru dudaklarıyla onu saçlarından hafifçe öptü ve “Çok üzgünüm, dostum,” diye konuştu. “Bu konuda konuşmama söz vermiştik, ama ne yapabilirdim?”

O sırada Corvus’un evinde, bir süre önce imparatorun toplantı odası olarak kullanılmış, ama şimdi süsleri alınmış bir odadaydılar. Oda şimdi boştu ve at koşumlarının derisi, lambalara konan gazyağı ve cilalama kumu kokuyordu. Onlar gelmeden önce bir uşak kapı ve pencereleri açarak odayı havalandırmıştı ama kokular tamamen kaybolmamıştı.

Bán odanın bir köşesinde dimdik, gergin bir halde dururken, kendini sıcak kolların arasında buldu ve bir el saçlarını okşama-

ya başladı. Delikanlı tüylerinin ürperdiğini hissetti. Hayatında en çok güvendiği adam neşe içinde güldü ve “Julius Valerius, barbarların malları uğruna seni kaybetmek istemem,” diye konuştu. “İmparatorun ağzından da duydun, Roma’da hiçbir zaman utanılacak bir şey değil bu.”

Corvus onun saçlarını tekrar okşadı ve karıştırdı, sonra yüzüne bakarak güldü. Gözlerinde garip parıltılar vardı. Elini kaldırdı ve Ecenilerin kötülüğe ve yalan söylemeye karşı kullandıkları işareti yaptı. Bán ayakları altında zeminin tekrar kayar gibi olduğunu hissetti. Gözleri karardı, yere düşecekti ama uzanan eller tuttu onu. Corvus savaş alanlarında gürleyen o güçlü sesini iyice alçaltarak, “Sevgili dostum, dün gece olduğu gibi şimdi de yalnızız burada, bizden başka kimse yok, görüyorsun,” diye konuştu. “Birbirimize uzak durmamız gerekmiyor.”

Bán biraz geriledi ve ancak, “Hayır, özür dilerim,” diye mırıldanabildi. Hayatının ayaklar altında çiğnendiğini hissediyor, ölmek istiyordu. Gözleri yine karardı ve Corvus onu tutup bir sandalyeye oturttu. Etrafa bakındı ve karşı duvarda örtülerle kaplanmış iki kemerli kapı gördü. Örtülerin arkasında başka bir oda, kameriye ya da dolap olabilir, ama konuştuklarını not alan bir adam da durabilirdi oralarda. Corvus’a baktı ve gülümseyerek, “Teşekkür ederim,” dedi. “Senden bunu istememeliydim. Ama sana gerçekten teşekkür ederim.”

Corvus birden rahatlamış gibi gülümsedi ve “Pekâlâ,” dedi. “Gelip seni yakalayan askerler canını yaktılar mı?”

Bán, “Bilmiyorum,” diye cevap verdi ona. Bunu hiç düşünmemişti. Rolünü iyi oynayamazsa ilerde ikisinin başına neler gelebileceğini tahmin edemiyordu.

Hayatında daha önce hiçbir zaman yalan söylemek zorunda kalmamıştı Bán. Bir an düşündü, sonra ona bakan herkesin kolayca anlayabileceği bir ifadeyle yüzünü buruşturdu ve “Şey, galiba omzumdaki yaranın açılmasına neden oldular,” diye ekledi.

“Öyle mi? Aşağılık köpekler. Biz yaraların çabuk iyileşmesi için elimizden geleni yapmaya çalışırken o hergelelerin yaptığına bak! O halde hamama gitmeden önce gidip Theophilus’u görelim. Artık saklanmaya gerek yok, herkes durumu öğrendi. Hamamdan ve masajdan sonra kendini çok daha iyi hissedersin. Ondan sonra da gidip senin şu canavar atını görürüz. Onu ağıla kapatmışlar ve kimseyi yanına sokmuyormuş. Söylediklerine göre Sigimur bile sokulamıyormuş yanına.”

Corvus bunları söyledikten sonra onu sağlam kolundan tuttu ve tekrar sarıldı. Komutan onun saçlarını öperken önce Latince bir şeyler mırıldandı, sonra da Eteni dilinde, “Rolünü biraz daha iyi oynaman gerekiyor dostum,” diye fısıldadı. “Yoksa ikimiz de asılırız.”

Yatağın üzerindeki duvar oyuğunda yanan lambanın alevi odayı hafifçe aydınlatıyor, yanındaki yaldızlı küçük Horus büstü bembeyaz gözlerle sabit bir noktaya bakıyordu. Onun yanında da yıllarca temizlenmediği için üzeri yeşil küfle kaplanmış küçük, bakır bir at heykeli duruyordu. Bán Corvus’un yatak odasına çok girmemişti ama lambanın, şahin-tanrının ve küçük savaş atı heykelinin Corvus’la beraber her yere gittiğini biliyordu, onun savaş zırhı gibi yanından ayrılmayan eşyalarıydı bunlar. Bán yaylı yatağın rahatlığını hissederek yatarken omzundaki yaranın hafif acısını hissetti. Theophilus çok konuşmadan yarasını sarmış, Bán konuşmak istediğinde de parmağını onun dudaklarına götürerek susturmuştu çocuğu. Doktor onun sinirlendiğini anlayınca gülümsemiş, sonra da, “Buna istersen kıskançlık diyebilirsin evlat,” diye fısıldamıştı. “Ama şimdi bir şey bilmek istemiyorum, eğer ölmeden bu ordu-
dan ayrılabilir ve konuşma fırsatı bulursak o zaman bana olanları rahatça anlatabilirsin.” Bán’ın yüzüne bakınca birden şaşırıp sinirlenmiş ve “Nedir seni bu kadar kızdıran şey?” diye sormuştu. “Yunanlıların gülüşleri mi, yoksa hâlâ sağ olman mı?”

Bán çok şeye sinirleniyordu ama sesini çıkarmamış, o zaman Theophilus, “Eğer orduda yaşayacaksan dedikodulara ve askerlerin gülmelerine alışmak zorundasın,” demişti. “Onurun her zaman zedelenebilir. Ama Gaius seni kolayca gözden çıkarıp öldürmeyecektir, bunu da unutma. Ölmeyi çok istiyorsan sana bir ilaç veririm, üç gün içinde seni sevenlerin gözleri önünde acılar çekerek ölebilirsin.”

Bán o zaman ona, “Ondan sonra imparator seni ya da Corvus’u yaşatır mı acaba?” diye sordu.

“Senin umrunda mı olacak bu?”

O sırada kapıdan giren bir esinti lambanın alevini oynattı ve Bán başını kaldırınca yatağın yanında Corvus’u gördü. Ama Romalı komutan değişmiş gibi görünüyordu. Derin bir iç çekti ve alçak sesle, “Rahat ol,” dedi. “Her şey bitti.”

“Biten nedir?”

“Pandomima bitti. Gelen Civilis’ti. Sabaha kadar bekleme-yecek kadar acele haberleri olduğunu söyledi. Av köpeğini de yanında getirmişti. Köpek Dolu kadar iyi sayılmaz ama yine de dinleyenlerin değiştirildiğini anlatacak kadar iyi imiş.”

“Birden fazla mı gözetleyici varmış?”

“Evet, haber buydu işte. İmparatorun azat ettiği kölelerinden biri nöbeti sonunda yandaki evden çıkıp gitmiş. Rufus da durumu kontrol etmiş. Pencere yanında da bir adam varmış ama o da aynı zamanda gitmiş. Çatı düz olduğu için orada kimse gizlenemiyor. Artık bizi gözetleyen kimse kalmadı.”

Corvus canı sıkılmış gibi yatağın yanında kımıldamadan durdu, bir süre düşündü ve sonra, Şu anda çıkıp gitmen tehlikeli olabilir,” diye devam etti. “Ama şafakla beraber kaçabilirsin ve bir daha da geriye dönme sakın. Gaius yarın öğle vakti Roma’ya doğru yola çıkacak. Süvari komutanıyla baş seyis olan bir delikanlı arasındaki ilişki gibi önemsiz konuları izlemek üzere casus görevlendirdiğini sanmam.”

“Başseyis mi?”

“Evet, bunu da Civilis söyledi bana. Gaius seni dün gece terfi ettirmiş. Henüz bir onbaşı değilsin ama artık nöbet tutmayacak ve pis işlerde çalışmak zorunda kalmayacaksın. Daha da önemlisi, artık yedi Galyalı ile aynı çadırda yatmayacaksın.” Hafifçe gülümseyerek Bán’ın yüzüne baktı ve “Olanlardan sonra bu biraz tehlikeli olurdu zaten,” diye ekledi.

Bán yatakta doğrulup oturdu ve üzerindeki örtüyü beline sardıktan sonra, “Sabah olunca Gaius casuslarının raporlarını okuyacaktır,” dedi. “Aldatıldığını anlarsa başka emirler çıkarabilir. Bizi almak için gelirlerse, bana verecek bir silahın var mı acaba?”

“Evet.” Corvus yatağın altında duran otuz santim boyunda ve iki ağzı da keskin bir hançeri alıp ona gösterdi ve “Bunu gerektiğinde kullanabilirsin,” diye ekledi. “Ama şimdilik buna ihtiyacın olacağını sanmıyorum. Gaius raporlara bakmıştır bile, bir şey yapacak olsaydı şimdiye kadar yapardı. Sabah buradan ayrılacak ve bizi gözetlemeye devam edecek adamlar bırakacağına eminim. Birini cezalandırmak için hiçbir zaman acele etmez o. Ortam güvenli olmasaydı Civilis de köpeğini alıp buraya gelmezdi zaten.”

Corvus pencereye gidip açtı ve serin gece havasını içeriye aldı. Belden yukarısı çıplaktı ve lambanın loş ışığında sırtındaki eski bir Pannonia kargı yarasının izi görünüyordu. Bir an orada durdu ve sonra yüzünü dönmeden konuştu.

“Bán, sen...”

“Ben artık Julius Valerius değil miyim yani?”

“Benim için değilsin. Gaius’un uydurması bu isim. Adı Ölüm anlamına gelen bir at binen bir Eceni süvarisi değil o.” Biraz önce Latince konuşurken, Corvus pencereyi açtıktan sonra farkında bile olmadan birden Galya diline geçmişlerdi.

“Crow’un ölüm anlamına geldiğini nasıl öğrendin sen, Corvus?”

“Ablan söylemişti bana.”

“Yaa.” Bán Ren bölgesini terk ettiklerinden beri fırsat bulup da Breaca’yı düşünmemişti. Gözlerini kıstı ve ablasını düşündü, ama o anda onun gözlerinin rengini birden hatırlayamadı.

Corvus pencerenin yanından ayrıldı ve gelip Bán’ın yatağının kenarına oturdu. Bán yatak örtüsünü çekip omuzlarına sardı. Amminios olayından sonra sinirleri çok bozulmuştu ve bazen ne yapacağını bilemiyordu. Kendisine gösterilen dostluk ve yakınlığı bile kuşkuyla karşılıyor, yeterli bulamıyordu artık.

Corvus’un yüzüne baktı ve “Bana bir şey mi soracaktın sen?” diye sordu.

Romalı komutan elindeki hançeri yatak örtüsünün üzerine bıraktı ve “Bir zamanlar sen de rüyacının ölümünden kaçmam için bana bir hançer vermiştin, onu söyleyecektim,” diye konuştu. “Buna gerek kalmayacağını düşünmüştüm, ama hançer işte burada ve istersen onu kullanabilirsin.”

Geçmişin ayrıntıları içine gizlenmiş bir özürdü bu ama yine de yeterli değildi. “Ne şekilde gelirse gelsin, ölümden de kötü şeyler vardır. İstersen Iccius’a sorabilirsin.”

Corvus birden doğruldu ve “Bán, seni gücendirdim mi hiç?” diye sordu. “Herhangi bir şekilde onurunu kırdım mı senin?”

“Gaius’a söylediğin şey...”

“Ben Gaius’a onun ve bütün askerlerin gerçek olarak düşündüğü bir şeyi söyledim. Ölümü iki günlük bir yasak ilişki yalanına tercih mi ederdin yani?” Corvus birden sinirlendi ve yatağın kenarından kalkıp yine pencerenin önüne gitti. “Halkının utanç verici bir davranış olarak düşündüğünü yaptığımı imparatora söylerken ben de yalan söyledim elbette. Ben erkekler evinde bir kış geçirdim ve onların arasında utanılacak bir şey yapmadım. Ve burada...” Durdu ve pencereden dışarıdaki sisli geceyi gösterdi. “Bilim adamlarını dersen sana erkekler arasındaki ilişkinin Germen kabilelerinde büyük suç olarak kabul edildiğini söyler-

ler. Böyle sapıkları onlar bataklıklara atıp boğarlar. Benim böyle bir şey yapacağımı düşünebilir misin, söyle bana?”

Bán kendini zorlayarak gülümsedi ve “Eğer öyleyse birisi Civilis’i uyarmalı,” dedi.

“Tamamen öyle, teşekkür ederim. O halde sen neden...neden...” Corvus tekrar yatağın yanına geldi ve elindeki hançeri Bán’a gösterdi. “O halde neden böyle davranıyorsun sen?”

“Ben ölmekten korkmuyorum.”

“Bunu biliyorum, bu sende sabit bir fikir haline geldi. Iccius öldüğünden beri böyle oldun sen. Bense sana yaşama zevki aşılayabilirim diyordum.”

“Yalan söyleyerek mi?”

“Tanrım, ne dememi istiyordun yani? Amminios’un kafasını bir kayayla kırdığını söyleyip Gaius’un seni çarmıha germesini mi seyretmeliydin, bunu mu istiyordun?” Corvus durdu ve derin bir nefes aldı. “Dinle beni Bán, Titus Pompeius hayatında savaş görmedi ve İkinci bölüm daha nöbet konusunu bile beceremeyen acemi askerlerle dolu. Öyle olmasalardı sen şimdi ölmüş olurdun ve biz de bu konuda hiçbir şey yapamazdık. Senin huysuz tayın çılgın gibiydi ama onun ezdiği adam zaten ölmüştü. Onun kafasındaki öldürücü darbe attan gelmedi. Süvarilere karşı savaşan ve Chatti saldırısından sağ çıkan hiçbir asker onların yaptığı hatayı yapmazdı. İkinci bölümün nöbetçileri kendi görmek istediklerini gördüler ve Gaius da acelesi olduğu için olayın üzerinde fazla durmadı. Onun Amminios’a ihtiyacı yoktu ama senin kendisine borçlu olmanı istedi. Seni serbest bırakmak için bir bahane arıyordu ve ben de ona bunu verdim.”

“Böylece ben de hem ona, hem de sana borçlandım tabii.”

Bán’ı en çok üzen de buydu işte. Gaius umrunda değildi onun, ama yatağının kenarına oturan ve güvenilir bir dost olarak tanıdığı bu adama borçlu olmak istemiyordu. Corvus sinirliydi, bıçağı bırakıp yumruklarını açıp kapamaya başladı ve “Tanrım,

Bán! Bu kadar inatçı olmak zorunda mısın?” diye homurdandı. “Sen bana borçlu değilsin, hiç olmadı ve bundan sonra da olmayacaksın. Caradoc’un, rüyacının ölüm haberini getirdiğini düşündüğümüz zaman bana o bıçağı vermeseydin bile borçlu olmayacaktın. Burada söz konusu olan şey borçlanmak ya da iyilik yapmak değil, önemli olan hoşlanmak, sevmektir. Seni seviyorum Bán, bilmiyor musun bunu?”

Bán hareket etmeye korkuyor, hiç kımıldamadan oturuyordu. Kafasının içindeki sis dağılmaya, sadece hissettikleri ama net olarak göremedikleri yavaşça meydana çıkmaya başlamıştı sanki.

Hoşlanıyor musun?

Evet, hem de çok. Ama senin de benden hoşlanıp hoşlanmadığını bilemiyorum.

O halde Bán da bu duygusunu zedelenmiş gururu, öfkesi ve ölme ihtiyacı sandığı hislerle örtmek istemiş, ölüm arzusunu bırakmanın ölümlere ihanet gibi görüleceğini düşünmüştü. Iccius’u aradı ama göremedi onu, fakat yine de kendisini reddedilmiş gibi hissetmedi.

Odada uzun bir sessizlik oldu. Bán bir süre sonra sağlam omzunda bir el hissetti ama bu kez irkilmedi, geri çekilmedi. Sonra terli, ıslak elini uzattı ve onun serin elini tuttu. Bir süre el ele tutuştular, sonra Corvus gidip şarap dolu yeşil bir kadeh getirdi ve onun dudaklarına uzatarak içmesini söyledi. Şarap çok güzeldi, imparator şarabıydı, Bán kadehi aldı ve elleri titremeden birkaç yudum içti. Çok geçmeden başı hafifçe dönmeye başladı, kulaklarında da şarkı benzeri bir çınlama vardı sanki. O durumda Corvus’un alçak sesle, adeta mırıldanır gibi bir şeyler söylediğini duydu.

“Kalmak zorunda değilsin. Vermeyeceğin bir şey için seni zorlayamam. Sevilirken sevmemenin ne olduğunu bilirim. Lejyonda kalabilirsin ve eskisi gibi arkadaşlığımız devam edebilir.

Ama eğer bundan sonra benim yakınım da bile olmak istemezsen seni bir tekneyle ülkene gönderebilirim. Bu kolay olmayacaktır elbette, bir neden bulmamız gerekecektir, ama imkânsız da değil...”

Bán onu dinlemiyor, dinlemek istemiyordu ve başını iki yana salladı. Kalbi yerinden fırlayacakmış gibi, çok hızlı atıyordu ve içinde dayanılmayacak kadar büyük bir acı vardı.

Corvus içini çekti ve “Bán, yüzüme bak,” dedi.

Bán ona baktı ama gözleri dolmuştu ve her şeyi bulanık görüyordu. Elinin tersiyle gözyaşlarını sildi.

“Bán, neyin var? Seni incittim mi?”

“Kes sesini... bir an için komutan olduğunu unut ve beni sıkıca tut. Olur mu? Lütfen?”

Bán uyandığında güneş yeni doğuyor ve sis yavaşça dağılıyordu. Corvus onun yanında yatıyordu ve daha önce uyanmıştı. Horus güneş ışığında gözlerini iyice açmış onlara bakıyordu. Bán uzandı ve onun başını okşadı.

“Seni gözetliyor, Corvus,” dedi.

“Evet, bizi gözetliyor.”

“Bu sana hediye olarak mı verildi? At da öyle tabii. Horus seni korumak, at da savaşman için verilmiş olmalı.” Bán bunu söyledikten sonra kafasının içinde kumral bir baş imajı belirdi ve “Bunları sana verenin adı neydi?” diye sordu.

“Marcus. Marcus Aemilius. Pannonia’da öldü o.”

Bán onun teni üzerindeki güneş yanığı ile esmerleşmiş yara izine dokundu. “Bu yarayı aldığın zaman, değil mi?” diye sordu. Corvus’un ona söylediği isim umrunda değildi. Onun için geçmiş, onları bir araya getiren geçmişti, gerisi boştu.

Dışarıdan askerlerin sesleri geliyordu, imparatorun gidişi için hazırlık yapılıyordu. Bán yanında yatan Corvus’a baktı ve

“Biz askerleri duyuyoruz, onlar da bizi duyabilirler,” dedi.

“Bu önemli mi senin için?”

“Hayır, hâlâ rol yaptığımızı düşündükleri sürece sorun değil.”

“Sakın rolünü abartma ve bunun için gönüllü olma. Yoksa ikimizin de ölümüne neden olabilirsin.”

“Biliyorum, bunun yükünü yalnız başına taşıdın ve ben de bunu bildiğim halde sana yardımcı olmadım. Özür dilerim.”

“Özür dilemene gerek yok. Sen de ancak yapabileceğini yaptın. Bu da yeterliydi.”

“O anda korktun mu?”

“Dehşet içindeydim. Anlamadın mı bunu? O durumda olmaktansa Chatti askerleriyle tek başıma savaşmaya razıyım. Savaşta ölmek bir şey, Gaius’u eğlendirmek tamamen başka bir şeydir. O anda seni de kaybettigimi sandım. Orada yüzünün halini görmeliydin, bunu yaptığım için benden nefret ettiğini düşündüm.”

“Ben senden nefret etmedim, Corvus. Alaycı gülümsemesi için Gaius’tan ve kakhaha atan adamlarından nefret ettim. Ama duyduklarım şoke etti beni, böyle bir şey beklemiyordum tabii.”

“Haklısın, diğerleri de beklemiyordu zaten.”

“Olabilir, fakat ölümler sadece birbirlerini severler, yaşayanların yeri yoktur onların arasında. Ben de o anda Iccius’u görmeyi o kadar çok istedim ki, gözüm başka bir şey görmedi.”

“Bán, sen ölü değilsin.”

“Biliyorum.” Bán elini kaldırıp avcunu öptü ve sonra ışığa doğru uzattı. Parisiler arasında bir adamın hayatını elinde gören kadınlar olduğunu duymuştu. Elini hafifçe yarasının üzerinden geçirdi ve sonra, “Gaius gittiği zaman biz ne yapacağız?” diye sordu.

“Bunu yapacağız ve sonra da Ren’e geri döneceğiz. Sonra

eğitim yapacak ve şu senin çılgın atını bir savaş atına döndürmeye çalışacağız. Galba lejyonların hazır olduğunu söyleyene kadar bekleyecek ve sonra da tekrar gemilere binip Gaius'un Amminios'a verdiği sözü yerine getireceğiz.”

“Amminios öldüğü halde o sözün yerine getirilmesini yine isteyecek mi Gaius?”

“İstemek zorunda. Onu kurtaracak olan budur. Senato ondan nefret ediyor olabilir, ama İngiltere'yi alabilirse halk onun tahtta kalmasına izin verecektir.” Corvus sustu ve bir dirseği üzerinde doğruldu. “Ben dün gece çok ciddiydim. Sen halkının toprakları istila edilirken savaşa katılmak zorunda değilsin. Bu bir yana, istersen buradan gidebilirsin. Ben seni ülkeneye götürecek bir gemi bulabilirim.”

“Corvus?”

“Evet?”

“Benim yakınlarım öldü. Iccius sonuncuydu ve o ölünce benim ruhum da öldü. Ben dünden itibaren burada, yeni halkımla yeniden yaşamaya başladım. Ben eskiden Ecenî'li Bán idim, ama şimdi, sadece Ölüm adlı bir atı olan Bán oldum. Bu durumda ne-reye gidersen benim vatanım orası olacak.”

IV

YAZ SONU – SONBAHAR M. S. 43

XXV

Tuzlu bataklık, Gesoriacum'dan ya da Ren'in ağzından çıkarak denizi en dar yerinden geçmenin yollarını arayacak olan bir geminin –ya da bir istila donanmasının– varacağı doğu sahilinde, deniz-nehrin (Thames nehri) güneyindeydi.

Sonbahar ekinoksundan önce, son yeni ay gününde, görünürde hiç gemi yoktu. Deniz hafif dalgalıydı ve arada sırada dalgalar üzerinde bazen beyaz köpükler oluşuyordu. Karadan denize doğru hafif bir esinti vardı. Karada hareket yoktu ve tuzlu düzlükler, öğleye doğru, yaz sonu güneşinde yavaşça kaynar gibi görünüyordlardı. Deniz kuşları bataklığın üzerinde sürekli dönüp duruyorlardı. Breaca bir kayanın üstüne oturdu ve kuşların bir şeyden rahatsız olduğunu düşündü, bunun ne olduğunu merak ediyordu. Ufukta gemi görünmüyordu ama bir süre sonra, ayaklarının altında atların toynak sesini duyar gibi oldu, toprağın titreşimini hissetti. Kuşlar, kabilelerin toplanmaya başladığı bahar sonlarındaki kadar iyi olmasa da, oldukça güzel nöbetçilik yapıyorlardı. İlk zamanlar oldukça ürkek davranmış, her sestten hatta öksürükten bile ürkererek topluca havalanmışlardı. Ama daha sonra insanlara alışmış, kılıç eğitimlerinde bile sadece köpeklerden korkunca hep beraber uçmuşlardı.

Gelen savaşçı atı henüz tamamen durmadan yere atladı ve

elleri boş olmadığı için dengesini sağlayamadı, biraz sendeledi. Breaca arkasında onun ayak seslerini duydu ama dönüp bakmadı. Meraklı askerler şafakla beraber uyanmış, sahile toplanmış denize bakıyorlardı. Caradoc da elli askerden oluşan Ordovice onur muhafızıyla beraber oradaydı ve sarı saçları beyaz pelerinlerin arasında parlıyordu. Atrebatelerin Berikos'una karşı verdikleri savaşta savaş baltaları askerlerinin sol kanadına kumanda etmesinin üzerinden on sekiz ay geçmişti ama o, zaferin gururunu hâlâ yaşıyordu.

Togodubnos da sarı pelerinli ve kargılı askerleriyle fazla uzakta değildi ve o da deneyimli bir komutan olarak orada bekliyordu. Aynı savaşta kanatlar geçici olarak geriye çekilmeye zorlanırken, onun emrindeki kargılı Trinovante askeri savaş alanının orta bölümünde iki gün boyunca dayanmışlardı. Onlar da hâlâ bunun gururunu yaşıyorlardı.

Onların solunda Gonavic ve Tagos da kendi kuvvetlerinin başındaydılar ama onlar çok güçlü sayılmazdı. Gonavic'in Ece-ni askerleri Mona'nın kargılı askerleriyle birleşmiş ve özellikle ikinci gün sağ kanatta onurlu bir savaş vermişlerdi. Tagos o gün savaşa katılmamış, yedekte beklemişti.

Daha geride Ardacos, Gwyddhien, Cumal, Braint, Maroc, Airmid ve diğerleri savaş alanında olduğu gibi şimdi de kaya bir duvar gibi duruyorlardı—Savaşçı, Mona askerlerini Sezar'a karşı ilk kez savaşa soktuğundan beri oradaydılar. Breaca seçildiği günden beri kendinden çok emin olarak onların başındaydı ve bu güvenin onları da olumlu olarak etkilediği belliydi. Bu güven onları birbirlerine daha çok bağlamış ve ilk savaşta Breaca'nın beklediğinden daha az kayıp vermişlerdi. Bir buçuk yıl sonra, şimdi yine üzerinde yılan-kargı resmi olan kalkanları ile yeni ve daha büyük bir savaşa hazırlanıyorlardı.

Yeni gelen atlı onlardan biri değildi ama onların arasında yeri varmış gibi hareket ediyordu. Üzerindeki samanları temiz-

leyerek Breaca'nın yanından geçti ve konuşmacının durması gereken buluşma taşının yanında durarak elindeki beze sarılı paketi yere attı. Paketin bağları koptu, küflenmiş ekin sapları etrafa yayılırken, kesilmiş birkaç mısır koçanı Breaca'nın ayaklarından biraz uzağa düştü. Breaca sanki sadece yeni ürün mısırlarla ilgiliniyormuş gibi, eğilip otların üzerinden bir mısır tanesi aldı ve ısırmağa çalıştı. Ama mısır tanesi çok sertti ve onu ağzından çıkarıp tekrar otların üzerine attı.

“Bu mısır tanesi sana ne diyor, Mona Savaşçısı?”

Adamın gölgesi Breaca'nın önüne düştü, ona hitap ederken hakaret eder gibi bir hali vardı. Breaca güneşe karşı elini gözlerine siper ederek başını kaldırdı ve ona baktı. Dobunni şefi Beduoc denen bu adam sözüne güvenilmeyen bir adamdı, bir güneyli olarak yakışıklı sayılırdı ama ihanet eder gibi davranmış, adını lekelemişti. Dudaklarında hafif, alaycı bir gülümseme vardı. Atından inerken gözleri tozdan kızarmıştı ve ter içindeydi. Breaca ona cevap vermedi ama adam inat eder gibi sorusunu tekrarladi. “Bu mısır tanesi sana ne diyor Ecenili?”

Bu konuşma tarzı açıkça hakaret sayılabilirdi; Breaca her şeyden önce Mona Savaşçısı'ydı ve ondan sonra Ecenili lideriydi. Bu tarz konuşmak onun durumunu inkar etmek sayılırdı. Breaca onun gözlerine öfkeyle bakınca adam gözlerini kaçırdı ondan ve genç kız, “Dobunniler geç hasat yapıyorlar anlamına mı geliyor bu?” diye sordu.

Adam, “Geç hasat mı?” diyerek onun yan tarafındaki kayaya tükürdü. “Bizde ürün geç toplanmaz. Ben bölgemden ayrılırken kendi hançerimle kestim bunu. Gerisi tarlalarda duruyor, fareleri ve sığırcık kuşlarını besliyor.”

Adam biraz geriye çekildi ve arkadaki anızlı tarlaya baktı. Elini kaldırdı ve “Burada görünen hiçbir şey yok,” diye devam etti. “Sizler sahildeki bütün ürünleri toplamış ve iki gün yolculuk yaparak içeriye çekilmişsiniz. Yani Romalı askerlere yiyecek bı-

rakmamışsınız. Ama batı kıyılarına kadar diğer tarlalarda hasat yapılmamış, ürün kuşlara yarıyor. Dobunni topraklarında kuşlar hiç aç kalmıyor, oburcasına mısır, buğday yiyor ve sonra da uçamayıp çocuklara yakalanıyorlar. Ninelerimiz onları kesip içlerindeki mısır tanelerini çıkarıyor, yıkayıp kurutarak un yapıyorlar. Erkeklerimiz asker olarak burada denize bakıp gelmeyecek olan düşmanı beklerken, tarlalarımızda çalışıp hasat yapacak adam kalmadı, sadece çocuklar ve sakatlar var. Bizim çocuklarımız açlığın ne demek olduğunu iyi bilirler ve bir ay sonra kış geliyor. Kış için ürün toplayacak biraz zamanımız kalmışken bir şeyler yapmalıyız.”

Kendini Mona’ya adanmış olan Breaca bir yandan adamı dinlerken, bir yandan da onun iyi bir ozan olabileceğini düşünüyordu; adam oldukça güzel konuşuyordu ama tarzından sinirli olduğu da belliydi. Şimdi etraftaki diğerleri de dinlemeye başlamışlardı adamı ama Beduoc’u sevmezler ve ona güvenmezlerdi. Dobunnilerin ancak yarısı son zamanlarda onlarla ittifak yapmıştı. Catuvellauni topraklarına yakın bölgede yaşayanlardı bunlar. Savaşın ilk gününde Berikos emrindeki Atrebatelerle savaşmışlardı. Ama iyi savaşçılardı ve sol kanatta düşmana büyük kayıplar verdirmişlerdi. Caradoc da emrindeki Ordovice ordusuyla onlara saldırmış ve iki tarafta da o gece çok sayıda ölü yakılmıştı.

Ertesi sabah Beduoc kampa geldi, Togodubnos ve müttelikleriyle anlaşma imzalayarak onlara katıldı. Ettiği kan yeminini bile tutmayan bu adama hiçbirini güvenmiyordu ama karşılığın düşman olarak çıkmaması için ona inanmak zorunda kalmışlar ve onunla anlaşmışlardı. Aslında bu anlaşma işe yaramıştı ve Berikos’un kaçıp Roma’ya sığınması da Beduoc’un hatası değildi tabii.

Etrafta konuşulanları dinleyenler rahatsız oldular ve Eceni konseyine girmiş olan Tagos öne doğru çıktı. İçindeki acı hâlâ yok olmamıştı ve sağ kolu dirsekten kesikti. Etraftaki herkesin

duyabileceği kadar yüksek sesle konuştu.

“Bir sorunumuz daha var, arkadaşlar,” dedi. “Cantiaci kabillesi yaz boyunca bize evsahipliği yaptı ama onların iyi niyetine sonuna kadar güvenmemiz hatalı olabilir. Onların mısırlarını yiyor, sularını içiyor, av hayvanlarını avlıyor, odunlarını yakıyoruz. Peki ama neden yapıyoruz tüm bunları? Nehrin güneyini Togodubndos’un oğlu adına yeniden ele geçirmemizden bu yana bir buçuk yıl geçti. Bu süre içinde imparator da lejyonlarını savaşa hazırladı ama hâlâ denizin diğer kıyısındalar ve ortada görünmüyorlar. Claudius da selefinden farklı değil. Aslında Caligula da savaşa cesareti olmayan bir soytarıydı. Bana sorarsanız artık eve dönmemizin zamanı geldi derim. Eteni topraklarında da mısır tarlaları hasat bekliyor ve halkımız beyaz kış canavarından korkuyor.”

Tagos savaştan önceki gibi değildi, oldukça değişmişti. Etrafına bakındı ve bazılarının ona korkak diyebileceğini düşünerek bir süre bekledi ama kimse yapmadı bunu. Artık bir savaşçı değildi o, ama daha önce yaptıklarıyla herkesin saygısını kazanmıştı. Savaşın ilk sabahında elleri kargılı elli Eteni süvarisinin önünde taarruza katılırken böyle konuşmuyordu elbette. Bir kolunu Amminios’un savaş kartallarına kaybedince Caradoc yandaşlarının bile saygısını kazanmış, sol kolla kılıç kullanmak için çalışmıştı. Gonavic ona dirsekten kesik sağ koluna bağlanabilen bir kalkan yapmış ve o da sol eliyle kılıç kullanarak, karşısına eğitim için çıkan Eteni gençlerini korkutup nasıl bir savaşçı olduğunu göstermişti.

Ama Atrebatelerle savaş farklıydı. Güneyli savaşçılar onun geçmişinde bir şey bilmiyorlar, saçlarındaki kırmızı boyalı tüylere de pek aldırıyorlardı. Onlar karşılarında tek kollu bir savaşçı gördüler ve sadece sağdan gelecek olan kargılara karşı savunmaya geçtiler. Savaşın ilk gününde Tagos’un arkadaşları onun etrafını sardılar ve kalkanlarıyla bir savunma duvarı oluş-

turdular. O sırada iki arkadaşı öldü. Ama onu en çok değiştiren acı olay, ayağı sakat ve Nemma'nın çocuğunun babası olan Verulos'un ölümü oldu. Bu yiğit çocuk at üzerinde savaşıyor gerekirken, arkadaşını korumak için atını bırakıp onun yanında yer almıştı. Tagos o gece ölenlerin anısına büyük bir ateş yakmıştı, herkesin gözü önünde saçlarındaki savaşçı örgülerini açmış ve aralarındaki tüyleri sökerek ateşe attı. Arkadaşları ateş sönene kadar hiç konuşmadan onun yanında oturdular ve sonra kalkıp, tanrılarla barış yapmak için ayrıldılar oradan. Bunlar güzel davranışlardı ama aynı zamanda bir savaşçının yolun sonuna geldiğini gösteriyordu. Onun eve dönüş konuşması yapması büyük cesaret isteyen, önemli bir işti ve bataklığın kenarında toplananlar merakla beklediler.

Gonavic hemen onun yanına geldi. O da bütün gücüyle savaşmıştı ve cesaretini hiç kimse inkar edemezdi. Önce Breaca'ya baktı, sonra gözleriyle etrafı taradı ve yüzünü acıyla buruşturarak konuştu.

“Tagos haklı. Claudius'un ordusu şimdi gemilere binip denize açılırsa, Sesar gibi, dönüşlerinde sonbahar fırtınalarına yakalanabilirler. Onlar bunu bizden daha iyi biliyor ve bu yüzden bekliyorlar. Luain Mac Calma'nın bu sabah gönderdiği bir habere göre, iki Germen lejyonu Gesoriacum'da gemilere binmeyi reddetmiş. Daha doğuda Juliobona'daki İspanyol lejyonu da kıyıda bekliyormuş. Lejyonlardan hiçbiri denize açılmak istemiyormuş. Yeni imparator Senato'nun desteğini kazanmak istiyorsa, ordusunun hayatını riske atmaktan ve İngiltere'yi fethetmekten başka bir yol bulmak zorunda.”

Bunları söyleyen Gonavic değil de başka biri olsaydı, Breaca onun sözlerini hemen reddedebilirdi. Bunu yapamadığı için, “Claudius ordusunu savaşa hazırlamak amacıyla bütün yaz uğraştı,” diye konuştu. “Yirmi bin lejyon askeriyile bir o kadar da süvari ve yedek piyadesi limanlarında bekliyor. Roma'nın şim-

diye kadar görmediği kadar büyük bir donanma kurdu o. Şimdi durmuş bütün bu güçleri kullanma konusunda tereddüt ettiğini mi söylüyorsunuz bana yani?”

“Bu yıl kullanmayacaktır.”

Orada toplanmış olanlar şimdi ikiye ayrılmış gibi görünüyordular. Özellikle genç askerler bunu biliyor ya da tahmin ediyorlardı, belki de sahil boyunca gidip gelen ticaret gemilerinin durumlarından bir anlam çıkarmış olabiliyorlardı.

“Roma ordusu gelecek olsa bile ancak bahar başında gelebilir.”

“Caligula bize saldırma cesaretini gösteremedi ve Claudius ondan bile korkak bir adam. Kaybedeceği bir savaşı göze alamaz. Caligula en azından orduda babasının yanındaydı, bu imparator hiçbir şey bilmiyor...”

“Bu yapılanlar hep gösteriş. Roma denizlerin ötesinde ne olduğuyla hiç ilgilenmiyor, imparator sadece halkının hayal gücüne oynuyor.”

Herkes konuşup fikrini söylerken, sadece rüyacılar ve Cunobelin’in iki oğlu susuyor, onları dinliyorlardı. Her kafadan bir ses çıkıyordu. Kalabalığın arkasında ve tuzlu bataklığın ötesinde martı sürüleri kendilerini rüzgarlara kaptırmış uçuyor, gökyüzünü beyaza boyuyorlardı. Yılın bu zamanı için deniz oldukça sakin görünüyor, hafif dalgalar kayalarda kırılıyordu. Bir süre sonra uzaklarda bir boru sesi duyuldu ve kayalara konmuş olan martılar birden havalandılar, görünmeyen hava akımlarına kapılıp uzaklaştılar. Onların üzerinde bir kartal da hava akımına kapılmış gibi süzülüp duruyordu.

“Breaca?”

Genç kız üzerinde oturduğu kayadan aşağıya kaydı. Airmid onun önünde diz çökerken, geçen kış ölen Talla’nın yerine İhtiyar Adam olan Maroc da gelip yanı başında durdu. Gözlerini Breaca’nın yüzüne dikti ve onun ruhunu aydınlattı. Sonra sakin

bir ifadeyle, “Breaca, martılar henüz gelmediler,” dedi.

Bunu Breaca da görüyordu ama çok yorgundu, konuşmak istemedi ve sadece başını sallamakla yetindi.

Caradoc şimdi eskisinden daha yakın görünüyordu ona, yaz aylarında saçlarının saman rengi daha da açılmış, teni biraz daha yumuşamıştı. Kurşuni gözlerini bir savaşçı kararlılığıyla ona dikti ve bir süre baktı. Breaca da bunu bekliyordu zaten. Dört yıl önce boz kısağın üzerinde durup büyük bir tehdit karşısında öfke ve incinmeyi bir kenara bıraktığı günden beri Caradoc’la aralarında yararcı bir anlaşma vardı, toprakları ve halklarıyla ilgiliydi bu. Caradoc ona, aralarında düzelmeyen ve konuşulmayan bir aile sorunu olan yarım kız kardeş gibi davranıyordu. O da ona, eğer Roma’ya karşı savaşta onlara katılmış olsaydı, Amminios’a bakacağı gibi, biraz saygı duyarak ama mesafeli durarak bakıyordu. Caradoc şimdi topukları üzerine oturdu ve ellerini dizlerine koyarak ona baktı.

Sol tarafında duran Maroc, “Pekâlâ, beyaz yelkenler ne zaman kıyıya yanaşacaklar?” diye sordu.

Breaca o anda ona cevap vermedi. Airmid gelip Breaca’nın yanında diz çöktü, kadın o gece rüyasında kurbağaları öldüren binlerce balıkçıl görmüş ve cesur davranıp bunu anlatmıştı. Aslında martı görmek daha kötüydü ama onun için önemsizdi bu. Airmid ona, “Güneşe bak,” dedi. “O sana söyleyecek bunu.”

Breaca gözlerini kapadı ve düşündü. Güneş çok parlak, deniz ise gerçek olamayacak kadar sakindi. Güneşe bakamadı ve başını iki yana salladı.

“O halde gölgelere bak.”

Breaca başını eğerek ayaklarının dibindeki gölgelere baktı ve sonra Maroc’un sorusuna, “Öğleden sonra,” diye cevap verdi. “Öğle vakti ile akşam karanlığı arasında.”

Onların istediği bu değildi elbette. Maroc dişini emdi ve ona baktı, Breaca o günlerde yeniden öğrenci olmuştu, Latince oku-

mayı öğreniyor ama bunu yaparken zorlanıyordu. Genç kız birden utandı ve kızardı. Airmid içini çekti ve “O gölgeleri bırak da güneşin açısına bak,” dedi. “Yılın hangi zamanında gelebilirler, onu söyle?”

Breaca güneşten bir şey anlamadı, gözlerini kapadı ve zihninde ilerdeki çayırı ve daha gerideki çayırda büyümüş küçük huş ağacının yapraklarını görmeye çalıştı. Çimenler sertti, denizin tuzuyla sararmışlardı. Huş ağacının da yapraklarının çoğu dökülmüş, gövde kabukları soyulmaya başlamıştı.

Bir süre sonra gözlerini açtı ve aslında çimenlerin o kadar da sararmamış olduğunu gördü, huş ağacının üzerinde daha çok yaprak vardı ama bütün renkler aynıydı. Kuvvetli bir rüzgar, ağacı gözleri kapalıyken hayal ettiği kuru haline döndürebilirdi. “Sanırım bir ay sonra ya da daha önce gelebilirler,” diye konuştu. “Sonbaharın ilk fırtınalarından sonra denize çıkabilirler.”

Savaşçıların hepsi sessizdi. Ataları tanrılara inanmamış olan Dobunni askerleri kötülükten korunma işareti yaptılar. Diğerleri de Briga ya da Nemain için açık ellerini havaya kaldırdılar. Gonavic yavrusunu gözetleyen bir av köpeği gibi Breaca’ya bakıyordu ve başını iki yana sallayarak, “Breaca, bu yıl geleceklerinden emin misin?” diye sordu. “Gelecek yıl gelmeleri ihtimali daha kuvvetli değil mi sence?” Dürüst, sözünü sakınmayan bir adamdı Gonavic, aklına gelen her soruyu hemen sorardı.

Breaca sinirlenmeye başlamıştı ve kaşlarını çatarak, “Tanrılar artık tehlike uyarısını bir yıl önceden mi yapıyorlar?” dedi.

Gonavic ne diyeceğini bilemiyormuş gibi omuz silkti. Bunu cevabını verebilecek kişi olan Maroc da sesini çıkarmadı.

Beduoc Breaca’ya baktı ve “Biz hâlâ tarlalarda hasada gidebiliriz,” diye konuştu. “Tanrılar aç atlara binerek ve ava gitmek yerine savaş alanına zorlanan köpeklerle savaşa giden süvarilere şans tanımaz.”

Onun çevresine toplanmış ve kendi hayatlarından fazlasını kaybedecek olan kadın ve erkekler de başlarını sallayarak onu doğruladılar. Hepsinin en az yüz tane kargısı vardı, beklemekten bıkmışlardı. Breaca'ya itiraz eden konuşmacılara hak veriyor, onları dinlerken baş sallıyorlardı.

Togodubnos sözlerinin ağırlığını daha iyi hissettirmek için, beyaz üzerine altın işlemeli Güneş Tazısı işaretli kalkanını kalabalığa doğru çevirdi ve "Gidin," dedi. "Savaşçılarınızı da alın ve gidin. Tarlalarında mısır olanlar hasattan sonra ürünü toplasın ve getirsinler. Ben de kabileme dönüyorum. Ay döner de yeterince kış olmazsa bana haber gönderin, orada olacağım. Trinovante tahıl ambarları boş sayılmaz, ihtiyacı olanlara tahıl gönderebiliriz."

Airmid, "Siz de deniz-nehrin kuzeyine çıkarsanız burada Roma ordusu için kim nöbet tutacak peki?" diye sordu.

Caradoc çömeldiği yerden kalkmadan, sakın bir ifadeyle, "Ben ve yeminli Catuvellauni savaşçıları burada kalacağız," diye konuştu. "Topraklarında şu anda onlara ihtiyaç yok."

O şimdi, Berikoslarla savaştan sonra ağabeyinin desteğiyle bu savaşçılara kumanda ediyordu. Son iki yaz mevsimini onlarla beraber geçirmişti ve kızı onu sadece kış aylarında görebiliyordu. Karısının ne düşündüğünü ise kimse bilmiyordu. Breaca bir gün dikkatsiz davranmış, ona kızını fazla ihmal etmemesini, daha çok görmesini söylemiş, "Sen büyürken Cunobelin'i çok görmedin ama kızın seni özler," demişti. Fakat Caradoc onun bu sözüne sinirlenmiş, yaklaşık dört yıldan beri ilk kez bu konu yüzünden tartışmışlardı. Breaca o olaydan sonra bir daha ailesinden hiç söz etmedi ona.

Caradoc şimdi sanki düşüncelerini okuyormuş gibi bakıyordu Breaca'ya. Bir süre düşündükten sonra, "Bana sadakat yemini etmiş olan Atrebateler de bize katılacaklar," diye konuştu. "Aslında onların savaşçı sayısı şu anda fazla değil, çünkü çoğu tarlalarda çalışıyor. Mona'dakiler de öyle sanıyorum."

Breaca başını salladı ve “Evet, doğru,” dedi. Togodubnos gibi Caradoc da biliyordu bunu ama kuşkusu olanları ikna etmek için bunun tekrar tekrar söylenmesi gerekiyordu. Breaca, “İhtiyarlar konseyi bana söz verdi,” diye devam etti. “Mona savaşçıları savaş başlayana ya da kış mevsimi denizi kapayana kadar doğuda kalacaklar. Biz baharda geriye dönecek ve tehdit son bulana kadar bunu yapacağız. “Bize katılmak isteyenlere kapımız her zaman açık olacaktır. Lejyonlar geldiği zaman etrafa haberciler göndereceğiz. O zaman bütün kabileler silahlanıp savaşa hazırlanacaklar.”

Gonavic, “Sen hâlâ geleceklerine inanıyor musun?” diye sordu.

“Elbette inanıyorum, onlar da hasat mevsimini bekliyorlar. Mısır ve diğer ürünler alındıktan sonra lejyonları doyurabileceklerine inanacak ve buraya geleceklerdir.”

XXVI

Yağmur hafifçe, adeta sis inceliğinde çiseliyordu. Karahindiba çiçeğinin tohum başı sallandı ve bir tutam tohum rüzgarda etrafa saçıldı. Rüzgar başka çiçekleri de sallarken Breaca yerde yüzüstü yatarak bir süre onları seyretti. Çiçeklerin ritimli sallanması su üzerindeki titreşimleri andırıyordu. Ağaçların arasından uyarıya benzeyen bir saksığan ötüşü duyuldu. Sonra arkalardan bir yerden bir baykuş sesi geldi. Dolu bunu duyunca kuyruğunu salladı ve kulaklarını dikti. Breaca avuçlarını otlara sürerek temizledi ve yan tarafı işaret etti. Ağaçların arasından çamur içinde kalmış bir gölge fırladı ve onun yanına geldi. Braint idi bu.

Genç kız çok heyecanlı ve telaşlı gibiydi, boğuk bir sesle, “Geliyorlar,” diye bağırdı.

“Biliyorum, seslerini duyabiliyorum, önden gelenler kaç kişi?”

“Ben kılıç, kalkan ve kargılı yirmi süvari gördüm. Atlılar sayıları yine o kadar olan kargılı piyadelerin yan cephelerini koruyorlar.”

“Bir av birliği mi bu yani?”

“Öyle olmalı. Sen onlara yiyecek başka bir şey bırakmadın.”

“Balık tutup yiyebilirler.”

Genç kız çamurlu yüzünde beyaz dişlerini göstererek güldü ve “Haklısın,” dedi. Kız Brigantelerdendi, sadece mısır ve et yer,

balık sevmezdi. Yokuştan aşağıya baktı ve dizlerinin üstünde doğrulurken, “Yanlarında av köpekleri ve sapancılar yoktu,” diye ekledi. “Ben gidebilir miyim?”

“Evet, Ardacos’u da al, seni bekliyordu.”

Genç kız çalıların arasına dalıp gözden kayboldu. Breaca köpeği Dolu’nun başını okşadı ve birlikte boz kısırağın diğer atlarla beraber bağlı durduğu yere doğru ilerledi. Atların ayakları koyun postuna sarılmış, dizginleri ve ağzı da bezlerle maskelenmişti. Breaca bezleri çekip aldı ve atına atladı. Atın bir yanına Dolu geçerken, Gwyddhien de sessizce diğer yanına geçti. Mona’nın onur muhafızları da onların arkasına dizildiler. Hepsi otuz savaşçıydı ve bunların yirmi ikisi Mona seçimine katılmış olanlardı. Diğerleri ise savaşçılar okulundan seçilip alınmış ve çok iyi yetişmişlerdi.

Gri pelerinleriyle ayakları sarılı atlarına binmiş olan bu süvariler sessiz ormanda sıraya dizilip beklediler. Tuzlu ovaya geldiklerinden beri evsahibi olan Cantiacilere yük olmadan, kendi olanaklarıyla sürdürüyorlardı yaşamlarını. Uzun zamandır beraber diler, boyları ve saç renkleri dışında hemen hepsi birbirlerine benzemişlerdi. Bilenmiş sivri, keskin uçlu kargıları, kılıçları ve yılan-kargı işaretli, boğa derisi kalkanlarıyla iyi silahlanmışlardı. Breaca’nın başı açıktı ama diğerleri, birkaçı dışında demir miğfer giymişti. Beriaca, Berikos’larla savaştan beri, saçlarının en belirgin sancağı olduğuna, savaşçılarının savaş alanında saçlarıyla onu daha kolay göreceğine ve daha iyi savaşacaklarına inanıyordu. Saçları yaz güneşinde altın karışımı bakır rengini almış ve bulutlu havalarda bile daha kolay görülür hale gelmişti. Roma askerleri de bir süre önce karaya çıktıklarından beri bunu öğrenmişler ve ondan korkmaya başlamışlardı.

Savaşçılar kayın ağaçlarının altına varınca yan yana dizildiler, sonra yere atladılar ve gizlilikten vazgeçip, atlarının rahat ve hızlı koşabilmeleri için ayaklarındaki koyun postlarını çözüp

çıkardılar. Breaca'nın bir işareti üzerine, beş savaşçı kargılarını sırtlarına astılar, sapanlarını çıkardılar ve bellerindeki çakıl taşı dolu torbaları açtılar. Bunlar onun gizli silahıydı ve başlarında da onları yetiştirmiş olan sapan ustası Cumal vardı. Önlerinde engel olmadığı zaman sapanla bir süvariye atıyla beraber kolayca yere düşürebilirlerdi. Breaca hafifçe eğilip atının eyerine takılı olan kırmızı boyalı yılan-kargısına dokundu ve günlerinin iyi geçmesi için yaşlı nineye dua etti.

Boylarına ve miğferlerinin ardından çıkan örgülü sarı saçlarına bakılırsa gelenler Galli (Fransız) süvarilerdi. Hepsi de Romalı süvariler gibi kargı, uzun kılıç ve üzerlerinde yıldırım işareti ve altın işlemeli kartal olan siyah renkli oval kalkan taşıyorlardı. Çayırdaki çalı çırpı ve odun toplayan Braint'i görünce çok sevindiler. Braint yüzündeki çamurları temizlemiş, saçlarını açıp omuzlarına dökmüştü, tuniğinin eteği rüzgarda uçuşup belinden yukarıya kalkıyor, yerden bir ağaç dalı almak için eğildiği zaman göğsü görünüyordu. Galli askerler ona uzaktan seslenince kız birden korktu, topladığı ağaç dallarını yere attı ve saçlarını toplayarak ormana doğru koşmaya başladı. Braint Mona'nın en iyi koşucularından biriydi ama askerler atlıydı ve ona kolayca yetişeceklerdi. Breaca yukardan olanları seyrediyor ve yumruklarını sıkıp duruyordu, kızı dokunan askeri acı çektirerek öldürecekti.

Braint bir ara ağaçların arasında kayboldu ve yeniden ortaya çıktığında yanında bir erkek vardı, babası ya da ağabeyi olabilirdi ama adam iriyarı biri değildi ve de silahlı gibi görünüyordu. İkisi bir ata binmiş, iki yanı ağaçlı bir vadide yukarıya doğru kaçıyorlardı ama ilerde dik bir yokuş vardı ve oradan kolayca çıkmayacaklardı. Galli askerler kızla adamın arkasından bağırırken, yukarıdaki ormanda boz bir kısrağ tepinip kişnedi ama hemen susturuldu. Beyaz benekli bir av köpeği de hırladı ama kimse duymadı onu.

At üzerindeki kızla adam vadinin sonuna varınca durdular. Askerler o zaman ikisinin de silahlı olduğunu gördüler ama oyunu güzelleştirecekti bu. Galli süvariler de durdular ve ıslık çalarak geyik peşinde olan arkadaşlarını çağırdılar. Yeni gelenler daha ufak tefek, esmer askerlerdi ve kızı görünce Latince bir şeyler söylediler. Onlardan biri Galli askerlere işaretle kızın güzel olduğunu anlattı. Yokuşun tepesinde onları gözetleyenlerden kumral saçlı bir Coritani genci beyaz dişlerini göstererek güldü ve “Şu işaret eden herifi bana bırakın,” dedi.

Galli askerlerin en önde olanı Ardacos’un kargı menziline girmişti ama yukardan sapanla fırlatılan iri bir çakıl taşı adamın kafasını parçaladı. Onun yanındaki asker, arkadaşına bakarken gözlerini Braid’in kılıcından bir an için ayırdı ve boğazı kesilerek yere düştü, aynı anda boynuna saplanan ucu kırmızı şahin tüylü bir kargıyla can verdi.

Grubun komutanı olan Galli süvari daha önce de tuzağa düşen, saldırıya uğrayan devriye gruplarının başına gelenleri duymuş, bu konuda yazılan raporları okumuştur. Komutan emirler bağırarak atını çevirdi, karşılarındaki gri pelerinli süvarileri ve sonra da onların başında uçuşan saçlarıyla saldıran genç savaşçıyı gördü. Kılıcını kaldırıp ona saldırdı ama yeterince hızlı değildi ve boynuna yediği kılıç darbesiyle atında düşerken etrafına bakındı, fakat yakınında hiçbir arkadaşını göremedi. Gözlerine takılan son kişi, atının yanında beyaz benekli bir köpek olan ve çılgın gibi kılıç sallayan tanrıça gibi bir genç kadın oldu.

Galli komutanın atı iyi yetiştirilmiş, eğitilmiş bir savaş atıydı. Breaca ata dikkatle baktı ve sonra kılıcını komutanın boynundan çekip yeniden düşmana saldırdı. Düşmanın sayısı hızla azalıyordu. Dolu ve boz kısırak Romalı bir askeri aralarına sıkıştırıp öldürdüler ve Breaca da onun yanındaki Galli askeri saf dışı bıraktı. O gün onların ikinci tuzağı ve saldırısıydı bu. Lejyon ordusunun gelişinden sonraki altıncı çatışmalarıydı ve düşmanı kolayca

yeniyor, hiçbirini sağ bırakmıyorlardı. Etraf inleyen, ölmek üzere olan düşman askerlerinin iniltileriyle, acı bağırışlarıyla çınıyor, onlar da çılgınlar gibi kılıç sallıyor, önlerine çıkan düşman askerini vurup cansız yere yıkıyorlardı. İki düşman askeri tepeye çıkıp kaçmak istediler ama karşılarında Braint'i buldular. Genç kız atından inip yokuşu tırmanarak onların arkasına geçmişti. Daha önce bir kadın savaşçıyla karşılaşmadıkları için birden şaşırdılar ve ikisi de birer kılıç darbesiyle can verdiler. Kumral saçlı Coritani savaşçısı Romalıları öldürdüğü için bağırarak kutladı onu. Braint onu selamladı ve sonra diğerlerine destek vermek için yokuştan aşağıya koşarak indi.

Bir süre düşman askerlerinden biri bile sağ kalmadı, cesetleri çekerek ormanın kenarına bıraktılar ve uyarı olarak boğazlarını kesip, erkeklik organlarını tahrip ettiler. Coritani genci düşman komutanının gömleğini çıkardı ve göğsüne yılan-kargı işareti çizdi. Breaca onun bunu yaptığını gördü ama engellemedi. Delikanlı bunu daha önce de beş kez yapmıştı.

Romalıların silahlarını topladılar ve aralarında paylaştılar. Sonra da gri pelerinli Mona savaşçıları atlarının ayaklarına yine koyun postu sararak sessizce uzaklaştılar oradan. Onlar giderken leş kargaları cesetlerin üzerine toplanmıştı bile. Sahile doğru, uzaklarda belki bin tane kamp ateşi yanmıştı.

Kayın ormanının diğer tarafından küçük bir dere geçiyordu. Dere kenarında mola verdiler, suya girip yıkandılar ve sonra kuzey Atrebat'e de bir ailenin verdiği keçi peyniri ve soğuk etleri yediler. Breaca suyun kenarına oturup Dolu'yu yanına çağırdı ve ön ayağındaki bir sıyrığı yıkayıp temizledi. Sonra onun başını tutup bastırdı ve bir süre oynadı onunla, uzun zamandan beri böyle şakalaşamamışlar, oynamamışlardı. Genç kız daha sonra köpeğinin ayağını örümcek ağıyla sardı ve bir parça et verip karnını doyurdu. Derenin biraz aşağısında Ardacos da dizinin üstünden kargı

yarası almış olan bir arkadaşını tedavi ediyordu. Askerlerin çoğu akarsuya girmiş, hafif yaralarını yıkıyor, serinliyor ve savaşın yorgunluğunu üzerlerinden atmaya çalışıyorlardı. Bir zamanlar Ecenî ama şimdi Monalı olan Dubornos su dolu bir şişeyle geldi ve Breaca'nın yanına oturdu.

“Roma ordusu bu sefer daha kalabalık ve daha iyi silahlanmış, Breaca. Bunlardan sonra gelecekler daha da fazla olacaklardır.”

Dubornos bunu laf olsun diye söylemiyordu elbette, aslında korkacak adam değildi o. Breaca ondaki değişikliği sezmış ve moralini yükseltmek için onur muhafızları arasına katmıştı onu. Her şey Amminios'la savaştan sonra oldu. Dubornos o savaşta düşman karşısında ölü numarası yaparak kendisine ve ailesine kara leke sürmüştü. Ama ondan sonra çok değişti. Savaştan döndükleri zaman, çok utandığı için savaşçı kargısını bırakmış, arkadaşlarına yiyecek bulmak için avcılığa başlamıştı. Daha sonra altın eşyalarını ve güzel pelerinlerini ölen arkadaşlarının ailelerine verdi ve kendisi de kaba yün bir gömlek giyip, koluna kızıl tilki derisinden yapılmış bir bant taktı. Kısa zamanda çok iyi bir avcı oldu ama kimse dikkat etmedi ona. Breaca Savaşçı seçilmeden önce Dubornos Macha'ya gidip bir rüyasını anlattı ve o da ona ozan payesi vererek eğitim için Mona'ya gönderdi.

Breaca onun orada olduğunu gelişinden ancak bir yıl sonra fark etti. Breaca Mona Savaşçısı seçildikten sonra, Güneş Tazısı'nın cenaze töreninden döndüğünde Maroc ondan, ozanlara silah kullanmayı öğretmesini istemiş, Breaca Ecenî ozanının iyi bir savaşçı olduğunu o zaman anlamıştı. Dubornos çok iyi birkaç savaşçı dışında, eğitimlerde diğer bütün öğrencileri yenmişti. Breaca da Berikos zaferinden hemen sonra onu sekiz kişilik onur muhafızları arasına kattı ve bunu yaptığı için de asla pişman olmadı. Dubornos savaş alanında ölümü hiç düşünmeden, bütün gücüyle ve cesurca savaşıyordu. Savaş dışında ise çok iyi

bir ozandı, Breaca bu konuda uzman sayılmazdı ama onun Gona-vic ve Graine kadar iyi olduğunu düşünüyor, konseyde danışman olarak onun fikirlerini alıyordu.

Breaca Dubornos'un getirdiği sudan birkaç yudum içti ve boğazındaki kan tadının yok olduğunu hissetti. Sonra, "Sence bunu yapmamız yanlış değil mi?" diye sordu.

"Hayır, bunu yapmamız gerekiyor. Bu saldırılar morallerini bozar ve düşman topraklarında olduklarını hatırlatır onlara. Bu saldırılar nedeniyle avlanmaya korkar, sadece denizden beslenmek zorunda kalırlar ve saldırılarda ölenlerle sayıları her seferinde biraz daha azalır."

"Ama? Bir ama var, değil mi?"

"Evet, biz sadece otuz kişiyiz ve çoğumuz da hafif yaralı. Tuzağa düşüreğimiz gruplar çok kalabalık olursa tehlike büyür ve bunu önceden öğrenmemiz gerekir. İçimizde bir Romalı daha öldürmek için canını tehlikeye atacak çok arkadaş var."

"Bunlardan biri de Braint, değil mi?" Breaca onun iki Romalı ile nasıl savaştığını görmüş ve takdir etmişti onu.

Dubornos başını salladı ve "Ardacos da öyle," dedi. "Roma ordusunun istila hareketini kendine yapılmış bir hakaret kabul ediyor o."

"Topraklarımızda ilerlerlerse neler yapabileceklerini anlıyor o ama bu konuda yalnız değil elbette."

"Doğru, bu nedenle onu kaybedemeyiz, bizim için gerekli biri o."

O sırada Ardacos dere kenarındaki yara sarma işini bitirmiş ve yavaşça ayağa kalkmıştı. Son birkaç günlük çatışmalar onun içindeki atalarının kanını iyice kaynatmış, savaş öfkesini artırmıştı. Breaca ona bakınca heyecanlandı. Berikos'un yenilmesinden sonra, yaklaşık bir yıldan beri sevişiyorlardı ve genç kız hâlâ onun yanında dünyasının aydınlandığını hissediyordu.

Ardacos ona bakıp gülümseyince Breaca işaret ederek onu yanına çağırırdı. Ama Ardacos onun arkasında bir noktaya baktı ve birden ciddileşti. Breaca başını arkaya çevirip bakınca, Braint'in tehlike işareti verip, kollarını sallayarak kendisine doğru koştuğunu gördü. Genç kız onun yanına gelince birden durdu ve nefes nefese, "Geliyorlar," diye bağırdı. "Tepedeydim ve sancaklarını gördüm."

"Kimler geliyor?"

"Lejyon askerleri, süvariler, Galliler ve Germenler... Hepsi birden geliyor. Çadırlarını toplamışlar, batıya doğru ilerliyorlar." Genç kızın gözlerinde nefret kıvılcımları parlıyordu. "On binlerce asker var. Arka tarafları denize kadar uzuyor. Onlara karşı koymamız mümkün değil."

Grubun üzerinden kara bir gölge geçmiş gibiydi. Dubornos kötülüğü kovma işareti yaptı. Genç kızın yüzü sapsarı olmuştu, elini ağzına götürdü ve "Yani, buradaki sayımızla onlara karşı koyamayız," diye tekrarladı.

Breaca onu sakinleştirmek için kolunu tuttu ve "Seni anlıyorum, Braint," dedi. "Hep birarada olursak onları engelleyebiliriz, bunu önceden biliyoruz. Herkese at binmesini söyle. Geriye çekilip Yılanbalığı Nehrine, Caradoc ve savaşçıların yanına gideceğiz."

Romalıların doğu sahillerinden karaya çıktıktan sonra ilerlerken geçmek zorunda kalacakları en büyük ve geniş nehir Yılanbalığı Nehri'ydi. Nehrin ağzında sular yükseldiği zaman iki yanındaki topraklar tehlikeli olurdu ama biraz içerde nehir daralır ve sığlaşırdı, kıyıda birkaç saatlik yürüyüşten sonra atlar ve askerler sudan geçebilecekleri sığ yerler bulabilirlerdi. Lejyonların karşı kıyıya geçecekleri yerler oradaydı ve Caradoc da Romalıların çıkarma haberi geldiğinden beri, emrindeki Catuvellauni ve Ordovice ordularıyla orada hazır bekliyordu. İki ordunun toplamı

beş bin askerden fazlaydı ama ana kuvveti zayıflatmamak için Caradoc nehir geçişini korumak üzere yaklaşık bin askerlik bir kuvvet getirmişti oraya. O kuvvete ek olarak Mona savaşçıları da onun emrine verilmişti. Onlar küçük çatışmalar dışında Mona Savaşçısı'ndan ayrılmayacaklardı.

Böylece nehir geçişini savunan kuvvette yaklaşık üç bin savaşçı vardı ve bunlar üç günden beri savaş hazırlığı içindeydiler. Bu durumda durumları Breaca'nın tahmin ettiğinden daha iyi sayılırdı. Tepelerden aşağıya inerlerken Breaca nehir kenarına dizilmiş ve düşmanı karşılamak üzere uçları yakılmaya hazır kazıklar gördü. Nehrin her iki kıyısına da çok büyük kayalar taşınmış, süvarilerin önüne büyük engeller konmuştu. Toprakta kazılmış hendeklerin üzerleri dallarla örtülmüş, piyadeleri ve atları geciktirecek tuzaklar hazırlanmıştı. Nehri savunan birliklerin arkasındaki ormanla kaplı bir tepenin yamacında da ana kuvvetler saklanmış bekliyorlardı.

Breaca emrindeki otuz savaşçıyı nehrin yukarisından karşıya geçirdi ve sonra kendisi ağaçların arasından geriye döndü. Biraz ilerledikten sonra, üzerinde durduğu tepeden aşağıya bakınca nehrin batı kıyısında kendi savaşçıların savaşa hazırlandıklarını gördü ama onların üzerinde fazla durmadı. Diğer kıyıda Roma ordusu da toplanmaya başlamıştı. Çok kalabalık, büyük bir kuvveti bu, iyi silahlanmışlardı ve disiplinliyidiler. Onları görünce Braint'in neden o kadar korktuğunu anladı Breaca. XIV. ve XX. lejyonların süvarileri düzenli sıralar halinde dizilmiş, hareket emri bekliyorlardı. O sırada yağmur başladı ve lejyon askerlerinin miğfer ve zırhları parıldadı. Ama Breaca o sabah onlardan bazılarını kolayca öldürdüğü için korkmuyordu Romalı askerlerden.

Breaca tepenin yamacında ağaçların altından çıkınca bazı lejyon askerleri gördüler onu, bazıları homurdanmaya, söylenmeye başladılar. Öfkeli ve de korkmuş görünüyorlardı. Breaca

onlara bakarak alaycı bir ifadeyle sırttı ve atını sürdü. Askerler oraya gelirken, çatışmada öldürülen arkadaşlarının vahşi hayvanlar ve kuşlar tarafından parçalanmış cesetlerini bulmuş olmalıydılar. Gelen askerlere uzun boylu, bakır saçlı kadın savaşçıyı ve onun gri pelerinli askerlerini rapor edecek canlı tek kişi kalmamıştı geriye ama daha önceki saldırılardan onun hakkında çok şey duymuşlardı ve bazı ölümlerin göğüslerine bıçakla yapılan işaretler aynıydı ve *burada ölecek ve tanrılarınıza parçalanarak kavuşacaksınız. Bizi rahat bırakın*, diyordu.

Breaca onların şüphelerini dağıtmak amacıyla, tepeden aşağıya inerken üzerinde yılan-kargıyı daha iyi görebilmeleri için kalkanını sağ eline geçirdi. O sırada yanına gelen otuz onur muhafızı da aynı hareketi yaptılar. Kargısını başının üzerine kaldırıncı savaşçıları da aynı şeyi tekrarladılar. Dolu da başını ve kuyruğunu dikmiş, bir savaş köpeği olarak Breaca'nın yanındaydı. Bu köpek Breaca'ya kardeşi Bán'dan kalmış canlı bir hatıraydı ve genç kız ona baktığı zaman, Amminios olayında olduğu gibi, Roma'ya olan öfkесinin, nefretinin ve içindeki zafer duygusunun arttığını hissediyordu. Tepenin yamacında duran savaşçılar da onun ve onur muhafızlarının geldiğini görünce kargılarını ve kılıçlarını havaya kaldırarak onları selamladılar. Silahlar havada parıldadı ve düşmana ölüm sözü verdiler.

Nehrin karşı kıyısında düşman askerleri de öfkelenmiş, kılıç kabzalarıyla kalkanlarına vurmaya başlamışlardı. Homurtular ve bağırışlar korkunç bir uğultu halinde etrafa dalga dalga yayılıyordu. Romalı süvarilerin sol kanadı ucunda Atrebatelerin kareli pelerini giymiş siyah saçlı bir adam, Romalı bir subayın koluna dokundu ve bir noktayı gösterdi. Breaca kolunu kaldırdı ve Maroc'da gördüğü gibi, havada bir işaret yaptı. Atrebateli adamın bir hain olduğunu ve öleceğini belirten bir işaretti bu. Adam irkil-di ve sanki Breaca ona taş fırlatmış gibi, yüzünü saklayarak atıyla geriledi. Kalkanlara çarpan kılıç kabzalarının gürültüsü daha

çok artmıştı şimdi. Breaca düşman askerlerine bakarak güldü ve kargısının, sanki canlı bir varlıkmış gibi, elinde hareket ettiğini hissetti. Boz kısarak başını kaldırıp kişnedi, savaşa koşmak ister gibi bir hali vardı, yerinde duramıyordu.

Caradoc tepenin yamacında karşıladı Breaca'yı. Tuzlu batıklıktaki buluşmadan beri o da biraz kilo vermiş, daha da esmerleşmişti ve sarı saçları yağmur altında parlıyordu. Üzerinde Ordovice renkleri vardı, omuzlarındaki beyaz pelerin Breaca'nın ilk çatışmada ele geçirip ona gönderdiği zincirli zırhın bir kısmını örtüyordu ve o sabah öldürülen Galli komutanın atına binmişti. Kendi atı çatışmada öldüğü için bu atı ona Breaca hediye etmişti. Ama bu aynı zamanda düşmana bir başka uyarı oluyor ve şöyle diyordu: *Sizinle savaştık ve yendik sizi. Biz sizin önünüzde, yan taraflarınızda ve arkanızdayız. Hiçbir yerde güvende değilsiniz. Ülkenize dönün.*

Breaca'nın tahmin ettiği gibi, Caradoc da çok iyi biliyordu bunu. Genç kız daha yanına varmadan önce, onun tanıdığı, sanki biriyle alay edermiş gibi konuşan sesini uzaktan duydu. Onun bu tarz konuşmasını Berikos'la savaştan önce ve bir nehirde akıntıya karşı yüzerken de duymuştu. Caradoc onu görünce gülümsedi ve "Hoş geldin, Breaca," dedi. "Bu at gerçekten çok iyi, teşekkür ederim sana. Roma için büyük kayıp sayılır böyle bir at."

Caradoc'un onur muhafızları Breaca'nın aralarından geçebilmesi için ikiye ayrıldılar ve selam duruşuna geçtiler. Genç adamın çiseleyen yağmurda ıslanan sarı saçları alnına düşmüştü. Gözleri çakmaktaşıdan sıçrayan kıvılcımlar gibi parlıyordu. O da dört yıldan beri bunu bekliyordu. Elini uzattı ve Breaca'nın elini bir ağabey samimiyeti ve sevgisiyle sıktı, genç kız da ona gülümseyerek karşılık verdi. Onlar şu anda ortak bir düşmana karşı savaşan iki kardeş gibiydiler. Caradoc biraz geriledi ve onu süzerek, "Mona'da seçim günü olduğun gibi görünüyorsun, çok iyisin," dedi. "Sen de hissediyor musun bunu?"

Breaca güldü ve “Eh, biraz da olsa evet,” diye cevap verdi. “Bugün iyiyim ve sanırım bundan sonra da öyle olacağım. Aslında içindeki ateş Mona’da olduğu kadar güçlü sayılmazdı ama ilişkilerinde yeteri kadar savaş arzusu olduğunu hissediyordu. Onun yanında olanların, Caradoc, Ardacos, Gwyddhien ve diğer otuz savaşçının da aynı duygular içinde olduğundan emindi. Geride hazır bekleyen askerler de Mona Savaşçısı’nın geldiğini duyunca aynı savaş ateşini içlerinde hissetmişler, Roma ordusunu yeneceklerine inanmışlardı. Breaca şimdi Roma ordusunun da bunu hissetmesini ve onlardan korkmasını istiyordu. Roma ordusundan çalınan ata bir kez daha baktı ve “Onlar da atlarını tanıdılar sanırım, çok güzel oldu onu görmeleri,” diye konuştu. “Çok güzel bir at, umarım aynı zamanda iyi bir savaş atıdır.”

“Evet, çok iyi bir savaş atı. Airmid’in söylediğine göre, Romalı süvarisini kaybetmenin hırsı ve bize katılmanın tesellisiyle savaşın kaderini etkileyecek kadar güçlüymüş. Onun önceki süvarisi bir subay mıydı?”

Airmid pusu kuran grupla birlikte gitmemiş, daha güvende olabileceği için Caradoc’un yanında kalmıştı. Atı iyi tanıdıysa söylediği söz önemliydi. Breaca o sabah olanları düşündü ve “Evet, eminim bir subaydı ama rütbesini bilmiyorum,” diye cevap verdi. “Yiyecek bulmak ve avlanmak için birliğinden ayrılmış kırk kişilik bir gruba kumanda ediyordu. Zırhı da çok iyiydi. Onun zincirli zırhını da şimdi Cumal takıyor.”

“O halde adam oldukça yüksek rütbeli bir subaydı. Bildiğim kadarıyla Cumal da Gonavic ve baban kadar iriyarı bir savaşçıdır.”

“Evet, o yaşıyor ve Galli subay öldü, tabii diğer Romalılar da sonunda ölecek, yok olacaklar.”

Caradoc gülümsedi ve atını hafifçe mahmuzladı. Breaca ile yan yana nehrin kıyısına gittiler, karşı kıyıda toplanan Roma ordusunun kargı ve ok menzili dışında bir noktada durarak bir süre

onlara baktılar. Karşı kıyıda üç sıra halinde dizilmiş olan Romalı süvarilere yedek kargılar dağıtılıyordu. Levazımcılar her süvariye, taşıdığı iki kargıya ilave olarak dört kargı daha veriyorlardı. Ön sıradaki süvariler yedek kargılarını, bir emirle hemen alabilecek şekilde, yanı başlarında dikey olarak toprağa saplıyorlardı. Arka sıradakiler ise kargılarını toplu olarak yere bıraktılar ve kendileri de atlarından inerek otların üzerine oturdular. Bazıları zar atıp oyun oynarken, bazıları da kumanya torbalarından çıkardıkları yiyeceklerden yiyordu. Birçok asker de arkadaki yüksek arazide çadır kuruyor ve ateş yakıyordu. Karşıdan esen rüzgar kızartılan at etlerinin ve askerlerin ter kokularını onlara kadar getiriyordu.

Lejyon askerleri şimdi sakindi ama verilecek taarruz emriyle hepsi hemen harekete geçmeye hazır gibi görünüyorlardı. Savunma tarafında da savaşçılar şimdi çok sakin görünüyor, düşmanın hareketi başlatmasını bekliyorlardı. Kabileler kendi aralarında ve zayıf bir tartışma yüzünden savaşıyorlardı, o zaman liderler iki taraf savaşçıları içinden birer kişi seçer ve onların arasındaki mücadele sonucu saptamaya yetebilirdi. Ama şimdi bunu yapmak mümkün değildi, karşılarında muazzam bir Roma ordusu vardı ve bütün kabilelerin toprakları istila tehdidi altındaydı. Bu nedenle şimdi her iki taraf da karşı tarafın harekete geçmesini bekliyor, yerinden kımlıdamıyordu.

Breaca gözlerini kısarak karşı kıyıya uzun süre baktı ve sonra, “Eğer sancaklar konusunda yanılmıyorsam, şu anda karşı kıyıda sadece iki lejyon ve onlarla birlikte gelmiş olan yardımcı birlikler var,” dedi.

Caradoc başını salladı. “Evet, iki lejyon, altı süvari kolu ve çoğu Batavya süvarisi olan sekiz süvari birliği var. Onlarda yirmi binden fazla asker var, bizim sayımız ise üç binden daha az. Keşke biraz daha askerimiz olsaydı.”

“Evet, ama karşı kıyıda kaldıkları sürece sayıları önemli değil. Sen de kıyıdaki koca kayaları çok iyi yerleştirmişsin. Bir se-

ferde ancak yirmi atlı girebilir suya, bu durumda topluca geçiş yapmaları olanaksız.”

Breaca o sırada bir savaşçının savunma tarafındaki kayalara doğru ilerlediği gördü. Adamın omuzlarında kahverengi üzerinde yeşil ekoseli bir Catuvellauni pelerini vardı, saçları garip bir tarzda örülmüştü ve aralarında çok savaş gördüğünü kanıtlayan bir sürü ölüm-tüyü takılıydı. Onu Caradoc da gördü ve “Bizim savaşçı teke tek mücadele teklif ediyor,” dedi. “Ve sanırım teklifi de kabul edildi.”

Romalılar bu teklifi kabul etmiş görünüyordular ve karşı kıyıda da Romalı bir asker kayalara doğru sürdü atını. Sığ bir noktada atından indi ve birkaç adım attı. Savunma tarafından giden savaşçı da aynı şeyi yaptı. Aralarından geçen nehir suyunda, birbirlerinden bir kargı atışı mesafede durdular. Onlar birbirlerini süzerken, her iki tarafta da askerler arasında bir uğultu yükseldi, bazıları içlerini çektiler ve askerler gözlerine inanamıyormuş gibi, şaşkın bir ifadeyle onlara bakıp kaldılar. Birbiri karşısında rakip olarak duran iki savaşçı birbirlerine ikiz kadar benziyorlardı. Breaca şaşkın bir ifadeyle Caradoc’a baktı.

“Bizim taraftan giden Chanos Belçikalı soyundan geliyor, uzun yıllar Galya’da ticaret yaptı. Diğeri de bir kuzeni olabilir.”

Roma ordusu tarafından gelen asker daha gençti. Breaca, “Oğlu bile olabilir,” dedi. Genç Romalı askerin uzun, kumral ve parlak saçları vardı.

“Olabilir.”

İki rakip arasındaki akrabalık bağı ne olursa olsun, aralarındaki tehditler, karşılıklı konuşmalar hep Gal dilinde yapılmıştı. Romalılar kendi askerlerini geriye çağırabilirlerdi ama Caradoc ya da Breaca bunu hiç düşünmediler. Onları düzenli bir ordu değildi, farklı kabileler kendi topraklarını korumak için biraraya gelmişlerdi ve Caradoc ya da Breaca onlara istedikleri zaman emir veremezlerdi.

Nehrin sığ yerinde duran iki rakip süvari birbirlerine hakaretler ederken, Breaca karşı tarafta toplanmış olan silahlı kalabalıklara bakarak bir süre düşündü ve sonra, “Yirmi bin kişilik bir orduyu tutabilecek miyiz peki?” diye sordu.

Caradoc omuz silkti. “Bilemiyorum. Denemek zorundayız. Kabileleri deniz-nehirde (Thames Nehri) toplayabilmek için Togodubnos’un zamana ihtiyacı olacaktır. Onları orada yenebiliriz ama bunun için kabilelerin orada toplanıp savaş hazırlığı yapmaları gerekir.”

“Evet, ama arkada iki lejyon daha varmış, onları nasıl tutacağız?”

Breaca istila hareketi başladıktan sonra hep bunu düşünmüştü. Casuslar yaz boyunca Breaca’ya, Claudis’un Avrupa sahillerinde dört lejyon beklettiğini haber vermişlerdi ama şimdiye kadar sadece iki lejyon çıkmıştı İngiltere kıyılarına.

Caradoc, “Bunlar Ren’den gelen On Dördüncü ve Yirminci lejyonlar,” diye konuştu. “İkinci ve Dokuzuncu lejyonlar Gesoriacum’dan denize açılacaklardı ama bizim kıyılarımıza çıkıp çıkmadıklarını ya da ne zaman ve nerde çıktıklarını bilmiyoruz. Kıylara giden habercilerimiz üç gün boyunca oralarda at koşturdular ama bir şey göremeden geri döndüler. Arkadan gelenler kanatlanıp uçmadıkça buralara kadar ulaşamazlar ki bunu yapmaları da mümkün değil.”

Breaca derin bir nefes aldı ve “Güzel,” dedi. “O halde biz hâlâ bu savaş kazanabiliriz. Eğer Chanos ikili dövüşte akrabasını yenerse iyi bir başlangıç olur bu.”

O sırada suyun içinde karşı karşıya duran iki rakip akraba birbirlerine hakaret etmeyi kestiler, sustular, kalkanları bıraktılar ve zırhlarını çıkardılar. Kargılarını havaya kaldırdılar, geleneklere göre ikisi de aynı anda kargısını fırlatacaktı. İkisinin aynı anda ölme ihtimali kuvvetliydi. Breaca, “Bizim savaşçı kargı atışında iyi midir acaba?” diye sordu.

“Çok iyidir.”

Belçikalı hem çok iyi bir kargı atıcıydı, hem de rakibinin gücünü iyi biliyordu. İki savaşçı da kargılarını fırlatıp hedef olmamak için yana doğru kaçtılar. Ama Galli asker rakibinin yana kaçabileceğini hesap etmemiş ve kargısını dümdüz, doğruca hedefine fırlatmıştı. Chanos ise rakibin sola kaçabileceğini tahmin etti ve kargısını biraz sola doğru attı. Romalı'nın kargısı bir kayaya çarparak kırıldı ama Chanos'un kargısı hedefini buldu, Romalı göğsüne saplanan kargıyla kanlar içinde suya düştü. Breaca'nın yakınında toplanmış olan savaşçılar zafer naraları atarak kollarını havaya kaldırdılar. Chanos da kolunu kaldırıp zafer işareti yaptı ve Romalılara küfretti—ama birden suya giren üç Romalı askerin attığı kargılardan biri sırtına saplandı ve o da ağır yaralanarak suya düştü. Kimsenin aklına gelmeyecek korkunç bir ahlaksızlık, şerefsizlik örneği idi bu.

Breaca ve etrafındaki savaşçılar donup kaldılar, olayı görenler şoke oldu. Savaş yasalarının gözleri önünde bu kadar iğrenç bir biçimde çiğnenmesini hiçbiri beklemiyordu. İçlerinden bazıları kendilerini çabuk topladılar ve kalkanlarını kaldırıp suya girerek, Chanos'u başka kargılardan korumak için sudan çıkardılar, nehir kenarına getirdiler. Nehrin her iki kıyısında da büyük bir karmaşa yaşıyordu şimdi. Savaşçılar ve lejyon askerleri birbirlerine yumruk sallıyor, öfkeyle bağırıyorlardı. Caradoc kalkanını kaldırıp atını dizginlerken omzunun üzerinden Breaca'ya, “Mona savaşçıları topla,” diye bağırdı. “Onları bırakma sakın...”

“Geriye dön, Caradoc!”

Boz kısrak yana doğru kayarak öne fırladı ve Breaca atını sürüp Caradoc'un atını engellerken, böyle bir şeyi bekleyen lejyon askerleri kargılarını hep beraber fırlattılar. Savaşçılar nara atarken, atları da hep beraber kişnemeye, tepinmeye başladılar.

O sırada birinin, “*Breaca, hayır! Bırak onu...*” diye bağırdığı duyuldu. O sabah bir Romalı öldürmüş olan bir Coritani savaşçısıydı bu.

“*Braint! Hayır! Geri gel! Breaca...* Tanrım, delirdiniz mi siz? Gwyddhien, Braint’i tut, gitmesine izin verme sakın. Breaca, hemen geriye dön, buraya gel. Ne yapmak istiyorsunuz siz, çıldırdınız mı?”

Breaca başını kaldırıp baktığı zaman, Caradoc’un da kendisi gibi atından aşağıya atladığını ve kalkanını kaldırıp ikisini de koruduğunu gördü. Kargılar üzerlerinden ve yanlarından geçiyor, suya ve çimenlerin üstüne düşüyordu. Caradoc öfkeli gözlerle Breaca’ya baktı ve Breaca da, “Bana kızma sakın,” diye bağırdı. “Dolu düşmana doğru koşunca onu geri çevirmek için girdim suya.”

“Bırak giderse gitsin köpek. Bu bir tuzaktı, Romalılar bunu bizi kızdırıp oraya çekmek için yaptılar. Ben de bir an öfkelen-dim. Ama hemen anladım tuzak olduğunu, bir köpek yüzünden boş yere ölmek mi istiyorsun burada?”

Fakat Dolu Bán’dan kalan son hatıraydı, Breaca onun için hayatını tehlikeye atabilirdi ve bunu Caradoc da biliyordu. Breaca bunu Caradoc’a söylemek istedi ama o sırada Ardacos aniden yanında belirdi ve onu sakinleştirmeye çalıştı. Breaca’nın atının diğer yanında diz çöktü ve “Hayvan yaşıyor,” dedi. Sonra tecrübe-li bir asker tavrıyla köpeğin aldığı hafif yaraya dokundu. “Sol ön ayağı kırılmış. Bundan sonra biraz topallayarak yürüyecek,” diye konuştu. Sonra etrafa bakındı ve “Airmid nerde?” diye sordu.

Breaca, “Airmid bizim askerlerin gerisinde, güvenli bir yerde,” diye cevap verdi. Ardacos sesini çıkarmadı ve Breaca geriye doğru baktı. Airmid, “Hayır, buradayım,” diyerek ona doğru ilerledi. Yeryüzünde yürüyen Nemaïd’di o şimdi, yaralı köpeğin yanına diz çöktü ve şifa vermek için elini onun kırık bacağı üzerinde gezdirdi.

Ama şimdi savaştaydılar ve yaralılara ayıracak fazla zamanları yoktu. Breaca ayağa kalktı ve “Onu koru,” dedi. “Sen de güvenli bir yerde kal, sizi daha sonra bulurum.” Durdu ve Gwyddhien’e baktı. “Braint’e ne oluyor böyle, söyler misin?”

“Erkeği yaralandı, Breaca.”

Nehir kenarında şimdi yaralanan başka askerler de vardı ve acı içinde bağıryorlardı. Kayaların etrafında düşüp ölen savaşçılar ve atlar gördüler, Romalılar kargı fırlatırken, nehir kenarına yakın olanlardan bazıları isabet almış, yaralanmış, bazıları da ölmüştü. Güvenli bölgeyle tehlikeli bölge arasında çok dar bir şerit vardı. Breaca ile kayalar arasında kır saçlı bir Coritani savaşçısı çimenlerin üzerine yüzüstü yatmış, çimenleri yoluyordu. Braint kıvrandı ve Gwyddhien’in elinden kurtulmak için çırpınırken, “Bırak gideyim ona!” diye bağırdı.

“Hayır, yeterince askerimiz öldü. Bir sonraki kargı atışlarının da o da ölecek. O noktada hiç kimse sağ kalamaz.”

Genç kız acı içinde ve öfkeyle çırpınırken, “O yaşayacak!” diye bağırdı ve ağlamaya başladı. “Artık onun tarafına kargı atmıyorlar, görmüyor musun?”

Ardacos, “Kargıları tükeniyor,” dedi.

Karşı taraftan artık kargı gelmiyordu. Caradoc alçak sesle, “O adam hâlâ yaşıyor,” dedi.

O sırada bir boru sesi duyuldu ve karşı tarafta Romalı askerler durdular, kalkanlarına dayanarak sırtmaya başladılar. Nehrin batı kıyısında ise yaralıların inlemeleri duyuluyordu. Yüz kadar Catuvellauni savaşçısı birden kıyıya koştu ve ellerindeki kargıları bütün güçleriyle Romalılara doğru fırlattılar. Nehrin karşı kıyısında duran Romalı askerler kalkanlarını kaldırıp savunmaya geçtiler, kargıların bazıları kalkanlara çarptı, bazıları da suya düştü. Braint kurtulmak için Gwyddhien’in elini ısırdı ama o yine kızı bırakmadı ve “Saçmalama, Braint,” diye bağırdı. “Hayatını boş yere tehlikeye atamazsın. Baksana adamlar sana bakıp gülüyorlar, amaçları seni açığa çıkarıp vurmak, anlamadın mı?”

Braint gibi herkes sabırsızdı ve saldırıya geçmek istiyorlardı. Breaca yakınlarına düşmüş olan iki kargıyı yerden alıp Braint’e

baktı ve “On atış yapsan onunu da hedefe isabet ettirebilir misin?” diye sordu.

Genç kız öfkeyle ona bakıp yere tükürdü ve “Elbette ettirebilirim,” diye homurdandı.

“O halde kargını al ve bana yardım et. Ama o adama gitmeye kalkma sakın. O ölmek üzere. Biz sadece onun fazla acı çekmeden ölmesine ve tanrılara kavuşmasına yardımcı olabiliriz. Bunun için yemin eder misin bana?”

Genç kız kendisinininkine benzer bir adla anılan Briga üzerine yemin etti ki bu yemini bozması mümkün değildi. Gwyddhien o zaman onun kolunu bıraktı. Breaca onu düşman kargılarının ulaşamayacağı ve yaralıya yakın olan bir noktaya götürdü ve “Onun adını seslen,” dedi.

Coritanili genç savaşçı, Breaca’nın annesini öldürmüş ve sonra da onun kılıcıyla ölmüş olan adamın oğluydu. Breaca bu gencin kim olduğunu Mona’ya geldiği ilk günden beri biliyordu ama yine de çok iyi bir binici ve kargıcı olduğu için onur muhafızları arasına almıştı onu. Gencin adı Helovar idi ve Braint’in kendisine seslendiğini duyunca, gece karanlığında başını yerden zorla kaldırıp sesin geldiği tarafa baktı. Braint ona bir kez daha seslenince, delikanlı onların bulunduğu yere doğru döndü ve kendini zorlayarak dizleri üzerine doğruldu. Ama aynı anda gelen iki kargı yaralı bedeninde yeni ve derin yaralar açarak onu hemen öldürdüler. Romalılar zafer çığlıkları atarken ölen genç savaşçının etrafına başka kargılar düştü ve bunlardan üç tanesi çimenlerin üzerinde kayarak Breaca’nın yakınına kadar geldi. Breaca bunlardan birini yerden aldı ve onlara doğru fırlatmayı düşündü ama yumuşak demirden yapılmış olan çubuğun yere çarpınca eğilmiş olduğunu görünce vazgeçti. Yumuşak demir çubuğu ortasından bükerek ikiye katladı ve daha sonra eritip yeniden kargı yapma düşüncesiyle heybesine koydu. Onun içinde hâlâ babasının demirci ruhundan kalma bir şeyler vardı.

Braint yanında sessizce ağılıyordu. Breaca ona döndü ve “O savaşçı cesurca öldü,” dedi.

“Ama hiçbir şey yapamadan öldü.”

“Fakat yine de savaşta öldü ve sen de onun gibi ölmeyeceksin. En azından birkaç düşman öldürebilirsin.” Breaca bunu söyledikten sonra Caradoc’a baktı ve “Bu saldırılara fazla dayanamayız, bekleyemeyiz,” dedi.

“Biliyorum.” Caradoc da harekete geçmek zorunda olduklarının bilincindeydi. Atının üzerinden yanında duran genç Catuvellauni habercisine doğru eğildi ve “Nehir kenarındaki kayalara yaklaşmanın ölüm tehlikesi olduğu haberini bütün birliklere götür,” dedi. “Kimse artık suyun kenarına yaklaşıp boş yere ölmesin. Braint bu durumda ne yapılması gerektiğini öğrendi. Sevdiklerinizin ölmemesi için onun sözünü dinleyin.”

Braint gibi genç haberci de ağlamaya başlamıştı. Ama çabuk sustu ve başını kaldırıp çok saygı duyduğu lidere bakarak, “Onlar bize ulaşabiliyorsa, biz de onlara ulaşabiliriz,” diye konuştu. “Biz onlardan daha iyi kargıcıyız, daha isabetli kargı fırlatırız. Savaşmalıyız onlarla.”

“Hayır, henüz değil. Bizim sayımız çok az ve her askerin sadece bir tek kargısı var. Kargılarımızı en kritik zamanda kullanmak üzere muhafaza etmemiz gerekiyor. Herkese yay bu haberi.”

Delikanlı emri alınca hemen döndü ve koşmaya başladı. Askerlerden bazıları üç kabile lideri Caradoc ve Mona Savaşçısı’ndan daha cesurca davranarak düşmana saldırmayı düşünüyorlardı ama Roma askerlerinin kallesçe kargı saldırısından sonra bu fikirlerinden vazgeçtiler ve liderlerine hak verdiler. Bu adamlar onursuzca savaşıyorlardı. Kayalara yakın olan askerler yavaşça geriye çekildiler ve o bölgede sadece çok iyi nişancı olan az sayıda savaşçı kaldı.

Roma birliklerinin ön saflarına yeni kargılar dağıtıldı. Şeref-siz lejyonerler durdukları yerden karşı tarafta ölenlere sırtarak

bakıyorlardı. Atrebateli bir hain komutanla konuştu ve onun söyledikleri ön saflardaki Roma askerlerine ulaştırıldı. Nehir kenarına yakın olan Romalı askerler Caradoc'a, Breaca'ya ve ağaçların altında bekleyen onur muhafızlarına baktılar ve yere tükürüp kargılarının uçlarına dokunarak onlara küfrettiler. Breaca yerinden kımıldamadan onlara bakıyordu ama yüreği yanıyor, müthiş bir nefret ve intikam duygusu içinde kıvranıyordu.

Nehrin karşı kıyısında, arka taraflardan bir boru sesi duyuldu ve bir sürü asker kalkanlarını başlarının üzerine kaldırıp korunarak, Caradoc'un karşı tarafa, kıyıya yakın yerlere yerleştiği büyük kayalara doğru ilerlediler. Onların koruması altında ilerleyen miğfersiz ve zırhsız piyade askerleri, kayaların altına uzun ve kalın kalaslar sokarak onları nehrin kenarına doğru yuvarlamaya başladılar.

Breaca sağ tarafında bir hareket hissetti ve başını çevirip bakınca beyaz benekli atıyla Dubornos'un yanına yaklaştığını gördü. Ona baktı ve "Buradan gitmemiz gerektiğini biliyorum," dedi. "O ahlaksız Romalılar yarım gün içinde kayalar arasından geçit bulup bu tarafa geçebilecekler. O zaman burada olursak hepimizi acımadan öldüreceklerdir."

Dubornos sesini çıkarmadan başını salladı. Savaşçılar savaş peşinde koşarken, onun içindeki ozan herkese barış umudu dağıtmak istiyordu. Bu konuda Venutios kadar değerli bir kişi sayılıyordu. Breaca'nın yüzüne baktı ve "Sen elinden geleni yaptın," diye konuştu. "Biz buraya iki lejyonu yenmek için değil, habercilerin kabilelere ve savaşçıların da deniz-nehrinde bekleyen Togodubnos'a ulaşması için zaman kazanmak amacıyla geldik."

"Biliyorum. Ve amacımıza da ulaşmış sayılırız. Sanırım Togodubnos da hazır artık." Breaca sustu ve ilerde, sarı pelerinli bir Trinoventeli kadının bir porsukağacına yaslandığı noktayı gösterdi ona. Kadının yanında burnundan buharlar tüten terli bir at vardı. Caradoc kadının yanına gitmiş, onu dinliyordu. Breaca

yanlarına gidince Caradoc, “Kayıp lejyonlar bulundu,” diye konuştu. “İkinci ve Dokuzuncu lejyonlar destek birlikleriyle beraber daha güneyde bir sahile çıkmışlar ve kuzeye doğru yürümeye başlamışlar.”

Breaca başını salladı ve “O halde onlar buralara ulaşmadan önce hemen yola çıkıp Togodubnos’a katılmalıyız,” dedi.

“Öyle yapacağız. Kabileler deniz-nehirde (Thames Nehri) toplanıyorlar. Togodubnos gelenlerin hepsini bir araya toplamış zaten. Köprüleri yıkmış, gemileri yakmış ama rehberi bizi başka bir yoldan karşıya geçirecek. Sular alçaldığı zaman geçebilmek için gece karanlığı basmadan oraya varmamız gerekiyor. Bu kadın rehber gelir de bizi orada göremezse beklemeden gidebilir.”

O sırada Ardacos da yanlarına geldi ama surat asmıştı, savaşmak için sabırsızlıkla beklediği belliydi. Onların konuşmasını duyunca, “Romalılar da bizi takip edip karşıya geçerlerse ne olacak?” diye sordu. “Atrebatelerin arasında birçok hain var, onların yardımıyla bizi takip edebilirler. Onların içinde de nehrin kolay geçiş noktalarını ve zamanlarını bilenler vardır.”

Yeni gelen haberci başını iki yana salladı ve “Bu bölgede onlara yardım edebilecek kadar bilgi sahibi olan kimse yok,” diye konuştu. “Nehrin geçiş noktalarını bilen ve yaşamak isteyen herkes şimdi Togodubnos’un yanında. Geriye kalanlar da Briga ile birlikte.”

Bunu duyunca sustular ve ölülerine saygıda bulundular. Breaca bir an düşündü ve sonra, “Şu anda hangi kabileler var orada ve asker sayımız ne olacak?” diye sordu.

“Silures ve Durotriges kabileleri ordularındaki bütün savaşçıları gönderdiler. Hepsi birden beş bin asker oluyor. Coritani bin ve Brigantelerin şefi Venutios ve daha sonra da Mona bir o kadar daha asker yolladılar.”

Daha önce Savaşçı olan Venutios, görevi tamamlandıktan sonra halefiyle bir ağacın altına oturmuş ve tecrübelerine daya-

narak ona öğütler vermişti. Breaca, “Cartimandua asker göndermedi mi?” diye sordu. Haberci başını iki yana salladı. Caradoc yüzünü buruşturdu ve “Onun Roma’yı desteklediğini söylüyorlar,” dedi.

Breaca, “Çünkü sen savaşıyorsun,” diyerek güldü.

Caradoc sesini çıkarmadı ve bir an göz göze geldiler. Kısa bir sessizlik oldu ve sonra Caradoc, “Trinovantelerin savaşacak durumda olan bütün erkekleri çağrıya cevap verdiler,” diye devam etti. “Dün gece Ecenî savaşçıları ve rüyacıları da onlara katıldı. Sayıları tam olarak bilinmiyor ama ağabeyim burada olan üç bin savaşçıyla birlikte yirmi binin üzerinde askerimiz olduğunu sanıyor.”

Breaca, “Ya Dobunni?” diye sordu. “Beduoc bize katılmadı mı?”

Trinovantia habercisi yere tükürdü ve “Söylentiye göre Beduoc habercileri ile geriye bir miktar mısır göndermiş,” dedi. “Yani yeniden Berikos ve Roma’yı destekliyormuş.”

“Berikos sürgünde.”

Haberci başını iki yana sallayarak, “Artık değil,” dedi. “Roma’ya gidip yardım istemiş ve Claudius da ona yardım sözü vermiş. Berikos halkına dönerken, kendisine karşı olanları yola getirmek için İkinci ve Dokuzuncu lejyonları arkasına almış ve bunun karşılığında onlara istedikleri kadar odun ve mısır vereceğini söylemiş. Rivayete göre, Roma orduları deniz-nehri geçip Dobunni topraklarına girerlerse Beduoc da onlara istediklerini verecekmiş.”

“Bu lejyonlar nerde şimdi?”

Caradoc, “Aldığımız haberlere göre, güneydeki orman bataklığının çevresini dolanmış ve kuzeye doğru yürüyüşe geçmişler,” dedi. “En çok iki gün sonra deniz-nehirin güney kıyılarında olabilirler. Onları durduramazsak nehri geçip ilerleyeceklerdir. O bölgeyi ve limanları ele geçirirlerse doğu kabilelerinin işi biter ve

sonra tüm diğer kabileler mahvolur.”

Kimse sesini çıkarmadı, bunu zaten Güneş Tazısı'nın ölümünden beri hepsi biliyorlardı. Amminios Galya'ya gidip geri dönmediğinde, Berikos yenildiği zaman ve onun gerçek olmayan ölüm haberini aldıklarında bu istiladan kaçınabileceklerini düşünmüşler ama yine de uzun süre inanmamışlardı buna.

Breaca nehrin diğer yakasında toplanmış olan Roma askerlerine bakarak dört lejyona karşı ne yapabileceklerini düşünürken oldukça endişeliydi. Roma birliklerinin arka tarafında gökyüzü kararmış, yağmur bulutları toplanmıştı. Kendi taraflarında bir asker sabrını yitirip nehir kenarına doğru birkaç adım atar atmaz, Romalılar hemen onlara doğru kargı yağıdırıyorlardı. Orduya yardımcı olarak askerlerle birlikte gelen Romalı köleler sekiz koca kayayı nehre yuvarlamayı başarmışlardı.

Caradoc atına atlayarak habercilere işaret verdi, sonra Breaca'ya ve bekleyen Mona savaşçılarına bakarak, “Onları gece karanlığı bastırana kadar burada tutmak zorundayız,” diye konuştu. “Eğer gün ışığında buradan ayrılırsak bizi hemen göreceksiniz ve takip edeceklerdir. O kayalar onları uzun süre engelleyemez. Başka bir çare bulmalıyız.”

Soru açık olduğuna göre cevabı da gizli değildi tabii. Belki onurlarından fedakarlık etmeleri gerekecekti ama Romalılar zaten Chanos'u kalleşçe vurup öldürerek onur sorununu ortadan kaldırmışlardı. Breaca kolunu kaldırdı ve gri pelerinliler ağaçların arasından çıkarak ona doğru ilerlediler. Breaca onların kendisine iyice yaklaşmalarını bekledi ve sonra, “Bir düzine kadar sapancımız var,” diye konuştu. “Kalkanlı askerlerimiz onları korur ve sapancılar kayaları nehre yuvarlamaya çalışan zırhsız insanları hedef alırlarsa, onları bir süre için de olsa durdurabilirler. Böylece onları gece karanlığına kadar çalıştırmaz, engeller ve geriye çekilmek için bütün geceden yararlanabiliriz. Fakat buradan ayrıldığımızı onlara asla belli etmemeliyiz.”

O sırada tanrılarla temasta olan Airmid söze karıştı ve “Çekildiğimizi anlamayacaklar,” dedi. “Mona savaşçıları nehri tutar ve Caradoc’un her askeri de en azından iki kamp ateşi yakarsa burada kaldığımızı sanacaklardır. Bölgeyi tanıyanlar gece yarısına kadar burada kalıp şarkılar söylerlerse düşman yarınki savaşa hazırlandığımızı düşünür. Geriye kalanlar güven içinde deniz-nehre doğru yola çıkabilirler.”

XXVII

Bulundukları alanda düşmanı yanıltıcı kamp ateşleri bütün gece yandı. Deniz-nehir (Thames Nehri) kendisini tanımayanlar için tehlike oluşturuyor ama tanıyanları koruyordu. Üç bin savaşçı gece karanlığında atları ve köpekleriyle sessizce oradan ayrılırken, önlerinde o toprakları çok iyi bilen ve hepsini büyük bir bataklıkın çevresinden kolayca geçiren bir rehber vardı. Gece yarısından sonra birkaç saat yürüdüler ve alçak tepelerle ve çalılıklarla kaplı geniş nehir ovasına ulaştılar, Togodubnos bu ovayı savaş alanı olarak seçmişti. Gece karanlığında ovada binlerce kamp ateşi yanıyordu. Ateşlerin yanına on binlerce savaşçı, istilacılara karşı savaşmak için beklerken uyuyorlardı. Nöbetçiler yeni gelenlere yiyecek içecek verdiler ve yatacak yer gösterdiler. Komutanlar ve isteyen rüyacılar kulübelerde, diğerleri açık havada yatacaklardı. Geride kalan Romalılar onların oradan ayrıldığını fark etmediler.

Breaca açık havada uyumayı yeğledi. Sabah karanlığında da savaş hazırlığı yapan yirmi bin askerin gürültüsüyle uyandı. Binlerce askerin konuşması ve hazırlanan silahların sesleri kulaklarına karmakarışık bir uğultu olarak geliyordu. Dolu'yu da yanına almış olan Macha'yı bir süre aradıktan sonra, adaçayı kokularına yakın bir rüyacılar kulübesinde buldu kadını. Odras'ın yavrusu

Cygfa da kapı eşiğine kıvrılmış yatıyordu. Dolu da doğan güneşe karşı onun yanına uzanmıştı. Breaca köpeğin yanına diz çöktü ve başını okşadı.

“Yarası nasıl, Macha? Yaşayacak mı?”

“Sanırım yaşayacak, güçlü bir hayvan ve Airmid de kanamasını çabuk kesmiş.”

“Bir bacağı olmadan av köpeği olarak koşabilecek mi acaba?”

“Bunu yapan köpekler gördüm.”

Macha, Eburovic’in ölümünden ve aldığı kargı yarısından sonra oldukça değişmişti ama dostları onu eskisi kadar seviyorlardı. Kadın uzun boyu ve boynundaki kalın burma Eceni gerdanlığıyla kapının eşiğinde dururken, Breaca’nın tanrılar adasının Savaşçısı görevini tamamladıktan sonra kendi kabilesinin başına lider olarak dönüşünü bekler gibiydi. Macha’nın boynunda ve burma gerdanlığın altında, gümüş bir telin ucunda kanatları açık bir çalikuşu, belinde de tırnakları bakırla kaplanmış bir ayı pençesi asılıydı. Breaca onun gücünü hiç açık olarak görmemişti. Aslında onu Mona’ya davet edebilirler ve Maroc da onun küçüğü olarak görev yapabiliirdi.

Breaca güneş altında uzanmış yatan Dolu’ya yakından bakınca sol ön ayağının kesilmiş olduğunu gördü ve gözlerinin dolduğunu hissetti. Onun yavruyken Bán’la beraber dolaşması sırasında sele kapıldığını ve zorlukla kurtarıldığını hatırladı. Bir zamanlar onunla beraber ava giderlerken yaptığı gibi, hayvanın başını ve sırtını okşadı. Ama köpek yerinden kımıldamadı.

“Neden uyanmıyor bu?”

“Bacağı keserken acı duymaması için afyon verdik ona, iyice uyuytu. Ancak öğleye doğru uyanır.”

“O saatlerde herhalde biz de savaşıyor olacağız. Bu hayvan bize katılmak isteyecektir, sakın bırakma onu, Macha.”

“Merak etme, Airmid’e çok bağlandı o. Bacağını keserken Airmid onun rüyasını kontrol etti, artık ayrılmaz ondan.” Macha bunu söyledikten sonra sabah güneşinin parıltısı altında hayvanın diğer yanına diz çöktü ve yaşının sert hatlarını gösteren bir gülümsemeyle, kızı gibi sevdiği Breaca’ya baktı.

Köpeğin başını kaldırıp dizine koydu ve “Tüylerin iki katına çıkmış, Breaca,” dedi.

Breaca saçlarına bağlı ve şakaklarına sarkan yeni ölüm-tüylerine dokundu ve “Bunlar mı?” dedi. Tüyler öldürdüğü kişilerin Romalı olduğunu göstermek için yaban sarımsağıyla atın sarısına boyanmıştı. “Bizim onur muhafızları her gece ateş başında bunları yapıyorlar. Bunları takmazsam görevime saygısızlık edeceğimi söylüyorlar. Ama bizi bekleyen savaşta bunların bir yararı olacağını sanmıyorum ben.”

“Ama seni lider olarak kabul ederek peşinden gelecek olanlar için yararı olacaktır bunların. Burada senin kadar çok Romalı öldüren başka bir savaşçı yok. Senin bu durumun diğer savaşçılara da cesaret verecek, coşturacaktır onları.” Macha yine gülümsedi ve uzun zaman önce, ilk düşmanını öldürdüğü zaman babasının yaptığı gibi, uzanarak onun yanağını okşadı. “Neden bu kadar üzülüyorsun?”

Breaca üzüntüsünün bu kadar kolayca anlaşılmasını istemiyordu ama Macha bunu anladığına göre başkaları da anlayabiliyordu. Yüzünü buruşturdu ve “Romalılar şerefsizlik ettiler ve sonra da öleceklerini bile bile, kayaları itmek için silahsız köleleri ön saflara ittiler,” diye konuştu. Zorla çalıştırılan köleleri öldürmek zorunda kalmak hepsini üzmüştü. Breaca o anda Iccius’u hatırladı. O zavallı köleler de köle tüccarları tarafından yakınlarından zorla alınmış ve satılmış insanlardı.

Macha başını iki yana salladı ve “Kaç köle öldü?” diye sordu.

“Gece karanlığı çökmeden önce yaklaşık elli köle öldürdük ve biz de bir sapancı kaybettik.”

“Evet, ama bunu yapmak zorundaydınız.”

“Elbette, ama yine de zavallı insanları öldürdük işte. Sonra da gizlice kaçtık oradan.” Düşmana görünmeden kaçmak da üz-müştü Breaca’yı. “Onlar da hâlâ Caradoc’un yenilgisini kutluyor-lar.”

“Sizin onları orada tutmanız imkansızdı. Sayınız çok azdı ve alan da küçüktü.”

“Biliyorum ama yine de üzücü bir durum bizim için. Bir sa-vaşçı savaş bitmeden savaş alanını terk etmemelidir.”

Macha ondan daha deneyimli ve daha yaşlı bir bilge olarak gülümsedi. “Sen savaştan kaçmadın ki, savaşı buralara getirdin. Onlar sizi takip edecekler, nehri geçmek için en uygun yer burası. Siz de savaşı kazanmadan buradan ayrılmayacaksınız.”

“Doğru söylüyorsun ve tanrılar yardımcı olursa savaşı kaza-nacağız.”

Togodubnos’un savaşa hazırlık çağrısını alan bütün birlikler şimdi savaş hazırlığı içindeydiler. Kabilelerin bir araya gelen sa-vaşçılarının sayıları da Romalılar kadar çoktu ama önlerindeki savaşta asker sayısından çok liderlik önemli olacaktı. Breaca gece yatmadan önce Ezeni kampına gitmiş ve Gonavic ve diğer kargı birliklerinin komutanlarıyla konuşmuştu. Berikos’a karşı yaptık-ları gibi hepsi de Mona savaşçılarına katılacak ve Breaca’nın ko-mutası altında savaşacaklardı. Breaca bir an düşündü ve sonra, “Tagos nerelerde?” diye sordu.

“Habercilerin savaş haberiyle geldikleri gün Silla’dan bir kızı oldu onun ama bebek bir gün yaşadı ve öldü. Tagos iyi bir savaşçı olamasam bile iyi bir baba olurum diye düşünüyordu ama bebek ölünce çok üzüldü ve teselli etmek için Silla’nın yanında kaldı.”

“Belki de onun yanında kalarak kendisi teselli bulmak iste-di.” Breaca, Silla’nın Tagos’tan hoşlandığını bilmiyordu ve şaşır-

dı. Bebek yaşıyaydı Breaca da teyze olacak, Breaca'nın ölümünden ve Silla'dan sonra Ecenilerin başına o bebek geçecekti. Ama Breaca, Tagos'un çocuğunun kabilenin başına geçmesi fikrinden pek hoşlanmamıştı. Macha'ya baktı, o da onun aklından geçenleri sanki okumuş gibi bakıyordu ona.

Macha yine gülümsedi ve "Her neyse," dedi. "Sanırım birbirlerini teselli ediyorlardır. Onların bu durumu savaşı etkilemeyecek elbette. Tagos ne savaşçı, ne de rüyacı, bizim yeterince asker ve rüyacımız var, ona zaten ihtiyacımız yok. Ama şu anda seni görmek isteyen bir başkası var." O anda saçlarında gri şahin kuyruk tüyleri takılı olan uzun boylu bir genç adam gözlerini kırıştırtarak onların yanına geldi.

Breaca birden şaşırıldı ve "Efnis!" diyerek ona sarıldı. "Seni gördüğüme sevindim." Delikanlıyı bırakıp bir adım geri çekildi ve "Dur da sana şöyle bir bakayım," diye devam etti. "Yeni rüyaların var galiba."

Delikanlı utangaç bir ifadeyle hafifçe gülümsedi ve "Geçen ay yeni rüyalar geldi," diye konuştu. Aslında bin tane rüyacı içinde sadece bir tanesi şahin rüyası görürdü. Delikanlının yüzünde güçlü olduğunu belli eden bir ifade belirdi.

Uzun zaman önce onunla beraber ilk tuzaklarını kurdukları zaman Breaca toprakta yeni gömülmüş altın ve gümüş paralar bulmuştu ve paralardan birinin üzerinde şahin kabartması vardı. Breaca o zaman o parayı saklamıştı ve şimdi onu cebinden çıkarıp ona verdi. "Sen Mona'ya gelmelisin," dedi. "Orada öğrenilecek çok şey var."

"Elbette, savaş bitince giderim oraya."

Breaca savaşa yardımcı olmak üzere tanrılarla temasa geçmeleri ve bunun çalışmalarını yapmaları için rüyacıları orada bırakarak ayrıldı. Gözün görebildiği kadar geniş bir alanda kadın ve erkek binlerce savaşçı saçlarını topuz yapıyor, ölüm-tüylerini takıyor, savaş alanında dost düşman arasında tanınmak için kal-

kanlarını ve atlarının omuz başlarını boyayarak kendi işaretlerini koyuyorlardı. Çocuklar durmadan kamp ateşleri arasında koşuyor, askerlere mesajlar, boya kutuları, kılıçlarını bilemeleri için bileğitaşı ve diğer bazı gerekli malzemeyi götürüyorlardı. Çocukların çoğu uzun-gece dönemine yaklaşmış, yeterince büyüdüklerini söyleyip savaşa katılmak istiyorlardı. Ama büyükler onların zamanı gelmeden savaşa katılmalarını yasaklamıştı ve çocuklar onların çalışmalarını ve savaşlarını uzaktan izleyerek ders alacak, neler yapıldığını öğreneceklerdi. Onların bir görevi de geri hatlarda destek için bekleyecek olan askerlere su taşımaktı. Bu da onlar için şerefli bir görevdi. Çocuklar Mona Savaşçısı Breaca'nın henüz on iki yaşında iken gerçek bir savaşta düşman öldürerek savaşçı unvanını nasıl aldığını geceleri kamp ateşleri çevresinde anlatılan hikayelerden öğrenmişlerdi. Onların içinde de birçoğu on iki yaşına basınca onun gibi olmayı sabırsızlıkla bekliyordu.

Breaca Macha'nın kulübesinden ayrılıp boz kısrakını bulmak için atların bağlandığı yere doğru yürüdü. Nehir kenarındaki yılanbalığı denen bölgeden ayrılırlarken boz kısrak sadece Breaca'yı değil, yarı insan ağırlığında iri bir hayvan olan Dolu'yu da taşımış, oldukça yorulmuştu ama hâlâ savaşa katılabilecek kadar güçlüydü. Togodubnos'un kampına geldikleri zaman Breaca bir meşale ışığında atının ayaklarını kontrol etmiş ve ön ayak tendonlarının ateşlenmiş olduğunu görmüştü. Hayvanın ayaklarını nehir suyunda yıkamış, serinletmeye çalışmıştı onu ama kısrak yorgundu. Hayvanın yanına gidince Airmid'in kendisinden önce oraya gitmiş, atın bacaklarına söğüt yaprakları sardığını gördü. Eliyle hayvanın bacaklarına dokununca hâlâ ateşli olduklarını anladı.

Airmid ona baktı ve "Bugün üzerine binilecek halde değil," dedi.

"İyileşecek mi sence?"

"Bilemiyorum."

“Tayını da kaybedecek mi yoksa?” Kısarak dört aylık hamileydi ve ondan doğacak olan tay Mona’nın en müthiş savaş atı olabilecekti.

“Doğum yapabilir sanıyorum ama emin değilim tabii. Dinlenmesi ve iyi beslenmesi gerekiyor ki bu da ancak Romalıların buralardan uzaklaştırılması ile mümkün olacaktır.”

“Bunu yapacağız, merak etme.”

Airmid doğruldu ve saçlarını gözlerinin önünden arkaya attı. Aralarında kısa bir sessizlik oldu. İki kadın savaş öncesinde birbirlerine hiç veda etmezlerdi. Amminios’la yapılan ilk savaştan beri bunu adet edinmişlerdi ve bunu şimdi de bozacak değillerdi elbette. Breaca bir süre sessizce durdu ve etrafta hazırlık yapan askerlerin seslerini dinledi. Biraz ilerde Ardacos çocukları etrafına toplamış, onlara öğütler veriyor, geri hatlara nasıl su taşıyacaklarını, askerlere nasıl yardım edeceklerini anlatıyordu. Onun biraz gerisinde Cumal yerdeki kamp ateşini ayaklarıyla dağıtarak söndürdü ve üzerindeki su kabını kaldırdı. Gwyddhien de daha ilerde hazırlığını bitirmiş gibi hareketsiz duruyor, bekliyordu.

Airmid onun yüzüne baktı ve “Rüyamda kargı başlı bir yılının bir kartalı öldürdüğünü gördüm,” diye konuştu. “Yılan kartalın sol kanadı altını deldi ve onun kalbini çıkardı. Bunu hatırlamalısın.”

“Hatırlayacağım, teşekkür ederim.”

Birbirlerine sessizce sarıldılar ve başka bir şey söylemeden ayrıldılar. Breaca oradan uzaklaşırken Braint yanına geldi. Kız yeni bilenmiş bir kılıç gibi parlıyordu, ona gülümseyerek baktı ve “Gonavic seni görmek istedi,” dedi. “Yanında yeni bir at vardı.”

Breaca gülerek, “O her zaman yeni bir at bulur zaten,” dedi ve aynı anda bir başka mesajı hatırlayarak, “Sen şimdi gidip Macha’yı bul,” diye devam etti. “Onda bir vaşak kafatası var, rüyacıların kulübesindedir, yanına gidersen onu sana verecek.”

“Teşekkür ederim, hemen gidiyorum.” Vaşak kafası Braint’in

rüyasıydı. Onlar da birbirlerine sarıldılar ve kız ona, “Güle güle, kendine dikkat et,” dedi.

“Sen de.”

Breaca dostlarından ayrılırken boğazının düğümlendiğini hissediyordu. Gonavic’i bulmak için nehir kenarından yukarıya doğru yürüdü. Gonavic ona yıllardan beri yedek bir savaş atı eğitimini söylemiş, Breaca ise kısırağına güvendiği için onu dinlememişti. Ama Gonavic onun için yedek bir at eğitmiş, yetiştirmişti ve Breaca bunu duyunca hiç şaşırmadı.

Gonavic’i nehir kıyısında, savaşa hazırlık için ellerini serinletirken buldu. Biraz ilerisinde biri beyaza yakın boz bir at, diğeri de çirkin, iri kemikli, kahverengi tüyleri şimdiden kış mevsimi için uzamış ve burnu da ayı burnu gibi yukarıya kıvrık bir tay çayırdı otluyorlardı. Demirci onu görünce gülümseyerek sudan çıktı ve ona yeni atını gösterdi. Boz at yıllardan beri onundu, onu kimseye veremezdi elbette. Breaca önce kahverengi ata, sonra da ona baktı.

“Gonavic, bu bir savaş atı değil, bir ayı. Araba çekmek için çok işe yarar ama bunu bir savaş atı olarak kullanamam herhalde. Bacakları benimkilerden daha kalın olan atlara binemem ben.”

“Yapma, Breaca, bunun ayakları senin kısırağın ayaklarından daha büyük değil. Hayvanın kolları fazla uzadığı için öyle görünüyor. Atla şuna da seninle şu ilerdeki ağaca kadar yarışıp geri dönelim, o zaman onu alıp almayacağına karar verirsin.”

Atlara atlayıp yarıştılar ve Breaca kazandı, daha doğrusu yarışı elbette at kazanmıştı. Kısa bir süre de kılıç ve kalkanlı eğitim yaptılar. Kahverengi iri at onun davranışlarını boz kısarak kadar hızlı tahmin edemiyordu ama hızlıydı, çabuk dönüyordu ve çok geçmeden ona alıştı. Breaca attan indi, hayvanın dişlerine baktı ve dört yaşında olduğunu gördü. Kaşlarını çattı ve bir süre düşündü.

“Gonavic, sen uzun süre deniz-nehrin güneyinde savunma hatlarını gördün ya da bu hayvanı tanıyan Atrebatelerle görüş-tün, pazarlık yaptın. Bu atı daha önce kim eğitmiş, biliyor mu-sun?”

“Macha eğitmiş. Eburovic’in kısıraklarından biri doğurmuş onu.”

Breaca dudaklarını ısırды ve “İyi bir at bu,” diyerek başını sal-ladı. Başkası atı bu kadar iyi eğitemezdi zaten.

“Çok iyidir, söyledim sana. Bu atla önüne çıkan Romalıları çok kolay devirebileceksin.”

Gonavic bunu söyleyen üçüncü kişiydi. Breaca, Nemain’in bu sözü fazla cüretkar bulmaması için dua etti ve sonra Caradoc’u aramak için yeni atıyla beraber nehir kıyısına doğru gitti.

Ne aradığını bildiği için Breaca’nın Caradoc’u bulması uzun sür-medi. Genç adam Ordovicelerin beyaz pelerinini çıkarmış, kah-raman Cassivellaunos’un, Catuvellauni terzilerinin yaptığı ve onlara katılan bütün kabilelerin renklerini gösteren çok renkli pelerinini atmıştı omuzlarına. Atıyla nereye gitse herkes ona ba-kıyordu. Aynı şey Breaca’ya da teklif edilmiş, ama o bunu redde-derek Mona’nın gri renkli pelerinini ve kan kırmızısı yılan-kargı işaretini taşımaya devam etmişti. Genç kızın saçları zaten doğal sancaktı, güneşte alev gibi parlıyor, rüzgarda bayrak gibi dalga-lanıyor, herkesin dikkatini çekiyordu. Savaşta da askerlerinin önünde sancak olacaktı bu saçlar.

Breaca bir yanı böğürtlen çalılarıyla kaplı çayırdı atını nehir kenarına doğru sürdü. Böğürtlenlere kimse dokunmamış, onlar hasat tanrılarına şükran hediyesi olarak bırakılmıştı. Şans ese-ri olarak bu bölgede böğürtlenler deniz-nehir üzerindeki ilk sığ yeri gösteriyordu, Roma gemileri buraya kadar gelemezdi ama bu bölgede köprü kurmak kolaydı ve savunma hatlarına da kargı atılabilirdi.

Togodubnos nehrin güney yakasında düşmanın saklanması ve odun bulmasını engellemek için ağaçları, çalıları kestirmiş, Romalı süvarileri durdurmak için de hendekler kazdırıp üzerlerini çalı çırpı ve yapraklı dallarla örtmüştü. Bölgedeki köprüler ve tekneler düşmanın yararlanmaması için tahrip edilmiş, yakılmıştı. Togodubnos bölgeye geldikleri ilk gün rüyacılarla bir tören yapmış, Nemain'e saygılarını göstermek ve ondan savunmada yardım istemek için nehre iki ucunda at kabartması olan ince bir bronz kalkan atmıştı.

Breaca birkaç dakika sonra, nehrin yürüyerek geçilebilecek kadar sığ olan yerinde buldu Caradoc'u.

Caradoc onu görür görmez çevik bir hareketle atını çevirdi ve "Hoş geldin, Breaca," dedi. Genç adamın gözleri parlıyordu, savaşı büyük bir heyecan içinde beklediği belliydi. Genç kız onun savaşta ölebileceğini hiç düşünmemişti ama sırtıttığını görünce, onun ölürken de böyle gülebileceğini düşünmekten alamadı kendini ve bu düşünce birden üzdü onu. O anda Dolu'yu aradı gözleri ve onu da etrafında göremeyince midesi bulanır gibi oldu.

Caradoc onun halinden bir şeyler hissettiğini anlamış gibi birden ciddileşti ve "Başına bir miğfer giysen iyi olur," dedi. Ama o anda onun da miğferi yoktu ve saçları rüzgarda uçuşuyordu.

Breaca başını salladı ve hafifçe gülümseyerek, "Sen kendine bak, senin de başın açık," dedi. "Tanrılar ölmemizi isterlerse ince bir miğfer koruyamaz bizi. Ashında başımız açık olursa askerlerimiz savaş kargaşasında daha kolay görürler bizi."

"Evet, bizi çok kolay göreceklerinden eminim." Caradoc her koşulda espri yapmayı başarıyordu. Breaca'nın atına baktı ve "Bir ayıya binersen Romalılar daha çok mu korkacaklar senden acaba?" diyerek güldü.

Breaca da güldü ve "İstersen karşıdaki ağaçlara kadar bir yarış yapalım, ne dersin?" dedi. "Bu Ecenî ayı-atının bir Roma süvarisinin atını geride bırakacağına kalkanım üzerine bahse girebilirim."

“Gerçekten mi?”

Caradoc ve Breaca, onun Eceniler arasında geçirdiği ilk kış mevsimi, Mona yarışmaları ve babasının cenaze töreni de dahil olmak üzere, hiçbir zaman yarışmamışlar, bundan her zaman kaçınmışlardı. Mona’da seçimler gecesinde tanrılara ve rüyacılara karşı yarışmış ama birbirleriyle asla yarışmaya girmemişlerdi. Caradoc başını arkaya atarak onun teklifini düşündü ve sonra, “Yarışmasak daha iyi olur sanırım,” diye konuştu. “Babam kazanağımdan emin olmadan asla bahse girmemeyi öğretti bana. Zaten yarışma zamanı da kalmadı galiba.” Sustu, başıyla nehrin karşı tarafını gösterdi ve “Düşman yaklaşıyor,” diye ekledi.

Breaca da düşmanı görmemiş ama uzaklardan hafifçe gelen nal seslerini duymuştu. Şimdi nehrin karşı tarafına baktı ve kendi kampından göremediği düşman atlılarını hemen gördü. Manzara onların korktuğu kadar ürkütücü sayılmazdı. İki lejyonun sancağı rüzgarda dalgalanıyordu ama korkulacak bir kuvvet gibi görünmediler Breaca’nın gözlerine. Ön safların arkasında göz alabilmesine parlayan zırhlar uzanıyordu. Çok geçmeden piyadenin ayak sesleri ve çalınan boruların nağmeleri geldi kulaklarına.

Breaca dalgalanan sancaklara bir süre dikkatle baktı ve sonra, “Burada sadece On Dördüncü ve Yirminci lejyon var galiba,” dedi. “Bunlar şafakla beraber, belki de daha önce yürüyüşe geçmiş benziyorlar. Bizim askerlerimiz kadar uyumadıkları belli.”

Caradoc başını sallarken atını ona yaklaştırdı ve “Bu kez biz onlardan daha kalabalığız galiba,” dedi. Morali iyice yükselmiş gibi görünüyordu.

O sırada Togodubnos yanlarına geldi ve atını dizginlerken, “Fakat bu uzun sürmeyecek,” dedi. “Sentius Saturninus kumandasındaki İkinci ve Dokuzuncu lejyonlar kuzeye doğru yürüyüşe geçmişler. Bugün bu iki lejyonu yensek bile, yarın karşımıza iki yeni lejyon çıkacak, daha erken gelmeleri ihtimali de var tabii.”

Togodubnos son zamanlarda oldukça yaşlanmış gibi görü-

nüyordu. Düşman istila kuvvetlerinin büyük gücü sanki onun omuzlarına çökmüş gibiydi, kendini sorumlu hissediyordu. O sırada biraz geride askerler arasında bir tartışma yaşanır gibiydi, çok geçmeden bir Trinovante savaşçısı öne çıktı ve bir taya binmiş bir çocuk da onu takip etti. İki atlı onlara biraz daha yaklaştınca, Breaca gelen savaşçının bir kadın ve aynı zamanda savaşa katılamayacak bir durumda olduğunu gördü.

Breaca konuşmaya hazırlanıyordu ama Caradoc'un yüz ifadesini ve başını iki yana salladığını görünce vazgeçti. Togodubnos atını aniden geriye çevirdi ve onun omuzlarında sadece Roma'nın yükü olmadığını anladılar. Tam bir tanıştırma için zamanları olmadığından Togodubnos onlara kısaca, "Oğlum Cunomar ve annesi Odras'ı bilirsiniz herhalde," dedi. "Odras da topraklarımıza saldıran düşmanla savaşmak için geldi buraya." Durdu ve yorgun bir ifadeyle gülümsedi. "Görüyorsunuz işte, on bin savaşçı emrimi dinliyor ama bir kadına söz geçiremiyorum."

Caradoc kuru bir sesle, "Sen Ordoviceleri ziyaret etmelisin," diye konuştu. "Bunu deneyemezsin bile."

Kadın ona yaklaştı ve Caradoc onu öpmek için eğilirken uzun yıllar önce aralarında parlayan kıvılcımın hâlâ sönmemiş olduğu belliydi. Breaca o anda, Caradoc sevmediği için Romalıları destekleyen Briganteli Cartimandua'nın ve ona bir oğul vermiş olan Ordoviceli kadının Caradoc'u Odras'ın yanında görüp görmediklerini düşündü.

Caradoc o sırada, "Hamile bir kadının savaş alanına gelmesi akıllıca bir davranış mı sence?" diye sordu.

Odras başını kaldırıp etrafa bakındı. Ona bunu söyleyen ilk insan değildi Caradoc. "Hem de çok akıllıca bir davranış. Doğuma daha beş ay var. Bebeğimi kaybetme riski yok ve doğacak kızımın Roma boyunduruğunda yaşamasını istemiyorum, ya özgür yaşasın ya da ölsün."

Kadın savaşı kaybetme ihtimalleri olduğunu da açık olarak söylüyordu. Bunu hepsi duydular ama kimse sesini çıkarmadı.

Togodubnos kardeşi Caradoc'a baktı ve "Sen onun erkeklerden daha iyi at bindiğini söyledin hep," diye konuştu. "Odras'ın beş kuzeni benim onur muhafızlarımın arasındalar. Odras bugün onlarla eğitim yapacağını ve hepsini yeneceğini söyledi."

Caradoc gülererek atını çevirdi ve "Güzel," diyerek Odras'a baktı. "Ben sol kanatta, Ordovice ve Catuvellauni savaşçılarının başında olacağım. Eğer ağabeyimle beraber ortada savaşırken o bölgede çatışmaları yetersiz bulursan gelip benim birliklerime katılabilirsin." Bunu söyledikten sonra atının üzerinden eğilip elini Cunomar'ın omzuna koydu ve "Sen Macha ve Maroc'un yanında kal daha iyi olur," diye ekledi. Çocuklardan söz etmemeye dikkat ediyordu. "Onlar savaşta senin partine rehberlik edeceklerdir." Çocuğun gözleri de annesininkiler gibi iri ve kahverengiydi. Çocuk üç kabilenin kahramanı olan amcasının yüzüne baktı ve başını salladı. O henüz bir savaşçı olmamıştı ama olmak için sabırsızlandığı belliydi.

Sabah olmadan önce Cunomar'ı gerideki yedek birliklerin ve diğer çocukların yanına götürdüler. Şafakla beraber Odras böğürtlen çalıların yanına, ön hatlara gidip Togodubnos'un atı yanında yerini aldı, Trinovante savaşçılarının büyük bölümü ile Coritani ve Cornovii birlikleri de onların hemen arkasında dizilmişlerdi. Breaca atını nehirden yukarıya sürdü ve Ezeni ve Mona birlikleri komutasını aldı. Caradoc borusunu çalarak Catuvellauni, Ordovice, Dorotrige ve Silures kabileleri askerlerini sol kanatta, düşmanın daha kuvvetli olan sağ kanadı karşısında topladı. Venutios siyah pelerinli Brigante süvarilerini sol kanada, Breaca'nın yanına getirince Breaca sevindi. Atının üzerinde, askerlerinin başında beklerken, yılan-kılıcını kınından çekip çıkardı ve rüyacıların kendisine yardımcı olmasını ister gibi uzaklara

baktı. Yetişkin hayatınca ilk kez olarak, annesinin ölümünden sonra olduğu gibi, avcu zonklamaya başlamıştı.

Bir süre sonra nehrin karşı kıyısında kesik ve kuvvetli boru sesleri duyuldu. Romalı askerlerin bağırışları geldi kulaklarına ve lejyonlar harekete geçtiler. XIV. ve XX. lejyonlara bağlı birlikler, daha dar olan deniz-nehirde yaptıkları gibi, muntazam saflar halinde ilerlemeye başladılar. Savaş başlamıştı.

XXVIII

Savaşın ritmiyle toprak titremeye başladı. Crow kan kokusu aldı ve savaşa katılmak istedi. Bán onu sakinleştirmek için konuşurken, yaralıların arasında, geri hatlardaydılar ve Bán birden Gal dilinde konuştuğunu fark etti. Şimdi bu savaş alanında ve kendi dilini unutmuş gibiydi. Yaptığının yanlış olduğunu görmek, anlamak için kafasının içinde Iccius'un, babasının ya da yaşlı ninenin hayallerini aradı. Germanya'da Caligula'nın saldırıya uğrayıp bıçaklanarak öldürüldüğünü ve Claudius'un Praetorian Muhafızları'nın desteğiyle imparator olup istila hareketine devam etmek istediğini duyduğunda da zihninde bir şeyler aramış durmuştu.

Daha sonra kavga ve şiddet olayları yeni imparatoru devirecek kadar artınca Bán rahatlamış, Senato'nun güç yitirdiğini, Sezar ya da İskender'in görüşlerine sahip olmadığını ve istila hareketine cesaret edemeyeceğini düşünmüştü. Fakat yaz başında savaş haberleri gelmiş, Ala V Gallorum birliği doğuya hareket ederek Argentorate kuzeyinde Legio II Augusta birliğine katılmış, sonra da Juliobona limanına giderek gemilere binmek için emir beklemişlerdi.

Beklemeleri çok uzun sürdü. Bán ilk günlerde Crow'a binerek Cernunnos Gal tapınağı civarında ağaçlar altında dolaşmış, büyük bir granit üzerine kazılmış Gal tanrılarının resimlerini seyret-

derek vakit geçirmeye çalışmıştı. Bir gün oraya ekmek ve boynuz kabızalı bir bıçak getirip taşın altına bıraktı ve tanrılardan kendisine yol göstermelerini diledi. Daha sonra devam eden sessizlik içinde, ikiyüzlülük yaptığı için Nemain'in kendisini terk ettiğini düşünerek korkmuş, bir gece mehtapta uyumadan sabahlayarak onun dönmesi için dua etmişti. Fakat Nemain ona geri dönmedi ve o da askerlerin tanrısı olan Jüpiter Optimus Maximus'a yarkardı. Ona kurban kesmedi –kendi tanrıları yine kan dökmesini istemezlerdi– ama biriktirdiği maaşlarının yarısını ona bıraktı, daha sonra geriye kalanını da deniz tanrısı Manannan'a verdi, denize attı.

Bán günlerce kendi sesini dinleyerek dualar etti ama hiçbir yardım alamadı. Onu en iyi tanıyan Corvus bile bir şey yapamadı ama bir lejyonier olarak ona şefkat, sevgi gösterdi. Bir gece şarap içip kızarmış bildircin yerlerken uzun uzun konuştular, sohbet ettiler ve anıların koruyucusu bronz Hornus da tepelerden onları seyretti.

“Sen artık bizlerden birisin, Bán. Asker yemini ettin ki bu seni her şeyden çok bağlar. Tanrılar bu yeminini daha sonra bozacağını düşünselerdi ya da bozmanı isteselerdi yemin ettirmeselerdi sana.”

Bán kupasındaki şarabı sonuna kadar içti ve bulanık gözlerle etrafına bakındı. Bir süre düşündü ve sonra, “Sen olsaydın annenin halkına karşı savaşır mıydın, Corvus?” diye sordu.

“Ben de bir zamanlar yaptım bunu—Pannonia'da savaştım. Onlar benim büyükannemin halkıydı. Ama şimdi bizim müttefikimiz oldular.”

“Eceniler bir gün Roma'nın müttefiğı olurlar mı acaba?”

“Mantıklı düşünürlerse neden olmasınlar? Sezar'ın hayatını okursan görürsün ki, yabancı toprakları istila ettiği zaman ona sadakat yemini eden kişi Ceni Magni liderlerinden biriydi ve bunu yaptığı için ona ticaret hakları tanıdılar. Tercümede dikkat

edersen Ecenilerin de Ceni Magni'ye benzediğini görebilirsin.”

“Onlara ticaret hakları verileceğini sanmam. Aulus Plautius’a bütün İngiltere’nin valiliğini söz vermişler.”

“Galba’nın Yukarı Germanya valisi olduğu gibi olacak bu iş herhalde. Ama bu olay Civilis’in halkını köle yapmadı ve Chatti-ler hâlâ özgür insanlar olarak yaşıyorlar. Bu olaylarda bir sınır vardır. Eceniler de savaşmazlarsa köle olmazlar ve toprakları da işgal edilmez. Roma’nın senin halkınla bir sorunu yok aslında.”

“Ama Eceniler savaşacaklardır.”

“Nerden biliyorsun bunu?”

“Cassivellaunos efsanesine bakarsan onlar dik başlı, mağrur insanlardır. Togodubnos ve kardeşi doğu kabilelerini savaşa çağırırlarsa Eceniler onlara hemen katılacaklardır.”

“Breaca ve annenle babanın ölmesine rağmen yaparlar mı bunu?”

“Evet, yaparlar.”

“Eğer Caradoc ve Togodubnos da orada olacaklarsa, o zaman Güneş Tazısı’nın oğullarından intikam alma fırsatını yakalayabilirsin.”

“Biliyorum. Belki de bu nedenle oraya gitmeliyim.”

Vakit çok geçti, Corvus’un evi dışında herkes uyuyordu ve etrafta derin bir sessizlik vardı. Bir süre sonra gaz lambaları birer birer sönmeye başladılar ve etraf iyice karardı. Corvus uzandı ve Bán’ın elini tuttu. “Şarap kafamızdaki soruların cevabını vermeye izin vermez şimdi. Uyusak daha iyi olur.”

Karanlıkta yataklarını bulup yattılar ve hemen uykuya daldılar. Ama sabah uyandıklarında sorunları olduğu gibi duruyordu, çözülmemişti. Bán içinde iki kişilik olduğunu hissediyordu. Bunlardan biri geçmişte yaşayan bir gölge, diğeryse sevilen, yaşayan ve kendisini şimdiki zamana bağlayan yeminler etmiş bir gençti. Zamanla ya bu iki kişilikle yaşamayı öğrenecek ya da ölecekti.

Bán ondan sonraki gecelerde daha rahat ve huzurlu uyudu ve sonunda gemilere binme emri geldiği zaman, atı Crow'u alarak diğer askerlerle birlikte gemiye bindi ve hayvanı ambara götürüp bağladı, ona da deniz yolculuğunun kısa olacağını ve çok iyi geçeceğini söyledi.

Ama söylediklerinin hiçbirisi doğru çıkmadı; deniz yolculuğu berbat geçti ve şafaktan önce başlayıp gece yarısından sonraya kadar sürdü. Bán bütün gün güvertede kalıp kustu ve ölmek istedi. Dalgalarda sallanırken kürekçiler perişan oldular, gece karanlığında ortaya çıkan yıldızlar onlara yol gösterdi. Bán Nemain'e ve onlara yol gösterdiği için de Jüpiter'e teşekkür etti. Karaya çıktıktan sonra aldığı haberlere göre, Ren'nin ağzından denize açılan Civilis ve Rufus ile XX. ve XIV. lejyonların deniz yolculuğu kısa sürmüş ve onlar zorluk çekmeden güneşli bir havada karaya çıkmışlardı. Güneyde, II. Augusta'nın elçisi Vespasian emrindeki Ala V Gallorum, iki gün içinde Roma'ya baş eğer Vectis adasını ele geçirmiş ve sekiz günlük bir yürüyüşten sonra kabilelerin savunmaya geçtiği deniz-nehre (Thames Nehri) varmıştı. Gelen haberlere göre, Togodubnos ve Caradoc kabileleri bir araya getirip Sezar karşısına çıkan ordudan daha büyük bir kuvvet toplamışlardı. Güç birliği yapan kabilelerin adları söylenmiyordu ama Bán, Ecenilerin de onlara katıldığından emindi. Atı Crow'la yine Gal dilinde konuştu ve kendini Romalı kabul ettiğini söyledi. Hayvan hiç sesini çıkarmadan onu dinledi ve hafifçe kişneyerek cevap verdi ama ne dediği belli değildi.

Bir süre sonra süvari kolunun baş tarafından bir boru sesi duyuldu ve kol birden olduğu yerde durdu. Onların sol kanadında ilerleyen Legio II Augusta birinci taburu da aynı şeyi yaptı. Daha sonra çalınan boru emirleriyle birlikler dağıldı, süvariler sağ kanada geçtiler, ilk iki taburun lejyonerleri yaralılarından uzakta çadırlarını kurdular ve savaş hazırlığına başladılar. Daha geride sekizer kişilik silahlı mangalar odun toplamaya çıktılar. Geriler-

de istihkam bölüğü askerleri hela çukurları kazmaya başladılar. Süvariler atlarını bağladılar ve emir beklemeye başladılar.

Bán Crow'u yedeğine aldı ve tuzak çukurlarına dikkat ederek kesilmiş ağaçlar arasında bir süre dolaştı. Biraz ilerde Civilis, Batavian askerlerinden oluşan taburuyla savaşa hazır olarak emir beklerken, bazıları atlı, bazıları piyade olan askerler, ilerde çukurlar, kazıklar ve sivri kayalardan oluşan tuzakları arıyorlardı. Bán biraz daha ilerledi ve kenarları beyaz kemik parçalarıyla işaretlenmiş, diz boyu bir çukurun kenarından geçti ve dikkat edince, kemik parçalarının küçük parçalara ayrılmış kafatası kemikleri olduğunu anladı.

Civilis atının üzerinde, birliğin önünde nehri seyrediyordu. Kendi askerleri gibi onun da başında miğfer yoktu ve silahları da Roma silahlarına pek benzemiyordu. Elindeki kargı bir Eceni demircisinin elinden çıkmış gibiydi. Bán'ın kendisine doğru geldiğini görünce elini salladı, onu yanına çağırdı ve "Corvus nerede?" diye sordu.

"Sancakların olduğu yere gitti. Aulus Plautius komutanları toplantıya çağırmış."

Germen subay, bir üstü tarafından görüldüğü takdirde kamçılmasına neden olabilecek bir hareket yaparak, "Hergele!" diye homurdandı. "Duydun mu? Rufus'u kaybetmiş."

"Kaybetmiş mi? Nasıl yani?"

"Onu yanına yeterince adam vermeden ve silahsız olarak yiyecek aramaya göndermiş. Ama barbarlar savaşmaktan korkuyorlar. Gerçek bir ordu görünce tarlalardaki ürünleri toplayıp kaçmışlar." Durdu ve yüzünü buruşturup yere tükürdü. "Cahil Latin köpeği!"

Bán, "Üzıldüm," derken arkadaşının kolunu tuttu, ama Romalıların güç durumunda kalmasına sevinmiş gibiydi. Bir yandan da yol boyunca buldukları Atrebateli asker cesetlerini düşünüyordu. Onlar Berikos'a sadık adamlardı, Trinovante ve müttefik-

leri arasında casusluk yapıyorlardı. Bulunan cesetlerin boğazları kesilmiş ve göğüslerine güneş tazısı işareti kazılmıştı.

Bán zayıf karakterli bir hain olan Berikos'u hiç sevmezdi ama yine de onun, Trinovanteler tarafından bu kadar nefret edilen bir adam olduğunu bilmezdi. Onların boğazlarını kesenlerin, kendilerine ait olmayan toprakları istila etmeye gelen Galyalıları, Batavyalıları ve Romalıları da aynı şeyi yapıp yapmayacaklarını merak ediyordu. Rufus'un bir rüyacı gibi öldüğünü düşündü ve midesinin bulandığını hissetti.

“Onun cesedini buldular mı acaba?” diye sordu.

“Evet, cinsel organlarını kesip ağzına vermişler, sonra da bir ağaca geçirip göğsüne barbarların işaretini kazıdılar.”

Bán Civilis'in gözlerine bakınca daha önce ağladığını anladı. Civilis, “On ve yirmi kişilik arama grupları çıkarmışlar ve sonunda karşılarında çok sayıda silahlı fanatik olduğuna karar vermişler,” diye ekledi.

Bán, “Artık nasıl davranmaları gerektiğini öğrenmişlerdir umarım,” diyerek nehrin karşı tarafına baktı. Suyun kenarındaki düzlükte savaşılan çok sayıda asker vardı ve bir kısmı da hafif yaralanarak geriye çekilmişlerdi. Kimlere ait olduğunu bilmediği çeşitli renkte pelerinler arasında, beyaz Ordovice, gri Mona ve nefret ettiği Trinovantelerin sarı pelerinleri de uçuşuyordu. Batı kanadına bakınca grilerin ötesinde gökyüzü mavisi gördü ve göğsünde bir acı hissetti, nefesi daralır gibi oldu. Bir süre sonra, savaşılan askerler arasında kumral saçları ve çok renkli peleriniyle doru bir ata binmiş bir adamın kılıç sallayarak, arkasında askerleriyle beraber nehre doğru ilerlediğini gördü.

Civilis de onun baktığı yere baktı ve biraz tereddüt ederek, “Senin halkın mı onlar?” diye sordu.

Bán düşünceli bir ifadeyle, “Evet, mavili olanlar,” diye cevap verdi. O anda gerilere gitmişti. Iccius, Amminios'un ölümünden sonra ilk kez yaklaştı ona. Babası yanı başında durmuş gülümsü-

yordu. Ama Bán onların içini çok zor görebiliyordu.

Civilis, “Yamalı pelerin dışında, sarı pelerinliler Trinovanteler,” dedi. “O çok renkli pelerinli savaşçı Caradoc. Sarı pelerinli, kalkanında Güneş Tazısı işareti olan siyah saçlı dev adam da Togodubnos. O ikisini öldürebilsek Trinovantelerin kalbini sökmüş oluruz. Ondan sonra yolumuz açılır.”

“Güzel. O zaman bu kalp sökme işini Batavyalı süvariler yapmalı sanıyorum. Bizim bu ikisiyle görülecek bir hesabımız var ve onları başkaları öldürürse bizim açımızdan iyi olmaz.”

O sırada nehrin karşı kıyısında Caradoc atını geriye çevirip sudan çıktı ve kıyıda ilerledi. Bán gözlerini kısıtı ve gördüğüne inanamıyormuş gibi o tarafa baktı. Bir an düşündü ve sonra, “Rufus’u kimin öldürdüğünü anladım,” diye konuştu. “Caradoc onun atına biniyor.”

“Biliyorum. Onu kargımla öldürüp kafatasını kemerime tacağım ve ruhu da tanrılar diyarında Rufus’un kölesi olacak.”

Civilis Chattiler gibi konuşuyordu. Sırıtarak nehrin karşı tarafına baktı ve derin bir nefes aldı. Sonra kendi kendine konuşur gibi, “Şu nehir Ren’den daha hızlı mı, yoksa daha yavaş mı akıyor?” diye sordu.

Taarruz akşama doğru başladı. IX. lejyonun iki taburu nehir kenarında XIV. ve XX. lejyonların taze destek birlikleriyle takviye edildi ve suyun sığ kesimine yürüdüler. Kalkanları birbirine kenetlenmiş gibi düzgün saflar halinde ilerledi Romalı askerler. Savunmadaki savaşçılar ve lejyon askerleri birbirlerine girdiler ve yaralanan ve ölenler gruplar halinde suya gömülmeye başladı. Nehrin suyu akan kanlarla kısa sürede kırmızıya boyandı.

Trinovante savaşçıları ön saflarda Romalı askerleri karşılayan ilk birlikler oldular. Savunmadaki savaşçılar yeni gelen iki lejyonu görmüş ve işlerinin zor olduğunu anlamışlardı, ama bu durum onların cesaretini kırmadı. Roma ordusunun borucuları

yeni hücum boruları çalınca, Caradoc da Catuvellauni savaşçıları ve doğu kanadının tüm birliklerini onları karşılamak üzere nehre sürdü. Savaşçılar savaş naraları atarak düşmana saldırdılar. Atlar ve köpekler de savaşa katılmış, önlerine çıkan düşmana saldırıyor, çoğunu çifteleyerek, ısırp bir yerlerini kopararak savaş dışı bırakıyorlardı. Lejyon askerlerinin bir kısmı zafer naraları atarken, bazıları da ölümlerinde acılar içinde bağııyorlardı. Uzun süreli bir savaştan sonra artık borular çalmaz, emirler duyulmaz oldu, sadece bazı yerlerde sancakların hâlâ dalgalandığı görülüyordu. Sonunda Togodubnos'un birleşik kuvvetleri topluca nehre saldırdılar ve işte o zaman istila kuvvetleri komutanı Aulus Plautius ikinci emrini verdi.

Batavyalılar linç partisi olacaktı. Civilis'e rehber olarak Atrebateli bir kadın verdiler ve Bán da onun tercümanı olarak görevlendirildi. Bán Roma için savaşta ilk kez görev alıyordu, Corvus yakınlarında değildi ve onun yokluğunu hemen hissetti.

Atrebateli kadını onları nehir kenarından doğruya doğru götürdü ve kadın yolu bilmeseydi, engebeli arazide ve dikenli çalılarla kaplı düzlükte atların bacakları zarar görebilirdi. Bir tabur Batavyalı süvari ve artık Romalı olan eski Eceni savaşçısı Bán tek kol halinde arka arkaya sıralanarak sessizce yol almaya başladılar. Bir süre sonra nehir kuzeye döndü ve onlar yine nehri takip ederken, arkalarından gelen savaş naralarını, bağırıışları ve çığlıkları hâlâ duyabiliyorlardı.

Bir süre sonra rehber kadın durdu ve "İşte burası," dedi. "Nehir burada genişler ve suyun akışı yavaşlar. Onlar bu tarafta göremezler sizi. Yavaşça yaklaşın ve Güneş Tazısı'nın enciklerini öldürün."

Bán o anda orada kendisinin fazla olduğunu hissetti, aslında Civilis'in bir tercümana ihtiyacı yoktu. Kadının konuşması sanki Germence konuşmuş gibi anlaşılıymıştı. Civilis birden neşelendi ve bir savaş marşı söylemeye başladı. Daha şimdiden, öldürüp öbür

dünyaya, Rufus'un yanına göndereceği düşman askerlerini düşünüyordu. Eyerinde hafifçe dönüp silahlarını kontrol ederken askerleri de aynı şeyi yaptılar ve rehber kadın da o sırada sırtarak çalıların arasına daldı ve gözden kayboldu.

Civilis Bán'a uzun bir bez şerit uzatarak, "Bunu al da kılıcını beline bağla, yoksa kaybedebilirsin," dedi.

Bán şeridi aldı ve askerlerden birinin de aynı şekilde kılıcının kabzasını beline bağladığını görerek onun gibi yaptı. Ren bölgesinden çıkışlarında Bán atı Crow'u yüzmek zorunda bırakmamıştı ve at şimdi suya bakarak onu uyarır gibi homurdandı.

Civilis atından indi ve hayvan ne yapacağını biliyormuş gibi suya doğru ilerledi. Civilis gülererek Bán'a baktı ve "Yapabilecek misin bunu?" diye sordu.

"Elbette yapacağım." Caradoc karşı kıyıda ve Bán onun öldüğünü görmek için mutlaka karşıya geçmeliydi, babasına ve Iccius'a bu konuda söz vermişti. Bir Germen'in kendisini atlatmasına da izin vermeyecekti. Atından aşağıya atladı ve dizginleri tutarken Crow da başını çevirip ona baktı.

Askerler akarsuyun kenarında on kişilik gruplar halinde toplandılar ve Civilis kolunu kaldırıp birden indirdi ve "Haydi, gidiyoruz," emri verdi.

Bán suya girdiği anda Breaca'yı ve nehir yarışını hatırladı. Nehir suyu ılıktı ve suda kan tadı vardı. Bán'ın ayakları kaydı ve birden suya gömüldü ama hemen doğrulup ayağa kalktı. Bir ara kulaklarında annesinin şarkı söyleyen sesini duyar gibi oldu. Yanı başında Crow rahatça yüzüyor, ağzından sızan köpükler akan sulara karışıyordu. Bán onun boynundaki kayışa tutundu ve ayaklarını suya vurarak yüzmeye başladı. Çok geçmeden diğer kıyıya yaklaştılar.

Civilis askerlerine, "At bin," emri verdi. "Sakın konuşmayın, silahlarınızı hazırlayın ve beni takip edin."

Civilis oldukça değişmişti. Uzun saçlarını arkaya atmış ve

sağ kulağının üstünde bir savaş topuzu yaparak bağlamıştı. Eye-
rinde hafifçe öne eğilip oturuyor, kargısının ucu yere degecekmiş
gibi, çok aşağıda duruyordu. Batavyalı süvarilerin atları da av
köpekleri gibi sinsice, çok sessiz yürüyor, Crow ise yerinde dura-
mıyor, yürürken adeta dans ediyor ve homurdanıyordu. Bán üç
dilde küfretti ve sakinleştirdi onu. Bir süre sonra nehrin kıvrımı-
nı dolaştılar ve savaş alanını gören bir düzlüğe çıktılar. Bine ya-
kın düşman savaşıncısı onlara sırt dönmüş, arkadan saldırıya açık
olarak savaşıyorlardı. Civilis kargısını havaya kaldırdı ve karşı
tarafı da bir sancak dalgalandı. Civilis o tarafa selam verdi ve
askerlerine döndü. Bu işaretin açıklanmasına gerek yoktu; neh-
rin sağ yerinde lejyon askerleri savaşı kaybetmek üzereydiler ama
II. lejyon daha yukarıda nehri geçmiş ve batı yakasında yerini
almıştı. Batavyalılar şimdi dikkatleri onların üzerinden çekmek
için çalışacaklardı.

Verilen emir bu yöndeydi ama onlar daha fazlasını yapmak
istiyorlardı. Batavyalıların Caradoc'la görülecek bir hesapları
vardı ve düşmanın öncüleri ile geri hatları arasında da yaklaşık
bin kadar asker savaşıyordu. Batavyalılar arkadan saldırsalar
bile hedeflerini kolay bulamayacaklardı, onu kendilerine doğru
çekmeleri gerekiyordu. Civilis vahşice bir ifadeyle güldü ve yeni
bir işaret verdi askerlerine. Taburun askerleri nehirden dönüp
düşmanın yedek hatlarına doğru saldırdılar. Bán dehşet içinde-
di ve yanından geçen Civilis'i kolundan yakaladı.

“Bunu yapamazsın, Civilis!” diye bağırdı ama sesi askerlerin
bağırışları arasında kaybolup gitti. Batavyalı sırtı ve eğilerek,
“Bunu yapmak zorundayım!” diye haykırdı. “Korkuyorsan geri
dön, sana ihtiyaç yok zaten burada.”

“Hayır, kalıyorum, ama bunu yapmayacağım.”

Civilis başını salladı ve “Nasıl istersen,” diye bağırdıktan
sonra atını mahmuzladı. Bán savaşan askerleri seyrederken mi-
desinin bulandığını hissetti ama yine de Crow'u süvarilerin arka-

sından sürdü. Buraya ölen yakınlarının intikamını almaya, düşmanlarını öldürmeye gelmişti ve bundan asla vazgeçemezdi.

Batavyalıların onun gibi bir sorunları yoktu. Savaş alanı can pazarına dönüştü, yaralanan kırk kadar atın kişnemeleri bütün sesleri bastırıyordu. Yaralanmayan atlar paniğe kapıldılar ve gemi azıya aldılar, çılgın gibi sağa sola koşuyorlardı. Bazılarının bacakları kırıldı ve onların sesleri de diğer seslere karıştı. Bán yana doğru eğilip atının yelesine yapıştı ve kusmaya başladı. Geri hatlarda savaş hazırlığı yapan Romalı askerler de çıkan gürültü ve sesler karşısında paniğe kapılmışlardı.

Savunmadaki savaşçılar da oldukça şaşkın durumdaydılar. Silure, Durotrige, Ordovice kabileleri askerleri ve Caradoc kumandasındaki Catuvellauni birlikleri arkalarındaki hatlardan gelen ölüm bağırışlarına doğru döndüler. Nehrin sığ yerini tutma ya da yeni gelen düşman kuvvetlerine karşı saldırıya geçme konusunda karar veremez durumda kalmışlardı.

O sırada yaralanan ve bazıları gebe olan kısırakların acı kişnemeleri savaş naralarına karıştı. Batavyalı bir savaşçı kargısını kaldırıp süvarilerin kanat ucuna doğru dört nala koşturdu atını. Dört kabilenin savaşçıları ve sonra da Trinovante askerleri nehirdeki savaşı bırakıp yeni gelen düşmanlara karşı saldırıya geçtiler.

Batavya taburunda beş yüz savaşçı vardı. İngiliz kabileleri ise onlardan belki yüz kat daha kalabalıktı. Caradoc onur muhafızlarını oluşturan beyaz pelerinli Ordovice savaşçıları arasında at koşturuyordu. Bunların yaklaşık yarısı kadındı ve hepsinin de en az bir çocuğu vardı. Düşman safları arasına daldılar ve yere düşen bir tayın üzerinden kurtulmaya çalışan bir düşman askeri bir kılıç darbesiyle can verdi. Onun öldüğünü gören Batavyalıları köşeye kısırılmış aylar gibi saldırdılar. Çoğu kesilmiş ağaç gövdeleri gibi atlarından aşağıya yuvarlandılar, cansız yerlere serildiler. Kısa bir süre içinde iki yüz otuz Batavyalı asker öldü. Geri-

ye kalanlar Civilis'in kumandasında savaşarak nehre doğru geri çekildiler. Yetmiş asker arkadaşlarını korurken, diğerleri yüzerek nehrin karşı kıyısına ulaştılar.

Bán son kaçanların arasındaydı ve suda karşıya geçerken Crow'la da mücadele etmek zorunda kaldı. Bán'ın atı diğer atların öldüğünü görünce iyice azmış, kontrolden çıkmıştı, kaçmak istiyordu. Crow suyun içinde bir Batavyalıyı altına alıp öldürünce diğer askerler hemen ondan uzaklaştılar. Bán kılıcının yanıyla onu kontrol etmeye ve suyun içinde tutmaya çalıştı. Nehrin akıntısına kapılıp bir süre sürüklendiler. Bán kendi halkından olanları da öldürmüş ama ne yaptığının farkında bile olmamıştı. Bütün dikkatine rağmen Caradoc'u bulamamış, onun öldüğünü de görememişti.

Karşı kıyıya vardıklarında Batavyalı bir asker Bán'ın atına binmesine yardım etti ve Crow kendiliğinden Civilis'i takip etmeye başladı. Bán daha sonra XIV. lejyonun dinlenen askerlerinin arasında geçerek sancak dibinde toplanmış olan Ala V Gallorum'a katıldı. Aulus Platinus ve güneyde çıkarma harekâtına kumanda etmiş olan Sentius Saturninus oradaydılar. İmparator temsilcileri ve her lejyonun yüksek rütbeli subayları onların etrafında dizilmişlerdi. Corvus da süvarilerin başında, atının yanında emir bekliyordu, yüzü bembeyazdı. Birbirlerini rütbelerine göre selamladılar.

Corvus, "Yaşıyorsun," dedi.

"Evet, öyle galiba."

"Caradoc da yaşıyor."

"Biliyorum. Civilis atları öldürdü."

"Savaşta böyle şeyler olur."

"Ama olmamalı. Tanrılara karşı bir harekettir bu."

"O halde bunun yapılmasını tanrılar istemişlerdir. şuraya bir bak."

Savaş alanı önlerinde kuma çizilmiş bir resim gibi görünüyordu. Bán sağ kanada bakınca Batavya taburunun yarısının öldüğünü gördü, ölenlerin silah ve zırhları alınmıştı bile. Askerin biri yere oturmuş, dimdik duruyordu, miğferi önüne, yere düşmüştü ve adamın sağ mı, ölü mü olduğu belli olmuyordu. Nehrin kenarında da bir sürü ceset yerlere dağılmış olarak yatıyordu.

Corvus'a baktı ve "Üzgünüm," dedi. "Başaramadık."

"Hayır, senin birliğin görevi düşmanı oyalamaktı. Başarısız olanlar İkinci Lejyon birlikleri. Siz Caradoc ve askerlerinin dikkatini çekerken onların düşman kuvvetlerini yarmaları gerekiyordu."

"Ne oldu peki?"

"Eceniler ve Mona savaşçıları batı kanadını tuttular. Onlar da bir lejyon kadar kalabalık ve güçlüydüler. Vespasian yenilgiye uğradı."

Bán, "Eceniler mi?" diyerek yutkundu. Ondan sonra söylenenleri sanki duymamış, anlamamış gibiydi.

"Evet, üzgünüm, Bán. Etrafına iyi bakmalısın, gözlerini kapayarak hiçbir şeyi değiştiremezsin."

Bán etrafına bakamıyordu. Mavi pelerinleri görür görmez zihni sanki kapanmıştı, Eceni savaşçılarının karşısına çıkanı öldürdüğünü ve onların da öldüğünü, karşısına savaş alanında tanıdığı bir yüzün çıkmasını istemiyordu. II. Lejyon'un nehrin karşı tarafına geçtiği sığ bölgede neler olduğunu görmemek için başını o tarafa çevirmek istememiş, batı yönüne bakmamak için elinden geleni yapmıştı.

O anda oradan oldukça uzaktaydı. Nehrin şırıltısı akşam karanlığında çok hafif geliyordu kulaklarına. Toplu insan şekilleri yavaş yavaş dağılmaya, savaşçılar birbirinden ayrılmaya başlamışlardı, kadın erkek ve çocukları ayırmak güçleşmişti. Sadece lejyon askerlerini miğferleri ve kalkanlarından tanımak kolaydı. Mona savaşçıları gri pelerinleri, Eceniler mavi ve Coritaniler de

siyah üzerine yeşil çizgili pelerinleriyle kendilerini belli ediyorlardı. Bütün kabileler bir tek güç gibi, bir arada savaşıyor, lejyon askerleri onların karşısında kayalara çarpan dalgalar gibi dağılıp yok oluyorlardı. Onlar nehir tarafına bakarken, katırtırnağı sarısı pelerinleriyle yeni bir savaşçılar grubu nehir kıyısında belirdi ve lejyon askerlerine geriden saldırıya geçtiler.

“Tanrım, bunlar Togodubnos’un askerleri, onları bıçak gibi kesecekler.”

“Hayır, lejyonerler onları gördüler.”

II. Lejyon askerleri deneyimli savaşçılardı. Askerler savunma borusunu duyar duymaz saldırıyı gördüler ve hemen silahlanıp kalkanlarını kaptılar, sırt sırta verdiler ve savunma hatlarını oluşturdular. Bunu asla paniğe kapılmadan, sakın bir manevrayla gerçekleştirdiler, kalkanlar birbiriyle birleşip bir savunma duvarına dönüştü, kargılar alındı, kılıçlar çekildi ve miğferli lejyon askerleri Togodubnos’un saldırısına karşı mükemmel bir savunma hattı çizdiler. Ölen askerlerin yerine hemen yedekler geliyor ve aradaki boşluk hemen kapanıyordu. Sarı pelerinli savaşçılar sıkı kol halinde saldırıyor, beyaz üzerine sarıyla çizilmiş güneş tazısı işareti nehrin karşı kıyısından bile kolayca görülebiliyordu. Kısa bir süre sonra lejyon kayıplarının savaşçıların kayıplarından daha fazla olduğu anlaşıldı.

Bán başını iki yana salladı ve “Togodubnos bu işin sonuna kadar gidecektir,” dedi. “Plautius onlara takviye kuvvet göndermezse hepsi ölecektir orada.”

“O da bunu yaptı zaten.”

O sırada soldan sağa doğru sallanan bir flama daha sonra nehrin suyuna daldırıldı. IX. Lejyon’un bu işareti bekleyen dört taburu hemen harekete geçtiler, tek blok halinde suya girdiler ve Trinovanteleri arkadan sarmak istediler. Ama iki yandan piyade kuvvetleriyle sarıldıklarını gören savaşçılar nehir kıyısında atlarını mahmuzlayarak onların arasından kolayca sıyrıldılar.

Lejyonerler savaşçıların peşine düşmediler, onların aldığı emir farklıydı. II. Lejyon askerleri onların ilerisinde durdular ama hepsi çok yorgundu. IX. Lejyon askerleri ise zinde ve güçlüydüler, kendilerini kanıtlamak istiyorlardı. Arkadaşlarının arkasında muntazam saflar halinde dizildiler ve savaşa hazır olduklarını belirtmek için kılıçlarını kalkanlarına vurdular. II. Lejyon safları arasında borular yeniden çaldı. Emeni savaşçılarının karşısında duran askerler biraz geriye çekildiler ve birbirlerinden bir kargı boyu kadar ayrılıp durdular. Çok geçmeden borular tekrar çaldı ve Emeniler düşmanı beklerken Roma askerleri uygun adımlarla ilerlemeye başladılar. Onların arkasında kalan ve savaş yorgunu olan II. Lejyon askerleri de suya girerek sakin bir şekilde karşı kıyıya geçmeye başladılar.

Topraklarını savunan savaşçıların sayısı yine Romalı askerlerden fazlaydı. Kazanacaklarından emin olarak saldırdılar lejyon askerlerine. Düşmana geriden saldıran Trinovante kabilesi savaşçıları nehrin kıyısından geldiler. IX. Lejyon'dan yüz kişilik bir bölük onları yandan engellemek için yana doğru bir dönüş yaptı. Diğerleri II. Lejyon güven içinde karşıya geçene kadar bekledi ve sonra ağır adımlarla geri çekilme harekâtına başladı.

Bán yumruklarını sıktı ve parmaklarının eklemlerini ısırđı. İçinde hem gurur, hem de dehşet duyguları çarpışma halindeydi. "Onlar yine kaybedecek işte," diye konuştu. "Ecenileri yenemezler. IX. Lejyon'un geriye kalan ve nehir kenarını tutan askerleri de Batavyalıları gibi ölecekler. Plautius boş yere beş yüz askerini daha kaybedecek."

"Seninle aynı fikirde değilim. Onun elinde henüz savaşa girmemiş yarım lejyon daha asker var. Bak işte, şimdi onlar geliyorlar."

Flama tekrar sallandı ve geriye kalan beş tabur Trinovantelelere yine arkadan saldırmak için nehre girdiler. Bu kez süvarilerin yarısı onlara karşı pozisyon aldı ve savaşmaya başladı.

“Tanrım, Togodubnos aklını mı oynattı? Onlar daha önce yaptıkları gibi kaçmalıydılar.”

“Nereye kaçacaklar? Şu anda sarılmış durumdalar. Birinci taburun başında Yüzbaşı Hosidius Geta var. Adam yıllardan beri süvarilere karşı savaş veriyor, onları hiçbir yere kaçırmayacaktır.”

Romalılar bu savaş manevralarının eğitimlerini daha önce yapmışlardı. IX. lejyonun iki kolu sarı pelerinli savaşçılar aralarına alarak yavaşça kapanmaya ve onları sıkıştırmaya başladılar. Sarı pelerinliler atlarını sağa sola döndürüp bir çıkış yolu aradılar ama bulamadılar. Togodubnos savaş gürültüsünü bastıran korkunç bir nara attı. Trinovanteler savaş narası atmaktan vazgeçtiler, dışa dönük bir daire halinde dizildiler ve sonlarının geldiğini düşünerek ölüm şarkıları söylemeye başladılar.

Corvus bir parmağıyla eyer başına vurdu ve “İşte zamanı geldi,” dedi. “Eğer Caradoc ağabeyini kurtarmak için buraya gelirse savaşın kaderini değiştirmiş olabiliriz.”

Bán yüzünü buruşturdu ve “İşte, geliyor,” dedi.

Caradoc’un birliği aniden ortaya çıktı ve IX. Lejyon’a doğru saldırıya geçti. Lejyon askerleri onları gördüler ve komutanlar yeni emirler vermeye hazırlandılar. Ordoviceler hiçbir direnişle karşılaşmadılar. Lejyonun safları yavaşça açıldı, onların abluka içine girmesine izin verdi ve sonra yine yavaşça kapandılar.

Romalılar tarafından ablukaya alınmış olan sarı ve beyaz pelerinli savaşçılarla, rengarenk bir pelerin takmış olan bir komutan şimdi ablukadan kurtuluş yolu bulmak için her yöne saldırmaya başladılar. Savaşçılar küçük gruplar halinde savaşı sürdürürken, ölüm şarkılarının sesleri de gittikçe yükselmeye başladı.

Corvus yumruğunu eyer başına vurdu ve “Oldu işte,” dedi. “Sonunda onları kıstırdık.”

“Ardacos, dikkat!”

Breaca ayıya benzettığı atını bütün hızıyla ileriye sürdü ve Ardacos'a saldıran lejyon askerini bir kılıç darbesiyle cansız yere serdi. Ufak tefek adam bir adam olan Ardacos kalkanını kaldırıp kendisine fırlatılmış olan bıçaktan kurtuldu ve onu atan asker de öldü. Breaca hemen onun arkasından bir asker daha öldürdü ve birkaç saniye içinde üç düşman askerini ölümler diyarına gönderdi. Ama zafer kutlayacak zamanları yoktu ve o kargaşada kendilerini her yönden gelebilecek ölüm tehditlerine karşı korumak zorundaydılar. Bu savaşta at üzerinde ya da yerde piyade olarak önlerine çıkan her bir düşman askerini öldürmeleri gerekiyordu. Breaca'nın onur muhafızları onu bir an bile yalnız bırakmıyor, çevresinden hiç ayrılmıyorlardı. Bazen duruma göre atlarından inip yerde savaşmak zorunda kalıyorlardı.

Breaca savaş çılgınına dönmüş, onun bu hali etrafındaki tüm savaşçıları da etkilemiş, birer canavara dönüştürmüştü. O sabah nehrin sığ yerinde iki Roma lejyonu ile karşılaşp savaşa başladıklarından beri önlerine çıkan düşman askerlerini yaşatmıyor, vurup deviriyorlardı. Sabah başlayan savaş öğle saatlerine kadar sürmüş, aralarındaki nehrin suları akan kanlarla kıpkırmızı olmuştu ama arada bir suyun yüzüne fırlayan balıkları hâlâ görebiliyorlardı. Ama daha sonra güneyden gelen bir Romalı haberci iki destek lejyonunun yola çıktığı haberini getirmiş ve lejyon komutanlarını rahatlatmıştı. Fakat Mona savaşçılarının içindeki ateş asla sönmemiş, sağ kanatta savaşan askerler sonunda düşmanı yeneceklerini asla akıllarından çıkarmamışlardı.

Breaca içindeki zafer inancını bir an olsun kaybetmedi ve rüyacılar da her zaman desteklediler onu. Genç kız savaşırken Airmid'i, Macha ve Maroc'u her an yanı başında hissediyor, onlardan güç alıyordu. Luain Mac Calma ve Efnis de her zaman başının üstünde bir yerlerde dolaşıyor, onun gücüne güç katıyorlardı. Onların hepsinde tanrıların ateşi vardı ve bu ateşi savaşanların ruhlarında söndürmeden sürdürüyorlar, böylece savaşçılar

da karşılarındaki düşman ne kadar güçlü olursa olsun, ondan korkmuyor, bütün güçleriyle savaşa devam ediyorlardı.

Breaca bu duyguyu sadece bir kez kaybeder gibi oldu. Bir ara dinlenmesi için atından inmiş, bir piyade eri gibi yerde savaşıyordu ve Batavyalı askerlerin bir kısrağın karnını destiklerini ve karnındaki doğmamış tayı çıkardıklarını gördü. Kutsal bir varlığa karşı büyük saygısızlıktı bu. Breaca o sırada nehir kıyısındaydı, Batavyalıların yanına gidemedi ama birden çılgına döndü ve önüne çıkan ve onların müttefiki olan Romalı askerleri birbiri ardına öldürmeye başladı. O sırada onur muhafızlarından uzaklaşmıştı, yalnız başına savaşıyor, dünyayı gözü görmüyordu ama düşman tarafından sarılmak üzereydi. Fakat Ardacos, Gwyddhien ve Braint onun durumunu gördüler, yanına gelip onu düşmanın ortasından çıkardılar ve bir kenara götürüp su içirerek kendine gelmesini sağladılar. Ama o sırada II. Lejyon nehri geçmiş ve kendilerini kurtarma planı yapmak zorunda kalmışlardı. Breaca daha sonra öldürülen kısrağın boz değil de doru olduğunu öğrenince daha çok üzüldü ama savaş karmaşası arasında II. Lejyon'un geri çekilmek zorunda kaldığını duyunca üzüntüsünü unuttu.

Ama şimdi bunların hepsi unutulmuştu, şimdi gözlerini kapadığında her yerde hep kanlı cesetler görüyordu. Öldürmekten başka bir şey düşünemez olmuştu. Altındaki ayı benzeri atı da onun gibi çılgına dönmüş, önüne çıkan düşman askerini vurarak, çifteleyerek, devirip ayakları altına alarak öldürür olmuştu. Ardacos, Braint, Gwyddhien ve Dubornos da onun yanındaydılar, onlar da yaşamak ve onu yaşatmak zorundaydılar. Gonavic de onun sağ yanında savaşıyor, onu koruyor ve baltasıyla düşman askerlerinin miğferli başlarını parçalarken, kılıcıyla da kollarını, bacaklarını ya da başka yerlerini kesip atıyordu. Savaşırken onları hep yanında hissetmek çok mutlu ediyordu Breaca'yı. Gonavic son yıllarda eskiye kıyasla biraz yavaşlamış gibiydi ama hâlâ müthiş bir savaşçıydı. Romalı takviye kuvvetlerinin gelmesinden

sonra sol eline kalkan yerine demirci balyozunu almış, onunla daha çok düşman öldürdüğünü söylemişti. Kalkan kullanmadığı için sonunda Gonavic'in öleceğini biliyor ama bu konuda konuşmıyorlardı. O Breaca'yı korumak için öldürürken, Breaca da onun için aynı şeyi yapıyordu. Ardacos da onun solunda savaşırken aynı zamanda Breaca'ya kalkan görevi yapıyor, kalkaniyla onu fırlatılan kargı ve bıçaklara karşı koruyordu. Şimdiye kadar üç kalkan kaybetmişti ve şimdi de uzun bir Roma piyadesi kalkanı kullanıyordu. Ardacos o sırada gelen bir kargıyı kılıcıyla yana savurdu ve Braint de kargıyı atan düşman askerini öldürüp onu selamladı. Mona onur muhafızları birbirini korumak için önlerine çıkan bütün düşman askerlerini öldürüp saf dışı bırakırken, Breaca bir yandan da kendisine yeminle bağlanmış olan Caradoc için de öldürüyordu.

Breaca bütün bunları düşünürken, üzerine gelen bir düşman askerini bir kılıç darbesiyle atından yere attı. Aynı anda kendi atı da şaha kalkarak onun yanındaki Romalı süvariye yere düşürüp ezdi. Breaca bu gürültü arasında savaşın büyük planını da görebiliyordu. Romalı askerlerin imajları ruhuna kazınmıştı. II. Lejyon nehrin gerisine, güvenli bölgeye çekilmiş, gitmişti. Yeni gelen IX. Lejyon askerleri iki yan cephede ve ortada sarı pelerinleri sarmışlardı. Bir ara diğerlerinin arasında siyah saçlı bir baş ve sonra da çok renkli pelerin giymiş bir başka savaşçı gördü.

Caradoc, diye mırıldandı.

Ayı-atı tekrar şahlandı ve sonra yere bastı, çarpışmalar onlardan uzaklaşıyordu. Brigantelere kumanda eden Venutios, Mona savaşçılarının ortasından taarruza kalkmış, lejyon askerlerini geri çekilmeye zorluyordu. O sırada savaşçılara su taşıyan on kadar çocuk dost atlıların arasına dağıldılar. Venutios bir Cunomar değildi ama onun kadar güçlü, çevikti ve üzerine gelen düşmanı hemen fark ediyor, bir kılıç darbesiyle onu saf dışı bırakıyordu. Bir ara Breaca'ya yaklaştı ve çocuklardan aldığı su

testinden birkaç yudum içerek güldü, sonra onu Breaca'ya uzattı. Breaca da ona bakarak güldü, sudan birkaç yudum içti ve testiği yanındaki Gwyddhien'e uzattı. Savaş devam ediyor, çok yorulanlar geriye, dinlenmeye çekiliyor, onların yerini arkada, güvenli bölgede dinlenmiş olan savaşçılar alıyordu. Breaca bir ara başını kaldırıp ileriye bakınca, Caradoc'un düşman askerleri arasına sıkışıp kaldığını gördü.

Eyerinin üzerinde doğrulup ileriye doğru uzandı ve "Romalılar Caradoc ve Togodubnos'u sıkıştırdılar!" diye bağırdı.

Ardacos onu kolundan tutup eyerine oturturken, "Gördüm, sen öyle dikilip durma, kargı ya da sapan taşı yiyeceksin," diye haykırdı. "Onlar oradan çıkamazlarsa biz de onların arasından geçemeyiz. Kurtulurlar, merak etme."

O anda birisi, "*Togodubnos düştü!*" diye bağırdı. Aynı şeyin çeşitli dillerde söylendiği duyuldu, Romalılar zafer çığlıkları atarken, Brigantelerin küfürleri, lanetleri duyuldu. Savaşçılar birbirlerine, "*Togodubnos nehir kenarında yaralandı ve Caradoc da onun yanında, sarıldılar,*" diye bağırp haber veriyorlardı.

Mona savaşçıları arasında önce Gwyddhien, sonra diğerlerinin bağıışları duyuldu. Breaca etrafa bakındı ve bir durum muhakemesi yaptı; bazı Roma birlikleri Brigante taarruzu karşısında geriye doğru çekilirken, nehir tarafındaki sekizli saflar halinde Romalı askerler Trinovanteleri sarmışlardı. Oradaki savaş nehre doğru inen hafif meyilli bir arazide devam ediyordu. Ama o arazideki dikenli çalılar ve kayalar Romalıları engelliyordu ve batı ucunda Romalı askerler azalmış, iki sıralı saflara düşmüşlerdi. Romalıların seyrekleştığı yerin arkasında küçük bir tepe yükseliyordu. Breaca içini çekerek Briga'ya dua etti ve duasının karşılığı olarak Airmid'in rüyasını hatırlardı.

Breaca elini atıp Savaşçı borusunu çıkardı ve bütün gücüyle, savaşın gürültüsünü bastıracak kadar kuvvetle çaldı. Sonra kalkanını başının üstüne kaldırdı, kargısını atacakmış gibi hazırladı

ve derin bir nefes alarak, “Mona ve yılan-kargı aşkına!” diye haykırdı. Önce onur muhafızları, sonra da Romalı askerleri kaçırmış olan diğer savaşçılar onun etrafında toplandılar. Breaca etrafına bakındı, yaklaşık iki yüz savaşçı vardı yanında. Atının başını sağa çevirerek mahmuzladı ve diğerleri de onu takip ettiler.

Çok geçmeden başka savaşçılar da katıldı onlara, şimdi yaklaşık iki bin kişilik bir düşman kuvvetine karşı yaklaşık beş yüz savaşçı olmuşlardı. Breaca onların önünde, atını dörtnala kaldırıp savaş alanının batısındaki küçük tepenin arkasından dolaşırdı. O bölgede daha önce savaş olmadığı için çimenler ezilmemişti ve arazi temizdi. Tepenin arkasında bir noktada durdular. Ardacos hemen tepeye çıkarak aşağıdaki durumu gördü ve geriye dönüp raporunu Breaca’ya verdi. Roma askerlerinin kuşatması devam ediyordu, daha çok Trinovante askeri ölmüştü ve Ardacos o kalabalıkta Caradoc’u görememişti.

Breaca arkasındaki beş yüz Mona savaşçısına baktı ve kendisine güvenen bu askerlere emrini verdi. Briga ve rüyacılar da onların yanındaydılar. Savaşçılar ikişer, üçer atlı yan yana olmak üzere uzun bir sıra halinde dizildiler, kalkanları ve kılıçlarını kaldırdılar. Breaca herkesin hazır olduğunu görünce borusunu dudaklarına götürüp bütün gücüyle üfledi, savaş işareti verdi. Bunu yaparken çok gururluydu, kalbi yerinden fırlayacakmış gibi çarpıyor, savaş ateşi içini yakıyordu. Breaca’nın atı çalıların arasından fırlayan bir geyik gibi ileriye doğru atladı, bir an durup şaha kalktı ve sonra dörtnala düşmana doğru koşmaya başlarken, diğer savaşçılar da kılıç ve kalkanlarını sallayarak savaş coşkusuyla onu takip ettiler. Tepenin arkasından çıkarken, Breaca’nın atı başta olmak üzere, kıvrılarak süzülen bir yılan benziyorlardı. Airmid’in rüyası, Nemain’in arzusu gerçekleşiyordu, onlar Roma’yı Briga’ya vereceklerdi.

Breaca kılıcını öne doğru uzattı, üzerindeki bütün yükün tanrılar tarafından kaldırıldığını, hafiflediğini ve güçlendiğini

hissediyordu. Genç kadın tanrıların kendisini düşmanı cezalandıracak bir balyoz haline getirdiğini düşünüyordu ve ayı benzeri atı dörtnala hedefe doğru koşarken, o da savaş narasını attı, ama kardeşinin adıydı ağzından çıkan sözcük.

IX. Lejyon askerleri karşılarında nerden çıktığı belli olmayan yeni bir düşman gücü görünce şoke oldular ve sardıkları savaşçılara arkalarını dönerek savunmaya geçtiler. Sarılmış olan Trinovante savaşçıları da onlara içerden saldırdılar. Romalılar şimdi iki yandan saldırıya uğramış, güç durumda kalmışlardı. Çok geçmeden lejyon askerlerinin çoğu cansız olarak atlarından düştüler ve sayıları gittikçe azaldı.

Breaca Caradoc'u savaş alanının tam ortasında, kendisine sadık Ordovice askerlerinin arasında buldu. Çok renkli pelerin, atının ayakları dibinde, yerde yatan cesedin üzerini örtmüştü. Savaş kargaşası şimdi onlardan uzaklaşmış, Venutios'un Briganteleri ve Mona savaşçıları düşmanı nehre doğru sürmüş, zaferi kazanmışlardı. Sağ kalan Romalı askerler canlarını kurtarmak için bütün güçleriyle nehre doğru kaçıyorlardı. Kısa bir süre önce Trinovante savaşçılarını sarmış olan Roma askerlerinden sağ kalan yoktu.

Caradoc üzgün bir ifadeyle atından inerken, kurumuş kanlarla dizginlere yapışan elini temizledi. Başından yaralanmış, akan kanlar yüzünün sol tarafını kırmızıya boyamıştı. Gözleri kan çanağına dönmüştü, yüzü kan ve toz toprak içindeydi, önünü zor görüyordu. Yüzünü buruşturdu ve peleriniyle örttüğü cesedin yanına diz çöktü. Breaca da onun yanına gitti ve yere çöktü. Etrafta savaş gürültüsü kalmamıştı ve genç kadın kafasının içi boşalmış gibi hissediyordu. Düşünmek kar içinde yürümek gibi zor geliyordu ona. Breaca oraya, Caradoc'un yanına gelmeden önce onun ölmediğini, yaşadığını biliyor gibiydi, ama onun peleriniyle örttüğü ceset kimindi?

Uzanarak renkli pelerinin ucuna dokundu ve “Togodubnos mu?” diye sordu.

Caradoc gözlerini kapadı, başını salladı ve zor duyulan bir sesle, “Evet,” dedi. Breaca pelerinin ucunu kaldırıp Togodubnos’un bembeyaz yüzüne baktı. Onun öldüğüne inanamıyormuş gibi elini boynuna uzattı ve çok hafif bir kalp atışı hissedince birden heyecanlandı.

“O ölmemiş, yaşıyor,”

“Biliyorum ama faza yaşamaz, ölecek. Baksana...” Caradoc böyle diyerek ağabeyini örten pelerini biraz daha kaldırdı ve omzunun altındaki kargı yarasını gösterdi ona. Dışarıda kalan kısmını kırıkları kargının başı Togodubnos’un sağ koltuk altıyla göğüs kemiği arasında kalmış, onu çıkaramamışlardı. Togodubnos’un şimdiye kadar yaşaması bile bir mucize sayılırdı.

O sırada Ardacos yedeğinde bir atla onların yanına geldi. Bütün gün Breaca’nın yanında savaşmış, birçok kez birbirlerinin hayatını kurtarmışlardı. O da otların üzerine diz çöküp Togodubnos’un boyun damarını yokladı ve “Onu rüyacılara götürmeliyiz,” dedi. “Ölecekse burada ölmemeli. Romalılar bizim zaferimizi kabul ediyorlar ama onun öldüğünü öğrenmemeliler.”

O sırada hiç beklenmedik bir şey oldu. Ölmek üzere olan Togodubnos gözlerini açtı ve “Çok doğru bu söylediğin,” diye mırıldandı. Sonra yüzünü acıyla buruşturarak ve kendini zorlayarak doğrulmaya çalıştı. “Ben at binebilirim. Yardım edin de bineyim. Savaş alanından sağ olarak ayrıldığımı görmeli Romalılar. Ondan sonra beni rüyacılara verebilirsiniz.”

Haber Romalılar arasında çok geçmeden yayıldı. “Dokuzuncu Lejyon’u yendiler ve Caradoc yaşıyor. Ağabeyinin de yaşadığını ve savaş alanından at üzerinde ayrıldığını görmüşler. Savaş bugün için bitti, hava kararmak üzere. Zafer en azından bugün için onların.”

Bán kendini çok yorgun hissediyordu. Derin bir nefes alırken etraftaki askerler de bitkin bir halde otların üzerine uzanmışlardı. Çok geçmeden uzaklardan bir uğultu geldi kulaklarına, adalarını savunan kabile askerlerinin zafer naralarıydı bu. Bu bağırışlar daha sonra neşeli çığlıklara ve arkasından da coşkuyla söylenen şarkılara dönüştü, zafer şenliği kutlanıyordu.

Onların yakınında duran ve askerlerinin nehre doğru kaçışlarını gören II. Lejyon komutanı Vespasian, “Ne bağırıp duruyor bu barbarlar?” diye sordu. “Corvus, sen bunların dilini bilirsin. Neler diyorlar bu adamlar?”

Corvus bembeyaz olmuş elleriyle eyerinin topuzuna tutundu ve gözlerini düşman tarafına dikerek, “Sanırım *Boudeg* diye bağırıyorlar,” dedi. “Bunun anlamı ‘Zaferi Getiren’dir. En büyük savaşçılar için söylenen bir övgü ifadesidir bu. Savaşçılar bunu Caradoc ya da Togodubnos veya her ikisi için söylüyor olabilirler.”

Bán bir zamanlar kendi halkı olan mavi ve gri pelerinli savaşçıların olduğu yere doğru baktı ve “Hayır,” dedi. Dalgalar halinde gelen uğultular sinirlerini germiştı ve çocuk o anda ölmek istediğini hissetti. “Caradoc için bağıramazlar, o kaybolmuştu savaşta. Adamlar onu kurtaran kahramanı kutluyorlar.” Bunu söyledikten sonra, dikkatle kendisine bakan Vespasian’a döndü. “Batıdan taarruza geçen birliğin komutanı bir kadınmış, Mona Savaşçısı’yımış. Askerler onun için, *Boudica* diye bağırıyorlar. ‘Zafer Kazanan Kadın’ demektir bu.”

XXIX

Togodubnos'u savaş hattının oldukça gerisinde küçük bir kulübeye koydular. Çevrede yakılan odunlar ve meşaleler etrafı aydınlatıyor, onların ışığı kulübenin ağaç duvarlarındaki aralıklardan içeriye sızıyordu. Yakılan adaçayı dalları etrafa tatlı bir koku yayıyor, savaş kokusunu bastırırken ölümün de yakın olduğunu hatırlatıyordu. Togodubnos belden yukarısı çıplak olarak sırtüstü yatıyor, serin havaya rağmen terliyordu. Kargının ucunu vücuttan çıkarıp alamamışlardı. Tedavi konusunda cahil olanlar bile, kargı başının çıkarılmasıyla onun hemen öleceğini ve ölmese bile çekeceğı acının azalmayacağını biliyorlardı. Cunomar babasının yanında oturmuş, onun elini tutuyordu. Batavyalılar hücumla geçtiklerinde, çocuk savaş alanına yakındı ve babasının ikinci atının da yaralanıp öldüğünü görmüştü. Çocuk o zamandan beri sadece bir kez konuşmuş, o zaman da annesinin öldüğünü bildiğini söylemişti.

Akşam karanlığında, Romalıların o gün tekrar taarruza geçmeyecekleri anlaşıldıktan sonra nehrin kenarına gitmişler ve Odras'ın cesedini sarı pelerinli cesetlerin arasında bulup almışlardı. Kraliyet ailesinden o sabah savaşa katılan yedi kişiden sadece Togodubnos sağ kalmıştı ama o da ölmek üzereydi. Askerler kamp ateşlerinin başında onun öleceğini fısıldaşıyorlardı. Düşman onun sağ olduğuna inanmalıydı ve askerler bu nedenle

savaş şarkıları söyleyip şarap içerek zaferlerini kutluyorlardı.

Togodubnos acısını belli etmemek için dişlerini sıkarak kendini zorladı ve “Düşman bugün yenildiği için çekip gitmeyecektir,” diye konuştu. “Yarın, öbür gün, daha sonra, yani biz onları denize dökene kadar saldıracaklardır.” Togodubnos çok şey söylemek istiyor ama canı yandığı için konuşamıyordu. Yanında duran kardeşinin elini tuttu ve “Kabilelerin savaşçıları bir arada tutmalısın,” diye fısıldadı. “Sezar Galya’da kazandı, çünkü kabileler kendi aralarında savaşıyorlardı. Biz de Dobunni ve Atrebatleri kaybettik ama daha fazlasına tahammül...”

“Biliyorum, Togodubnos, sen kendini yorma, konuşma. Bunu daha önce de konuştuk zaten.” Caradoc alçak sesle konuşuyordu, yüzü ifadesizdi. Boşta olan sol elini pelerini altında kimseye göstermeden yumruk yaptı, iyice sıktı. Ama yanında duran Breaca onun neler hissettiğini anlıyordu.

Togodubnos, “Güzel, sen şimdi...” derken sustu, konuşurken canı çok acıyordu. Etrafındakiler endişeli gözlerle ona bakarken Togodubnos, “Luain?” diye fısıldadı.

Luain Mac Calma, “Buradayım,” diyerek onun yanına geldi. Omuzlarına güneşte kurutulmuş bir balıkçıl derisi atmış ve kuşun kanatları omuzlarından dışarıya doğru açılmıştı, adam sanki uçacakmış gibi görünüyordu. Kuşun başı ve gagası Luain’in göğsüne sarkmış, gözleri yerine amber boncuklar konmuştu. Luain ölmek üzere olan adamın arkasında durdu, kuru ve uzun parmaklarını onun şakaklarına koydu, sonra Briga’ya dua etmeye başladı. Çok geçmeden Macha, Maroc, Efnis ve Airmid de ona katıldılar. Trinovantelerin tarihinde, ölmek üzere olan bir adamın yanında ilk kez bu kadar çok rüyacı toplanmış oluyordu.

Togodubnos bir ara gözlerini açtı ve “Babamınki gibi bir mezar istemiyorum,” diye fısıldadı. “Sadece yakın beni...”

“Merak etme, Togodubnos, büyük nehirle birleşen akarsuyun kenarında senin ateşin için hazırlık yapıldı. Ateşin suyla ve

toprağın da gökyüzüyle birleştiği bir yerde yatacaksın. Güzel bir tören olacak, Briga seni bekliyor. Onun yanına silahlarınla, zırhınla, atınla ve istediğin kadar yiyeceklerle gideceksin.”

“Ya Odras?”

“Odras da seni bekliyor. O da yakılmak üzere tezkerenin üzerine kondu, senin oraya gitmeni bekliyor.”

“Teşekkür ederim.” Togodubnos’un yüzü ter içindeydi, nefesi birkaç kez hırıltı halinde çıktı ve sonra tamamen kesildi. Onun öldüğünü sandılar ve götürmek üzere hazırlandılar ama Togodubnos gözlerini yine açtı, başını sağa sola sallayarak hafifçe gülümsedi ve yanında duran çocuğun sol elini tutarak, “Cunomar...” diye fısıldadı. “Amcan Caradoc’tan ayrılma sakın. O da seni kendi oğlu gibi sevecektir.”

Caradoc, “Gerçekten seviyorum onu,” diye mırıldandı.

Çocuk onları duymamış gibi gözlerini kulübenin açık kapısına dikti ve dışarıda yanan ateşe baktı. Ölmekte olan adamın çevresinde duranlar ruhunun rahatça uçup gitmesi için saygıyla kenara çekildiler. Çocuk bir an düşündü ve sonra alçak sesle, “Ya annem?” dedi.

Caradoc onun yanına çömeldi ve “Cunomar, evladım,” diye konuştu. “Annen en büyük savaşçılardan biriydi. O da hayatını bu topraklar ve bizim...” Airmid onun kolunu tutarak susturdu ve aynı anda Togodubnos başını yavaşça kaldırdı ve sanki güneş karanlıklar içinde yüzünü göstermiş gibi gülümsedi. “Odras . işte geldin yanıma.” Sonra başı arkada rulo yapılmış battaniyenin üzerine düştü. Dudakları sevgiyle ve selam vermek ister gibi sessizce kımlıdı, sonra yine gülümseyerek, dolan gözlerini oğluna çevirdi. “Cunomar, nehirde seni bekleyeceğiz evlat!”

Başka bir şey söylemedi, gözlerini kapadı ve öldü Togodubnos. Çocuk önce bir şey anlamadı, mutlu olmuş gibi başını salladı ama sonra babasının öldüğünü anladı ve sarsılarak ağlamaya başladı. Kulübede bulunan yetişkinler üzgün gözlerle birbirlerine

baktılar ve ayrılan ruha saygı duyarak hiç konuşmadılar.

Togodubnos'un ve ölen karısı Odras'ın cenazeleri akarsu kenarına yığılmış odunların üzerine yatırılarak yakıldılar. Savaş alanının birçok yerinde zafer meşaleleriyle beraber başka ölü ateşleri de yanıyordu. Onun için Romalılar Togodubnos ve karısının yakıldığını anlamadılar. Trinovante askerleri arasından seçilen siyah saçlı, iriyarı bir savaşçıya Togodubnos'un miğferine benzeyen bir miğfer giydirildi ve eline de onunkine benzer bir kalkan verildi. Bu genç, uzaktan bakan Romalıları kandırmak için askerlerle beraber zafer şarkıları söyledi. Askerler daha sonra kendi kamp ateşlerinin başına döndüler ve bazıları yatıp uyudu.

“Uyuman gerekiyor.”

“Ama uyuyamıyorum işte. Yarın ebediyen uykuya dalabilirim. Bu gecemi neden uyuyarak harcayayım?”

“O zaman hiç olmazsa bir şeyler yemelisin. Boş mideyle yaşamazsın, değil mi?”

“Aç da değilim.” Breaca nehrin kenarında yalnız başına yürüyerek düşünmek istemiş ama Caradoc onu yalnız bırakmamış, kısa bir süre sonra yanına gelmişti. Kampta onlardan başka dolaşan kalmamış, nöbetçiler dışında herkes uyumuştur. Rüyaacılar yarın sabahki savaş için tanrılardan yardım istemek üzere kendi köşelerine çekilmişlerdi. Braint, Dubornos ve Gonavic, Cunomar'ı da korumak üzere yanlarına alıp yatmışlardı. Togodubnos ölürken doğruyu söylediye çocuk yarın ölebilecekti; ölümler yaşayanların gelmesi için fazla beklemezlerdi ama çocuğun hiç korunmadan ölmesini de istemiyorlardı. Askerlerin çoğu battaniyelerine sarınmış ve kamp ateşlerinin yanına uzanmışlardı. Nehrin her iki yakasında da kamp ateşleri sabaha kadar yanacaktı. Rüzgar kesilmiş, ince bir sis tabakası ay ve yıldızları gözlerden saklamıştı. Nehrin suyu şarıldayarak akıyor, bazı yerlerde yüzen cesetler nedeniyle hafif dalgalanmalar meydana geliyordu.

Caradoc ve Breaca uzun süre hiç konuşmadan yan yana yürüdüler. Caradoc hafiflemek için üzerindeki zincir zırhını ve komutanlık pelerinini çıkarmıştı. Şimdi üzerinde basit bir tunik ve üstünde de Ordovice pelerini vardı. Breaca da zırhını çıkarmış ama üzerini değiştirmemişti.

Bir süre yürüdükten sonra yerde yatan bir askerin üzerinden atladılar ve Breaca onun ölüp ölmediğini anlamak için eğilip kontrol etti. Savaşçının yüzünü örten uzun saçlarını yana çekince onun bir kadın olduğunu gördü, başına aldığı bir kılıç darbesiyle ölmüştü kadın. Kargısı hâlâ elindeydi ve ucu da bir Romalı lejyonerin karnına saplanmıştı.

Caradoc, “Bu Cerin, tanıyorum onu,” dedi. Kadın, Mona’da savaşçı seçiminde finale kalan otuz kişiden biriydi. Caradoc başını iki yana salladı ve ölen savaşçı kadının yanına diz çöktü.

Breaca da onu hatırladı ve başını salladı. “Kadın kargısını Romalı’nın zırhı altından saplamak için eğilmiş ve savunmasız kalınca da sağdan bir kılıç darbesi almış.”

“Ölürken bir düşman da öldürmüş işte, önemli olan da bu, değil mi?”

“Daha önce de birçok düşman öldürmüş olmalı. Onlarla ilk günden beri savaşıyordu o. Sadece dünkü pusuda üç düşman öldürdüğünü biliyorum. Aslında daha uzun süre yaşayabilirdi.”

Breaca Romalı askere saplanmış olan kargının ucunu çekip cesetten çıkardı ve kargıyı kadın savaşçının yanına bıraktı. Kadının arka tarafında çamura bulanmış gri bir pelerin duruyordu. Pelerini alıp temizlediler, kadının cesedini ona sardılar ve başını batıya çevirip Briga’ya doğru yatırdılar. Sonra Breaca onun yanında diz çöktü ve dua etti. Caradoc kadının kalkanını alıp nehirde yıkadı ve üzerindeki yılan-kargı görünecek şekilde yanına bıraktı. Mona savaşçıları nehri tutmak için kahramanca savaşmış ve sonra da II. Lejyon’a saldırmışlardı. Caradoc, “Üzüldüm,” dedi. “İyi bir arkadaştı bu kadın.”

“Onların hepsi iyi arkadaş ve bizler de hep üzgünüz. Ama yarın daha iyi savaşamazsak daha çok üzülebiliriz.” Breaca çok yorgundu, etrafında çok sayıda ölen insan görmüştü ve kimseyle konuşmak istemiyordu. Ruhundaki ateş, savaş öfkesi ve kesin zafer duygusu sönmüş gibiydi. Bundan sonra yaşarsa daha fazla şeyler de görebilecekti, ama artık kazanabileceğinden de emin değildi. Ama sönmekte olan kamp ateşlerinin yanında uyuyan lejyon askerlerinin yenilgi duygusu içinde rahat uyuyamayacaklarını düşünerek teselli buluyordu.

Breaca ayağa kalkınca Caradoc da kalktı ve onu nehir kenarından içeriye doğru çekti. “Yarın daha iyi olacağız, Breaca,” dedi. “Ama sen mutlaka bir şeyler yemelisin.”

“Önce atları kontrol edelim, daha sonra birkaç lokma yelim.”

Breaca’nın ayı atı bağlandığı yerde rahattı ve önüne konmuş olan kuru otları yiyordu. Biraz ilerde birkaç Eteni çocuğu otların üzerine kıvrılıp yatmış, uyuyorlardı. Batavyalıların gece saldırısı ihtimaline karşı yaklaşık bir düzine silahlı nöbetçi çevrede dolaşıyordu. Nöbetçiler onları görünce çocukları uyandırmamak için sessizce selamladılar.

Bağlı atların sonunda, arka ayağını kaldırmış dinlenen be-nekli bir kısrağı gördüler. Hayvanın omzuna, siyah derisi üzerine kırmızı boyayla bir yılan-kargı işareti yapılmıştı. İşaret uzun zaman önce yapılmış olacaktı, oldukça solmuştu ama hâlâ belli oluyordu.

Breaca, “Senin atının ayağı sakat,” dedi. “Yarın için yeni bir ata ihtiyacın var. Bu at Cerin’in yedek atıydı ama onu artık sen kullanabilirsin. Sadece bir koşum takımı bulmalıyız, onunkiler hasar gördü...”

“Hayır, Breaca, benim başka bir atım var ve savaşa hazır bekliyor. Eğer ona da bir şey olursa o zaman bunu alırım. Sen şimdi beni bırak da kendine bak. En azından susamış olmalısın,

biraz su iç. Savaşta vücut çok su kaybeder ve bu yüzden çok su içmelisin.”

Breaca savaş alanında suyu çocukların getirdiği sulardan çok içmiş ve çocuklar da onu dinlenirken gördükleri her seferde su vermişlerdi. Fakat insan yine de savaşırken fazla su kaybediyor ve çok su içmesi gerekiyordu. Ama Breaca son savaştan sonra bunu hiç düşünmemiş, yorgunluk onun aklını da karıştırmıştı. Caradoc bunu söyleyince ağzının, boğazının gerçekten kuru olduğunu anladı, sesi de boğuk çıkıyordu. Başını salladı ve “Galiba haklısın,” dedi.

Bir kamp ateşinin yanına durdular ve Caradoc başını hafifçe yana eğerek ona baktı. Gözleri nehir suyunun rengindeydi ve saçları ateşin ışığında pırıl pırıl parlıyordu. Bir kaşını kaldırdı ve “Demek haklıyım, ha?” diyerek gülümsedi.

İkisi de birbirlerini çok iyi tanıyorlardı. Aralarında artık hiçbir engel kalmamıştı ve Breaca eski olayları hatırladı. Sonra kolunu onun elinden kurtardı ve kendisine ayrılan kulübeye doğru yürümeye başladı. Caradoc da eskiden Dolu’nun yaptığı gibi hemen onun arkasına takıldı. Kulübenin kapısında durdular ve Caradoc içeriye girmeyi düşünüyormuş gibi durup bekledi.

Breaca kapının önünde ona doğru dönüp durdu ve “Tagos da böyle peşimden gelip dururdu,” dedi. “Ama senin de bunu yapacağını hiç aklıma gelmezdi doğrusu.”

Caradoc onun gözlerine bakarak, “Yaa, öyle mi?” dedi. Yüzündeki o yarı alaycı ifade kaybolmuş, birden ciddileşmişti ama Breaca onun bu ifadesini daha çok seviyordu. Caradoc, “Sen benim ve arkadaşlarımdan hayatımızı kurtardın,” diye konuştu. “Bu durumda seninle ilgilenmem gerekmez mi?”

“Evet ama Odras’ı senin için kurtaramadım, üzgünüm.” Breaca içindeki acı yüzünden böyle konuşuyordu. “Kızının annesi için de bir şey yapamadım. O nasıl, yaşıyor mu?”

Caradoc, “Şey,” diye mırıldanarak alt dudağını ısırды. Breaca

onu ilk kez bu kadar şaşkın görüyordu. Caradoc onun yanından geçti, kulübenin koyun postundan yapılmış perdesini kaldırdı ve içeriye baktı. “İçecek suyun var mı kulübende?”

“Bilmiyorum.”

Caradoc onun kolunu sıkıca tuttu ve “O halde girme oraya, Breaca,” dedi. “İçerisi karanlık ve dumanlı, çok havasız kalmış kulübe. Hava çok güzel, hafif pus var ama soğuk yok, bence dışarıda, temiz havada kalman daha iyi olur.”

Breaca kolunu çekmedi ve onun kendisini çektiği yöne doğru yürüdü. Ölülerin yakıldığı yerin yakınından geçerek bir kayın ağacının altında yanan bir kamp ateşinin yanında durdular. Yerde büyük ve düz bir taşın üzerinde bir testi su ve ayrı taslar içinde, beze sarılmış bir parça peynir, soğuk et ve mayalanmış arpa vardı. Breaca onları görünce birden susadığını ve acıktığını hissetti. Caradoc onun kolunu bıraktı ve pelerinini çıkarıp otların üzerine attı. Pelerinin altında bir ayı postu vardı ve genç adam onun üzerinde uyuyacaktı herhalde. Breaca’nın ateşe baktığını görünce, “Benim kamp ateşim bu,” dedi. “Burada kalırsan beni onurlandırırısın.”

Breaca bacaklarının hafifçe titrer gibi olduğunu hissedince hemen yere oturdu, sonra Caradoc’un uzattığı sudan içti ve verdiği eti sessizce yemeye başladı. Caradoc ateşin diğer tarafına, onun karşısına oturdu ve koca peynir parçasını ikiye bölerek yarısını ona uzattı, diğer yarısını da kendisi yemeye başladı. Karınları doyunca Caradoc sırtını ağaca dayadı ve bir süre hiç konuşmadan oturdular.

Birkaç dakika süren sessizlikten sonra Caradoc, “Airmid yaşıyor,” dedi. “Buna çok sevindim.”

Breaca başını salladı ve “Ben de öyle,” dedi. Breaca ile Airmid arasındaki dostluk bağı uzun zaman öncesine dayanıyordu ve çok güçlüydü. Airmid ölürse Breaca bunu hemen hissedeceğinden emindi ve o zaman bütün kontrolünü kaybeder ve Arda-

cos ve Braint'in bile kendisini hiçbir zaman geri getiremeyeceği bir yerlere giderdi. Başını salladı ve "Airmid olmasaydı şimdi ben de ölmüş olacaktım," diye ekledi.

Caradon kuru bir dal parçası alıp ateşe atarken, "Biliyorum," dedi ve alev alan dal parçasına baktı. "Cwmfen, kızımız Cygfa ve yeni doğan oğlumuzla beraber Ordovice topraklarında kaldı ve Togodubnos'un çağrısına cevap verip savaş baltası savaşçılarıyla birlikte yola çıkmadı."

Breaca eskiden onun özel yaşantısını merak ederdi ama artık bu konuda bir şey bilmek istemiyordu, zaten şoke olamayacak ya da öfkelenemeyecek kadar yorgundu. Caradoc da artık onunla özel yaşamı konusunda konuşmak zorunda değildi, çünkü aralarında ki bağ kopmuştu. Breaca onun yüzüne baktı ve zor duyulan bir sesle, "Bir oğlun olduğunu bilmiyordum," dedi.

Caradoc gülümsedi ve başını iki yana salladı. "Çocuk benden değil. Bebeğin babası şimdi benim muhafızlarımdan biri. Ben kendimi korurken onun hayatını da koruyacağıma yemin ettim. Bugün benim için sen kurtarın onu."

Breaca ateşe bakarak, "Anlıyorum," diye mırıldandı. İçinde anlayamadığı garip duygular vardı sanki. Caradoc'un yakın olması onu ürpertiyor, garip bir heyecan duyuyordu. Onun yüzüne baktı ve "Catuvellauni topraklarında uzun zaman mı kaldın?" diye sordu.

"Evet, ama o da kalbimde başka bir kadın olduğunun farkındaydı."

Breaca içinde bir şeylerin titreştiğini hissetti ve kuruyan boğazını temizleyip yutkunduktan sonra, "Odras için çok üzüldüm," dedi. "Onun tehlikede olduğunu haber alsaydım..."

"Benim demek istediğim kadın Odras değil. Odras çocukluğumuzdan beri Togodubnos'a âşıktı. Biz onunla sadece arkadaştık, o benim için sadece bir kız kardeşti. Hiçbir zaman sevgilim olmadı."

“Ama sen onun sevgilin olmasını isterdin, değil mi?”

“Belki çok gençken böyle düşündüğüm zamanlar oldu, ama o hiçbir zaman istemedi beni. Bana karşı nazikti ama kesin olarak reddetti beni. Sevgi iki taraflı olursa aşk olur, tek tarafın sevmesi yeterli değildir. Sen de bilirsin bunu, değil mi?”

Breaca meraklı bir ifadeyle onun parıldayan gözlerine baktı, Caradoc’un sesi de değişmiş gibiydi. Caradoc onu inandırmak ister gibi yine “Sevgi iki yanlı, karşılıklı olmalı, Breaca,” diye tekrarladı. “İki kişiden birinin kalbi başka birine aitse yürümez o iş.”

Breaca, “Evet,” dedi ve yutkundu. O anda büyük bir tehlike içindeymiş gibi hissediyordu kendini, sanki zaman durmuş, kalp atışları hızlanmıştı. Bir an için ateşin üzerinden uzanıp onun eline değmek istedi. Belki Caradoc da aynı şeyi yapmak istemişti, ama ikisi de yerlerinden kılmıdamadılar.

Breaca, “Cerin Ardacos’un sevgilisiydi,” diye konuştu. “Bunun için aramaya çıktım o kızı. Onun düştüğü yeri biliyordum. Ardacos Cunamar’a bakıyor ve oraya yalnız başına gidemez. Ayrıca anladığım kadarıyla fazla üzüлüp yarınki savaş için kuvvetten düşmek de istemiyor. Airmid’den yardım isteyebilirdim ama tanrılara dua edilen bir gecede o da diğer rüyacıların yanında ayrılmak istemez diye düşündüm...” Breaca sustu ve Caradoc da bir şey söylemedi. Aralarında yine uzun bir sessizlik oldu.

“Caradoc...”

Genç adam pelerini biraz çekti ve alevlerin ışığında amber rengi görünen ayı postunu işaret ederek, “Bu post ikimizi de içine alabilir,” dedi. Ama bunu söylerken utangaç bir çocuğa benziyordu. “Sen de bu postun içine girersen o zaman ikimizin de aynı duyguları paylaştığını anlayacağım.”

Breaca ona sokulmak istiyor ama bunu yapamıyordu. Onun yüzüne bakarak, “Bunu hâlâ anlamadın mı sen?” diye sordu. “Ama nasıl anlamazsın? Mona’yı unuttun mu?”

“Hayır, nasıl unutturum? Ama babamın mezar tümseğini ve Attrebatelere bakan tepe yamacını da unutmadım elbette. Sen öfkелendiğin zaman çok korkutucu oluyorsun, Breaca.” Caradoc durdu ve hafifçe gülümsedi. “Ayrıca Airmid benden nefret ediyor, Maroc’un favori rüyacısını nasıl kızdırırım?”

Breaca, “Airmid mi?” diyerek güldü ve kalkıp ateşin diğer yanına geçti. “Airmid senden nefret etmiyor. Airmid bana yıllardan beri tanrıların seni ve beni belirli bir amaçla bir araya getirdiğini söyler hep. Ben de bunu, ben böyle duymak istediğim için söylüyor sanıyordum.”

“Sen böyle mi duymak istiyordun peki?”

Breaca “Ah, evet,” diyerek onu eline dokundu ve ikisinin parmakları bir anda birbirlerine kenetlendi. Genç kız derin bir nefes aldı ve “Evet, işin başından beri bunu duymak istiyordum,” dedi.

“O halde bunu çok geç olmadan öğrendiğimiz iyi oldu.”

O gün yaşadıkları ölüm tehlikelerini ve korkuları bir anda unutuverdiler. Caradoc şimdi nehrin sularına atlamış, tanrılara meydan okuyan çılgın bir genç gibi sırtıyordu. Breaca kalbinin tanrılara doğru kanatlanıp uçar gibi olduğunu hissetti.

Titreyen elini uzatıp işaret parmağını onun dudakları üzerinde gezdirdi ve bundan duyduğu zevkin hiç kaybolmaması için ne yapması gerektiğini düşündü. Caradoc onun bileğini tuttu, ters çevirdi ve nabzının attığı noktayı, onun yumuşak tenini yavaşça öptü. Breaca kalp atışlarının hızlandığını hissederken, parmaklarını onun altın rengi yumuşak saçlarının arasında gezdirdi, sonra ensesine ve omzuna indirdi. Birbirlerine sıkıca sarıldılar ve ayı postunun üzerine uzandılar. Gece havası sıcacık, altlarındaki ayı postu yumuşak ve güvenliydi.

Breaca bu sevginin bu kadar derin ve etkileyici olabileceğini hiçbir zaman düşünmemişti. Caradoc ustaydı ama onun yanında nedense acemi olmuştu. Postun üzerinde doğrulup aceleyle so-

yundular ve deniz-nehrin kuzey yakasında uyuyan kadın erkek askerlerin ve yardımcı çocukların kendilerini duyabileceğini hiç düşünmeden seviştiler. Tanrılar onlara gülümsedi, etraflarındaki dünyayı kapadı, gözlerden sakladı onları. Daha sonra savaş ve aşk yorgunları olarak yan yana sırtüstü uzandılar, sis şimdi daha kalındı ama o anda kendilerine bakan insanlar olsa bile onlar bunun farkında olmayacaklardı, başka bir dünyadaydılar.

Breaca uyumak istemiyordu, başını çevirdi ve kamp ateşinin alevlerine baktı. Breaca pelerinin altında yatarken onun sıcaklığını hissetti, ürperdi. Elini onun vücudu üzerinde gezdirerek savaşlarda aldığı yaraların izlerine dokundu, o yaraları nasıl aldığını düşündü. Caradoc da aynı şeyi onun üzerinde yaptı ve alevlerin ışığında birbirlerine bakarak gülümsediler. Caradoc işaret parmağıyla onun kolundaki yılan-kargı resmine dokundu ve “Savaşçı seçimi gecesi seni gördüğümde bu resim yoktu kolunda,” dedi.

“Hayır, yoktu. Mona Savaşçısı seçildikten sonra Maroc yaptı onu. Bununla ilgili bir rüya gördüğünü ve bu işaretin kolumda görülmesi gerektiğini söylemişti. İyi bir adam o ama rüyasını anlatmadı bana.”

“Bu artık herkesin savaş işareti, biliyorsun, değil mi? Dün gece bu işareti kamp ateşleri yanında kalkanlarına yapan askerler gördüm; belirli bir zaferin işareti oldu bu. Yarın—yani bugün onun koruması altında savaşacağız.” Onun bu sözü üzerine, biraz önce aşk coşkusuyla unuttukları savaşı yine hatırladılar. Caradoc sevgi dolu gözlerle onun yüzüne baktı ve “Sakin seni öldürmelerine izin verme,” diye fısıldadı.

“Merak etme, kendimi iyi koruyacağım.”

Caradoc, “Airmid’i öldürmedikleri sürece,” diyerek gülümse-di, bunu şaka olsun diye söylediği belliydi.

Breaca, “Ya da seni,” derken, Caradoc yine onun kolundaki rüya işaretine dokundu. Breaca, “Senin rüyan ve kalkanın üze-

rinde işaretin yok,” diye konuştu. Üç Kabile savaşçısının nasıl rüyası olmaz?” Breaca bu soruyu daha önce de sormak istemiş ama cesaret edememişti, böyle bir soruyu ancak yakın akrabalar ya da sevgililer sorabilirdi birbirine. Bunu artık rahatça sorabilirdi ona ve sorduktan sonra da eğilip öptü Caradoc’u. Genç adam onu dudaklarından öptü ve sonra, “Benim rüyam kartaldır,” dedi.

Breaca, “Elbette,” diyerek gülümsedi, aslında biliyordu bunu. Ona sarıldı ve “Baban bilseydi sevinirdi,” dedi.

“Babam rüyalara inanmazdı. Unutma ki Luain’e ancak son zamanlarda geldi. Ben babamın yakınlarındayken onun kullanılması yasaklamıştı. Ondan uzaklaştığımda da artık çok geçti. Amminios bunu duymuş ve bir silah olarak kullanmıştı.”

Breaca bunu hatırladı ve ürperdi. “Evet, askerleri savaş kartalı resmi taşıyorlardı.”

“Evet, öyle. Benim ağabeyim için hissettiklerimi sen de kardeşin için hissetseydin ve kiraladığı katillerin senin rüya işaretini kullandığını bilseydin kalkanına koyar mıydın o işareti? Her neyse, ona artık ihtiyacımız yok zaten.”

Genç adam bir dirseği üzerinde doğruldu ve onun saçlarını okşadı, sonra da, “Boudica, zafer getirici,” diye mırıldandı. Bunu sanki bir şarkı mırıldanır gibi söylemişti, onun bir kahraman olduğu kabul ediyor, bunu belirtiyordu. Bir süre durdu, susup onun yüzüne baktı ve sonra yine, ama daha farklı bir sesle, “Boudica,” diye tekrarladı.

Breaca kaşlarını çatarak ona bakarken Caradoc güldü, parmağıyla onun alnına düşen saçları çekti ve sonra yan tarafa uzanarak ateşin yanında duran kalkanını çekti. “Bak, bu kalkan sadece birkaçımızı değil, hepimizi koruyor,” dedi. Kalkan söğüt dallarına kalın boğa derisi gerilerek yapılmıştı ve bir kılıç ya da savaş baltası darbesiyle kırılmayacak kadar sağlamdı. Kalkan gün ışığında beyaz görünüyordu ama şimdi, Breaca’nın kalkanında olduğu gibi, gri renk üzerinde kırmızıyla yapılmış yılan-kargı

resmi iyice belirgindi.

Caradoc sinsice gülerek ve onun nelerden incineceğini bile-
rek ona baktı ve “Bu akşam senin adamlarından birine bunu kal-
kanıma yapmasını söyledim,” diye konuştu. “Zafer kazanacaksak
birkaç değil, tek rüya altında savaşmalıyız. Eğer öleceksem kendi
işaretimle değil, seninkiyle ölmeyi yeğlerim.”

Breaca, ona baktı ve “Caradoc...” diye mırıldandı. Onlar he-
nüz bir araya gelmeden önce verilmiş bir armağandı bu aşk ve bu
nedenle daha da değerliydi. Breaca konuşamıyordu. Kayıplarını
telafi etmek ister gibi Caradoc’u kendine çekti ve kendisini ne ka-
dar etkilediğini gösterdi ona.

Bir süre birbirlerinin kollarında hiç konuşmadan oturdular
ve sonra Breaca, sevdiği genç adamın yüzüne bakarak, “Oğlumuz
doğduktan sonra kendi rüyasını görebilecek mi acaba?” diye sor-
du.

Caradoc birden şaşırdı ve “Oğlumuz mu?” diye sordu. “Onun
erkek çocuk olacağını nerden biliyorsun?”

“Airmid yıllar önce söyledi bunu bana. Ben ona inanmak is-
terim.”

Caradoc’un yüzünde zafer kazanmış gibi, büyük bir mutluluk
ifadesi belirdi. “O halde ona gurur duyabileceği bir isim bulmalı-
yız. Dünkü muharebede büyük kahramanlık göstererek ölenler-
den birinin adını verebiliriz ona.”

Breaca gözlerini kısıtı ve “Ya da bugünkü savaşta öleceklerden
birinin adı da olabilirdi,” dedi. Savaş zamanı yaklaşıyordu ve en
azından ölecek birinin adı önceden belirlenmişti. Tan yeri ağar-
maya başlamış, sis yoğunlaşmıştı. Breaca onun saçlarını okşadı,
öptü ve sonra pelerinin altından sıyrılarak kalktı. “Ama onun bir
adı var zaten,” dedi. “Airmid onun doğacağını rüyasında gördüğü
zaman adını da söyledi.”

Caradoc soran gözlerle onun yüzüne baktı ve “Yoksa benim
adım mı?” diye sordu.

“Hayır, eğer ben onu doğurmak için yaşayacaksam, sen de büyütme, yetiştirmek için yaşayacaksın.”

Breaca bunu söyledikten sonra, Maroc’un, *‘Eğer. Hiçbir şey garantili değil, bazıları ölecek, bazıları yaşayacak. En iyi rüyalar bile pek çok yol arasından sadece birini gösterir,’* sözünü hatırladı ama bunu Caradoc’a söylemeye gerek görmedi.

Zırhlarını takar ve kılıçlarını kuşanırken Caradoc birden onun bileklerini tuttu ve kendisine doğru çevirerek, “Airmid kimin adını verdi ona, Breaca?” diye sordu. *‘Şimdiden tanrılara kurban olarak seçilmiş olan kişi kimdi?’*

Breaca gözlerini kapadı ve “Cunomar,” diye fısıldadı.

Düşman taarruzu uyarısını önce av köpekleri yaptılar. Kampın batı ucundaki köpekler ulumaya başladılar ve çok geçmeden diğerleri de katıldılar onlara. Uyanan savaşçılar önce tuvalet çukurlarına koştular ve sonra silahlanıp atlarını hazırlamaya başladılar. Breaca hazırlanıp atına atladı ve etrafa bakındı, sis yoğunlaşmıştı. Doğuda ufuk pembeleşirken batı henüz karanlıktı. Kamp ateşlerinin çoğu hâlâ yanıyordu. İlerdeki ağaçların ve çalılırların arasından bir karaltı kımıldadı. Breaca’nın atı kulaklarını dikti, hafifçe kişnedi ve uzaktan başka bir at kişneyerek cevap verdi ona.

“Orada Romalılar var.”

Caradoc, Gonavic’in hediye ettiği atın üzerinde onun yanına geldi ve “Olamaz,” derken at başını hızla yana doğru salladı. “Biz oralara nöbetçi koymuştuk.”

“Aslında köpekleri koymalıydık oralara. Bu yoğun siste düşman insana kolayca yaklaşıp boğazını kesebilir. Tanrılar...” O sırada bir savaşçı uluyan köpeğini kontrol etmeye çalışırken, kampın kenarında bir parıltı görüldü ve Breaca sisin biraz azaldığı tarafa bakınca, yan yana ve arka arkaya dizilmiş olan Romalı süvarileri görebildi.

Birden ne yapacağını şaşırmış gibi Caradoc'a baktı ve "Romalıları orada!" diye seslendi. "Hem de büyük, kalabalık bir birlik geliyor. Nehri yukardan geçmiş ve sonra sisten yararlanıp aşağıya inmişler."

Breaca hemen eyerinde asılı duran borusunu alıp dudaklarına götürdü ve çalınca, Romalıları da artık saklanma gereğini duymaz oldular, meydana çıktılar. Breaca'nın borusunun ardından bir sürü Romalı borusunun sesi duyuldu. Borular susunca yaklaşık beş bin lejyon süvarisi kılıçlarını kalkanlarına vurarak savaş naraları atmaya başladılar. Camul eğer savaşın başladığını belirtmek için gök gürültüsü gönderseydi bile bu kadar gürültü yapamazdı. Daha sonra duyduklarına göre, yaklaşık on savaşçı sadece bu gürültüyü duyunca korkarak ölmüştü.

Savaş karmaşası batıda başladı ve yayıldı. Düzenli savaş hatları yapmak için zaman yoktu. Hazırlanan savaşçılar atlarına atladılar ve toplanmaya başladılar. Yeni uyananlar da uyku sersemliğiyle ve siste etrafı göremeden telaş içinde hazırlanmaya başladılar. Çoğu düşmanın ani saldırısıyla tam olarak silahlanamadan ve zırhlarını takamadan öldüler.

Kabilelerin savaşa en hazır durumdaki askerleri onur muhafızlarıydı. Breaca ve Caradoc henüz savaş alanına ulaşmadan, gri ve beyaz pelerinli savaşçılar onları ortalarına, korumaya aldılar. Daha sonra onlara başka savaşçılar da katıldı, sayıları gittikçe artmaya başladı. Trinovanteler arasında Togodubnos'a sadık olanlar hâlâ üzerinde güneş tazısı resmi olan kalkanlarla savaşıyorlardı. Geriye kalan Coritani, Dorutrig ve Silure kabileleri savaşçıları da kalkanlarına pelerinlerinin renklerine uygun renkte yılan-kargı resimleri yapmışlardı. Breaca çok geçmeden, yoğun sisin içinde rüyasının karabasana dönüşmekte olduğunu anladı. Altındaki ayı-at başını hızla salladı ve çılgın gibi koşmaya başladı.

Bir süre sonra Dubornos atının üzerinde onun yanına geldi ve ona bakıp, “Rüyacılar...” diye seslendi ve sustu. Sonra, “Rüyacılar hattı tutabileceklerini söylediler,” diye bağırdı. “Onları desteklememizi istiyorlar.”

Herkes çıldırmış gibiydi. Breaca atını durdurup onun gösterdiği yöne doğru döndürdü ve “Nerde?” diye bağıırken, etrafındaki onur muhafızları da onunla beraber durup döndüler.

“Onlar Togodubnos’un yakıldığı cenaze ateşinin yanında, ateş hâlâ yanıyor.”

Toprak, su, ateş ve gökyüzü, her şey birbirine karışmıştı. Cenaze ateşi bir gece önce olduğu gibi yanmaya devam ediyordu. Bazı askerler ateşe sürekli odun atıp onu besliyor, devamlı yanmasını sağlıyorlardı. Kendilerini koruyacak tanrıların geleceğine inanan bir grup, ateşin kenarında Macha, Airmid, Maroc ve Luain Mac Calma’nın da dahil olduğu bir hilal şeklinde dizilmişlerdi. Gonavic, Macha ile av köpeği Cygfa’nın yanındaydı. Ardacos, Braint, Gwyddhien ve Cumal onun arkasında durmuş, tayı üzerindeki Cunomar’ı da aralarına almışlardı. Breaca çocuğu orada görünce onların öleceğini anladı; tanrılar ve çocuğun babası bunu söylemişlerdi.

Dolu Airmid’in arkasında, üç sağlam ayağının üzerinde kılmıdamadan duruyordu. Köpek Breaca’yu görünce neşeyle havladı, onu selâmladı ve o da ona cevap verdi. Breaca onu çok seviyor o da bunu hak ediyordu. Airmid gülümseyerek Breaca’nın yanına geldi, onun geceyi nerede, kiminle beraber ve nasıl geçirdiğini biliyordu ve memnundu. Breaca’nın elini tuttu, hem üzgün, hem de mutlu biri gibi görünüyordu. “Yanımıza geldin, teşekkür ederim sana, Breaca,” dedi. “Eğer öleceksem, bu insanların arasında ölmek isterim.”

Breaca böyle bir günde, bir savaş meydanında ağlayamazdı. Airmid’in yüzüne acılı bir ifadeyle baktı ve “Tanrılar öleceğimizi mi söyledi?” diye sordu.

Airmid bir an düşündü ve “Bazılarımız ölecek,” diye cevap verdi. “Ama sen eğer yaşar da bebeğini doğurursan, Caradoc da onu yetiştirmek için yaşayacak. Bunu söyleyebilirim sana.”

Airmid, *eğer*, diyordu.

Caradoc o anda sıranın diğer ucunda, Maroc’un yanındaydı ve Breaca onu iyi göremiyordu. Onların orada bir savunma hattı kurduğunu gören başka savaşçılar da oraya geliyorlardı ama sayıları fazla değildi. Breaca’nın tahminine göre, bir lejyon Romalının karşısında onlar yaklaşık bin kişi kadardı. Bu kadar bir kuvvetle daha önce onları püskürtmeyi başarmışlardı ama şimdi durum daha farklıydı, ölümü Breaca bile hissedebiliyordu.

Airmid’e baktı ve “Rüyalar her zaman gerçekleşiyor mu?” diye sordu.

“Hepsi değil, bazıları gerçekleşir.”

“Lejyonları geriye döndürebilir misin?”

“Hayır, ama Macha’nın rüyasına göre onları yeterince uzun süre tutabileceğiz.”

“Ne zamana kadar? Bize yardıma gelecek kimse yok ki.”

“Bunu henüz bilmiyoruz. Bunun da işareti gelebilir.”

İlk düşman saldırısında çok sayıda savaşçı öldü ama savunma hattına katılanların sayısı artmaya başladı ve bir süre sonra bin beş yüz kişiden fazla oldular ama yoğun siste savaşçıları saymak zordu. Fakat çok geçmeden Romalı piyadeler düzenli saflar halinde geldiler ve savaşçılar çok kayıp verdi.

Breaca, “*Biz süvarileriz, onların çoğu piyade. Eğer süvarilerini geriye püskürtürsek yenebiliriz onları,*” diye söylendi. Sonra Airmid’e döndü ve “Onların piyadelerini yenmek için atları dağıtmamız gerekiyor!” diye bağırdı.

“Macha’nın rüyasına göre onları tutacağız, Breaca. Bunun yolu da bize gösterilecektir.” Rüyacı son derece sakindi. İnancı korkusunu yeniyordu.

Biraz sonra Dubornos onların yanına geldi ve Breaca'ya bakarak, "Hattın diğer ucundan geliyorum!" diye bağırdı. "Sayımız iki bini geçti ve sürekli artıyor ama yine de yeterli değil. Roma lejyonunda beş binden fazla asker olmalı."

"Biliyorum. Airmid, tanrıların yardımına ihtiyacımız var, bize kazanmanın yolunu gösterebilirler artık..." O sırada kuzeyden esen rüzgar sertleşti, alevler yükseldi ve Dolu yere uzandı. Breaca'nın atı huysuzlaştı ve yana doğru kaçtı. Süvarilerin çoğu atlarını kontrol etmeye çalışıyorlardı.

Breaca, "Onlara karşı ateş kullanabiliriz!" diye bağırdı. Pelerininin eteğinden şerit halinde bir parça kumaş kesti, yanındaki üç kargıdan birinin ucuna sardı ve yakınında duran bir savaşçıya seslendi. "Efnis, ayı yağı ve çam reçinesi bulabilir misin?"

Genç savaşçı onun istediklerini hemen getirdi ve geldiğinde arkasında bir sürü de çocuk vardı. Çok geçmeden savaşçıların çoğu kargılarının ucuna bezler sarıp yağ ve reçine sürerek meşale yapmaya başladılar. Çocuklar su testilerini boşaltmış, içlerine ayı yağı ve reçine doldurup savaşçılara dağıtmaya başlamışlardı. Savaşlar o gün fazla su içemeyecek, ancak zaferden sonra giderebileceklerdi susuzluklarını. Savaşçılar sonuna kadar savaşmaya hazırlardı, hiçbiri korkmuyordu ölümden.

Caradoc atıyla gelip Breaca'nın solunda durunca genç kadın moralinin yükseldiğini anladı. Breaca'nın uzun zaman önce ona verdiği yılan-kargı şeklindeki broş Caradoc'un omzuna takılmıştı ve kenarında da aşk işareti olan kızıl at yelesi tüyleri sallanıyordu.

Breaca boğazının düğümlendiğini hissetti ve "Caradoc..." diyerek sustu.

Caradoc eğilerek onu öptü ve elindeki birkaç kargıdan birini ona uzattı. Ölen Batavyalılardan kalan kargıların saklandığı yeri bulmuştu, bol kargıları vardı artık. Pelerinin kesip bir sürü şerit yaparak eyerine bağlamıştı ve bunlarla çok sayıda ucu alevli kargı

yapacaktı. Breaca da kargıya bez sarıp yağ ve reçine sürerken, “Atlara nişan alalım!” diye bağırdı. “Romalı süvarileri püskürtürsek arkalarındaki piyadeleri kolayca yenebiliriz.”

“Evet ama nehrin karşı kıyısında daha çok büyük yedek kuvvetleri var.”

“Onlara henüz sıra gelmedi, dert etme bunu.”

Nehir sol taraflarındaydı. Breaca sis içinde nehri göremiyordu ama tehlikenin geleceği yön belliydi. Ve gelmeleri de uzun sürmeyecekti.

Saldırı için hazır beklediler. Romalılar ölüm yemini etmiş olan Trinovante savaşçıları tarafından engellendiler, yavaşladılar. Nefret dolu ölüm şarkıları sisin içinde duyuluyordu. Güneş Tazısı savaşçıları artık topraklarını savunmak için değil, ölen Togodubnos’un intikamını almak için savaşıyorlardı. Breaca küfretti ve “Hayatlarını çok ucuza satıyorlar,” diye söylendi. “Lejyon askerleri eğer bizi yarıp geçerlerse köylere girecek ve bütün halkı öldüreceklerdir.”

Caradoc onun kafasından geçenleri öğrenmek ister gibi yüzüne baktı ve elini tutarak, “Artık eğer diye bir şey kalmadı, geçecekleri kesin ama ne zaman, Breaca?” dedi.

Breaca gözlerini alevlere dikti ve dalgın bir halde, “Ne?” diye mırıldandı. O şimdi ikisinin arasında duran büyük ninenin ruhunu görüyordu. Etrafında ataların savaşçıları kalkanlarına mavi boyayla yılan-kargı resmi yapıyorlardı. Herkeste aynı işaret vardı ama sadece liderinki yabani tavşandı. Başlarının üstünde, mavi gökyüzünde, öldürmek için bekleyen kartallar uçuşuyor, daireler çiziyorlardı. Büyük nine kuru parmağını ateşin içinden ileriye doğru uzattı ve “*Öğreniyorlar ama yeterince hızlı değil. Bunlar sonuncuları. Onlardan sonra başkaları olmayacak,*” diye konuştu.

Breaca’nın genç sesi, “*Bunlar sadece erkekler. Kadınlar ve çocuklar da olmalı. Onlar yaşarsa, onlarla beraber halklar da*

yaşayacaktır,” diye cevap verdi.

Büyük nine başını hafifçe yana doğru eğerek ona baktı. *“Bu sana kalmış, kızım.”*

Breaca’nın başı dönüyor, kendini hasta hissediyordu. Caradoc’u net olarak göremedi ve onun pelerinine yapıştı. Sonra, *“Çocuklar yaşamalı,”* diye mırıldanarak diğer tarafa döndü. Airmid tanrıların sesini beklerken etrafa bakınıyordu.

Breaca, *“Airmid, söyle onlara, Macha’ya, Luain’e, Maroc’a, hepsine söyle, biz burada düşmanı durdurmak için beklemiyoruz, sadece çocukların kaçması için zaman kazanmak, onları bir süre durdurmak için savaşaacağız. Çocuklar geleceğin savaşçıları. Onlar burada ölmemeli.”*

Kafasının içinde büyük ninenin sesi çınılıyordu. İçinden gelen garip bir ses, *“Bu yeterli değil,”* diye konuştu. *“Kendi yollarına gidebilecek, rüyalarını, hikayelerini anlatacak kadar yaşayacak büyükler de olmalı. Yoksa halklar kendilerini nasıl tanıyacaklar?”*

Breaca birden başını iki yana salladı ve kendini toparlayarak, yüksek sesle, *“Buradan kaçamayız,”* diye konuştu. *“Savaşçılar savaş alanını terk edip kaçamazlar.”*

O ses bu sefer, *“O halde sen ve seninle beraber insanlar da boş yere öleceksiniz,”* dedi. *“Bütün zamanlar için. Siz savaşacak olan son kişilersiniz.”*

Kutsallığa saygısızlıktı, savaşçının en son inkarıydı bu. Breaca bir an için yaralandığını ve savaşının sona erdiğini hissetti. Caradoc’un yüzünü gördü ve büyük pişmanlığın ne olduğunu anladı. Airmid ona baktı ve yüzüne şiddetli bir tokat attı.

“Breaca! Konuş benimle! Ne gördün, söyle?”

“Buradan gitmeliyiz. Çocuklar gibi savaşçılar da, hepimiz beraber çekilmeliyiz buradan. Şimdi onlarla savaşmak için uygun zaman ve yerde değiliz.” Durdu, boğazı yanıyor gibiydi, düşündü ve sonra, *“Güneş Tazısı savaşçıları onları bir süre tutacak kadar*

güçlüler,” diye devam etti. “Ama yılan-kargı savaşçıları geriye çekilmeliler. Yeniden savaşmak için yaşamamız gerekiyor, yoksa bütün topraklarımızı kaybedeceğiz.”

“Ne diyorsun sen?”

“Emin misin?”

Breaca Mona Savaşçısı’ydı, Boudica idi, Zafer Getirendi ama geriye çekilme teklif ediyordu. Etrafındakilerin tereddütlerini görüyor, itirazlarını duyabiliyordu. Sadece Ardacos onun yanındaydı. Ardacos atalarının hatalarını herkesten iyi biliyor, Breaca’ya herkesten daha çok güveniyordu. Yüksek sesle, “Savaşçı haklı,” diye konuştu. “Muharebeyi kaybettik ama savaşa devam edeceğiz. Çocuklar onlara tanrıların yollarını göstermek için yaşamalılar.” Başını çevirip sisin içine doğru baktı ve “Buradan çıkış yolunu nasıl bulacağız peki?” diye sordu.

Kimse konuşmadı ve herkes Breaca’nın bir şeyler söylemesini bekledi. Caradoc’un onun yüzüne bakan gözlerinde endişe vardı. Breaca o gözlere doğru çekilir gibi olduğunu hissetti. Minnettarlığını belirtmek için ona büyük ninenin ruhundan, kuru gülüşünden söz etti ve kendisini anladığını gördü. Caradoc çevresine bakındı ve “Savaşçılar!” diye seslendi. “Etrafımızda bir sürü bataklık var ve bu yoğun sis tanrıların bize gönderdiği bir lütuftur. Biz kendi kargılarımızın uçlarını göremezken düşmanın bizleri görebilmesi mümkün değil. Bazılarımız burada kalıp yeterince gürültü yaparsa düşman bizim geriye çekildiğimizi anlayamaz.”

Genç komutan bunları söyledikten sonra, bir zamanlar Odras’ın kolunu tuttuğu gibi Airmid’in kolunu yakaladı ve “Hadi sen de git,” dedi. “Breaca haklı. Burada düşmanı yenemeyiz ve boş yere ölmek de bize hiçbir şey kazandırmaz. Sen çocukları topla ve hemen yola çıkar onları. Ben savunma hattının dayanmasını sağlayacağım. Roma askerleri her adımlarının hesabını çok ağır vereceklerdir, merak etmeyin.” Caradoc bunları söyledikten sonra diğer tarafa döndü ve Dubornos’a savaşçı selamı verdi, bunu

ilk kez yapıyordu. “Sen de onlarla beraber gitmelisin,” dedi. “Rüyacıların bir savaşçının korumasına ihtiyaçları var. Yolunuz açık olsun. Bizim için de bir şiir yaz.”

Dubornos sisin içinde ona bakarak gülümsedi. Aralarında çocukluktan beri süregelen düşmanlık yok olmuştu ve omuzlarından büyük bir yükün kalktığını, birden hafiflediğini hissetti. Gözleri dolarak Caradoc’a baktı ve bir ozan olarak bütün samimiyetiyle selamladı onu. “Şiir yazıldı bile.”

“Olamaz.”

“Ben de burada kalıyorum, sizden ayrılmam.”

Airmid ve Breaca aynı anda konuştular ama Airmid’in sesi daha gürdü ve diğerini bastırdı. “Caradoc, sen burada kalamazsın. Breaca yaşayacaksa sen de yaşamalısın. Rüyalar yalan söylemez ve bu topraklar senin vatanın. Bu insanları buradan ancak sen çıkarabilirsin. Sen de diğerleriyle beraber git buradan. Rüyacılar savunma hattını tutacaklardır. Biz şimdiye kadar bunun için yaşadık.”

Breaca şaşkın bir ifadeyle güldü ve “Ne diyorsun sen Airmid?” dedi. “Çıldırдың mı sen? Bu kadar güçlü bir düşmana karşı ne yapabilirsiniz siz? Onlara ateş topları mı atacaksınız?”

“Macha savunma hattını rüyasında gördü ve orada rüyacılar da vardı.”

“Hangi rüyacılar?”

Onlar tartışırken uzaklardan kulaklarına gelen Trinovante naraları gittikçe zayıflamaya başladı, daha sonra yaralanan ve ölmek üzere olanların seslerini duydular. Breaca çevresinde kendisine yakın duran askerlerin yüzlerindeki umutsuzluk ifadesini görebiliyordu. Onlara göre, Boudica yenileceğini bilse bile savaş alanını terk etmemeliydi. Breaca kulaklarını büyük ninenin sesine kapadı ve “Yılan-kargısı taşıyan bütün savaşçılar ve onların rüyacıları da benimle beraber gelmediği takdirde burasını asla terk etmeyeceğim,” diye konuştu. “Burada bir kişi kalacaksa he-

pimiz beraber kalacağız.”

Savaşçılar için sorun çözümlenmişti. Orada kalmak isteyen asker sayısı çoktu. Savaşçılar teşekkürlerini göstermek için gülümsediler, silahlarını havaya kaldırdılar ve düşmana doğru döndüler. Geri çekilme planı birden ortaya çıkmış ve yine birden reddedilmişti.

“Hayır! Siz söylendiği zaman gideceksiniz buradan! Bu sisin bir rastlantı olduğunu mu sanıyorsunuz? Bu doğa olayı bir tesa-düf mü yani?”

Bunu söyleyen kişi, rüyacıların sırasında tam ortada duran Macha idi, sırtını ateşe vermişti ve gölgesi alevlerle beraber dalgalanıyordu. Tanrıların gücüyle konuşan gür sesini sisin içinde herkes duyuyordu. “İmparator Sezar zamanında, Onomaris ve bütün rüyacılar deniz tanrısı Manannan’dan yardım istediler. Tanrılar onları duydular ve fırtına çıkarıp düşman gemilerini batırdılar. Bizler de Briga ve Nemain’den yardım istedik ve onlar da bize bu sisi gönderdiler. Bu sisten hemen şimdi yararlanmazsak yakarışlarımız neye yarar?”

Caradoc, “Savaş sırasında da yararlanabiliriz sisten,” dedi.

Macha birden sinirlendi, çok kızdı, Caradoc’u azarladı ve et-rafındaki savaşçılar da başlarını salladılar.

“Nehri geçebilen dört lejyona karşı mı savaşacaksınız siste? Bunu yapabileceğinizi hiç sanmıyorum. Sisten yararlanarak belki kahramanca savaşacaksınız ama boş yere öleceksiniz, savaşınız bir işe yaramayacak. Liderleri, rüyacıları ve savaşı sürdürecektir savaşçıları kalmamış bir toplumun insanları sağ kalsalar ne olur? Kendinizi değil, sizden önce ölenleri düşünün. Bunu yaparsanız öldüğünüzde tanrılar sizi terk edeceklerdir.” Macha sustu, bir an düşündü ve sonra Breaca’ya bakarak devam etti: “Büyük nine sana söylenmemiş bir gücün rüyasını göndermek için hayatının son nefesini harcadı. Bunu dikkate almayacaksan bu senin seçimin olacaktır. Ama o zaman ölümler diyarında onunla karşılaştı-

ğında ondan teşekkür bekleme.”

Macha bunları söyledikten sonra ateşten uzaklaştı. Alevler sönmeye başladı, sis azaldı ve Romalı askerler onları görünce zafer naraları atmaya başladılar. Düşman birkaç kargı atımlık mesafedeydi ve onların karşısında direnen Trinovante savaşçıların sayıları ancak birkaç yüz kişiden ibaretti.

Breaca ilerledi, ateşin önünde durdu ve birkaç saniye için etrafındaki askerlerin derin soluklarını dinledi. Ardacos kalkanını kaldırıncaya Breaca onun parlak yüzünde kendi kızıl saçlı başını gördü. Macha'nın söyledikleri onu etkilemiş, sinirlendirmişti. Kalkanını kaldırdı ve karşındakileri etkilemek için sesini Maroc'un öğrettiği şekilde yükseltti.

“Macha haklı,” diye konuştu. “Tanrıların sesine kulak vermeli ve Macha'nın dediği gibi buradan geri çekilmeliyiz. Yılan-kargılı bütün savaşçılar atları ve çocukları alacaklar. Güneş Tazısı savaşçıları ise burada kalıp düşmanla savaşacaklar. Gidenlerin komutası Caradoc'ta olacak.”

O sırada ölü ateşinden yeni alevler yükseldi. Sis girdap gibi dönüyor, muharebe hatlarını gizliyordu. Tanrılar bundan daha açık konuşamazlardı. Savunmadaki savaşçılar uzaklardan sabahı haber veren kuş sesleri gibi sesler duydular. Breaca birden üzerindeki yükün hafiflediğini hissetti.

Genç kız kendini yalnız hissediyordu ama Caradoc atını ona yanaştırdı, geceleyin yaptığı gibi bileklerini yakaladı ve eğilip saçlarından öptü. Breaca konuşmak istedi ama boğazı düğümlendi, sesi çıkmadı. Caradoc başını salladı ve atının başını çevirip kuze-ye doğru sürdü. Breaca'nın işaretini taşıyan bütün savaşçılar da onu takip ettiler. Geriye çekilme hareketi başladı. Askerler yerden kaldırdıkları çocukları eyerlerine oturturken, onlar da ince sesleriyle savaşa gidip gitmediklerini soruyorlardı. Yedek atların yularları çözüldü ve her birine ikişer üçer rüyacı ya da çocuk bindirildi. Rüyacılar arasında birbirlerine veda eden kadın ve erkek-

ler vardı. Ecenilerden geriye sadece Macha ve Gonavic kaldılar. Luain Mac Calma onlardan ayrıldı ve Caradoc'un yanında yer aldı. Birbirlerinden ayrılması muhtemel olanlar zaten geceleyin yeterince konuşmuş, birbirlerine veda etmişlerdi. Ama Breaca yüreğindeki acıyı bütün şiddetiyle hissediyordu. Atını Macha'nın yanına sürdü ve "Bunun olacağını ne zamandan beri biliyordun sen?" diye sordu.

Macha'nın gözlerindeki öfke kıvılcımları sönmüştü ve orada şimdi Eburovic'in ölümünden beri görmedikleri bir barış ve huzur ifadesi vardı. Yüzünde de Bán'ı hatırlatan bir ifade görülmüyordu. Breaca'ya gülümseyerek baktı ve "Bir süredir tahmin ediyordum," dedi. "Ama dün gece emin oldum."

"Neden söylemedin bana peki?"

"Söyleseydim dinleyecek miydin sanki? Savaş alanından geriye çekilmenin bir savaşçı için ne anlama geldiğini iyi bilirim. Senin buna inanman için emrin tanrılardan gelmesi gerekiyordu."

Breaca'nın atı burnunu Macha'nın ensesine sürerken, kadın gülerek onu itti ve elini Eceni burma gerdanlığına götürdü, boynundan çıkardı ve "Bu daha önce annenindi, şimdi de senin olmalı," diyerek Breaca'ya uzattı. "Bunu boynunda gururla taşı ve Mona'daki görevin sona erip ülkeneye döndüğün zaman, sen de halkını annen gibi iyi ve sevgiyle yönet."

Breaca küçükken bu burma gerdanlığı büyük ninenin ellerinde altından yapılmış canlı bir yılan gibi görürdü. Gerdanlık şimdi siste beyaz gibi görünüyordu ve tam ortasında bir bant sarıydı. Macha eğildi ve gerdanlığı Breaca'nın boynuna taktı. Gerdanlığın tenine değmesiyle annesini hatırlayan Breaca birden ürperdi ve Macha bunu görüp gülümsedi. "Tanrıların yardımıyla sen de annen gibi iyi bir yönetici olacaksın, Breaca."

Breaca içini çekti ve yutkundu. Kadının yüzüne baktı ve "Sen bir Ecenisin ve bizimle beraber gelmelisin, Macha," dedi.

Macha başını iki yana salladı. “Biz gelemeyiz. Sisi kim tutuyor sence?”

Breaca bunun doğru olmadığını biliyordu ama yine de sesini çıkaramadı, kabul etmek zorunda kaldı. “Bizim tanrılarımız Roma tanrıları değil, Macha,” diye konuştu. “Onlar hediyelerinin karşılığı olarak insanların ölmesini istemiyorlar.”

“Özgürce, istenerek verilen bir hayat ödeme sayılmaz kızım. Sezar zamanında fırtına için denize çıkan Onomaris gibi, burada da sisi tutmak için birilerinin kalması gerekiyor. Bunun başka yolu yok.”

Breaca, “Bunu başkası da yapabilir,” diyerek, cenaze ateşinin yanında durmuş dua eden tek Trinovante rüyacısına baktı. “Lanis burada kalıyor işte, sisi o da tutabilir, değil mi?”

“Hayır, sisi getiren benim ve onu tutmak benim görevim.”

“O halde ben de kalıyorum, çocuklar emin ellerde, Ardacos da öyle.” Ardacos onlara yakındı ve bir çocuğun atını yularından tutmuş bakıyordu. Breaca ona işaret etmek istedi ama Macha engelledi onu.

“Breaca, sen beni anlamadın galiba. Ben sadece o giden çocukları değil, seni, Caradoc’u, karnındaki çocuğu ve daha sonra doğuracağın çocukları düşünüyorum. O çocukları büyütüp yetiştirecek olan Airmid’i, Braint’i, Dubornos’u, Efnis’i, Gwyddhien ve Ardacos’la diğerlerini de dikkate alıyorum. Sizler geleceğin tohumlarını taşıyorsunuz. Siz bugün sağ kalırsanız hepimiz, rüyalarımız, tanrılarımız, geçmiş ve gelecek şarkılarımız da sağ kalacak. Aksi takdirde Romalılar hepimizi öldürecekler ve sağ kalabilen çocuklarımız ve torunlarımız da bizim hakkımızda hiçbir şey bilmeyecekler—çünkü rüyalarımız da yok olacak. Yani biz hiç yaşamamış gibi tükenmiş olacağız.”

“Bu asla olmayacak.”

“Ama siz şimdi buradan gitmezseniz olabilir. Yine de hiçbir şey garantili sayılmaz.” Macha öfkeli değildi ama çok ciddiymi,

ısrarcıydı. “Gelecekte onlarla her şekilde savaşıcağına yemin et bana, Breaca. Tanrıları dinleyecek, onların yolundan gidecek, rüyaların dediğini yapacaksın. Çocuklarına da bunları öğreteceksin.”

Breaca kılıcının kabzasını kavradı ve “Yemin ediyorum,” dedi.

Kuzeye doğru uzaklaşan çocuklar, rüyacılar ve sert yüzlü savaşçılar sisin içinde yavaş yavaş gözden kayboluyorlardı. Caradoc gidenlere liderlik yaparken, Gwyddhien, Dubornos ve Braint geride kalarak Romalılarla aralarındaki mesafeyi tahmin etmeye çalışıyorlardı. Boz savaş kırağına binmiş olan Airmid giden grupların en sonundaydı ve Dolu da topallayarak onu takip ediyordu. Gonavic Breaca’nın yanına gelip ayı-ata bir şeyler söylerken Breaca gülererek onu selamladı ve “Bu ayı-at çok iyi, sana teşekkür borçluyum, Gonavic,” dedi.

Ona birçok kez savaş eğitimi vermiş olan iriyarı savaşçı güldü ve “Senin boz kısrakla çiftleşirse çok iyi taylar verecektir,” dedi. “Ama bunun olması için şimdi buradan ayrılman ve ona bu fırsatı vermen gerekir. Romalılar dört yıllık emeği boşa çıkarırlarsa çok üzülürüm.”

Breaca, “Pekâlâ, gidiyorum,” dedi ama savaş alanından kaçan bir savaşçı olarak gözleri doldu. Eğilip Macha’nın kolunu tuttu. “Gelecek kuşaklar da size dualar edecekler, Macha, sizi sağ olarak yakalamalarına izin vermeyin sakın.”

“Bunu yapamayacaklar, merak etme. Hadi, gidin artık.”

Breaca atının başını çevirirken, solunda duran Togodubnos’un son onur muhafızı düşüp öldü ve Romalı piyadeler kılıçlarınıalkanlarına vurarak onlara doğru ilerlediler. Ama sisten önlerini görmedikleri için çok dikkatli ve ağır adımlarla yürüyorlardı. Breaca atını mahmuzladı ve kendisini bekleyen Airmid’e doğru koştu.

Airmid, “Hadi, hemen gidelim buradan!” diye bağırdı. “Tan-

rım! Cunomar, hayır...”

Çocuğu Braint’e emanet etmişlerdi. Babasının kehaneti unutulmuş gibiydi ya da önemsememişlerdi onu. Güneş Tazısı işareti taşıyanlar içinde sadece onu alıp götürmek istemişlerdi. Çocuk önce gitmek istememiş ama ısrarlar karşısında oradan ayrılmayı kabul etmişti. Fakat Braint elindeki ucu yanan kargıyı yere saplamak için eğilirken, çocuk cenaze ateşinden yanan bir dal kaptı ve onun yanından ayrılarak atını sisin içine doğru koşturdu.

Güneş Tazısı savaşçılarının ölüm şarkısı uzaktan kulaklarına geliyordu. Bir süre sonra sisin içinden bir alev yükseldi, bir atın kişnemesi duyuldu. Romalı askerler şaşkın bir halde bağıldılar, bazıları paniğe kapılarak dağıldı. Bir çocuk bir sürü kılıç darbesi altında son nefesini verirken, sis içinde Macha’nın Briga’ya haykırışını duydular. Cygfa da başını sisin içinde kaldırarak kişnedi. Gonavic savaş baltasını salladı ve diğer elindeki ucu yanan kargıyı cenaze ateşine bıraktı.

Breaca çok geçmeden kendisini sessizce ilerleyen savaşçıların arkasında buldu. Airmid, Gwyddhien, Ardacos, Braint, Dubornos, Efnis, Luain, hepsi onun önündeydiler, herkesin ayrıldığından emin olmak için safların arkasına gelmişlerdi. Mona onur muhafızlarının yarısı ve çok sayıda mavi pelerinli Eceni savaşçısı da oradaydılar. Breaca kalkanını gökyüzüne doğru tuttu ve çevresindeki savaşçılar da yumruklarını sıkarak havaya kaldırdılar. Airmid bataklıklar arasında Caradoc’un kafilesine giden yolu gösterdi ve ilerlediler.

“Gidiyoruz arkadaşlar.”

Cenaze ateşinin yakınında Romalılarla çatışmaya giren savaşçıların gürültüsü onların nal seslerini maskeliyordu.

SONSÖZ

Macha.

Kadın görülerde olduğundan daha net olarak oradaydı. Bán onu, gezgin demirci Gonavic ve tanımadığı dişi av köpeğinin yanında dururken gördü. Togodubnos ile Odras ve sarı saçlı bebekle, büyük kahverengi gözlü ve atının üzerinden düşmana meydan okuyarak gülen diğer çocuk da oradaydılar. Odras'ın ruhu oradaydı, Bán son altı yıl içinde görmüştü onu ve kadın yeni ölmüş olmasına rağmen cenaze ateşinin üzerinde kömürleşmiş olarak yatıyordu. Başında onu öldüren savaş baltası yarası belliydi ve boynuna asılı duran minik kuşlu gümüş kolye erimişti. Onu yanacak odunların üzerine koyan Gonavic ise bir düzine lejyon askerinin kılıçları altında can vermiş ama ölmeden önce iki düzine, belki de daha fazla düşman askeri öldürmüştü. Bán onun öldürdüğü Roma askerlerini de görebiliyordu ama net değildi onların cesetleri. Bir zamanlar annesini ve ablasını da böyle bulanık olarak görmüştü, ikisini de öldü sanıyordu ama ablası hâlâ yaşıyordu.

Hatasını ve onun ne kadar büyük olduğunu çok yavaş öğrendi Bán ve önce inanmamakta direndi. İkinci gün sistematik bir katliama dönüşen savaşa katılmadı Bán. Bu savaşa 2. lejyon katıldı, Aulus Plautius ilk gün aldıkları yenilginin utancını örtmesi için, ikinci gün taarruzunu 2. Lejyon komutanı Vespasian'a vermişti.

Aralarında Bán'ın da bulunduğu yedek askerler daha sonra, sissin kalkmaya başlamasıyla, nehrin karşı tarafına gönderildiler; kendi yaralılarını alıp tedavi için Theophilus ve yardımcılarının yanına götürecekler ve ölü taklidi yapan düşman askerlerini öldüreceklerdi. Trinovantia savaşçılarının cesetleri arasında dolaşan Galyalı askerler üzerinde yılan-kargı resimleri olan kalkanları görünce şaşırdılar, atalarının işaretlerini biliyorlardı. Bán da içindeki korkuyu bastırmaya çalışmış, hiç sesini çıkarmadan kalkanların üzerindeki işaretlere bakmış, bir gün önce bir tepenin yamacında Caradoc ve Togodubnos'u kurtarmak için saldırıya geçen birliğin başındaki kızıl saçlı savaşçıyı düşünmüştü.

Cenaze ateşini bulup yanına diz çökmüş, annesinin yanan cesedinin dumanında kusmuş, yanmış cesede bakınca annesinin ruhunun gözleri önünde parladığını görmüştü—kalkan ancak o zaman parçalanmış ve gerçek ortaya çıkmıştı.

“Macha!”

Bán onun adını haykırdı ama cevap alamadı. Dayanamadı ve gözlerinin önünden geçen hayaletlere bakarak hayatında ağlamadığı kadar ağladı. İçinde dayanılmaz bir acı vardı, tanrıların fırtınasıydı bu, onun ruhunu söküp alıyorlardı. Corvus'u ve onun temsil ettiği her şeyi unuttu. Tek umudu, kurtuluş yolu ölümdü. Kemerindeki hançerin kabzasında şahin tanrının, Horus'un resmi vardı. Hançeri ona uzun zaman önce, hiçbir zaman yerine getirilemeyecek olan sözlerle birlikte Corvus vermişti. Bán dalgın bir ifadeyle hançerin kabzasını yakaladı, kınından çekerek çıplak göğsüne batırdı ama hançer tenine girmede. Canı yandı ama ölüm değildi bu. Parmakları uyuştı, hançerin kabzasını bıraktı ve annesinin hayaleti gelip bıçağı onun elinden aldı. Bán Amminios'un esir gemisinin ambarında bile bu kadar net, bu kadar yakından görmemişti annesini. Başını kaldırıp annesinin gözlerindeki zillet ifadesine baktı ve ruhu, onun ruhuna, “Anne! Ben de senin yanına gelmek istiyorum!” diye haykırdı.

Gelemezsin.

“Neden?”

Nedenini sen bulacaksın. Sen terk edildin. Tanrılar sana sağ kalma cezası verdiler.

Annesinin hayaleti bunu söyledikten sonra onu orada bıraktı ve uçup gitti. Bán orada durup iki günlük savaşta ölen Ezeni, Trinovante, Brigante, Votadini, Coritani, Catuvellauni, Silure, Ordovice savaşçılarının nehrin karşı tarafında tanrılarına doğru uçuşlarını seyretti. Çoğunun adlarını, unvanlarını, aşklarını ve yaptıklarını hatırlıyordu, zihnine kazınmıştı bunlar. Ama sonunda boşlukta kaldı, annesinden sonra en çok görmek istediği ruh onun yanına uğramamıştı. Sadece Macha yanında kaldı, soğuk bir ifadeyle ona gülümsedi, başını salladı ve “Breaca yaşıyor,” dedi. “Senin ablan Boudica, Zafer Getiren savaşçıdır. Caradoc’la beraber çocukları koruyorlar. Bunu sakın unutma.”

Diğer dünyanın yeşil ve altın renkli tarlaları onu çağırıyordu. Macha döndü ve sisin içine doğru yürüyüp gözden kayboldu. Bán’ın en son gördüğü şey, onu reddeden annesinin sırtı ve onun üzerinde daireler çizerek ve öterek uçan çalıkuşu oldu.

YAZARIN NOTU

Roma Demir Çağı-öncesi sonlarında Britanya'da yaşayan halklar, tarihleri, rüyaları ya da sözlü öğretileri hakkında yazılı kayıtlar bırakmadılar. Siyasi, kültürel ve sosyal konularda düş-man Roma'nın önyargılı kayıtları dışında çağdaş bilgiler yok elimizde. Boudica olarak bilinen kadınla ilgili olarak, Tacitus tarafından yazılmış ve M.S. 60-61'de yaşanan ayaklanmalardaki rolü dışında çok az şey biliniyor. Daha önceki yıllara ait, özellikle de Claudius istilas ile ilgili olarak, sadece Cassius Dio'nun yazdığı eksik hikayeleri biliyoruz ki onlar da yaklaşık iki yüzyıl sonra yazılmıştır. Boudica'nın ilk yılları konusunda yazılı hiçbir belge olmadığı için bu romanda adı geçen halklar, yaşantıları ve rüyaları tamamen kurgudur. Ben bu romanı yazarken hayal gücümü mümkün olduğunca çok kullandım ama çağdaş arkeolojik teorilerden de oldukça yararlandım ama anlatılanların büyük çoğunluğu, dediğim gibi benim hayal gücüme dayanıyor.

Boudica'nın çağdaşları konusunda az da olsa bazı bilgiler var: Klasik kaynaklarda Cunobelin ve üç oğlundan söz edilir ve zamanın madeni paralarından ve madalyonlarından da küçük ayrıntılar çıkarılabiliyor. Caradoc/Caratacos hakkında bulunan bilgilere bakılırsa, onun karizmatik ve büyük bir komutan olduğu anlaşılıyor. Webster'de, "Cunobelin'in ilk İngiliz devlet adamı olduğu söylenirken, Caratacus'un da ilk büyük İngiliz komutanı olduğundan söz edilir," notu vardır. ¹

Haklarında güvenilir bilgi alınabilmiş olan diğerleri, Be-

Graham Webster, *The Roman Invasion of Britain* (Rouledge, 1999).

rikos (Verica), Bedouc, Brigantelerden Cartimandua (adının anlamı parlak midilli), arkadaşı Venutios ve savaş arabacısı Vellocatos'tur.

Bazı bilgilere göre, Julius Civilis Avrupa'da Batavyalılardan oluşan bir taburun komutanıdır ve daha sonra, bir başka ayaklanma sırasında imparator Vespasian'ın arkadaşı olarak bilinir. Benim tahminime göre, ikisinin M.S. 43 istilasında buluşmuş olmaları bilgisi temelsizdir ama sanırım mantıksız da değildir.

Ecenilerin hemen batısındaki topraklarda yaşayan kabilenin adı aslında Corieltauvi olarak bilinir. Fakat yerel arkeoloji konusunda bilgisi olmayan okurların bu adı daha güneyde yaşayan Catuvellauni kabilesinin adıyla karıştırma olasılığı olduğundan ben burada onların eski adı olan Coritani'yi kullandım.

Hikayenin Roma açısından anlatımına bakılırsa, kaynak sayısı çok ve değişiktir. Gaius/Caligula karakterini ve M.S. 39/40 kışında yaşanan olayları araştırırken, özellikle Amminios'un teslimiyle ilgili olaylar için, Anthony Barrett'in *Caligula – The Corruption of Power* adlı eserindeki yorumları aldım.

Corvus karakteri kurgudur ama askeri kariyeri John Spaul'un *Ala²* adlı eserindeki Atatinus Modestus adlı komutana dayanır ki, onun kariyeri Augustus zamanında Ala II Allorum'da başlamış ve Legio X Gemina'da on altı yıl devam etmiştir.

Roma tarafında Webster'in Gamla tanımlamasını Sulpicius Galba olarak takip ettim ve bunu yaparken Suetonius'un tartışmasından yararlandım. Buna göre, ona Servius adı dört imparator zamanında tahta oturduğunda verilmiştir.

İstilanın ayrıntıları profesyonel arkeologlar arasında tartışma konusu olmuştur. Dio nehirde yaşanan iki muharebe anlatır ama lejyon sayısını ve çıkarma sahillerini vermez; ki ikisi de o

2 John E. H. Spaul, *Ala. The Auxiliary Cavalry Units of the Pre-Diocletianic Imperial Roman Army* (Nectoreca Pres, 1984, 2000).

dönemin olaylarını anlamak açısından önemlidir. İstila sonrası tutulan askeri kayıtlara bakılırsa, bu harekate katılan lejyon sayısı dörttür ve yedekler ve piyadelerle beraber asker sayısı yaklaşık kırk bini bulur ki, Sezar'ın M.S. 54-55'te getirdiği asker sayısının iki katıdır bu. Tahminlere göre bu kadar askeri Avrupa kıtasından İngiltere'ye taşımak için yaklaşık bin gemi gerekmiştir ve İspanyol donanmasındaki gemi sayısının on katıdır bu.

Kitabın yazılışı sırasında çıkarma sahilleri konusunda iki fikir vardı. Birinci fikre göre Romalılar Kent'te Richborough kıyılarına indiler (sahil coğrafyası günümüze göre biraz farklıydı) ve batıya yürüyerek yerli kuvvetlerle önce Medway'de, sonra da Thames'de karşılaştılar. Çıkarma bölgesi Boulogne'dan gemiyle altı saatlik mesafede olduğu için –en kısa yol– bu teori mantıklıdır ve Roma askeri harekatiyle ilgili arkeolojik ipuçları da bunu destekler. Bu çıkarma bölgesi Thames ve Trinovantia topraklarına yakındır ki bunların ikisi de stratejik öneme sahip yerlerdir.

İkinci teoriye göre Romalılar güney sahillerine Fishbourne'da ya da onun yakınında çıkmışlardır. Bu teori de Romalıların, Atrebateli Berikos'u (Verica) kendi topraklarında yeniden tahta oturtma bahanesine dayanır. Bu bölgeye çıkan Romalılar dost topraklarda yiyecek, içecek ve yakacak bulma ve kamp kurma avantajına sahip olmuşlardır. Fakat bu bölgeye çıkarma yapmak için gemilerin Boulogne'dan denize açılıp yirmi saat yol almaları ve met cezir hareketiyle karşılaşmaları gerekir.

Bu gerçekler karşısında yazarlar bu iki teoriden birini seçmek zorunda kalırlar ama başka kaynaklardan yararlanan Black³ bir üçüncü teoriden söz eder. Ona göre her iki bölgeye de birer çıkarma yapılmıştır. Aslında bin geminin aynı sahillere çıkarma yapması lojistik açıdan çok zor olacağından, ben bu üçüncü teoriyi daha mantıklı buldum ve onu seçtim. Siz elbette diğer bazı konularda olduğu gibi, istediğiniz teoriyi seçmekte özgürsünüz.

3 E. W. Black, 'Sentius Saturninus and the invasion of Britai', *Britannia* 31 (2000), 1-10.

İNGİLİZCE BASKISI'NDA İSİMLER VE SÖYLENİŞLERİ

Bu romanda yazılan isimler artık kullanılmayan bir dile ait olduğu için oldukça karmaşık bir konudur bu. M.S. birinci yüzyılda İngiltere adasında yaşamış olan kabilelerde konuşulan dil İngilizce değildi—bu dil daha sonra, Karanlık Çağlarda Anglo-Sakson istilasıyla ortaya çıktı. Daha eskiden ilkel Gal dilinin iki şekli konuşulurdu. M. S. dördüncü yüzyıl başlarında 'q Celtic' dili İrlanda'dan Man Adası ve İskoçya'ya, sonra da günümüz Gal bölgesine yayıldı. Bu dilin 'p Celtic' denen diğer şekli güney ve doğuda konuşuldu, daha sonra Welsh (Gal), Cornish ve Breton dillerine ayrıldı.

Boudica zamanında bazı karakterlerin adları daha önce de vardı ve sadece şekli seçmek gerekiyordu. Örneğin Caradoc, Gal adı Caradog'un İngilizce şeklidir. Telaffuz konusunda modern Gal dilinde sondan bir önceki heceye basılır, yani Car-AH-doc şeklinde söylenir. Ben bütün hecelerin aynı şekilde söylenmesini yeğledim ki bu da daha önceki Caratacos şekline daha uygun düşüyor. Ses uyumu serttir ve Kar-ah-tah-kos şeklindedir. Aşağıdaki listede, tarihte kayıtlı isimlerin yanlarında yıldız işareti vardır.

Kurgu karakterlere gelince, Gal adları kayıtları vardır ve dönemle uygun olanların seçilmesi mümkündür. Fakat modern okurun kolay okuyabilmesi için ben bazı çağdaş Gal ve İrlanda adları da kullandım. Her birinde de tüm heceler üzerindeki baskı aynıdır.

Breaca	Tanrıça Briga'nın bir türevi. Sesli harfleri Bray-ah-ca diye ayırabiliriz.
Bán	Anlamı İrlanda dilinde 'beyaz'dır. 'Ago'daki gibi 'a' harfi sert okunursa sözcük 'ban' olur ki anlamı 'kadın'dır.
Macha	Zamanın at tanrıçasının adı. 'ch' hecesi İskoç dilindeki 'loch'da olduğu gibi yumuşaktır.
Eburovic	'Yaban domuzu öldüren.' Sonda sert 'c' ve dört hecede eşit baskı: Eh-bur-oh-vik.
Sinochos	'Mine'daki gibi 'i' ve 'loch' daki gibi yumuşak 'ch': Sine-oh-chos.
Arosted	Ah-ross-ted.
Gunovic	Sert 'g' ve 'c': Goon-oh-vik.
Dubornos	Dubh – 'siyah', İskoç dilindeki 'skian subh' gibi: Doob-ohr-nos.
* Cunobelin	Cun – 'tazı', Belin, güneş tanrısı. Yani Güneş Tazısı. 'c' sert okunur: Koon-oh-belin.
* Togodubnos	Tog-oh-dubh-nos.
* Amminios	Ah-min-i-os.
Efnis	'i' üzerindeki aksan onu uzun okutur ve sonraki sessiz harfi yumuşatır: Eff-neesh.
Iccius	'I'ler iki 'i' de kısa, 'cc' sert okunur: Ikk-i-oos.
Ardacos	Ar-dah-kos.
Gwyddhien	'word' ya da 'way'de olduğu gibi Gal telaffuzuyla okunur, 'dd' ise 'though' ya da 'other'daki gibi yumuşaktır: G-with-i-enne.
Braint	Bir başka tanrıça Briga türevi. İki uçta da sessiz harf varmış gibi, 'rain' şeklinde telaffuz edilir, tek hece gibi okunur.
Cunomar	'Deniz tazısı': Koon-oh-mar.

BOUDICA
BOĞAYI DÜŞLEMEK
Manda Scott'un muhteşem
destansı ikinci romanı

ÖNSÖZ

Uzun zaman önce, adı henüz Julius Valerius değilken bir kez dağlanmıştı. Sonra kendisini aşağılayan adamla kavga etti ama yaralandı ve yarası iltihaplandı, nerdeyse ölecekti. Şimdi ise, yaklaşık üç yıllık bir evin birkaç mumla aydınlatılmış loş şarap mahzeninde, gözleri bağlı ve bilekleri de arkasına bağlanmış olarak diz çökmüş dururken, kızgın demir çubuğun tenine değmesini özler gibiydi. Maskeli subay şarabı ona zorla içirip başparmağını da gırtlığına basınca o da öne doğru eğildi.

Acıyı tüm bedeninde hissederken onun bu kadar korkunç olduğunu unutmuştu. İnsanı mahveden bir acıydı bu, birisi kalbini sıkıyormuş gibi oldu. Savaş alanında aldığı yaraların acısı hiçbir zaman bu kadar korkunç, büyük olmamıştı. Kendisini bağırmamak için zorladı ama sesi zaten çıkmadı ve çıksaydı bile etraftaki acılı erkek sesleri arasında boğulup kalacaktı. Çok geçmeden sanki birisi mangadaki ateşe bir tutam tütsü atmış gibi, yanmış et kokusu yayıldı etrafa.

Daha sonra bu konu üzerinde çok düşündü. O zaman, dağlamanın verdiği acının, kısa bir zaman için de olsa, ruhundaki diğer büyük acıyı yok ettiğini ve tanrıya bunun için geldiğini düşünmüştü. Kendisini serin bir havada bir gölün sularına atar gibi onun içine attı, acının göğsünden her yanına yayıldığını, sonra bedeninin kendisinden ayrılır gibi olduğunu hissetti. Acının dayanılmaz derecede arttığı bir anda, birisi arkasından yaklaşıp gözlerindeki bağı ve bileklerini çözdü, bir başkası mahzendeki güneş diski önünde duran yedi lambayı yaktı ve tanrının ışığı acısını çok az da olsa hafifletti.

Yapılan teklifi kabul edebilir, beklemeye geçebilir, tanrının kollarını karşılayarak barışı ve az da olsa kurtuluşu yaşayabilirdi. Mahzende onun çevresinde dağlanmış olarak yatan adamlar kurbanlıklar gibi bekliyorlardı. Sol tarafında bir adam, ağzına ilk kez gem takılan bir atın yaptığı gibi birden titredi. Sağ tarafında bir başkası acıyla içini çekti. Bu iki adam ve dağlanan diğerleri acılarını unutmak için tanrılara sığınmışlar, dualar ediyorlar, dinsel inançlarıyla teselli bulmaya çalışıyorlardı.

Arzu ettiği ve ona sözü verilen şey buydu. Bedenden daha çok kalpten gelen bu acıyla, tanrının sesini duyabilmek için bütün gücüyle bağırdı ama sesini duyamadı onun. Kızgın dağlama demiri teninden ayrıldı, sadece yanık ten kokusu ve hafif dumanı kaldı havada ve kendisi gibi dağlanan diğerlerinin kokusuna karıştı.

Romalı subay elindeki ucu kızgın demiri sallayarak geriye çekildi. Kuzgunun çifte kıvrımı bulanıklaştı, duruldu, sabitleşti ve aradaki boşluğu aydınlattı. Gizli gözler Valerius'a tanrının maskesi ardından baktılar. Şimdi ve ebediyen Güneş altında Babası olan adamın, savaş kazanmış ve barışı getirmiş bir sesi vardı ya da o anda ona öyle geldi. Tanrının doğuşundan bile eski olan bir dille ve bağlayıcı bir nakaratla konuştu adam. Dağlama demirinin zayıflayan kızıllığı gözlere nasıl geliyorsa, bu ses de kulaklara öyle geldi; bir hayat bağı, bir tehdit ve verilen bir söz gibiydi. Konuşma Latince'ye dönünce etkisi de biraz azalır gibi oldu.

“Bütün yaz boyunca sizleri çok yakında bırakıp gitmek zorunda olduğumuzu biliyordunuz. Şimdi size kesin olarak bunun ne zaman olacağını söyleyebilirim. Vali üç gün sonra güneye gidecek, ben ve görev süresi dolanlar da onunla beraber ayrılacaklar buradan. Tanrı yardımcımız olursa dokuz gün sonra gemiye binip önce Galya'ya, sonra da Roma'ya gidip imparatorun vereceği yeni görevlerimize başlayacağız. Ben Praetorian Muhafızları İkinci Taburu'nun komutanı olacağım. İçinizde Roma'ya gelecek olanlar bana haber versinler. Yeni vali de bir ay kadar sonra burada olacaktır. Onunla beraber, giden subay ve askerlerin yerine yeni subaylar ve askerler de gelecek elbette. Bu arada eyaletin idaresi, İmparatorun ve lejyonların onuru

sizin ve kardeşlerinizin onuru da tanrıların ellerinde olacaktır. Sizler artık İmparatora aitsiniz. Lejyonlar ve tüm diğer tanrılardan önce, ölene kadar Mithras'a bağlısınız. Dürüst bir tanrıdır o; yardım isterseniz size güç verir ama zayıflarsanız da mahveder sizi. Size vurduğumuz damgalar sayesinde birbirinizi tanıyacak, birbirinize yardımcı olacaksınız ve tanrı izin verir de tekrar karşılaşsak, ben de sizleri bu damgalarınızla tanıyabileceğim.”

Sırada yedi kişi vardı, hepsi çırılçıplaktı, dağlanmış, damgalanmış ve yeni adlar almışlardı. Hiçbiri konuşmadı. Mahzenin diğer ucundan acıyla bağırarak bir ses yükseldi, sonra ona başkaları da katıldı ve çok geçmeden kırk dokuz adamın haykırışı mahzenin duvarlarını sarstı. Ses bir süre sonra kesildi ve tanrı heykelinin altında bir lamba yandı. Yüzbaşı döndü ve selam verdi, arkasında duranlar da onu taklit ettiler. Kuzey duvarında lambanın üstünde gülümseyen başlıklı ve pelerinli Mithras, boğasını yakaladı ve kılıcını onun boğazına sapladı.

KISIM I

Sonbahar/Kış M.S. 47

Bölüm Bir

Havada çivitotu, ayı yağı ve de çarpışma kokuları vardı. Ana rahmine savaşta düşmüş, savaşta doğmuş bir çocuk için kızarmış tavşan kokusu kadar bilinen bir kokuydu bu. Ama bu kez koku daha keskin-di, sanki susamuru ve ayı kokuları da karışmıştı bu kokulara ve çok koklandığı zaman insanın gözleri yaşarıyordu. Dünyasının tanıdığı en büyük iki savaşçının oğlu olan Cunomar annesinin boz kısrağının yelesine sarıldı ve ağızdan nefes almaya çalıştı. Annesinin güçlü kolları onu atın üzerinde sıkıca tutuyor, bu şekilde sağ kalan ve at binen cesur çocuklar savaşa hazırlananlara soru sormuyorlardı.

İyi olmak kolay değildi. Çocuk iki kez yeni ve beklenmeyen şeyler gördü ve o konularda sorular sormak istedi. İlk gördüğü ve anlamadığı olay, çalınmış düşman pelerinleri giymiş olan bir grup savaşçının şafaktan önce karanlığın içinde kaybolması oldu. İkinci anlaşılabilir olayda, Ardacos ayı yağıyla yaptığı törenden sonra yanına iki kişi alarak yavaşça ve yaya olarak uzaklaştı oradan.

Cunomar Ardacos'u severdi. Bu ufak tefek, esmer ve yüzünde kırışıklar olan savaşçıyı ilk olarak bir kamp ateşi başında görmüştü. Ardacos ona koruma işareti yaptıktan sonra kucağına alarak korumak üzere nehir kıyısında bir vadiye, ağaçların altına götürmüş ve büyük kayaların arasına saklamıştı. O gece hakkında fazla bir şey hatırlamıyordu Cunomar ama o gece çok uzun sürmüş, yağmur yağarak savaşanların seslerini duymalarını engellemiş, düşmanın yakınlığı hakkında bir şey öğrenememişlerdi.

Ardacos onu çok iyi korumuştur. Savaş hançerini çekerek Cunomar'ın yanına uzanmış ve ikisi birlikte uzaktan duyulan savaş naralarını duyarak çok az uyumuşlardı. Şafak sökerken Ardacos onun yanından sessizce ayrılmış ve bir süre sonra, kestiği bir düşman askerinin başını taşıyarak geri dönmüş ve ona artık saklandığı yerden çıkabileceğini söylemişti. Cunomar o zaman büyüdüğü zaman onun gibi bir savaşçı olmaya ve dişi-ayı işareti taşımaya karar

vermişti, onun gibi, düşman gözlerden ve kılıçlarından korunmak için üzerine ayı yağı ve çivitotunun mavi boyasını sürcekti.

Ondan sonra bir yıl içinde dişi-ay savaşılarının tören öncesi çıkardıkları pençe seslerini, Ardacos'un ayı postu ve başı getirirken söylediği şarkıları tanımayı öğrendi. Ardacos ayrıca yaptığı ayı-dansı ile de rüyacılar arasında ün yapmıştı ve bu dans savaşta da işine yarıyordu onun. Ardacos kireçle nehir çamurunu karıştırıp yüzüne ve boyunu daha uzun göstermek için saçlarına sürer, onların dik durmasını sağlardı. Bu karışımı ayrıca gözlerinin etrafına ve yanaklarına da sürerek yüzüne kurukafa görüntüsü verir, düşmanlarına böyle görünerek korkuturdu onları. Bu yüzden düşman askerleri dişi-ay savaşılarından çok korkarlardı. Ama Romalılar yine de onların topraklarına gelirler ve kendilerine ait olmayan topraklardan çekilip gitmeyi bilmezlerdi.

Ama artık Romalıların yakın bir zamanda bu topraklardan gideceği söyleniyordu. Çivitotu karışımının insanın genzini yakan kokusu ve savaşa hazırlanan savaşçıların ve rüyacıların konuşmaları bunu söylüyordu. Cunomar bir süre sonra Ardacos'un, gördüğü bir rüya üzerine, mevcut kokuya, onu daha da keskinleştirmek için ayrıca kakım kokusu da kattığını öğrendi.

Cunomar önlerindeki savaşın daha önce yapılanlardan daha korkunç olacağını anlamıştı sanki. Yaz aylarında anne ve babasının kampına uzak kabilelerden bile savaşçılar gelmiş, üvey kız kardeşi ve diğer çocuklar oradan uzak tutulurken, annesi onun savaş konseylerine katılmasına izin vermişti. Cunomar konseylerde konuşulan karmaşık konulardan bir şey anlamıyordu ama ozanların övgüyle bahsettiği çok sayıda savaşçıyla tanıştı ve onların hepsi de birleşerek düşmanı kendi topraklarından kovmak istiyorlardı.

Cunomar yaz boyunca iki tür savaşçı tanıdı. Daha küçük gruptan olanlar, Romalılara karşı verilen iki gün savaşından önce annesini tanımış olan kadın ve erkek savaşçılardı. Onlar annesinin dostlarıydı ve Cunomar'ın babası ve de onur muhafızları gibi, ona Breaca diye hitap ediyorlardı. Diğerleri onu sadece savaş alanında görmüşler ya da şöhretini duymuşlardı ve onu selamlıyor ve ona Boudica, Zafer

Getiren diyorlardı. Annesi önce sevmeydi bu adı ama Cunomar daha sonra onun bu isme alıştığını ve benimsediğini gördü.

Cunomar annesinin bu adı kullandığını ilk kez olarak o soğuk sabah, Nemain dağda onun yatağına doğru inerken fark etti. Breaca kırsağının üzerinde dimdik durup etrafındaki savaşıtlara ve rüya-cılara Boudegae, yani zafer getirenler olarak hitap etmiş ve onların önünde, düşmanı onlara ait olan bu topraklardan kovana kadar savaşıacağı üzerine and içmişti.

Annesi o anda tam bir tanrıça gibi görünmüştü onun gözlerine, sis hafifçe aralanmış ve güneşin ilk ışınları onu arkadan aydınlatmış, annesi atıyla birlikte sanki bir tek varlık gibi olmuştu. Güneş ışığı onun bronz rengi saçlarını bakır rengine çevirmişti ve saçlarının arasındaki bir tek gümüş kuş tüyü öldürdüğü düşman askerlerinin sayısını gösteriyordu. Kalkanındaki kırmızı boyayla yapılmış olan yılan-kargı resmi sanki Romalı kanıyla yapılmış gibiydi ve omuzlarındaki gri renkli Mona pelerini rüzgarda uçuşuyordu. Breaca sonunda kılıcını kaldırıp zafer sözü vermiş ve çevresindekilerin hepsi birden onu doğrulamışlardı.

Savaşçılar zafer naraları atmadılar çünkü düşman yakındaydı ve onları duyup önlem alabilirdi ama Cunomar selam için havaya kalkan binden fazla kılıcın parıltısını gördü. Her zaman olduğu gibi yine gurur duydu ama biraz daha büyüdüğü için yeni bir korku hissetti içinde. Annesinin ölebileceği ihtimaliyle ilgili değildi bu korku, sadece savaşın, o yeterince büyüüp katılamadan önce sona ereceğinden korkuyordu.

Savaşçılar yavaşça dağılıp savaş pozisyonlarını alırken Cunomar, o katılabilecek kadar büyümeden ve ebeveynine onur kazandırmadan önce savaşın sonlanmaması için Nemain'e, Briga'ya, annesine ve dışı-ayının ruhuna dualar etti.

Henüz savaşa katılabilecek kadar büyümemişti ama muharebe başlayana kadar savaşçılarla birlikte olmak ve neler olacağını görmek istiyordu. Cunomar annesinin göğsüne yaslandı ve onun zincirli zırhının sertliğiyle beraber, gelecek olan tehlikeyi de hissederek ürperdi. Duygularını tanıdığı birisiyle paylaşabilmek için etrafa ba-

kindı ve annesinin çok sevdiği rüyacı Airmid'in bir kaya üzerinde oturduğunu gördü, ama kadın o sırada kendi dünyasındaydı, rüyalarına dalmıştı. Mona'nın daha yaşlı rüyacısı Maroc ve sık sık Hibernia ve Galya'ya giden Luain Mac Calma da onun yanındaydılar ama onlar da meşgul görünüyorlardı. Hiçbiri çocuğun o anda hissettiklerini paylaşacak durumda değillerdi.

Sağ tarafta biraz ilerde, Cunomar'ın üvey ablası Cygfa, bir düşman süvari subayından alınan ve şimdi babasının savaş atı olan doru kırsığın yanında oturuyordu. Daha ilerde Caradoc sekiz yaşındaki kızını kucağına almış, sağ tarafındaki bir kadınla konuşuyordu. Üç kabilenin komutanı olan Caradoc savaştan önce bu şekilde kızını onurlandırıyor.

Cygfa'nın boynunda, ebeveyninin müttefiklerinden olan Durot-rigelerin şefi tarafından hediye edilmiş altın burma gerdanlık vardı. Ama Cunomar gerdanlıktan değil de Cygfa'nın belinde, işlemeli gümüş kını içinde duran Roma hançerinden hoşlanıyordu. Cygfa başını çevirip ona baktı ve gülümsedi, ama Cunomar hemen kaşlarını çatı. Cygfa ondan en az iki kat büyüktü ve ondan önce savaşçı olacaktı, ama savaş ganimetlerinin önce ona verilmesi sinirlendiriyordu Cunomar'ı. Üvey ablasına aldırmadı ve elini uzatıp annesinin pelerinine dokundu.

“Anne, düşman askerlerinin hepsi öldürülünce ben de....”

Annesi onun omuzlarını sıktı ve Cunomar onun kendisini duyduğunu düşündü. Annesi ona belki de düşman generalinin kılıcını hediye edeceğini söyleyecekti. Ama annesinin başka bir yere baktığını görünce o da aynı tarafa baktı. Aşağıdaki vadide sis kalkıyordu ve gri mavi kıyafetli, saçları kireçli çamurla dik duran ve gözlerinin etrafı beyaz boyalı iki adam vardı. Adamlar birlikte taşıdıkları bir şeyi tepenin yamacına bıraktılar. Diğerinden daha kısa boylu olan adam yalnız başına ileriye doğru koştu.

Cunomar annesinin pelerinini bıraktı ve “Ardacos bu,” dedi. “Bir düşman öldürmüş.”

“Umarım öyledir.”

Ardacos annesinin en yakın dostlarından biriydi. Annesi onun

için korkuyor ama bunu belli etmemeye çalışıyordu. Breaca atına bir şeyler söyledi ve yokuştan aşağıya doğru birkaç adım ilerlediler. Kayaların arasında bir çalılıkta durdular ve Ardacos yokuş yukarıya, onlara doğru koşarak geldi.

Kısa boylu Ardacos onlara savaşçı selamı verdi ve “Oldu bu iş,” diye konuştu. Beyaz kireçli boya altında yüzü sertti ama gözlerinde heyecan ve biraz da acı ifadesi okunuyordu. Breaca’nın sorusunu beklemeden, “Sekiz asker vardı, şarabı çekmiş, sarhoş olmuşlardı ve gece karanlığından çok korkuyorlardı,” diye devam etti. “İçlerinden sadece biri iyi savaştı. Mab’ı kaybettik ama sonuçta kazandık.”

Annesi, “Ya diğerleri? Tepeler bizde mi peki?” diye sorunca Cunomar annesinin sesinden endişeli olduğunu anladı.

Ardacos, “Evet, rüyacılar ve tanrılar iyiydi, ihtiyacımız olduğu anda sis kalktı,” diye cevap verdi. “Meşale yakıp kaldırdık ve karşıdan da bir meşale kalktığını görünce tepelerin bizde olduğunu anladık. Buradan sahile kadar bütün fener kuleleri bizim elimizde. Valinin gemisi denize açıldığında hemen haber alacağız. Onun yerine gelecek olan general ne kadar iyi olursa olsun, buralara geldiği zaman her yerin yandığını ve askerlerinin kaçtığını görecektir. Onların bütün silahlarını, atlarını, zırhlarını onlara karşı kullanacağız.” Ardacos durup sırtıttı ve Cunomar’a bakarak, “Şimdi de geleceğin savaşçısına bir hediyem olacak,” diye ekledi.

Cunomar heyecanlandı ve Ardacos arkadan gelen arkadaşına işaret edince o da koşarak onların yanına geldi. Cunomar adamın getirdiğini görünce o kadar heyecanlandı ki, ağlamamak için zor tuttu kendini, savaş öncesi ağlamak çok ayıp olacaktı. Ardacos arkadaşının elindeki Romalı lejyoner kılıcını alıp yere diz çöktü ve onu iki eliyle öne doğru uzattı. Sonra da konseyde konuşan bir yaşlı üye gibi, çok ciddi bir ifadeyle, “Breaca ve Caradoc’un oğlu ve bizim yaşamamız için hayatını feda eden ateşlerin Cunomar’ının kuzeni ve adaşı Cunomar’a bu gecenin en cesur düşmanının kılıcını getirdim,” diye konuştu.

Kurumuş kanlarla siyahlaşmış gümüşlü çelik kılıcı kınından çıkardı ve iki avcuna yatırarak ileriye uzattı. Annesi Cunomar’ı tutup

attan aşağıya, yere indirdi ve bir elini onun omzuna koydu.

Çocuk annesinin teşvik etmesini beklemeden büyük bir ciddiyetle doğruldu, yaz konseylerinde büyüklerinden duyduğu konuşmaları hatırladı ve “Üç kabile savaşçısı Caradoc ve Boudica’nın oğlu Cunomar, bu büyük hediyesi ve onurlu davranışı için, dişi-ay savaşçısı ve Mona onur muhafızı Caledonyalı Cunomar’a teşekkür eder,” diye konuştu.

Çocuk söyleyecek başka bir şey bulamadı ve gözlerini kılıca dikerek bekledi. Kılıç annesinin savaş kılıcından daha küçüktü ve Cunomar onu rahatça taşıyabilecekti. İki eliyle kılıcın kabzasını tutup Ardacos’un ellerinden aldı ama kılıcın ucu aşağıya düştü ve çimen kaplı toprağa, savaşçının ayakları dibine saplandı. Cunomar geleceğin savaşçısı olarak kendisine hediye edilen kılıcı kaldıramadığı için utandı ve bunun kötüye işaret olabileceğini düşündü. Gözleri doldu ve hayal kırıklığını gizlemek için derin bir nefes aldı.

Annesi onun sırtını okşadı ve “Hayır, utanma,” diyerek teselli etti oğlunu. “Onu şimdilik ikimiz birlikte kaldırırız. Bu bir düşman kılıcı ve bak, üzerinde hâlâ Mab’ın kanı var. Onu temizleyip tanrılara adayarak bir yerde saklarsın ve sen de bir savaşçı olduğun zaman onu alıp savaşta kullanırsın, oğlum.”

Ama çocuğun istediği bu değildi. Cygfa kendisine hediye edilen hançeri belinde taşıdığına göre, o da kılıcı üzerinde taşımak istiyordu. Alt dudağının titrediğini ve gözlerinin yeniden dolduğunu hissetti. Annesi onun saçlarını okşadı ve “Ama bunu yapmadan önce kılıcı hemen bir kez sallayıp ağırlığını hissedebilirsin,” diye devam etti. “İşte, ben de biraz tutayım da düşmana sallarsın gibi bir kez savur onu.”

Breaca kılıcı kolayca kaldırdı ve Cunomar da onun yardımıyla ters bir darbe yapar gibi savurdu onu. Babası Cygfa’ya ilk kılıç derslerini verirken ablasının bu vuruşu yaptığını görmüştü. Sonra kılıcı kaptı ve önünde düşman askerleri varmış gibi havaya doğru savurdu.

Annesi yere inerek güldü ve onu takip ederken, “Bak işte, kolayca yapabiliyorsun,” diye konuştu. “Kılıç da sağlam ellere geçtiği-

ni anladı işte...” Breaca birden durdu, Cunomar onları annesinden önce görmüş ve içini çekerek onu uyarmıştı. Ufukta bir parıltı vardı ve Cunomar o anda, bütün savaşlara son verecek büyük savaşın çıkmak üzere olduğunu ve bu yaşta yeni kılıcıyla bu savaşa katılamayacağına anladı.

Her şey baş döndürecek bir hızla değişiyordu. Breaca birden uzanıp Roma kılıcını oğlunun elinden aldı ve Cunomar da ona itiraz etmedi. Breaca birden bağırdı, Silures topraklarında savaştıkları için onların simgesi olan boz şahinin sesini taklit etti ve etraftan savaş naraları yükseldi. Burası aynı zamanda Gwyddhien’in de ülkesiydi ve o da onur muhafızlarının sağ kanadına kumanda ediyordu. Onların uzağında olan savaşçılar da savaş naraları atmaya başlarken, tepelerde uçuşan kuş sürüleri de onlara cevap verdiler. Sayılamayacak kadar kalabalık olan erkek ve kadın savaşçılar silahlarını alıp atlarına atlarken Cunomar’ın dünyası birden karardı, savaşa katılamayacaktı o.

Cunomar şaşkın bir ifadeyle etrafa bakınırken, annesi gelip onun yanında diz çöktü, parmaklarını şaklattı ve ilerde savaş köpeklerinin beklediği ağaçlara doğru kuvvetli bir ıslık çaldı.

Üç köpek onlara doğru koştu. Cunomar’ın üvey ablası Cygfa doğana kadar adı Cygfa olan dişi köpek önde koşuyordu. Hayvanın adı Cygfa’nın doğumundan sonra Swan’s Neck (Kuğu Boynu) olarak değiştirilmiş, daha sonra da sadece Boyun olmuştu. Neck annesinin en sevdiği köpeklerden biriydi ve onun doğurduğu Stone (Taş)da savaşlarda boz kısırağın yanında koşar ve savaşçıların düşman öldürmesine yardım ederdi. Ama annesi o anda, bir zamanlar kardeşi Bán’a ait olup, Taş’ın ve daha birçok savaş köpeğinin babası olan, bir bacağı kesilmiş, üç ayağıyla sıçrayarak koşan Dolu’yu bekliyordu. Boudica’nın en sevdiği köpek oydu.

Ozanlar Boudica’nın kayıp erkek kardeşi Bán hakkında pek çok hikaye anlatırlardı. Bir rivayete göre, çok cesur bir çocuk olan Bán, uzun gece oturuşlarını tamamlamadan önce ölmüştü. Bán müthiş bir tavşan avcısı, at rüyacısı ve şifacısıydı ve ataların zamanından beri görülmemiş kadar büyük bir rüyacı gücüyle doğmuştu. Katıl-

dığı ilk savaşta çok iyi bir savaşçı olduğunu da kanıtlamıştı. Rivayete göre, henüz çocuk yaştaiken en azından yirmi düşman askeri öldürmüştü ama sonra tuzağa düşürülmüştü ve öldürülmüştü. Bu büyük bir trajediydi, çünkü Bán'a ihanet eden ve onu kandırıp öldüren kişi Caradoc'un ağabeyi Amminios'tu. Ozanlar özellikle bu konu üzerinde durmuşlardı çünkü Bán'ı tuzağa düşüren kişi başka topraklardan gelmiş bir yabancı olsaydı, hikaye bu kadar önemsenmeyebilirdi.

Ozanlar Bán'dan olduğu kadar, onun kahraman bir savaş ve av köpeği olan korkusuz Dolu'dan da övgüyle söz ederlerdi. Cunomar bebekliğinden bu yaşa gelene kadar annesinden Bán'ın adıyla söylenen ninniler ve hikayeler dinlemişti. Bu hikayelerde Bán'ın cesurca savaştığı, çok düşman öldürdüğü yanında, Dolu'nun kahramanca yardımları da anlatılırdı. İşte bu cesur, kahraman savaş köpeğinin bir bacağı yaralanıp kesilmişti ve şimdi Boudica'nın yanındaydı.

Cunomar da Dolu'yu annesi kadar sevmeye çalışmış ama nedense bunu başaramamıştı. Baharda Dolu'nun babalık yaptığı yavru-
rulardan biri onun gibi beyaz kulaklı ve vücudu beyaz benekli olarak doğunca, annesinin Dolu yerine bu yeni köpeği sevmesini beklemiş ama beklediği olmamıştı. Babası Dolu'ya benzeyen yavruya Rain (Yağmur) adı verilmiş, annesi onu da çok sevmiş ve eğitmeye başlamıştı ama Dolu'ya karşı gösterdiği sevgi bir başkaydı ve o hâlâ annesinin en sevdiği köpekti. Bu savaş sabahında da annesinin yanına ilk gelen köpek yine Dolu oldu ve annesi onun önünde diz çöküp hayvanı okşadı ve sanki bir savaşçıymış da anlayacakmış gibi ona bazı öğütler verdi.

Dolu hafifçe hırıldadı ve Boudica onu bırakınca hayvan içini çekti ve dönüp fazla yılmışmadan Cunomar'ın yanına gitti. Dolu çok iri bir köpekti ve Cunomar onun kocaman başını okşayarak gözlerine baktı. Çocuk hayvanın kendisine bakarken onu sanki hakir gördüğünü düşündü. Dolu sanki onu daha önce savaşlarda kahramanca dövüşerek ölen savaşçılarla kıyaslar gibiydi.

Cunomar döndü ve annesine baktı. Breaca bu kez onun yanına gelerek diz çöktü ve yüzüne bakarak gülümsedi. Cunomar annesine sarıldı, yüzünü onun omzuna gömdü ve kokusunu ciğerlerine çekti.

Annesi bugün farklı kokuyordu, sanki savaş ve kararlılık kokusuydu bu ama aslında her zamanki gibi koyunyünü, at teri ve Dolu yüzünü yaladığı için de köpek salyası kokuyordu, yani annesinin kokusuydu bu, hiç değişmezdi bu koku.

Cunomar'ın saçları babasıninki gibi mısır sarısıydı. Annesi onun saçlarını düzeltti, kulaklarının arkasına itti, sonra saçlarından öptü onu ve bir şeyler mırıldandı ama söyledikleri Ezeni dilindeydi ve çocuk Mona'da, batılı diller arasında yetiştiği için anlamadı onu. Annesini iyi görebilmek için başını geriye çekti. Annesinin yanından ayrılmamasını, sadece onun Boudica'sı olmasını istiyordu. Annesi ona, sadece oğlu ve kocası için ayırdığı o gizemli gülümsemesiyle baktı ve "Geleceğin savaşçısı oğlum, üzgünüm ama artık gitmek zorundayım," diye konuştu. "İşaret kulesinden görünen ışığa göre, düşman ordusu komutanı gemiye binip gitmiş, onun yerine yeni komutan gelmeden önce lejyon askerlerini öldürmeliyiz. Dolu'ya ben yokken seni korumasını söyledim ama o artık çok yaşlandı ve aslında senin onu koruman gerekecektir. Benim için korur musun onu?"

Oğlunun onun için her şeyi yapacağından emindi Breaca. Cunomar uzandı ve onun saçları arasına takılı duran gümüş kuş tüyüne dokundu. Çok güzel bir tüydü bu, demirci ustası bir karganın büyük kanat tüyünü alıp erimiş gümüşe batırmış, sonra da sayılamayacak kadar düşman öldürdüğünü belirtmek için ona altın teller işlemişti. Cunomar annesinin bir Romalı daha öldürmesini ve saçlarına başka gümüş ve altın tüyler takmasını istiyordu ama bunu söyleyemediği için sadece gülümsedi ve "Dolu'yu koruyacağım anne," dedi. "Sana söz veriyorum, hayatım pahasına koruyacağım onu, hiç merak etme sen." Bu bir savaşçı sözüydü, tıpkı onların söylediği gibi söylendi.

Söylenmesi gerekenler söylenmişti. Breaca onun başını iki eli arasına aldı, alnından öptü, sonra ayağa kalktı ve yine Ezeni dilinde konuştu. O anda Cunomar önüne düşen gölgeyi gördü ve başını çevirdi, Dubornos yanında duruyordu. Dubornos annesinin en eski ve yakın dostlarından biriydi, uzun boylu, zayıf, basit giyinen ve seyrek kızıl saçlı bir ozandı.

Cunomar Dubornos'tan korkmuyor ama onu anlamıyordu. Zenginlik belirtileri taşımanın tanrılara saygı sayıldığı bir dünyada

ozanın üzerinde hiçbir altın ya da gümüş ziynet eşyası bulunmaz, adam rüyasını belirtmek için pazısına sadece tilki postundan bir şerit takardı. Yüzünde her zaman ciddi bir ifade vardı, üzgünmüş gibi görünür, çok az konuşurdu. Şimdi de her zamanki ciddiyetiyle eğilip, sanki küçük bir çocukmuş gibi Cunomar'ın elini tuttu ve "Geleceğin savaşçısı, benim burada kalıp çocukları korumamı emrettiler," diye konuştu. "Bunu yaparken bana yardım eder misin?" Bunu söylerken zorluk çeker gibiydi, sanki bu işi Cunomar'a söylemeden yapmayı yeğlermiş gibi bir hali vardı.

Cunomar bir savaşçıymış gibi kendisinden, hem de savaş öncesi istenen bir yardımı reddedemezdi elbette. Elini yavaşça, adamı incitmeyecek bir tarzda geriye çekti, yaz aylarında hediye edilmiş, belinde duran av bıçağının kabzasını kavradı ve "Kendi hayatım pahasına onlara yardım edeceğim," derken, annesi de mutlu bir ifadeyle Dubornos'un omzunu okşadı ve ona teşekkür etti.

Orada sekiz çocuk vardı ve Cunomar onların içinde en küçük ikinci çocuktuktu. Hepsi bir araya toplanarak Dubornos'un da yardımıyla tepeye tırmandılar ve kartal yuvası gibi yüksek bir noktaya yerleştiler. Bulundukları kayalık yerden nehri ve vadinin diğer tarafındaki düşman kalesini net olarak görebiliyorlardı.

Çok geçmeden Cygfa da katıldı onlara, yüzündeki kurumuş göz yaşları izlerinden, babasından ayrıldığı için ağladığı belli oluyordu. Cunomar'a göre, ablası belki ondan önce savaşçı olacaktı ama bir savaştan önce savaşçılardan nasıl ayrılması gerektiğini henüz öğrenememişti. Ablası bir süre Dubornos'la konuştu ve sonra ikisi birden Cunomar'ın yanına gelip sağına ve soluna uzanarak, sisin içinde düşmana doğru ilerleyen gri pelerinli ve mavi boyalı, atlı ve piyade dişi-ay savaşımlarını seyretmeye başladılar.

Vadide bir süre derin bir sessizlik oldu, sonra kaleden boru sesleri yükseldi. Gözetleme kulesinden verilen işareti Romalılar da görmüş ama ne anlama geldiğini anlamışlardı. Kulenin bulunduğu tepenin düşman tarafına geçtiğini ve savaşçıların taarruza geçtiğini duysalar bile inanmazlardı. Tanrılar veya rüyacılar ya da her ikisi birden nehir bölgesindeki sisi tutuyor ve savaşçıların hareketini Romalıların gözlerinden saklıyorlardı. Cunomar dikkatle bakınca sisin

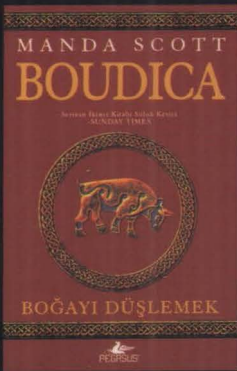
içinde bazen parlayan zırhları ya da kargı uçlarını birkaç saniye için de olsa görebiliyordu ama savaşçıların miğferleri ve ses çıkaracak her türlü silahlarıyla atların ayakları bezlere sarıldığı için hiç ses çıkarmıyorlardı.

Cunomar bir ara Dolu'ya bakınca köpeğin, çalılar arasına ağını örmekte olan bir örümceği gözetlediğini gördü. Ama gözleri birden ablasına takıldı ve onun baktığı yöne bakınca, sisin içinde babasıyla annesinin savaşçıların önünde düşmana doğru ilerlediklerini fark etti.

Cunomar ömrünün sonuna kadar sanki kendisi de katılmış gibi hiçbir zaman unutmadı o savaşı, adeta Briga'nın kargalarından biri gibi annesinin üzerinde uçarak onu korumuş ve düşmanlarının yok olması için dualar etmişti. O sırada bütün duyguları çok hassastı, nal seslerini ve savaşçıların savaş naralarını sanki onların arasındaymış gibi duyuyor, yaralıların acı dolu bağırışlarını işitince yüzünü buruşturuyor, elinden bir şey gelmediği için ne yapacağını bilemiyordu. Dökülen kanların kokuları atların ter kokularına ve karınları deşilen askerlerin kokularına karışıyordu. Bir süre sonra dışı-ayının kadın ve erkek savaşçıları Roma kalesinin ağaçlarla, çalı çırpıyla yapılmış ahşap duvarlarının dibinde ateş yakarak kaleyi ateşe verdiler ve Cunomar yangının dumanlarını uzaktan seyretti. Kaledeki düşman komutanı yangından kurtulmaları için askerlerine kale dışına çıkmalarını ve açık arazide savaşmalarını emretti. Cunomar o anda annesinin de bunu istediğinden emindi. Savaşçılar bir süre geri çekilerek bütün düşman askerlerinin kaleden dışarıya, boş araziye çıkmalarını beklediler ve sonra aniden taarruza geçerek onları bozguna uğrattılar, büyük çoğunluğunu öldürdüler, sağ kalanlar da arkalarına bakmadan kaçtılar. Annesiyle babası savaşçıların en önünde şaha kalkan atlarını üzerinde önlerine çıkan düşman askerlerini kılıç darbeleriyle devirirken, onları takip eden savaşçıları da korkunç birer ölüm makinesi gibi savaşıyorlardı. Cunomar annesinin bu savaşta öleceğini bir an olsun aklına getirmede. Annesi Boudica idi ve onun oğlu olan Cunomar da –onun tek evladı– zamanı geldiğinde onun gibi vurduğu düşmanını devirecek, yok edecekti.

Jerry Bauer ©

İskoçya'da doğmuş ve burada eğitim görmüştür. Glasgow Üniversitesi'nde veteriner hekim olarak mezun olan Manda Scott, daha sonra kendini kitap yazmaya adanmıştır. Başlangıçta çağdaş polisiye romanlar yazan yazar kitaplarıyla büyük ilgi toplamış ve birçok ödül almıştır.

YAKINDA...

BOUDICA
Serinin
İkinci Kitabı
**BOĞAYI
DÜŞLEMELİK**

On ikisinde ilk dūřmanını öldürdü. Yirmi birinde dūnyanın gelmiş geçmiş en büyük imparatorluğunun saldırısına karşı ülkesini savundu. Kırkında kanlı bir isyanda halkına önderlik etti ve bir efsaneye dönüştü.

Romalılar öncesi Britanya'da geçen Manda Scott'un heyecan verici kurgusal romanı ilk bölümünde tutku, cesaret ve karşı konulmaz zorluklara göğüs geren az bulunur bir kahramanlık hikayesiyle Kelt rahiplerinin, hayalperestlerin, savaşçıların ve onların tanrılarının acımasız dūnyasını gerçek hayata taşıyor.

"Tam anlamıyla ikna edici ve ilgi çekici... Hayal gücünün şaşırtıcı başarısı, kesinlikle okunmalı."

-Steven Pressfield

"Muhteşem bir atmosfer içinde gerçekten çarpıcı bir hikaye... Tutku dolu bir cesaret ve kahramanlık... Oldukça akıcı ve gerçekten göz kamaştıran bir roman.."

-Publishing News

"Güçlü bir roman; aşkı, savaş hileleri, bilgeliği ve insanlığın kahramanları ile capcanlı."

-Jean M. Auel

www.pegasusyayinlari.com

ISBN: 978-605-5943-93-6

